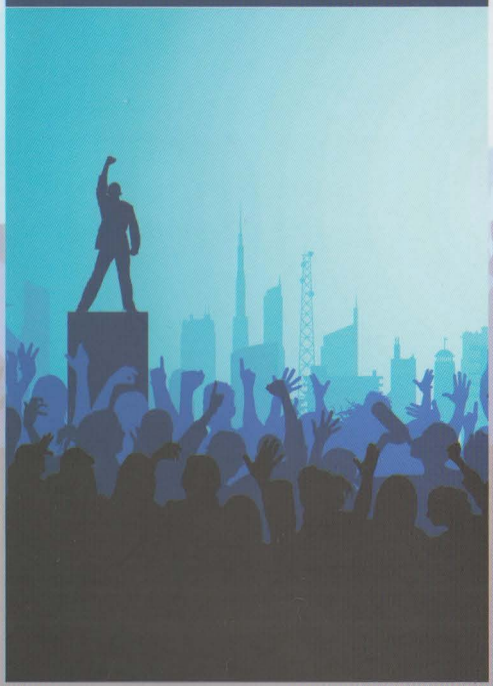
31
Türkçe Edebiyat

ÖZGÜR ÖLÜLER • Nevzat Güngör

808

Özgür Ölüler

NEVZAT GÜNGÖR

AYRINTI

Türkçe Edebiyat Dizisi

NEVZAT GÜNGÖR

1972 yılında Ağrı'nın Tutak ilçesinde doğdum ama resmi belgelerde doğum tarihim ve yerim farklıdır. Sıcak mı sıcak bir Ağustos gününde babamın beş yaşında olan beni elimden tutup Hükümet Konağı'na götürerek nüfusa kaydetmesi olayını neredeyse bütün ayrıntılarıyla hatırlıyorum. İlkokula ailemin ekonomik nedenlerle göç ettiği dedemin memleketi Muş'un Bulanık ilçesinde başladım. Yeniden Tutak'a dönünce, orada orta ve lise öğrenimini de tamamlayıp İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ne kaydımı yaptırdım.

90'lı yıllardı ve ülkede iç savaş vardı.

28 Kasım 1991 tarihinde tamamen siyasal nedenlere gözaltına alınıp günlerce süren işkencelerden sonra tutuklanarak asker üyeli Devlet Güvenlik Mahkemesi'nde yargılanmaya başladım. Aslında şekil itibariyle bile yargılama değildi bu. DGM'lerin kaldırılmasına yönelik tutsakların başlattığı haklı protesto eylemi sebebiyle üç dört duruşma dışında mahkemeye çıkmadığımdan gıyabında müebbet ağır hapis cezasına çarptırıldım.

Yirmi üç yılımı tamamlamak üzere olduğum zindanda, yani içeride, yani dört duvar arasında, yani cezaevinde, yani, yani hapishanede edebiyat her türden haksızlık ve taştan esaret karşısında ayakta kalmamı sağladı. Bu nedenle "yazmasaydım ölürdüm" ya da "yazmasaydım delirirdim" demiyorum; hayır, sadece 'yazmasaydım şu anda bile soluduğum zifiri karanlık karşısında direnemezdim' diyorum.

2007 yılında Evrensel Yayınları'ndan *Görünmez Adam* adlı öykü kitabım çıktı; yine 2007 yılında Roja Yayınları'ndan *Yalnızlık Kime Mahsus* adlı kitabın ve 2012 yılında da Evrensel Yayınları'ndan *Beyaz Mendil* adlı öykü kitabım.

Elbette kısacık bir özgeçmiş oldu ama fazlasıyla doğal da değil mi bu? Tutsaklığın keskin dişleri arasında yirmi üçüncü yılı tamamlamak üzereyken yaşlanmayan kör çocukluğumun kokusuyla hâlâ harıl harıl yazmayı sürdürüyorum. Hepsi bu kadar!

Ayrıntı: 808
Türkçe Edebiyat Dizisi: 31

Özgür Ölüler
Nevzat Güngör

Dizi Editörü
Ömer Türkeş

Yayıma Hazırlayan
Ahmet Büke

© 2014, Nevzat Güngör

Bu kitabın Türkçe yayım hakları
Ayrıntı Yayınları'na aittir.

Kapak Tasarımı
Gökçe Alper

Kapak İllüstrasyonu
Leontura iStock Vectors / Getty Images Turkey

Dizgi
Esin Tapan Yetiş

Baskı ve Cilt
Kayhan Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.
Merkez Efendi Mah. Fazılpaşa Cad. No: 8/2 Topkapı/İstanbul
Tel.: (0212) 612 31 85 - 576 00 66
Sertifika No.: 12156

Birinci Basım: *İstanbul, 2014*
Baskı Adedi *1000*

ISBN 978-975-539-943-0
Sertifika No.: 10704

AYRINTI YAYINLARI
Basım Dağıtım San. ve Tic. A.Ş.
Hobyar Mah. Cemal Nadir Sok. No: 3 Cağaloğlu - İstanbul
Tel.: (0212) 512 15 00 Faks: (0212) 512 15 11
www.ayrintiyayinlari.com.tr & info@ayrintiyayinlari.com.tr

Nevzat Güngör

Özgür Ölüler

TÜRKÇE EDEBİYAT DİZİSİ

Melekler Evi
Göksel Yılmaz

Akhisar Düşerken
Mahmut Şenol

Kurumuş Nehrin Yatağında
Uğur Erkman

Gecedegiden
Hüseyin Kıran

Arıza Babaların Çatlak Kızları
Ayten Kaya Görgün

Zeval
Nihan Taştekin

Bir Zamanlar Bakırköy
Tahir Musa Ceylan

Önceki Çağın Akşamüstü
Ömer F. Oyal

Akvaryumda Ölü Bir Balık
Mürselin Kurt

Fevkalbeşer Sair Bey ve Suskunluğu
Ömer İzgeç

Laf Evi
Serdar Aysev

Kayıp Taşlar
Asuman Bayrak

Fransız Balkon
Ahmet Coşkun

Boşluğun Sesi
Umut Dağıstan

Bir Tuhaf İntikam
Uğur Erkman

Karsuyu
Hüseyin Bul

Babamın En Güzel Fotoğrafı
Gönül Kıvılcım

Kedi ve Ölüm
Erhan Bener

Acemiler
Erhan Bener

Capon Çayevi
Mahmut Şenol

Ferahlık Anına Övgü
Ömer F. Oyal

Benim Adım Meleklerin Hizasına Yazılıdır
Hüseyin Kıran

Jilet Sinan
Gönül Kıvılcım

Pas
Celal Güngördü

Kasabanın Laneti
Mustafa Şahin

Dalgalar
Serdar Rifat Kırkoğlu

Karanlıkta Körebe
Mürselin Kurt

Yalancı Tanıklar Kahvesi
Vedat Türkali

Acuka
Ahmet Coşkun

Haziran'da Bir Fidan
Der: Levent Turhan Gümüş

Arkadaşım, dostum, kardeşim, ağabeyim Faruk Güngör'e ve yirmi iki yılı aşmış olmasına karşın halen devam eden tutsaklığımın kara zehrini son damlasına kadar paylaşan canım aileme...

1

"Eğer uygun bir biçimde çözemezsek, tarihimizin en ağır sorunuyla karşı karşıya kalacağız," dedi Yüce Söz'ün başkanı Tuji. İşaret parmağıyla sol kaşına dokundu, sonra da diğerine. "Her şeyi, hepimizi yutabilecek bir kördüğüme..." Derin nefes almaya çalıştı, boğazından yükselen hırıltı, alnındaki üç derin çizgiye yeni bir tane daha eklenmişti.

Masada Başkan hariç sağ tarafta on tane Adanmış, yani rahip, sol tarafta da en genci otuz yaşında olmak üzere on dört tane Kutsanmış bulunuyordu. Can sıkıntısı ve gerginlik önce birleşmiş, ardından hızla taşlaşmıştı. Her nefeste, taş büyüyerek ağırlaşıyordu.

Sessizlik, beklediğinden de uzun bir saltanat sürmenin keyfiyle görünmeyen tahtına kurulmuş, kuru, tozlu gözlerini aynı anda bütün ağızlara dikmişti. Kendi yürek atışları bile susmuştu.

Sarayın koridorlarında telaşlı ayak seslerinin yankısı belli belirsiz duyuluyordu.

Aradan kısa bir süre geçmişti ki, "Çözmeliyiz" dedi Başkan; ardından da öksürmeye başladı. Elini ağzının üzerine sımsıkı kapatmış olması pek bir işe yaramadı. Her öksürük peşinden sürüklediği bir sonrakini keskinleştiriyordu. Sessizlik, tahtında kirlenmekte olan soğukluğunu bırakmış, salonun kapalı kapısına doğru kendi yürek atışları eşliğinde koşmaya başlamıştı.

Öksürük nehri kuruduğunda, Başkan, elinin tersiyle alnındaki hastalıklı ıslaklığı yok edip gözlerini açınca, masadakilerin suskunluğu sözlerinin hançeriyle delik deşik ettiklerini duydu.

"Öldürelim" demişti Kutsal Güneş Tapınaklarının en kıdemli rahibi; işaret parmağını da kılıç gibi sallamıştı.

"Yapamayız, elimizde tutsak olduğu biliniyor" diye karşı çıktı Kutsanmışlardan biri.

Kapı kırılmıştı ya bir kez, bundan sonrası anlaşılmaz uğultuya dönüşecek sel hücum etti:

"Öldürmekten başka çare yok."

"Bu kolaycı bir yaklaşım. Sonrasında yaratacağı sorunların altından kalkamayız."

"Ülke'den kovalım."

"Aslında bana göre farklı..."

"Bu daha uygun gibi.."

"Hayır, kesinlikle böyle bir şey yapılamaz. Söylentilerin önünü alamayız."

"Sessiz kalırız, bir süre sonra nasılsa unutulacaktır."

"Elbette."

"Hayır!"

"Neden anlamıyorsunuz, öldürmek de, Ülke'den kovmak da çare değil. Kutsal Kitap dünya üzerinde tek ülkede yaşadığımızı, geri kalan her şeyin çöl tarafından yutulduğunu söylemiyor mu?

Oysa başka ülkeden geldiğini iddia eden birisiyle karşı karşıyayız. Farklı bir ülke! Söylentiler inançsızlığın üreyeceği bataklık olacaktır."

"Ne yapacağız o zaman?"

"Peki öldürmeyelim, Ülke'den de kovmayalım, hep tutsak kalsın. Yüce Söz adına yapacağımız açıklamada da kendine Demirci diyen kişinin aslında pek kimsenin yaşamadığı Kaya Dağlar bölgesinden gelmiş bir deli olduğunu söyleyelim."

"İnanacaklar mı?"

"Neden inanmasınlar?"

"Emin misin?"

Kutsanmışlar ile Adanmışlar arasında tarihin durmadan keskinleştirdiği, her adımla birlikte daha da keskinleştireceği çelişkiler yeni bir çatışma alanı bulmuştu. Yumruklar sıkılmış, sesler yükselmiş, öfke en koyu tonuyla bütün yüzleri, göz ve dilleri boyamıştı. Bağırışlar bağırışları kıramıyor, kulakları örten duvarları aşamıyordu.

"İnanmayacaklar. Demirci birçok kişiyle konuştu. Hatta İsimsizlerle bile. Yeşil Sarayda beş gün boyunca misafir edildiğini de unutmayın. Munu'nun bunu Yüce Söz'e karşı kullanmayacağının garantisi var mı?"

"Lanet olsun Munu'ya, lanet olsun Doje'ye!"

"Lanet olsun!"

"Bin kez lanet olsun!"

"Lanet olsun demekle iş halloluyor mu?"

"Meseleyi öyle çözmeliyiz ki, Demirci denilen o adam herhangi bir soruna yol açmadan unutulup gitsin."

"Nasıl?"

"Bilmiyorum."

"En iyisi öldürmek!"

"Evet, öldürelim."

"Çöle atalım."

Uğultunun yarattığı duvar masayı bir baştan diğer başa bölmüştü. Bağırışlar bu duvara eklenen yeni tuğlalardı. Yıkmak is-

terken yükseltiyorlardı. Duymadan konuşmak, seslerin daha da yükseltilmesinden başka bir şey değildi. Düşünceye hiç değmemiş sözlerin ne ağırlığı olabilirdi ki?

Başkan, duvarda bir gedik bile olsun açmak için susmalarını işaret etmişti; ama kimsenin ona baktığı yoktu. Adanmışlarla Kutsanmışlar arasındaki kaç bin yaşındaki o öfke sağırdı. Masadakiler birbirlerinin kanlarını son damlasına kadar içseler de yine doymayacaklardı. Hep böyle olmuyor muydu? Basit bir sorun bile sonunda birbirlerini vurmak için kullanılan silaha dönüşüyordu.

"Susun" diye bağırdı ayağı kalkan Tuji. Uğultunun duvarı tam ortadan yıkılmış mıydı?

"Susun! Meselenin tek çözümü; Demirci denilen adamın mahkemede dediklerinin doğru olmadığını söylemesidir. Anlıyor musunuz, inkâr edecek. İn-kar!" Son kelimeyi bağırarak söylemişti.

Duvar tamamen yıkılmıştı.

Öfkenin akrepleri masayı kaplamışlardı, kıpır kıpırdılar. Zehrin kokusu.

"O adam, Demirci, söylediklerini mahkemede geri alınca serbest bırakılacak. Tabii yakın takibimde olacak. Sonra... Sonra, artık unutulur gibi olunca da, talihsiz bir kaza nedeniyle de ölecek. Var mı başka söyleyecek sözü olan?"

O yaşlı Adanmış masaya doğru eğilmişti.

"Ya inkâr etmezse?"

"Edecek."

"Nasıl bu kadar emin olabiliyorsun?"

"Ölümle yüz yüze geldiğinde akıllı birisi nasıl davranırsa Demirci de öyle davranacak."

Akrepler hâlâ kımıldıyordu.

Sessizlik, tahtına doğru eli böğründe ürkek adımlarla yürüyordu.

2

Kutsal Adaletin Kılıcı, denilen mahkeme salonu ayrı bölümlerde oturan Adanmış ve Kutsanmışlar tarafından tıklım tıklım doldurulmuştu.

Yıldızların Kanı –yeni Kutsal Kitap'ta– Kutsanmış bir ailenin çocuğu Kutsanmış, Adanmış diye adlandırılan rahibin çocuğu Adanmış, Elingücü olarak anılan zanaatçıların Zanaatçı, Ayağıngücü denilen köylülerin çocuğu Köylü, hiçbir hakka sahip olmayan isimsizlerin de İsimsiz olurdu. Hiç kimsenin yıkamayacağı duvarlarla bölünmüş toplum, Tanrı'nın, yani yüce Oğul'un istemiydi.

Devleti Kutsanmışlar yönetirdi. Güneş Evler denilen tapınaklarda yaşayan Adanmışlar da devletin her kademesinde görev

alırlardı; ama bu asla yeterli çoğunluğu sağlayıp kendi başlarına karar verebilecekleri anlamına gelmezdi. Onlar ruhların çobanıydı, Kutsanmışlar ise bedenlerin. Kutsal Kitapta sıkça belirtildiği gibi, her çoban kendi sürüsünden sorumluydu. Temel çelişki ise şuydu; Adanmışlar, bedenin geçiciliği, ruhun ise ölümsüz olduğu gerçeği nedeniyle Kutsanmışları küçük görürlerdi. Onlara göre Kutsanmışlar kendi çıkarları için her şeyi yapabilir, sırf saltanat içinde yaşamlarını sürdürmek için Ülke'yi felakete bile sürükleyebilirlerdi. Kutsanmışlar da onları fazlasıyla yozlaşmış, çobanlık yapmak yerine kurtlaşarak sürüye musallat olan asalaklar gibi görürlerdi. Tek çelişki sadece bu değildi. Kutsanmışlar da kendi aralarında bölünmüşlerdi. Güçlü aileler, Yüce Söz'de yer almak, en önemlisi de Yüce Söz'e başkanlık etmek için kendi aralarında rekabet eder, amaçlarına ulaşmak için de kimi zaman Adanmışlarla geçici ittifaklar kurarlardı. Bazen bu rekabet savaşın kıyısına kadar ulaşırdı. Üç yıl önce ölen başkanın yerine yenisinin seçilmesi gerekince Ülke'nin Yüreği denilen başkentte hiç olmadık karışıklıklar baş göstermişti. Tuji, topladığı kuvvetler, yanına çektiği güçlü Kutsanmış ailelerle birlikte harekete geçince, yenileceğini anlayan Munu hastalığını gerekçe göstererek adaylıktan vazgeçtiğini açıklamış, yaklaşık bir yıl boyunca da Yeşil Saraydan dışarıya adımın atmamıştı. İç savaşın eşiğinden dönülmesi, hesapların, ittifak ve komploların çok daha ciddi bir biçimde yapılmasına neden olmuştu.

Mahkeme salonunun sağ tarafında, en önde oturuyordu Munu. Yüzündeki maske rüzgârsızdı; ona çevrilmiş her göz, boş bir çabayla olanları anlamaya çalışıyordu. Yanın oturan oğlu Mita, babasının aksine sabırsızlığını fazlaca belli ediyor, ona yönelen bakışlara aynı ısrar ve merakla karşılık veriyordu.

Mavi cüppeleriyle diğer tarafta oturan Adanmışlar kendi aralarında konuşmadan, dudaklarında sessiz dua kıpırtılarıyla zamanının o ana akmasını bekliyorlardı.

Işığın Yıldırımı'nın seçkin komutanlarından üçü, Kılıcın Keskin Ağzı denilen kapıdan içeriye girdiklerinde fısıltılar artmıştı.

Sanığın getirildiğine dair işaretti bu. Munu, Mita'nın koluna dokunarak "Sakin" diye mırıldandığında Demirci de içeri girmişti. İsimsizler gibi açık tenli değildi, esmerliği ise farklıydı. İlk dikkat çeken şey, ellerinin büyüklüğüydü. Oysa Adanmışlar ve Kutsanmışlarda büyük elli olanlara çok nadiren rastlanırdı. Siyah, parıldayan saçları omuzlarına dökülüyordu. Sivri çenesi, kartal burnu yüzüne sert bir anlam veriyor, gözleri ise bu sertliği daha da katılaştırıyordu. Boyu o kadar uzun olmamasına karşın duruşu ve tavırları çok uzunmuş gibi görünmesine yol açıyordu. Kimseyle ilgili değilmiş gibi davranıyor, hatta canının sıkkınlığını gizleme gereği bile duymuyordu.

Yanındaki iki komutan kollarından tutup çekince durdu, döndü; o derin, tekin olmayan bakışları Munu'nun gözlerine çarpmıştı. Demirci'nin yüzünde yaralar ve morluklar vardı, elbiseleri parçalanmıştı. Munu, tahmin ettiği şeyin, işkencenin fazlasıyla uygulandığını anlamıştı. "Bu kötü" diye mırıldanmak istedi; ama suskunluğunu korudu.

Mahkemeyi yönetecek olan Asanın Sahibi ve yardımcısı Adanmış rahibin içeri girip yerlerine oturmaları fısıltıların son bulmasına yol açmıştı. Salondaki sabırsızlığın yoğurduğu sessizlik yaşlı bir Adanmışın "Lanet olsun Doje'ye" sözüyle yaralanmış, diğerlerinin de ona katılmasıyla yeni yaralar eklenmişti.

Asanın Sahibi başında güneş kabartması olan Adalet Asasını alıp Demirci'ye doğru uzattı.

"Kutsal Oğul'un zaferi için (o günün adına!) , lanet olsun Doje'ye ve gölgesine!"

Bu sözleri salonda bulunanlar tarafından da tekrarlanmıştı.

Asa, Demirci'yi işaret etmekteydi.

"Başka bir ülkeden geldiğini söylüyorsun. Oysa Kutsal Kitap Ülke dışında dünyanın geri kalanının çölle kaplı olduğunu söyler. Geçmişte bazı kuşkucular çölü aşmaya çalışmış ama bu acı ve ıstırap içinde ölmeleriyle sonuçlanmıştı. Sadece içlerinden ikisi otuz senelik bir yolculuktan sonra çölden dünyayı boydan boya geçerek yeniden Ülke'ye ulaşmışlardı...Soruyorum!"

"Soruyorum" diyen hâkim Adalet Asasını yukarı kaldırınca, salondakiler de ayağa kalkmışlardı. Kutsal Kitapta söylediğine göre soruyu soran hâkimin bedenini kullanan Kutsal Oğul'du. Rahiplerin dudakları kıpır kıpırdı, aynı sesiz duayı tüketmeye çalışıyorlardı.

"Soruyorum; ya yalan söylediğini, Kaya Dağlardan geldiğini kabul edeceksin, ya da Kutsal Kitabı, Yıldızların Kanı'nı inkâr etmekten dolayı ölüm cezasına çarptırılacaksın."

Asayı yeniden Demirci'ye doğrultunca salondakiler de oturmuştu.

Sanığın kendini savunma hakkı yoktu. Sadece seçecekti. Söylediklerinde diretirse Kanlı Alana götürülüp halkın gözü önünde öldürülecekti.

Mita, yerinde duramıyordu, neredeyse kalkıp avaz avaz bağıracaktı. Munu, her an bir taşkınlık yapmasından çekindiği için oğlunun tuttuğu kolunu sıkıyordu.

"Lanet olsun" diye bağırmıştı aynı yaşlı Adanmış.

"Cevap ver" diye konuştu Asanın Sahibi. Sesi sabırsızlık ve öfkeyle doluydu. Sağ elinin gölgesi Asanın üzerine düşüyordu. Uzanıp alacak ve "Lanet olsun Doje'nin piçlerine" diyerek, idam hükmünü açıklayacaktı.

Demirci, gözlerini güneş kabartmasına dikmişti.

"Cevabım şu" dedi, sustu, döndü, bakışları Munu'nun gözlerine saplanmıştı.

3

Mahkemenin üzerinden bir aya yakın zaman geçmişti. Demirci, Yüce Söz'ün Başkanı Tuji'nin çiftliğindeydi. Her çiftlik gibi orası da geniş topraklar üzerine kurulmuştu. En güzel yerinde de Oğul'un Yurdu denilen büyük bir bahçe içinde Ev bulunuyordu. Tuji ve ailesi yüzü aşkın hizmetliyle birilikte orada yaşıyordu.

Ev'in sol tarafında, epey uzağında, tepelerin ortasında bulunan düzlükteki yüz elli iki barakada kimsenin tam sayısını bilmediği ama on iki bini aşkın olarak tahmin edilen İsimsiz vardı. Oldukça büyük olan her ahşap baraka, siyah kalın bezlerle bölünmüştü. Ev'in sağ tarafında Işığın Yıldırımı, yani orduya ait bina-

lar, üst tarafında da zanaatçıların yaşadığı mahalleler vardı, sonrasında ise köyler.

Ev'in bahçe kapısından başlayıp şehre ulaşan yol sınırdı. Hiçbir İsimsiz o yolu Oğul'un Gölgesi, yani Efendinin izni olmadan geçemezdi. Köyüler ve zanaatçılar açısından böylesi bir yasak bulunmamasına karşın sınırı aşamazlardı.

Askerlerin kaldığı binaların yanında vergi toplamaktan, sağlık hizmeti sunmaya kadar bütün işleri yapan görevlilerin aileleriyle birlikte yaşadıkları küçük bahçeler içinde evler bulunuyordu. Bu görevlilerden bazıları Efendinin buyrukları doğrultusunda barakalara giderek, mahalle ve köylerde çalışacak İsimsizleri ayarlar, mutlak ihtiyaçların karşılanması gibi işlerle uğraşırlardı.

Demirci, üçüncü mahallede tek odalı bir evde yalnız başına yaşıyordu. Güneşin ilk ışıklarıyla kalkıp işlikte çalışmaya başlıyor, karanlığın çökmesiyle birlikte, yorgun argın eve dönüp yatıyor, çok zorunlu haller dışında kimseyle de konuşmuyordu. İlk başlarda bazı girişimlerde bulunsa da çeşitli biçimlerde terslenmişti. Sadece bir kez işini erken bitirince sınırı, yani yolu geçerek barakalara gitmişti. İlk barakadan sorumlu Taşınyüreği bu ziyaretten son derece rahatsız olmuş, bunu da belli etmişti.

Demirci, Taşınyüreği'ne cevap vermek yerine ikinci barakaya doğru yürümüş, şaşkın bakışlar arasında içeriye girmiş, karşısında çıkan ilk bezden odaya dalmıştı. Orada eşiyle birlikte oturan İsimsiz saldırıya uğramış gibi fırlamıştı ayağa. Demirci, Lanetyüz diye çağırılan, teninin rengi şaşırtıcı derecede beyaz olan İsimsizi sakinleştirmek için kötü bir niyetinin olmadığını söylemiş ama Lanetyüz konuşmak yerine başını önüne eğip öylece durunca, geldiği gibi çıkmak zorunda kalmıştı.

Ertesi gündü, Demirci kendisiyle aynı işi yapan ve bekâr iş arkadaşıyla sohbet etmeye çalışmış, kısa ve isteksiz cevaplar alınca mahallenin dışına köylerin bulunduğu yöne doğru yürümüştü. İnsanların arasındaki yalnızlığın yarattığı tek şey, nefessizlikti. Konuşmak, anlatmak, dinlemek, paylaşmak ihtiyacını bir biçimde gidermeliydi. Yeşilin Sevinci denilen ağaçlık alana ulaşacak-

ken karşısına elinde kılıç tutan bir İsimsiz çıkmıştı. Şaşırdığı şey şuydu; asla silah taşıyamazlardı, böyle bir şeye kalkışan ise anında öldürülürdü, oysa o İsimsiz iki eliyle tuttuğu kılıcını karnını deşmek ister gibi ileriye doğru uzatmıştı.

"Dur" diye bağırmıştı.

Durdu.

"Dizlerinin üzerine çök!"

Hiçbir İsimsiz, İsimsizler dışında kimseye öyle hitap edemezdi. Kılıcı kendisine doğru yapılacak hamleyi savuşturmak ister gibi yukarı kaldırmıştı. Yine de dizlerinin üzerine çöktü Demirci. İsimsiz, her söylediğinin hiç itirazsız yapılması karşısında şaşırmış, bunun yarattığı tereddüt nedeniyle bir süre öylece kıpırtısız kalmıştı. "Hadi ne bekliyorsun" diye konuştu Demirci. Ses tonunda karşısındakine cesaret vermek istiyormuş gibi bir tını vardı.

"Öleceksin" diye bağırdı İsimsiz.

"Neden?"

"Efendi istiyor."

"Neden?"

"İstiyor sadece."

Demirci, gülümsemişti. İsimsizler için Adanmışlarla Kutsanmışların her isteği kutsaldı, seve seve yerine getirirlerdi.

"Neden senin yerine bir asker göndermedi?"

Bunu gerçekten de merak ediyordu. Nasıl bir hesap vardı bu işin içinde?

İsimsiz, nihayet yürümüş, geniş bir çember çizerek arkasında durmuştu. Demirci bakışlarını onun gölgesine dikmişken yeniden "Neden?" diye sordu.

"Bilmiyorum."

İsimsizin gölgesi, gölge kılıcını kaldırmıştı. Kılıç, boynuna inecekken, kendini sağa doğru attı, iki üç kez yuvarlandı, ardından fırladı ayağa, ne olup bittiğini anlamayan İsimsize doğru atılıp yumruğunu ense köküne indirdi.

İsimsiz, yere yığılmıştı.

Kılıcı aldı, İsimsizi sırtüstü çevirmek için ayağıyla sertçe itip "Seni aptal" diye bağırdı. Darbenin yarattığı sersemlik geçince

korku dolu gözlerini Demirci'ye diken İsimsiz doğrulup oturmuş, sağ eliyle ensesini tutmuştu.

Demirci, ona karşı kızgınlık hissetmek yerine daha çok acıyordu.

"Efendi seni gönderdi, çünkü görevi başardığında ölecektin."

"Öldürülmek mükâfattır!"

Kılıcı tutup fırlattı uzağa, "Aptal, mükâfat ya da kefalet diye bir şey yok."

İsimsiz ayağı kalkmıştı, "Yok mu? Bunu sen mi söylüyorsun, mahkemede kendini inkar eden sen!"

Hiç beklemediği bu söz tokat olup çarpmıştı yüzüne. Her öfkelendiğinde olduğu gibi yine gözlerini olabildiğince kısarak iki ince çizgiye dönüştürmüş, burnu bütün yüzünü yutmuştu. Avına atılmak üzere olan kartaldı. Cevap vermek yerine ormana doğru yürüdü. İsimsiz ise koşup kılıcı almış, "Dur" diye haykırmıştı. Döndü, beş altı adım uzakta bulunan İsimsiz kılıcını savurmak üzere kaldırmıştı, neye mal olursa olsun verilen görevi yerine getirecekti. Hamlesini yapınca, Demirci sağa doğru sıçrardı. İsimsiz son derece acemiydi, ikinci hamleyi de savuşturdu, ardından da sert bir tokatla onu yere yıktı.

"Seni aptal, akıllanmayacaksın, değil mi?"

Yeşilin Sevincine doğru yürürken "Dur, dur diyorum sana" diye bağırıyordu hâlâ İsimsiz. İlk ağacı arkasında bırakmışken keskin bir çığlıkla birlikte döndü, kılıcı kendi karnına gömmüştü. Beklemediği bir şeydi, "Seni, seni" deyip sustu, ne yapması gerektiği üzerine bir süre düşündü. "Başka çarem yok." Yürüdü cesede doğru. Kılıcı çekti karnından, otlarla sildi, iki büyük taşın arasında çukur vardı, oraya gömdü. Ardından da İsimsizin ayaklarından tutup ne için kazıldığını bilmediği kuyuya doğru çekti. Kısık gözleriyle etrafı süzüyordu. Başkaları da olabilirdi, en beklemediği anda saldırıya geçebilirlerdi. Böylesi bir görev nasıl olur da tek İsimsize verilirdi ki, belki de komplo çok daha büyüktü, gizlenmiş kaç göz kendisini seyretmekteydi. Çok farklı kimi durumlar... Kılıçlı bir İsimsiz, neydi bunun anlamı? Ne yapmaya çalışıyorlardı...

Cesedi kuyuya attı.

Üç gün sonraydı, uykusundan dürtülerek uyandırıldı. Atölyedeki iş arkadaşlarından Ka idi, ne olduğunu sormasına gerek kalmamıştı, "Hadi kalk, Işığın Yıldırımının Karargâhında bekliyorlar seni" demişti. Kafasının içinde büyüyen soruları sormaya kalkmadı. Zira Ka, yüzüne astığı somurtmayla bütün iletişimi kesmişti.

Hemen hazırlandı, yola düştü.

Koşar adım ilerledi; ama karşısına çıkan nöbetçi asker onu içeri almak yerine görevlilerin ortak kullandığı binaya gitmesini buyurdu. Çok önemli bir durumun olduğu açıktı. Sorular hem çoğalmış, hem de seslerini yükseltmişlerdi. Nefes nefese söylenen yere gittiğinde onu karşılayan görevli konuşmadan kendisini takip etmesini işaret etmişti. Yeni yapılmış binalardan birinin bahçesinden içeri girip de orta yaşlı, uzun boylu, rahibi karşısında bulunca şaşırmıştı. Görevli saygılı suskunluğunu ardına takıp çıktığında, Demirci, Adanmış'ın yüzünde yazılı olanı okumaya çalışıyordu. Dibini göstermeyen durgun su. Yine de kızgınlık ve öfke görmemişti. Emindi bundan. Yaşamın bütün gizlerini çözmüş olmanın yarattığı o dinginlik. Bulutsuzdu yüzü. Yaprak bile kıpırdamıyordu. En şiddetli fırtına dahi tek dalga yaratamazdı.

"Ben Adanmışlardan Paraz, tapınakta Üçüncü Işık'ım" dedi rahip, sesi yumuşaktı, elleri de konuşmaya eşlik etmişti.

"Ben de Demirci."

"Başka bir ismin yok mu?"

"Yok."

"Garip" dedi; ama sanki yıllardır onu tanıyormuş gibi gülümsemişti Paraz, mavi cübbesinin cebine soktu elini, bir parça ot çıkardı, attı ağzına, çiğnemeye başladı, "İhtiyarlık, bedenin çürümesidir. Oysa hep yaratıldığı yaşta olan ruh doludizgin koşmak isteyen afacan mı afacan bir çocuktur. Ne beden ruhu kendine uydurabilir, ne de ruh bedeni. Bu kavganın..." Sözünü tamamlamak yerine öksürünce başını hafifçe eğmiş, elini ağzının üzerine koymuştu. Çok gerekli olmadıkça o da Işık kademesine ulaşan

diğer rahipler gibi konuşmayı sevmezdi. İnancına göre sözün elbisesini giyen her kelime ruhtan bir parçaydı. Gereksiz yere uzun konuşmak ruhu tüketmekti. Her kelime üzerine enine boyuna düşünülmeli, mümkünse suskunluk dile dönüştürülmeliydi.

Öksürük geçip gitmişti.

Demirci, suskunluğunun kayasına sırtını yaslamıştı, rahip Paraz'ın kendisiyle ne işi olabileceğini merak ediyor ama bunu soruya dökmek yerine biraz daha sabırlı olması gerektiğini de biliyordu. Kendinden isteneni yapmıştı mahkemede. Yoksa intihar eden İsimsiz nedeniyle yeniden sorguya mı çekilecekti? Bu konuda hiçbir suçu yoktu ki. Belki de çok daha önemli bir sorun vardı ortada. Yoksa yüksek kademede bulunan bir rahip neden onu görmeye geliyordu ki?

"Mahkemedeydim" dedi Paraz, bakışlarını Demirci'nin yara bere, nasır içinde bulunan sağ eline dikmişti. Suskunluğunun anlattıklarını anlamasını istiyordu sanki. Demirci, gözlerini kısmıştı. Tehlikede olduğunu hissettiği anlarda yaptığı gibi başını hafifçe geriye doğru atmış, kulakları her sesi anında avlamak için pusuya yatmıştı.

"Öldürülmekten kurtulmak için kendini inkâr ettin."

Paraz, bunu öyle bir ses tonuyla söylemişti ki, 'Neden böyle bir şey yaptın!' diyerek onu kınamıştı sanki. Demirci yumruklarını sıkmıştı. Gözleri ince iki çizgiydi.

"Senin deli olduğuna inanmıyorum."

Demirci'nin suskunluğu onu konuşmaya itiyordu, bu da rahatsız edici bir durumdu.

"Yaşamak bu kadar mı değerli? Kendini neden inkâr ettin?"

Bastırmaya, gizlemeye çalışsa da ses tonunda fark edilebilen bir kınama vardı.

Demirci, cevap vermek yerine başını sağ tarafındaki ağaca doğru çevirdi; dala tünemiş iki kuş ona bakıyordu. Kuşların da gözlerinde aynı soru vardı sanki. Uzaklardan bir çocuğun ağlamaklı bağırışı duyuldu.

"Bana güvenebileceğini biliyorsun" dedi Paraz.

Tuhaf olduğunu kabul ediyordu, ne yani rahip, sırf kafasındaki o soruyu sormak için mi şehirden kalkıp gelmişti? Ağzından laf almak isteseler bunun için oldukça farklı yöntemlere başvurabilirlerdi. Mantıklı değildi; ama yine de ilk kez karşılaştığı Paraz'a güveniyordu. Hem Adanmışların da kendi aralarında birçok hizbe ayrıldığını anlatmamış mıydı Munu? Başta zehirlenme olmak üzere suikastların –çok yoğun olmasa da– yaşandığını... Kutsanmışlarla aralarındaki çelişkilere rağmen onlarla kurdukları kısa ya da uzun süreli ittifakları...

"Kendimi inkâr etmedim."

Paraz, cebinden bir parça ot daha çıkarıp atmıştı ağzına.

"Kulaklarımla duydum."

Sesi, yapılmış hatayı affettiğini göstermek istiyormuş gibi sevecen çıkmıştı.

"Hâlâ aynı düşüncelere sahibim, sadece onların duymak istediklerini dillendirdim."

"Büyük Rahip 'Dilin zehri önce ruhu öldürür' der."

"Geldiğim ülkede de yüce amaçlar için dilin kalkanının arkasına sığınmaya hoş bakılır. Asıl olan yüreğin sözleridir."

Gülümsemişti Paraz.

"Yalanın kurtardığı hayatı yaşayacak olan cesettir."

Demirci'ye bir adım daha yaklaşmış, içinde saklı olanın tümünü okumak ister gibi bakışlarını keskinleştirmişti.

"Gördüğün gibi ceset değilim, sadece saçmalığa kimi zaman akıl ve mantıkla karşı konulamaz."

Söylenmiş her kelimenin öfkenin kapısından geçtiğini fark eden Paraz yeniden gülümsemişti.

"Yani öyle bir ülke var mı?"

"Ben nasıl varsam!"

"İmkânsız."

"Deli olmadığıma göre."

"Bu işin başka bir açıklaması olmalı."

"Geldiğim ülke de kendisini dünya üzerindeki tek ülke sanıyordu."

"Ama yıllar önce çölü baştan sona geçip tekrar buraya dönenler..."

"Öyle bir şeyin mümkün olmadığını ancak çöle çıkanlar bilir."

"Geldiğini söylediğin yerde Adanmışlar yokmuş?"

Karşısında bir çocuk varmış gibi sormuştu soruyu. Hangi cevabı verirse versin onu hoş karşılayacaktı.

O daldaki iki kuş kanatlanmış, neşeli bir ötüşle birlikte birbirlerini kovalamaya başlamışlardı.

"Ne Adanmışlar, ne Kutsanmışlar, ne de diğerleri?"

"Böyle bir şey nasıl..."

"Oradakiler de sizin ülkeniz gibi bir ülkenin mümkün olamayacağına inanıyorlar."

"Yıldızların Kanı'nı da mı bilmiyorlar?"

Sırf karşısındaki çocuğu kırmamak için oyunu sürdürüyormuş gibiydi.

"Bilmiyorlar. Farklı kutsal kitaplar var. İnançsızlar. Dinden çok, sadece tanrının varlığına inananlar. Doğaya tapanlar. Hepsi bir arada yaşıyor."

"İmkânsız."

Cevap vermedi Demirci. Kuşlar, başka bir dala konmuştu.

"Öyle bir ülkenin olmadığına eminim."

Paraz'ın sesinde kılıç keskinliğinde ışık, yüzündeki duru gülümseme ellerine doğru akıyordu.

"Kim bilir belki de daha başka ülkeler de vardır. Üstelikte kendilerini çölle çevrili tek..."

Gülümsemişti Paraz. Karşısındaki inatçı bir çocuktu.

"Sadece gerçekleri öğrenmek için geldim buraya."

"Söylediklerimin hepsi gerçek."

Başını kaldırdı Paraz, yüzünde tereddüttün gölgesi var gücüyle koşuyordu.

"Hangi kutsal amaç için kendini inkâr ettin peki?"

"Yaşamak" dedi Demirci, "Sadece yaşamak için." Boğazına bir şey takılmış gibi öksürdü. "Tabii buna bile izin vermeyecekler gibi."

"Nasıl yani... Seni öldürmeye mi çalıştılar?"

Demirci bakışlarını suskunluğuna dikmişti.

"Açıkça yapamazlar. Mahkemedeki inkârına karşı hâlâ herkes seni konuşuyor. Kaza kıyafetine bürünmüş suikastlar. Unutulduğunda... Munu'ya yakın dur..."

Paraz'ın sesindeki sevecenlik artmıştı. Kutsal Kitaptan bazı bölümleri ezberden okudu. Demirci'nin söylediklerini dikkatlice dinleyip yıllardır hiç yapmadığı biçimde uzun cevaplar verdi...

Bahçenin kapısına doğru yürürken yarı yolda durmuştu. Paraz, döndü, bir çocukla konuşuyormuş gibi sevecen "Kutsal Kitabı, yani Yıldızların Kanı'nı oku. Bana söylemiş olduklarını da kesinlikle başkalarıyla paylaşma. Ne yapmak istediğini anlayamadım; ama o şeyi yapmaya kalkışırsan bu senin için felaket olacak" dedi. Yeniden yürümeye başladı.

4

Kış mevsimi yerini rengârenk çiçeklere bırakmış, ağaçlar şen kötüşlerle süslenmişti. Rüzgâr cömertçe baharın o diriltici kokusunu her tarafa bolca serpiştirirken, güneş de dokunduğu her şeyi yaşama sevincine boğuyordu

Demirci, kaç aydır yapmayı alışkanlık haline getirdiği gibi bütün çiftliği gören o tepeye tırmanmış, sırtını kesik bir insan başına benzeyen, büyük kara lekelerin bulunduğu kayaya dayayarak bakışlarını İsimsizlerin yaşadığı barakalara dikmişti. Kimi bahaneler ileri sürerek kaç kez gitmişti oraya. İsimsizler, hayvanlardan beter bir halde yaşıyor, tuvalet ihtiyaçlarını dahi barakaların arkasında görüyorlardı; hatta çocuk ve yaşlıların çoğu bunu bile yapmıyordu. Boğucu bir koku. Böcekler... Fareler... O kadar çok

çocuk vardı ki, sivrisinek sürüleri gibi gürültüyle oradan oraya koşuşuyorlardı. Sürekli kavgalar yaşanıyordu. Onca iç içe geçmiş yaşam oldukça keskin kurallarla denetim altında almaya çalışıyorlardı. İsimsiz bir erkek başka bir İsimsizin karısı ya da kızıyla konuşamazdı. Diğer bir ailenin bezden odasına izin almadan girmek öldürülmek anlamına geliyordu. Baraka sorumluları, düzeni sağlamak için ellerinden geleni yapıyor ama bu var olan kargaşayı artırmaktan başka bir sonuca yol açmıyordu. İsimsizler kokuşmuş bir yaşamın dibine gömülmüşlerdi gömülmesine de, bundan hiç mi hiç şikâyetçi değillerdi. Onlar için yaşayabilecekleri en iyi hayat buydu; acı, zorluklar, işkence, kavga, açlık, üzüntü ve diğer şeylerin olması son derece doğaldı. Hak ettikleri neyse onu tüketiyorlardı, tüketeceklerdi de.

Bakışlarını barakalardan kopardı. O pis kokuyu bütün şiddetiyle hissediyordu. Ka, gelenler olduğunu işaret etmiş ve saklanmıştı. Ka ile günler boyunca konuşmaya çalışmıştı. İnancı katıydı. Duymak yerine aynı sözleri farklı biçimlerde haykırıyordu. O katılıkta ufacık da olsa bir delik açmak iğneyle kuyu kazımaktan zordu. Yılmamıştı, her fırsatta kuşkunun tohumuna dönüşecek sorular sormuştu. Sonunda Ka, o sorulardan birini yalnız kaldığında kendisine sorarak cevaplamaya çalışmıştı. Kuşku, dünyada en hızlı üreyen şeyi değil miydi, taşta bile yeşerirdi. Hayvanların en keskin dişlisi. Demiri bile kemirip un ufak edebilendi. Bir süre Ka'yla görüşmemiş, onu bağırmaya başlayan sorularla baş başa bırakmıştı. Yok edilmeye çalışan her kuşku onlarcasını doğuruyordu. Hep beklediği o zamanın gelmiş olduğunu anlayınca Ka'yı evine çağırmış, ona ait olduğu yeri, yani Gökkuşağı Ülkesini anlatmıştı. İnancın can çekişi elbette şiddetli tepkilere dönüşmüştü. Öfkeyle bağırmıştı Ka, yalancılıkla, iki yüzlülükle suçlamıştı Demirci'yi. Son darbeyi indirmeliydi, başkasına söylemeyeceğine dair yemin ettirdikten sonra beline sardığı deriden haritayı bezden kılıfından çıkarıp göstermiş, çölün öte tarafında, dağların ardındaki ülkeyi işaret ederek "İşte burası" demişti. Titreyen elleriyle haritayı tutan Ka, peş peşe sorular sormuştu. Her cevapla-

nan soru, eski inancın kendi bedeninden büyükçe parçalar koparıp yemesi yani inancın gölgesine dönüşmesiydi. Katılık, yıkılmazmış gibi görünürdü; ama ufacık bir çatlak bile onun için ölümcül darbeydi. Bu nedenle hep karşısındakini yok etmeye çalışır, esnemek yerine de kırılırdı. İki hafta boyunca tek kelime de olsa konuşmamışlardı. Bu ölmüş olandan doğum zamanıydı. Çok acı çekilmesine karşın zincirlerin koparıldığı... Bir gece eve gelen Ka, "Sana inanıyorum" dedi.

Demirci, bakışlarını şehrin bulunduğu yöne dikmişti. Şehir, tapınağın, yani Güneş Ev'inin etrafında bulunan esnaf ve zanaatkârlara ait mahalleler, eğlence yerleri, okullar ile pazar yerinden oluşmaktaydı. Adanmışlar, yönettikleri şehirleri daha da ilgi çekici hale getirmek için bu eğlence yerlerine fazlasıyla önem veriyorlardı. Işığın Yıldırımı, yani orduya ait binalar tam Güneş Ev'in karşısındaydı. Yüz yıllardır çiftliklerle şehirler arasında örtülü kavga yaşanıyordu. Artan nüfus güçtü. Adanmışlar, istedikleri yerde yaşama hakkına sahip zanaatçıları şehirlere çekmek için oldukça farklı yöntemlere başvuruyorlardı. Son yıllardaki başarıları, süre giden kavgayı daha da derinleştirmişti.

Üç kez o şehre gitmiş, uzun sayılabilecek bir yolculuktan sonra Munu'yla görüşmüş, zehirlenmeye çalışıldığını, akşamleyin evine dönerken saldırıya uğradığını söylemişti. Munu, gerekli yerlerle konuşacağını, yine de dikkatli olması gerektiğini belirtmişti. Gerçekten de bir süre sonra bu örtülü suikastlar son bulmuştu.

Ayak sesleri yaklaşıyordu. Kalın deri kemerinin altına sakladığı hançerine dokundu. Başını çevirince Lanetyüz ile Ustael'in kendisine doğru yürüdüklerini gördü; fazlasıyla tedirginlerdi. İsimsizlerden biri tarafından görülmeleri, ihbar edilip öldürülmeleri anlamına geliyordu.

Onlarla tokalaştı. Hep yaptığı bir şey olmasına karşın İsimsizler yine aynı şaşkınlığın çukuruna yuvarlanmışlardı.

Lanetyüz, otuz beş yaşlarındaydı. Ağır işlerde çalışması nedeniyle bedeni zayıf ama oldukça güçlüydü. Yüzünde çocukluğundan kalan iki köpeğin saldırısının kalıcı izlerini taşıyordu. Çok

konuşmayı sevmez, karşısındakini gözleriyle okumaya çalışır, bunda da çoğu kez başarılı olurdu. Demirci'ye ilk inanandı. "Ölüm, kurutuluş. Eğer o ülke varsa. Yani var... Hayatının son yıllarını orada yaşamak isterim" demiş, İsimsizler arasında güvendiklerine Gökkuşağı Ülkesini anlatmaya başlamıştı.

Ustael, daha genç görünüyordu; ama saçları büyük ölçüde beyazlamıştı. İsimsizler içinde en yeteneklilerinden biriydi, elinden her iş gelirdi. Eşi, Baş Görevli tarafından öldürülünce uzun süre boyunca pek kimseyle konuşmamış, barakalardan epeyce uzakta bulunan mağarada yatıp kalkmaya başlamıştı.

"Bu akşam onuncu barakanın önünde, büyük ateşlerin dışında bir ateşin başında seni dinlemek isteyenler olacak" dedi Lanetyüz, sesi sertti; ama yine de titremişti.

"Niye üzgünsün?

Lanet yüz'ün yerine Ustael cevap verdi.

"Kardeşi yanında çalıştığı köylü tarafından öldürüldü de!"

"Neden?"

Soru fazlasıyla şaşırtmıştı iki İsimsizi. Öldürülmek için bir nedene gerek yoktu ki, neden aramaya kalkmak tam anlamıyla saçmalıktı. Hem İsimsizlerin çoğu özellikle de Efendilerin eliyle gelen ölümü severek kabul ederlerdi.

"Bir parça ekmek için."

Elini Lanetyüz'ün omzuna koydu, "Acın, acımdır" dedi. Birkaç şey daha söylemek istiyordu; ama onca aramasına karşın uygun bir kelime bulamamıştı. Elini indirip yumruk yaptı. Yüzünde kanat çırpan bir kartalın gölgesi vardı. Köye doğru hızlı koşan bir toz bulutu kalkmıştı. Yetmişe yakın atlı asker. Yılın belli aylarında diğer görevlilerle birlikte mahalle ve köylere giderek beş yaşına basmış erkek çocuklar arasında en sağlıklı olanları seçerlerdi. Çok sıkı eğitimden geçirilen çocuklardan hayatta kalmayı başaranlar ya Işığın Yıldırımında asker olur, ya da farklı alanlarda hizmet etmek için görevliler tarafından ek eğitime tabi tutulurlardı. Ölünce ya da yaşlanıncaya kadar devam ederdi askerlikleri. Komutan olma gibi bir hakları yoktu. Aldıkları eğitimin bir gereği olarak emir verildiğinde kendi ailelerine bile silah çekebilirlerdi.

"Sizinle birisini tanıştıracağım. Güvenilirdir. Ka, gelir misin" diyince, Ka, kayanın arkasından çıktı, "Merhaba" dedi; ama İsimsizlere elini uzatmak için davranmadı. Üstelik karşısında takındığı iğrenme ifadesini yok etmeye çalışsa da bunu başaramadığı için daha da görünür kılıyordu. Demirci, İsimsizlerle buluşması gerektiğini söylediğinde Ka'nın nasıl da şiddetle karşı çıktığını hatırlamıştı. Onun neden böylesi düşünceye kapıldığını elbette anlayabiliyordu.

Bedenlerin değil, ruhların tutsaklığı üzerine yükselen sistemin kökeni Kutsal Kitaptı. Hayvanlar kadar değeri olmayan İsimsizler bile bütün varlıklarıyla boyun eğiyor, yaşadıkları acıları sonuna kadar hak ettiklerine inanıyorlardı. Hatta büyük çoğunluğu daha fazla acı çekmek için karşılarına çıkan her fırsatı değerlendirmekten geri kalmıyorlardı. Ruhları öyle bir çöldü ki, doğdukları günden öldükleri güne kadar tek bir yağmur damlası bile düşmüyordu. Aylardır onca uğraşıp didinmesine karşın sadece iki İsimsizin kendine inanmasını sağlamıştı. Oysa ilk zamanlarda tek kıvılcımın bütün İsimsizleri içine alarak Ülkeyi baştan sona yakacak bir ateşe dönüşeceğini sanmıştı. Zulmün yarattığı nefessizlik her an yıkılmanın bir adım ötesinde durmaz mıydı? Yüreklere gömülmeye çalışılan öfkenin çığlıkları zamanı geldiğinde kanın renginde kulaklarda patlamayacak mıydı? İşkence, isyan tohumlarını ekmez miydi o tarlalara? Ülke'de öyle değildi ama. Bir Adanmış ne kadar sistemin kutsal olduğuna inanıyor ve var olanı Tanrı Oğul'un sözlerinin hayat bulması olarak görüyorsa, İsimsiz de aynı şekilde yaklaşıyordu. Herhangi bir yerde her nasılsa çakacak isyan kıvılcımı anında İsimsizlerin ayakları altında ezilerek söndürülecekti. En çok acı çekenler, en inançlılardı ve her şeyleriyle var olanı savunuyorlardı.

Taştandı sistem.

Ruhlar, kendilerini köleleştiren zincirlere bütün varlıklarıyla sarılmışlardı. Olması gereken biçimde yaşıyorlardı, farklı bir hayat mümkün değildi. Bunun sorusunu bile sormamışlardı kendilerine. Böylesi bir soru sormak için gereken düşüncenin, kuş-

kunun kırıntısına bile sahip değillerdi. Çölde çölün istemediği hiçbir şey yaşayamazdı.

Akşam karanlığı çöktükten epey zaman sonra Ka'ya barakalar gitmeleri gerektiğini söyleyince, "Çok yorgunum" demişti. Beklediği bir şeydi bu. Nasıl da derin bir yanılgı içinde olduğuna dair uzun bir konuşma yapma istemini kovdu uzaklara. Ka, düşüncelerini kaç kez tekrarlamıştı. İsimsizler insan değillerdi. Dokunmaktan da öte onlarla konuşmak bile kirlenmek anlamına geliyordu. "Böyle düşünüyorsan senin bir Adanmış ya da Kutsanmıştan ne farkın kalır ki?" dedi Demirci. "Kaç kez söyleyeceğim" diye konuşmuştu Ka, "İsimsizler, asla isyan etmeyecekler. Onlarda hayvanların hayatta kalmak için sahip oldukları o can korkusundan doğan direnişin ateşi bile yok. Evet, iğreniyorum. Hiçbir şey de bunu yok edemeyecek."

Onuncu barakanın önünde büyük ateşler yakılmıştı. Her ateş yakın akraba, birkaç aileye aitti. Akşam yemekleri yeniliyordu. İsimsizler o kadar iç içe ama o kadar da birbirlerinden uzaklardı ki... Aynı barakada yaşayıp aylarca konuşmamış olanlar bile vardı. İsimsiz olarak doğdukları için ne kadar kendilerinden nefret ediyorlarsa, diğerlerinden de o kadar nefret ediyorlardı. Çoğu kez iğne ucu kadar bir sorun bile sonu ölümle bitecek tartışmalara yol açıyordu. Acı çekmekten, aşağılanmaktan hoşlanıyorlardı, günahın kefaretini ödediklerinde ölüm gerçektende kurtuluş anlamına gelecek, öte dünyada sonsuz bir huzurla yaşayacaklardı.

Lanetyüz'le Ustael'in dışında iki İsimsiz daha vardı ateşin başında. Lanetyüz onları tanıştırdı. Hızlıayak, yirmi beş yaşlarındaydı, onda farklı bir şey vardı gibi. Uzun mesafeleri çok kısa sürede koşması nedeniyle Efendi'nin büyük oğlu Meşan tarafından öyle çağrılmıştı. Kemik ise orta boylu ama oldukça zayıftı. Sanki ince deriden bir elbise giymişti. Yumuşak bakışlıydı, hareketlerinde hemen fark edilen bir ağırbaşlılık.

Demirci, daha fazla sayıda İsimsizin olacağını sandığından yaşadığı hayal kırıklığını gizlemek için gözlerini ateşe dikmişti. Alevler maviden sarıya, sarıdan kızıla dalgalanıyor, birbirlerine

sarılıyor, tekleşiyor, çoğalıyor, dans ediyor, dokunmak, belki de yangında boğmak için yıldızlara uzanmaya çalışıyorlardı.

"Gökkuşağı Ülkesinde herkes aynı haklara sahip. Kim çok çalışırsa o emeğinin karşılığını fazlasıyla alıyor. Geldiğim ülkede insanlar özgürlüğü kendi malları kıldıklarından istedikleri şeye inanmakta serbestler. Çok sayıda din var ve genellikle tapınakları yan yana. Açlık dedelerimiz zamanında kaç yıl hüküm sürdükten sonra dirilmemek üzere mezara gömüldü. Sakat ve hastalara..."

Arada susuyor, sözlerinin yarattığı etkiyi ölçmeye çalışıyordu.

"Toprak herkesin. Hep birlikte çalışılıyor. Buradaki gibi bir ordu yok, sadece" deyip susmak zorunda kalmıştı. Hızlıayak, "Ordu yoksa çıkan olaylara nasıl müdahale ediyorsunuz? Sakın bana sorun falan çıkmadığını, herkesin kuzu kuzu birlikte yaşadığını söyleme" demişti. Sesinde alay vardı.

"Evet, ordu yok; ama her şehir ve yerleşim yerinde güvenlik işlerini yürütülen Kardeşlik Meclisleri..."

"Peki, o şeyleri, meclisleri kim tespit ediyor?"

Sorudan rahatsız olmamıştı; sadece bu alaysı tını, fısıldayan kızgınlığı yaratmıştı.

"Yerleşim yerlerinde bir yıl için seçilen, çoğunluğun istemiyle süresi dolmadan da görevden alınan bu Kardeşlik Meclisleri oldukça..."

"Suç işleyenleri ne yapıyorsunuz?"

"Hapishanelere... Yani ağır cezalıklar sadece."

"Öldürmüyor musunuz?"

Cevap vermedi. Barakanın önünde bağırışlar yükselmişti. Kavganın sonunda kaç ölü ve yaralı olacaktı? Kadınların haykırışları. Bunca ölüme karşın İsimsizler yine de hep çoğalıyorlardı. Çoğalmak bir tür karşı koyma biçimiydi sanki. Yaşama tutunma. Kadınlar küçük yaşlardan itibaren neredeyse her yıl doğurmaya başlıyor, elden ayaktan düşünceye kadar da bu devam ediyordu.

"Hayır."

"Hiç mi?"

Hızlıayak açıkça dalga geçiyordu; ama Demirci soğukkanlılığını koruyarak o sorusunu ve diğerlerini de cevaplayıp yeniden

Gökkuşağı Ülkesini anlatmaya başladı. Kemik, sadece iki soru sormuş, cevaplarını da can kulağıyla dinlemiş, sonra neredeyse sevinçle "Böyle bir ülkenin var olabileceğini bile düşünmemiştim" demişti. Demirci, onun ruhuna ilk yağmur damlalarının düştüğünü anlamıştı. Damlalar küçük de olsa bir göl oluşturacak, ardından da ilk kuşku dikenleri yeşerecek, oldukça kısa bir süre içinde de ruhun çölünü tümden kaplayarak ölüyü diriltecekleri. Soru, hem ölüm hem de yeniden farklı doğuşun ilk adımıydı. İkinci soru ise ikinci adımdı. Çölde hayat bir kez yürümeye başlamışsa onu kim, nasıl durdurabilirdi ki?

Kavga bitmişti. Ağlayan kadın ve çocuklar. Kutsal Kitap'ta toprağın kirletilmesi yasaklandığı için ölüler gömülmez, cesetler Canavarın Ağzı denilen uçurumdan hayvanlara yem olması için atılırdı.

"Orada toprak böyle mi?" demişti Hızlıayak, avucundakini ateşe doğru uzatarak. Gülümsemeye çalıştı Demirci.

"Gökkuşağı Ülkesine gittiğimizde kendi gözerinle aynı olduğunu göreceksin."

Lanetyüz ayağı kalkmıştı, kulağına eğilip "Barakalara çekilme vakti" dedi. "Oturmaya devam edersek bu sorunlara yol açabilir."

Demirci, Kemik'le tokalaştıktan sonra elini Hızlıayak'a uzatmıştı. Tuttu eli Hızlıayak, gülümsedi, "Güzel hikâyeydi" dedi, "Güzel ve yararlı bir hikâye!"

5

Ateş, karanlığı farklı renklere aydınlatarak konuşuyordu. Yanan dallardan yükselen çıtırtı. Alevlerin daha yükseğe ulaşmak için verdikleri o nefes nefese mücadele.

Demirci, suskunluğunun başını kesip fırlattı uzağa. "Gökkuşağı Ülkesinde ne Adanmışlar, ne de Kutsanmışlar ve İsimsizler var. Kimsenin doğuştan kazandığı bir üstünlüğü bulunmadığı için..."

Dinleyen gurubun içinde Lanetyüz, Ustael, Hızlıayak, Kemik, Lanetyüz'ün yeğeni ve dört İsimsiz daha vardı.

Demirci'nin sesi alevlerin yol göstericiliğinde bazen yükseliyor, bazen de mırıldanmaya dönüşüyordu. Her kelimesinde özlem, su gibi kulaklardan yüreklerden akıyordu. Bakışları

Hızlıayak'ın yüzünde kısa bir an durdu, onun bir daha kendisini dinlemeye geleceğini sanmıyordu; ama yanılmıştı işte. Yoksa sırf alay etmek için mi böyle bir şey yapmıştı?

"Benim ülkemde doğan çocuklara ilk öğretilen şey; ortaklığın, ortaklaşmanın, kardeşleşmenin, paylaşmanın yüceliğidir. Bazen kuraklık olur; ama karınlar yarım doymuşken bile yüzler yine güler. Yaşam hep şenliktir..."

Sesi etkileyiciydi. Kelimelerden her biri ateşin yakıcılığına sahipti, dudağından fırlar fırlamaz karşıdakinin yüreğine saplanarak orayı kendi rengine boyamaya başlıyordu.

"Siz ne yapıyorsunuz burada" diye bir bağırış patlayınca sustu, başını kaldırdı, ilerde baraka sorumlularından Ağaç durmaktaydı. İnce, uzun, zayıf, kırk yaşlarında birisiydi. Saatlerce hiç kıpırdamadan öylece ayakta durabilirdi. Bir İsimsizin, İsimsizler dışında, köylünün yanında bile sesini yükselttiği görülmüş şey değildi; ama işte Ağaç bağırmıştı. Baraka sorumlularının bu ateş başı sohbetlerinden fazlasıyla rahatsız olduklarını söylemişti Lanetyüz. Demirci yine de böyle bir çıkış beklemiyordu. Kutsal Kitabın çizdiği sınırları o çöl yüreklilerden hangisi çiğnemeye cesaret edebilirdi ki?

Ağaç, Demirci yerine Lanetyüz'e dikmişti bakışlarını, onunla konuşuyordu.

"Yalanlarla ne işiniz var?"

"Yalan değil" dedi Demirci. Konuşan Lanetyüz'müşçesine bir adım yaklaşmıştı ona Ağaç. "Hepiniz çıldırmışsınız. Ne diyor Yıldızların Kanı'nda; bizler bu dünyada çilemizi çekmekle yükümlüyüz. Eğer Yüce Oğul'a başkaldırırsak öte dünyada sonsuza dek acı yiyip içmek zorunda kalacağız. Bir İsimsiz, sadece İsimsizdir, bu onun kaderidir. Var olduğumuz günden beri hep acı çektik, hak ettik bunu çünkü, var olacağımız son güne kadar da acı çekeceğiz."

Söylenenler karşısında şaşırmıştı Demirci, daha çok da dillendirme biçimine. İş olsun diye değil, uzun zamanlar boyunca üzerine düşünülerek inanılmış şeylerdi söze dökülenler. Ayağa kalktı, elini uzatıp koluna dokundu ve "Beni dinle" dedi; ama Ağaç sanki

Demirci orada değilmiş gibi yine Lanetyüz'le konuşmuştu. "Delirdiniz mi, yüce Oğul'un her şeyi görüp duyduğunu..."

Hemen yandaki barakanın önünden bağırışlar, küfürler yükselmişti. İsimsizler için bu kavgalar neredeyse sevinçle karşılanıyor, ölümle noktalanması için elden gelen yapılıyordu.

Ağaç, "Boş hayallere kapılmayın. Bu hayat bizim cehennemimiz. Cezamızı son damlasına kadar tüketirsek ancak o zaman öte dünyada rahat ederiz" diye haykırmıştı. Emindi, kör inancın hep tekrar ettiği sözler değildi bunlar. Düşünülmüş ve sonunda da kabul edilmişti.

"Beni dinle" demişti Demirci.

Ağaç, bakışlarıyla Lanetyüz'ün gözlerini oyuyordu.

"Başka bir ülke yok. Lanet Doje'nin lanetinden sadece burası kurtarıldı Yüce Oğul tarafından. Bunları sizin iyiliğiniz için söylüyorum. Düşünün. Unutmayın; yalan söz sadece sonsuz cehennemin kapısını acar. Gidiyorum şimdi, Yüce Oğul'dan korkanlar peşimden gelsin. Öte dünyadaki sonsuz ıstırabı düşünün. Kendinizden asla kaçmazsanız, nereye giderseniz gidin, kaderinizi de götürmek zorundasınız."

Ağaç, kolunu Demirci'nin pençesinden kurtarıp barakanın önündeki en büyük ateşe doğru yürüyünce, İsimsizler de birer ikişer takılmışlardı arkasına. Kalanlar Lanetyüz, Kemik, Ustael ve Hızlıayak'tı. Hızlıayak'ın gitmemiş olmasına şaşırmıştı. Öfkeliydi de. Onca konuşmasına karşın, Ağaç, üç beş cümleyle diğerlerini alıp götürmüştü.

"Öteki baraka sorumlularına da anlatabilir. Mesele büyürse sonu ölümle biten saldırıya uğrayabiliriz" demişti Lanetyüz.

"Haklısın" diye mırıldanan Demirci kalktı ve ışıklar içindeki Ev'e doğru yürümeye başladı. Bir süre sonra Hızlıayak'ın da peşinden gelmekte olduğunu anlayınca durup döndü, "Ne var?" Karanlık ağır kokuyla zifirileşmişti sanki.

"Seninle birlikte biraz yürüyebilir miyim?"

"Benim için herhangi bir sorun yok; ama burada görülmen başını ciddi anlamda derde sokabilir."

"İsimsiz olmak bile dertlerin en büyüğü değil midir?"

Kaç adım sonra suskunluk onlarla birlikte yürüyen üçüncü kişi olmuştu. Barakalardan yükselen pis koku azalmış değildi. Gürültüler. Yine mi kavga çıkmıştı? Barakalar bir hayvanın parçalanmış leşiydi, İsimsizler ise kurtçuk.

"Sana bir şey soracağım Demirci, bana açık yüreklilikle cevap verecek misin?"

Sesinde o alay tınısı yoktu. Başını kaldırdı, yıldızların yağmuru ortalığı aydınlatıyordu. Sağ taraftaki ağaçlar rüzgârın şarkısının eşliğinde hışırdayarak hafifçe sallanıyorlardı. Pis koku hâlâ peşlerindeydi. Ka, barakalar için "Bok çukuru, İsimsizler de bok böcekleridir" demiş, ardından da "İsyanı senin benim gibiler gerçekleştirmeli, ordu içindeki askerleri de örgütleyip vurabileceğimiz darbeleri vurduktan sonra gerekli malzemelerle birlikte çöle çıkmalıyız. İsimsiz denen o hayvan gölgeleri için parmağımı bile kıpırdatmam" diye devam etmişti konuşmasına. Onu ikna etmek için epeyce dil dökmek zorunda kalmış ama Ka aynı şeyi tekrarlamıştı; "Zararlı bir hayvan için canımı tehlikeye atmam." Yine de katılaşan bu yeni inançtaki sakatlıkları düzeltmek için söylenmesi gerekenleri söylemişti.

"Evet."

"Ne yapmaya çalışıyorsun?"

Sınır olan yolu geçmişlerdi, Hızlıayak'ın görülmesi öldürülmesi demekti, bu durum Demirci açısından da önemli sorunlara yol açabilirdi.

"İstersen geri dön, yarın konuşuruz."

Güldü Hızlıayak, "Bu ilk geçişim değil ki. Hani bir ara neden evlenmediğimi sormuştun ya, sana cevap vermemiştim. Bana göre İsimsizlerin kökü kurutulmalı. Ülkedeki son İsimsiz de öldüğünde o zaman depremlerin en büyüğü olacak. Yıldızların Kanı'na da inanmıyorum; ama sadece bu kadar. Soruma cevap vermeyecek misin?"

"Yapmaya çalıştığım şey, sizleri başka bir ülke olduğuna inandırmak."

Uzaklarda bir köpek havlamıştı.

"Sonra?"

"Sonra mı? Sonrası yok."

"Ülkene gitmeyecek misin?"

"Zamanı gelince. Var mı başka sorun? Yok mu? O zaman soru sırası sen de. Hâlâ Gökkuşağı Ülkesine inanmıyorsun, değil mi?"

"Evet!"

Birkaç köpeğin karşılıklı havlayışı duyuldu.

"Peki neden katılıyorsun sohbetlere?"

Bir şey, belki de bir fare, önlerinden koşarak geçmişti.

"Burası, bu yaşam beni boğuyor artık. Azıcık da olsa rahat nefes almak için..."

"Sana Gökkuşağı Ülkesine nasıl gidileceğine dair haritayı göstersem?"

Cevap vermek yerine güldü Hızlıayak. Demirci ona güveniyordu güvenmesine de, ısrarlı soruları, alaysı ses tonu, diğerlerinin aksine sık sık yüzünde ağır adımlarla yürüyen o tuhaf gülümsemesi karşısında öfkelenmekten kaçınamıyordu. İnatçıydı da. Üstelik kendisiyle sıradan birsiymiş, İsimsizmiş gibi konuşuyordu. Oysa Lanetyüz, Ustael ve Kemik duydukları saygıyı her fırsatta açığa vurmaktan geri kalmıyorlardı.

"Mahalleye ulaşmak üzereyiz."

"Daha konuşmak istediğim bazı şeyler vardı."

"O zaman barakalara doğru yürüyelim."

Yakınlarda küçük gölden kurbağa vıraklamaları duyuluyordu. Elbette o koku.

"Bana her şeyi anlatmıyorsun, değil mi Demirci?"

"Her şeyi mi?"

"Gelecekte neler yapmayı düşündüğünü..."

"Bunları konuşmak için erken değil mi?"

"Deli falan değilsin, hayır, merak ettiğim şey şu; söylediklerine kendin de inanıyor musun? Öyle bir ülkenin olması imkânsız. İsminin Gökkuşağı olması... Yani cennetten bile... Hani her şeyin o kadar güzel, insanların da o kadar mutlu olmadığı bir ülkenin var olduğunu söyleseydin... İnsanların bize göre daha az acı çektiği..."

Demirci, cevap vermek istiyor ama bunun farklı soruların sorulmasına yol açacağını bildiğinden suskunluğunu koruyordu. Bu kadar çok soruya sahip ve diğerlerinin aksine çok önceden Kutsal Kitabın yanlışlığını fark eden Hızlıayak'ın kolaca söylenenlere inanmayacağını da biliyordu.

"Biliyor musun, daha önce çöle çıkma girişimim olmuş ama yarım kalmıştı. Yanıma yeterince yiyecek aldıktan sonra... Ne yazık ki arkadaşım son anda vazgeçince... Tek bir kişi bile gelseydi... Yalnızlık, evet yalnızlığı göze alamadım. İsimsizler ve tabii ki diğerleri için ölümlerin en..."

Susmak zorunda kalmıştı. Karanlığın örtüsünün altından Taşınyüreği ve otuza yakın İsimsiz çıkmıştı ortaya. Oldukça iri yarı olan Taşınyüreği baraka sorumlularından en zalimiydi. Üç yaşındaki bir çocuğu boğarak öldürmüştü. Kendi aralarında önceden planladıkları belliydi, tek kelime etmeden Hızlıayak'ı tutup çekmişlerdi. Her şey çok çabuk olup bitmişti. "Ne yapıyorsunuz?" diye bağırdı Demirci. Cevap vermek yerine yirmi kadar İsimsiz onu çember içine almış, diğerleri de Hızlıayak'ı dövmeye başlamışlardı.

"Durun diyorum size, durun!"

Çemberi kırmaya yönelik her çaba boşunaydı.

"Durun, yoksa!"

Demirci, çemberi parçalamak için İsimsizleri yumruklamaya başlamıştı; ama her düşenin yarattığı gediği diğeri bedeniyle onarıyordu.

Çemberi açıldığında yerde kıpırtısız yatan Hızlıayak'a doğru atıldı. Taşınyüreği ve öbür İsimsizler koşarak karanlığın örtüsünün ardında yok olmuşlardı.

Hızlıayak'ın yüzü kan içindeydi. Bir süre sonra kendine gelince zorlanarak da olsa doğruldu, "Bütün hayatım boyunca beni en çok mutlu eden dayak buydu" deyip gülümsemeye çalıştı.

6

Güneş ortalığı ışığa boğuyordu. Bahar ve ilk yazın kucaklaştığı zamanlardı. Sevinç, çiçeklerle her renkten dile geliyordu.

Demirci o tepedeydi yine. Çiftliğin büyük bölümünü görebildiği yerde. Barakaları. Mahalleleri. Yakın köyleri. Küçük askeri birliğin ve görevlilerin kaldığı binaları. Çiftlik, Ülkenin küçültülmüş haliydi. Çürükmüş gibi görünüyordu. Kokuşmuş. Şöyle kötürüm bir rüzgârın parmak uçlarıyla dokunmasıyla bile yerle bir olacaktı. Oysa görünüş fazlasıyla aldatıcıydı. Öylesine sağlam temeller üzerine kurulmuştu ki... Hani en şiddetli fırtınalar kopsa, deprem ve heyelanlar yardıma koşsa, üstüne ayrıca günlerce taş yağsa da yine ayakta kalacaktı. Temellerinde Tanrı vardı. Tanrı'ya, Yıldızların Kanı'na inanç. En çok acı çekenin ruhu sistemi ayakta

tutan tuğlalardan biriydi. Körü körüne bir inanç. Tuğlalardan duvarın gözleri kör, kulakları sağırdı. Çukur. İnanç çukuru. Gömülmüşlerdi. İnancın çölünde müebbet tutsaklardı. Beyinleri düşünmüyor, sormuyordu. Kafalarının içindeki çölün uğultusuydu. Orada sadece inancın tozlu fırtınası vardı. Bazen de kum yağmuru. Acı çeken gözlerini dışarıya çevirip "Neden?" diye sormak yerine kendine, içine bakıyor, açlıktan kıvranan bile haline şükür ediyordu. Mantıksızlık ve saçmalık gözlere batıyor, kulak zarlarını patlatacak gibi haykırıyordu; ama kutsal bir kılıfa büründüğü, Yıldızların Kanı'nında yazılı bir açıklamaya sahip olduğu için dünyanın en düzgün şeyiymiş gibi görünüyordu. O Kitapta en çarpık, en olmayacak şeyler söylense de yine inanılacaktı. İnanç, görülmesi istenilen şeyin görülmesi, duyulması istenilen şeyin duyulması, konuşulması gereken şeylerin dillendirilmesi, nelerin düşünüleceğinin önceden belli olmasıydı. Çöl, farklı bir şeyin yeşermesine asla müsaade etmiyordu. Gerçekleri yüzlerine karşı haykırmanın da bir yararı yoktu. Haykırılan şeylere şöyle bir bakılıp kıyısından köşesinde de olsa görülmez, beynin değirmeninde öğütülmezdi, hemen hedefe konulur, sorgulanır, lanet Doje'nin hainçe bir oyunu olarak mahkûm edilirdi.

Beynin tarlasına ne ekilmişse hep o biçiliyordu. Çoraklığı artıran dikenler, sadece kendilerine yaşam hakkı tanıyordu.

Demirden bir çark değil, ölü ruhlardan çarktı. Ruhların çark haline getirilmesiyle ortaya çıkan makine kendi varlığının sürmesi için yeni ruh kırımlarını yani çölleştirmeyi yaratıyor, bu hep böyle sürüp gidiyordu.

Demirci, gözlerini Ev'den kopardı, döndü, Lanetyüz, Ustael, Hızlıayak, Kemik ve Yarımboy sabırsızlığın gözleriyle bakarlarken bekleyişlerini sonlandırmak istiyorlardı. Altmış yaşlarındaki Yarımboy ikide bir sağ yanağını kaşıyordu. İsimsizler arasında o kadar yaşlı birisi pek görülmezdi. Gençliğinde Efendinin babası onu 'Köpek' diye çağırmıştı, kırkını geçtiğinde ise Efendi "Sağır", altmışında ise Efendinin oğlu tarafından 'Yarımboy' diye. O da her yaşlı İsimsiz gibi bütün ömrünü nasıl olması gerekiyorsa öyle

geçirdiğine inanmıştı. Daha bir ay önce sorulsa mutlu bir ömür sürdüğünü bile söyleyebilirdi. Böyleydi işte, var olan tek mecburiyet olarak görülürse, onu tüketenler acının gölünde yüzseler de kendilerini mutlu olarak değerlendirirlerdi. Yarımboy, Lanetyüz ve Ustael'in yoğun uğraşları sonucunda Demirci'yle konuşmaya razı olmuş, bu buluşmalar tekrarlanmış, sonunda gerçek anlamda soru sormaya başlamıştı. Mesele tam da buydu; tek bir soru bile inanç duvarında gediğe neden oluyordu. Eğer çatlak yaratılmış ise kuşkunun o zapt edilmez rüzgârı oradan girip çıkmaya, genişletmeye başlardı. Sonrası çatırdamalar ve kırılmalar, nihayet zamanı geldiğinde duvarın yer ile yeksan olmasıydı. Kuşkunun rüzgârı böyleydi, durmadan kendini bileyip keskinleştirir, zafere ulaşmak için varını yoğunu ortaya koyardı. Asıl mesele o ilk soruya sahip olmaktı. Ölümün uykusundan uyanmaktı bu. Tümden uyanmak değildi ama. Üzerinde hâlâ uykunun yorganı olmasına karşın gözlerini zorlukla da olsa açıp, "Ne oluyor, neredeyim?" demekti. Eğer kulaklar o sesi duymuşsa, eğer sesin ipine sımsıkı tutunmuşsalar, eğer sesin araladığı kapıdan başka sorular da çıkmışlarsa dışarıya, yıkım ve inşa başlamıştır artık. Verilen cevaplar sağır suskunluğu yıkmıyorsa, yaşanacak şey, çıldırmış soruların avaz avaz haykırarak kendilerini beynin duvarlarına vurması olacaktı. Hiç susmayan, uyutmayan baş ağrısıyla bakılması dünyanın farklı görülmesiydi. Dünya bir kez öyle değişik görülmüşse eğer, geri dönüş, yeniden uykuya dalış çok zordu.

O ilk soruyu sormuştu Yarımboy, sonra neden daha önce, onca yıllık ömrü boyunca bir kez bile olsa öyle bir soru sormamış olduğunun yarattığı şaşkınlığın tokatlarına maruz kalmıştı. Uykunun yatağında doğrulmuş ve ikinci soruyu sormuştu. Ardından da üçüncüyü. İnancın son muhafızı olan korku dikilmişti karşısına. Hep böyle olmaz mıydı, sorgulayış bir yerden sonra korkunun kalkanına tüm hızıyla çarpardı. Ne olacağım kaygısının yarattığı bir şeydi bu. Artık neye tutunarak yaşanacaktı? Ya hastalanılmışsa? Ya başkaları bu durumu fark ederlerse ne olacaktı? Yanlış yolda yürünülmeye başlandığı ihtimali yok muydu?

Hem kölece tüketilmiş bir yaşam fazlasıyla alışkanlık yapardı, alışkanlık da öyle 'ha' denilince sökülüp atılmazdı ki... Bin maskeli, bin kılıklıydı. Ruhun hücrelerine geçirmişti pençelerini. Ya kalkanın gölgesinde öylece durulacak ya da soruların gölgeleri yakalanmaya çalışılacaktı. Korku, buz gibi nefesiyle üfürmeye başladığında ise... Üşüdüğünde... Daha önce hayal edilmemiş bir toprağa ayak bastığında... Yürürsen bataklığa gömülebilir, çukura düşebilir, ya da binlerce canavardan birisinin saldırısına uğrayabilirdin. Bilinmezlik gece karanlığıydı, altında hiçbir şey saklamıyorsa bile ona bakan göz en olmadık şeyler hayal ederdi. Ne yapacaksın öyleyse? Yürüyecek, yoksa öylece duracak mısın? Ya da en iyisi geri dönmektir. Peki, bu mümkün mü? Elbette. Uykunun yatağına uzanırsın tekrardan. Hemen dalamazsan bile uyuyormuş gibi yaparsın. Bu ısrar bir süre sonra beyni, yüreği uyuştururdu. Uyuyan kendi kendine rüyalar yaratır. Bütün dürtmeler, ateşin ve buzun yağması bile bir şey değiştirmeyecektir. Böylelerini uyandırmak nerdeyse imkânsızdır. Aynı şey, korku kalkanının gölgesinin altında uyuyanlar içinde geçerlidir.

Yarımboy korkuyordu. Kaybedeceği hiçbir şey yoktu; ama yine de korkusunun karşısında titriyordu. Yaşlanmak hayattan elini etiğini çekmek, ölümle barışmak, onu küçümsemek demek değildi. Çoğu zaman tam tersi olur, ömrün kalan birkaç yılına, hatta ayına, gününe bile dört elle sarınılarak büyük bir bencillikle sahiplenilirdi. Hatta ömrün geri kalanının yaşanılması için yüzlerce çocuğun, gencin hayatını vermesi gerekiyorsa buna bile sessiz kalınırdı. Ömre, yaşamaya doyulmazdı, hele de sona yaklaşılmışsa.

Yarımboy, kaygılıydı da. Onu uyandıran o soruları kırıp un ufak eden karşı sorular da bazen saldırıya geçiyordu. "Gökkuşağı diye bir ülke olsa da elime ne geçecek ki? Ömrüm orayı görmeye yeter mi? Hadi diyelim isyan çıktı, zaferi görecek kadar yaşayacak mıyım? Ya hepimiz öldürülürsek? Ya bütün bunlar lanet Doje'nin bir oyunuysa..." Sonra o fısıldayış! "Ya Yıldızların Kanı kutsal gerçekleri anlatıyorsa? Eğer öyleyse bu öbür dünyada sonsuz acı içinde kıvranmayacak mıyım?"

Soruların meydan savaşı yıkıp kurarken. "Burada konuşulacak her şey aramızda kalacak" demişti Demirci. Ka, beş altı metre ötede bir kayanın üstünde oturmuş sadece seyrediyordu. Onca konuşmalarına karşın İsimsizlere yönelik yargıları kırılmamıştı. Üstelik kimi şeylere artık çok farklı bakmaya başlamıştı, diretiyor, kendi haklılığından zerre kadar da kuşkuya düşmüyordu. Katı, sağır, kör eski inancı yerini yine katı, sağır ve kör yeni inanca bırakmıştı.

İsimsizlerin sessizliklerinin gölgesinde başlarını önlerine eğmeleri söyleneni kabul ettikleri anlamına gelmekteydi. Üstündeki giysiyi sıyırdı Demirci, beline sardığı deriyi söktü, bezden kılıfından çıkarıp kayanın üstüne serdi haritayı ve İsimsizlerin ne tepki vereceğini görmek için bir adım geri çekildi.

İlk olarak Yarımboy uzanıp titreyen eliyle dokundu haritaya, "Gerçekmiş" dedi. Diğerleri kutsal bir şeyin karşısındaymışlar gibi bu saygılı duruşu paylaşıyorlardı. Lanetyüz'ün yüzünde bir ışık yanmıştı. İnancın ışığı. Kemik'in gözlerinde bulutlar. Sadece Hızlıayak karşısında sıradan bir şey varmışçasına duruyordu.

Uzun uzun baktılar. Kafalarına kazımak ister gibi. O ağır huşu duygusu yerini büyük oranda sevince bırakmıştı. Sanki Gökkuşağı Ülkesinin topraklarına ayak basmış, özgürlüğü solumaya başlamışlardı. Bütün her şey bitmiş, mücadeleleri zafere ulaşmıştı. Gülümsemelerini paylaşarak çoğalttılar.

Demirci'nin beklediği oldu ve o soruları sormaya başladılar. Hayır, kuşkunun rengi kesinlikle yoktu. Sadece aydınlanmak, var olan gerçeği son damlasına kadar çabucak içmek istiyorlardı. Soruların tümüne cevap verdi, hatta daha farklı sorulara için onları kışkırttı da. Oysa onlar mutlu suskunluklarını bozmak istemiyorlardı. Haritanın varlığı, günlerce sürecek konuşma ve tartışmalardan çok daha fazla etki yaratmıştı. Böyleydi, İsimsizler kulaklarıyla değil, gözleriyle duyarlardı.

Hızlıayak, tek bir kelime etmek için bile olsun ağzını açmamıştı. Oldukça dikkatli gözlerle her ayrıntıyı incelemiş, konuşulanları can kulağıyla dinlemiş, yeniden haritanın üzerine eğilip kıstığı gözlerini şekillere dikmişti.

Demirci, sorulara cevap verirken, kısa bir suskunluk anında sağına doğru dönünce bakışları Ka'nın gözlerine takılıp kalmıştı. Somurtmasının nedenini biliyordu. 'Boşuna uğraşıyorsun' diyordu Ka. 'İsimsizlerin üzerine hiçbir şey inşa edemezsin. Onların temelini oluşturduğu bina yıkılmaya mahkûmdur.' Daha ciddi bir biçimde konuşmalı, kafasının içinde boy veren yanlış düşünceleri söküp atmalıydı.

"Tamam" dedi birden Lanetyüz, "Tamam! Tamam! Tamam!" diye dua ediyormuşçasına tekrarlıyordu. Demirci, şunu çok iyi anlamıştı, emindi; Lanetyüz eski inancı her şeyiyle yıkmakla kalmamış, yeni olanı içmiş, bütün varlığıyla onu kendi malı kılmış, haritanın gerçekliğiyle birleştirmişti. Ölmüş, yeniden doğmuştu. Aynı bedende farklı biri olarak. Eski binanın üzerine yükseldiği o araziye yepyeni bir bina inşa edilmişti. Bir inançtan diğerine gidenler, sarılanlar, onu daha derinlemesine yaşarlardı. Görüyordu Demirci, Lanetyüz başkaydı, yenilenmişti. Tavırları farklıydı. Dingin bir derinlik. Huşu... Yumuşaklık, altında hiçbir şeyin kıramayacağı sertliğin bulunduğu yumuşaklık. Artık sonsuza kadar yaşamaya ama aynı zamanda hemen o an ölmeye bile hazırdı. Kılıçtı, önüne çıkan her şeyi kesecekti. Sonsuz sevip sonsuz nefret de edebilirdi...

Lanetyüz olmuştu.

Kemik ağlıyordu, kireç beyazı yüzündeki ıslıklık çenesine doğru ilerliyordu.

Hızlıyak hâlâ haritayı inceliyordu, sormak istediği bir sürü sorunun olduğu belliydi; ama ertelenmişti.

Demirci, Kemik'in hazır olup olmadığını anlamaya çalışıyordu.

Aşağıdan gürültüler geliyordu. Bir kalabalık vardı. Ev'in bahçe kapısının önünde. Tuji ve beş oğlu muydu? Askerler... Yarısı mahallere doğru at koşturuyorlardı, diğer yarısı ise barakalara... Önemli bir durum mu vardı?

"Ne yapacağız bundan sonra?" dedi Lanetyüz. Demirci'nin ağzından çıkan her sözü toprağa ekmeye, kanıyla sulamaya, nefesiyle ısıtıp etiyle beslemeye, canıyla korumaya hazırdı. İnancın

okuydu. Yayını gererek onu istediği hedefe fırlatacaktı. Sorulması gereken asıl soruyu sormuştu. Demirci'nin durmadan kendisine sorduğu o soruyu. Hızlıayak'ın gözleri hâlâ haritadaki şekillerdeydi. Ülkenin sınırından sonra çöl başlıyordu. Oklarla gidilecek yönler işaretlenmişti. Önce kuzeye sonra kuzey batıya gidilecekti. Dağlar çıkacaktı karşılarına. Oklar üç faklı yolu işaret ediyordu. En kısa yola göre iki yüksek dağın arasından geçilecek, yine ilerlenecek ve bir nehre ulaşılacaktı; o nehrin aşılması için aşağıya doğru yürümek gerekiyordu. Siyah daireler de neyin nesiydi, ya çarpılar, neden doğrudan ilerlemeyip sık sık sağa ya da sola doğru zorunlu dönüler vardı? Ne olduğu belli olmayan bir işaret, solundan geçilecekti, oraya kadar yolculuk kaç gün, ya da kaç ay, yoksa yıl mı sürecekti. Diğer iki yoldan gidilse daha iyi değil miydi? Sonra bir şeye ulaşılıyordu, uçurum muydu? neden aşağıya doğru o kadar yürümek gerekiyordu? Uçurum aşıldıktan sonra ormana, orası geçilince de Gökkuşağı Ülkesine...

"Her biriniz güvendiğiniz İsimsizlerle konuşacaksınız"

Yarımboy, uzanıp haritayı dokundu ellerindeki titremeyle.

"Ne kadar çok olursak o kadar iyi."

"Sonra?"

Konuşan, kayanın üzerine çökmüş Ka'ydı. Cevap vermeliydi Demirci. Mühürlenmiş gözlerinde çığlıklar saklıydı. Suskun kalır ya da geçiştirirse o çığlıkları kıracaktı. Öyle anlar vardı ki, mutlaka istenileninin karşılanması gerekiyordu.

"Sonra isyan edip sınırı geçeceğiz. Bizi engellemeye çalıştıklarında ise onlarla savaşacağız. Bu darbe, depremin başlangıcı olacak. Yüce Söz'ün hâkimiyetini, Güneş Ev'inin yarattığı sistemi yıkmanın dev adımı. İsyan sonrası yanımıza aldığımız malzemelerle çöle çıkacağız. Vurduğumuz darbeyle İsimsizlerin, köylülerin, zanaatkârların, sıradan askerlerin ruhuna isyan edilebileceği düşüncesini ekmiş olacağız ve günü geldiğinde başka ayaklanmalar da yaşanacak. Yani hastalık ağırlaşacak. Hatta zamanla öyle bir hal alacak ki, Esmerler Sistemi o pençenin zindanında kıvrana kıvrana can verecek. Çöle çıkacağız, sonra da Gökkuşağı Ülkesine ..."

Kemik, hâlâ gözyaşı döküyordu.

Yarımboy, yine uzanıp haritaya dokundu.

"Şimdi yemin edeceğiz" dedi Demirci ve sol elini haritanın üzerine koydu. Kısa şaşkınlığın ardından ötekiler de aynı şeyi yaptılar. Hızlıayak "Ya diğer çiftlikler? Peki ya şehirler?" sorusunu sormaktan son anda vazgeçmiş, kısa bir tereddütten sonra o da sol elini uzattı.

Demirci'nin her türlü zorluğa karşı mücadele edileceğine, ölümüne bağlı kalınacağına dair söylediği sözler, diğerleri tarafından yüreklerinin o duru sesiyle tekrarlandı.

Yemin etme töreni bitip de eller haritadan çekilince sağ tarafa, kayaya doğu döndü, Ka, hâlâ öyle oturmuş halde yüzünde gülümsemesiyle ona bakıyordu. "Neden" diye sormadı Demirci, önemli bir sorunla karşı karşıya olduğunu anlamıştı.

7

Kemik, dizlerinin üzerine çökmüş, başını önüne eğmişti. Beş adım ötesinde yumruk yaptığı elleri belinde Efendi Tuji durmaktaydı, yanında da büyük oğlu Meşan ile iki adamı. Ağaçların tek gölgesi rüzgârın her dokunuşuyla birlikte kıpırdıyordu. O pis koku.

"Konuş" diye buyurdu Tuji.

Bakışlarını yerden kaldırmadan kekeledi Kemik.

"Dün... Dün ye... Ye... Yemin içtik Efendim."

"Ne yemini?"

Tuji, çenesini kaşımıştı.

"Daha önce de anlatmıştım ya, isyan için."

"Kaç kişi katılmıştı?"

"Benimle birlikte altı kişi. Ka da vardı?"

"Hâlâ mı o kadar?"

"Evet."

"Ne zaman isyan edilecekmiş?"

Gülümsemişti Tuji.

"Daha fazla taraftar topladıktan... Yani... Sonra... İsyan... Ardından da çöle çıkılacak."

"Haritayı gördün mü?"

"Evet."

"Neye benziyordu?"

"Hiçbir şey anlamadım Efendim."

Tekrar çenesini kaşıdı Tuji, kısmış olduğu gözlerini güneşe doğru çevirmişti.

"Tamam, mümkün olduğunca çok İsimsizin o toplantılara katılmasını sağla, anladın mı?"

"Evet, Efendim."

"Ne olup bitiyorsa, her şeyi eskisi gibi bana anlatmaya devam edeceksin. Kimse size dokunmayacak. Hiçbir şeyden haberimiz yokmuş gibi davranacağız. Şimdi git."

Başı önünde kalktı Kemik, döndü arkasını, koşar adım uzaklaştı oradan.

"Neden hepsini öldürtmüyorsun baba" deyince Meşan, kısa ama gür bir kahkaha attı Tuji, "Sen olsan hemen öldürürdün, değil mi?"

"Elbette."

"Ben de öyle tahmin etmiştim. Eskiden nasılsan yine öylesin. Hep aynı yöne bakıyor, sadece görmek istediğini görüyorsun."

Meşan, babasının başkalarının yanında kendisiyle öyle, azarlayan ses tonuyla konuşmasından nefret ediyordu. Somurtması buz tutmuş, kızgınlığının işareti olarak sağ gözü seğirmeye başlamıştı.

"Mesele şu sevgili oğlum, Demirci denilen aptal, Munu'nun adamı olarak biliniyor. İlk ortaya çıktığında Yeşil Saray'da kalmadı mı?"

"Öyle de..."

Bir gurup İsimsiz, görevliler eşliğinde sınır-yolu geçiyorlardı. Yaklaşık bir ay boyunca iki köy arasındaki yolu düzeltmek için gece gündüz demeden çalıştırılacaklardı.

"İsyan çıkmasını sağlayacağız."

Tuji, bulutlu gözlerini yumruk yaptığı sağ eline dikmişti.

"Neden ama?"

"Düşün ve bul!"

Babasının o yarım gülümsemesi karşısında kendisini hiçbir şeyden anlamayan ufacık bir çocuk gibi hissediyordu. Görevlilerin onun dedikodusunu yaptıklarından emindi. Cevap vermedi, kaşları birbirine doğru uçan iki mızraktı.

"İsyan çıkacak; ama bizim denetimimizde. Dünya var olduğu günden beri ilk kez... Bunun arkasında Munu'nun olduğunu söyleyeceğiz... İsyanın Doje'nin yüce Oğul'a saldırısı olduğunu... Sonra..."

"Sonra da Munu'yu öldüreceğiz. İlk kez bir..."

Baba, sözünün kesilmesine duyduğu kızgınlıkla lafı Meşan'ın ağzına tıkmak için sesini yükseltti.

"Mesele sadece Munu değil. Dedelerim, onun dedeleri, dedelerimin dedelerinin dedeleri hep rahat bir yaşam sürdüler. Birçok şey bilmiyorsun oğlum. Ülkenin nasıl derinden bölündüğünü. Dışarıdan bakıldığında pek bir şeyi görülmüyor ama içerden... Yüce Söz'de olanları, Ülke'nin Yüreğinde... Öyle bir birikim... Bir çok çiftlikte köylülerin vergilerin fazlalığını ileri sürerek ayaklandıklarını, iki büyük şehirde zanaatçıların yaptıklarını... Zamanı geldi artık, bir biçimde o patlama yaşanacak. İşte biz bu patlamanın kendi denetimizde olmasını sağlayacağız. Munu'yu, bazı Adanmışları, bize karşı çıkan Kutsanmış hizipleri ortadan kaldırıp Ülke'yi yeniden kuracağız. Tabii İsimsizlerin büyük bölümünü de yok edeceğiz. Artan köylüleri..."

"Bu bu..."

Meşan'ın gözleri o kadar büyümüşlerdi ki, şöyle bir kafasını sallasa yere düşeceklerdi.

"Ya biz Munu ve taraftarlarını vuracağız, ya da onlar... Yani lanet olası Doje yenilgisinin intikamını almaya çalışırken, Yüce Oğul'un kazanacağı zaferin daha görkemli olmasını sağlayacağız."

Tuji, bahçenin dev kapısına doğru yürüyünce Meşan da büyütmüştü adımlarını.

"Baba, neden görevlilerin yanında bu tür şeyler konuşuyorsun... Yani... Eğer..."

Durdu Tuji, elini oğlunun omzuna koydu, bakışları fazlasıyla sevecendi.

"Şu iki adam yıllardır benimle. Bütün sınamalardan alınlarının akıyla çıktılar. Yüce Söz'e başkanlık etmek için yarın Ülkenin Yüreğine gittiğimde yine yanımda olacaklar. Senden daha fazla şey biliyorlar. Unutma, Demirci ve yanındakilere dokunmayacaksınız, bırakın çoğalsınlar. Gerçi sayılarının hızla artması karşısında kendileri de buna şaşıracaklardır. Döndüğümde sana bildiklerimin hepsini, neler planladığını ayrıntılarıyla anlatacağım. Tamam mı?"

Meşan'ın yüzündeki buz erimişti, nihayetinde Tuji öldüğünde o yerini alacaktı. Bu bir gerçekti. Neden kendisini bazen öyle dışlanmış ve küçük düşürülmüş hissediyordu ki... Bir an önce kurtulmalıydı bütün o kuruntularından.

"Tamam."

"Biz mahallelere gideceğiz" dedi Tuji ve arkasında o iki görevli olduğu halde yönünü değiştirerek büyüttü adımlarını.

Meşan, bahçe kapısından içeri girmişti. Ev'e kadar üç yüz on yedi adım atması lazımdı. Kimi zaman gözlerini kapatır, yürürken içinden sayardı, üç yüz on yedi rakamına ulaştığında da gözlerini açar ve on basamaklı merdiveninin hemen bir karış ötesinde durmakta olduğunu görürdü.

Çiçek kokuları.

Döndü soluna, sarı, beyaz, pembe çiçekler. Başını öbür tarafa çevirdi, kırmızı ve diğer renklerden göz kamaştırıcı tablo. Bahçıvanlar çalışıyorlardı. Çocukken yaşadığı o iki olayı hatırlamıştı.

Babasına kızdığından dolayı karanlık çöktükten sonra annesinin üzerine titrediği, iki bahçıvanın gece gündüz demeden ilgilendiği o tuhaf çiçekleri yolmuştu. Tabii sabah olduğunda kıyamet kopmuş, bahçıvanlar kırbaçlanıp kovulmuşlardı. Diğer olay ise; babasının çizmelerinin içine çamur doldurmasıydı...

Gülümsemişti.

Yolu yarılamışken aniden durdu. Yüzünün ortasına yumruk yemiş gibi olmuştu. Şöyle bir gevşese peş peşe gözyaşı dökecekti. Babasının daha kaç ay önce "Ülkenin Yüreğinden döndüğümde öğrenmek istediğin her şeyi sana anlatacağım" dediğini hatırlamıştı. Dönmüş ama öyle bir şey yapmamış, yine gitmiş, yine dönmüş, yine anlatmamıştı. Bu hep olan şey değil miydi? Anlatmayacaktı da. "Beni oyalıyor" diye mırıldandı. Sesini yükselterek bir kez daha. Başkası ona söylüyormuş gibi dinliyordu kendisini. Emindi.

"Güvenmiyor bana."

Tekrarlıyordu.

"Güvenmiyor işte!"

Sesi başkasının sesiydi. Nasıl bu kadar geç anladığına hayret ediyordu. Hayretin bıçağı körlüğü yaratan perdeyi paramparça etmişti. İki yaş küçük kardeşi Şeşan'ın babası tarafından hazırlanıyor olabileceği sorusu. Her zaman Şeşan'ı daha çok sevmemiş miydi? Her şey apaçık ortadaydı. Nasıl, nasıl o kadar kör olabilmişti.

"Güvenmiyor, güvenmiyor bana. Güvenmiyor!"

Durdu.

"Şeşan'ı, evet Şeşan'ı."

Bahçıvanlar harıl harıl çalışıyorlardı.

Çiçek kokularından kanatlarıyla genç bir rüzgâr yanından geçerken yüzüne yüreğini üflemişti.

"Buna asla izin vermeyeceğim. Beni aptalın teki sanıyor. Çocukken de... Şeşan'ı hep kucağına almaz mıydı? Ben, ben sanki onun oğlu değilmişim gibi... En küçük bir yanlış yaptığımda hemen bağırıp çağırmaz mıydı? Ardından kalkıp 'Öldüğümde

burayı sen yöneteceksin' diye hep tekrarlaması... Hatta 'Günün birinde Yüce Söz'e başkanlık edeceksin. Aklını kullanmalısın' demesi tamamen beni oyalamak için. Kesinlikle..."

Başkasının ağzından çıkıyormuş gibi kulaklarıyla kelimeleri bir çırpıda yutuyordu.

Çiçek kokularından ilk kez iğrenmeye başladığını hissetmişti.

"Jijan'la evlenmek istemiyordum; ama o 'Dostlarımızı artırmak zorundayız' diyerek... Oysa Şeşan ne istemişse... Her gelişinde onunla uzun yürüyüşler yapmıyor mu? Beni o işten o işe koştururken... Sürekli azarlarken... Hep sümüklü bir çocukmuşum gibi akıl verirken... Diğer kardeşlerimle..."

Koşar adım yürüyordu. İlk basamağa ulaştığında, yumruklarını sıkmıştı, "Görür o" dedi. Başını kaldırdı, dağların en yücesi, değişik renkte mermerlerden yapılmış Ev güneş ışığı altında pırıl pırıldı. Pencereleri... Altın tokmaklı kapıyı itti, halının yumuşaklığı, üst kata çıkan merdivene doğru yürürken hizmetçi kızın biri karşısına çıkmıştı. Evet, hizmetçiler tarafından da sevilmiyordu. Şeşan'a karşı hep güler yüzlüyken, kendisine saygı gösteriyormuş gibi yapıyorlardı. "Dur" dedi hizmetçiye, "Ne diye boş boş ortalıkta dolaşıyorsun" diyerek omzundan itti.

Hizmetçi kız yere yuvarlanmıştı.

"Görürsünüz siz" deyip merdivenleri ikişer üçer çıkmaya başladı.

8

Zamanın da gölgesi vardır. Kendisi yaşını başını almış, biraz da şişmanca bir adam gibi düşünceli düşünceli yürürken gölgesi yaramaz mı yaramaz çocuktur, ter içinde hep koşar. İnsanlar bazen zamanın kendisini yaşarlar, bazen de gölgesini. Bu aynı gün içinde bile olabilen bir şeydir.

Demirci, gölgenin dahi yavaş koştuğundan şikâyetçiydi. Toplantılara katılanların sayısı gün geçtikçe artıyordu. Ka da zanaatkârlar ve köylüler arasında çalışmalarını yoğunlaştırmış, askerlerle de ilişkiye geçmiş, hatta en yakın şehirde birkaç taraftar kazandığını da söylemişti.

Uzun bir düşünme sürecinin sonunda Munu'yu ziyaret etmeye karar vermişti. Açıkça sormasa da bazı şeyler öğrenmeye, en

önemlisi de Munu'nun gözleriyle olayların nasıl göründüğünü anlamaya çalışacaktı. Belki de Yeşil Saray'da kalacağı birkaç gün içinde yeni taraftar edinirdi.

Bir köylü, ya da zanaatçı bulunduğu yerden ayrılabilirdi; ama şehre, ya da başka bir çiftliğe yerleşebilmesi için kesinlikle izin alması gerekiyordu. Şehirlerde Güneş Ev'in en kıdemli Adanmışı ona yer gösterirdi, Çiftlikte ise Efendi. Köylü ise şehre yerleşemezdi, doğuşu onun kaderiydi, yine köylü olarak hayatını devam ettirmek zorundaydı. Aynı şey zanaatçı için de geçerliydi. Doğuşun yarattığı bu kaderin yıkılması bir Kutsanmış ya da Adanmış açısından da imkânsızdı.

Ka, 'Oldukça önemli ziyaret' meselesinden pek hoşlanmamıştı. Yine de daha şafak sökmeden yolcu etmeye gelmiş, hatta "Bir dostumdan emanetten aldım" diyerek yanında bir de at getirmişti.

Öğleye doğru ulaşmıştı şehre. Güneş Ev tam merkezdeydi. Marangozların ayrı, demirci ve diğer zanaatkârların ayrı yaşadıkları mahalleler bir papatyanın yaprakları gibi etrafını çeviriyordu. Rahipler şehri çekici hale getirmek için olmadık şeyler yapıyorlardı. Hani ellerinden gelse çiftliklerdeki bütün zanaatçıların şehirlere yerleşmelerini sağlayacaklardı. İsimsizlerin kaldığı mahalle ise şehrin dışındaydı ve yüksek duvarlarla çevriliydi. Bir İsimsiz izinsiz olarak dışarı çıkamaz, kendi başına sokaklarda dolaşmazdı.

İlk bakışta herhangi bir sorun yokmuş gibi görünüyordu, her şey nasıl olması gereksiyorsa yine öyleydi ve takır takır da işliyordu. Ama üzerine düşünüldüğünde, sesleri cılız çıkan o sorulara cevap arandığında Esmerler sisteminin bu görüntüsünün nasıl bir aldatmaca olduğu ortaya çıkıyordu. Bütün mesele örtünün altına, duvarın arkasına bakmaktı. Tabii önce gözlerini açmak gerekiyordu. Bu hep böyle değil miydi, aynı kokuşmuşluğu paylaşanların burun delikleri o kokuya tıkalıdır, dışarıdan gelen ise anında nefessizliğin pençesine yakalanırdı.

Adanmışlar çalışmıyor, sadece dinsel ibadetleri yerine getirip tapınakları yönetiyor, bunun dışında büyük çoğunluğu zamanla-

rını daha fazla nasıl keyifli geçireceklerinin arayışı içinde yaşıyorlardı. Zanaatkârların ürettikleri malların üçte birine el koyup ihtiyaç fazlasını görevliler aracılığıyla köylülere satılıyor, yine köylülerden de belli miktarda vergi alıyorlardı. Evleniyor, daha üst kademelerde olanlar ise malikânelerde kalıyorlardı. Ruhların çobanı olmaları itibariyle en güçlü silahları Kutsal Kitabı canları istedikleri gibi kullanıyor, kendi içlerindeki çelişkiler, tapınaklar, şehirler, şehirlerle çiftlikler arasındaki sürtüşmeler bir yana dünyevi iktidarı Kutsanmışların elinden alma, en azından buna tam anlamıyla ortak olmanın mücadelesini yürütüyorlardı.

Karnını doyurduktan sonra yoluna devam etmişti Demirci. Takip edilip edilmediğini öğrenmek için sık sık dönüp arkasına bakıyordu.

Yollar Ülkenin damarlarıydı; ama o damarda kanın akışı sürekli değildi. Bazen askeri bir birlik, bazen bir Adanmış ya da Kutsanmışı götüren küçük kafileler... Tek tük yolculuk eden zanaatçı ya da köylülere rastlamış onlarla konuşmamıştı. Ülke'de ağaç gibi yerinde yaşamak esastı, bu nedenle zorunlu haller dışında ayak izleriyle yolları tüketenlere boş bakılmazdı.

Şehirler ve çiftlikler neredeyse birbirlerinin 'aynısıydı.' Aynı şeyler aynı biçimde yapılıyor, aynı tepkiler gösteriliyordu. İnsanların nasıl bundan bıkmadığına şaşırıyordu. Neden durmadan hep şaşırıp durduğuna şaşırıyordu. Elbette buna bir cevabı vardı. Alternatifsiz olduğu sanılan yaşam, yürünülecek tek yol, kıtlıkta tek yemek bütün kusurlarına, hatalarına karşın yine de kusursuzdu, mükemmeldi. Onu karşılaştıracakları başka bir şey yoktu. Hatta karşılaştırma düşüncesinin kendisine bile sahip değillerdi. Varlığı bile bilinmeyen bir şey için üzüntü duyulmazdı ki...

Bazı çiftliklerde bolluk, bazılarında da öyle fazla olmasa da açlık vardı. Aynı şey şehirler için de geçerliydi. Kimi yerlerde diğer köylere dilenmek için gidiyorlardı. Birçok şehirde ise yiyecekler oldukça yüksek fiyatlara satılıyordu. Zenginleşen zanaatçılar genelde rüşvet vererek Ülkenin Yüreğine yerleşiyor ve çeşitli biçimlerde politikayla ilgileniyorlardı. Yaptıkları o sohbetlerin

birinde Munu Kutsanmışların genelde Ülkenin Yüreğini güçlendirmek, Yüce Söz'ün yetkilerini artırmak istediklerini ama Adanmışların buna karşı çıkarak iktidarı diğer şehirlere aktarıp zanaatçıların tümünü çiftliklerden uzaklaştırmaya çalıştıklarını söylemişti.

Yolculuğunun dördüncü gününde büyükçe bir şehrin yakınında çukura atılmış, üstleri doğru dürüst toprakla kapatılmamış yüzlerce çocuk cesedine rastlamıştı. İsimsizler en kötü şartlarda yaşamalarına karşın durmadan çoğalıyorlardı. 'Farkında olunmasa da direnmenin bir başka biçimi' diye düşünmüştü. Bu artış nedeniyle bazen Efendiler bazen de yiyecek kıtlığını bir nebze olsun azaltmak için İsimsizlerin kendileri tarafından bu çocuk kırımları gerçekleştiriliyordu.

Öğle üzeri ulaştı Yeşil Saray'a. Görkemli güzelliği karşısında yine kendini hayran hayran seyretmekten alıkoymamıştı. Oldukça büyük bahçede sürekli çalışan yirmiye yakın bahçıvan vardı. Bahçenin sağ tarafında dev bir kafes, Ülke'nin her yerinden kuş türlerini temsilen birer çift getirilmişti. Yine içinde ceylanların olduğu farklı bir kafes. Çiftliğe bağlı üç zanaatçı mahallesi ile otuz beş de köy bulunuyordu.

Munu, Demirci'nin gelişine pek sevinmemiş, üstelik bunu tavırlarına yansıtmaktan da geri durmamıştı; ama on sekiz yaşındaki oğlu Mita, onu büyük bir coşkuyla karşılamış, hatta en yapılmayacak şeyi yapıp Demirci'yi kucaklamıştı. Bir zanaatçının Kutsanmış tarafından yemeğe davet edilmesi görülmüş, duyulmuş şey değilse de Munu bunu yapmıştı. Yemek yerlerken "Sana yönelik örtülü saldırılar durdu, değil mi?" diye sormuştu, ses tonundan sorunun cevabını zaten biliyormuş tınısı vardı, "Evet" demişti Demirci.

"Bunu sağlamak için epeyce uğraştım."

"Tahmin edebiliyorum."

"Seni bunca sahiplenmem pek hoş karşılanmadı, kimi çevrelerce öyle ki bundan sonra sana yönelik yapılmış her saldırı bana yapılmış sayılacak."

Mita, Demirci'nin yanında oturmuştu. İlk gelişinde kaç gün kalmış, onunla Gökkuşağı Ülkesi üzerine genişçe konuşmuştu. Çocuğun gözlerindeki ışıltı hayranlığının en açık göstergesiydi. Babası tarafından terslenmesine karşın yine araya girerek ondan Gökkuşağı'nı anlatmasını istemişti. Masadaki havanın soğumaya doğru aktığının farkındaydı Demirci. Nedenleri üzerine düşünüyordu. Sormayı kararlaştırdığı soruları da sormaktan geçici bir süre için vazgeçmişti. Munu, yemeklere bile pek dokunmuyor, konuşmayı fazla uzatmamak için kısa cümleler kuruyordu. Ne olmuştu, ortada çok önemli bir durum olmazsa kesinlikle böyle davranmayacağını biliyordu.

"Hâlâ Gökkuşağı mı ne, o ülkenin varlığını anlatmıyor musun insanlara?" diye sormuştu Munu.

"Orası benim ülkem, oradan geldim, sorulduğunda elbette bazı şeyler söylüyorum."

Bu cevap Munu'nun hiç hoşuna gitmemiş, alnındaki o iki kırışıklık daha da derinleşmişti.

"Öyle bir ülkenin varlığına inanmıyorum; ama olmasını gerçekten de isterdim. Neyse, benim acil işim var, gitmem lazım" dedi, sandalyesini itip kalktı. "Ama baba" dile bağırdı Mita, "Bu akşam burada kalacağını söylemiştin ya."

Keyifsiz bir gülümseme yutmuştu Munu'nun yüzünü, ardından da somurtma, "Bazen hiç hesapta olmayan işler çıkar böyle." Demirci'ye dönüp "Siz yemeğinizi yiyin" dedi ve yürüdü kapıya doğru. Anlamıştı, hemen çıkıp gitmesini istiyordu. Kimi şeyler köklü biçimde değişmişti, ya da değişecekti. Ne olursa olsun deyip aklındaki o soruları sorsa bile cevap alamayacaktı. Ağzındaki lokmayı zorlukla çiğneyip yuttu, "Ben de doydum" dedi. Mita ise önündeki yemekleri iştahla kaşıklamaya devam ederken, yanıtladığı o soruları da sormayı sürdürüyordu. Mita'nın annesi ve kız kardeşleri bir zanaatçıyla aynı masada oturmak istememişler, diğer salonda yemeğe devam ediyorlardı.

Kalktı, "Gitmem lazım" dedi. Şaşırdığı kadar üzülmüştü de Mita, "Nasıl olur, bir kaç gün kalırsın diyordum. Hatta belki çift-

liğe yerleşeceğini... Yakın mahallede... Babam kesin kabul ederdi. Böylelikle her gün görüşürdük, bana Gökkuşağını..."

Mita, gençliğinin yarı körlüğünden bakıyordu dünyaya, kelimelerine çocukluğunun kokusu sinmişti.

"Yüce Mahkemenin kararına göre Tuji'nin çiftliğinde yaşamak zorundayım."

"Ben de çok önemli bir şeye karar verdim Demirci."

Bahçeye çıkmışlardı.

Çiçeklerin renklerden şarkısı baş döndürücüydü.

"Neymiş o kararın?"

"Bir gün ülkene, Gökkuşağı'na dönersen ben de seninle geleceğim."

Güldü Demirci, Mita yeni kanat çırpmaya başlamış yavru kuştu, her rüzgârın sesine kulak verip her uçurumun dibini görmek isterdi.

"Baban izin vermez!"

Mita'nın yüzündeki gülümseme aniden silinmişti, dudakları birazdan salya sümük ağlayacakmış gibi titriyordu.

"Babam mı, babam ha! Kimse bana engel olamaz, hiç kimse! Söz veriyorum, gideceğini duyar duymaz seninle geleceğim."

Gülümsemek istedi, yapamadı. Kaşları çatılmıştı, sıkıntılı olduğu zamanlarda yaptığı gibi sağ yumruğunu sıkmıştı, Munu'yu rahatsız eden o şeyi merak ediyordu. Hayal kırıklığına uğramıştı, ağzında acı mı acı bir tat. Kaç gün kalacak, isyan zamanını doğru şekilde belirleyebilmek için Ülkede neler olup bittiğini, Esmerler arasında neler yaşandığını öğrenecek, bu arada çıkıp İsimsizler, zanaatçılar ve köylüleri ziyaret edecekti. Eli boş, hatta terslenmiş olarak dönmek kötüydü.

Bindi atına, Mita hâlâ coşkunlukla Gökkuşağı'na gitmeye dair kararlılığını ispatlamaya çalışıyordu.

Ertesi gün bir şehrin yakınından geçerken beş asker tarafından durdurulduğunda bile zihninde Munu'nun kendisine karşı neden öyle soğuk davrandığı sorusu vardı.

9

Bataklıkta yaşayanlar kokuşmuşluğun farkına varamazlar. Bu sadece burnun körelmesi değildir. Gözler, kulaklar, beyinler, yürekler de körelmiştir. Düşünceler. Her şeyiyle o kokunun kendisi olunmuştur.

Lanetyüz arkasında bıraktığı bütün o yıllar boyunca nasıl da kokuşmuşluğu, pisliği görmediğine şaşırıyor, şaşkınlığının dalgaları yüreğinin duvarını döverken "Utanç, utanç" diye de bağırıyordu.

Yeniden görmeye başlamış bir kör, yeniden duyuyormuş, lal olmuş da yeniden konuşuyor, ilk kez düşünme yetisini kullanıyormuş gibiydi. Karşısına çıkan her şeyi, duyduklarını, algıladıklarını şaşkınlığın keskin mi keskin bıçağıyla dilim dilim

doğruyordu. Bebekliliğine yeniden dönmüştü. 'İyi' ile 'kötü' terazisini elinden hiç düşürmüyor, gözünün gördüğü, kulağının duyduğu her şeyi o teraziye vurmakla kalmıyor, geçmişini de didik didik ediyordu. Nefretin kamçısını bedenine indirirken daha fazla acı çekmek için kıvranıyordu. Kamçı şaklayışlarının, dalgaların arasında uzaktaki o narin mutluluk çiçeğine de göz atmaktan geri durmuyordu. "Ya hiç uyanmasaydım, ya gerçekleri hiç görmeseydim" fısıltısı kulaklarının yeni sahibiydi.

Aniden gözlerini açıp da kendisini orada bulmanın depremi ölümsüzdü.

Barakaların arasında gezmeye devam ediyordu. Sürüler halinde koşup duran, kir pas içindeki hastalıklı çocukları hayretle izliyordu. Çalışmak için alıp götürülmemiş İsimsiz erkeklerin miskinlik içinde öyle oturmaları ya da kendi aralarındaki konuşmaları sadece öfkesini artırıyordu. Pis koku nedeniyle kusmak üzereydi. Çıplaklığıyla tiksindiren sefalet. Birbirleriyle kavga eden kadınlar...

Görüyor, sorguluyor, terazinin kefelerine koyuyor, iyi yoksa kötü mü olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Yürüyordu.

Yine kavga çıkmıştı. Yedi sekiz tane İsimsiz erkek can düşmanlarına saldırıyormuş gibi saldırmışlardı birbirlerine. Pis su birikintileri... Sivrisinek sürüleri... Fareler... Uyuz köpekler... Neredeyse çıplak çocuklar nasıl öyle neşeli çığlıklar atabiliyorlardı...

Görüyordu.

Duyuyordu.

Terazinin kefeleri boş kalmıyordu.

Dolmuştu, her şeyden ama her şeyden iğreniyordu, tek bir damla bile taşmasına yol açacak, sonunda da kusacaktı. Elinde olsa gözlerini, kulaklarını kapatacak, kafasının içindeki o kaynamayı durduracaktı. Döndü, arkasından kovalayan kötü kokuyla yüz yüze gelmişti, nefesini tutarak daldı içine, koşar adım yürüdü barakasına. "Nasıl, nasıl daha önce bütün bunları fark edemedim, nasıl?" diye tekrarlıyordu. "Yaşayan, yaşadığını sanan bir ölüymüşüm. Nasıl?.."

Barakadan içeri girmek için zorladı kendisini. Adımını diğer tarafa atarken bok çukuruna gömülüyor gibi yüzünü buruşturmuş, gözlerini kapatmıştı. Kireç beyazı teninde kızıl çizgiler. Koku daha da yoğundu. Fareler. Böcekler. Toz. Hasta çocuklar ya da ağlayan bebekler. Kir. Çürümeye başlamış, sürekli bir şeyler kemiren yaşlılar. Nasıl bir karmaşaydı bu öyle. Kendi bezden odasına girince eşi ve üç çocuğuyla burun buruna gelmişti. Altı çocuğu ölmüş, iki çocuğu ise dışarıda diğerleriyle birlikte koşturuyordu. Karısı zayıf mı zayıf; ama karnı oldukça çirkin bir şekilde şiş, dudakları soluk ve inceydi. Ondan da iğreniyordu, çocuklarından, yaşadığı yerden. İnanamıyordu, kendisi mi o kadınla yatmıştı, hem de defalarca. Nefes alamıyordu. Büyüyen öfke akrebi. Her şeyi, bütün İsimsizleri ateşe verme, sonra kendisini o ateşe atma isteği.

Daha fazla dayanamadı; barakadan çıktı.

Koşuyordu artık.

Koku, iğrenç koku, onu nefessizliğine gömmek için takılmıştı peşine.

Daha da hızlandı, kurtulmalıydı, yoksa boğulacaktı.

Çocukluk zamanları sayılmazsa ilk kez gözyaşı döküyordu. Kendisine acıyordu, geçip giden ömrüne, eşine, çocuklarına, öldürdüğü beş İsimsize, diğerlerine... Acının dişleri keskindi. Parçalanıyordu. Geçmişin düzeltilemeyeceğini bilmenin yarattığı öfkeli çaresizlik.

Koku, onu bırakmak istemiyordu.

Gözyaşları birbirinin ardı sıra akmaya devam ediyordu.

İçi kendine duyduğu acımayla dolmuştu. Kendisinden o kadar nefret ediyordu ki, bedenini paramparça etse, gözlerini çıkarsa, kulaklarını burnunu kesse, bağırsaklarını dökse, yüreğini söküp çiğ çiğ yese yine de yetmeyecekti.

Kokudan kurtulmalıydı.

Koşuyordu.

"Kahretsin! Kahretsin! Kahretsin!"

Aniden durdu. Demirci'yi görmüştü. Aradaki mesafe epeyce fazlaydı; ama yine de tanımıştı. O tepeye tırmanıyordu. Yanına

gitmeli, kendisini o kokudan kurtarması için yalvarıp ayaklarına kapanmalıydı.

Terazinin kefeleri hiç boş kalmayacaktı, hiç.

Ayakları Demirci'ye doğru değil de farklı bir yöne koşmaya başlamıştı. Koku gittikçe ağırlaşıyordu. Durmak isterken "Yardım edin bana" diye de bağırıyordu. Ayakları onu kaçırıyordu. "Dur, dur diyorum sana." Ayakları, ona ne yapmak istiyordu?

Koşuyordu durmak istemesine karşın.

Gözleri, kulakları usta avcılardı, hiçbir şey onlardan kurtulamıyordu.

"Neden? Neden? Neden? "

Koku, önünden, sağında, arkasında, solunda, içinde, ağzındaydı.

"Ben...Ben..."

Nihayet durmayı başardı.

Kusuyordu.

Çöktü dizlerinin üzerine.

Üstü başı kusmuğa bulanmıştı.

Kahrolası koku boğazından aşağıya akıyordu.

Kusarken döndü; Demirci zirveye doğru yürüyüşüne devam ediyordu.

Ağır adımlarla tepeye tırmanıyordu. Kafasının içinde fazlasıyla rahatsız eden ıslığa dönüşmüş o uğultu. Elleri demirdendi sanki, taşımakta zorlanıyordu. Bedenine kazınmış geçmişten kalan yaralar sızlıyordu. Gözlerini kısmıştı Demirci, iki ince çizgiydi, kartal burnu yüzünü yutmuştu. Neden sıkıntı hiç durmadan artıyordu? Boğulacakmış hissini onca uğraşmasına karşın nasıl oluyordu da yok edemiyordu? Çözemediği kimi durumların olduğunu hissedebiliyordu? Munu'nun öyle davranmasının nedenini hâlâ bulamamıştı. Ka ile ilişkileri oldukça gerginleşmişti, birbirlerinden nefret ediyorlardı ve her karşılaşmaları, konuşmaları sadece bu nefreti artırıyordu.

Zirveye ulaşması sıkıntısını bir dirhem bile azaltmış değildi. O kayanın üzerine bağdaş kurup oturdu. Görkemli güzelliğiyle baş

döndüren bahçenin içindeki Ev, yerinde duruyordu. Zanaatkârların mahalleri, görevli ve askerlerin kaldığı binalar, köyler. Her şey yüz yıllar önce nasılsa yine öyleydi. Belki de kaç yüz yıl sonra yine aynı şekilde kalacaktı da. Her şey boşuna mıydı yoksa?

Bir gürültü duymuştu gibi. Döndü. Hızla koşuyormuş da duvara çarpmıştı sanki. Bir kaç adım ötesinde bir kadın duruyordu. Hayır İsimsiz değildi, büyük ihtimalle ya Efendinin kızı ya da geliniydi. Esmer yüzünde iki güneş gibi parlayan yeşil gözleri. Şiddetle öpülmüş gibi şiş dudakları. Kıvır kıvır saçları. Her şeyiyle güzelliğin ete kemiğe bürünmüş haliydi. Rahat tavırlarla, sanki çok önceden tanışıyorlarmış gibi yürümüştü kara lekeli kayaya doğru. Oturunca döndü, gülümsüyordu; ama Demirci yüzüne kırbaç darbesi almış gibi irkilmişti. Neyse ki o can sıkıntısı, o boğulma hissi azalmaya doğru akmaya başlamıştı.

"Harika değil mi?" dedi kadın şarkı söyler gibi. Sesi güzeldi, o güzel sesinin duyulur kıldığı her kelime de güzeldi.

"E... Evet."

Hâlâ büyük bir tehlikeyle karşı karşıyaymış gibi ürküyor, kendini sıkmayı sürdürüyordu.

"Kimsin sen?"

"Demirci."

"İsmin?"

"Demirci."

Şaka yaptığını sandığından dönmüştü ona kadın, bakışları bulutlandı, sonra bir kıvılcım.

"Tamam, anladım sen o başka bir ülkeden geldiğini söyleyen, sonra da mahkemede inkâr edensin!"

Cevap vermedi. Ülke'deki herkesin inkâr meselesini duyduğunu bilmek kabuk bağlamayan yaraydı, böyle en olmadık zamanlarda da kanıyordu işte. Kadın, ilk kez görüyormuş gibi gözlerinin değdiği her şeyi ayrıntılarıyla kafasının içindeki duvarlara kazımaya çalışıyordu sanki.

"Senin için zavallı bir deli diyorlardı; ama" dedi, sesinde sevecenlik vardı, alay da.

"Delilik duruma, zamana, kişilere göre değişir."

Suyun o ışıltılı akışı gibi gülmüştü kadın.

"Çok akıllı delilerden misin?"

"O da duruma, zamana ve kişiye göre değişir."

"Peki söylediğin o ülke gerçekten var mı?"

"Var desem inanacak mısın?"

"Bunu öğrenmen için sorumu cevaplaman lazım."

"Gerek yok ki, zaten neye inandığını biliyorsun."

Kadın, büyük, duru, okşayan, yutan gözlerini ona çevrince, bakışlarını kaçırmıştı. Neden boğazı öyle düğümlenmişti ki? Neden içindeki kuş sürüsü aniden kanatlanmıştı? Kadının bedeninden yükselen o koku kanını tutuşturan ateşti.

"İsmini bana söylemeyecek misin?"

"Jijan"

"Efendinin..."

"Oğlunun, Meşan'ın eşiyim. Babam Ülkenin Yüreğinde üst düzey bir Adanmış."

Demirci, rüyanın tam ortasındaydı sanki, kıpırdarsa, sesini yükseltirse, ya da buna benzer bir şey yaparsa uyanacaktı. Çöldeydi, o çölde hâlâ gerçekliğinden kuşkulandığı bir vahadaydı. Jijan, sağ eliyle sağ gözünün altına dokunmaktayken ikircikliğinin kıyısına büyük adımlarla yürüyor gibiydi.

"Bana ülkeni anlatsana."

"İnanmıyorsun ki."

"Ne fark eder?"

"Gerçekten mi?"

"Gerçekten!"

İçinden bir ses kalkıp gitmesini buyurmuştu. Denileni yapması gerektiğini biliyordu; ama nedense tutup bildiğine sırtını döndü.

"Gökkuşağı ülkesi sevginin ve güzelliğin..."

10

Dağların, taşların, nehirlerin, ağaçların bile uyuduğu bir an vardır gecenin akan ömründe. İnsanların uykuya yenildikleri o an. Aynı rüyanın farklı parçaları görülürken.

Demirci uyanıktı, Ka da.

Biraz önce söyledikleri kelimeler hâlâ duvarlarda yankılanıyordu. Paramparça edilecek, kırıp dökülecek, ezim ezim ezilecek suskunluğun gözleriyle birbirlerini süzüyorlardı. Duvarların dibinde kıpır kıpır sözcükler. Nefret kara kanatlarını durmadan çırpıyordu.

Fırladı oturduğu yerden Ka, yumruklarını sıkmıştı, gözleri ateşten iki oktu.

"İsimsizleri alıp çöle çıkmak tam anlamıyla delilik."

"Asıl delilik isyan ettikten sonra ülkede kalmaktır. Neden anlamamakta ısrar ediyorsun, sadece bu çiftlikte yaşanacak ayaklanma kesinlikle ezilecektir."

Saatlerdir aynı şeyleri tekrarlayıp duruyor ama birbirlerini duymuyorlardı. Kendi haklılığından, karşıdakinin kesinlikle yanlış düşündüğünden emin sadece söylediklerine kilitlenmişlerdi. Karşıdakinin neden doğru yolu sahiplenmediği, neden gerçekleri görmemekte ısrar ettiğinin yarattığı öfke durmadan kendini doğuruyordu. Seslerinin keskinliğiyle birbirlerinin kanını dökmek istiyor gibiydiler.

Demirci, o büyük, nasır ve yaralarla kaplı ellerinin titremesini engelleyemiyordu. Nasıl oluyordu da Ka kendisine karşı çıkabiliyordu, nasıl? Ölüm uykusunda değil miydi, peki kim onu uyandırmıştı? Eğer kendisi olmasıydı şu anda hâlâ diğerleri gibi yalanın mezarında aynı rüyayı görmeyi sürdürmeyecek miydi? İnsan haddini bilmeli, biraz olsun saygılı davranmalıydı. İşin en kötü tarafı ise şuydu, uyanışın yarattığı inkar sadece Esmerlerin sistemine karşı sergilenmez, iyi, kötü, güzel, çirkin demeden her şey inkarın baltasıyla kırılırdı. Ka, İsimsizlerden iğreniyordu, onların hep o konumda, hayvanlar gibi yaşamasına karşı değildi. Malzemesi İsimsiz olan bir isyan mantık dışıydı. Uyanarak farklı şeyler üzerine düşünmeye başlamak kendisini fazlasıyla büyük görmesine yol açmıştı. Bundan dolayı başı dönüyordu. Kof gurur ve kibir. İşin tek açıklaması buydu. Demirci'ye göre aslında Ka, gerçeğin ne olduğunu çok iyi biliyor ama gururuna yediremediğinden bunu açıklayamıyordu. Ka'nın kendisini de küçümsediğinden emindi. Başkası tarafından uyandırılmış olmak Ka için bir yaraydı. Ortada Ülke tarihinde ilk kez yaşanacak bir isyan vardı ve Ka ona başkasının liderlik etmesini bir türlü kabullenemiyordu. Demirci'ye göre Ka uyanmış ama ardından başka bir uykuya dalıp başka bir rüya görmeye başlamıştı.

Sıkılı yumruğunu duvara indirdi, "Dinle beni" dedi. "İyice dinle." Yürüdü Ka'ya doğru, hemen karşısında durdu. Aralarında bir kol uzaklık vardı. Gece, mutlak hâkim olduğu zamanları yarılamıştı. Derin sessizlik. Rüya gören toprağın iç çekişleri.

"Bir daha tekrarlamayacağım; kendi başına hareket ederek ihanet içine giriyorsun."

Ka'nın yüzünde vahşi bir hayvanın sessiz kükreyişi belirdi.

"Kime ihanet, söyle kime? Esmerlere mi yoksa!"

Ka'nın bu çıkışı Demirci'yi daha fazla kızdırmıştı.

"Bana ihanet, acı çekenlere, ezilenlere ihanet. İsimsizleri katmadan bu iş olmaz, anla! Zanaatkârlar, köylüler içinde ne kadar çalışırsan çalış, ancak bir avuç insanı örgütleyebilirsin. Bir avuç, anlıyor musun, bir avuç."

Bağırarak söylemişti bütün bunları.

Ka ile birbirlerini öldürecekmiş gibi bakıyorlardı, ateşten nefesleri havayı yakarken.

"Her ağzını açtığında bana ihanetçi diyorsun. Sana göre Demirci, doğrunun, gerçeğin tek sahibi sensin. Kutsal bir varlıksın. Bu nedenle söylediğin her söz de kutsal. Sen sadece kendini seviyorsun, kendine tapıyorsun, herkesin de öyle yapmasını istiyorsun. İsimsizlerle onca uğraşman, onları kendi önderliğin altında çöle götürmeye çalışman da bu duygudan kaynaklanıyor. Kendi dışında kimseyi düşündüğün yok. Her zaman çevrende sana hayran olanlar bulunmalı. Tek istediğin bu. Ortada bir hain varsa o da..."

Ka, sözünü tamamlayamamıştı, Demirci, o taş yumruğunu kafasını parçalamak ister gibi indirmişti suratının ortasına. Ka sersemlemiş ama yere düşmekten son anda duvara tutunarak kurtulmuştu kurtulmasına da, Demirci ikinci yumrukla onu yere sermişti.

Ka'nın ağzı burnu kan içindeydi.

Yumruğun ve sonrasında olanların yarattığı gürültü duvardan zemine doğru gürül gürül akıyordu.

Gecenin örtüsünde uykunun yarattığı o katı sessizlik hâkimdi.

"Bana nasıl hain dersin" diye bağırıyordu Demirci. Çıldırmış gibiydi. Sandalyeye tekme attı. Ardından da duvarı yumrukladı. "Sen, sen bana... Bana... Nasıl... Nasıl?" Ağzından tükürük saçılıyordu. Burnu incelerek uzamış, bütün yüzünü yutmuştu. Haykır-

mayı sürdürüyordu. Öfkesi yüreğine dişlerin geçirmiş vahşi bir hayvandı, parçalanırken öylesine keskin bir acı yaratıyordu ki...

"Öldürürüm seni!"

Duvarı yumruklamayı bıraktı, aldı sandalyeyi, "Kimse bana hain diyemez, hiç kimse!" Fırlattı duvara, sandalye paramparça olmuştu. Olduğu yerde dönüp duruyordu, ağzı köpürmüştü, "Ben... Ben... Ben..."

Kanlar içinde doğrulmuştu Ka. Burnu kırılmış, sağ gözü tümden kapanmak üzereydi. Duvara tutunarak kalktı ayağa. Orada, kelime yığınına saplanmış bağırışın parçaları, ilk kez görüyormuş gibi bakışlarını Ka'ya dikmişti. Tanınmayacak haldeydi. Çoğalan kanın rengi...

Öfkesinin çatlaklarından pişmanlık akıyordu.

Sızıntı cılızdı ama rengi koyuydu.

Ka, duvara tutuna tutuna gitti kapıya, açtı, çıkmak üzereyken döndü, kanlı eliyle burnunu tutmuştu, "Mahkemede ölümü görünce söylediklerini inkâr etmedin mi? İdamı göğüsleyecek kadar cesur olsaydın, bu, ülkede deprem yaratacaktı. İsyan düşüncesini kendi önderliğinde, geçerleştirmek için yaşamayı seçtin." Elinin tersiyle ağzını sildi, çıktı, kapıyı arkasından sertçe kapatmıştı.

11

Fuji, Ülkenin Yüreğinden gece yarısı dönmüş, öğleye kadar da uyumuştu.

Ev'in havası değişmişti. Bütün hizmetçiler, diğer çalışanlar her an huzura çağrılacaklarmış gibi bekliyorlardı. Bahçıvanlar daha güneş doğmadan kalkmış, çalışmaya başlamışlardı. Mahallelerde bile insanlar şevkle işlerine sarılmışlardı.

Meşan, yüreğindeki kızgınlığın yüzüne yansıdığını biliyor ama aldırmıyordu. Nefret ediyordu yaşanan durumdan. Babası gökten inmiş Oğul gibi görülüyordu. Oysa yaşlıydı, öldüğünde yerine geçecekti. Neden kendisi böyle bir hava yaratamıyordu? Neden babası geldiğinde işe yaramaz bir kâğıt parçası gibi kenara atılıyordu? Neden açıkça olmasa da ona olan yaklaşımlar öyle

köklü bir biçimde değişiyordu? Neden işe yaramazlık duygusu aniden büyüyordu, neden? Kendisi gölge, babası ise asıl olandı. Gölgenin varlığı kendini yaratanla karşılaştırılmazdı bile. Eşi Jijan bile babası Ev'e geldiğinde değişiyor, giyimine kuşamına daha fazla önem vermiyor muydu?

Çalışma odasına giderken yine de heyecanlıydı. "Dönüşte bütün olup biteni sana anlatacağım" demişti ya, eğer öyle bir şey olursa bu Meşan'ı sonsuz bir sevince boğacak, bütün o kuşkuları da kökünden yok edecekti. Sabırsızlık on koluyla onu durmadan dürtüyordu. Karşısına çıkan görevliye "Ayak altında dolaşma" dedi. Kapıyı çaldı, içeri girdi. Dedesinden kalmış o koltuğa oturan babası, karşıdaki duvarda bulunan resme dikmişti gözlerini. Alçak koltuğa doğru yürürken neden yine dizlerinin titrediğini soruyordu kendisine. Çöktü koltuğa, ellerini dizlerinin üzerine koyup sıktı. Anlamıştı, babasının keyfi yerindeydi, iyiye işaretti, bu sefer anlatacaktı.

Sabırsızlığı arttı. Dayanma sınırını geçti. Konuşmaya başladı, babasının yokluğunda olup bitenleri ayrıntılarıyla anlattı, sorunları nasıl kolaylıkla çözdüğünün altını çizdi, işlerin tam da olması gerektiği gibi halledildiğini... Sustuğunda babası gözlerini resimden koparmadan "İyi, güzel" diye mırıldanmıştı. Sanki öylesine söylemişti o kelimeleri. "Resme değil de yüzüme bak baba" demek istiyordu. "Hani bu gelişinde benimle o değerli sırları paylaşacaktın?" Tuji, bir şarkı mırıldanmaya başlamıştı. Neden kendisine öyle umursamaz yaklaşıyor, görmezlikten geliyordu.

"Güzel bir gün, hadi yemeğe gidelim" deyince takıldı ardına. Önünde yürüyordu işte. Boyu kendisine göre kısaydı, şöyle uzansa tutup kaldırabilir, fırlatıp duvara çarpabilirdi. Beş, altı yıl önce o olayı hatırlamıştı: Kapıyı çalmadan yatak odasına giren hizmetçiyi yumruklamıştı. Kız, o saatte içeride olacağını düşünemediği için af dilemesine karşın durmamıştı. Sonu yoktu, uçurumdan düşmek gibiydi, bir daha da durduramıyordu kendini, öfke bağırmaya başlamışsa bir kez, artık onun kölesiydi, efendi, ona istediğini yaptırabilirdi. Kızı yumruklarıyla öldürmüştü. Babası buna fazla-

sıyla kızmış, "Sen aptal bir canavarsın" diye bağırmıştı kardeşlerinin önünde. "Peki sen çok mu iyisin?" demek istemişti, "Yüzlerce köylüyü, zanaatçıyı öldürmedin mi? Ya o Adanmışlar? Rakip Kutsanmışlar? Bilmediğimi mi sanıyorsun?" Söyleyememişti.

İki adım önünde yürüyordu. Şöyle bir uzansa boynunu sıkacak ve bir dakika içinde her şey olup bitecekti. Hatta tek eliyle. Bütün gücüyle sıksa 'çat' diye kıracaktı. Gözleri babasının boynundan kendi ellerine, ellerinden boyna zıplayıp duruyorlardı. Şöyle bir uzansa... En iyisi kafasını duvara çarpmaktı.

Salona ulaştıklarında herkesin orada olduğunu gördü. Babası, kardeşleriyle şakalaştı, en çokta Şeşan'la; kız kardeşini iltifatlara boğdu, torununa sarıldı, masanın başındaki sandalyesine oturdu. Bütün gözler ona kilitlenmişti. Kısa boyluydu, yaşlılık bedenini kemirmişse de heybetli görünüşe sahipti. Jijan, sağ tarafında oturmuş her zamanki gibi babası onunla keyifli bir sohbet tutturmuştu. Yapılan esprilere sinir bozucu bir şekilde gülüyordu. Oysa kendi anlattıklarına bir kez bile olsa böyle gülmemişti. Babasıyla hep daha iyi anlaşıyordu. O fısıltı çıkmıştı ortaya, belki de aralarında bir şeyler vardı. Başkasıyla evlenmek isterken neden Jijan'la evlenmesi için o kadar dayatmıştı? Birbirlerine öyle bakmalarından nefret ediyordu. Hemen yanındaki sandalyede oturan Şeşan "Tuzu uzatır mısın?" deyip koluna dokununca "Kendin al" diyerek tersledi onu. Gözlerini babasıyla eşine mühürlemişti, kulaklarında aynı fısıldayış.

Yemek uzun sürmüştü, bahçeden çıkış kapısına doğru yürürken, "Aile her şeyden önemli, bunu asla aklından çıkarma. Bütün ömrümü böyle bir öğle yemeği için harcadım. Yeniden dünyaya gelsem, yine aynı şeyi yaparım. Sen de hayatını buna adayacaksın" demişti Tuji. İşte yine başlamıştı, ta bacak kadar çocukken aldığı nasihatlere başkaları ekleniyordu. Yumruklarını sıkmış ama yüzündeki o saygıyla dinleyen iyi huylu evlat ifadesinin yerini öfkeli bir somurtmaya bırakmasını engellemişti. Kaç yaşına gelmişti hâlâ ufacık bir çocuk gibi görülüyordu. Belki de o sırları paylaşmamasının nedeni tam da buydu.

Nasihatlerine devam ediyordu Tuji, bahçeyi, sınır-yolu arkalarında bırakmışlardı, yanlarında yine o iki görevli.

"Öfkeyle hiçbir işe başlama. Mutlaka kardeşlerinin de düşüncelerini al. Güvenmek..."

Meşan, tırnaklarını etine gömmüştü, içinden 'Sen görürsün, sen görürsün, sen görürsün' diye tekrarlıyordu.

Kemik, dizlerinin üzerine çökmüş, başı önünde onları bekliyordu. Tuji, "Konuş" diye buyurunca aç, günlerce yağmurda kalmış bir köpek gibi titremişti.

"Yüce Efendim, lanet olsun Doje'ye ve onun onursuz uşaklarına. Şüphesiz ki, Tanrı Oğul..."

"Sus!" diye kükredi Tuji, "Oğul'un kutsal adını nasıl o pis ağzına alırsın. Sırf o ismi kirlettin diye hemen başını uçurabilirim."

Kemik'in titremesi artmıştı. Toprağı kazımak ister gibi bastırdıkça bastırıyordu. Sanki gömülmek, sonsuza kadar orada kalmak istiyordu.

"Konuşsana be hayvan!"

"Yüce Efendim. Efendim. Ben... Yani... Dediğiniz gibi... Birçok İsimsiz o şeylere katılıyor... Çoğaldılar... Herkes çölü geçip Gökkuşağı Ülkesine gitmekten bahsediyor... Lanet, lanet olsun Doje'ye... Elimizden geleni..."

"Demirci, bir şeylerden kuşkulanmıyor, değil mi?"

"Hayır... Çok rahat. Sanki herkes kör ve sağır da bir tek kendisi... Yani..."

"Ne zaman harekete geçeceğini hiç söylemedi, değil mi?"

"Hayır, zaten Efendi Meşan'la da yani..."

"Tamam, defol!"

Kemik, doğrulmakta zorlandı. Ter içinde kalmıştı. Bir kaç adım attı; ama durmak zorunda kaldı. Sağa sola sallanıyordu, yere yığılmak üzereydi.

Akşama doğruydu.

Can sıkıntısı hep kendini doğuran bataklıktı. Kuşku kurtçukları kemirdikçe çoğalıyorlardı. Meşan, babasının çalışma odasında olduğunu biliyordu. Söz vermişti kendisine, anlatacaktı ya,

belki de unutmuştu. İnanmak istiyordu buna, hep tekrarlayıp durmuştu. Kapıyı vurdu, içeri girince babasıyla Şeşan'ın bir şeye güldüklerini gördü. Fazlasıyla bozulmuştu buna. Şeşan'ın karşısındaki koltuğa oturdu. Bir süre boyunca sabırsızlığın bütün saldırılarını boşa çıkararak müzik, tarih gibi konular üzerine yapılan sohbeti dinledi. İki arkadaş gibi konuşuyorlardı. Zaten babası kardeşlerinin tümüyle yeri geldi mi böyle samimi olur ama bir tek kendisine karşı sonuna kadar ya azarlayan, ya da nasihat eden, hep işe koşturan sert baba olarak kalırdı.

Şeşan kalkıp gidince, Tuji, çiftlikle ilgili kimi sorular sordu, yine bazı köylere denetim amacıyla gidip gitmediğini... Son soruya cevap vermekteyken Tuji elinin içiyle alnına vurup "Nasıl da unuttum" demiş, masanın çekmecesinden bir mektup çıkarmıştı, "Bunu hemen ulağa ver, Ülkenin Yüreğine götürmesini söyle. O kime gideceğini bilir." Lafı ağzına tıkılan Meşan, yüzündeki ifadenin kırılıp dökülmemesi için kendisini hiç olmadığı kadar zorluyordu. Gülümsedi. Kalktı ayağı, "Hemen Efendim" dedi, alıp çıktı.

Aşağı kata bir an önce ulaşmak için merdivenleri ikişer üçer iniyordu. Tam yarılamışken birisi kendisine emretmiş gibi durdu, gözleri yaşarmıştı. Şaşırdı buna. Hiç böyle olmazdı. Elinin tersiyle sildi. Bakışları mektuptaydı. Babası yine kendisine güvenmemişti. O ulak kadar bile bilgi sahibi değildi. Öyle aniden içinde bir şey kırıldı. Neredeyse 'çıt' sesini duymuştu. İçi buz kesmişti. "Nasıl da daha önce düşünemedim" dedi. Tabii ya, babası kendisinin yerine Şeşan'ı çiftliğin Efendisi olarak ilan edebilirdi. "Hep gözümün önünde olan bir şeydi; ama ben körmüşüm." Bu ihtimalin çok güçlü olduğu açıktı. Her şey netleşmişti. Bütün o gizli şeyleri hep Şişan'la paylaşıyordu.

"Nasıl, nasıl bu kadar kör olabildim?"

Aşağı kata ulaşınca kapıya gitmek yerine kız kardeşinin kullandığı müzik odasına girdi, kimse yoktu, mektubu çıkardı cebinden. Ellerinin titreyeceğini sanıyordu; ama yanılmıştı. Mektup damgalanmıştı, aldırmadı, "Sen görürsün, görürsün, hepinize göstereceğim", açtı.

Jijan'nın babasına yazılmıştı.

"Yüce Oğul'un son zaferi için!

Kuzey'deki dikenlerin boynu şimdilik vurulmasın.

Oğul'un kendisine yapılan kötülüklere karşı sergilemiş olduğu o sabrı paylaşmalıyız.

Tarihimiz kırılırken böcekler şarkı söylememeli.

Dediğin gibi, ışık bazen karınlık gibi görülebilinir.

Lanet olsun Doje'ye!"

"Kahretsin" diye mırıldandı, şifreli yazılmıştı.

Tekrar okumasına karşın yine bir şey anlayamamıştı. Kâğıdı zarfa koydu. Aynı mühür kendisinde de vardı, çıkarıp eski yerinden mühürledi.

Bahçe kapısına doğru yürüyordu.

"Göstereceğim sana, göstereceğim."

12

Görünmeyen ateşler geceyi ısıttıkça ısıtıyordu. Belki de güneş kendini bin parçaya bölmüş, her parça kara bir perdenin ardına gizlenerek yeryüzüne inmişti.

Gece, cayır cayır yanmaya devam da edecekti.

Terlemeye bir yere kadar direnebilirdi ama nefes alamamak çok zorluyordu Hızklıayak'ı. Zaten İsimsizlerin çok büyük bölümü böylesi havalarda dışarıda yatıyordu. Attığı her adımda birine basmamak için oldukça dikkat ediyorsa da uykunun sersemliğiyle bunu yapamadığı için küfürlerden kurtulamıyordu.

Hep var olan o pis koku daha da ağırlamıştı.

İsimsizlerin hepsi birleşerek uyuyan bir canavar yaratmışlardı. Bu canavar uykusunda konuşuyor, küfür ediyor, mırıldanıyor,

sağa sola dönüyor, bazen bağırıyor, durmadan da etrafa koku saçıyordu.

Gece, buluttan elleriyle yıldızları ve ayı örtmüştü.

Sanki çürüyen binlerce farenin kokuyordu.

Gözleri gecenin kendisine hapisti.

Büyük adımlarla barakalardan uzaklaşıyordu. Koku arkasındaydı, sağında, solunda, ya da önündeydi. Bakışlarını Ev'e dikti. Işıl ışıldı. Karanlıktaki güneş. Yeryüzüne inmiş güneş. Bahçedeki onca çiçeğin birleşerek yarattığı koku bazen şöyle bir kendisini hissettiriyordu.

Koku, kokuyu kırmaya çalışıyordu.

Koşuyordu.

İki koku vardı. İki kılıçtan koku. İki ayrı dünyanın kokusu.

Ev'in kokusuyla ciğerlerini doldurmak istiyordu. Oysa barakaların kokusu etine, kemiklerine, kanına bulaşmıştı, karışmıştı. Kendisi de o kokunun bir parçasıydı. Ne yaparsa yapsın, ne ederse etsin onu da kendisiyle birlikte taşıyacaktı.

İki kokunun her yerde, her şeyde devam eden kavgası.

Kurtulamayacağını bilmesine karşın koşmayı sürdürüyordu.

Ev'e yaklaştıkça çiçeklerden yayılan koku artıyor ama hiçbir zaman diğerini bastıramıyordu.

Elbisesinin üst bölümünü çıkardı, terden yapış yapıştı, sıktı, bedenini sildi, yeniden sıktı, giydi. Sanki barakalardan uzaklaşsa hava biraz olsun serinleyecekti. Arkasında terden bir iz, yol-sınıra doğru ilerliyordu. İlk kez çocuklukla gençliğin iç içe olduğu, bazı günlerde kendini çocuk, bazı günlerde ise genç hissettiği o zamanlarda geçmişti sınırı. Yine aynı karanlık vardı. Gençliğin tam yüreğinde olduğunu sanıyordu. Barakaların yukarısında bulunan ağaçlı yere doğru yürümüştü. Üçüncü gidişiydi. Her gece kızlar ve erkekler orada buluşuyor ve sevişiyorlardı. Evet, İsimsizler iç içe yaşıyorlardı; ama çok kesin kurallar vardı. Özellikle kadınlar, kızlar bu kurallara uymadılar mı anında öldürüyorlardı. Bir kıza bakmak bile ya onunla evlenmek ya da hayatını kaybetmekle sonuçlanıyordu. Kavgaların, sakatlanmaların, öldürülmelerin

büyük bölümünün nedeni buydu. Kadınlar, kızlar kendi başlarına komşu barakaya bile gidemezlerdi. Hatta o bez odalardan kafalarını çıkarma hakları yoktu. Ama bütün bu katı kurallara, onca kavgaya, ölüme, vahşete karşın hâlâ aldatmalar yaşanıyordu. Bu neredeyse gizli bir emir gibiydi. Karanlıkta bir kadın ile erkek şans eseri karşılaştıklarında birbirlerinin kim olduklarını bilmeseler bile sanki buna mecburlarmış gibi başlarlardı sevişmeye. İrinli yaraydı bu, kesip atmak kâr etmiyordu. Deşildikçe derinleşiyor, derinleştikçe daha çok irin bağlıyordu.

Nasıl başladığını kimse bilmiyordu. Karanlık iyice bastırdığında, herkesin uykuya daldığı o anlarda barakalardan çıkabilen kızlar ağaçlı yere gelip orada oğlanlarla sevişiyorlardı. İlk kez bir arkadaşıyla birlikte gitmiş, ağaçların iyice zifirileştirdiği karanlıkta seslere doğru yürümüş, dokunarak bir kız bulmuş, onu biraz uzağa çektikten sonra sevişmeye başlamışlardı. Görmemek, kim olduğunu bilmemek alınan zevki bayılmanın sınırına kadar götürmüştü.

Son gidişinde kendini daha deneyimli görüyordu. İki, üç kızı yakalamış, bedenlerinin güzelliğini hayal etmeye çalışmış, beşinci de karar kılmış, onu hemen soymuştu. Ter kokuyordu her taraf. İnlemeler. Etin ete şiddetlice çarpmasının çıkardığı o sesler. Zevk inlemesiyle birilikte kızın üzerine yığılıp da bir süre boyunca öylece kıpırdamadan yatarken kaç kişinin, yani çiftin olduğunu tahmin etmeye çalışmıştı. Yüz mü? Yoksa daha fazla mı? Sanki Ülkedeki bütün hayvanlar, Adanmışlar, Kutsanmışlar, insanlar, İsimsizler ordaydılar da sevişiyorlardı. İnlemeler birleşerek haykırışa dönüşüyordu. Onca et onca ete çarparken o kadar yüksek bir ses mi çıkarırdı? Her boşalmanın daha da artırdığı koku...

Kim olduğunu bilmediği kızın dudaklarını öpüp, ateş nefesini içine çekerken çok farklı bir haykırış duymuştu. "Buradalar mı?" Kızın kendini saran kol ve bacaklarından kurtulmuş, yarı doğrularak kulak kabartmıştı. Evet, birileri bulundukları yere geliyordu. "Hepsini öldürün" mü diye duymuştu? Kız, kolundan tutup üzerine uzanması için onu çekmişti. "Dur" diye fısıldayıp almıştı

elbiselerini. Kimse bir şeyin farkında değil miydi? İnlemeler, öpüşler, zevk bağırışları. Kıza "Kalk ve kaç, buldular burayı" demiş ve hemen uzaklaşmıştı oradan.

Yaşanacak katliamdan kurtulmak için koşarken bir ara durup elbiselerini giymiş, sonra da çığlıklara kulak kabartmıştı. Peşinde olabilirlerdi. Yeniden koşmaya başlamıştı. Şansı vardı, bulutlar parlak ayı yutmuş, çok geçmeden de yağmur yağmıştı. Karanlığın bile kendini görmeyeceği bir karanlık. Ölüm, inatçılığın bütün ayaklarıyla peşindeydi, öyle sanıyordu. Hani şöyle bir an için bile yavaşlasa yakalanacak ve acının her türlüsünü tıka basa yedikten sonra da can verecekti.

Durduğunda korkudan tir tir titriyordu. Bulutların tutsaklığını parçalayan ay, ışığıyla her şeyi yıkıyordu. Sınır-yolu geçmiş olduğunu anlayınca, böğrüne çok sert bir yumruk yemiş gibi iki büklüm olmuştu. Cezası ölüm olan o suçu işlemiş, bilmeden de olsa kimsenin cesaret edemeyeceği bir şey yapmıştı. Dizleri titriyordu. Sanki cellâtlar saklandıkları yerden çıkacak ve ona "Çök dizlerinin üzerine" diye bağıracaklardı. Denileni yapıp çöktüğünde ise kılıç inecekti boynuna. Daha da önemlisi Tanrı Oğul bu yaptığını görmüştü, cezaların en korkuncuna çarptırılacaktı. Bekliyordu. Yüce Oğul'un savurduğu yıldırım tarafından ne zaman küle dönecekti?

Dizlerinin üzerine yığılmıştı, bayılmak üzereydi.

Kaç zaman boyunca öylece durmuştu. Ömrünün bütün yıllarını tüketmişti sanki. Bir kaç denemeden sonra güç bela ayağa kalkmış, titreyen adımlarla sınır-yolu geçmiş, barakalara gitmek yerine hâlâ duyulan bağırışlardan uzak durmaya çalışarak yakınlardaki bir oyuğa sığınıp öğleye kadar kâbus üstüne kâbus görerek uyumuştu. Uyandığında hiçbir şeyden haberi yokmuş gibi barakalara gitmiş, anlatılanlar karşısında dehşet içinde kalmış ve hemen 'buluşma yerine' koşmuştu. Yüzlerce ceset vardı. Çoğunun kemikleri taşlarla kırılmış, başları ezilmişti. Arkadaşı da öldürülenler arasındaydı. Kendinden bir yaş büyük kız kardeşi de. Seviştiği kızın akıbetini hiç bilemeyecekti.

Sınır-yolu ikinci geçişine karar vermeden önce kendisine karşı amansız bir kavga yürütmüştü. Sınırı yeniden geçme düşüncesi ilk kez aklına düştüğünde "Deliriyorum" diye mırıldanmış, o düşünceyi dönemeyecek kadar uzağa kovmaya çalışmıştı. Bastırmak istedikçe arsız otlar gibi yüreğinin diğer köşelerinde yeşererek uykularını paramparça etmişti. Nerede olursa olsun durup yola, Ev'e bakmaya başlamıştı. Rüyalarına girmişti. Büyüklerin "O sınırı izinsiz geçen lanetlenir" sözünün doğu olmadığını biliyordu ve bu bilgi o kadar kışkırtıcıydı ki... Fazlasıyla da sessizleşmişti. Babası, arkadaşları defalarca bunun nedenini sormuşlardı. Bir gece görünmeyen iplerle çekiliyormuşçasına çıkmıştı barakadan. Ayakları kendine ait değildi. Elleri. Ağzı. Bir şey girmişti içine, atı sürüyormuş gibi bedenine hükmetmeye başlamıştı. Oraya doğru sürüklüyordu. Bedenini arkasında bırakarak uzaklara kaçmak istiyor ama bir türlü yapamıyordu. Ağlıyordu. Delirdiğinden emindi. Lanet Doje'nin onu ele geçirdiğinden. Karşı koyuş hiçbir işe yaramamıştı. Sınır-yol'u geçmiş, öylece dikilip Ev'i seyretmiş, orada yaşamanın nasıl bir şey olduğu da dâhil kendisine yüzlerce soru sormuş, hepsini de cevaplamaya çalışmıştı. Geri döndüğünde de artık bambaşka birisiydi. Emindi. Yeni kendisini tanımak, anlamak istemiyle yanıp tutuşmuştu.

Koşmayı sürdürürken geçmişe ait o görüntülerden kurtulmak için başını iki üç kez sağa sola salladı. Sıcaklık dayanılır gibi değildi. Sınırı bir kez daha yırttığında hiçbir şey hissetmedi. Nereye gitmeliydi, mahallelere mi, belki de Demirci'nin evine, yoksa asker ve görevlilere ait binalara mı? Meyve bahçelerinin bulunduğu yere giderek karnını da doyurabilirdi. Ayakları onu sağ tarafında bulunan binalara doğru götürünce buna karşı koymadı.

Demirci'yi düşünüyordu. Gökkuşağı Ülkesini. O ülkenin varlığına inanmak istiyordu. Biliyordu, inanırsa rahatlayacaktı. Bu, azgın, çamurlu sulardan duru bir göle ulaşmayı arzuluyor ama kafasının içinde o soruların yarattığı vızıltı hiç susmuyordu ki. İnanmak için bütün vızıltılar ölmeliydi. "Demirci, doğru söylüyor" dedi. Tekrarladı. Durdu, elini yüreğinin üzerine koydu, "Sus"

diye mırıldandı. Bir süre içini dinledi. Alnında yine terden göl, kuruttu. "Demirci'ye güveniyor muyum?" diye sordu. Cevap vermesi için kendisine biraz zaman vermeliydi.

"Evet."

"Onunla birlikte bu ülkedeki saçmalığa karşı hayatımı ortaya koymaya hazır mıyım?"

Yarasanın biri hemen kafasının üzerinden geçmişti.

"Elbette."

Efendinin köpeklerden nefret etmesinden dolayı bahçede bile tek bir tane bulunmasına izin vermemesi çok iyiydi.

"Peki o zaman ülkeye, Gökkuşağı Ülkesine neden inanmıyorsun?"

İyice düşünmesi için daha çok zaman vermeliydi kendisine.

"Çok güzel, hayal edilmeyecek kadar güzel olmasından."

Beklediği bir cevaptı, gülümsemeye çalıştı.

"Bu inanmamak için bir neden sayılır mı?"

Cevap vermek yerine aniden yere çöktü. Üç asker, öyle tahmin ediyordu, yukarı tarafa doğru yürüyordu. Yine de fısıldadı:

"Söyle, bu bir neden sayılır mı?"

Kendisi neden cevap vermiyordu? Böyleydi işte o, köşeye sıkıştı mı bir çıkış yolu bulmak için suskunluğunu uzattıkça uzatırdı.

"Söyle!"

"Sayılmaz da..."

"Ee?"

Kalkıp yürümeye başladı. Adımlarını dikkatlice atıyordu. Kurumuş otlar, dal parçaları sessizliğin yüzünde diğer kulakların duyabileceği kesikler yaratabilirdi.

"Cevap ver."

Ah işte yine aynı şey. Ne yani kendisi, kendisini kendisinden daha çok tanıdığını bilmiyor olabilir miydi?

"Hadi!"

"Yani... İmkânsız gibi geliyor."

Yakın mahalleden yükselen havlamalar...

Gülümsedi.

"İşte şimdi yakalandın. Sen bu kahrolası cehennemde doğup büyüdün, elbette o kadar güzel bir şeyi garipseyeceksin."

"Ama..."

Kahkaha atmak üzereydi.

Köpeğin birisi çok acıtan bir darbe yemişçesine kesik kesik ulumaya başladı.

"Aması maması yok, inanmalısın. Hep aç olan birisi herkesi kendisi gibi sanır. Ya da kuyunun dibinde yaşayan dünyanın orası olduğunu."

"Ya soruların vızıltısı?"

"Onları mı, elbette tek tek ikna etmelisin."

Durmuştu, gözleri pencereden sızan ışıktaydı.

"Anladın mı? İnanmaman için elle tutulur bir nedenin yok, sen başı bulutlarda salağın tekisin. Neymiş zavallı insanlar mükemmel bir şey yaratamaz, her şeye kendi renklerini verirlermiş! Başka yolu yok, inanacaksın!"

Elini yüreğinin üzerine koymuştu.

"Neden cevap vermiyorsun? Konuş. Konuş diyorum sana, yoksa bağırıp seni yakalatırım."

"Yapamazsın."

Yüzünde artan terin ıslaklığı. O koku ciğerlerinde yeni kuyular açmaktaydı.

"Yapacağımı sen de çok iyi biliyorsun."

Suskunluğu uzun süren kendisi sonunda "Tamam, inanacağım... Yani kendimi inandırmak için elimden geldiğince zorlayacağım" dedi.

Alnındaki terden gölü kurutmak istemişti.

"Hadi şimdi daha tehlikeli bir şey yapalım."

Hiç beklemeden tırmandı pencereye. İlk kez böyle bir girişimde bulunuyordu, heyecanın tayı doludizgin koşmaya başlamıştı. Kimse yoktu. Girdi içeriye. Sağda, köşede kılıçlar duruyordu, büyülenmişçesine oraya doğru gitti, birini aldı eline. Gülümsüyordu. Önceden seyrettiği askerlerin yaptığı bazı hareketleri yapmaya çalıştı.

Sesleri duyunca öylece kalakalmıştı. Nefes almaya bile çekiniyordu. Sesler, hemen kapının öte tarafındaydı, üç asker kendi aralarında konuşuyorlardı. Neden sonra yürüdü pencereye, aşağıya baktığında iki askerin ellerinde meşalelerle etrafı kolaçan ettiklerini gördü. Yüzündeki çarpık gülümseme büyümüştü. Kendisini o odada yakaladıklarında fazlasıyla şaşıracaklardı. Bir İsimsiz, askerlere ait binada, üstelikte elinde kılıçla! Bu duyulduğunda yaratacağı şok herkesi yutacaktı. Unutulmayacak, hep hatırlanacaktı.

Bekliyordu.

Kapının önünde ve aşağıdaki seslere kulak kabartmıştı. Akrep olsaydı gözünü bile kırpmadan kendisini zehirlerdi. Bakışları kılıçtaydı, Kendisini çok iyi kılıç kullanan bir savaşçı olarak hayal etmeye çalıştı; ama bunu bile tam yapamayınca vazgeçti.

Bekliyordu.

Neden içeri girmiyorlardı?

Yüzlerinde patlayacak o ifadeyi görmek için sabırsızlanıyordu.

Onları hemen öldürmek zorunda olması kötüydü. Bazı sorular sorabilirlerdi, ya da Efendinin yanına, yani bahçe kapısının önüne götürebilirlerdi. Ona her şeyi, sınır-yolu defalarca geçtiğini, ta köylere kadar gittiğini, bahçeye girip çiçek kopardığını ve o diğer şeyleri ayrıntılarıyla anlatırdı.

Ter içinde bekliyordu.

Kılıçta kendi yansıması.

Neden içeri girmiyorlardı?

Kaç zamandır kafasında evirip çevirdiği o düşünceleri de haykırabilirdi yüzlerine karşı. Bir İsimsizin öyle şeyler düşünebiliyor olması Efendiyi ve yanındakileri çıldırtacaktı.

Pencerenin altındaki sesler kesilmişti. Yürüyüp baktı, gitmişlerdi. Orada öylece durup askerlerin içeriye girmesini beklemekle çıkıp gitmek arasında bocalıyordu. Kalıp kendini o yüce amacı için adayarak ölümsüzleşmeliydi. Böyle bir şey hiçbir İsimsize nasip olmazdı; ama içindeki o yaşama isteminin sesini kısamıyordu. Nefes almak bile mutluluk değil miydi? Pencereye tırmandığında kapının açıldığını da duymuştu, bıraktı kendini boşluğa.

Kimse onu görmemişti.

Elinde kılıç, karanlığın yüreğine daldı.

Terden bir iz kalıyordu ardında.

Kılıcı sahip olması garip bir zafer duygusu yaratmıştı.

Uçarcasına koşuyordu.

Ev'in yakınlarında ışıktan bir ada vardı. Kullanmayı bilmiyor olmasına karşı kendisini çok, çok güçlü hissediyordu. Sanki ne isterse yapabilir, kılıcı şöyle bir sallasa Ev'i ikiye bölebilir, binaları yıkarak tek vuruşta bütün askerleri öldürebilirdi.

Bedeni terden dişleri ve doymaz iştahıyla kendini kemiriyordu.

"Dur!" sesiyle birlikte görünmez ipler aynı anda ve şiddetle çekilmişçesine durmuştu. Efendinin oğlu Meşan ve adamlarıydı. "Bir İsimsiz bu" diye bağırmıştı adamlardan biri. "Üstelikte elinde kılıç var" demişti öteki. Ona doğru yürüyorlardı. "Ne oldu bana böyle" deyip yeniden koşmak için kendini zorladı. "Haydi!" Bedeni buz kesmişti. Taşlaşmıştı. Yaklaşıyorlardı. "Kılıç... Kılıç..." diyorlardı. Buzu eritmeye, taşı parçalamaya çalışıyordu. "Neden duruyorum, neden?" Aradaki mesafe kısalmıştı. Meşan Efendi, adamlarına bağırıyordu. Birden, hiç anlamadı nasıl olduğunu, iplerin tümü kopmuştu, ok gibi fırladı, silahlarını çekmiş, "Dur" diyerek takılmışlardı arkasına. Efendinin, adamlarının tek bir "Dur" kelimesi bütün İsimsizleri ölüye çevirebilirdi; ama o bütün gücüyle koşuyordu.

Ölüm de aradaki mesafeyi kapatmak için ileri doğru atılmıştı.

13

Demirci, tepede o kara lekeli kayanın üzerinde oturmuş, gözlerini ellerine dikmişti. Yorgundu da, kaç zaman boyunca durmadan çekiç sallamıştı. Ateşin kokusu. Kulaklarında hâlâ çekiç vuruşları yankılanıyordu.

Ellerindeki bütün nasırları, yaraları, çizikleri kafasına kazımak ister gibiydi. O kadar büyük ellere sahip olmanın tuhaf bir şey olduğunu düşünüyordu. Kendine ait değilmişler de yatarken asıl ellerini kesmiş, yerine onları yapıştırmışlardı. Emindi oysa, onları seviyor, saygı duyuyordu. Ellerinin öteki organlardan daha değerli olduklarını bildiğine inanıyordu. Olmasalardı, bedeni bir hiçti.

Yumruğunu sıktı. İşte şimdi çalışıp üreten elleri silaha dönüşmüşlerdi. Çarptı mı sersemleten, kanatan, yere yıkan. Hangi şey

kolaylıkla böyle iki ayrı şey olabilirdi ki? Yumruklarını Ev'e doğru uzatmıştı. Sanki şöyle indirse yerle bir edecekti.

Kaldırdı yukarı, güneşten bile daha büyüktü.

Açtı. Parmakları yan yana uzanmış can kardeşlerdi.

Sağ eliyle sol elini okşadı. İşte şimdi bambaşka bir şeye dönüşmüşlerdi. Sevgi dağıtıyor, o sevgiyi yaratmakla kalmıyor, gösteriyorlardı.

El, önce üreten bir şeydi, sonra silah olmuştu, şimdi de sevgi yaratıcısı. Eli elini okşarken yarattığı o sesi dinliyordu.

Onlardan ürktüğünü hissetti.

Zamanı geldiğinde konuşuyorlardı da. Dil gibi değil ama, hareket ederek. Elleri olmazsa, dili içindekini hep yarım söze dökecekti.

Belli belirsiz bir gürültüyle döndü, Jijan'dı, yüzünde güneş, gülümsüyordu. "Gelmeyeceğini düşündüm; birazdan ayrılacaktım" dedi. Bunları söylerken sağ elini de ileriye uzatmıştı. Her seslendirdiği kelimeyle birlikte elinin farklı bir hareket yaparak, Jijan'a yaklaşıp uzaklaştığını görmüştü. Evet, haklıydı, elleri konuşuyordu. Onların da kendilerine ait bir dili vardı.

Kayadan aşağı inmişti, Jijan'ın hemen yanında duruyordu.

"Ancak fırsat bulabildim. Geçen sefer de tam evden çıkacaktım ki, Meşan'ın arkama taktığı hizmetçinin beni izlediğini fark ettim."

Şarkı söyler gibi konuşmuştu. Her kelimesi farklı bir koku yayımıştı etrafa. Yüzünde bahar rüzgârları...

Oturdu taşın üzerine Jijan, "Neden her baktığımda bu manzara beni fazlasıyla etkiliyor?" Saçlarını, güneşle yıkanmış, yıldızların şiiriyle kurutulmuş, sarı kuşların durmadan sevinçlerini şakıdıkları saçlarını eliyle geriye artmıştı. "Hadi, kaldığın yerden ülkeni anlat."

Sırtını kayaya yasladı, kızımıştı Jijan'a, her gelişinde hemen anlatmasını istiyordu, oysa kendisine dair bazı şeyler öğrenmek için de soru sormasını istiyordu. Anlatıcı rolü artık yetmiyordu. Hem kendisi de ona dair bazı şeyleri fazlasıyla merak ediyordu. Hatta bu konuda yaşadığı çelişkiyi yok etmek için epeyce düşünmüş,

sonunda "Çok da büyütmeye gerek yok, en iyisi mi oluruna bırakmak" diyerek çıkmıştı işin içinden.

"Hadi, anlatsana."

Bu ısrar kızgınlığını artırmıştı. Bencilikti, Jijan ona kendisiyle yan yana oturmayı bahşediyor, karşılığında da anlatmasını istiyordu.

"İnanmadığın şeyi neden dinlemek istiyorsun?"

Jijan, büyüyen gülümsemesinin penceresinden bakıyordu; gözleri karşısında yaramazlık yapmakta inat eden bir çocuk varmış gibi şefkat yüklüydü. "Hep aynı huysuzluk. Biraz yalvarınca anlatıyorsun ama." Jijan'ın bu kadar rahat bir şekilde kendisiyle konuşmasına şaşırıyordu. Sanki beraber büyümüş, her şeylerini paylaşmışlardı. Ne kadar da kaygısızdı öyle. Bunca tutsaklık ve kan arasında nasıl böyle olmayı başarabiliyordu. Eğer bir yerde İsimsizler gibi köleler varsa, onların efendileri de bir anlamda bu ilişki içinde tutsak olmuyorlar mıydı? Her şey belirlenmişti. Ruhlar çölden başka bir şey değildi. Silahla askerle değil, geçmişle, sözle, alışkanlıkla, dualarla, cehennem korkusuyla, gönüllü teslimiyetle ayakta duran bu yaşamı tüketen birisi nasıl her şeye bunca uzak olabilirdi ki? Bir yerde karanlık varsa herkes onu değişik biçimlerde paylaşmaz mıydı? Oysa Jijan asla evcilleştirilmeyecek, hep yükseklerde uçacak bir kuştu, tertemizdi, her şeyin dışındaymış gibi yüreğince kanat çırpıyordu.

Ülkesini anlatmaya başladı.

Jijan ise gözlerini ondan almış, manzaraya doğru uçurmuştu.

Elinde değildi, kendine hâkim olamıyordu, en etkileyici biçimde söze dökmeye çalışıyordu. itiraf etmese de böyle yaparak Jijan'ın hayranlığını kazanmayı amaçlıyordu. Çölde çiçeklerin en güzeliyle karşılaşılınca onu sahiplenmeyi istemek çok doğal bir davranış değil miydi? Tuhaf olan diğer şey de şuydu; ülkesini anlattığı İsimsizler uçtan uca savruluyor, bazıları korkunun bataklığına tümden gömülürken diğerleri ise isyan ateşini yakıyorlardı yüreklerinde, oysa Jijan sadece eğleniyordu.

Sustu. Anlatmak yetmiyordu, daha farklı şeyler de olmalıydı.

"Mutlu musun?"

Jijan'ın soru karşısındaki şaşkınlığı kısa sürmüştü.

"Elbette."

Verilmiş cevaba hem şaşırmış hem de kızgınlığına bir o kadarını daha eklemişti. Nasıl mutlu olabilirdi ki, nasıl... Bu imkânsız değil miydi? İsimsizler hayvanlar gibi yaşarken her gün öldürülürken, kan akarken mutlu olunabilinir miydi?

"İsimsizler" derken barakaları gösterdi, "Şurada köleliklerini tüketiyorlar. Ne kadar acı çektiklerini biliyor musun?" Elleri titremişti, yüzü taşlaşmış, gözleri iki ince çizgiye dönüşmüş, burnu sivrilmişti.

"Bu onların kaderi. İsimsiz olarak doğsaydım, lanet olsun Doje'ye, ben de kaderimin kölesi olarak acılara teslim olacaktım. Elimden ne gelir ki? Hiç kimse bir şey yapamaz, Kutsal Kitap'ta her şey yazılı."

Yüreğindeki öfke dağı lav püskürtüyordu; ama bunun Jijan'ın İsimsizlerin acısı karşısında o kadar kayıtsız olmasından kaynaklanmadığını da belli belirsiz fark edebiliyordu. Nasıl sorulan soru karşısında öyle söylemesi gerekiyormuş gibi 'mutluyum' diyebilmişti ki? O kelime bütün kapıların kapanması değil miydi? Bütün ihtimallerin ölümü...

"Bu Ev'de yaşamaktan, Meşan'ın eşi olmaktan" sorusunu tamamlamadı, fazla ileri gittiğini düşünmüş, bu nedenle utanmıştı da. Jijan, yine karşısında yaramazlık yapmakta ısrar eden inatçı mı inatçı bir çocuk varmışçasına sevecen bir ses tonuyla konuşmuştu:

"Meşan'ı seviyorum. Ev'i, Ev'in içinde yaşayan herkesi. Gerçi sanırım Meşan'ın sevgim hakkında kuşkuları var; ama bunu da zamanla gidereceğim. İyi birisi, sadece bir türlü kendini sevmeyi beceremiyor. Evet, gerçekten mutluyum. Böyle bir yaşam verdiği için her gece Oğul'a dua ediyorum."

Demirci'nin içi acımıştı. Ağzında ekşi bir tat. "Mutluysan neden buraya gelmek için her fırsatı değerlendiriyorsun? Yaşadığın boşluğun farkında değil misin?" demek istedi; ama ne cevap alacağını bildiğinden vazgeçti.

Kendisini kendisi yapan güzelliğini bütün ayrıntılarıyla gözler önüne seren Jijan, sarhoş edici kokusuyla gerçekten mutlu görü-

nüyordu. Yaşadığı hayat ona kutsal bir armağandı, o da bu armağanı en iyi biçimde değerlendiriyordu.

"Şimdi gitmem lazım" dedi Demirci.

"Neden ama?"

"Unutma, ben çalışmak zorundayım, yapmam gereken işler var, yoksa aç kalırım."

Bu sözlerin öfkeyle söylenmesi bile Jijan'ın gülümsemesine gölgenin nefesini dahi düşürmemişti.

"Bir daha... Yani yine gelecek misin?"

Mutluysa o zaman neden hep oraya gelip konuşmak için neden ısrar ediyordu? "Hayır" demek istedi; ama ağzından "Evet" kelimesi çıkmıştı. Ne yapacağını bilmeyen bir çocuk gibi hissediyordu kendisini. Kelimeyi arkasında bırakıp tepenin diğer tarafından inmeye başladı.

Jijan'la arasındaki mesafe açıldıkça öfkesi de azalıyordu. Kafasının içi yine arı kovanıydı, değdiği her şeyi kesen o vızıltı. Şaşkınlığının belini bir türlü kıramıyordu. Kutsanmışlar ve Adanmışlar, yani Esmerler Sistemi ne kadar da çok kendine güveniyordu öyle. Bunca zamandır yüreklere isyan ateşinin tohumunu ekmek için uğraşıyordu; ama hiçbir engelle karşılaşmamıştı. Yoksa farkında değiller miydi? Güçsüz seslerden biri 'Ya duymuşlarsa' demişti. 'Peki o zaman neden tedbir almıyorlar. Tamam Munu beni koruyor fakat en azından İsimsizlerin yanına gitmemi engellemeyebilirlerdi' diye cevap verdi o sese. Ses, hiç düşünmeden 'Seni ciddiye almıyorlar. İsimsizler, bok çukurunun dibinde yaşıyorlar ya, sen de orada debeleniyorsun sadece' diye fısıldadı. O fısıltıyı gölgeleyen faklı bir fısıltı; 'Belki de uygun zamanı bekliyorlardır.' Şakaklarında ağrının ilk adımları duyuldu. Kolaylıkla boğdu bütün fısıltıları. Esmeler, kendilerine çok güveniyorlardı, buna hakları da vardı. İsimsizler, çürüyen leştiler. Silah kullanmayı bilmiyor, sadece taş atıp odunla kavga ediyorlardı. Askerler, Esmerlerin emri altındaydı, zanaatçılar ve köylüler de patlayacak isyanda Esmerlerin yanında yer alacaklardı. Tamam, bunların hepsi doğruydu; ama yine de bazı tedbirler almaları gerekmiyor

muydu? İsimsizler çok kalabalıklardı, tehlike oluşturabilirlerdi. O ses başını mezarından çıkarıp dudaklarını birbirine dikmiş çelik teli kopararak kanlı kelimelerle şunları fısıldamıştı: 'Daha önce söylediklerini ne çabuk unutuyorsun, İsimsizler bir anlamda ruhsuzdurlar. Kendilerini kendi elleriyle hiçleştirmiş, bunu sonsuz bir teslimiyetle de kabul etmişler. Yaş odunu yakamazsın.' Sesi dinliyormuş gibi yapıyordu. Yoksa üfürerek kayayı yerinden kıpırdatmaya mı çalışıyordu, yudum yudum içerek nehri kurutmak? Belki de Esmerler kendini uzaktan izliyor ve gülüyorlardı. Olamaz mıydı? Fısıltıları duymuyor gibi yaparken bütün ihtimaller üzerine düşünmeye çalışıyordu.

Artık barakalara gitmek yerine uzak bir yerde bulunan mağarada buluşuyordu İsimsizlerle. Ne olur ne olmaz, tedbir almak her zaman iyiydi. Hem yaptığı konuşmalar duvarlara uygun şekilde yerleştirilmiş meşalelerin ışığında daha da etkileyici oluyordu.

Mağaraya girdiğinde bir olağanüstülük olduğunu hemen fark etmişti. İsimsizlerin tümü, doksan yedi kişiydiler, somurtmaktaydılar. Korkunun o kokusu. "Ne oldu?" diye sordu Lanetyüz'e.

"Şurada, şu oyuk gibi yerde gizlenmiş birini yakaladık."

Kalabalık iki yana açılınca yerde kanlar içinde yarı baygın yatan bir adam çıkmıştı ortaya.

"Kim bu?"

"İsimsizlerden biri."

"Ne işi varmış orada?"

"Sormadık."

"Ayıltın da kendisinden öğrenelim."

Lanetyüz hemen seğirtti İsimsizin yanına, yüzünü tokatladı.

"Su dökün üzerine."

Döküldü.

İsimsiz kendine gelmişti, eliyle eksik bir şeyin olup olmadığını anlamak istiyormuş gibi yüzüne dokunmuştu. Bir süre sonra doğrulup oturdu. Korkuyor gibi bir hali yoktu, aksine öfkeliydi. Dördüncü denemede başardı ayağa kalkmayı, bir eliyle duvara

tutunuyordu. Kan yüzünün yarısını ve elbiselerini kendi rengine boyamıştı.

"Ne işin vardı o oyukta?"

Nihayet beklediği şeyin gerçekleştiğini düşünüyordu. Esmerlerin korktuğunun en büyük kanıtı buydu işte. Her tarafta casusları vardı. Esmerler, kendisinin gerçek bir tehlike olduğunu sonunda anlamışlardı. Bu, ürküntünün tozlu rüzgârını hızlandırmıştı; ama sevinmişti de, tehlikeliydi, ciddiye alınıyordu.

"Asıl sizin ne işiniz var burada Doje'nin piçleri?"

Yüzünün ortasına yumruk yemekten beter olmuştu. Beklemediği bir cevaptı bu. Casus İsimsiz nasıl diğerlerinin yanında kendisiyle öyle konuşurdu.

"Durun, dokunmayın."

İsimsizler geri çekilmişlerdi.

"Casusluk yapıyorsun ha!"

Yumruklarını sıkmış, iki adım daha yaklaşmıştı.

"Lanet olası Doje'nin uşakları olduğunuzu söylüyorlardı. Gözlerimle görüp kulaklarımla işitmek istedim."

"Kim, kim söylüyordu?"

"Herkes, bütün İsimsizler."

"Yalan... Yalan... Sen efendilerin casussun."

Demirci, o İsimsizin boğazına sarılmış bütün gücüyle sıkmaktaydı.

"Seni alçak, Esmerlerin beni izlettikleri adamlardan birisin işte, kabul et... Yoksa..."

İsimsizin kireç beyazı yüzünde kızarıklık, gözleri yuvalarından fırlamak üzereydi, ağzının sağ tarafından salyası akıyordu...

Dizlerinin üzerine çökmüş, iki büklüm olmuş İsimsiz hırıltıyla nefes alıp veriyor, şakır şakır da terliyordu. Diğerleri, Demirci'nin işaretini bekliyorlardı. Öyle bir şey yapsa göz açıp kapanıncaya dek paramparça edeceklerdi.

Doğruldu o İsimsiz, derin nefes almaya çalıştı, salyası çenesinden boşluğa damlıyordu, yine de gözlerinde öfkenin şimşekleri. "Sizler lanetli Doje'nin" dediyse de sözünü tamamlayamadı, "Sus" diye haykırmıştı Demirci. "Doje diye bir şey yok. Esmerlerin,

yani Adanmışlarla Kutsanmışların sizleri kandırmak, köleliği gönüllüce kabul etmenizi sağlamak için uydurdukları bir şey." Daha da konuşacaktı; ama İsimsiz, "Seni, seni Doje'in uşağı" diye bağırdıktan sonra ona saldırmış, tırnaklarıyla sağ yanağını kanatmıştı. Tek tokatla onu yere yıktı Demirci. Öfkeden köpürmüş, haykıran öteki İsimsizleri durdurdu, susmalarını istedi. Derin derin soluyordu. Zafer için ilk akan kan kendisinindi. Farklı bir yaklaşım sergilemeliydi. En katı, en ruhsuz, en köle İsimsizi bile konuşarak ikna etmeliydi. Çöktü dizlerinin üzerine, elini, doğrulup oturmuş, koluyla burnundan akan kanı silen İsimsizin omzuna koydu.

"Yalan, hepsi yalan... Dünya üzerinde sadece bu ülkenin var olduğunu söylemeleri de en büyük yalanları... Oysa benim geldiğim Gökkuşağı Ülkesi..."

İsimsiz yüzüne tükürmüş, "Lanet olsun sana. Bunlar Doje'nin sözleri. Hepinizi kendi ellerimle öldürüp kanınızı son damlasına kadar içeceğim" diye bağırmaya başlamıştı. Yüzünü temizleyen Demirci, onu ikna etmenin Esmerler Sistemini yıkmaktan daha zor olduğunu anlamıştı. Lanezyüz'e döndü, "Çıkar şunu dışarı. Siz de burada beni bekleyin" deyip mağaranın girişine doğru yürüdü.

"Kahrolası Doje nedeniyle hep acı çektik. Şimdi de siz kalkmış ona hizmet ediyorsunuz. Vazgeçin. Lanetleyin Doje'yi, kutsal Oğul'dan af dileyin" diye hâlâ bağırıyordu.

Kemik, aniden ileriye doğru atılıp o İsimsize yumruklarıyla vurmaya başlamış, yere yıkınca da tekmelemeyi sürdürmüştü. Ustael, zor bela onu tutup uzaklaştırmıştı.

Lanetyüz, mağaradan çıkardığı İsimsizin ağzını sımsıkı kapatmış, Demirci'nin kendisine ne yapması gerektiğini söylemesini bekliyordu.

"Öldür" dedi, mecburdu, sağ bırakmazdı, "Cesedini de yok et."

Lanetyüz, İsimsizi yere yıktı sırt üstü, oturdu göğsünün üzerine. Bir eliyle yeniden avaz avaza bağırmaya başlayan İsimsizi o halde tutmaya çalışırken, diğer eliyle yerden aldığı büyükçe bir taşı bütün gücüyle indirdi kafasına.

Demirci, sert adımlarla mağaradan içeri girdi.

14

Erkeklerin büyük bölümü mahalle ve köylere çalışmaya götürülmüşlerdi. Barakalarda hastalar, yaşlılar, kadınlar ile çocuklar kalmasına karşın yine de aynı gürültü, bağırış çağırış ve küfürler...

Ağaç, bir taşın üzerinde oturmuş, sopasını yanına koymuş, kucağındaki beş yaşındaki oğluyla konuşuyordu.

"Peki baba, biz niye Ev'de yaşamıyoruz?"

Çocuk, o kadar zayıftı ki, şöyle ters bir hareket yapsa kemikleri derisini yırtıp dışarı çıkacaklardı. Kireç beyazı yüzünde lekeler, elleri yara bere içindeydi.

"Çünkü biz İsimsiziz."

"Niye İsimsiziz?"

"Öyle doğduk."

"İstesek o Ev'de yaşayamaz mıyız?"

Dönmüş, aşağılarda bir yeri işaret etmişti.

"Hayır."

"Neden?"

"Söyledim ya."

"Olsun, yine söyle."

Sümüğü üst dudağına kadar indiğinden, Ağaç, uzanıp eliyle silmişti.

"Biz köleyiz, dünya yaratıldıktan sonra Tanrı buradaydı. Kahrolası Doje Tanrı Oğul'un kılığına girerek Kadını hamile bırakmış. Öncesinde de Baba'yı öldürmüş. O lanetli birleşmeden biz doğduk. Cezamızı çekmeliyiz."

"Nasıl ceza... Nasıl?"

Çocuk, burnuna konan sineği kovmak için elini iki üç kez sallamıştı. Kaç adım ötesinden farenin biri koşarak geçmişti.

"Aç kalacağız. Burada, bu barakalarda hayvanlar gibi yaşayacağız. Hep çalışacağız. Çok acı çekersek, öldüğümüzde belki affediliriz"

"Öldüğümüzde!"

Çocuk, sağ elinin başparmağını burun deliğine sokmuş, katılaşmış sümüğü sökmeğe çalışıyordu. Üç ya da dört kadın saç saça baş başa kavga ediyor, diğer kadınlar, kızlar ise onları kahkahalarla seyrederken kavganın daha da şiddetlenmesi için laf atıyorlardı. Bir bok böceği kendisinden kaç kat büyük bok yumağını yuvarlamaya çalışıyordu.

"Evet, öldüğümüzde."

"Peki, peki niye lanetlendik?"

"Anlattım ya."

"Peki, o zaman... Ya buradan gidersek, uzaklara, çok uzaklara?"

"Başka yer yok. Dünya çöl, çölün içinde sadece bu Ülke var. Bu dünya bizim cehennemimiz, çilemizi çekmek zorundayız yavrum."

"Ya onların, Ev'dekilerin cehennemi?"

"Onların hiç cehennemi olmayacak."

"Neden?"

"Tanrı öyle istiyor."

"Neden bizim için de istemiyor ki?"

"Dedim ya; Doje'nin piçleriyiz, lanetliyiz."

"Neden?"

"Anlattım ya."

"Hep mi lanetli kalacağız?"

"Hep."

"Ben büyüdüğümde de mi?"

Kavga eden kadınların yarattığı gürültü iyice yükselmişti.

"Elbette."

Çocuk, çenesindeki yaranın kabuğunu tırnağıyla sökmeye çalışıyordu.

"Peki, peki senin kadar olduğumda?"

"Evet, büyüyüp de evlendiğinde doğacak oğlun şu yaşlı İsimsiz kadar olduğunda da."

"Peki... Yarın... Hım... Tanrı Oğul, bir gün bize acımaz mı?"

"Hayır hayır, kesinlikle, lanet kaderimiz."

"O zaman... Şey... Yalvarsak, ağlasak?"

"Hayır yavrum, sadece eğer lanetliliğimizi kabul edip hep acı çekersek, öldüğümüzde cennetin kapısında bekleyebiliriz."

"Ya, ya Tanrıya güzel şeyler, mesela yiyecek versek?"

"Hayır."

"Şey... O Ev'e gidemez miyim? Bahçeyi görmek için."

"Hayır."

"Ya gidersem?"

"Sınır geçtiğin anda Tanrı Oğul seni küle çevirir."

"Yıldırımıyla mı?"

Çocuğun sorusuna cevap vermedi Ağaç, onu dizinden indirip sopasını aldıktan sonra kalktı ayağa, "Hey sen, dur" diye bağırdı. Hızlıayak, ona doğru dönmüştü.

"Ne var?"

"Çalışmaya gitmedin mi?"

"Hayır."

Lanetyüz de yerden biter gibi çıkmıştı ortaya.

"Karışma ona Ağaç."

"Neden karışmayacak mıyım? Bir İsimsiz çalışması gereken günde Efendilerin istediği kadar çalışmalıdır, Kutsal Kitap böyle buyurur!"

Hızlıayak, ikisinin birbirlerine ne kadar öfkeyle baktıklarını görmüştü. Tartışacak, sonunda da kavga edeceklerdi.

"Yine o kahrolası Doje'nin ete kemiğe bürünmüş uşağının uydurduklarını mı anlatacaksın bana!"

Lanetyüz, Ağaç'la arasındaki mesafeyi yok etmişti. Göğüs göğse durmaktaydılar. Bakışlarını sivriltebildikleri kadar sivriltip sonuna kadar birbirlerinin gözlerine gömmüşlerdi.

"Demirci hakkında böyle konuşamazsın."

Lanetyüz'ün ağzından çıkan her kelime ateştendi.

"Sen de, Demirci de kahrolun."

"Asıl sen ve senin gibi köleler..."

Her ikisi de yumruklarını sıkabildikleri kadar sıkmışlardı. Avlarına atılmak üzere olan vahşi hayvanlar gibiydiler. Hızlıayak, kaç adım ötelerindeydi, bir ona, bir diğerine bakıyordu. Şaşkınlıkla şunu fark etmişti, ikisinin de yüzünde aynı ışık, ikisi de kelimelerini aynı inançla yaratıyordu, öfkeleri de kardeşti, ikisinin de ölümü umursadığı yoktu, ikisi de hedefe doğru uçan oktu.

"Öldüreceğim seni."

"Asıl ben seni öldürerek kahrolası Doje'ye olan nefretimi..."

Birbirlerinin boğazına geçirmişlerdi pençelerini, haykırırken ağızlarından çıkan tükürük diğerinin yüzünü ıslatıyordu. Sesleri ne kadar da benziyordu birbirine. Çocuk "Baba" diyerek ağlamaya başlamıştı. Aynı kelimeleri kullanıyorlardı. Hızlıayak, şaşkınlık dağının gölgesinden artık konuşanın hangisi olduğunu anlamakta zorlandığını fark etmişti. Bazen karşısında iki Lanetyüz olduğunu sanıyordu, bazen de iki Ağaç. Çocuk da aynı şaşkınlığı paylaşıyor, ağlamayı sürdürürken hangisin babası olduğunu anlamaya çalışıyordu.

Birbirlerini paramparça etseler, kanlarını son damlalarına kadar içseler yine de öfkeleri bir dirhem bile olsa azalmayacaktı. Çocuk, olduğu yere çökmüş, ağlamayı sürdürüyordu.

Farklı gürültüler vardı, döndü Hızlıayak, Taşınyüreği, sopayla çocuk sürüsünün arasına dalmış, rastgele savuruyordu. Her sopa darbesi çığlık çığlığa bağıran bir ya da iki çocuğu yere yıkıyordu. Baraka sorumlularından ikisi kavga eden kadınları dövüyordu.

Lanetyüz ile Ağaç, Ağaç ile Lanetyüz.

Hırıltılı bağırışlar.

Kim kimdi, belli değildi.

Aynı kelimeler, yanı öfke, yanı yüz, aynı...

Taşınyüreği, yediği darbeyle sersemlemiş çocuğun hemen bir adım ötesinde durmuş, sopasını bütün gücüyle indirerek kafasını paramparça etmişti.

Çok yoğun hırsızlıklar olurdu İsimsizler arasında, birbirlerinin her şeylerini çalıyor, birbirlerinin kadınlarına, kızlarına ellerinden gelen her kötülüğü yapıyorlardı. Yalan söylüyor, küfür ediyor, öldürüyorlardı. Çamur deryasına mahkûmiyet çamur yiyip çamur içmek, çamuru solumak, çamurdan rüyalar görmek, damarlarda da o çamurun akması demekti. Kim bundan kendini kurtarabilirdi ki? Çok katı kurallar varmış ve uygulanıyormuş gibi görünse de, en küçük bir gedik bulduğunda yaşam tam anlamıyla kuralsızlık içinde akmaya başlıyordu. Çamur deryasında bulunmak, ömürlerinin sonuna kadar orada kalmak kaderleriydi. Doje'nin alçakça lanetinin bedelini böyle ödeyeceklerine inanıyorlardı, gerisinin hiçbir önemi yoktu. Baraka sorumluları ise sonsuz yetkilere sahipti, katil çobanlardı onlar, sürüye her şey yapabilirlerdi.

Taşınyüreği, arkasında yaralı, ölü yedi çocuk bırakmış, sürünün geri kalanının peşinen koşarken gözden kaybolmuştu.

Hızlıayak hırıltılı haykırışların kesildiğinin farkına varınca telaşla döndü. Lanetyüz'le Ağaç dizlerinin üzerlerine düşmüşlerdi, hâlâ birbirlerinin boğazını sıkıyorlardı. Sadece can çekişen o hırıltı.

Çocuk ayağa kalkmış, "Baba?" diyerek bir ona, bir diğerine bakıyordu.

Gitti yanlarına. Birbirlerine sapladıkları gözlerinde aynı ışık. Aynı yüz ifadesi. Aynı öfke. Aynı kuvvet. Hangisi Lanetyüz, hangisi Ağaç'tı, o kadar dikkatli bakmasına karşın anlayamamıştı.

Onları ayırmak için epeyce uğraştı, kan ter içinde sonunda başardı da.

Sırtüstü ayrı yönlere düşmüşlerdi.

Hızlıayak, hangisinin Lanetyüz'e dönüşeceğini merakla bekliyordu.

15

Kadından Kutsanmışla ikizinin doğduğu o kutsal günün yıldönümü nedeniyle bütün Ülke'de şenlikler düzenleniyordu. Sayısı fazla bu bayramlar İsimsizler için yaşadıkları yerlere kapatılmak anlamına geliyordu. Onların bu tür kutlamalara katılması kesinlikle yasaktı. Böylesi günlerde durmadan Doje'ye ve kötü kaderlerine lanet edip, duydukları nefreti bir biçimde kusmak için en olmadık bahanelerle kavgalar çıkarırlardı. Bayram ve şenlikler ne olduklarının bütün çıplaklığıyla bir kez daha gözlerinin önüne serilmesiydi. Kendileri için gelecek zamanların neyle yoğrulması gerektiğini onca acıtıcılığıyla yeniden anlarlardı.

Bayram, şenlik zamanları kahrolma zamanlarıydı.

Açlığın dişlerini sivriltmesiydi.

Köylerde kısa uyuma ve zorunlu haller dışında hep çalışanlar, mahallede zanaatkârların yanında kalanlar ve diğer işleri yapanlar da mecburen döndükleri için barakalardaki kalabalık daha da artardı. Bir İsimsiz nereye bakarsa kendisini görürdü. Başkasında kendisinden nefret etmenin kaçınılmaz sonucu mutlaka gelip kapıya dayanmakla kalmaz o kapıyı paramparça da ederdi. "Bayram ve şenliklerde içilen şarap bizim kanımızdır" derken yaşlı İsimsizler, bu gerçeğe işaret ederlerdi. Sürekli açlığın üzerindeki o yıpranmış perdenin yırtılıp atılması ateşin kuru odunlarla beslenmesiydi.

Şu bir gerçekti: Bir İsimsiz doğduğu günden itibaren açtı. Bu açlık öldürmez ama hep sızlayarak, kendi dilinde isteyerek hiç durmadan varlığını hatırlatırdı. Ruhu bile ele geçirildiğinden bütün dünya yenilse de yine yok edilemezdi.

Beklenen mutlaka olurdu. Kanundu bu.

Yine olmuş, barakanın önünde oynayan çocuklardan biri durup dururken sağ ayağı sakat yaşlı tarafından tokatlanmıştı. Tokat, başlangıçtı, çocuğun yüzünde patlamış, onu yere yıkmış, aradan daha birkaç saniye geçmeden de çocuğun babası yaşlı adama elindeki büyükçe taşla saldırmıştı.

İrin patlamıştı.

Başkasında kendinden nefretin akarak önüne çıkan her şeyi yakıp yıkmasıydı bu.

Hızlıayak, kavganın olduğu yere yakındı, sonunu bildiği bir şeyi seyrediyor duygusuyla patlayışın yüreğine dikmişti gözlerini.

İlk taşlar da atılmış, saklanan sopalar ortaya çıkarılmıştı.

Taş, en etkili silahlarıydı. Bir İsimsiz çok küçük yaşlarda taşla tanışırdı, onunla oynar, iki ayağı üzerine kalktığında da silah olarak kullanıp atmaya başlardı. Büyüdükçe ustalaşır, ustalaştıkça çeşitli tehlikeleri savuşturmak için kullanır, daha da büyüyecek olmasını garanti altına alamaya çalışırdı. Taş her yerde vardı, yanında taşımaya ihtiyaç yoktu. Avlanırken kullanılırdı, öfkelendiklerinde, karışlarındakine zarar vermeyi amaçladıklarında, eğlenmek istediklerinde. Bazen İsimsizler arasında belli sayıda

taşla hedefi vurma yarışmaları da yapılırdı. Sopa ikinci temel silahlarıydı. Çoğu yetişkinin gözü kadar değer verdiği bir sopası vardı. Baraka sorumluları genellikle hep yanlarında taşırken, onlar öyle bir şey yapmaz, yakınlarda bir yere saklar, lazım olduğunda, ki sık sık lazım da olurdu, koşup çıkarır ve kullanmaya başlarlardı.

Bazı taşlar hedefini bulmuştu.

Bağırışlar. Haykırışlar. Küfürler.

Kavganın nasıl başladığının hiç önemi yoktu. Durup üzerine de konuşulmaz, bittiğinde de öyle bir şey yapılmazdı. Yapmaya mecburlarmış gibi kavgaya koşmaya, önlerine çıkana vurmaya başlarlardı.

Nefret kusulmadı mı zehirler, kıvrandırırdı.

Hızlıayak, bu çekime karşı koymakta zorlanıyordu. Damarlarında gürül gürül akan ateş nefret. Çevresindeki herkesi öldürmek, barakaları ateşe vermek istiyordu. Yüreği patlayacak gibiydi. Yanından geçen bir İsimsizin savurduğu sopa darbesinden son anda eğilerek kurtulmuştu. İçinde güçlü bir şey katılmasını emrediyordu. Varlık nedeni buymuş gibi. Damarlarındaki o ateşi dökmezse hep acı içinde kıvranıp duracaktı sanki. Ya kavgaya katılmalı ya da hemen oradan uzaklaşmalıydı. Çekilirken aynı şiddetle itiliyordu da.

Keskin çığlıklar. Küfürler. Hayvanlara aitmiş gibi tekrarlanan o kükreme. Sopalar öfkenin kara renginde iniyordu bedenlere. Taşlar en çokta kafalara çarpıyordu. Kırılan kemiklerin sesi. Akan kanın kokusu. Yumruklar. Tekmeler. Dişlerin gıcırtısı...

Kırmızı toz bulutu.

Kaç kişi vardı o yumağın içinde? Yüz mü? Beş yüz mü? Yoksa bin kişi mi? Diğer barakalardan da durmadan geliyorlardı. Kavganın ateşi yakılmıştı bir kez, pervaneler akın akın kanat çırpıyordu. Belki de içgüdüsel bir şeydi, böylesi kavgalar başladığında çocuklar hemen kaçıp saklanırlardı. Hızlıayak da küçükken bunu defalarca yapmıştı. Çocukların öldürülmesi kolay olduğundan erkekler, hatta kadınlar ellerine geçen fırsatı hiç kaçırmazlardı.

Uğultudan toz bulutunda mızrak çığlıklar.

Kanlı yumak, taş püskürürken, odundan kollarıyla kendini parçalayan canavardı. Bütün ağızlarıyla kendi bedenini yiyordu. Hızlıayak, ömrünün tam da o noktasında dehşet kelimesinin aslında neyi ifade etmesi gerektiğini çok iyi anlamıştı, ölünceye kadar da unutmayacaktı. İlk kez bu toplu kavgalardan birini uzaktan ve yeni gözlerle izliyordu. Ateş gibi yakan öfkenin... Her damla kan, daha fazlasının dökülmesini buyuruyordu. Bu haykırışlar insanların boğazlarından mı fırlıyordu?..

İzlerken her şeyi görebilmek. Düşünmenin dişleriyle çiğnendiğinden.

Yumak.

Canavar.

Ateş.

Büyüyordu.

Büyüyecekti.

Kızıl toz bulutu saklamak yerine içini bütün ayrıntılarıyla gösteriyordu.

Ellerinde sopa ve taşlarla erkekler kavganın olduğu yere ulaşır ulaşmaz karşılarına çıkana saldırıyorlardı. Bazen üç ya da dördü birlikte kanlı alana geliyor, vuracak birilerini ararken bakışları karşılaşıyor ve can düşmanlarıymış gibi birbirlerine saldırıyorlardı. Çekilmiş bütün acıların intikamını alıyorlarmışçasına. Laneti yok edecekmişçesine. Tanrı'nın isteğini yerine getiriyormuşçasına...

Hızlıayak'ın kireç beyazı yüzünde koyulaşan gölge. Ağzı 'hayret' kelimesini yaratmak için açılmıştı. Yapamayacaktı ama, her şey olup bitine kadar öyle kalacaktı.

Yüzlerce İsimsiz birbirlerini öldürmek için vuruşuyordu.

Kanlı yumak. Kanlı yumaktan canavar. Kendisini sonsuz bir iştahla yiyen canavar.

Bu çığlıklar, haykırışlar ve inlemelerin yaratıcısının farklı bir yaratık olması gerekmiyor muydu? Bu kükremenin? Böğürmenin?

Bu kan içiciliğin?

Taşlar kafaları parçalarken.

Sopalar.

Kırılan kemiklerin sesi birleşip o canavarın kükremesine dönüşüyordu. Kızıl toz bulutunun gözleri...

Hızlıyak, bakışlarında derinleşen uçurumun uğultusuyla yeni bir şey daha keşfetmişti, yandaki barakanın önünde kadınlar da ölüm yumağını oluşturmuşlardı. Saç saça, baş başa... Taşlar, sopalar çok kullanılmasa da bu yumak da fazlasıyla kanlıydı. Gözler çıkarılıyordu. Ağızlar yırtılıyordu. Saç yumakları derilerle birlikte sökülürken. Dişler karşıdakinin bedeninin neresine geçirilirse geçilirsin kocaman bir et parçası koparılıyordu. Kadınlardan yumaktan, dişi kanlı canavardan daha tiz çığlıklar yükselirken...

Bazen erkeklerin, bazen de kadınların yarattığı canavara dikiyordu uçurumların yurdu olan gözlerini. Beyaz yüzünde gittikçe koyulaşan gölge. Kırık dökük, "Bu ne öfke" diye mırıldanmak istedi.

Toz bulutu, tozdan dişlere sahip tozdan bir ağız mıydı? Çiğniyordu.

Erkek canavar, sonsuz bir iştahla yemeye, içmeye devam ediyordu. Kan, toprağı kendi rengine boyamıştı. Yerlerde cesetler, yaralılar. Yumak, alanda dönüp duruyor, eksiliyor, artıyor, yiyip içmeye devam ediyordu. Yaralılar, cesetleri doğururken...

"Lanet olsun Doje'ye" diye bağırılmıştı.

Yüzlerce erkek, taşlarla, sopa ve yumruklarla...

Yüzlerce kadın.

İki kızıl bedenden canavar.

Ne zamana kadar devam edecekti bu?

Erkek canavarın gövdesinden iki kişi kopup düşmüştü. Güçsüz altta, güçlü ise oturmuştu onun göğsünün üzerine. Bir yandan haykırırken, diğer yandan yumrukluyordu rakibini. Alttaki baygın düşünce dişlerini geçirdi boğazına, kopardı, bir süre görmekte olduğuna inanamamış gibi kanın oluk oluk akmasını seyretti, kalktı sonra, yerden sopayı alıp yumağa daldı.

Yerler cesetlerle kaplanmıştı. Yaralılar mutlu görünüyorlardı. Acı çekmeleri, kanlarının akıyor olması, kırılan kemikleri, çıkarılan gözleri, koparılan kulakları içlerindeki zehri büyük oranda yok etmişti. Diyet yeterli olmasa da ödenmiş, nefretin ateşi kusulmuştu.

Haykırışların mızrakları birbirine saplanıyordu. Kırıyordu. Saplanıp, parçalıyordu.

Taşlar kafalara. Sopalar. Aynı anda kırılan kemiklerin yarattığı o ses. Et, yarıldığında. Damarlar parçalanıyordu.

İki ayrı yumak. İki canavar. Aynı renkte.

Kadınlar, birbirlerinin yüzlerini tırmalıyor, gözlerini çıkarıyor, ağızlarını yırtıyor, birbirlerini dişlemeye çalışıyor, yere düşenin üzerine oturup onu nefessiz bırakarak öldürürken çığlık çığlığa bağırıyorlardı.

"Çılgınlık, delilik" diye mırıldanmak istedi Hızlıayak, yapabilmiş miydi, belki de mırıldanma yüz ağızlı gürültü tarafından çatur çutur yenilmişti?

Kimin kime vurduğunun ne önemi vardı ki, bütün mesele o darbeleri indirmekti. Kan akıtmaktı. Kırmaktı. Yırtmaktı. Parçalamaktı. Yürekteki o nefreti tümden dökmekti. Çok geçmeden yeniden tıka basa dolacaktı; ama bu o an için hiç kimsenin umurunda değildi.

Dökülmeliydi.

Dökülecekti de.

Her İsimsiz diğerinde kendini öldürürken. Dökülen kan kendi kanı olduğu için.

Can düşmanlarını vuruyorlarmış gibi. Her şeyi kesen bilenmiş haykırışlarla. Kan onları çıldırtıyor, delirtiyordu. Daha fazlasını dökmek için. Ölmek. Öldürmek. Parçalanmak. Parçalamak için. Her vuruş. Her kırılan kemiğin. Her verilen son nefes. Üzerine basılan her ceset. Her yaralı. Yürekteki o yaranın yeniden kabuk bağlaması mıydı? İsimsiz olarak dünyaya gelmiş olmanın kefareti? Gizli bir isyan? Çıkışsızlığın delirticiliği? Tek şeye, kaçınılmaz olana mahkûmiyetin çıldırtıcılığı...

Taşlar.
Sopalar.
Yumruklar.
Tırnaklar.
Tekmeler.
Dişler.
Eller.
Diğerini çatur çutur çiğneyip yutmak isteyen bedenler.

Sanki akıtılan kan sonunda bütün dünyayı yutacaktı. Düşünülmemişse bile, belki Tanrı Oğul onları affederdi. Bu hiç akıldan geçirilmemişse bile. Bu. Belki. Çığlıktı.

Hızlıayak'ın gözleri, kulakları acıyordu. Kafasının içine saplanmış, saplanan, saplanacak bütün okların acısı. Yüreğinde. Dolmuştu. Kusacaktı. Kusarsa, kusmaya bir başlarsa, istese de artık kendini. Durduramayacaktı. İçinde ne varsa. Bütün organlarını. Düşüncelerini. Geçmişini. Acılarını. Üzüntülerini. Hayallerini. Çocukluğunu. Her şeyi kusacaktı.

Erkek ile dişi yumak bağırışlar, haykırışlar, asla insanlara ait olmayacak o sesler eşliğinde birbirlerine yaklaşıp uzaklaşıyorlardı. Kulaklar koparılırken. Gözler. Çıkarılırken. Burunlar. Boğazlar parçalanırken. Kafatasları. Kemikler kırılırken. Öldürürken. Öldürülürken...

Canavarlar, kendilerini yedikçe daha da acıkan canavarlar, birbirlerine yaklaşıp uzaklaşıyorlardı.

Kızıl toz bulutları tozdan parmaklarıyla birbirlerine dokunurken. Birbirlerini solurken. Birbirlerine renklerini bulaştırırken.

Yaralanıp da düşenler, hatta ağır sakatlanmayanlar, kavgaya yeniden katılmak için ellerinden geleni yapıyorlardı.

Bağrışarak birbirlerini parçalayan aç kurt sürüsü.

Haykırışlar.

Kükreme ve böğürmeler.

Yumaktan, dişi canavarın bedeninden her nasılsa kopmuş dört kadın, çırılçıplak kalmış bir kadını yere yatırmış dişleriyle parçalıyorlardı. Ağızları büyümüştü sanki, tırnakları. Kurtlara

benziyorlardı. Uluyorlardı. En büyük parçayı koparmak için. Koparıyorlardı da. Kandan dört kadın. Kurban lokma lokma azalırken.

Tir tir titriyordu Hızlıayak. Yeni gözlerle uzaktan seyrettiği şeyin hayvanlar tarafından bile yapılmayacağını çok iyi biliyordu. Ağzı hâlâ açıktı, doğumun bir adım öncesine saplanıp kalan o kelime salyası göğsüne damlıyordu. İliklerine kadar işleyen korku. Bundan sonra İsimsizlerin arasında nasıl yaşacaktı? Nasıl onlarla konuşacaktı? Nasıl hiçbir şey olmamış gibi davranacaktı? Nasıl? Kendisi de mi eskiden böyleydi? İnanamıyordu. İnanmaya kör kalmak isterken.

Dört kadın, dişi canavarın o kendine has kükremesinin, böğürmesinin gölgesinde kurban kadını lokma lokma tüketmek üzereydiler. Dişi yumak tozdan bulutta ölü üstüne ölü doğururken. Tümden kana bulanmış kadınlar, neredeyse sadece kemikleri kalmış kurbanlarını bir süre boyunca hayranlıkla seyrettikten sonra aynı anda çığlık atarak birbirlerine saldırmışlardı.

Erkek canavarın kıyısında kopmak üzere olan iki İsimsize gözlerini mühürlemişti. Dudaklarında sessiz bir haykırışın tutsaklığı. Tanımıştı onları. Kardeştiler. Birbirlerini öldürmek için canlarını dişlerine takmışlardı.

Birbirlerinde kendilerini.

İki kızıl toz bulutu birbirini içerken.

Erkek ve dişi canavar, geniş, düz, kan ve cesetle kaplı alanda parçalanan kemiklerin, atılan yumruk ve tekmelerin, indirilen sopaların, savrulan taşların, göze sokulan parmakların, yüze geçirilen tırnakların, ağza sokulan ellerin, ete geçirilen dişlerin, küfürlerin, lanetlerin, bağırışların, haykırışların, uluyuşların, böğürmelerin, inlemelerin yarattığı o yıkıcı enerjiyle birbirlerine yaklaşıp uzaklaşıyorlardı.

Toz bulutlarından ölümün sürekli doğumu.

Hızlıayak'ın dizleri. Dizleri... Aynı sorular. Dizlerindeki hastalıklı titreme. Gözlerinin içi acıyordu. Dizlerindeki. Kendisi de daha önce hiç böyle bir kavgaya katılmış mıydı? Kaç İsimsizi öl-

dürmüştü? Dizleri.Yeni gözlerle öyle uzaktan seyrederken. Aynı sorular. Dizlerinde.

İki ayrı yumağı oluşturan öldürmeye, ölmeye kilitlenmiş erkekler ve kadınlar yırtılmış, parçalanmış elbiseler nedeniyle neredeyse tümden çıplaktılar. Fırsat buldukça bedenlerini kanla sıvıyorlardı. Yapmak zorundaymış gibi. Kanı giymenin istemi. Kanın tek rengi. Kandan maskeler. Kimsenin kimseyi tanımasına olanak yoktu. Kandan insanlar.

Taşlarla kafatasları parçalanıyordu. Sopalarla. Dişler, ete geçirilince...

Yere düşmüş olanların üzerine aynı anda çullanılıyor, işlerini bitirdikten sonra taze kanla sıvanıyor, emir almışçasına saldırıyorlardı birbirlerine.

Erkek ve Dişi. Canavar. Birbirlerine yaklaşıp. Uzaklaşırken. Aynı renkte. İki ayrı yumak. Ömrünü uzatmak için öldürürken. Canavarların tozdan kanatları.

Hızlıayak, kusmamak için elini ağzının üzerine sımsıkı bastırmıştı.

Tırnaklar, kılıçlar kadar kesip biçerken.

Hiç beklemediği bir şey oldu. Kanlı bedenlerden oluşan o iki yumak, canavar, önce birbirine değdi, sonra iç içe geçti. Büyümüş tek bir canavar, yumak olmuştu. Sesi değişmişti. Uluması. Böğürmesi. Taşlar yine iniyor, sopalar çarpıyor, yüzler tırmıklanıyordu. Beş kadın bir erkeği aralarına almış, dişleriyle parçalıyordu.

İki cinsiyetli tek renkli bir canavar.

Sonra...

Sonra canavar olduğu yerde durdu.

Ulumayı, böğürmeyi, kükremeyi, çığlık atamayı, haykırmayı, et yiyip kan içmeyi bıraktı.

Canavar, binlerce gözüyle kendine, gövdesini meydana getiren çırılçıplak bedenlere bakıyordu.

Kanlı bedenler, kanlı ellerle birbirlerine dokunurlarken.

Daha fazla dayanamadı Hızlıayak, düştü dizlerinin üzerine ve öğüre öğüre kusmaya başladı.

16

Barakaların da içinde bulunduğu alanı kapsayan bölge "Orası" olarak adlandırılmıştı. İsimsizler de yaşadıkları yere 'Orası' diyorlardı. Bir İsimsiz Orası'nın içinde olmak kaydıyla uygun zamanlarda canının istediği yere gidebilirdi; ama herkesin ezbere bildiği sınırları kesinlikle aşmazdı. Diğerleri de, köylüler, zanaatkârlar falan, o sınırları geçmek gibi bir şey yapmazlardı. Orası'na girmek kirlenmek anlamına geliyordu. Evcil hayvanlar Orası'nın sınırlarını aştığında, bu görüldüğünde, dönseler bile onlara dokunulmaz, ya öldürür ya da tekrar Orası'na sürülürlerdi. İşte bu nedenle açlığın sesini her zamankinden daha da yükselttiği zamanlarda İsimsizler bazen tek başlarına, bazen de ikişerli üçerli guruplar halinde bölgenin belli yerlerinde pusuya

yatarak evcil hayvanların sınırı geçmesini dualarla yoğrulmuş sabırsızlıkla beklerlerdi.

Özellikle o iki barakanın önündeki kan kurumuş ama ağır koku daha da artmıştı. Onca ölüm, yaralanıp sakatlanma sonrası İsimsizler sanki çok ağır bir yükten kurtulmuş gibiydiler. Nefretlerinin başı vurulmuş, çığlıkları susturulmuş, hastalığın pençesi gevşemişti. Kaç gün devam etmişti bu kavgasız dönem. Ama uçurumdan atılan onca cesedin yaratığı bu rahatlama her zamanki açlığın bilinçli olarak daha da artırılması nedeniyle bir anda tuzla buz olmuştu. Yük, yine aynı ağır yüktü, pençe kapanmıştı.

Açlık, İsimsizlere acı çektirmek, teslimiyetlerini derinleştirmek, birbirlerine kırdırtmak, çöl ruhlarında kum fırtınaları yaratmak, birbirleriyle uğraştırmak, midelerini kullanarak beyinlerini ele geçirmek için başvurulan en etkili silahlardan biriydi. Boğazlarına geçirilmiş bu ip dönem dönem sıkılır, bazen gevşetilirdi. Kedinin fareyle oynamasıydı. Hızla çoğalan İsimsizlerin nüfusu böylece azaltılmaya çalışılırdı.

Bilinçli yaratılan kıtlık nedeniyle yine kavgalar yaşanıyordu. Açlık, sinirlerin hep gergin olması, en küçük bir bahanede patlamaya dönüşmesiydi. Çoğaltılmış açlık ise; patlamaların şiddetinin artarak sürmesi anlamına geliyordu. Hırsızlık almış başını gidiyordu. Aç çocuklar sürekli ağlıyorlardı. Aileler durmadan kavga içindeydi.

İp, boğazları sıkabildiği kadar sıkıyordu. Bütün İsimsizler birleşerek dev bir mideyi oluşturmuştu.

Üç genç İsimsiz, bölgeye nasıl olmuşsa girmiş bir koyunu hemen öldürmüş, derisini yüzmüş, üstünkörü içini temizlemiş, kalın, sağlam, uzun bir dal parçasına geçirerek, yaktıkları ateşte kızartmaya başlamışlardı. Açlıkları mutlak efendileriydi, daha pişmemiş etten parçalar koparıp yiyorlardı. Mutlak teslimiyeti yaratan o koku. Kahkaha atıyorlardı. Yutkunuyor, dilleriyle dudaklarını yalıyorlardı. Ateşin üzerinde çıplak ayakla yürüyorlarmış gibi sabırsızlardı. Sanki zaman her iki dizini kırmış, kollarını sakatlamış, o halde sürünerek ilerlemeye çalışıyordu.

Olur olmadık her şeye gülüyorlardı.

Ellerinin ateşte yanmasına aldırdıkları yoktu. Yutmak için açılan bir ağza dönüşmüşlerdi.

Gülüyorlardı. Gözlerinde ıslak bir ışıltı.

Bir mide ve dev bir ağız.

O kuyu, yani mide tıka basa doldurulmalıydı, üstelik de bu hemen, hemen yapılmalıydı. Hayat boyunca sadece bir ya da iki kez yaşanan açlık değildi ki. Hep vardı. İsimsizlerin gördüğü rüyaların çoğu yemeğe ilişkindi. Mutluluk, karnın doymasıydı. Sonra da çiftleşmek için bir beden aranırdı. Öyle bağırıp çağırmayan, mızrak mızrak parçalamayan açlığa bir yere kadar da alışıyorlardı. Hep var olan, hep var olacak bir şeymiş gibi. Suskunlukta fısıldamaya başlayan baş ağrısı. Aslında doymaktı olağandışı olan. Alışmayı sahiplenmek o açlığın sesini kısıyor gibiydi. Bir tür dengeydi bu. Beden her koşulda yaşamaya, varlığını korumaya kilitlendiğinden, dengeyi sürdürmek için her şeyi yapıyordu. Neredeyse çocuk yaştan iyice ihtiyarlayıncaya kadar cinselliğe onca kilitlenmişliğin bir nedeni de buydu. Boyunlardaki ilmik bilinçli olarak sıkıldığında o kahrolası denge yerle bir oluyor, açlık bütün gücüyle bağırmaya başlıyordu. Böylesi anlarda beden dengenin yıkıntıları altında çırpınırken mide yönetimi ele alıyor, bütün organların kendi buyrukları doğrultusunda hareket etmesini sağlıyordu.

Ateşe durmadan dal parçaları atıyor, koyunu çeviriyor, dudaklarını yalıyor, birbirlerine bakıp kahkahalarla gülüyor, dayanamayıp piştiğini sandıkları yerden bir parça koparıyor, çiğnemeden yutuyorlardı.

Kızarmış etten yükselen koku en keskin kılıçtan bile daha keskindi. Dilim dilim doğruyordu.

Midelerin bu uluyuşu sağır ve kör ediciydi. Uluyuş başladığında bütün organlar saldırmaya hazır köpeklere dönüşüyorlardı.

Kahkahalarla gülüyor, ellerini durmadan sallıyor, sürekli ateşin etrafında dönüyor, büyülenmiş gözlerle eti seyrediyor, geçekliğinden şüphelenince de dokunuyorlardı.

Keskin açlık dışında gerçek anlamda ne böylesi bir hayvanlaşmayı sağlayabilirdi ki?

Yiyorlardı. Koyunu ateşten indirmeden. Bazen çevirerek. Ellerinin, ağızlarının yanmasına aldırmadan. Koparıyor, ağızlarına atıyor, bir iki çiğneyip yutuyorlardı. Ta midelerine kadar devam eden yanma. Ağızları doluyken kahkaha atmaya çalışıyorlardı. Her iki ellerini de kullandıkları için durmadan hareket ediyorlardı. Gözlerinde hâlâ aynı ıslak ışıltı. Bir ellerinde büyükçe parçayı tutarken, diğeriyle ağızlarını doldurmaya çalışıyorlardı. Mideleri dipsiz kuyuydu, ya da aslında doldurmaya çalıştıkça kazarak daha da derinleştiriyorlardı. Bütün dünyayı yeseler de kapanmayacak kuyu.

Kızaran koyun ortadan yok olacakmış gibiydi...

Sırf varlığı hakkındaki kuşkularını yok etmek için dokunuyorlardı. Birbirleriyle yarışıyorlardı.

Gözleri, ete çivilenmişti.

Ağız ve mideye kesmişlerdi.

Kurt sürüsü, parçalıyordu.

Bütün ömürleri boyunca yaşadıkları açlığı yok etmek ister gibiydiler, gelecekte yaşayacaklarını da. İntikam alırcasına. Kahkaha atınca ağızlarındakini püskürtüyorlardı. Gözleriyle birbirlerini tutsak almışlardı. Diğeri daha fazla mı yiyor sorusu. Tek lokmada bütün koyunu yutabilirdi öteki. Durmadan hareket ediyorlardı. O koku. Dönüyorlardı koyunun etrafında. Ağızlarını tıka basa doldururken kahkaha atıyor, dokunuyorlardı.

Keşke ağızları çok daha büyük olsaydı. Keşke koyunu bir lokmada yutabilseydiler. Keşke o kadar sıcak olmasaydı. Keşke boğazları daha geniş olsaydı. Keşke her lokmadan sonra üstüne bir yudum da soğuk su içseydiler. Keşke daha hızlı yiyebilseydiler. Keşke ikinci bir ağza, dört tane kola, daha fazla dişe sahip olsaydılar... Keşke...

Derin açlığın sabırsızlığı.

Pençeleriyle koparabildikleri kadar büyük parçalar. Diğer elleriyle ağızlarını tıka basa. Daha çok yemek için birbirleriyle yarış-

tıklarından. Gözlerinde, gözlerinde o ıslak ışıltı. Midenin uluyuşu. Sadece kendilerini doyurmuyorlardı. Bütün İsimsizleri. Ölmüşleri. Atalarını. Her lokma mide kuyunun daha da derinleşmesiydi. Kopardıkları et parçasını gözlerine sürüyorlardı; ölümsüz açlığı öldürmeye çalışıyorlardı.

Aradan ne kadar kızarmış et kokulu zaman geçmişti. Kahkaha olan zaman. Çiğnenen. Yutulan.

Doymuşlardı.

İnanmıyorlardı.

Oysa kesinlikle aç olduklarından emindiler.

Ama kendilerini onca zorlamalarına karşın tek lokma da olsa yiyemiyorlardı.

İnanma taştan bir perdenin arkasındaydı.

Koyunun büyük bölümü yenmiş, ateş sönmüştü, oysa onlar hâlâ çok istiyor ama bunu yapamıyorlardı. Bir parça, ufacık bir parça bile kusmalarına neden olacaktı. Tıka basa dolmuşlardı. Şişmişti karınları. Bir lokma bile onları kusmanın eşiğine getiriyor ve buna şaşırıyorlardı. Nasıl olurdu böyle bir şey, nasıl? Yiyeceğe sahip olmalarına karşın onu yiyememek korkunçtu. Uzanıyorlardı ete; ama dokunmak bile bulantıyı artırıyordu.

Kokusu...

Oysa hâlâ çok açlardı, o sessiz çığlık kulaklarındaydı. İçlerindeki büyük boşluk, onu doldurmak, yok etmek istiyor ama işte küçücük bir parça bile yiyemiyorlardı. Nasıl, nasıl böyle bir şey olurdu. O boşluk yok muydu? Evet, vardı. Açlık hissi? O da vardı. Koyun karşılarında durmuyor muydu? Doğru, duruyordu. Peki o zaman neden yiyemiyorlardı? Neden öyle bir şey yapmaya kalkıştıklarında kusacak gibi oluyor, bedenleri kasılıyor, gözleri yaş doluyor, acı bir su ağızlarının içini kapılıyordu, neden?

Dokunuyorlardı koyundan arta kalmış olana.

Eskisi gibi kahkaha atmıyorlardı. Şaşkınlıkla, inanmama ile sıvanmış somurtmanın çocukluğuyla.

Dönüyorlardı koyunun etrafında.

Karınları gurulduyordu. O bulantı.

Dönüyorlardı.

Kokuyu içlerine çekmek bile sancı nedeniydi.

Ama hâlâ açtılar işte. Bunu onlardan daha iyi kim bilebilirdi ki? İçlerinde haykıran o boşluk doldurulmayı sabırsızlığın kamçısını şaklatarak beklemiyor muydu?

Dönüyorlardı. Dokunmak, bir parça koparıp. Anlamıyorlardı, yenilmeyi bekleyen et vardı karşılarında. Dönüyorlardı. Gözleri. O ışıltı. Kokusu. Neden yiyemiyorlardı, neden?

Bir ses duyunca aynı anda döndüler. Sekiz tane ihtiyar İsimsiz sırtlanlar gibi bir arada durmuş, çılgın parıltıların dolaştığı bakışlarını onlara dikmişlerdi.

Açlık fısıltının elbisesini yırtarak ondan kurtulduğunda ilk önce, en şiddetli şekilde yaşlıları vururdu. İnsanlık, kendini analık adı altında korumaya çalışıyordu. Anneler, küçük çocuklarını doyurmak için ellerinden geleni yapıyor, ağızlarındaki lokmayı bile onlarla paylaşıyor, gençler ise kendi başlarının çaresine bakmaya çalışıyorlardı. Oysa yaşlılar anında gözden çıkarılıyordu. Ölüme terk edilmelerinin yarattığı tehlikeyi giderecek güçte de değillerdi. Diğerleri için onlara böylesi zamanlarda yiyecek vermek delilikti. Yaşayabildikleri kadar yaşamışlardı, ölüm sıralarını savuşturmamalıydılar. Çoğu yaşlı bu dönemleri atlatamıyordu; ama eli ayağı hâlâ tutanlar kendi aralarında guruplar oluşturarak Orası'nın sınırları içinde ava çıkıyor, fare, çekirge de dâhil bulabildikleri her şeyi yiyorlardı. Böylesi zamanlarda kediler bile Orası'nı terk ediyor, açlık fırtınasının geçip gitmesini bekliyorlardı.

Yaşlılardan oluşan çeteler bazen bir parça yiyecek için kendi aralarında kavga ediyorlardı. Ölümler oluyordu. Ağzını açabildiği kadar açan açlık yamandı, kim ona karşı koyabilirdi ki... Artık çalışmaya gitmedikleri için uyanır uyanmaz, ki açlık nedeniyle pek azı uyur, rüyalarında karınlarını tıka basa doyurur, bu da açlıklarının dişlerini sivriltirdi, hemen yiyecek aramaya çıkarlardı. Ot, tırtıl ve kimi böcekler de kurtulamazdı ellerinden. Yaşlılık sanıldığı gibi ömre, yaşama doymak değildi. Yakalaşan ölüm kalan ömrü, sınırlı zamanı çok değerli kılardı. Bir genç önünde daha

uzun mu uzun yıllar olduğunu bildiğinden zamanı har vurup harman savururdu, oysa yaşlı, akan her anın dünyadaki en değerli şey olduğunu, kendisini ölüme yaklaştırdığını bilir, ona bütün varlığıyla tutunurdu. Onun benciliği mutlak kördü bu nedenle. Tamamen kendine, o zamanı elinde tutmaya kilitlendiğinden sağırdır da. Yolun sonuna gelinmiştir ve bu felakettir. Her yaşlı kendisince felaketten kaçış yolunu bulmaya çalışıyordu.

Sekiz tane yaşlı. Yüzlerini yutmuş gözler. Açık dişsiz ağızlarıyla. Sekiz.

Etin kokusu.

Sekiz ağız.

Sekiz kuyu mide.

Gençler artık etrafında dönüp durmak yerine set oluşturmuşlardı. Ellerinde taşlar.

Etin kokusu.

Ah ne olurdu da yemeye devam edebilseydiler. İçlerindeki o kahrolası uğuldayan boşluk.

Sekiz açık ağızda tek çığlık.

Yaşlılar birkaç adım daha yaklaşmışlardı. Aralarından biri "Bize de biraz verin" demişti. Dişsiz, ya da birkaç çürük dişli ağızlarından akan salyaları. Gözleri, uluyordu. Sık sık dudaklarını yalıyor, yutkunuyorlardı. "Biraz, ne olursunuz..." Gözlerindeki bulutlarda ilk damlalar.

Etin kokusu.

Yaşlıların herhangi bir girişiminde gençler taşlarla onlara karşı koyacaktı. Yiyecekle aralarında ölüm vardı. Yalvarıyorlardı. İçlerinden biri, kambur ve sağ ayağı aksayan ihtiyar, diğerlerinden ayrılıp yaklaştı gençlere. Çöktü dizlerinin üzerine, ellerini, titreyen, zavallı, ağlayan, inleyen, can çekişen ellerini açıp uzattı, "Bir parça, sadece bir parça."

Etin kokusu.

Sekiz can çekişen mide.

Gençler şiş karınlarıyla, ellerinde taşlar, bazen dönüp koyundan arta kalana bakıyorlardı. Açlığın o boşluğuna karşı tıka basa

doymanın yarattığı tiksinti. Nasıl böyle bir şey olabilirdi, nasıl? Açlıkları sürüyordu, o boşluk ama tırnak ucu kadar bile olsa bir parça yiyemiyorlardı.

Gençlerden ortadaki yürüdü dizlerinin üzerine çökmüş, yalvaran ihtiyara doğru, geğirmişti. Durdu karşısında, "Al sana et" deyip savurdu tekmeyi.

Et. Gençler. Ve yaşlılar.

Geğirme sesleri. Guruldama.

Sekiz ağız mide.

O koku.

Yaşlılar bütün nefretleriyle.

Gençler de.

Bakışlarla birbirlerinin gözlerini oymaya çalışırlarken. Bekliyorlardı.

Kızarmış etin kokusu...

17

Benim için çöldeki ilk günler pek de zor geçmemişti. Kendimi hangi engelle karşılarsam karşılaşayım mutlaka ayakta kalacağıma ikna etmiştim. Neye mal olursa olsun hedefimize ulaşacaktık. Bunun yarattığı dingin bir mutluluktu. Hiçbir gölge yoktu içimde, sesler birleşerek tek sese dönüşmüştü, o da benimle inatlaşmamıştı. Çöle ulaşmanın yarattığı çatlaklara karşı kördüm elbette. Önemli olan köleliği ve köleliğin vatanını geride bırakmaktı. Her şey daha iyi olacaktı, zaman bizim için sevinç ve coşkuyla akıyordu. Sabır, o sihirli ilacın adıydı.

Diğerleri benden daha mutlu görünüyorlardı. Güle eğlene ilerliyorduk. Sıcaklığın yarattığı bunaltıcığın ne önemi vardı ki, ateş olan kumun, ya da diğer şeylerin, pek kısa zaman içinde ula-

şacaktık Gökkuşağı Ülkesine. Belki de öyle bir mucize olurdu ki, kendimizi birdenbire orada bulurduk.

İnsan özgürse çöl bile cennet değil midir? Yüzlerimizde sonsuz ömürlü gülümseme. Sanki onca acıyı biz yaşamamıştık. Yeniden doğmuş gibiydik. Geçip giden hızla uzaklaşıyordu, gözlerimizi geleceğe dikmiştik. En ağır bedeli ödemiştik, mutlaka karşılığını alacaktık. Yiyeceğimiz, suyumuz, silahlarımız vardı, onca yorgunluğa, zayıflayan bedenlerimize karşın kendimizi fazlasıyla güçlü hissediyorduk.

Pola, mola verdiğini söyleyince yürümeye ara verdik. Oysa sabahtan beridir boğazlarımızdan bir lokma yiyecek geçmemesine, çoğu kardeş tek yudum da olsa su içmemiş olmasına karşın daha saatler boyunca yürüyebilirdik. Biliyordum; inanç yediğimiz ekmek, içtiğimiz su, aldığımız nefes, damarlarımızdaki kandı. Kanatlarımızdı, uçuruyordu. Ruhumuzdu, bizi ayakta tutuyordu. Onsuz et yığınından başka neydik ki. İnancımızla akla hayale gelmedik şeyler yaparak bütün engelleri aşmayı başarmamış mıydık? Ateşle sınanan dört yüz seksen iki arkadaşıma kendimden daha fazla güveniyordum, onların da bana güvendiğini biliyordum. Tek tek herkes için bu öyleydi. Aynı bedenin farklı organları gibiydik, yüreğimiz ve beynimiz ise birdi. Arkadaşlarımızın ağrısını, sızısını kendi bedenimizde hissediyorduk. Birbirimizi "Kardeş" diye çağırmamız da bundandı. Can düşmanından Kardeş'e, asıl mucize bu değil miydi? Kardeşlik zaferimizdi. Lanetle, öfkeyle andığımız geçmişimizde olduğumuz şeyin tam tersiydik.

Pola'yı çembere almıştık. Hepimizin ruhuydu, ona her baktığımda Gökkuşağı Ülkesine ulaşacağıma yeniden inanıyordum. Pola'nın Pola olması bir anlamda hepimizin tarihini temsil ediyordu. O çarpan yüreğimiz, düşünceleri düşüncelerimiz, sözleri de sözlerimizdi. Kalın bir bezin içinde beline sardığı haritayı çıkardı. Döndüm, bütün gözlerde aynı şimşek çakmıştı. Harita yürüyeceğimiz yoldu, neyi gösteriyorsa, neyi istiyorsa onu yapacaktık. Haritanın koruyucusu Pola ise pusulamızdı.

Sekiz gündür çöldeydik. Gündüz kavruluyor, gece ise donuyorduk. Çokça bahsedilen Neglerle, akrep ve diğer canavarlarla

karşılaşmamıştık. Doje de kendini bize göstermemişti. Hepsinin yalan olduğunu düşünüyordum. Bütün kötülüklerin çöle yüklenmesi, ölümden bile beter bir yer olarak gösterilmesi oldukça bilinçli yapılan bir şeydi. Bizi var olana mahkûm etmek istemiş ve bunu başarmışlardı da. Çölü görmüş, onu yaşamıştık, artık bizi korkutmuyordu, sadece şunu merak ediyorduk, bizi Gökkuşağına ulaştıracak o dağlarla ne zaman karşılaşacaktık?

Pola, çöktü dizlerinin üzerine, açtı haritayı. Çöle çıkışımızdan beri beşinci kezdir yapıyordu bunu. Haritayı kafama kazımaya çalıştığımdan ilk kez görüyormuşçasına tekrardan göz gezdirmeye başlamıştım. Dağlara ulaşmak için ok işaretleriyle gideceğimiz yön açıkça belirtilmişti. Ayrıca birkaç tepe gibi şey de vardı. Sorun şuradaydı; kumdan tepeler birbirlerinin aynısıydı, nasıl ayrıt edecektik. Gündüz güneşe, karanlık çöktüğünde ise yıldızlara bakarak yol alıyorduk. Haritaya göre artık dağları görmemiz gerekiyordu; ama öyle bir şeyin olduğu yoktu.

Pola, işaret parmağıyla gitmemiz gereken yönü gösterdi, "Şu kadar yol aldık; neden hâlâ dağlara ulaşamadık, hayret" dedi. Bu soruyu kendisine sormuştu sormasına da, diğerleri cevap vermeye başlamışlardı. Birinin söylediğine öbürü karşı çıkıyordu. Sesler, sonunda uğultuya akmıştı. Bir soruya bu kadar çok yanıt veriliyorsa, aslında ortada cevap diye bir şey yoktu. Pola "Sen ne diyorsun Jiha" diye sormuş, bu da gözlerin aynı anda bana çevrilmesine yol açmıştı. "Bence haritadaki mesafeyi çok kısa ele alma noktasında yanılıyoruz. Mesela şu tepeyle şu tepe arasındaki uzaklık beş gün yerine beş hafta da olabilir. Eğer Gökkuşağı Ülkesi sandığımız kadar yakın olsaydı elbette başkaları tarafından çoktan bulunur, ya da oradan çok önceden daha fazla sayıda kişi Ülkeye gelirdi."

Söylediklerim üzerine destekleyen ya da karşı çıkan şeyler dillendirilmişti.

Güneş, içindeki bütün ateşi üzerimize boca ediyordu. Artık terlemekten o kadar nefret ediyordum ki, bazen kusmamak için ağzımı sımsıkı kapatıyordum. Kumun kendisi de gündüz ateşti. İki ateşin arasında pişiyorduk. Bu fazlasıyla rahatsız ediciydi; ama gü-

lümsemelerimizin rengini soldurmuyordu. Sanki yıllarca buzdan bir mağarada yaşamıştık da, sonunda güneşe kavuşmuştuk. İki ateş arasında kavrulmak kurtuluşumuzun, özgürlüğümüzün inkâra gelinmez kanıtıydı. Arkamızda bıraktığımız zorluklar, işkenceler, ölümler, acılar, üzüntüler karşısında çöl neredeyse cennetti.

Pola bana dönüp "Haklı olabilirsin Jiha" diye mırıldandı, haritayı beze, bezi de karnına sardı. Kalktı, guruplar oluşturarak dinlenen Kardeşlere doğu ilerlerken "Sandığımızdan daha fazla yürüyebiliriz" dedi ve nedenini genişçe açıkladı. Konuşması bittiğinde yüzlerde aynı ifade vardı, yıllarca süreceğini söyleseydi bile fark etmezdi. Dört yüz seksen üç kişiydik ve en olmadık şeyi başarmıştık, eninde sonunda zaferin tacı başlarımızda parıldayacaktı.

Yürümeye başlamıştık.

Kumdan tepeler arasında kıvrılarak ilerliyorduk. Kardeşlerden biri şarkıya başlayınca, diğerleri de ona katılıyorlardı. Karşımıza ölüm de çıksa onu yenecektik. Dünyayı çıplak ellerle ikiye bölmemiz gerekiyorsa hiçbir tereddüt yaşamadan bunu da yapacaktık. Kardeştik, birlikte şarkı söyleyerek yürüyorduk, bundan daha güzel bir şey var mıydı?

Başımı kaldırdım, güneş sanki daha yakındı. Tek gözden ibaretti ve hep bana bakarak cayır cayır yakmayı sürdürüyordu. Kuruyan dudaklarımı ıslatmak için dilimle yalamam kâr etmiyordu. Durmadan hep öyle terlemek nasıl mümkün olabiliyordu? İçimde göllerin en büyüğü olsaydı da şimdiye kadar kaç kez kurumuştu. Yanımda taşıdığım içinde su olan deri torbayı kafama diktim, idareli kullanmam gerektiğini biliyordum; ama neredeyse yarısını içtim. Normalde susuzluğumun tümden susması gerekiyordu, daha fazla terlemeye başlamıştım. Sesi biraz olsun kısılan susuzluk çok geçmeden yeniden bağırışa dönüşecekti. Kısa zaman içinde öğrendiğim şuydu; kendimi alıştırmak zorundaydım, çölde susuzluğu gideren su değildi, bunu aklımdan çıkarmamalıydım.

Hemen arkamda kardeşlerden biri önce çığlık atmış, sonra "Neg" diye bağırmıştı. Neg, Yıldızların Kanı'nda geçen bir yılandı, çölün her tarafında bulunduğu söyleniyordu, boyu on, on beş metreydi, kanatlıydı, uçabiliyordu. Kılıcımı çekip döndüm, yürü-

yüş çizgisi dağılmıştı, sese doğru koştuğumda Zenan'ın mızrağını bir şeye sapladığını gördüm, neden kahkaha atıyordu ki, kaldırdı mızrağını, çırpınan yılan yarım metre boyundaydı. Savurdu mızrağı, yılanı epeyce uzağa fırlatmıştı, döndü bağıran Raza'ya ve "Onların kutsal kitapları da yalanmış, Neg dedikleri zavallı bir yılancıktı işte" dedi. İçimizde en genç kardeş Raza'ydı, üstelik cılızdı da, sesi bir çocuğun sesiydi; ama oldukça inatçıydı. Hep en ağır işleri yapmak istiyor, kimi zaman sinir bozucu şekilde kendini dayatıyordu da. Yılan yüzünden bağırmıştı ve bu nedenle kızarmış yüzünü bizden saklamak için başını önüne eğmişti.

Zenan, yanıma gelmişti, birlikte yürüyorduk. Yine en önde Pola vardı, arkasında Mita ve Rij. Yürüyüş esnasında hepimizin yeri değişebilirdi ama Pola hep orada olurdu. Zenan'ın gösterdiği ilgi, sergilediği aşırı saygı nedeniyle fazlasıyla rahatsızdım. Anlıyordum; kendini affettirmek istiyordu; ama zaten geçmişte kim kime ne kötülük yapmışsa, nasıl bir suç işlemişse o yaşananlar nedeniyle affedilmişti. Sistem zulüm üzerine yükselmişse küçük bir azınlık dışında bütün herkes hem cellât hem de mağdurdu. Bunu ona söylemek istiyorsa da hangi kelimeleri kullanmam gerektiğini bilemiyordum. Yanlış seçilmiş tek kelime bile onun bu yaklaşımlarını daha fazla derinleştirebilirdi.

Karanlık çöktükten sonra da bir süre yürüdük. Ardından Pola durmamızı istedi. Sabah şafak sökmeden önce yola düşecektik. Karnımı doyurduktan sonra uzandım. Nasıl oluyordu da kumlar bu kadar çabuk soğuyup buza dönüşebiliyordu. Artık biliyordum; sabaha kadar soğuk nedeniyle kaç kez tir tir titreyerek uyanacaktım. Nöbetçiler kendi aralarında konuşuyorlardı. Yıldızlara diktim gözlerimi. Ne kadar çok ve ışıl ışıldılar öyle. "Mutluyum" diye haykırmak istedim İçimde öyle bir his vardı ki, sanki uykuya daldıktan sonra gözlerimi Gökkuşağı Ülkesinde açacaktım. Böyle bir şeyin olması beni hiç mi hiç şaşırtmayacaktı da.

Gerçekti bu, hep tekrarlayabilirdim; gelmiş olduğumuz cehennem karşısında çöl cennetti. Mutluydum, hem de hayatımda hiç olmadığı kadar.

Gözlerimi kapadım, içimdeki yıldızlar beni karşıladı.

18

Sen de diğerleriyle aynı ruh halini paylaşıyordun. Belki öyle beş, on gün içinde ulaşmayacaktınız Gökkuşağı Ülkesine, bu aylarca da sürebilirdi; ama mutlaka oraya varacaktınız. Kuşku kırıntılarına sırtını dönerek en kolayı tercih etmiştin. Her yeni gün mutluluğun ömrünü kısaltmak yerine ona ekleniyordu. Kendi zamanının da sahibi olmak özgürlüğün bir başka biçimi de değil miydi? Çölde alternatifler kısıtlı da olsa sayılı sayıda seçenek arasında istediğinizi seçebiliyordunuz. Bu bile başlı başına paha biçilmez bir şey olarak değerlendirilemez miydi? Çöle hep iyinin penceresinden bakıyor, her şeyi buna göre değerlendiriyordunuz. Hani biraz daha üzerine düşünsen, olasılıkları hesaplamaya çalışsan kimi şeylerin ilerde önemli sorunlara dönüşebileceğini elbet-

te anlayacaktın; ama öyle bir şey yapmaktan fazlasıyla uzaktın. O hava seni de içine almıştı, rüzgârsızdı, orada kalmak daha rahattı. Hem cehennemden çıkış, onu ardında bırakış, ulaşılmış olana dört elle sarılmayı getirmiyor muydu?

Kardeşler arasında bazen gözlerini yaşartan dayanışma örnekleri yaşanıyordu. Birbirleriyle sularını, yiyeceklerini paylaşmaktan da öte, yanındaki karnını doyup susuzluğunu giderdiğinde onun mutluluğuna bütün yüreğiyle ortak olunuyordu. Kardeşini kendinden daha çok düşünmek değil miydi bu? Bazen öyle oluyordu ki; yemek için önünüze konulan yiyecekle kaldırılan arasında öyle büyük farklar bulunmuyordu. Oysa daha kaç ay önce bir parça ekmek için birbirlerinin gözlerini çıkaran, karınlarını deşen onlar değil miydi? Nasıl olmuştu da onca köklü bir değişim yaşanabilmişti? Bir şey nasıl iki ayrı şey olabiliyordu? Sonra o olay; kardeşlerden birini böcek soktuğu için yürümekte zorlanıyordu, diğerleri onu sırayla sırtlarında taşımaya başlamışlardı. Üstelik bunun için kendi aralarında yarışıyorlardı da. Mucize kelimesini hiç kullanmasan da öyle görüyordun. Çukurdayken dağın zirvesine çıkmıştınız. Cesedinden, mezarından ya da çürüten zindanından doğmak değil miydi bu? Haklıydın, görkemli zaferin adı kardeşlikti...

Her şey böylesine güzel giderken o felaketin yaşanabileceğini hiç beklemiyordunuz.

Beklenmeyenin etkileyiciliğini de artıran bu değil miydi?

Eninde sonunda sınanma zamanının gelip çatacağını hiç düşünmemiştin, değil mi?

Güneşin ateşten avucunda Pola'nın ayak izlerine basarak ilerliyordunuz.

Birisinin yüzüne sıcak mı sıcak nefesini üflediğini sanınca sen de diğerleri gibi durup etrafına bakmaya başlamıştın. Bir şey yoktu. İşin garipliğini pek kurcalamadın. Bazen göz sadece görülmek isteneni görürdü. Aniden bir şey patladı sanki, daha ne olduğunu anlamadan kuvvetli mi kuvvetli bir rüzgarla birlikte kumlar tüm dünyayı yutmuştu. Patlayan fırtına yıkım zamanının geldiği-

nin en güçlü işareti değil miydi? Rüzgâr kızgın demir, kum tanecikleri ise köz parçalarıydı. Göz gözü görmüyordu. Yanında duranlara bağırdın, sonra Pola'ya, uğultunun duvarı ne kadar da kalındı öyle, ağır yaralar almış bağırışın ancak kulaklarına ulaşmıştı. Ses, sese de değmiyordu. Yürüyüp yürümemek konusunda kısa bir ikirciklik yaşadın; durmak en iyisiydi. Diğerleri de yürümemeliydiler. Yeni bir şey daha öğrenmiştin, hem de kendi kendine, kum fırtınası başladığında birbirinden kopmamak için hareket edilmemesi gerekiyordu. Ama bu yarım bir öğrenmeydi, sonradan tümünü bir daha unutmamak üzerine anlayacaktın.

Ağzını burnunu kum dolmuştu, rahat nefes almak için olduğun yere çöktün, yanındaki bez parçasını attın başının üzerine, karnına çektiğin dizlerinin arasına eğildin. Artık nefes alıyor olabilmene seviniyordun. Bir şey böğürüyordu sanki. Başı bulutlarda bir canavar. Kaç ağzı vardı? Kumdan kamçı o bezden çadırın örtemediği yerlerde şaklıyor, canavar arkasında hiçbir kırıntı bırakmadan dünyayı yutmak istiyordu. Belki de biriniz bile sağ kurtulamayacaktınız. Böyle şeyler düşünebiliyor olmaktan dolayı gülümseyebilmek için kendini zorluyor ama başaramıyordun. Bildiğini, kısa sürede öğrendiğini sandığın çölün senden, diğerlerinden saklanmış oldukça fazla yönü olabileceği ihtimali dikilmişti karşına. Onca şeyden sonra korkunun gölgene bile yaklaşmaya utanacağını sanıyordun, oysa çıkmıştı işte yüreğinin gizli mağaralarından birinde. Tamam, topal ve sakattı, hastaydı, doğru dürüst ayakta duramıyordu ama oradaydı ve dua eder gibi gözlerini kapatmış öne arkaya sallanırken aynı şeyleri fısıldamayı sürdürüyordu. Ya kum fırtınası günlerce sürseydi? Ya fırtına devam ederken Kutsal Kitapta bahsedilen o canavarların saldırısına uğrasaydınız? Ya aslında yaşanılan şey sadece bir başlangıçsa?

Sorulardan zincir yeni halkalarla hep uzarken karanlıktı.

Gündüzün tam ortasında gece nasıl oluyordu da her şeyi yutabilmişti.

Boğuyordu canavar, ateşten kamçılarını şaklatıyordu, böğürürken.

Bezden tuhaf çadırın içinde bekliyor olmak, kuşkularının çoğalarak kısa zaman içinde boy vermesi, korkunun da kendi sakatlığını iyileştirmesi, hastalığından kurtularak oldukça dinçleşmesi demekti. Ya o canavarlardan biri saldırırsa? Nasıl karşı koyacaktın? Ya zaten saldırıyorduysa? Olamaz mıydı, sen öylece beklerken birer ikişer kardeşlerini yemekteydi. Bezi aralayıp başını çıkardın, gözlerin, ağzın, burnun kum dolmuştu, bir şey görmek mümkün değildi. Derin nefes almaya çalışıyordun. Hep öğrenecektin; korku asla yürekten silinip atılmazdı, sadece yeri bilinmeyen o mağarasına çekilir, yaralarını sarar, en uygun zamanı beklerdi. Bazen eskisinden daha güçlü şekilde çıkardı ortaya, bazen de daha zayıf ama mutlaka hep var olacağını kanıtlardı.

Onu dinlemek istemiyordun.

Fırtına, kükrüyordu.

Bekleyiş zamanı uzadıkça o ışıltılı iyimserliğin gölgeler tarafından uçundan kırılıp yenilmeye başlanmıştı. Hiçbir şey yapmamak, eli kolu bağlı zamanı tüketmek boğucu, yapış yapış bir can sıkıntısı yaratmıştı. Kuyunun dibine düşmüştün, kaderin o kuyunun ne kadar derin olduğuna bağlıydı.

Bastıran uyku da neyin nesiydi öyle? Yaşanan dehşetin tam ortasında tutup bir de uyuyacak mıydın? Dönemeyeceği kadar uzaklara kovmaya çalışıyordun. Israrlıydın; ama günlerdir tek bir an bile olsun uyumamışçasına yorgun hissediyordun kendini. Boğulmak gibiydi, yüzeye çıkmak için ellerini, kollarını hareket ettiremiyordun. Bu haline için için gülüyordun da, belki de sonu ölüm olacaktı; ama mışıl mışıl uyuma istemi damarlarında koşarken uyuşturuyordu da.

Dudaklarını dişliyordun.

Yumruklarını sıkmıştın.

Gözlerini açık tutmak için kendini hiç olmadığı kadar zorluyordun.

Korku, gençti, güçlüydü, son derece sağlıklı görünüyordu, fısıldamak yerine artık bağırıyordu. Söylediği her kelimeyi duymak için kulak kesilmiştin; ama bunlar uykunun pençelerini kırmanı sağlayamıyordu.

Fırtınanın böğürtüsü daha da şiddetlenmişti. Kumdan kamçılar durmadan şaklıyordu. Terliyordun. Terlemekten nefret edişinin bir nedeni de o eski kokuyu duyma ihtimali değil miydi? Uykunun dalgalarına karşı direncin kırılmak üzeriydi. Son çare diyerek doğrulmak istedin; ama yapamadın. Farklı bir karanlık. Şefkatle kucaklayan.

Uykunun seni yuttuğunu bilsen de 'Ne olursa olsun' demiştin kendine. Kırılmıştın. Karanlık zemine basarak yürüyordun o ışığa doğru. Ulaştığında şaşkınlığın her iki eliyle seni itmesi nedeniyle geriye doğru iki üç adım atmak zorunda kaldın. Işığın içinde insanlar vardı, mutlu insanlar. Meyve ağaçları, çiçekler. Baharı yaşıyorlardı. Sağlıklı çocuklar neşeli kahkahalarıyla her şeye dokunuyorlardı. Onca güzellik arasında bir mezara ilişmişti gözlerin. Mecburmuşsun gibi yürüdün oraya doğru. İçinde kimin yatıyor olabileceğini öğrenme istemi daha bir sıkı sarılmıştı boğazına ama bunu boş vermeli, o mutlu insanların bir parçası olmalıydın. Yapamıyordun, karşı koyamadığın bir güç seni yönlendiriyor gibiydi. Çöktün dizlerinin üzerine ve "Delilik bu, delilik" diye durmadan tekrarlarken çıplak ellerinle mezarı kazmaya başladın. Kimsenin seni durdurduğu yoktu, oysa bunu yapmalarını fazlasıyla istiyordun. Kan ter içinde kalmıştın, yaralar ellerini yurt tutmuşken. Cesedin yüzünü gördüğünde ise dudaklarından fırlayan o çığlığın kulaklarına saplanmasını engelleyememiştin. Ceset sana aitti. Hem ölü, hem yaşıyor olman ne anlama geliyordu? Rüzgârın ayaklarının altında ezdiği zavallı bir yaprak gibi titriyordun, ölünün ölü bakışları yaşayan gözlerindeydi. Uzanıp çıkardın mezardan cesedini. Çürümekteydi, iğrenç kokular ciğerlerini doldurmuştu. O mutlu insanlardan birinin bile dönüp bulunduğun tarafa bakmıyor olması garipti. Cesedine dokunuyordun. İçlerinden birinin bu durumu sana açıklayabileceği ihtimali nedeniyle bağırıp yardım istedin. Duymuyorlardı. Oturmuştun, ayaklarını uzatıp çocuğuna sarılıyormuş gibi cesedine sarılmıştın, onu ölümden uyandırmaya çalışıyordun. Ağlama isteğiyle dolmuştun. Cesedinin ölü gözlerine bakıyor, "Uyan"

diye yalvarıyordun, "Uyan!" Sımsıkı sarılmıştın. Sağ gözünden iki kurtçuğun başlarını uzattığını görünce cesedi fırlatarak kendini geriye doğru atmıştın atmasına da, dengeni sağlayamayıp düşmüştün mezara. Üzerine toprak atıyorlardı, "Durun, durun daha ölmedim ben" diye bağırdın, "Durun!"

Dudaklarında o haykırışla birlikte açtın gözlerini.

Nerede olduğunu, niye öyle oturur halde durduğunu anlamak için bir süre kafanın içindeki o kara toprağı kazıdın, çukurun dibinden çıkanları bir araya getirmek için uğraşıyordun.

Her şeyi hatırlamıştın.

Uğultu, böğürtü, ya da kükreme yoktu. Peki o zaman neden hâlâ karanlıktı? Üstünde bir ağırlık. Yoksa o mezar rüyası... Fırlayıp ayağa kalkmak istedin, olmadı. Ayaklarının uyuşmuş olduğunun farkına varmıştın. Neden rahat nefes alamıyordun? Üzerine bir şey oturmuştu sanki. Emindin, o çıldırtan gürültü yoktu. Yoksa bu bir tuzak mıydı? Yutulmuş da olabilirdin, ya da başka bir şey. Hâlâ uykunun yapışkan parçalarını sökmeye çalışıyordun.

Kaçıncı denemeden sonra üzerindeki o ağırlığı atıp doğrulmayı başarabildin. Bezi çektiğinde güneş ışıl ışıl gülümsemesiyle karşılamıştı seni. Anlamıştın, fırtına tarafından kuma gömülmüştün. Elbiselerini silkelerken diğer kardeşlerin nerede olduğu sorusu dikilmişti karşına. Gözlerini iyice kısıp etrafına baktın, sadece kum. Hepsi ölmüş olabilir miydi? İşte bu soru kıymık parçası olmuş batmıştı yüreğine. Sağına döndüğünde yüzüne sert bir tokat yemiş gibi sarsıldın, tepe yoktu. Oysa fırtına başlamadan hemen önce orada olduğunu görmüştün, eminden bundan. Kafanı öbür tarafa çevirdin, soluna, tepe oradaydı. Görmekte olduğun hayali noktalamak için iyice açtın gözlerini. Tepe kıpırdamadan yerinde duruyordu. Sağını solunu şaşırmış olabileceğin düşüncesiyle bir an kararsızlık yaşadın. "Yanlış görmüşüm" diye mırıldandın, "Tepe zaten sol taraftaydı, fırtına ruhumu altüst etmiş olmalı..."

Kardeşler neredeydi?

Hepsi ölmüş müydü?

Yukarıda güneş, aşağıda kum, arada sen. Sadece sen. Bunu anlamış olmak, yani mutlak yalnızlık, yüreğinin üşümesine neden olmuştu, buza akış. "Kardeşler" diye bağırdın.

"Pola?"

Ciğerlerini yırtarcasına bağırıyordun:

"Kalaaaaa?"

"Zalaaaa?"

"Medi?"

Oradan oraya koşmaya başlamıştın. Çöl denilen artık tanıdığına pek de emin olmadığın dünyada tek başına kalmış olabileceğin düşüncesi sırtındaki kayaydı ve akan her anla birlikte ağırlaşıyordu.

"Kardeşleeeeer!"

Durdun, üç adım ötende sanki bir şey kıpırdamıştı, neler oluyordu öyle? Geri çekildin. Kumdan örtü yırtılıyordu. Gözlerini kısmıştın, kireç beyazı yüzünde gölgelerin ayak izleri. Belki de çöl yaratıklarından biriydi, saldırıya uğrayabilirdin. Kumların arasından kardeşlerden biri çıktı. Ne de büyük mutluluktu öyle, yalnızlık duygusu ikiye kırılmıştı, Gökkuşağı Ülkesine ulaşmış kadar sevinmiştin.

Yanına gitmek için bir adım atar atmaz ayağını geri çektin, bir şeyin kıpırdadığını hissetmiştin. Kazmaya başladın. Kardeşlerden biriydi, yarı baygındı, yüzündeki kumu temizleyip sırtüstü yatar halde uzattın.

Gördüklerine inanamıyor, gerçek olması için de dua ediyordun. Kumun içinden insan fışkırıyordu. Delik deşik insan tarlası. Kardeşlerden oluşmuş orman.

Pola'nın da çıktığını görmüştün.

Çöl, kardeşleri yeniden doğruyordu.

Toplandınız bir araya, beş kardeşin kumlu baygınlığı kırması uzun sürdüğünden zaten azalmış suyunuzun büyük bölümünü de onlar için harcamıştınız.

Pola sizi saydı. Bitirdiğinde yüzü asıktı, "Dört yüz üç" diye mırıldanmıştı. Seksen kişi nerede olabilirdi? Yoksa hâlâ kumun al-

tında mıydılar? Pola "Kazın" deyince dört bir tarafa dağıldınız. Kiminiz kılıçla, kiminiz sopayla, bazılarınız da çıplak ellerinizle kazıyordunuz.

Güneşten alev yağıyordu.

Çöl, bütün sesleri yutmuştu.

Sadece bir kardeşi bulmuştunuz. Hesın'dı, çıplak elle iki düşmanı boğan en yiğit savaşçılardan biri. Çıkarmıştınız cesedini. Çöldeki ilk ölünüzdü, Pola "Şehidimiz" demişti.

En güvendiğiniz dostun ihanetine uğramış gibiydiniz. Herkesin yüzü asıktı. Bundan sonra da yeni fırtınalar olabileceği acıktı. Pola, çelikten iradesiyle yoğurduğu kelimelerle konuşmuş, "Çölde ilk cenaze törenimizi yapacağız" demişti. Kumu kazabildikleri kadar kazımıştı kardeşler. Hesın'ı koymuştunuz mezara. Pola'nın hiçbir şeyin sizi o hedefe ulaşmaktan alıkoyamayacağını, mutlaka Gökkuşağı Ülkesine varacağınızı, şehitlerin bu uğurda canlarını verdiğine dair yaptığı konuşması kardeşleri fazlasıyla etkilemiş, paylaşılıp büyütülen o somurtma parçalanmıştı.

Yürümeye başlayıp da Hesın'ın mezarını arkanızda bıraktığınızda "Suyum bitmiş" demişti kardeşlerden biri. Dilinle dudaklarına dokunmuş ama kumun anında büyüyen tadı nedeniyle geri çekmiştin.

Güneş alev topuydu, yağıyordu.

19

Öfkesinin önüne yüksek mi yüksek bir set çekmişti. Yıkmak için saldıran dalgaların o çarpma sesi. Setteki küçük bir çatlak bile hiç umulmadık şeylere yol açabilirdi.

Demirci, derin nefesler alıp veriyordu. Oysa Ka, son derece sakin görünüyordu.

Sabahleyin olanları düşünmek için zorladı kendini. Gözlerini kapattı. Ne olduğunu anlayamadığı bazı görüntüler belirdi.

Kayaları un ufak etmek isteyen öfke dalgalarının ortak kükremesi.

Görüntülerden biri. Uzanıp tuttu, içine baktı. Yutulmuştu:

Jijan'ı sabırsızlığın büyüyen ısırışları eşliğinde epey zaman boyunca beklemişti. Onu görme isteğinin önüne geçemiyor, bun-

dan dolayı pişmanlık duyup, kendini ayıplıyordu. Kişiliği sağlam bir duvar gibi olmalıydı, en küçük bir gedik, çatlak ilerde farklı zorluklarla karşılaştığında onu yıkıma uğratabilirdi.

Jijan'ı çok çabuk özlüyordu. Sesini, esmer gülümseyişini, asla ele geçirilmeyecekmiş gibi görünen özgürlüğünü, bunun hareketlerine, konuşmasına yansıyışını... Yanındayken bile özlüyordu. Ona inanan İsimsizlerin bu durumdan haberdar olmalarının hangi sonuçlara yol açabileceği üzerine düşünmeye başladığında içindeki o toz bulutu şahlanarak her şeyi ardında saklıyordu.

Bekleyişin gölüne akan her an sabırsızlığın yeni bir pençe edinmesiydi. Yaşanan gecikme nedeniyle kendisine küfür ediyor, Jijan'a da bildiği bütün lanetleri sıralıyordu. Yine de kalkıp gitmesi gerekirken orada öylece oturmayı sürdürüyor, gördüğü bütün binaları alev alev yakma hayalini tekrardan tüketiyordu. Jijan'ın karşısında kendini neden o kadar güçsüz hissettiği sorusuna cevap aramaktan vazgeçmişti. Tekrardan söz vermişti, eğer gelirse ona Gökkuşağı Ülkesini anlatmayacak, ısrar ederse de bir daha gelmemesini söyleyecekti. Söz, ruhun güçlülüğünün ve temizliğinin ölçütü değil miydi? Yapacaktı bunu...

Uçtan uca savrulurken Jijan gelmişti. Elleri güzeldi, boynu, dudakları, ayakları, saçları... Ne kadar da kendine güveniyordu öyle, o kadar rahattı ki... Dünyanın en güzel kuşu gibiydi, ona kimse dokunamaz, kimse yakalayamazdı. Cehennemin ortasında, o zifiri karanlıkta cennetin gözbebeğiydi.

"Anlat" dediğinde "İnanmadığın bir şeyi neden bu kadar merak ediyorsun" diyememişti. Buyruğu bir an için bile geciktirirse görmekte olduğu rüyadan kâbusa uyanacakmışçasına ellerindeki titremeyi bastırarak hemen başlatmıştı anlatmaya. Gözleri, Jijan'ın görüntüsünü yudum yudum içerken. Kaç zaman sonra sırf onu etkilemek için her şeyi olduğundan daha güzel göstermek amacıyla elinden geleni yaptığını fark edince sesi titremiş ama yine de buna devam etmişti.

İçinde acı, üzüntü, özlem, sevinç, korku olan o garip mutluluk kısa sürmüştü. "Gitmem lazım" demişti Jijan, "Gerisini sonra anlatırsın."

Gitmişti de.

Demirci, yine de sanki Jijan orada, o taşın üzerinde oturur gibi anlatmaya devam etmişti.

Birden irkilerek başını kaldırdı. Zamanın epeyce geçtiğini şaşırarak fark etti. Mahallelere ulaşmıştı. Onu görenler selam vermemişlerdi. Demirci onlar için yarı deli birisiydi. Belirsizdi. Bu belirsizlik altında çok farklı tehlikeler barındırıyordu. Üstelik İsimsizlere dokunduğu da söyleniyordu. Çalıştığı işlikte ustası bile onunla mecbur kalmadıkça konuşmuyordu.

Gidip Ka'yı görmüş, konuşmak istediğini söylemişti.

Buluşup tartışmaya başlamışlardı başlamasına da, kendi kendine onca söz vermesine karşın yine de öfkesinin ayakları üzerine dikilerek göğsünü yumruklamasını engelleyememişti.

Açtı gözlerini. Karanlıktan arta kalanlar da silinince dönüp ciğerlerini havayla doldurdu, tuttu, nefessizlik, yavaş yavaş bıraktı.

"Bak Ka, seni anlamaya çalışıyorum, inan" dedi. Elleri hâlâ titriyordu. Ka'nın o sakin hali, karşısında yaramaz bir çocuk varmışçasına anlayışlı gülümsemesi öfkesini tepisine çıkarıyordu.

"Gerçekten söylediklerin üzerine epece düşündüm de."

"İstersen konuşmayı keselim" demişti Ka.

Nasıl böyle davranabilirdi? Karşısında kimin olduğunu bilmiyor muydu? Kendini ne sanıyordu? Büyüklük hastalığına yakalanmıştı. Böyleydi işte, köle köleliğinden uyandırıldığında hemen kendini dünyanın en yüksek yerine koyuyordu. Çukurdan çıkmış olması bir an önce onun gölgesinden de kurtulma istemini yaratıyor, bu da zirveye tırmanma saplantısına dönüşüyordu. Bazıları çok kısa süre içinde bunu gerçekleştirdiklerini sanıyorlardı. Düşkünler kendilerini ayağa kaldırmak için aşırı büyütürlerdi. Elbette sinirlenirdi. Elbette elleri yumruk olmak için kendilerini dayatırlardı. Elbette burnundan solurdu. Ka, bir kölelikten kurtulmuş ama başka bir köleliğe tutsak olmuştu, üstelik bunun farkında bile değildi.

"Hayır, konuşalım. Şunu anlamalısın; köleye ahlaklı ol demek köleyi köleliğe mahkûm etmektir. Açlıktan kıvranan, hiçbir şeyi

olmayan kölenin ahlakı da yoktur. Aç olan eğer çalışarak açlığını gideremiyorsa çalmak zorundadır. Köle köleliğini yıktıktan sonra, hatta yıkma sürecinden başlayarak kendi ahlakını da yaratacaktır. Kölelikten kurtulanın sahip olacağı ahlak isyanın ve özgürlüğün ahlakıdır."

Ka, konuşup konuşmamakta kararsızdı. Aslında yapabilse çıkıp gidecekti. Ona göre ne kadar bağırırsa bağırsın sağır kulaklar kendisini duymayacaktı. Ses tonunun yumuşak olmasına özellikle dikkat ederek tane tane konuştu.

"İsimsizler konusunda anlaşmadığımız şey şu: Onların yaşadıkları ahlaksızlık çürütmüş ruhlarını. Önce hayvanlık aşamasına ulaşmaları, sonra... Sonra..." O kelimeyi kullanıp kullanmamakta ikircikliydi. "Sonra insanlaşmaları lazım. Hiçbir araç kullanmıyor, sadece en kaba, ağır işlerde çalışıyor, bir parça ekmek için çocuklarını bile öldürüyorlar. Onların hepsi ölse Ülkede yaşam devam edecek, hatta daha da iyi olacaktır. İsimsizlerin özgürleşmeleri diye bir şey imkânsız. Onların malzemesi olduğu bina, sadece çirkinliği ve kokusuyla bile yaşam için mezardır."

Müdahale etmemesi gerektiğini bilmesine rağmen kendini tutamamıştı.

"Dönüp dolaşıp aynı şeyi tekrarlıyorsun. Köleden nasıl onurlu olmasını bekleyebilirsin ki? Köle o zaten, onurunu da yitirmiştir, ruhunu da. Ama özgürlük için mücadele ettiğinde, özgür olduğunda onuruyla birlikte ahlakına da kavuşacaktır."

Ka, kapıya doğru kaçak bir bakış fırlattı. Yanağının sağ tarafını kaşımıştı.

"İsimsizler için özgürlük ne anlama gelir ki... Kölenin özgürlük dediği şey çok farklıdır. Efendi olmak, Efendi gibi davranmaktır. Özgürlüğü hiç bilmeyen, onu hiç tatmamış olanlar nasıl özgürlüğü yaratabilirler ki... Yanıldığın nokta şu; köleliğin karşıtı özgürlük değildir. Kölelikten başka bir köleliğe yürüyüş... Ayaklanacaklarına inanmıyorum; ama öyle bir şey olursa da yapacaklar tek şey öldürmek, karınlarını doyurmak, yakıp yıkarak, tecavüz etmek..."

"O kadar tekrarlamama karşın hâlâ anlamamışsın, çok kalın kafalısın Ka."

Bağırarak söylediği bu cümlenin son kelimesi ağzından çıktığında pişman olmuştu.

"Olabilir, belki de kalın kafalıyım. Ama şunu iyi biliyorum, Esmerler sistemini yıkmanın yolu, köylü ve zanaatkârların birleşmesi, ayrıca sıradan askerlerden de destek alınmasıdır. Bütün İsimsizlerin katılacağı isyan bu Ülke için..."

"Köylü sahip olduğu inek kadar senin isyan düşüncene değer vermez. Zanaatçı da. Elbette onlar da sistemden rahatsızlar ama bu asla canlarını, en önemlisi de mallarını ortaya koyacakları anlamına gelmez."

"Ama!"

"Kesme sözümü! Kesme!"

Öfkenin dev bir dalgası o sete çarpmış ve sarsmıştı. Ardından bir dalga daha. Set, daha fazla direnemezdi.

"Anlamıyorsun, çünkü anlamak istemiyorsun. Senin derdin isyan değil, sadece bana karşı çıkmak. Ben..."

Konuştukça nehirde daha derinlere gömülüyordu. Kulaklarında kendi kelimeleri. Söylediği her söz setin yıkılışını hızlandırıyordu. O kelimeler ağzından tükürüğe bulanmış halde çıkıyordu. Birbirlerinin üzerine basarak. Yaralayarak. Birbirlerini sakatlayarak. Bileyip keskinleştirerek. Anında yumruğa ya da tokada dönüşüp atılıyorlardı.

Ka, geldiğine pişman olmuştu. Demirci'nin delirdiğini düşünüyordu. Onca öfkesinin altında kendisinin ona kayıtsız şartsız itaat etmek yerine farklı bir yol tutturmasının yattığını düşünüyordu.

Demirci, epey zaman boyunca bağırıp çağırmış, her türlü hakareti ettikten sonra sağanak yağmurun aniden kesilmesi gibi de susuvermişti. Ter içindeydi. Sessizlik bebekliğini arkasında bırakırken o neler söylemiş olabileceği üzerine düşünüyordu. Neden hatırlamıyordu, aradan yıllar geçmişti sanki. Birkaç kelime de olsa anımsayabilseydi. Yoksa aslında hiç konuşmamış mıydı?

Ka, yürüyüp kapıyı açtı, çıkmadan önce dönüp "Seni hiç kimsenin durduramayacağını biliyorum. Kendinden başkasını görüp duyduğun yok. Sonunda bir grup İsimsizle birlikte çöle çıkacaksın; ama daha aradan bir hafta geçmeden artan açlıklarının yaratığı öfkeyle onlar tarafından da öldürüleceksin. Biz ise burada tuğla tuğla o duvarı örmeye devam edeceğiz" dedi, buruk bir gülümseme şöyle bir koşmuştu yüzünde, kapıyı usulca arkasından örttü.

Demirci, hâlâ ona ne söylemiş olabileceği üzerine düşünüyordu. Bir süre sonra gözleriyle bulunduğu odayı taramaya başladı, sanki ağzından çıkan bütün kelimeler sağa sola saklanmışlardı da, onlardan birini görebilse gerisi çorap söküğü gibi gelecek, her şeyi hatırlayacaktı.

Çıktı odadan.

Mahallede yürürken, çekiç ve keski seslerinin yarattığı o ritme göre adımını atıyordu. "Çalışmayı ibadet olarak gören bu yarı esmerler" diye mırıldandı, sustu. Başında keskin bir ağrı, deşiyordu.

Çok düşünmek onu yavaşlattığından mağaraya oldukça geç ulaşmıştı. Israrla cevaplarına kavuşmak isteyen sorular iğne olup batmaya devam ediyorlardı. Bazen Jijan'nın görüntüsü şimşek gibi çakarak her şeyi yutuyordu. Ka'yı öldürme isteği. Hem de acı çektirerek.

Tıklım tıklımdı içerisi. Çoğu ilk kez geliyordu. Yine de istediği kadar kalabalık değillerdi. Kemik karşılamıştı onu. Hem ona hem de Lanetyüz'e fazlasıyla güveniyordu, kaç kez "Keşke bütün İsimsizler onlar gibi olsaydı" bile demişti. Daha ağzını açmadan ne istediğini anlıyor, söyleneni canla başla yapıyorlardı, "Öl" dese öleceklerdi.

Mağarada kaç İsimsizin olduğunu saydı. 'Hâlâ çok azlar' diye düşündü.

Köle için özgürlük ekmek ve sudan daha değerli değil miydi? Kulağa fısıldanmış tek isyan renkli kelime çok kısa bir süre içinde çığa dönüşmez miydi? Karanlıkta tek damla ışığa dört elle sarınıl-

maz mıydı? O zaman neden hâlâ İsimsizlerin büyük çoğunluğu ona inançlarını belirtmemişlerdi?

Meşalelerin loş ışığında bütün gözler Demirci'ye kilitlenmişti. Sağ yanında Lanetyüz, sol yanında da Kemik duruyordu. Çoğu yüreğin kapısı açıktı, sese dönüşen her kelime bu yüreklere mutlaka değecekti.

"Gökkuşağı Ülkesi" deyip sustu, bakışları kireç yüzlü, zayıf, pis kokan İsimsizlerin gözlerine tek tek dokunmaya başlamıştı.

20

Çöl, tahmin ettiğimizden de büyük olabilirdi. Değişik yükseklikte tepeleri arkamızda bıraktıkça başkaları çıkıyordu karşımıza. Fırtına nedeniyle kaybolmuş kardeşleri bulmak için sürekli bağırıyorduk da. Öyle ki çoğumuzun sesi kısılmıştı. Kardeşleri bulamama ihtimalini uzaklara kovmaya çalışıyordum.

Güneş, alevlerden elleriyle boğmaya uğraşıyordu. Onca susuzluk çekmeme karşın şakır şakır terliyordum. Zenan, yine hemen yanımda yürüyor, sırf benimle sohbet etmek için olmadık şeyler söylüyordu.

Pola'nın mola vermeye niyeti yoktu; ama susuzluğa ve sıcaklığa dayanamayıp düşenlerin artan sayısı onu buna mecbur bırakmıştı. İyi ki de öyle oldu, Zenan'ın yanından ayrılmak için uygun

bir bahane bulabilmiştim. Dilenen kardeşlerin arasında dolaşırken şunu çok açık şekilde görüyordum, kimsenin morali bozulmuş değildi, yaşanılanların yaşanması gerekiyordu; ama sonunda kaybolan kardeşleri bulacaktık. Bir tür sınama da denilebilinirdi buna, alnımızın akıyla atlatacaktık.

Yeniden yola koyulduk, uçsuz bucaksız düzlük. Haritada böyle bir yer yoktu. Yanlış yöne mi gidiyorduk? Tek bir tepenin olmaması cayır cayır yanan kumdan düzlüğe daha ürkütücü bir görüntü veriyordu. Belki de kaybolan kardeşlerle farklı yönlerde ilerliyorduk. Eğer öyleyse bir daha birbirimizi görememe ihtimali vardı.

Pola'yı takip ediyorduk.

Bazen kaç adım ötede su birikintisi bulduğunu sanıyor, o yöne doğru yürüyünce öyle bir şeyin olmadığını, o suyun daha uzak bir mesafede beklediğini görüyor, bu seferde oraya doğru yürüyor, ulaştığımızda ise aynı şeyi yaşıyorduk. On beşe yakın kardeş bu su hayallerini yakalamak için sonunda dayanamayıp koşmaya başlamışlardı. Onları yakalayıp vazgeçirmek için akla karayı seçmiş, bir kardeşi yere yıkıp ellerinden ayaklarından tutarak bir süre o halde kıpırdamadan bekletmek zorunda kalmıştık. Öğreniyordum; çölün sonu ölümle biten oyunları vardı, dikkatli olmalıydık. En olmadık şeydi, durup dururken Yağmur Damlasını hatırlamıştım. Babası marangozdu. Geceleyin mahalleye gitmiştim yine, sokakta yürürken bir pencereden sızan ışık nedeniyle içeriye bakmıştım. On yedi, on sekiz yaşlarında bir kız elinde bazı aletlerle bir şeyler yapıyordu. Güzelliği beni çekmişti; pencereye yaklaştım. Masada tahtadan küçük evler, köprüler vardı. Epeyce zaman boyunca onu seyretmiş, sonra geri dönmüş, birkaç gece sonra yine gitmiştim. Yağmur Damlası'nın hayali de bizimle birlikte yürüyordu.

Sanki çöl içimdeydi, her aldığım nefes yuttuğumu sandığım kumları çoğaltıyordu. Birkaç yudum da olsa su içebilseydim. Dilimle dudaklarımı yalamayı bırakmıştım. Kuruduğunu biliyordum. Çatlaklar içinde sızlıyordu. Alçak bir tepe çıkmıştı

karşımıza. Şaşkınlık gözlerimin içine bakıyordu. Tümden düzlük sanmıştım. Demek çöl bazen kendini böyle saklayabiliyordu işte.

Ortalardaydım, sırtımda deri bir torba, büyükçe de bir bez vardı, kılıcım belimdeydi. Ne kadar ağır olduklarını yeni anlıyordum, yürüdükçe de ağırlıkları artıyordu. Yükümü diğer kardeşlerle paylaşamazdım, kendi yüklerini taşımakta zorlanıyorlardı. Gözlerim bazen istememe karşın kılıcımın görüntüsüne doğru atılıyordu. Nasıl da ağırlaşmıştı öyle. Çıkarıp atsam ne olacaktı ki. Birkaç kardeşin yüklerinin bir bölümünden böyle kurtulduklarını görmüştüm. Yapsa mıydım acaba?

Kafilenin başı tepeyi geçmişti ki, nasıl oldu hiç bilmiyorum, o tarafa bakıyordum. Kıpırdadığını sandım; ama yine çölün bir oyunu diyerek önemsemedim. Oysa sarsıntılar artmış, kumdan tepe erimeye başlamıştı. Kardeşler tepeyi birbirlerine gösterip bağırıyorlardı. Tehlike hissi. Durmuştum. Arkamda yürüyenler de aynı şeyi yaptılar. Tepedeki sarsıntı arttı, aniden bir şey, dev gibi bir şey havaya fırladı, daha ne oluyor demeye kalmadan da başı vurulmuş tepenin yanına düştü. Yer sarsılmış, düşer düşmez de ağzını açmıştı. Dev, boynuzlu bir yılandı, ne kadar kabul etmek istemesem de Yıldızların Kanı'nda bahsedilen Neglerden biri karşımızda duruyordu işte. Tısladı, doğruldu, geriye doğru çekildi. Taş kesilmiştik. Sadece izliyorduk. Daha av olduğumuzu anlayamamıştık bile. Yılan ok gibi ileri atıldı ve önde bulunan kardeşlerden birini ağzıyla kaptı, kaldırdı kafasını, gözlerimizin önünde yutmaya başladı.

Hemen koşarak oradan uzaklaşmamız gerekiyordu. Kafalarımıza sert darbeler almıştık sanki, kıpırdayamıyorduk. Kendimizi çölün bize ana şefkatiyle kucak açtığına inandırmış, hep iyimser olmaya çalışmıştık. Kimi zorluklara karşı karşıya gelecektik gelmesine de, bunlar asla baş edemeyeceğimiz şeyler olmayacaktı. Acılarla, işkence ve üzüntülerle dolu geçmişimizi arkamızda bırakmıştık, öyle sanıyorduk, gelecek daha iyi olacaktı, öyle sanıyorduk. Oysa çöl, önce bizi fırtınasıyla boğmaya çalışmış, kardeşlerimizi bizden koparmış, susuzluk hançerini ciğerlerimi-

ze gömmüş, sonra yalan olduğunu sandığımız Neglerden birini karşımıza çıkarmıştı.

Kaç kulaç uzunluğundaydı Neg?

On beş? Yirmi? Kırk? Üç kişi el ele tutuşsa ancak gövdesine sarılabilirdi. Çatal dili bir adam boyundaydı. Tek lokmada kardeşi yutmuştu. En korkunç yeri ise gözleriydi, bizleri büyülemişti sanki, hâlâ öylece kıpırdamadan duruyorduk.

İkinci hamlesini yaptı ve bir kardeşimizi daha yuttu.

Olduğumuz yerde mıhlanmış gibiydik.

Görüyorduk, uzansak dokunacaktık ama canavarın gerçekliğini sindirememiştik. Bu ne kadar zaman alacaktı. Belki de teker teker hepimizi yutardı. Karşımızdaydı bütün korkunçluğuyla, enlemesine çizgiler ve simsiyah gövdesiyle parıldıyordu. Yapışkan, ıslak bir parlaklık içinde yutulan kardeşimizin kırılan çığlığını duymuştuk fakat mecburiyetmiş, yapılacak tek şeymiş gibi seyrediyorduk. Aramızda sadece biri o görünmez zinciri parçalayıp bağıra çağıra koşsaydı, takılacaktık ardına. Bütün sorun; zincirin halkalarından birinin kırılmasıydı.

Güneşi unutmuştuk.

Ateşten kumu.

Susuzluğu.

Dünya iki şeydi; Neg ve biz.

Tek şey olmaya doğru akıyordu zaman.

Sadece bedenlerimiz değil, düşüncelerimiz de felç olmuştu, bir çocuğun bile yapacağı şeyi yapamıyorduk. Neg, aynı anda tek tek gözlerimizin içine bakıyordu sanki. Kızıl gözlerini bölen iki siyah çizginin arasında bir şey. Çok farklı bir renk. Adı olamayan, adı konulmayan o renk. Yakalamıştı bizi ruhlarımızdan.

Dördüncü kardeşimizin attığı üç çığlık zincirlerimize çarpmış ama halklardan birini bile çatlatamamıştı. Gözlerimizi gözlerinden alamıyorduk. Bakışlarımız o adsız renge sinekler gibi yapışıp kalmıştı. Kurtulmak için debelendikçe tutsaklığımızı daha da derinleştiriyorduk.

Beşinci kardeşimizi de tek hamlede kapıp yutmuştu. O kardeşimiz diğerlerinden daha fazla direnmişti. Her şey gözlerimizin

önünde oluyordu, bütün ayrıntılarıyla görüyorduk; ama yaşananların ne anlama geldiğini bilmiyorduk sanki.

Neg, yeni bir saldırıda bulunmadı. Gövdesini topladı, kıvır kıvır oldu, tepeydi, birden ok gibi havaya fırladı, açıldı, dümdüz oldu, uçuyordu, çok uzaklara düştüğünü gördük, yer sarsılmıştı. Sonra tekrar fırlayarak gözden kayboldu.

Uykudan, çok korkunç bir kabustan uyanmıştık sanki, şaşkınlığın gözleriyle birbirimize bakıyor, "O neydi öyle?" diye soruyorduk, "Benim gördüğümü sen de gördün mü?" Tuhaftı, canavarı, yaşananları, yutulan kardeşleri birbirimize anlatmaya başlamıştık. Nefes nefese. Birbirimizin sözünü kesiyorduk. Hayret ediyorduk benzer şeyleri söylüyor olmamız karşısında, aynı kâbusu nasıl oluyordu da birden fazla kişi aynı anda görebiliyordu?.. Bağıra çağıra, bazen heyecan ve sabırsızlıktan tıkanarak anlatmaya devam ediyorduk.

Korku iliklerimizdeydi. Titriyor olmaktan fazlasıyla utanıyor ama bunu engelleyemiyorduk. Sonbahardı, tek ağacın yaprağıydık, korku kokulu rüzgâr bizi biçmeye çalışıyordu. Bazı kardeşler dizlerinin üzerine düşmüşlerdi, zangır zangır titriyorlardı.

Negin karşısında yaşadığımız çaresizliğe, sesimizi çıkarmamış olmamıza bir türlü anlam veremiyorduk, korkuyu keskinleştiren de buydu işte. Tekrar onunla yüz yüze gelebilirdik, yine aynı şeyler mi yaşanacaktı? Öylesi bir ölümle mi noktalanacaktı yürüyüşümüz?

"Hemen uzaklaşalım buradan" deyince Pola, yönümüzü değiştirdik, titreyen adımlarla, her an yere kapaklanma ihtimaliyle baş etmeye çalışarak epeyce yürüdük. Düşünüyordum, Neg karşısında o mutlak teslimiyetimizin nedeni neydi? Jano yanıma gelmişti. En yaşlımızdı, ellisini kaç adım geçmişti, beyazlamış saçı ve sakallarıyla tuhaf bir görünüşü vardı, iki siyah gözün süslediği kar beyazı bir baş. Onunla sohbet etmeyi severdim. Fazlasıyla soğukkanlı, öngörülü ve derin düşüncelere sahipti. Kalabalığın karşısında pek konuşmaz, genelde dinlemeyi yeğlerdi.

"Gözlerine, Negin gözlerine bakmak bizi felç etti" dedi. Haklıydı, benim için de sorunun cevabı buydu. "Kayıp kardeşlerimizi

bulmak için farklı bir yöntem uygulamalıyız" deyince, "Nasıl?" diye sordum. Cevabı "Bunun üzerine düşünüyorum" oldu. Jano, hep düşünürdü, dünyaya düşünmek için gelmiş gibiydi.

Durduğumuzda Pola'ya da Jano'nun söylediklerini aktardım. O da yaşadıklarımızın şokunu hâlâ üzerinden atamamıştı, yüzü allak bullak, bakışları ise kırık dökük tü. Ses tonu bile değişmişti. Çölün mezarımız olabileceği ihtimalini ciddi ciddi düşündüğünü fark etmiştim. Bastırmaya, örtmeye çalışsa da o korku.

Çöl, nasıl da aniden düşmanlaşmıştı öyle. Kumların altında her an bir şey çıkıp saldırabilirdi. Sürekli sağımızı, solumuzu, arkamızı kollamalıydık. Hani bu yeni amansız düşmanımızın hangi silahlara sahip olduğunu bilebilseydik, gücünü, nasıl saldıracağını... Bilinmezlik yeni düşmanımızın gücüydü. Onun avucundaydık, nefesi ensemizdeydi.

Pola, bütün kardeşleri topladı, aralarından bazıları "Lanet olsun Doje'ye" diye tekrarlıyorlardı. "Bir daha Neglerle karşılaşırsak sakın gözlerinin içine bakmayın. On beş kişilik gurup Nege saldırırken geri kalan kardeşler de daha güvenli bir yere çekilecekler. Bundan sonra her gün sırayla on beş kişi silahları ellerinde her an saldırıya uğrayacakmışız gibi hazır bekleyecek, herhangi bir tehlike karşısında hemen öne atılacaklar" dedi.

Nöbetçileri belirleme görevini bana vermişti.

Kimi Kardeşler Negin saldırısının Kutsal Kitap'ın doğruluğunun bir işarete saymış, dolayısıyla Gökkuşağı Ülkesi'nin varlığından kuşkulanmaya başlamışlardı. Tek biri bile bunu dile getirmemişti; ama tavırları değişmişti, her fırsatta "Lanet olsun Doje'ye" diyorlardı. Nasıl yapmışlardı, birbirlerini nasıl bulmuşlardı hiç bilmiyorum; ama yeniden yürümeye başladığımızda yaklaşık yirmi kişilik bir gurup oluşturduklarını ve kafilenin ortasında konumlandıklarını görmüştüm. Nasıl inanç inancı çekiyorsa, inançsızlık da inançsızlığı ve hastalığı çekiyordu.

Önce fırtına, ardından da Negin beş kardeşimizi gözlerimizin önünde çatur çutur yemesi bizler için dönüm noktası olmuştu. Bulunduğumuz yerin geldiğimiz yerden daha kötü olma ihtimali büyüktü.

Elim kılıcımın kabzasındaydı. Öldürdüğüm bir komutandan almıştım. Uzun, fazlasıyla keskindi. Sonrasındaki çatışmalarda da kullanmıştım. Yine de yanımda taşıyordum, kararlıydım, günü geldiğinde çok iyi öğrenerek ustalaşacaktım.

Tepelerin yakınından geçmemeye çalışıyorduk. Adımlarımızdaki o coşku, o rahatlık, o hızlılık kuma karışmıştı. Gölgesinden bile korkmanın ne demek olduğunu bütün benliğimle anlamıştım. Birbirimize yakın durmaya çalışıyorduk, kurtların varlığından haberdar koyunlar gibi hep iç içeydik. Her şey bir tarafa susuzluk unutulmuş olmasının intikamını fazlasıyla alıyordu. Dilim damağıma yapışmıştı, durmadan yutkunuyordum. Su bulmalıydık, yoksa bir süre sonra gücümüz tükenecek, ardından da ölümler başlayacaktı.

Daha fazla yürüyemeyip olduğu yere yığılanlar da vardı. Uğraşıyor, yeniden ayağa kalkmaları için dil döküyor, bazen koltukaltlarından tutup neredeyse zorla kaldırıyorduk. Hızımız epeyce düşmüştü. Hayalet göllerin peşine düşenleri geri çevirmek tam anlamıyla işkenceydi, bu bazen kavgaların yaşanmasına bile yol açıyordu.

"Su" diye bağırdı Pola, hepimiz o tarafa doğru baktık, gösterdiği yerde kaktüslerle çevrilmiş bir su birikintisi varmış gibi görünüyordu. Yoksa toplu bir yanılsamayı mı paylaşıyorduk? "Yanıldım herhalde" dedi Pola. Yine de oraya doğru yürüyorduk. Güneş, hiç ara vermeden başımıza ateş yağdırıyordu. Yaklaşıyorduk. Nefeslerimizi tutmuş, adımlarımızı büyütmüştük. Son anda sudan ayaklarıyla koşmaya başlayabilirdi. Kardeşlerden bazıları dua ediyordu.

İlk olarak Pola ulaştı küçük göle. Eğilince hepimiz aynı anda olduğumuz yerde çakılıp kaldık. Aynı korkuyu yoğuruyorduk, yoğruluyorduk. Pola dokunmaya kalktığında, tam eli değecekken gölcük yok olabilirdi. Böyle bir şey hayal kırıklığımızı ardımızda sürüklemekte zorlanacağımız dev bir kayaya çevirecekti. Yüreğimin şiddetlenen vuruşları kulaklarımdaydı. Elini suya soktu, sağa sola salladı, doğrulup ıslaklığı bize gösterdi.

İçimizden biri suya doğru fırlamış ve hemen çöküp içmeye başlamıştı. Kim olduğunu anlamaya çalışırken ben de diğerleri gibi göle doğru yürüyordum. Su içen kardeş başını kaldırıp da bize doğru dönünce, yine aynı anda durmak zorunda kalmıştık. Yüzünde çok keskin sancı çekiyormuş gibi bir ifade vardı. Konuşmak istedi, yapamadı, boğazını tuttu, ayağa kalkamaya çalıştı, başardı da, ardından da gölcüğün içine yüzükoyun düştü.

Ayaklarından tutarak çektim, Jano ve Zala da yarım ettiler, çevirdik, yüzü, elleri o kadar kısa süre içinde nasıl da kapkara olmuştu öyle. Ölmüş ama hayatlarımızı da kurtarmıştı. Suya hepimizden önce ulaşmak için öne atılması nedeniyle duyduğum kızgınlık yerini minnettarlık ve üzüntüye bırakmıştı.

Derin kazacak gücümüz yoktu, mezarın üzerini kumla örttük. Pola'ya dikilmişti gözler. Kısa bir konuşma yaptı, hiçbir şeyin inancımızı sarsmaması gerektiğini, eğer öyle bir şey olursa çölde bir gün bile dayanamayacağımızı söyledi.

Yeniden yürümeye başladığımızda garip bir kuşku kaplamıştı içimi. Sanki güneş hiç hareket etmiyordu, çakılıp kalmıştı oraya. Fırtınadan, Negin saldırısından sonra ne kadar zaman geçmişti? Sık sık gölgeme de göz atıyordum, boyu hiç değişmiyordu. Bu kuşkumu Jano'yla paylaşmaktan son anda vazgeçtim. Delirdiğimi sanabilirdi. Aslında bu ihtimal yokta değildi, içimden yükselen o bağırıp çağırma istemini bastırmak için didinip duruyordum.

"Durun" diye bir ses yükseldi ortalardan. Hemen oraya koştum, her fırsatta "Lanet osun Doje'ye" diye tekrarlayan guruptan biri yerde hareketsiz yatmaktaydı. Kardeşlerden ikisi onu sırtüstü çevirdiler, ölmüştü. Onca zorlukla baş etmiştik, onca kan akıtmış, defalarca ölüm tehlikesi atlatmıştık; ama hiç kimse böyle kolay bir ölümle aramızdan ayrılmamıştı. 'Pat' diye düşmüş ve ölmüştü, hepsi bu kadardı işte.

Hızla gömdük. Pola, kısa, ışığı az bir konuşma yaptıktan sonra "Yürüyelim" dedi.

Bakışlarım bazen güneşte, bazen de gölgemdeydi.

Yoksa deliriyor muydum? Ciğerlerimi parçalarcasına bağırma isteğiyle doluydum.

Susuzluğum her adımda artıyordu. Daha dün su içerken ki halimi hayal ediyordum. Diğer zamanları. Suyun önce dudaklarımı ıslatmasını, ağzımın içini doldurmasını, yutkunurken boğazımdaki o ılıklığı. Hayal etmek hiçbir işe yaramıyordu; ama elimde değildi. Susuzluğun nasıl yaman bir düşman olduğunu yaşayarak öğreniyordum.

En beklenmedik anda "Su" diye ilerde bir yeri göstermişti Pola. Bu sihirli kelimeydi, duymuştuk ya, dirilmiştik. Adımlarımızı büyüttük. Yaklaşmamıza karşın sağ tarafında çalılar olan su birikintisi bizden uzaklaşmamıştı. Etrafını çevirdik. Zehirli olabileceği ihtimali suyla aramızda ta güneşe kadar yükselen duvarlar örmüştü. Başka yolu yoktu, aramızdan biri kendini feda edecekti.

Raza, en gencimiz ve cılızımızdı, çöktü dizlerinin üzerine, Yija'nın "Dur!" denmesine karşın eğilip içmeye başladı. Doğruldu, yüzünde gülümseme vardı, "Bildiğimiz su" dedi, tekrar içti. Sadece Yija dizlerinin üzerine çökmüş, ellerini birleştirerek suya daldırmış, ardından da içmeye başlamıştı.

Doğrulup kalktı yeniden ayağa Raza, "Zehirli değil."

Kardeşler arasında kim önce içecek diye bir itiş kalkış yaşanmaya başlamıştı.

21

Gözlerini açtı. Pencereden sızan ışık 'sabah' diyordu. Kim olduğunu, nerede bulunduğunu hatırlamaya çalıştı. Dünyaya yeni gelmiş bebek gibiydi, sadece bedendi, kafasının, yüreğinin bütün duvarları boştu. O beyaz boşlukta gölgenin gölgesi bile yoktu. Üzerinde hâlâ uykunun kırıntıları vardı. Kapattı gözlerini, karanlık sadece karanlıktı, hiçbir görüntü, ya da sesle lekelenmemişti. Uykunun gölü ise onu içine alacak kadar geniş ve derin değildi. Oysa istiyordu. Bir bedene de sahip olduğunu da unutmak için kendini onun ellerine teslim etmeliydi. Uykuydu bu ama, önemli olan istenmesi değil, istemesiydi. 'Bir şeyler bulurum' umuduyla karanlığın kıyısına doğru gözleriyle yürüdü. Ulaştığında heyecanlıydı. Kokusuzluğu koklarken. Göz elleriyle eşeledi. Sadece temiz karanlık.

Açtı gözlerini.

Koskocaman belirsizlik tarafından karşılanmıştı. Neden olduğunu bilmese de kalkması gerektiğinin farkındaydı, sadece bu. Bedeni ve boş duvarlar. Geçmişsizlik, geleceksizlikti de. Zorlanarak da olsa elini kaldırdı, esmerdi, hiçbir nasır ya da yara yoktu. Büyüktü elleri. "Çocuk değilim" diye düşündü. Bu canını sıkmıştı. Gerçekten çocuk olmayı nedenini bilmese de istiyordu. "Kadın da değilim." Buna sevinmişti işte.

Kafasının içindeki karanlık.

Hayır, aslında gözlerinin izinin bulunduğu loşluk, o sımsıkı sessizlik ürkütücüydü. Yanında biri mi uyumaktaydı, nefes alış verişleri. Anlamak için dönmesi lazımdı; ama buna gücü yoktu.

Belirsizlik can sıkıcıydı. Korkutucuydu.

Gözlerini kapatıp açtı. Tekrarladı bunu. Loşluk küçük lokmalarla kendisini mi yiyordu?

Kafasının içine bir kelime düşmüştü, atılıp baktı: Meşan! "Tamam, adım Meşan" dedi, doğrulmak istedi. Meşan kelimesi anahtar olmuş belirsizliğin kapısını ardına kadar açmıştı. Kelimeler, çocuklar, görüntüler, sesler, kokular, anı kırıntıları yağıyordu. Sağanak.

Göz açıp kapayıncaya kadar dolmuştu. Ruhu sırılsıklamdı.

"Meşan'ım ben" dedi, "Geleceğin Efendisi." Yüzünü buruşturmuştu. Bazı görüntüler, anılar, kimi şeyler diğerlerini arkaya iterek öne çıkmaya çalışıyorlardı. Nedendi bu kavga? Babasının bakışları. Son olanlar... Yine Ülkenin Yüreğine acil olarak gitmiş ama bunun nedenleri üstüne tek kelime bile olsa bir şey söylememişti. Oysa o iki kahrolası görevli her şeyi biliyorlardı. Yola koyulmadan önce yine Şeşan'la konuşmuş, Jijan'la da şakalaşmıştı. Kendisinin payına ise bol nasihat, hatırlatmalar, yerine mutlaka getirilmesi gereken buyruklar düşmüştü.

"Göstereceğim size."

Doğruldu.

"Göstereceğim hepinize."

Döndü.

Jijan'dı yanındaki, örtü kaymıştı, çırılçıplaktı.

Gözleri uyuyan bedenin her tarafına dokunmuştu. Böyle bir güzelliğe sahip olduğu için mutluydu ama korkuyordu da. Sanki bir gün gelecek ve Jijan ellerinin arasından uçup gidecekti. Kendisini onun karşısında hep değersiz hissetmişti, güçsüz. Onda adını koyamadığı, tanımlayamadığı kimi şeyler vardı. Tehlikeli. Silaha dönüşerek ağır yaralar açabilecek...

Bakışları esmer çıplak bedende yeniden küçük adımlarla yürümeye başlamıştı.

Kafasının içinde uğultu, sanki çok farklı şeyler oluyordu. Ne yaparsa yapsın anlamayacaktı.

Gözleri, tam göbeğin üzerinde neden durmuşlardı ki? Jijan'la babasının birbirlerine gülümsedikleri görüntülerden biri atılıp her şeyi yutuvermişti. "Sana da göstereceğim" dedi, çabucak giyindi. Odadan çıkmadan önce döndü, Jijan sere serpe uyamaya devam ediyordu, bir bebek kadar da mutluydu. "Hepinize, hepinize kim olduğumu göstereceğim" diye mırıldandı. Gözleri dolmuştu, şöyle bir gevşese canı çok acıyan bir çocuk gibi bağıra çağıra ağlayacaktı.

"Ben Meşan'ım!"

Önüne çıkan iki hizmetçiye "Neden ayak altında dolaşıyorsunuz" diyerek kızdı. Ne olduğunu öğrenmek isteyen annesi telaşla odadan çıkmıştı. Meşan, onu gerçekten de çok severdi; ama nedense bunu ifade etmekte Şeşan kadar rahat davranamazdı. "Ne oldu oğlum?" Saçlarında aklar çıktıktan sonra haftada bir kez boyatmaya başlatmıştı. Beyaz, Lanet Doje'nin rengiydi. Beyaz giyilmez, o renkte bir şey kullanılmaz, beyaz kıllar sürekli boyanır, ya da tıraş edilirdi. Toprağı örten karın beyazı hep bir felaket işareti olarak görülür, kısa süren kış mevsimi bu nedenle hiç sevilmezdi. Annesinden yayılan boya kokusunu bile seviyordu, "Bir şey yok, şu hizmetçilere doğru dürüst işlerini yapmalarını öğretemedim gitti" dedi, gülümsemeye çalıştı, başaramadı. Hatırlamıştı, üç ya da dört yaşındaydı, bahçede bir kelebeği kovalarken düşüp dizini yaralamış ve ağlamaya başlamıştı. Hizmetçi onu kucaklayarak götürmüştü de, annesi dizini yıkayıp sarmış, kucağında uyumasını istemişti saçlarını okşarken. Nasılda sevgiden titremişti öyle.

"Kendini boşuna üzme oğlum."

"Oldu anne."

Alt kata indi, vazoların tozunu alan üç hizmetçi, onu görünce durmuş, korkunun yarattığı saygıyla başlarını önlerine eğmişlerdi, "Sakın kırayım demeyin, yoksa kırbacının tadına bıkıncaya dek bakarsınız?"

Bahçeye çıktığında biraz olsun rahatladığını hissetmişti. Güneş dev bir eldi, avucunda ne var ne yoksa bir an önce dökmenin telaşındaydı. Somurtmasındaki buzlar çözülecekken tam tersi oldu. Hemen önündeki kırmızı çiçekler solmuş gibiydi. Eğilip bir kaçına dokundu. Bahçıvanlardan birini çağırdı, "Ne bu?" diye sordu, ardından da tokadı indirdi yüzünün ortasına. Kapıya doğru yürürken "Göstereceğim size, hepinize" diye bağırıyordu.

Yüreği nasıl da çarpıyordu öyle. İçinde gürleştikçe gürleşen o ateş. Öfkesi kendini büyük lokmalarla yiyerek çoğalıyordu. Bağırmak istiyordu. Önüne her çıkanı ayaklarının altında ezmek. Kapıdan çıkacakken durdu, "Bana ne oluyor böyle?" diye sorarken gözleri gölgesindeydi. "Söyle, bana ne oluyor böyle?" Elleri titriyordu. Yumruk yaptı, sıkabildiği kadar sıktı. Bir şey boğazını tıkamıştı sanki, ağzını açabildiği kadar açtı, nefes almaya çalıştı, başaramayınca da öksürmek istedi.

Bahçe kapısını arkasında bıraktığında emirlerini yerine getirmek için hazır bekleyen altı hizmetkârla karşılaştı. Adamlar başlarını önlerine eğmiş onu bekliyorlardı. Böyle olmalıydı işte, herkes bunu bilmeliydi, babası öldüğünde Efendi... Durdu, hizmetkârlar da durmuştu. Efendi olmama ihtimali daha da büyümüş olarak çıkmıştı karşısına. "Şeşan" diye mırıldandı. Bu mırıldanış kafasının içinde şiddetli bir deprem yaratmıştı. Neden babası gitmeden önce Şeşan'la konuşmuştu? Arkasından ne iş çeviriyorlardı? Yoksa bütün o gizli bilgileri Şeşan'la mı paylaşıyordu? Ayağını nasıl kaydıracaklardı? Zaten Seşan'ın son günlerde tavırları fazlasıyla değişmemiş miydi? Jijan ona her zamanki gibi yaklaşıyor görünüyordu, dün gece nasıl da öpmüş, sarılmıştı; ama rol yapıyor olamaz mıydı? Annesi de mi bu işin içindeydi?

Kardeşleri? Bazen salona girdiğinde susup garip şekilde bakmıyorlar mıydı? Babası, Seşan'ın Efendi olacağını söylerse bunu kesinlikle kabul etmeyecek, direnecekti. Bütün kahrolası oyunları bozmaya yeniden yemin etti. Ta çocukken, kendini bildi bileli Efendi olmak için hazırlanmıştı, herkes de öyle yaklaşmamış mıydı? Daha şimdiden babası çiftlikte olmadığında kendisine 'Efendi' diye hitap edilmiyor muydu? Hayatının amacıydı, neye mal olursa olsun gerçekleştirecekti.

"Göstereceğim hepinize" diye mırıldanınca, hizmetkârlardan yaşlı olanı "Bir şey mi buyurdunuz Efendi?" diye sordu.

"Hayır!"

Yeniden yürümeye başladı. Bakışları uzaklara doğru kanat çırpmıştı. Sınırın kaç adım ötesinde birisi duruyordu; çocuk, yoksa yaşlı bir İsimsiz miydi? Gözlerini kıstı, bakışları hedefe biraz daha yaklaşmıştı yaklaşmasına da, yine de netleştirememişti.

Durmuştu, sorusunun cevabını bulmalıydı. Elini alnına siper yaptı, gözlerini iyice kıstı, gördüğü çocuk yoksa yaşlı mıydı?

Yarımboy, Efendi'nin büyük oğlu Meşan ve adamlarının öylece durup kendisine baktıklarını fark edince ne yapacağını şaşırmıştı. Efendilerin bakışlarına maruz kalmak bile tehlikeliydi. Eskisi gibi korkunun çamurunda debelenmiyordu; ama yine de oradan uzaklaşmak için büyük adımlarla yürümeye başladı. Demirci ona haritayı gösterdikten sonra sanki içinde kimi şeyler değişmişti, değişmeye devam da ediyordu da. Eskiden, yani haritadan önce kendini ölümün kaç adım ötesinde görüyordu, oturup kalkarken ile nefesi kesiliyor, sırt ağrısı nedeniyle bazen uyuyamıyor, on adımlık yere bile dura dinlene gidiyordu. Oysa artık yürüdükçe yürüyor, bana mısın demiyordu. Sırt ağrısı hiç var olmamış gibi yokluğa karışmıştı. Gençleşmişti sanki. Bilinçli olarak yokuşları tırmanıyordu. Açlık belasıyla bile daha kolay baş edebiliyor, iki üç lokmayla tüm günü geçirebiliyordu. Bazen bedenini yokluyor, ellerine, dizlerine dokunup uzun uzun bakıyordu. Hayır, eski bedeniydi; ama içinde farklı bir şey vardı. Bedenini güçlendiren bir şey. Coşkuluydu. Karşısına çıkan bü-

yükçe taşa uzandı, biraz zorlansa da kaldırdı, kaç adım taşıdı, fırlattı uzağa. Haritayı canlandırdı gözlerinin önünde. Gökkuşağı Ülkesine ulaşmak için aşılması gereken mesafe ne kadar da az görünüyordu öyle. Bir adımcık şey. Çöle çıksalar birkaç günde ulaşacaklardı oraya? On gün mü? Yoksa bir ay mı? Belki de üç ay? Hiç olur muydu, üç aya nerelere gidilirdi, haritadaki mesafe kısacıktı, en fazla beş gün, hadi bilemedin on...

Durdu, otların arasında büyükçe bir yaban armudu vardı. Kimin düşürmüş olabileceğini anlamak için çevresine baktıktan sonra uzanıp aldı. Açlığı unutulmuş olmanın öfkesini mızrak yaparak var gücüyle saplamıştı. Aldırmadı. Doğruydu, sabahtan beri tek lokma yememişti. Yüzünü buruşturdu, o pis koku ne kadar da artmıştı öyle. Yine hayretin sesiyle "Neden daha önce bu kokunun farkına varmadım?" sorusunu sormak yerine yürümeye başlamıştı.

Önünde on yıllarca sürecek bir ömür varmış gibi atıyordu adımlarını. İçindeki o şeyin yarattığı koşma istemi. Boğazına kadar güçle dolmuştu, saatlerce koşsa da yine yorulmayacaktı. Hani biraz daha uğraşsa belki uçabilecekti de.

Kokuyu kıra kıra ilerlerken, damarlarındaki kanın hızla akarken çıkardığı o sesi duyuyordu.

İlk barakaya ulaştığında beş yaşında zayıf mı zayıf, yarı çıplak, yalın ayak, kireç beyazı yüzünde ağlamaklı bir ifade bulunan çocukla karşılaştı. Karnı nasıl da şişti öyle. Yanından geçip gidecekken durdu, derin bir nefes alıp gülümsedi ve yaban armudunu ona uzattı.

Çocuk, kendisine tokat atılacakmış gibi irkilmişti. Elin tuttuğu armudu görünce inanamamış, bu nedenle uzanmaya yeltenmemişti. Yaşlı adam "Hadi alsana" demişti. Çok kötü bir oyun mu oynanıyordu? Bakışları çivi olmuş armuda çakılmıştı. El, alması için ısrar ediyordu. Uzanmaya çalışırsa tokatlayacak mıydı? Şiş karnında yuvalanmış birkaç yüz yaşındaki açlık, o genç ve tiz mi tiz sesiyle "Al" diye haykırınca, atılıp yapıştı ele; armudu kaptığı gibi koşmaya başladı.

Nefes nefeseydi çocuk, dönüp arkasına baktığında kimsenin kendisini takip etmediğini görmesine rağmen bir süre daha koşmayı sürdürdü. Açlık, durmasını buyurmuştu. Efendiydi o, karşı koyabilir miydi? Durdu. Armuda baktı. Elindeydi. Burnunu çekti. Sümüğü dudağına doğru akmakta ısrarcı davranınca daha güçlü bir şekilde yeniden çekti. Sümüktü, inatçıydı, elinin tersiyle sildi.

Yürümeye başladığında ilk ısırığı da almıştı. Şiş karnı gurulduyor, hareket ediyor, sanki boğazına doğru tırmanıyordu. Çabuk çabuk çiğneyip yuttu. Bağırışlar geliyordu. Kavga olup olmadığını anlamak için başını kaldırmadı. İkinci, üçüncü ısırığını da aldı. Yanından koşup geçenler vardı. Dünya yıkılsa da gözlerini armuttan almayacaktı. Açlık, ağır mı ağır ayaklarıyla karnında hoplayıp zıplıyordu. Ağzını açabildiği kadar açtı, yarım armuttan kocaman bir ısırık daha alacakken bir şeyin çarpması nedeniyle yere yuvarlanmıştı.

Erkeklere ait ayaklar koşmayı sürdürüyordu.

Armut, elinin tutsaklığından kurtulmuştu, bir adım ötedeydi. Doğrulup alacakken nereden çıktığını bilmediği kocaman bir fare kalabalığı, bağırışları umursamadan atılıp armudu dişlemişti. Bir an, sadece kısa mı kısa bir an fareyle bakışları karşılaşmıştı. Haykırış dudaklarından ölü doğrarken fare oldukça gözü kara bir şekilde koşan ayakların arasına dalmıştı, sağa sola yönünü değiştiriyor, zikzaklar çiziyor, daha hızlı koşmak için yavaşlar gibi yapıyor, her şeye karşın ilerlemesini sürdürüyordu. Karınlarını doyurmak için İsimsizlerin başlattığı o büyük, uzun süreli fare avından her nasılsa kurtulmakla kalmamış, onların elinden yiyeceklerini de almıştı.

Armut ağzında koşarken barakanın sağ tarafındaki taşın üzerinde oturan kadının ayağının yanında durmak zorunda kaldı. Şöyle bir başını kaldırdı, kadının elbiseleri yırtık ve kirliydi, bedeni yara içindeydi, çektiği acı çığlığa dönüşerek kazınmıştı yüzüne. Kucağında birkaç aylık bir bebek. Kartopu muydu yoksa. Yarı baygın yatıyordu. Eriyen kartopu.

Fare, barakaya girmek yerine ağzında yarım armut koşmasını sürdürdü.

Bağrışlar, çağırışlar...

Kapkara bir su birikintisine dalmamak için yönünü değiştirmek zorunda kalmıştı. Bir taş parçası sol tarafına düşünce durur gibi oldu. Baktı, büyükçe bir taştı. Koşmaya başlayacaktı; ama hemen önünde boylu boyunca bir erkek yatıyordu. Kafası kanlar içindeydi.

Taşlar sağına, soluna, önüne arkasına düşmeye devam ediyordu.

Bağırışlar, lanetler, küfürler, haykırışlar, inen sopaların yarattığı o sert çarpma sesi.

Ya hemen yuvasına doğru ilerlemeyi sürdürecek, ya da ayakların altında ezilecekti. Atılan taşlardan biri tarafından öldürülme ihtimalinin olduğunun da farkındaydı.

Kafasından kan akan adamın gözleri açıktı. Beyaz yüzündeki o ifade arkasında hiçbir iz bırakmadan yıkanmıştı.

Kanın kokusuna hangi fare karşı koyabilirdi ki.

Büyüyen kırmızı gölcük.

Açlık şahlanmışsa en olmadık tehlikeler göze alınabilirdi, fare, armut parçasını bıraktı, kaç adım atıp kan gölüne ulaştı ve içmeye başladı; ama bir şeyin kendisini izlediğini hissedince döndü. Saçları beyaza kesmiş, göğüsleri karnına kadar inmiş, ağzında bir kaç dişi kalmış yarı çıplak bir kadındı. Can korkusu haykırmıştı: "Kaç!" Fırlamıştı elbette.

Yaşlı kadın uzanıp armut parçasını aldı, elbisesine sildi kaç kez. Başını kaldırdı, evet kavga büyüyordu. Taşlar havada uçuşuyor, küfürler birbirlerini kırıyor, sopalar kemikleri parçalıyor, ölenlerin yaralıların yerlerini yenileri dolduruyordu. Gülümsedi; ama bu yüzünün çukurlarında, kesik ve çizgilerinde hiçbir değişiklik yaratmamıştı. Böylesi bir yaşlılık tek yüz ifadesine mahkûmiyetti. Cansız yatan genç erkeğe çevirdi kuyu gözlerini. Kan nasıl da akıyordu öyle, yeniden gülümsedi. Erkekler öldürselerdi birbirlerini. Ne kadar çok ölürlerse o kadar iyiydi, kendisi gibi yaşlıların yiyecek bulma ihtimali daha da artacaktı. Keşke erkeklerin, kadınların, çocukların kökü kazınsaydı.

Armudu sımsıkı tutmuştu.

Çığlık gözleriyle etrafa şöyle bir bakış attı, dünyanın son günü mü yaşanmaktaydı? Kutsal zafer günü! Kurtuluş.

Hemen oradan uzaklaşmalı, armudu midesinin malı kılmalıydı.

Doğruldu, iki adım attı; ama kavgaya katılmak için yanından geçen bir gencin kafasına indirdiği sopa darbesiyle sırtüstü yere yığıldı. Önce karanlık. Sonra yarı karınlık. Işık. Yine karınlık. Bazı görüntüler. Hayır, daha erkendi, çok erkendi, ölmemeliydi. Sıra başkalarınındı. Tanrı Oğul'a yalvarmalıydı; ama kahrolası o uyuşturan ılık karınlık. Neydi o? Farklı kokular. Kızarmış kuzu muydu? Evet, aynen öyleydi, çeşit çeşit yemek. 'Şükür Oğul'a.' Uzandı, bir parça et kopardı, ağzına atacakken karanlık ölmüştü. Işık. Neredeydi? Bağırışlar. O koku... Gözlerini açtı. Niye öyle upuzun uzanmıştı? İleriye doğru baktı, omuzu, kolu, bileği, açık eli, parmakları, armudu görünce her şeyi hatırladı. Açık avucunda duran armudu alabilirlerdi, hemen elini yumruk yapmalıydı, hemen. İstiyordu. Çok uğraşsa da parmakları söz dinlemiyorlardı. Eli, kolu, bedeninin bütün organları kendisine ait değiller miydi? Yalvarıyordu. Elini yumruk yapmalı, armudu diğerlerinden saklamalıydı. 'Yüce Oğul, yüce, acı bana.' Kahrolası eli, isyanına dört elle sarılmıştı. 'Lütfen yüce Oğul.'

Gördüğü şeye inanamadı, karganın teki elinin bir karış ötesine konmuştu. 'Tanrım!' Karganın ne yapacağını anlamıştı. Parmaklarını oynatmaya çalıştı, zorladı, 'Seni kahrolası.' Kolunu biraz da olsa hareket ettirebilseydi. Karga eline doğru sıçramıştı. Bunca haykırıştan, hır gürden, uçan taşlardan nasıl oluyordu da korkmuyordu. Demek, demek bütün o şeyleri içinden söylemişti ha! 'Ah yüce Oğul, lütfen.' Karga, yeniden sıçramıştı, artık uzansa gagasıyla dokunacaktı armuda. "Kışt" diyebilseydi. O armut parçasını yemeden ölmek istemiyordu. 'Lütfen yüce Tanrım, lütfen.' Hem yese belki de yeniden ayağa kalkacaktı. Karga, armudu gagalamıştı. "Kışt" demek için yanıp tutuşuyordu. Ne olursa olsun yemeli, sonra, sonra ne oluyorsa olsundu. Ah, sadece bir kez "Kışt" diyebilseydi. Karganın armudu yeniden gagaladığını gördü, sanki canını, etini gagalamıştı. Parmakları kıpırdasaydı,

"Kışt" diyebilseydi. 'Ey yüce Oğul acı bana.' Karga, başını kaldırınca bakışları karşılaşmıştı. 'Kışt' dedi içinden, kuşun bunu duyması için dua ederek. Karga, gözlerinin içine hain hain bakmaktaydı. Gagaladı yeniden, bir taş hemen yakınına düşünce de uzanıp armudu gagasının arasına alarak uçtu.

Karga, iyice havlanmıştı, aşağıdaki canavar yumak, et yiyor, kemiriyor, kan içiyor, kendisinden soyunuyor, sadece kendisine has o haykırışla kükreyerek yuvarlanmaya devam ediyordu. Bir an önce oradan uzaklaşmalıydı, Ev'e doğru değiştirdi yönünü. Kaç kanat çırpımı sonrası Ev'i ve bahçeyi net bir şekilde görüyordu artık. Her zaman fazlasıyla iştahını kabartırdı bahçe ama ne yazık ki oraya gitmek, karnını doyurmak çok tehlikeliydi. İki üç çember çizdi bahçenin üzerinde. İnsanlar vardı her köşesinde, onu ve diğer kuşları kovmak için bekliyorlardı. Arka tarafında, hemen duvarın ötesinde birkaç tane ağaç bulunuyordu, onlardan birine konup karnını doyurabilirdi.

Bazı sesler duyunca başını aşağı doğru eğdi, beş altı adam o ağaçlara doğru yürüyordu. Gaklama isteğiyle doldu. Başını kaldıracakken nasıl olduysa armut gagasının yarattığı tutsaklıktan kurtulup aşağı doğru düşmeye başladı. Şaşkınlık rüzgârının onu uzaklara savurmasına direndi, gakladı, armudun arkasından atıldı; ne yazık ki yakalayamamıştı.

Armut öndeki adamın kafasına çarpmış, ardından da yere düşerek yuvarlanmıştı.

Kafasını yukarı kaldırınca kargayı görmüş, onun tarafından da görülmüştü. "Neydi bu böyle?" diye mırıldandı Meşan. Elini başına götürdü, çarpan şeyi görmek için bakışlarıyla etrafı taramaktaydı. Taş mı? Değil. Şu ağaç parçası? Yok. Peki ne? Armut parçasını görmüştü. Karga oradan uzaklaşmak yerine gaklayıp duruyordu. "Kahretsin" dedi Meşan, "Bütün bu pis şeyler de gelip beni bulur. Kahretsin."

Armuda bir tekme savurdu.

Karga, daireler çizerken gaklamayı sürdürüyordu.

Meşan'ın öfkesi kendi kelimeleriyle mırıldanmıştı: "Göstereceğim hepinize. Pek yakında. Hepinize göstereceğim."

22

Gecenin soğuğu iliklerinizi kemirirken titriyor, gün boyunca çıkardığınız elbiseleri karanlığın çökmesinden kaç zaman sonra giymeye başlıyordunuz. Kavrulan yazdan donduran kışa, kıştan yine yaza, yazdan karanlığın bastırmasıyla kışa... Döngü buydu ve sonunda bazılarını hasta etmişti.

Karanlık, korkuların dağ gibi üzerinize çökmesiydi de. Her an en beklenmedik yerden saldırıya uğrayabilirdiniz. Gecenin perdesi gözlerinizi körleştirirken çölün keskin bakışlarından hiçbir şeyi saklayamayacağınızı elbette biliyordunuz. O akşam Pola'ya da söyledikten sonra nöbetçi sayısını iki kat fazlalaştırmıştın. Uyku çok uzaklardaydı, çağırmana, yalvarmana karşın sesini duyuramıyordun. Hangisinin daha kötü olduğunu soruyordun ken-

dine: Cayır cayır yakan sıcaklık mı, yoksa tir tir titreten soğuk mu? Cevabın gündüz ya da akşam olmasına göre mutlaka değişiyordu. Şundan emindin ama, susuzlukla asla baş edilmezdi, o efendiydi ve tek çare; egemenliğini hiç itirazsız kabul ederek bir an önce istediği şeyi ona vermekti.

Kalktın, nöbetçiler dışında diğerleri iç içe yatıyorlardı, ya da yatıyor gibi yapıyorlardı. Negin saldırısından, yenilen beş kardeşten sonra uykular delik deşik olacaktı. Başını kaldırdın, aynı şaşkınlık, onca yıldız. Soru kendini tekrarlamıştı; Gökkuşağı Ülkesine ulaşabilecek miydiniz? Eskisi gibi gönül rahatlığıyla 'Evet' diye cevap veremiyordun; ama 'Hayır' diye de. Evet ve hayır aynı gövdeye sahiptiler, eşittiler, soruyu duyduklarında aynı anda başlarını uzatıyorlardı. 'Evet'i sahiplenme istemin de işe yaramıyordu.

Hafif bir gürültü duyunca döndün, karanlığın örtüsü tanımanı engelleyememişti, Jano'ydu, hiç mi uyumazdı. Bir süre yan yana durup suskunluğunuzu büyüttünüz. "Aslında Jiha" dedi, "O suyun bulunduğu yerden ayrılmadan önce zehirli olduğuna dair işaret koyabilirdik. Benim de sonradan aklıma geldi. Ya diğer kardeşler bir biçimde o gölcüğe ulaşırlarsa?" Hemen cevap vermedin. Her zamanki gibi haklıydı. Onu neyin uyutmadığını da artık öğrenmiştin. Jano'yla farkınız buydu işte, o senin görmediklerini görür, duymadıklarını duyar, ortaya çıkma ihtimali küçük olan sorunları bile kendine mesele yapardı. Oysa senin çözüm üretmen, böylesi bir arayışa girmen için sorunla bir biçimde yüzleşmen ve ondan etkilenmen gerekiyordu. Başını hafifçe çevirdin, Jano'yu yandan görüyordun, hep düşüncenin derinliklerinde kulaç atıyormuş gibi bir hali vardı. Yaşadığınız o olay nedeniyle seninle diğer kardeşlere göre daha rahat bir şekilde konuşuyordu konuşmasına da, bu öyle uzun sohbet havasında olmuyordu bir türlü, üç beş cümle, daha çokta düşünceleriyle yoğurduğu suskunluğunu paylaşıyordu. Her şeye karşın mutlu gibiydi. Yüzünün duvarında ne korku ne endişenin lekeleri, ne de çok kötü şeylerin olabileceği beklentisi.

Karanlık ışığın kanıyla yaralandığında kardeşler de hazırlanmışlardı, sen ise yorgundun, bedeninin her tarafı sızlıyordu, ağzının içindeki o acılık. "Hastalandım mı" diye soruyordun kendine. Net bir cevabın yoktu. Payına düşen yiyeceği bile bitirmeyip genç kardeşlerden birine vermiştin. Yeni nöbetçileri ayarlardın. Kafile yola düştüğünde ortalardaydın.

Karanlıktan arta kalan son kırıntılar da kuma karıştığında yürümekte zorlanıyor ama bunu diğerlerine belli etmemeye çalışıyordun. "Ne oldu bana böyle" sorusunun cevabı yoktu. Sorunu Jano'yla konuşma istemini "Çok da büyütecek bir şey değil" düşüncesiyle bastırmıştın. O kum tepelerinden birinin yanından geçerken elin kılıcında, dayanamayıp çöktün dizlerinin üzerine ve öğüre öğüre kusmaya başladın.

Kimsenin yardım etmesini istememiştin, kusman biraz olsun rahatlatmıştı seni. Elin karnının üzerinde adımlarını büyütüp yetiştin kafileye. Tepeyi arkanızda bıraktığınızda hepiniz derin bir oh çekmiştiniz. Güneşten ateş yağıyordu. Pola, koşar adım yürüdüğünden takip etmekte zorlanıyordunuz. Çok yoğun terliyor, bu nedenle iki de bir su içmek zorunda kalıyordun. Diğerlerinin durumu da aynıydı. Oysa suyun daha idareli kullanılması gerektiği söylenmişti.

Ortalarda sürekli "Lanet olsun Doje'ye" diyen gurupla birlikte yürüyordun, yüzleri asıktı, adını koyamadığın o öfke, ya da üzüntüyü büyüttükleri açıktı. Birbirleriyle fısıldayarak konuşuyor, karanlık çöktüğünde kendi aralarında kararlaştırmışlar gibi yan yana uyuyorlardı. Bu konuyu ilk fırsatta Jano'yla konuşmaya karar vermiştin, mutlaka onun da kimi gözlemleri vardı, neler yapılabileceğine ilişkin düşüncelerini öğrenmen iyi olacaktı. Aralarından Der'i tanıyordun. Daha önce herkes nasılsa o da öyleydi, isyanla birlikte öne çıkmış, acımasızlığı ve her göreve gönüllü olmasıyla tanınır olmuştu. Kadın, çocuk demeden önüne çıkanı öldürüyor, bunu da "Onlar bize hiç acımadıklarından merhamet beklemeye de hakları yok. Gebertmediğin her çocuk kaç yıl sonra intikam almak için saldıracak düşmandır" diyerek gerekçelendir-

meye çalışıyordu. Gerçi isyancılar içinde onun gibileri çoktu, daha dün köleliğin gölgesinde sonsuz bir teslimiyeti yaşayan yeni asiler, efendilerden gördükleri zulmün kaç katını yine onlara geri kusmuşlardı. Der, durmadan öldürmüştü. "Bugüne kadar o yalanlara inandık, artık kendi gerçeklerimiz için can alıyoruz." Öldürmek, kan dökmek geçmişlerine, o geçmişte yaşadıklarına olan öfkenin kusulma biçimiydi, kan; konuşmak yerine bağırmaktı, bu nedenle hiçbir fırsatı kaçırmamışlardı.

Der'le birlikte yürüyordun. Sana karşı soğuk davranmakta olduğunu hemen fark etmiştin. Oysa onunla aranda hiçbir sorun yaşanmamıştı. Konuşmaya sen başladın, verdiği cevaplar fazlasıyla öfkeliydi. Üstelik ağzını her açtığında "Lanet olsun Doje'ye" diyordu. Ne olmuştu öyle, nasıl da hızla değişmişti? Kendisi değil miydi Kutsal Kitabı paramparça eden. "Neg" demişti Der, "Neglere inanmıyor, Yıldızların Kanı'nın bir yalanı olduğunu sanıyordum. Neglerin varlığı üzerine oturup düşünmeliyiz." Anlamıştın, Der daha dün oldukça kesin bir biçimde inkâr ettiğine yaşanan olay nedeniyle yeniden sarılmıştı. Şaşkınlığın da seninle birlikte yürüyordu. İsyan ve sonrasında yaşananlar nedeniyle, en önemlisi de çöle çıkışla birlikte geçmişle olan bütün köprüler atılmamış mıydı? Geçmiş diye bir şey var mıydı? Der ve arkadaşları geri dönmeyi mi düşünüyorlardı? Konuştun, anlatmaya çalıştın; ama söylediklerin onun kulaklarına ulaşmıyordu. Negin ortaya çıkışı, kardeşleri teker teker yemesi Der'i içindeki sesler dışında her şeye sağır kılmıştı.

Büyüttün adımlarını, nöbetçileri kontrol ediyordun, onları sıkı sıkıya tembihlemiş olman nedeniyle görevlerini hakkıyla yapıyor görünüyorlardı. İkiz kardeş Kala ve Zala ile selamlaştın. İsyan günlerinde de hep öyle yan yanaydılar, bütün yakınlarını kaybetmiş olmaları birbirlerine daha sıkı sarılmalarına yol açmıştı. Negin ortaya çıkışı ve yaşananlar onlar açsından hiçbir gölge yaratmamıştı. Bu çok iyiydi, gölge çürütücüydü, çalı ve zehirli otların yeşermesine yol açardı. "Gökkuşağına ne zaman ulaşacağız?" diye sorduğunda Zala, gülümsedin, "Keşke bilebilsem." O

esnada kafilenin baş tarafında bazı seslerin geldiğini duydun, ne olduğunu anlamak için büyüttün adımlarını.

Pola, "Önce kaybolan kardeşler bulunacak" diyordu, Der ise "Yanlış, hepimizi öldürmeye mi çalışıyorsun, Gökkuşağı'na gidelim, sonra kardeşleri bulmak için geri dönebiliriz. "Der'in etrafındaki gurup da onu hararetli bir biçimde destekliyordu. Bir süre sonra bütün kardeşler oraya toplanarak tartışılanları çember içine almışlardı. "Belki de hiç bulamayız kayıpları. Ne yani yıllarca bu çölde mi dönüp duracağız? Biz çöle niye çıktık, Gökkuşağı'na gitmek için, değil mi? Ne olursa olsun bu amacımızdan sapmamalıyız" demişti Der. Pola'nın öfkelenmeye başladığı açıktı, "Hayır, önce o kayıpları bulacağız. Meseleye bir de onların gözlerinden bak, aralarında olsaydın seni bırakıp gitmemiz karşısında ne hissederdin?"

Güneş ateşten tek gözüyle sizi seyrediyordu, kumlardan görünmez alevler yükselirken.

Terliyordun.

Terliyorlardı.

Sanki sadece terlemek için yaşıyordunuz.

Yumruklarını sıkmış, bağırışın kılıcıyla konuşuyorlardı. Gerçek bir sorunla karşı karşıyaydınız. Kardeşlerden çoğu Der'in söylediklerini destekliyordu. Haksız da sayılmazlardı, her an yeni bir kum fırtınasına yakalanabilirdiniz, Negler de saldırıya geçebilir, ya da çöl daha da kanlı bir hamlede bulunabilirdi. Ya suyunuz biterse? Yani elbette bitecekti, şans yüzünüze gülmek yerine sırtını dönüp de yeni bir kaynak bulamadığınızda ne olacaktı? Daha ne kadar zaman boyunca arayacaktınız kardeşleri? Bir ay mı? Üç ay mı? Yoksa daha altı ay mı?

Der, "Çöl, hepimizi yutmadan önce Gökkuşağı'na gitmeliyiz. Üstelik hemen şimdi bunu yapmalıyız" dediğinde bazı kardeşler de onu destekleyen şeyler söylemişlerdi. Pola, "Hayır" dedi, "Herkes istediğini yapmakta özgürdür. Ben o kardeşlerimizi arayacağım." Öfkeden tir tir titriyordu. Yüzü nasıl da kızarmıştı öyle. Onu ilk kez o kadar kızgın görüyordun.

Pola, yürümeye başlamıştı. Harita ondaydı, O, Gökkuşağı'nın hem kapısı, hem de anahtarıydı. Onsuz oraya ulaşılmazdı. Oldukça zekice bir hamle yapmıştı. Der ve etrafındakiler kızgınlıklarını bağırıp çağırarak göstermişlerdi, hatta bazıları küfür bile etmişti. Yürüdün Pola'nın gittiği yöne, diğer kardeşler de üçer beşer takılmışlardı ardına, kaç zaman sonra dönüp baktığında, Der ve onunla birlikte hareket eden kardeşlerin de her şeye gebe suskunluklarıyla kafilenin arkasında yürümekte olduklarını görmüştün.

Güneş, tam tepeye çivi gibi çakılıp kalmıştı, içinde ne var ne yoksa üzerinize döküyordu. Kumlardan yükselen o kızgın buharı solumak ciğerlerinizi kavuruyordu. Uzun, ince deri suluğunu iki de bir kafana dikiyor, büyük yudumlarla susuzluğunun sesini kısmaya çalışıyor, "Yeter bu kadar içtiğim, akşama kadar boğazımdan damlası bile geçmeyecek, yoksa bitireceğim" diyor ama aradan öyle çok zaman geçmeden o istemin önünde yeniden yere kapaklanıyordun. O hızla içmeye devam edersen gerçekten de karanlık çökmeden bitirecektin. Bazı kardeşler yalvar yakar diğerlerinden su istemeye başlamışlardı, kendini o duruma düşürmemeliydin.

Pola ve onunla birilikte önde yürüyenler sık sık durup etrafta iz olup olmadığını anlamaya çalışıyorlardı. Zenan bu konuda ustaydı; ama "Kum sanki üstünde hiçbir şeyin, tek çizginin bile kalmasını istemiyor gibi" demişti.

Güneşin çakıldığı yerden bir milim kıpırdamadığını düşünüyordun. Sıcaklık dayanılmaz noktaya gelip dayanmıştı. Bayılanlar vardı ve onların ayılmaları için epeyce uğraşmak zorunda kalmıştınız. Öylece ayakta durmuş, gözlerini kısarak etrafına bakmıştın. Çölün bir sonu yoktu. Göğün açık mavisi ile kum. Güneş, kendisi için bir dünya yaratmıştı. Sadece onun istediği yaratıklar orada yaşayabilirdi. Kendi ülkesine izinsiz girildiği için öfkeli olduğundan sizleri pişman etmek için elinden geleni ardına koymuyordu. Aslında diye düşünüyordun, iki güneş vardı, biri ordaydı, yukarıda görülüyor ve görüyordu, diğeri kumların altındaydı, karanlık çöktüğünde ise buz doğurmaya başlıyordu.

"Lanet adamın tekisin. Bir çocuk bile senden daha dayanıklıdır" deyip suyu diktin kafana. Elinin tersiyle deri torbaya dokundun, evet, çok az kalmıştı. Oysa bir an için uykuya dalan susuzluk etine iğne batırılmışçasına fırlamış, büyük, ağır ayaklarıyla tepinirken bağırmaya başlamıştı. "Hiç mi utanmıyorsun, hani karanlık çökünceye kadar içmeyeceğine söz vermiştin?"

Yürürken etrafına bakmayı sürdürüyordun. Diğer kardeşler de kayıpları bulmak için aynı şeyi yapıyorlardı. Hatta Der ve guruptan birkaç kişi önde Pola ile birlikte yürümekteydi. Yija, "Sen ne düşünüyorsun Jiha, kayıp kardeşler hakkında?" deyince "Pola doğrusunu yaptı. Hepimiz kendimizi onların yerine koymalı, meseleye öyle bakmalıyız. O kardeşleri bulduğumuzda bunun yaratacağı sevinci düşün" diye konuşmuştun. Roza "Ya hepsi ölmüşse. Yani Negler... Ya da kum fırtınası..." diye mırıldanmıştı. Yija ve Raza çok yakın arkadaştılar. Hatta Yija, "Raza benim için kardeşten de öte" demişti bir keresinde. Her isyancı birbirini onlar gibi sevmeli diye düşünmüştün, 'Onlar gibi birbirine bağlı olmalı, korumalı...'

Bir çığlık sohbetinize saplanan kılıç olmuştu. 'Negler mi' diye düşünmüştün? Oysa orada ne tepe vardı, ne de Nege dair bir işaret. Yija ve Raza ile birlikte koşmuştun sese doğru. On beş yirmi adım ötede nöbetçilerden biri sırtüstü yatıyor ve "Yardım edin" diye bağırıyordu. Diğer nöbetçi, elindeki mızrağı fırlattı ileriye, kaç adım atmıştı ki durdu, "Akrepler" dedi, döndü, "Normal akreplerden daha küçükler, yıldızsız ve aysız gece kadar da karalar." O nöbetçi de sırtüstü düşmüştü, "Kumun altındalar. Burası dolu. Yuvaları..." diye bağırıyordu. Raza atılacakken Yija kolundan tutup çekmişti. Korkunun boyu boyunu kaç kat geçmişti, yine de yürüdün oraya doğru, mecburdun, o nöbetçileri sen görevlendirmiştin, onların gösterdiği cesarete sahiplik etmeliydin. Kılıcını çektin, yansımanın gözleri kılıçtan sana kaçak bir bakış fırlatmıştı, korkuyordu, akreplere dair anlatılanları hatırlamaya çalışıyordun. Nöbetçilerden biri "Yardım edin" diye bağırmıştı, diğeri ise "Gelme. Sakın gelme. Kumun altında saldırmaya hazır bekliyorlar" diye.

Durdun, buhar tüten kumda zar zor fark edilebilen binlerce ufacık kabartı, deride çıkmış sivilce gibiydiler. Akrep miydiler? Adımını ileriye doğru atacakken kumun kıpırdadığını, simsiyah bir şeyin sana doğru fırladığını gördün. Hiç düşünmeden salladığın kılıç şans eseri akrebe çarpmış onu yere düşürmüştü. Pola "Geri dön" diye bağırmıştı. Söyleneni elbette yapmak istiyordun; ama görünmeyen iplerle bağlanmıştın.

Terle ıslanan elbiselerin kuruyor, yeniden ıslanıyor ve kuruyordu.

Güneşin kahkahası, yağan ateşti.

"Yardım edin, lütfen. Yüce Oğul adına!"

Sakin olmasını söylemeliydin nöbetçiye ama ağzını açamıyordun. Diğer nöbetçi, "Her taraftalar... Her tarafta..." demişti.

"Kalkıp bana doğru yürüyün."

"Hareket, hareket edemiyorum. Hiç..."

"Yardım edin... Ulu, Ulu Oğul adına."

İleriye doğru attın adımını. Sırtında üç yüz doksan üç kardeşin gözü. Pola "Geri dön" diye bir kez daha bağırmıştı. Hemen yanından birinin geçtiğini gördün, tanımıştın, genç kardeşlerden biriydi, sopasını ileriye doğru uzatmış, koşuyordu. İlk nöbetçiye ulaştı, elinden tuttu, çekmeye çalışırken kumun içinden akreplerden biri fırladı, boynuna sülük gibi yapıştı ve onu soktu. Ardından da on beşe yakın akrep daha soktu. Genç, yüzükoyun yığılmıştı kurtarmak istediği nöbetçinin üzerine. "Bana ne oldu böyle, bana ne oldu" diye bağırıyordu.

Jano, "Geri dön" deyince tutundun sesine, kılıcını her iki elinle sımsıkı kavramış halde küçük adımlarla geri geri yürüyor, yansımanın gözlerine bakmamaya çalışıyordun. Her adım artan utançtı. Yine de yaşıyor olmanın sevinci.

Taş suskunluğunuzla üç kardeşe ne olacağını bekliyordunuz. Der ve yanındakiler dua eder gibi "Lanet olsun Doje'ye" diye tekrarlıyorlardı. Utancın gölgesinin ağırlığı. O genç kadar olamamış, geri dönmüştün. Üç kardeş de avazı çıktığı kadar bağırıyordu. Kaç adım ötenizdeydiler; ama onlara yardım edemiyordunuz.

Elinde olsa hemen orayı terk edecektin. Seyretmek akreplerin ortasında felçli yatmaktan daha zordu.

Bağırıyorlardı.

Ordaydılar, birkaç adım ötede, etraflarını çevirmiş ölümün ortasında, siz ise sadece seyrediyordunuz.

Sessiz bir kahkaha duymakta olduğunu sandın. Güneş miydi o kahkahanın sahibi, yoksa çölün kendisi mi? Sayılmayacak kadar çok kumdan ağzıyla hâlâ kıs kıs gülmeyi sürdürmüyor muydu?

Öylesine terliyordun ki, çok geçmeden yaz güneşinin suyunun tümünü emip kuruttuğu, tek dokunuşta toza dönüşen o yapraklardan birine dönüşeceğini sanıyordun.

Üç kardeş, bedenleri şişip kararmaya başlayan o üç kardeş, canları seslerinde son direnişlerini gerçekleştiriyorlarmış gibi ciğerlerini yırtarcasına bağırıyorlardı. Gözlerinde yağmur bulutları. Çaresizlik zehir dolu kâseyi hiç ara vermeden yudum yudum içmekti. Üstelik tam biteceği zaman o kase yeniden silme doluyordu.

Medi, yardım etmek için atıldı ama kardeşlerden biri onu elinden yakalayıp bütün gücüyle çekerek yere yıkmıştı. Ağlıyor, her şeye lanet ediyor, "Bırakın beni, bırakın, o kahrolası akrepleri tek tek öldüreyim" diye bağırıyor, yumruklarıyla kumu dövüyordu.

"Yardım edin."

"Lütfen... Lütfen... Ölmek istemiyorum."

"Alçaklar, seyredeceğinize yardım edin. Şerefsizler."

Kahrolası tutsaklık buydu işte, akan her an yüreğinden büyük parçalar koparıyordu.

"Bakın" diye bağırılınca, diğerleriyle birlikte seninde dudaklarından hayret nidası yükseldi.

Üç kardeşin etrafındaki kum kıpırdamaya, sarsılmaya başlamıştı, deprem oluyormuş gibi. Binlerce akrep çıkmıştı ortaya. Parmak büyüklüğünde, parlayan siyahlıklarıyla kardeşlere doğru ilerliyorlardı.

"Yardım edin... İmdat... Ah... Ah, yardım..."

"Alçaklar, neden duruyorsunuz öyle..."

Kardeşlerden bazıları o akrep gölüne ellerindeki sopa, kılıç ve mızrakları atmışlardı, ama bu hiçbir işe yaramamış, atılmış şeyler anında zifiri karanlık tarafından yutulmuşlardı. Ölseler belki bunun yaratacağı acı daha katlanılır olacaktı; ama sağdılar, seyrettiğinizi görüyor, konuştuğunuzda duyuyorlardı.

"Ve akrepler etinizi canlı canlı yediğinde çığlıklarınız mızraklara dönüşüp yağacak üzerinize" demişti birisi, döndün, Jano'ydu, hatırlamıştın Yıldızların Kanı'ndan bir bölümdü.

Akrepler, üç kardeşi kendi karalıklarında yok etmek üzereydiler.

Kaçacak yeri olmayan kuzunun olduğu yere çöküp kurdun dişlerine gözlerini dikmesi gibi bakıyordunuz.

Fırlatılan her şey akrep karasınca yutuluyordu.

"Yardım edin... Ahhhhh!"

"Yüce Tanrım, yüce... Yüce... Yüceee!"

Akreplerden bazıları kardeşlerin ağzından içeri girince sesleri kesilmişti. Hâlâ canlı olduklarını biliyordun. Açık ağızlarından girmeye devam ediyorlardı.

Ne sıcaklık, ne susuzluk, ne başka bir şey, tümden acıya kesilmiştin. Nasıl oluyordu da 'pat' diye düşüp ölmediğine şaşırıyordun.

Karınları epeyce şişmişti, şişmeye de devam ediyordu.

Kardeşler kalabalığının aynı anda titremeye başladığını biliyordun. Yüzükoyun yere kapaklanmak üzereydin. Yanakların ıslanırken gözlerini akrep gölünün ortasındaki karınları şişen kardeşlerden koparamıyordun.

Beklediğin şey oldu ve karınları patladı. Dört bir tarafa kanın rengine bürünmüş akrepler saçıldığında, "Bir şeyler yapmalıydık" diye mırıldanmıştın.

23

Çekici bütün gücüyle akkor halindeki demire indirecekken her şey aniden buz tutmuşçasına donup kalmıştı. Ağzındaki nefes, gözlerindeki bakış bile. Duymuştu, hem de çok net bir şekilde duymuştu; ama o sözlerin söylendiğinden kuşkuluydu. İnanamıyordu. İmkânsızdı. Yine de bedenini hareketsizliğe mahkûm eden şaşkınlığı kıramıyordu. Hiç öyle bir şey olabilir miydi? Belki de yaşadığı an sadece bir kâbustu. Kesinlikle öyleydi. Peki o zaman neden uyanmıyordu?

Duymuştu işte, kalkıp nasıl inkâr edebilirdi, işliktekiler de, sesler anında can vermemiş miydi? İçeriye giren birisi "İsimsizler, Efendi Şeşan'ın kafasını parçalayarak öldürmüşler. Efendi Meşan, cesedini bulup Ev'e getirmiş" demişti. Bu sözleri söyleyen hâlâ ka-

pının ordaydı ve son kelimeyi söylerken nasıl sağ elini yüzüne doğru kaldırmışsa o halde durmayı da sürdürüyordu.

Duydukları içinde yankılanıyordu. İnkârın çamuruyla sıvayıp yokluğa mahkûm etmek mümkün müydü?

Çekiç elinden arka tarafa doğru düşünce, döndü haberi getirene. Usta dâhil işlikteki diğer beş kişi şaşkınlığın hücresinde kıpırdamadan duruyorlardı. Ülke'de olması asla hayal edilmeyecek bir şeydi bu. İsimsizler bütün tarih boyunca bir efendiyi öldürmemiş, hatta böylesi bir girişimde dahi bulunmamışlardı. Eğer söylenen doğruysa artık hiçbir şey eskisi gibi olmayacaktı. Kıvılcım öyle şok edici şekilde çakmıştı ki, her şeyi yakıp yıkacaktı. Bütün Ülke'yi altüst edecek depremin başlangıcıydı.

"Depremin" diye mırıldanmak isterken.

Yumruklarını sıkabildiği kadar sıkmıştı, tırnaklarını etine gömmeye çalışıyordu. Belki bir ihtimal acı, kapanmış kapıları ardına kadar açardı.

İşlikte mezar sessizliği, ölülerin kıvranan nefes alış verişleri.

Yürüdü kapıya doğru. Dizleri titriyordu. "Kesinlikle yanlış duydum" diye konuşmak istedi, yapamadı. Birisinin durup dururken ağaçların şarkılar eşliğinde koşmaya başladıklarını söylemesine benziyordu bu, ya da kayaların, taşların kanatlanarak bulutlara doğru uçtuğunu. İsyan için daha çok vardı, hiçbir zaman ilk olarak Efendilere saldırılacağını da söylememişti ki, nasıl olurdu böyle bir şey, nasıl?

Haberi getiren hemen karşısında durmaktaydı.

"Ne... Ne... Dedin... Söyle bana, ne?"

Bu sorunun sorulmasını bekliyordu zaten, "Şeşan'ı öldürmüşler İsimsizler. Efendi Meşan cesedini Ev'e götürmüş..."

Aynı şeyi söylemişti işte. Kim böyle bir şey yapmış olabilirdi? "Kim?" diye bağırdı, haberi getireni itip çıktı dışarı, koşmaya başladı. "Kim? Kim? Kim?" Mahalleyi arkasında bırakmıştı. "Kim? Kim?" Mutlaka patlayacak o sessizlik. Neler oluyordu gerçekten? Bu ölümün isyan hazırlıklarını nasıl etkileyeceğini düşünmek istiyor, yapamıyordu, düşünce kırıntıları balıklar gibi kayıyorlardı

ellerinin arasından. İpin ucunu kaçırmıştı. Başlayan fırtına onu da en olmadık yere savuracaktı.

Koşuyordu.

"Kim? Kim? Nasıl olur? Kim?"

Ciğerlerinde keskin bir yanma. Kendini zorlayabildiği kadar zorluyordu.

"Bu... Bu... Bunun..."

Ayağı taşa takılınca sendeledi, yere düşecek gibi oldu, son anda dengesini sağlayıp hızlandı. Bedeni hep terleyen bir yaratığa dönüşmüştü. Daha hızlı, daha hızlı, daha hızlı koşmalıydı. Ciğerleri parça parça olup ağzından fışkıracakmış gibiydi. Ortadan ikiye çatlayacaktı. Mümkün değildi. Hayır, asla, bir İsimsiz bırakın Esmerlerden birini öldürmeyi, bunu düşünemezdi bile. Bir araya getirdiği adamlar ise kendinden habersiz kesinlikle adım dahi atmazlardı. Hatta kendisi böyle bir şey yapılmasını emretse de buna cesaret bile edemezlerdi.

Kanat takmışçasına ilerliyordu.

Ev'in önünden geçerken döndü, bahçede sessizliğin örtüsü altında bekleyen kalabalık.

"İmkânsız... İmkânsız... İmkânsız..."

Bedeni terleyerek kendini bitirmeye kararlıydı.

"Bu... Nasıl? Olur mu? Kim? Eğer?"

Kafasının içinde öyle bir uğultu ki...

Sorular birbirlerine öfkeyle saldırıyor, parçalamaya çalışıyorlardı.

Orası'nın sınırını geçtiğinde bir korku hançer olup saplamıştı yüreğine, ya Ka'nın kandırdığı İsimsizlerden biri böyle bir şey yapmışsa? 'Hayır' dedi, Ka, asla İsimsizlerle konuşmaz, onları kutsal davası için dahi olsa kullanmazdı. 'Ya yapmışsa?' diye sorusunu tekrarladı. Mutlak bir cevap yoktu, her cevap ya kendi içlerinde ya da eteklerine pençesini geçirmiş başka bir soruyu taşıyordu.

İlk İsimsizleri gördü. Her zamanki gibi açtılar, pistiler, ruhsuz bedenlerini rastgele taşıyorlardı. O kahrolası koku. Olağanüstü

bir şey yoktu. İsimsizler ise neden öyle çılgın gibi koştuğunu merak ettiklerinden durmuş, gözleriyle onunla birlikte koşmaya başlamışlardı.

'Hızlıayak öldürmüş olabilir mi?' diye düşündü. Olamaz mıydı? O diğerlerinden daha farklıydı, onda adını koyamadığı kimi şeyler vardı. Eğer oysa...

Yoktu, hiçbir olağanüstülük yoktu işte. Orada yüz yıllar önce ne yaşanmışsa yine aynı şeyler kemiriliyordu. Demek daha duymamışlardı ha. İlk barakaya ulaştığında yavaşlamak istedi; ama yapamadı. Bedeni tümden koşmaya kilitlenmiş, iki, üç İsimsize çarpıp yere düşürmüştü.

"Eğer... Eğer... Eğer..."

Sürünün içine dalmış kurt gibiydi, İsimsizler farklı yönlere kaçışıyorlardı.

Yeniden durmak istedi. Bedeni ona isyan ediyordu sanki? İkinci barakanın önünde şaşkınlıktan irileşmiş gözleriyle ona bakan Hızlıayak'ı görünce önce yavaşladı, ardından da durdu. Nefes nefeseydi. Durmak dengesini kaybetmesine yol açmıştı, sağa sola sallandı, düştü dizlerinin üzerine. Hırıltıyla nefes alıp veriyordu. Göğsü, işinin ehli ustanın kullandığı körüktü. Gözleri kararmıştı. Elbiseleri tümden ıslanmasına karşın hâlâ şakır şakır terlemeye devam ediyordu, bacaklarından yükselen o sızı anında çocukluğundan yaşlılığına sıçramıştı.

Omzuna dokunan elle birlikte kaldırdı başını, Hızlıayak soran gözlerle bakıyordu. O olamazdı, son derece sakindi, kesinlikle o değildi. 'Bekle' diye işaret etti, başını eğdi, derin nefesler alıp vermeye devam ediyordu. Yükünü boşaltmamış buluttu, terlemeyi sürdürüyordu.

Doğruldu, Hızlıayak'ın yardımıyla dikildi ayaklarının üzerine. Gözlerini örten karanlığın tümden geçip gitmesini bekliyordu. Lanetyüz ve diğer İsimsizler de etrafında çember oluşturmuşlardı. Evet yalandı, İsimsizin biri Şeşan'ı öldürmemişti. Atıyla dolaşmaya çıkınca dikkatsizliğinden dolayı düşmüştü. En mantıklı açıklama buydu. O haberci yanlış duymuştu. Eğer öyle bir şey

olsaydı, şimdi bütün İsimsizler kılıçtan geçirilmiş, barakalar ateşe verilmişti. Şeşan ölmüştü, tek doğru buydu. Hayır, nereden çıkarıyordu bunu, kendi gözleriyle görmüş müydü, belki de ölmemişti, yaralanmıştı sadece, ayağı takılınca düşmüş ve yaralanmıştı. Kısa süre içinde de iyileşecekti ama. Meselenin açıklaması bu kadar basitti işte. Böyle olması gerekiyordu. Daha isyana çok vardı, meyvenin bile dalından düşmesi için olgunlaşması gerekmiyor muydu? Bebeğin doğmak için beklemesi gereken süre belli değil miydi? Zamanı gelmeden yapılan şey sakat kalmaya, yenilgiye uğramaya mahkûmdu. Hem isyan olsa bile ilk elden Efendi'ye, ailesine saldırılmayacağı da açıktı. Önlerini kesmeseler, çöle çıkmalarına izin verseler çatışma bile olmayabilirdi. Savaş ancak mecburiyettin bir gereğiydi. İsyan bütün İsimsizlerin, en azından çoğunun toplu olarak Orası'nın sınırı geçmeleriyle başlayacaktı. Boşu boşuna panik yapmıştı. Daha soğukkanlı davranmalıydı, böylesi bir acemiliğin oldukça büyük zararlara yol açabileceğini bilmeliydi. Tam anlamıyla çocuk gibi davranmıştı. Nasıl olmuştu da bu kadar kontrolünü kaybetmişti?

Herkes konuşmasını bekliyordu. Gülümsemeye çalıştı. "Yanlış bir söylenti" dedi. Hızlıayak, "Ne söylentisi?" diye sormuştu.

"Hiç. Önemli değil."

"Öyle telaşla koştuğunu görünce... Sonra yüz ifaden... Çok önemli bir şeyin olduğunu..."

"Yok, yanlış anlamışım."

Kemik, Yarımboy, mağaradaki toplantılara katılmış diğer İsimsizler de gelmişlerdi. Demirci, Lanetyüz ile Hızlıayak'ın konuşmasına kulak kabartmıştı. Daha az terliyordu artık. Korkunun yarattığı o kusma dalgasını yok etmek için ağzından nefes alıp veriyordu. Ustael de gelmişti yanlarına. Her şey normal görünüyordu işte. Belki de, belki de Ka öldürmüştü Efendiyi. Bilinçli olarak taşla yapmış, bunun sonuçlarını en ince ayrıntılarına kadar da hesaplamıştı. Son derece kurnazdı. Hayır, saçmalıktı, Ka, ilmik ilmik isyan halısının dokunmasından, tek çiftliğe hapsolmaktan ziyade bütün ülkeye yayılmaktan söz etmemiş miydi? Belki de

Esmerler onun tepkisini ölçmek için böyle bir yalan haberi uydurmuşlardı? Oyuna getirilmişti. Sergilediği tepkiden kendilerince sonuçlar çıkarmayacaklar mıydı?

Sorulardan zinciri parçalamaya çalışırken uzaktan, ilk barakanın ötesinden bazı bağırışlar yükselmişti. Herkes o tarafa dönmüştü. Yoksa doğru muydu? Tek kelime etmeden yürüyünce, diğerleri de takılmıştı peşine. "Geliyorlar" mı diyorlardı? "Askerler" mi? Yaşlıca bir İsimsiz "Efendi" mi demişti? Gittikçe artan paniğin sebebi ne olabilirdi? Yüreği yine yokuş aşağı düşe kalka yuvarlanmaya başlamıştı.

Orası'nın sınırını geçen tek asker, arkasında ise kalabalık bir gurup, evet aralarında Efendinin oğlu Meşan da vardı. Tümü de silahlıydı. Demirci, döndü ne olduğunu soran Hızlıayak'a, beyaz yüzünde gölgeler, ne kadar da zayıflamıştı öyle. 'Bir şey yok, yanlış anlama' dedikten sonra kalkıp nasıl o duyduklarını dillendirebilirdi? Başını diğer tarafa çevirdi. Bütün tarih boyunca İsimsizlerin yaşadıkları Orası'na o kadar çok Kutsanmış, görevli, asker ve hizmetkârın girmemiş olduğunu düşündü.

Fısıltı rüzgârdan bile daha hızlıydı. Diğer barakalardan akın akın İsimsizler geliyordu.

İlk guruba ulaşan o asker, komutandı, "Çökün dizlerinizin üzerine" diye buyurmuştu. Yaklaşık otuz kişiden oluşan gurup zaten şaşkınlık dağının altında eziliyordu, buyruk Tanrı Oğul'un isteğiydi, dağdan kurtuluştu, çöktüler dizlerinin üzerine. O halde ne yapılacağını merakla bekliyorlardı. Komutan, ilk İsimsize ulaştığında arkasına geçti ve tek darbede kafasını uçurdu. Her şey o kadar çabuk olup bitmişti ki... İşte bunu hiç beklemiyorlardı, onlardan ve onları ilk barakanın önünde seyreden İsimsizlerden hayret nidası yükselmişti. Korku yoktu bu haykırışta, hayır, sadece o derin şaşkınlık. Komutan ikinci İsimsizin başını da vurdu. Aynı nida. Üçüncü sıradaki İsimsiz kesik başın kendisine doğru yuvarlanmasını seyrediyordu. Yeni bir şeydi bu. Asla unutulmayacak bir şey. "Güzel bir ölüm" diye mırıldanmıştı. Onun da başı vuruldu. Diğer İsimsizler sıranın kendilerine gelmesini beklerler-

ken olan biteni en ince ayrıntısına dek görmek için gözlerini açabildikleri kadar açmış, kafalarını ileriye uzatmışlardı. Kulakları usta ses avcılarıydı. Yaşanan şey oyundu sanki, içinde yer alıyor olmakta ayrıcalıktı. Tamam başları kesiliyordu, tamam kanları akıtılıyor, tamam ölüyorlardı; ama oyun bittiğinde hiçbir şey yokmuş gibi her şey eski haline dönecekti. Hiç olmamış olan yaşanmaktaydı, hep anlatılacaktı, önemli olan da buydu.

Hepsinin başı vuruldu.

Kan gölleşti.

Komutan, tek kelime etmeden, bütün her şey katı bir suskunluk içinde yapılması gerekiyormuş gibi önüne çıkan kim olursa olsun, çocuk, kadın, erkek demeden sallıyordu kılıcını. Kimsenin de kaçtığı yoktu, sırf o an için dünyaya gelmiş gibiydiler. Kesen, kanatan kılıcın inip kalkmasını hayranlıkla seyrediyorlardı. Oysa karşı koysalar, birbirlerine saldırıyorlarmış gibi taş ve sopalarla saldırsalar kayıp verir ama komutanı da paramparça edebilirlerdi. Ölüm anında bile bunu düşünmemişlerdi. Olması gereken olmaktaydı, tek üzüldükleri şey olayı son anına dek seyretmemeleri ve bittiğinde ateş başlarında yapılacak sohbetlerde diğerlerine anlatmamalarıydı.

Komutan, binlerce İsimsizin oluşturduğu kalabalığın tam karşısında duruyordu. Kanlı kılıcını kaldırdı, ter içindeydi, yüzünde sivri dişli uçurum, atıldı, ön sıranın bir bölümünü ekin biçer gibi biçmiş, bunun karşısında kalabalıktan sadece tek haykırış yükselmişti. Dünya var olduğundan beri hep aynı yatağı kullanan nehrin yönünü değiştirmesi gibiydi yaşanan şey. Yeniydi. Asla eskiye dönüş olmayacaktı. Katı, kesin kurallar esnetilemez, ancak kırılabilirlerdi. Bir kez kırıldıktan sonra bu her parça un ufak oluncaya kadar da devam ederdi. Kırıklar gözlere batmışken hiç görmezlikten gelinebilinir miydi?

Komutan, ikinci kez biçmek yerine Efendi Meşan ve diğerlerinin gelmesini bekliyordu. İsimsiz kalabalık göze dönüşmüş, komutanın dudaklarının kıpırdamasını, neden öyle yaptığına dair bir açıklama yapmasını bekliyordu. Sessizlikte yaralıların inleme-

sinin yaratığı lekeler, sadece o kadar. Diğer barakalarda bulunan yaşlılar, çocuk ve kadınlar hâlâ gelmeye devam ediyorlardı. Şenliğe, ya da ziyafete bir an önce ulaşmak ister gibi.

Demirci, İsimsizlerin tam ortasındaydı, etrafında ona inananlar.

Beyaz bedenlerden oluşmuş kalabalık nefes almaya bile çekiniyordu.

Tek kulağa dönüşmüştü, duymak için yalvarıyordu.

Kendilerine yardım edilmesini isteyen yaralılara kimsenin aldırdığı yoktu. Bin yıllardır süren rüyadan uyanılmıştı, yaşananlar hiçbir damlası dökülmeden içilmeliydi.

Komutanın yukarıda tuttuğu kılıcından yere damlamayı sürdüren kanın sesini duymak isteyen o tek kulak.

Rüya, hayır kâbustan uyanılmıştı ya, nerede, hangi zamanda, neler olduğu anlaşılmaya çalışılıyordu.

Kalabalık öyle bir hayvandı ki, bazen göze dönüşüyordu, bazen kulağa, burna, yüreğe. Hiç durmadan. Dönüşüyor ve avlanmak için pusuya yatıyordu.

Meşan ve yanındakiler de komutanın durduğu yere ulaşmışlardı. Hepsi de burunlarını tutuyorlardı. İsimsizler bunun da nedenini merak ediyorlardı, neden böyle yapıyorlardı? Sorularına cevap bulmak isteyen bazı İsimsizler de ellerini burunlarının üzerine koyup bastırmışlardı.

Demirci, 'ne yapmalı?' sorusuna bir türlü cevap veremiyordu. Baharın sel sularıyla taşmış nehri onu da almış sürüklüyordu. Tutunacak bir dal bulabilseydi. Akıntıya karşı da durulmazdı. Nereye savrulacağını merak ediyor ama bunu öğrenmenin ancak biraz daha sabra tutunmaya bağlı olduğunu da biliyordu. Çok mu küçümsemişti Esmerleri? Kendini fazla mı abartmıştı? Artık İsimsizlerden ne farkı vardı ki?

Meşan, öne doğru yürüdü, kalabalık gözdü, ona kilitlenmişti. Yürürken elindeki kamçıyı dizinin sağ tarafına vuruyordu. Kalabalık kulaktı, kamçının çarparken çıkardığı o sesi daha iyi duymak için dikkat kesilmişti.

İsimsizlerin oluşturduğu ilk sırayla arasında on, on beş adımlık mesafe kalınca durmuştu. Öfke kelimesi yüzüne kazınmıştı, bakan her göz bunu okuyabilirdi. Sol eliyle hâlâ burnundaydı. Arkasındaki yüz kişi verilen emri yerine getirmeye hazır bekliyorlardı. İlk defa bir Efendi barakalara kadar gelmişti, hem de yanında onca silahlı adamıyla. Orası'nın sınırları yıkılmıştı bir anlamda, tekrar inşa edilmesi de çok zordu.

Yaralılar bile inlemeyi kesmişlerdi.

Bütün İsimsizler oradaydı.

"Doje'ye lanet olsun, bana kimin öldürdüğünü söyle, hemen!"

Meşan, kalabalık tek kişiymiş gibi konuşmuş, Demirci dışında bir İsimsiz bile neden o sorunun sorulmuş olduğunu anlamamıştı.

İlk kez İsimsizlerin tümü aynı suskunluğu paylaşıyordu. Dillerini yutmuş gibiydiler, ya da konuşmayı tümden unutmuş, sesin nasıl yaratılacağını bilmiyorlardı.

"Demek öyle ha" diye bağırdı Meşan, hafifçe arkasına döndü, "İlk sırayı biçin." Atıldı asker ve görevliler, ilk sırada bulunanların tümünü göz açıp kapatıncaya kadar biçtiler. Silahları artık kanlıydı. O temiz ve güzel elbiselerinde lekeler. Kalabalık bu saldırı karşısında tek adım da olsa geri çekilmemiş, hatta hiç kıpırdamamıştı bile. Sanki zaten ölü olan bir parçası iyilik olsun diye koparılıp atılmıştı. Öyle gerektiğinden. Şaşılacak ne vardı ki? Tamam, daha önceden haberdar değillerdi böyle bir şeyin olacağından ama yapılması gereken neyse o yapılmıştı.

Yerde dört yüzden fazla ölü vardı. Kandan gölü sinek sürüleri kaplamıştı. Nereden çıkıp gelmişse bir kedi de kandan gölde kendi payına düşeni sağındaki solundaki farelere aldırmadan alıyordu. Dilinin yarattığı o şapırtı.

Kireç beyazı kalabalık, o adsız hayvan, Meşan'ın yeniden konuşmasını sabırsızlığın ateşinde kavrulurken bekliyordu. Tanrı Oğul mu Efendiye böyle yapılmasını buyurmuştu yoksa? Ne olmuştu? Bütün her şey bitiyor muydu? Sakın Lanet Doje öldürülmüş olmasın? 'O gün' yaşanan gün müydü?

"Söyle" diye bağırmıştı Efendi Meşan. Esmer yüzünde alevler. Niye? Neyi söyle? Neden böyle kapalı konuşuyordu? Kim söyle-

yecekti? Hangi İsimsiz? Neden onu çağırmıyordu yanına? Yoksa bu Güneş Evlerde yapılan ayinlerin bir benzeri miydi? Efendi de Yıldızların Kanı'nından bir bölümü mü okuyordu? Bundan sonra her yıl tekrarlanacak mıydı?

Meşan, kamçıyı kaldırıp kireç beyazı kalabalığa doğru vuracakmış gibi bir hareket yapınca asker ve diğer görevliler tekrardan atılmışlardı. Kılıçlar her savruluşta İsimsizler boğuk çığlıklarla birlikte yere yığılıyorlardı. Bazen dördü beşi birlikte. Çığlık atmadan ölümün kapısından geçenler bile vardı.

"Durun!"

Kılıçlar emre uymuş, asker ve görevliler eski yerlerine dönmüşlerdi.

Yüzlerce ceset.

Hâlâ can çekişenler.

Gövdesiz başlar. Başsız gövdeler. Sağa sola saçılmış bağırsaklar. Kolsuz eller. Elsiz kollar. Budanmış bedenler. Çocuklar da vardı aralarında. Deşilmiş karınlar. Boğazlananlar. Yaşlılar. Sinek sürüleri bazen kandan gölü kendi gölgeleriyle tümden örtüyordu.

Döndü Meşan, kamçısıyla gösterdi, "Yakın şu barakaları."

Demirci dışında kalabalık hâlâ aynı soruyla boğuşuyor, bir türlü "Tamam, işte cevap bu!" diyemiyordu. Büyülenmişçesine olanları seyrediyorlardı. Aslında Efendi, sihirbazdı, bakalım daha neler yapıp kendilerini şaşkınlıktan şaşkınlığa sürükleyecekti.

Barakalar sırayla ateşe verilmişti.

Alevler daha çok yiyip yok etmek için kendi aralarında yarışıyordu.

İlk barakada kalan hastalar, çok yaşlılar, ya da ağır uykularından uyanamayanlardan birkaçı ateşin hızla ilerlemesi karşısında dışarı fırlamış, manzaranın inanmazlığına çarpıp öylece kalakalmışlardı.

"Söyle diyorum, kim?"

Meşan, kamçıyı kalabalığa doğru savurmuştu. Emir anında yerine getirildi, kılıçlardan makine et öğütüp haykırış ve kan savurdu. Ceset tarlasına yenileri eklendi.

İlk baraka çökmüştü, ateş canavar, büyük lokmalarla geride kalmış olanları da peş peşe yutuyordu.

Et kokusu. Yanan et.

Barakaların yakılması öldürülmekten de öte bir şeydi. Binanın temellerinin sökülmesiydi.

Bu kez de saldırı emri verilseydi Demirci'yi çembere almış, mağaradaki toplantılara katılmış İsimsizler, belki de Demirci'nin kendisi, biçilecekti. Efendi Meşan dizinin sağ tarafına başkasına vuruyormuş gibi öfkeyle indiriyordu kırbacı.

O hayvan kulaktı, kamçının yaratmakta olduğu sesleri avlamaya çalışıyordu.

Gölden kanda kırmızı bulutlar akıyordu.

Fareler kana bulanmıştı, karınları daha da şişecekti.

Kedi, içmeyi bırakmış, patilerini yalıyordu.

Ateş canavarı barakalardan arta kalanları çatur çutur midesine indiriyor, külden dışkısını çoğaltıyordu.

Demirci, Lanetyüz'e döndü, bir şeyler söylemek istedi, yaralının biri ağlayarak suskunluğu gözyaşlarıyla ıslatıyordu. Dudakları buz tutmuştu sanki. Hızlıayak ve Yarımboy da ona doğru dönmüşlerdi. Eliyle dudağına dokundu, buzu kırmak ister gibi bastırdı. Eli, kökünden kesilmiş bir ağaç gibi düşmüştü, buz hâlâ buzdu. Öksürdü. Buz çözülüyor muydu? "Bir şey yapmak lazım" diye mırıldandı. İşte bu tek cümleyle Demirci'ye inananlar kireç beyazı kalabalığın içinde de bulunsalar ondan ayrı bir şey olmuşlardı. Duymuşlardı o tek cümleyi ve her biri "Ne yapmalı" diye sormaya başlamıştı. Bir kaçı ise "Ne ve nasıl yapmalı" diye.

Demirci, nehirde hızla sürüklenirken uzanıp bir dala tutunmak istemiş, sesin kanatlarını taktığı o cümleyle de bunu gösterirken gözlerinin Meşan'ın esmer yüzüne konmasına izin vermişti. Öfkeli miydi, yoksa öfkeli görünmek için rol mü yapıyordu?

Yaralılardan biri, çocuktu, "Anne" demişti. Ses, sessizlik çukurundan çıkmak için fırlamış, bütün gücünü harcamış ama başaramayıp geri çukura yuvarlanarak onun bir parçası olmuştu.

Gölde kendi kanlı yansımasını seyreden yumruk şeklinde büyükçe bir bulut.

Kılıçlar karın hizasında ileriye doğru uzatılmış halde tutuluyordu.

Kökleri çoktan kuruduğu sanılan binlerce fare nereden çıkmıştı öyle?

"Demek, demek söylemeyeceksin ha!"

Alevler, bütün barakalardan yükselen alevler, güneşi de yutmak üzereydi.

Kamçısını kaldırdı, o emri vermek için kalabalığa doğru savuracakken, döne döne ona doğru uçan bir taşın alnına çarpması nedeniyle bunu yapamamıştı. Geriye doğru sendeledi Meşan. İsimsizlerin yüzlerinin ortasına sert bir yumruk çarpmıştı sanki, irkilmiş, geriye doğru çekilmişlerdi.

Tek gözde simsiyah bir şimşek çakmıştı.

Dehşet kelimesi yüzlerce hançerle kazınmıştı.

Tek kulakta o taşın sesi.

Hayvan, kulaktan göze, gözden kulağa, hayvan.

İnanılacak gibi de değildi, İsimsizlerin içinden biri Efendi'ye, Kutsal Oğul'un oğluna taş atmıştı. Üstelik o taş, lanet olası Doje'nin yardımıyla hedefini de bulmuştu. En önemlisi de alnı yaralayarak kanatmıştı. Evet, kan! Efendinin kanı. Hiç onlar kanar mıydı? Hele de bir taş nedeniyle? Hangi İsimsiz böyle bir şey yapabilirdi? Gördüklerini inkâr etmek istiyorlardı. Taş, sanki onların alnına çarparak kanlarını akıtmıştı. İnanmanın duvarı yüksek mi yüksekti, o kadar uğraşmalarına karşın tırmanamıyorlardı.

Meşan, alnına dokunmuş, elini gözlerine yaklaştırmıştı. Kandı işte. Görüyordu; ama kafasının içindeki bütün sesler hep bir ağızdan "Böyle bir şey imkânsız" diye bağırıyorlardı. İnanmak, dünyayı tek lokmada tutup yutmaktı. Tekrar sızlayan alnına dokundu. İyice yaklaştırdı, kandı işte, kandı. Gözleri aşağı düştü, taşı buldu, sonra zıpladı yukarı, kalabalığın yarattığı görüntüde koşmaya başladı, dönüp taşa doğru atıldı, sonra eline, kandı, yeniden İsim-

sizlere. Kahrolası lanet Doje'nin piçlerinde hiçbir değişiklik yoktu. Hayır, o taş kesinlikle atılmamıştı. Yoksa yanlışlıkla mı olmuştu? Belki de rastlantı. Taş, bir biçimde fırlayıp çarpmıştı alnına. Bir İsimsiz asla ama asla böyle bir şey yapamazdı. Taş, kendi kendine kanatlanıp uçabilirdi, buna inanabilirdi; ama diğer ihtimal mümkün değildi.

Sessizlik, hiç rüzgârı bile kesebilir miydi?

Asker ve görevliler şaşkınlık dağının zirvesinden tipinin uğultusunda sağır, aşağıya bakıyorlardı.

Ateş yaratığı, son lokmaları da çatır çutur yerken eski süratini kaybetmiş değildi.

Barakalardan hâlâ çığlıklar yükseliyordu. Diri diri yananların yarattığı canhıraş çığlıklar.

Etin kokusu.

Efendi Meşan, olmaması gereken bir şeyin asla çözülmeyecek bir nedenle gerçekleştiğine karar vermişti, taş atılmamış, alnı kanamamış, eline o kan bulaşmamıştı, öyle davranacaktı. Kamçıyı yeniden kaldırdı, ak kalabalığa doğru savuracakken daha büyükçe bir taş döne döne uçarak sonunda yüzüne çarpmıştı.

O tok ses sessizliğin yüreğine herkesin görebileceği şekilde kendini kazımıştı.

Hayvan, artık tek kulaktı.

O tok ses.

Sesi yemeye çalışan hayvan.

Taş, kalabalığa çarpmıştı sanki, yine aynı hayret nidasını yaratarak geriye doğru çekilmişlerdi. Neydi bu? Neler oluyordu? Doje'nin mi işiydi? (Lanet olsun ona) Yoksa Tanrı Oğul'un mu? Ya da taşlar canlanmış ve sağa sola saldırmaya başlamışlardı. 'O gün' yaşanılan gün müydü? Ağır bir hastalığın pençesinden kurtularak hızla iyileşiyorlardı sanki.

O tok ses tek kulaktaydı. Tek göze hızla dönüşen hayvan.

Meşan, yere yığılmıştı.

Görevli ve askerlerden biri bile ona yardım etmek için harekete geçmemişti. En olmadık şey, mesela tahtadan bir adam aniden

ortaya çıkarak ağzından ateş saçmaya başlamış gibiydi. İşin sonunun nereye varacağını görmeye çalışıyorlardı. Sadece bu da değil, ne yapılması gerektiğini de bilmiyorlardı. İlk kez karşılaşılan şeyin yarattığı o ürküntü. Yaşanılanların kabul edilebilecek farklı bir açıklaması varmış gibi bekliyorlardı. O açıklama yapılır yapılmaz yeniden İsimsizleri ölümde boğmaya başlayacaklardı.

O tok ses hâlâ...

Tümden kana bulanmış fareler tiz sesler eşliğinde kediye saldırmışlardı.

Demirci, sıktığı yumruğunu ağzının üzerine bastırmıştı, "Bir şey yapmak lazım" derken kesinlikle yaşananı kastetmemişti. Nehrin akışı hızlanmıştı, kayalara çarpa çarpa ilerliyordu. Olaylar asla düşünmediği bir noktaya gelip dayanmıştı.

Çocuk, genç, yaşlı, kadın İsimsizler, Efendi Meşan'ın zorlanarak da olsa doğrulmasını izlerlerken nefeslerini tutmuşlardı. Demek İsimsizlerin attığı taş Efendiyi bile yere yıkabiliyordu ha! Demek, o taş Efendi'yi kanatıyordu. Demek tek bir taşla başka bir Efendi'ye acı verilebilinirdi? Demek...

O tok ses, o tok ses...

Kalabalık tek yürekti ve o yürekte tek depremin ilk adımları atılmaktaydı.

Meşan, doğrulmayı başardı, sol gözü kandan görünmüyordu, burnu ise hâlâ konuşan yaraydı. Bağırmak istiyor ama ne söyleyeceğini bilmiyordu. Ortada oldukça büyük bir yanlışlık vardı. İki taş da saçmalıktı. Çok lezzetli yemekler kaşıklanmaktayken yenilen şeylerin kâğıttan yapılmış olduğunu fark etmenin yarattığı o donup kalma durumu. Saçmalıktı işte. Taşlar atılmamıştı, toplu bir kâbus görülüyordu. Kesinlikle, kesinlikle böyle bir şey olmamıştı. Hiç ölüler taş atabilirler miydi? Asker ve görevliler hâlâ ortada kendilerini hiç ilgilendirmeyen bir şey varmış gibi olanı seyrediyorlardı.

Binlerce insan nasıl o kadar zaman boyunca bir kaç hayret nidası dışında çıt çıkarmadan durabilmişti. Hele çocuklar. Yaşadıkları, yaşayacakları, bildikleri yaşam yırtılarak altüst edilmişti.

İsimsizlerin geçmişleri öldürülmüştü. Başka bir dünyaya, dehşetin tam ortasına fırlatılmışlardı.

Meşan, ayağı kalktı.

Arka tarafı ateşten duvarlarla kapatılmış bir meydan vardı, bir tarafta Efendi, diğer tarafta ak bedenlerden hâlâ adı konulmamış bir yaratık, onları seyreden seyirciler.

Nasıl da kan akıyordu öyle. Kendi kanı. Sağına baktı, kamçısını aldı, o emri verebilse sanki her şey olağan, anlaşılabilir akışına geri dönecekti. Taşlar atılmamış, kan hiç akmamış gibi olacaktı. Yapmalıydı. Diliyle üst dudağındaki yapışkan ıslaklığa dokundu. Kamçıyı kaldırdı, kalabalığa doğru savurdu. İnanamıyordu, savurmuştu işte ve taş maşta atılmamıştı; ama neden tek bir görevli ya da asker bile olsa buyruğu yerine getirmek için hedefe saldırmamıştı.

Üçüncü ve en keskin hayret nidası. Kalabalığın arasından elinde taşla Lanetyüz fırlamış, dehşetin yırtacakmışçasına büyüttüğü gözlerdeki o görüntüye doğru koşmuştu. Görülüyordu evet; ama inanmanın duvarı ne kadar da yüksekti öyle. Meşan'a ulaşınca taşı yüzünün ortasına indirmiş, onu yere yıkmış, dizlerinin üzerine çöküp kafasına vurmaya devam etmişti.

Efendi altta. Üstte ise bir İsimsiz!

Ak elin tuttuğu taş, kandan elbiseyi bir an önce giymek istiyordu.

Her çarpma sesiyle kalabalık onlara bir adım daha yaklaşıyordu.

Deprem şahlanmıştı.

Her çarpma sesiyle güneş bile olanlara inanamıyordu.

Çoğu Lanetyüz'ü tanıyordu, içlerinden birinin böyle bir şey yaptığına kimse inanamıyordu. Komşu barakanın yıkıntıları arasından, alevlerin içinden bir şey çıktı, cayır cayır yanan bir İsimsiz. Görmüş müydü? Geri, alevlerin içine doğru koşup kaybolmuştu.

İlerliyorlardı.

Cesetlere basmışlardı.

Yaralılara. Kaçı bu uzun süren çiğnemede ölmüştü.

Kanlı gölü geçtiler. Birçok fare de ezilmişti bu esnada.

Kalabalık, Lanetyüz'le Meşan'ın üç adım ötesinde durmuştu.

Taşın, kulak tırmalayan şarkısı.

Lanetyüz, kafatasını paramparça etmesine karşın hâlâ bütün gücüyle indirmeye devam ediyordu.

O hayvan hem tek kulak hem tek göz, hem de tek çılgınca atan yürekti.

Belli bir ritim yakalayan çarpma sesi.

Taş, Efendinin değil, kalabalığın kafasını eziyordu.

Taş, kalabalığı tek tek ve toplu olarak öldürüyordu.

Çırpınıyordu kalabalık.

Lanetyüz, taşı son kez indirip doğrulduğunda, üstünün başının tümden kemik, et ve beyin parçalarıyla kaplı olduğunu gördüler.

Alevler, göğün maviliğini de tutuşturmuştu.

"Öldü" dedi Lanetyüz, "Öldü!" Kandan elbise giymiş olan taşı kalabalığa doğru uzattı.

İşte bu tek kelime son hayret nidasıydı, güneşi ikiye bölmüştü. Demek Efendi öldürülebiliyordu ha! Demek bir İsimsiz basit bir taşla bunu yapabiliyordu, ha! Hani Tanrı Oğul neredeydi, neden şimşeklerle yakıp kül etmiyordu? Neden ateş yağdırmıyor, gazabının bin bir çeşidiyle hepsini acı içinde kıvrandırmıyordu? Dünya neden yıkılmıyordu? Neden gök kana bulanmıyordu? İnandıklarının, söylenenlerin, hep tekrarlananların aksine bir şey olduğu yoktu işte. Efendi ölmüştü, gerçek buydu. İsimsizin teki onu herkesin gözü önünde öldürmüştü. Kalabalık, Efendinin cesedini gözleriyle yiyordu. Kanlı taşı elinde tutan Lanetyüz'ü. Küçük küçük lokmalara. Her lokma ölmenin, öldürmenin paylaşılmasıydı. Aynı ağız. Aynı çiğneme.

Tek tek her İsimsiz, Efendiyle birlikte ölmüş, Lanetyüz'le birliktede doğmuştu. Bu toplu diriliş mucizesiydi, her bedene bir ruh armağan etmişti. Ruhların kaçının yaşayacağı, kaçının sakat kalacağı, kaçının yeniden öleceği, kaçının olgunlaşacağı geleceğin işiydi.

Tek ölüde binlerin dirilişi. Tek cesette.

Demirci, İsimsizleri iterek çıktı öne. Lanetyüz'ün yaptığı şey sihirli bir el'di, ona da dokunarak olmak istediği şeye dönüştürmüştü. Nehirde sürüklenmiyordu artık. Her şey son derece netti. Sağ ve solda donup kalan asker ve görevlileri işaret ederek "Saldırın!" dedi bütün ömrü boyunca sadece bu kelimeyi söylemek için yaşıyormuş gibi oldukça kararlı bir şekilde.

Tek kelimeydi, bir süre havada uçmuş, binlerce parçaya bölünmüş, her bedenin, artık ruhlu olan her bedenin yüreğine saplanmıştı.

Tek kelimeydi, ama binlerce insanı en yapılmayacak şeyi yapmaya itmişti.

Tek kelimeydi, dirilişin tamamlanma ilanıydı.

Her şey göz açıp kapayıncaya dek olup bitmişti, kalabalık önce sarsılmış, sonra geriye doğru kaç adım atmış, kükremiş, sivri dişlerle dolu canavar ağzına dönüşerek hedefine doğru atılmıştı. Asker ve görevlilerin çok azı karşı koyabilmişti. Yaşlı, kadın, çocuk, erkek İsimsizler onları elleriyle öldürmüş, ardından da kanlarında yıkanmışlardı. Cesetleri parçalarken birbirlerine şaşkınlıkla gösteriyor, "Bakın, bakın" diye haykırıyorlardı. Onların da içinde İsimsizlerde olanlarla benzer şeyler vardı. Çıkardıkları ciğerleri, mideleri, bağırsakları ve diğer şeyler karşılaştırıyor, "Hayret, aynısıymış" diyorlardı. Meşan'ı da paramparça ettiler, ciğerlerini söktüler, kalbini, bağırsaklarını. Artık bağırıp çağırıyor, çığlık atıyor, kandan gölde yuvarlanıyor, Meşan ve diğerlerine ait parçaları birbirlerine göstermeye devam ediyorlardı.

Her şey ama her şey yanıyordu.

Demirci, adamlarına aşağıyı, asker ve görevlilere ait binaları gösterdi, "Yakıp yıkın!"

Kalabalık gözsüz bir canavardı, "Yıkın!" sesine sımsıkı sarılmıştı. O ses onlara istediği her şeyi yaptırabilirdi. Canavar, sadece saldırmak istiyordu, saldırmak için vardı, saldırarak varlığını devam ettirecekti, kan dökerek, parçalayarak, yakarak.

Önde Demirci, hemen arkasında Hızlıayak, Lanetyüz, Yarımboy ve diğer isyancılar, onların da arkasında binlerce İsimsizden

oluşmuş kalabalık. Dev kartopu, yuvarlandıkça büyüyen, büyüdükçe daha hızlı yuvarlanan, hedefine ulaştığında çığa dönüşen kartopu. Çocuk yoktu, kadın, yaşlı yoktu, hepsi aynı şey içinde aynı şeydi.

Bin bir sesten oluşan tek uğultu.

Kar canavarı böğürüyor, kükrüyor, yuvarlanıyordu.

Efendi Meşan'da ölmüş, onun kanında dirilmiş, ateşe dönüşmüşlerdi. Hem çığ olacak kartopu, hem de dünyayı yakacak ateş.

Demirci, sınırı geçtiğinde onu Lanetyüz, Hızlıayak, Ustael ve bir kaçı da takip etmişti. İsyancıların çoğu sınırın hemen öte tarafında durmuşlardı. Kalabalık da. Sınırı geçmek diğer dünyaya adım atmaktı. Sınırı geçmek geçmişlerini öldürmekti. Geri dönüşün asla mümkün olmamasıydı. Belirsize adım atılması demekti. Sınırı koruyan Tanrı Oğul'un kendisi değil miydi? Geçerlerse acı çeke çeke ölmeyecekler miydi? Hem o ana kadar sınırı geçmeyi tek bir kez bile olsun düşünmemişlerdi. Sınır, derin mi derin uçurumdu, dişlerinde kara bulutlar, bin yılların yükselttiği duvar.

Demirci, yaklaşan iki yüze yakın askerden gözlerini kopardı, döndü, kendi arkadaşlarının, kalabalığın sınırın öte tarafında hareketsizliğin ve suskunluğun zincirleri arasında beklemekte olduğunu görünce, "Hadi" diye bağırdı. "Yıkın o sınırı. Bakın bunlar geçti, bir şey oldu mu?" Kanlı ellerini gösterince Lanetyüz, diğerleri de aynı şeyi yaptı. "Görmüyor musunuz, Efendinin kanı. Yıkıp geçin sınırı." Yaklaşan askerleri işaret etti, "Onların hepsini öldürelim." Hızlıayak sınıra, onlara doğru yürürken "Hadi, hadi" diye bağırmaktaydı.

Kalabalık büyük bir tehlikeye karşı kendini korumak istiyormuşçasına kaç adım geri çekildi, sonra dünyayı sadece haykırışlarıyla yıkmak istercesine bağırdı, acı çekiyormuşçasına yapmıştı bunu, atıldı ileriye. Önce isyancılar geçtiler, ardından kireç beyazı o canavar.

Sınır yıkılmış, geçmiş ölmüştü.

İsimsizler artık öbür dünyadaydılar ve bambaşka bir şeydiler. Birden her şeyi hatırlamışlardı. Sadece kendilerine dair bir anım-

sama değildi bu, yaşamamış olduklarını da hatırlıyorlardı, atalarının çektiklerini de. Kapılar kırılmıştı ya, daha yaşanmaktayken unutulanlar bile hücum etmişti. Tüketmiş oldukları acıları artık etlerinde, canlarında hissediyorlardı. Ataları da dahil yaşarken duymuş olmaları gereken öfkenin toplamından daha büyük, daha yakacı bir öfke yutmuştu yüreklerini. Kıvranıyorlardı. Ak canavar kükrüyordu. Öfke, son damlasına, son alevine kadar kusulacak, intikam alınacaktı. Ak canavar. Artık bunu hiçbir şey engelleyemezdi. Ak canavar kükrüyordu. Mutlak teslimiyet yıkılmış, sahip olunan yeni ruhla tümden isyan olunmuştu. Ak canavarın kızıl gölgesi...

Kurtlar gibi uluyor, aslanlar gibi kükrüyor, yılan olup tıslıyor, başka bir hayvana dönüşüp böğürüyor, dişlerini gıcırdatıyor, göğüslerini yumrukluyor, anlaşılmaz çığlıklar atıyorlardı.

Askerler şaşkınlıklarının başını çabucak uçurmuş ve saldırıya geçmişlerdi. Canavarın da beklediği bu değil miydi, İsimsizler neredeyse isteyerek, büyük bir coşkuyla kendilerini kılıçların üzerine atıyorlardı. İşte bu askerleri dehşete düşürmüştü. Taşlar havada uçuşuyor, sopalar inip kalkıyor, tırnaklar, dişler ete geçiriliyordu. Ölüm korkusu olmayan bir düşman yenilmezdi. Kan gölüne eklenen her damla kan ateşe atılan kuru odundu, diriltiyordu.

Taşlar kafaları parçalıyordu haykırışlar eşliğinde.

Sopalar kemikleri kırıyordu.

Kılıçlar karınları deşiyor, başları uçuruyor, gırtlakları kesiyor, kolları, bacakları buduyordu.

Kan, her şeyi yutarken.

Son asker de öldürüldükten sonra kalabalık bir araya geldi. Cesetlere baktı, yaralılara, şöyle bir gerindi, Demirci'nin "Görevlilere ve askerlere ait binalara. Hücum!" diye bağırmasıyla yeniden harekete geçtiğinde arkasında bine yakın ölü bırakmış ama daha da kalabalıklaşmıştı, nerden gelmişti onca İsimsiz, gerçek sayılarının neredeyse üç katıydılar.

Demirci, dünyanın en tehlikeli yaratığının sırtında oturmuş, yönlendirmekteydi. Artık sorular yoktu, tek şeye kilitlenmişti,

kendini fazlasıyla güçlü hissediyordu, hani istese dağları bile ters çevirebilirdi. Öğreniyor, çabucak sonuçlar çıkarıyor ve bunları hangi zamanda yapacağına dair hiç tereddütsüz kararlar veriyordu.

İsyancılar o binalara ulaştığında kalabalıktan bir grup kopmuş ve Ev'e doğru yönelmişti. Neler olabileceğini anlamıştı Demirci, gurubu engellemeye çalıştı; ama başaramadı. Hani yaratık sadece kendi sesine kilitlenmişti? Zincirlerinden kurtulanlar bir araya geldiğinde kim onları durdurabilirdi ki... Oysa daha biraz önce tam aksini düşünerek kendisini kırbacı tutan el olarak değerlendirmemiş miydi? Lanetyüz, Hızlıayak ve diğerlerinden yardım istedi. Hayır, ayrılan gurubun onları da dinlediği yoktu, Ev'e kilitlenmişlerdi, büyülenmişçesine oraya doğru ilerliyorlardı. Diğerleri binalara saldırmış, direnenleri öldürmeye başlamış, bazı yerleri ateşe vermişlerdi. Bayram kutluyorlarmış gibi yapıyorlardı bütün bunları. Çocukluğun çok sevilen oyunlarından biriymiş gibi... Nefes almak, su içmek gibi doğal bir şey yapıyorlarmışçasına... O tek yüzde o tek masum ifade...

Demirci, Ev'e doğru ilerleyen gurubun arkasına takılmıştı. Haykırışlar, çığlıklar, böğürüşler, kahkahalar, küfürler ve tabii ki o taş suskunluk eşliğinde ilk İsimsizler büyük bahçe kapısına ulaşmışlardı. Kireç beyazı yüzlerinde kızıl gölgeler. Kapıyı sökmeye çalıştılar. Bahçıvanlar, Doje, İsimsizlerin kılığına girmiş de karşılarına çıkmışçasına korkunun pençeleri arasında titreyerek olanları seyrediyordu.

Kapıya tükürüyorlardı, bazıları üzerine işerken.

Bahçeye bir düşmanmış gibi saldırdılar. Kendileriyle birlikte getirdikleri koku çiçeklerin birleşerek yarattığı o kokunun boynunu vurmuş, dilim dilim doğramış, ayakları altında ezmişti. Bahçıvanların kanlarıyla bahçeyi suluyorlardı. Çiçekleri köklerinden söküyor, ağaçları taşlarla kırmaya çalışıyorlardı. Bazı İsimsizler ise çiçekleri yemeye başlamışlardı. Ev'dekiler pencerelerden olanları seyrederken bunun kesinlikle bir kâbus olduğunu mırıldanıyorlardı.

Demirci ve yanındakiler bahçeye ulaştığında gurubun bir bölümü içeriye girmişti bile. Diğerleri kendilerini engellemeye çalışan hizmetlileri yere yatırmış taş ve sopalarla öldürürlerken kahkaha atıyorlardı.

"Durun" diye haykırdı Demirci. Sesi, bütün elbiselerinden, geçmişinden, düşüncesinden soyunmuş, her şeyiyle çıplak uğultu karşısında bir sinek vızıltısı kadar bile etkili olamamıştı.

Bahçede tek sağlam çiçek bile kalmamıştı, bahçıvan ve diğer hizmetçilerin ceset parçaları serpilmişti dört bir tarafa. Hâlâ öğreniyordu Demirci, binlerce yıllık kölelik böyle olağanüstü biçimde parçalandığında ortaya çıkan yıkıcılığı kimse durduramazdı, ta ki nefret katlanılabilinir noktaya çekilinceye kadar.

Ev'e doğru yürüdüğünde yalnızdı. Canavarın teki Ev'i ağzının içine almış, çatur çutur çiğnemeye çalışıyordu. Ne varsa parçalanmıştı. Yürüyordu merdivenlere doğru, başı koparılmış bir çocuk cesedi. Yanında kana bulanmış çırılçıplak iki kadın. Duymakta olduğu sesler kesinlikle insanlara ait değildi. Her İsimsiz başka bir canavara mı dönüşmüştü yoksa? Hep anılan o şey gerçekleşmişti de, Doje mi girmişti içlerine?

"Jijan" diye mırıldanınca, merdivenleri, kanla yıkanmış merdivenleri koşarak çıktı. Arkadaki odalardan biri ateşe mi verilmişti? Yardım isteyen bir kadının çığlıkları. Büyük salona girdiğinde karşısına görünmez bir duvar çıkmışçasına olduğu yerde donup kaldı, Jijan çırılçıplak yerde yatmakta, bacaklarının arasında ise bir İsimsiz inlemeler arasında debelenmekteydi. Jijan, yaşıyordu, bulutların boğduğu gözleri gözlerindeydi; ama ağzını açıp 'ah' bile demiyordu. Demirci, "Durun. Ne yapıyorsunuz, defolun gidin" diye bağırmak istedi. Onlara saldırıp hepsini öldürmeyi... Taş kesilmişti. Kıramıyordu. Jijan'ın gözleri. İsimsiz, işini bitirince kalktı üzerinden, bakışları ışıl ışıldı, yeniden dünyaya gelmiş gibiydi, yüzünde çocuksu bir ifade. Öteki İsimsiz, bu Ustael'di, Jijan'a önce sarılmış, göğüslerinden öpmüş, ardından bacaklarının arasında can çekişiyormuş gibi inleyerek gidip gelmeye başlamıştı. Demirci, mecburmuş gibi derin uçuruma dö-

nüşmüş gözleriyle sadece seyrediyordu. Ordaydı işte Jijan. Çırılçıplaktı. Kendisine bakıyordu. Ama taş tutsaklığını kıramıyordu. Ustael de işini çabucak bitirmiş, onun yerini başkası almıştı. Aynı şeyler yaşanıyordu. Kendini doğurtmaya çalışma. İnlemelerde ölüm ve doğum. Ustael, Demirci'nin karşısında durmuştu, terliydi; ama çok mutlu görünüyordu. Sanki bütün günahlarından, kirlerinden, geçmişinden arınmış yepyeni biriydi, gerçek anlamda insan olmuştu. Demirci ise öldüğünü, ayakta durmayı sürdüren bir cesede dönüştüğünü sanıyordu.

Jijan'ın etrafında on iki tane İsimsiz erkek sıranın kendilerine gelmesini beklerken son derece normal bir şey yapıyormuş gibi suskunluklarının bakışlarını Jijan'ın yüzüne dikmişlerdi.

Çıktı odadan Demirci, başına çok sert bir darbe yemiş gibiydi. Dizleri titriyor, yürürken yalpalıyordu, kusmanın bir adım ötesindeydi. Anlamanın sonu yoktu, başlayan yangını kimse zamanından önce söndüremezdi, bunu yapmaya kalkışan da onun tarafından yutulacaktı. Üst kata çıktığında İsimsiz kadınların bir Kutsanmış kızı çırılçıplak soymaya çalıştıklarını gördü. Çocuklar buldukları bütün eşyaları kırıyorlardı, yaşlı bir kadının boğazı kesilmişti.

Ev, tümden o koku tarafından işgal edilmişti.

Arkasında Ustael olduğu halde çıktı bahçeden. Aklında Jijan'ın gözleri. Binalar yanıyor, barakalardan hâlâ dumanlar yükseliyordu, mahallelerin ilk evleri de alev alevdi.

Koşanlar... Bağıranlar... Toz bulutu...

Her şey nasıl da böyle iç içe geçmişti. Kim kimdi? Ne yapıyorlardı öyle. Binlerce insan oradan oraya koşmaya devam ediyordu. Yoksa gerçekten o 'son gün' mü yaşanıyordu?

Başka bir grup mahallede ilerliyor, karşısına kim çıkarsa çıksın taş ve sopalarla saldırıyor, yakabildiği her şeyi yakıyordu. Büyük bir panik vardı. "Lanet olsun Doje'ye" haykırışı bütün dillerdeydi. Ka ve iki arkadaşı, İsimsizlerle konuşup geri dönmeleri için onları ikna etmeye karar vermişlerdi. Eğer başarılarsa, hemen gidip Demirci'yi bulacak, onu yaşanan isyanın yaratacağı tehlike-

ler karşısında uyaracaktı. İsimsizler, kendilerine benzemeyen herkesin düşman olduğu düşüncesiyle önlerine çıkanlara saldırıyorlardı. Öbürleri ölümleydi, dünya ancak o zaman güvenilir bir yer olurdu. Tek bir sağ kalmış diğeri, varlıklarına yöneltilmiş saldırıydı, ortadan kaldırılmalıydı. Ka, İsimsizlerin karşısına çıktı, "Durun" diye bağırdı; ama kafasına yediği taş darbesiyle yere yığıldı, onu oradan uzaklaştırmaya çalışan iki arkadaşı ise sopa darbeleri altında can vermişlerdi.

İsimsizler, bir süre daha öyle yakıp yıkıp öldürmeye devam edeceklerdi, ardından da mahallede yaşayan erkeklerin tümü usta ve ustabaşlarının emri altında çekiçlerini ve kullandıkları diğer araçları alarak yapılan plan dâhilinde İsimsizlere saldırıp hepsini öldürecek, başka grupların mahallelere girmemesi için barikatlar oluşturacaklardı. Bunun üzerine İsimsizlerden oluşan guruplar mahallenin etrafını dolaşarak köylere doğru yola düşeceklerdi.

Demirci, kendisini yine o güçsüzlük çukurunun ta en dibinde hissediyordu. Sağlam bir dala tutunarak nehrin sularından kurtulmuş olduğunu sanmanın nasıl da büyük bir yanılgı olduğunu anlamıştı. Ustael'le birlikte yanan binalara doğru giderken Kemik'le karşılaştı. "Seni arıyordum" demişti Kemik. Neden gülümsüyordu öyle? Demirci, sağ tarafına doğru döndüğünde Taşınyüreği'ni gördü, kılıçla yaralı bir askerin boynunu kesmeye çalışıyor ama her denemesinde sadece yarayı büyütüyordu. "Demirci" diyince Kemik, döndü ona doğru, elinde hançer vardı, "Nereden aldın onu?" diyecekti; ama asla tahmin edemeyeceği bir şey olmuş, Kemik, hançeri iki göğsünün arasına gömmüş, "Sen lanet olası Doje'nin piçisin' diye haykırmıştı. Hançeri yeniden, bu sefer daha derine gömmek için çeken Kemik'e Ustael çığlığın keskin mi keskin kılıcıyla saldırmıştı.

Dünya yıkılmaktaydı, ateş haykırışlar güneşi bile yutmuştu.

Kemik, Ustael'i öldürdü ama Demirci'ye ikinci darbeyi indiremedi, Hızlıayak'ın kafasına savurduğu taşla cansız yere yığılmıştı. Demirci'nin bir eli kanayan yarasının üzerindeydi. Yolun sonuna

geldiğini biliyordu. "Böyle olmamalıydı" diye mırıldandı. "Böyle olmamalıydı." Çok büyük bir yanlışlık yapılmıştı, kendisinin yaşaması, sonuna kadar isyana önderlik etmesi gerekmiyor muydu? Lanetyüz'ün üzerine eğildiğini gördü. Hızlıayak ve diğerlerinin oluşturduğu çember, yüz ifadelerinde yazılanları okudu, kesindi, artık işi bitmişti. Beline sardığı haritayı zorlanarak da olsa çıkarıp Lanetyüz'e uzattı ve "Onları çöle" dedi; ama sözünü tamamlamayıp bayıldı.

Haritayı alan Lanetyüz, bedeni titremenin mutlak tutsağıyken garip bir ışık saçmaya başlamış gözleriyle şöyle bir çevresine bakmıştı.

Ateş. Kan. Toz. Çığlıklar.

Kim kimdi? Kim kimi niye öldürüyordu?

Ev, cayır cayır yanıyordu.

Haritayı karnına sardı.

Boyu uzamış, fazlasıyla heybetli bir görünüş kazanmıştı.

Bağırdı; "Hadi canavarın yönünü çöle çevirelim!"

24

Üç yüz doksan iki kişiydik.

Çöle çıkışımızın üzerinden kaç gün geçmişti? Ya akreplerin üç kardeşimizi gözlerimizin önünde canlı canlı yemelerinin? Çölde elli dördüncü günümüz olabilirdi, belki altmış üç, belki de daha fazla. Artık çok umursamıyordum. Çölde doğmuş, çölde büyümüş, geçmişimi yaratan zamanı çölün kumlarının üzerine serpmiştim sanki. Çöl artık daha kötünün yanında iyi değildi, daha kötünün de kötüsüydü. Hepimiz şu gerçeği kabullenmiştik; tuzaklarıyla bizi hep avlamaya çalışacaktı. Onun için mutlaka yok edilmesi gereken can düşmanlarıydık. Hiçbir kurala uymayacak, en zayıf anımızda aklımızın ucundan dahi geçirmediğimiz saldırılarla bizi avlayarak sayımızı daha da azaltmaya çalışacaktı. Tek

bir seferde tümden yok etmemesinin sebebi, bizi kendisi için eğlence olarak görmesiydi.

Saçlarımız uzamıştı, bıyıklarımız, sakallarımız, zaten berbat haldeki elbiselerimiz paçavraya dönmüştü. Yine de dayanıyorduk, dayanacaktık. Bizim için geri dönme ihtimali yoktu, hep ilerlemek zorundaydık. Çocuk değildik, cehennemi yaşamış, ölümün her türlüsünü görmüş, kan dökmüş, çoğumuz bütün sevdiklerimizi kaybetmiştik. Neye mal olursa olsun Gökkuşağı Ülkesine ulaşacaktık, bu bizim varlık nedenimizdi.

Der ve etrafına topladığı on beş yirmi kardeş beni kaygılandırıyordu. Sık sık bir araya gelip konuştuklarını görüyordum, başkası onlara doğru yürüdüğünde ise hemen susuyorlardı. Tartışıp anlatmak neyi çözecekti ki? Her şeyi birlikte yaşamıştık, söylenecek hiçbir söz bunun yerini tutmayacaktı. Geri dönerlerse onları neyin beklediği belliydi, bizimle birlikte mecbur yürüyorlardı; ama bu ileride oldukça farklı durumlar yaratabilirdi.

Akrepler meselesinden sonra yürümek bile cesaret istiyordu. Öyle ki, özellikle bazı kardeşler kendilerini güvene almak istedikleri kafilenin ortalarında yürümekte ısrar ediyor, bu da kimi tartışmalara yol açıyordu. On beş kişilik nöbet için görevlendirmelerde sözle ifade edilmese de gönülsüzlükler yaşanıyordu. Her adımda saldırıya uğrama ihtimali fazlasıyla sinir bozucuydu. Tartışmalar artık daha kolaylıkla kavgayla sonuçlanıyordu. Akreplerin saldırısı tekrarlanmamıştı, ayrıca hangi koşulda olursa olsun sonunda ona uyum sağlıyorduk. Bu çok iyi bir şeydi. Sadece uykularım bölük pörçüktü. Ne rüya görüyordum, ne de kâbus. Daldıktan kaç zaman sonra birisi omzumdan sertçe dürtmüş gibi açıyordum gözlerimi. Defalarca tekrarlanmıştı bu. Bu sık uyanmalar nedeniyle bazı gecelerin daha kısa sürdüğü kuşkusuna kapılmıştım. Saçmaydı bu, biliyordum, yine de o fısıldayışa son veremiyordum.

Pola, daha çok Zenan, Kala, Mita, Zala ve Rij'le sorunlar hakkında konuşuyordu. Nedenini bilmesem de onların arasına katılmak içimden gelmiyordu. Bazen denk geldi mi görüşlerimi

elbette öğrenmek istiyordu; ama bu öyle sürekli olan bir şey de değildi. Der ile aralarında bir tartışma daha yaşanmıştı. Der, yüzüne karşı üç kardeşin ölümünden onu sorumlu tuttuğunu söylemişti. Pola, son derece sakin "Her ölüm, her hastalıktan ben sorumluyum. Bunun acısını da hep çekiyorum" demişti. Tartışma epeyce sürmüştü. Der, bağırıp çağırıyor, Pola ise karşısında yaramaz bir çocuk varmışçasına dinliyordu. Zenan da bir süre sonra dayanamayıp katıldı tartışmaya ve Der'e aynı sertlikte cevaplar verdi. Bir şeyler söylemek, ortamı yumuşatmak istiyordum elbette, neyse ki Jano, kendinden hiç beklenmeyen bir şey yaptı ve "Bunca zorlukla boğuşurken kendi içimizde de birbirimizi yersek bu bizi çöle karşı güçsüz düşürecek" diyerek o bağırıp çağırmadan da kendini dinleten, su gibi insanın içine akan ses tonuyla bir süre daha konuşup tarafları yatıştırdı. Pola'nın haklı olduğu yönler vardı, Der'in de, temel sorun ise daha farklıydı. Der'in hayatlarımızı etkileyen kararların herkesin katılacağı oylamalarla alınması düşüncesi Pola tarafından kesinlikle reddedilmişti edilmesine de, bunun ileriki günlerde yeniden tartışılacağını tahmin edebiliyordum.

Öyle bir yere gelmiştik ki, tepelerden uzak durmamız mümkün değildi, mutlaka aralarından geçmeliydik. Mecburen istemediğimiz o şeyi yaptık. Bakışlarımız iki yanımızdaki tepelerdeydi, aralarından kıvrılarak ilerliyorduk. Herkes alçak sesle birbirini Neg ortaya çıktığında gözlerine kesinlikle bakılmaması konusunda uyarmayı sürdürüyordu. Neyse ki, öyle bir şey olmadı. Hatta tutup karanlık çökünce bir tepenin yanında mola bile verdik. Sırt üstü uzandım; soğuk bedenimi yiyordu. Çöle çıkışımızın ilk zamanlarında sıcağa ve soğuğa alışabileceğimi sanmıştım; ama yaşayarak öğrenmiştim ki, bunun imkânı yoktu. Sadece artık ayakkabısız olduğumuz için sürekli kızgın kumlara basan ayaklarımızın altında bir tür nasır oluşmaya başlamıştı. Yıldızları seyrediyordum. Gök, daha yakındı sanki, şöyle bir uzansam onlara dokunacaktım, ya da aslında yıldızların ortasında yatıyordum. Gözlerimi kapattığımda o yıldızlar bana göz kırpmayı sürdürüyorlardı.

Nasıl oldu, uykuya dalmış mıydım, birisi omzumdan dürtmüştü sanki. Gözlerimi açtım. Hayretle fark ettim ki, yıldızlar yoktu, karanlık, güneş tarafından yırtılıyordu. Beni şaşkınlığın uçurumuna yuvarlayan şey ise; sol tarafımda olduğunu düşündüğüm kumdan tepenin sağımda durduğunu fark etmiş olmamdı. Tepe yer mi değiştirmişti. Böyle bir şeyin mümkün olmayacağını da biliyordum. Kalkıp yürüdüm tepeye doğru, kılıcımı çekmiştim, tırmanmaya başladım, iki kez aşağı kaymama karşın yine de zirvesine ulaşmayı başarmıştım. Çıldırmış gibiydim, ellerimle kazmaya çalışıyordum, kaç kez kılıcımı saplamıştım. Hayır, basit bir kum tepesiydi işte. İyice saçmalıyordum artık. Bölük pörçük uyku, ardından da bu tür sanrılar görmüş olmam benim için delirme tehlikesinin yakın olduğunun en açık işareti değil miydi? Tepeden aşağı inip de kardeşlere doğru yürüdüğümde bana tuhaf tuhaf bakmakta olduklarını görünce, "Bir an önce kendimi toparlamalıyım" diye mırıldanmıştım.

Ne Neg, ne akrep, ne de başka bir saldırı, yeniden damarlarımızdaki kanı kurutan o sıcaklık, gece ise kanımızı buza çeviren soğuk ve tabii ki susuzluk. Sonunda yiyeceğimiz de tümden tükendiğinden açlık!

Yürümeye başlayacaktık; ama iki kardeş hâlâ uyuyordu. Kaldırılmalarını istedi Zenan. Kala, hemen koştu yanlarına, öfkeyle bağırdı. Derin uykudaydılar, duymamışlardı. Ayağıyla dürttü. Uyanmadıklarını görünce de çöktü, boyunlarına dokundu, sırtüstü çevirdi, sarstı.

Ölmüşlerdi. Bedenlerinde herhangi bir yara bere de yoktu.

Gömdük. Pola'nın konuşmasını "Yakında senden başka kimse kalamayacak, bu nedenle öldüğünde mezarın kazılıp hakkında güzel sözler söylenmeyecek" diyen Der kesmişti. Rij'in Der'e saldırmasını ise diğer kardeşler engellemişti.

Kendimi düşünmekten alamıyordum; kayıp kardeşleri aramak yerine acaba Gökkuşağı'na doğru yol alsaydık, oraya ulaşmış olmayacak mıydık? Pola'nın bu ısrarını, inadını anlamıyordum artık. Çoğu kardeş de rahatsızdı; ama Der ve arkadaşları dışında

kimse bunu dile getirmiyordu. Bunca zamandır aramış ama bulamamıştık, artık ısrar etmenin ne gereği vardı ki? Onca insanın cesedini arkamızda bırakmıştık, bunu yapmamızın tek nedeni Gökkuşağı'na ulaşmaktı. Kayıpların tümü belki de ölmüştü, akıbetlerini hiç öğrenmeme ihtimali de büyüktü. Pola sanki ağzından çıkan sözün ardından hep yürümesi gerekiyormuş gibi davranıyordu. Artık Gökkuşağı Ülkesine gitmemiz gerektiğini ona da söyledim, suskunluğunu bozmadan sadece dinlemişti. "Bu dediklerim üzerine düşünsen iyi olur" dediğimde ise "Hep düşünüyorum" diye cevap vermişti.

Pola'yla konuşmamın üzerinden üç gün geçmişti, açlık dayanılır gibi değildi, bulduğumuz bir küçük kaynaktan kana kana su içmemiz sadece açlığımızın dişlerini sivriltmişti. İki tepenin arasında geniş bir düzlük vardı. Kumlarda ne parmak ucu kadar bir çukur, ne de kıpırtı. Sarı sarı yanıyordu. Diğer kardeşler gibi epey zamandır başımı bezle bağlıyordum, bir ucuyla yüzümdeki teri sildim. Güneşin üzerinde yürüyorduk sanki.

O düzlükte bir şey görmüştük.

Neydi acaba? Yeni bir tuzak mıydı? Yine de adımlarımızı büyüttük, ne olduğunu anlamalıydık.

Dışarıya doğru uzanmış bir eldi.

Yardım ister gibi.

Zenan ile Kala kafileden ayrılıp yaklaştılar ele. Dikkatli olmak neye yarardı ki, tuzaksa kesinlikle avlanacaklardı.

Tutup çektiler. Kum yarıldı ve bir beden de o eli takip etti.

Tuzak değil miydi?

"Kayıp kardeşlerden biri" diye bağırınca Zenan, sağ tarafımdaki tepenin kıpırdadığını sanmıştım.

25

"Tanrı her yerdedir, duyar ve görür. Alınan nefes, bakın göz, duyan kulaktır. Kandır, hep akar. Nasıl yaratmışsa, öyle de yok eder. Bunun için isteyip dilemesi yeterdir. Tanrı Oğul, karmaşayı sevmez. Onun kuralları katı ve nettir, koyduğu sınırlar da aşılmazdır. O, yarattığında yaşar. O'nun üzerine gölgenin nefesi bile düşmez. Karanlık O'na bakamaz. O... O..."

Dizlerinin üzerine çökerek ellerini göğsünün üstünde kavuşturup başını önüne eğen rahip Paraz, kendi kendine mırıldanmaya devam ediyordu:

"Onun adı kudretidir. O'na karşı çarpan yürek anında taşa, toprağa, kuma dönüşür. Dünyanın hep olduğu gibi var olması

onun iradesinin güçlülüğünün işaretidir. O gün geldiğinde, o gün geldiğinde de..."

Kaldırdı başını Paraz, esmer yüzünde ilk kez gölgenin yurtlandığı derin kırışıklıklar. Gözlerindeki o duru ışık azalmış gibiydi. Dün gece tek bir an bile olsun uyumamıştı. Durmadan düşünerek yaşananlara kabul edebileceği bir açıklama bulmaya çalışırken, ibadet ederek her şeyi düzeltebileceğini sanıyordu. Hem farklı yapabileceği ne vardı ki? Dua en güçlü silah değil miydi? Ülke, inanmış yüreklerin ettiği dualar nedeniyle ayakta durmuyor muydu?

Doğrulup kalktı Paraz. Kabul etmeliydi, onca dua bir işe yaramamış, içindeki o fırtına ve vızıltılardan oluşan uğultu susmamıştı. Tanrı Oğul'u simgeleyen güneş kabartmasının tam ortasına dikti bakışlarını, kapattı gözlerini, içindeki o yabancısı olduğu karanlığın yok olmasını beklemeye başladı.

Acı.

Tam yüreğinin olduğu yerde. Hiç susmuyordu. Susmayacaktı da. Ondan kurtulabilse karnını doyurup kendisini perişan eden uykusuzluğu susturmak için uzanacaktı yatağına. Sağ elini yumruk yapıp bastırdı üzerine, "Tanrım, ah Tanrım" diye tekrarlamaya başladı. Bütün hayatı boyunca kendisini hiç bu kadar çaresiz hissetmemişti. Nefret ediyordu içinde bulunduğu durumdan. Korkuyordu da. "Ah Tanrım" derken bir çocuğun babasına seslenmesi gibi sesleniyor, sağlam, duru, karşılıksız bir sevgiyle hep sevmiş olduğu Yüce Oğul'un ona bir biçimde cevap verebileceğini düşünüyordu. Bekliyordu. Kendisi hiçbir şeydi, toz zerresi bile değildi, oysa Tanrı Oğul her şeydi ve söylediklerinin, dualarının tümünü duymuştu.

Döndü, yürüdü pencereye. Karanlık çökmüştü. O gece de uyuyabileceğini hiç sanmıyordu, yemek yiyemiyordu zaten, sadece su içip dua ediyordu. "Oraya mı gitsem" diye mırıldandı. Sorusuna cevap verilmesini bekledi. Hayal kırıklığına uğramış bir çocuğun o somurtmasıyla sunağa doğru döndü. Biliyordu elbette, Tanrı Oğul insanlarla konuşmayı pek tercih etmez, söylemek

istediklerini farklı işaretlerle gösterirdi, bütün mesele bu işaretleri okuyabilmekteydi. Gözlerini bulunduğu odada gezdirdi, işaret olabilecek bir şey yoktu, dışarı mı çıksaydı acaba. Peki o ağrı neden artıyordu öyle, elini yeniden yumruk yapıp üzerine bastırdı. Yardım dilenen çocuktu, harekete geçmesi için babasını acındırmaya çalışıyordu.

"Oraya mı gitsem?"

Soruya evet ya da hayır diye bir cevap vermek için yüreğini dinledi. Seslerin bazıları 'Git', bazıları ise 'Sakın böyle bir şey yapma' diyordu. Hem Ülkenin Yüreğini terk edemezdi, daha önce Demirci'yi görmek için yapmış olduğu yolculuk nedeniyle Yüce Söz'deki Adanmışlar tarafından oldukça sert sözlerle uyarılmıştı.

Döndü, sunağa doğru büyük adımlarla yürüdü, durdu güneşin karşısında, çöktü dizlerinin üzerine, ellerini göğsünün üzerinde birleştirip başını eğebildiği kadar eğdi. Titriyordu. Uzun bir duaya başlamıştı. Bütün yüreğiyle. Gözyaşı döküyordu. Yalvarıyordu. Yüreğiyle konuşuyor, cevap bekliyordu.

Tapınağın koridorlarında telaşlı ayak sesleri ve fısıltılar.

Duasını bitirince başını kaldırıp güneşe baktı. Neden suskundu. Yoksa Demirci'nin kendisine söylemiş oldukları sebebiyle mi kafasının içindeki o sesleri susturamıyordu. Ama Demirci'yi görmesinin nedeni sadece ne olduğunu anlama ve onu doğru yola döndürme, yardım etme istemiydi.

"Tanrım" diye inledi. Sesi odanın suskunluğuna çarpıp düşmek yerine boğulmuştu. Sanki daha da küçülmüş ve zayıflamıştı. Çok hastaydı da yaşama tutunmaya çalışıyor ama bunu bir türlü başaramıyordu. Çaresizliği böyle derinlemesine anlamak için onu bütün kavuruculuğuyla yaşamak kahrediciydi.

"Tanrım... Tanrım... Ah Tanrım..."

Ayağa kalkacakken yere düşecek gibi oldu. Nasıl bu kadar güçsüz düşmüştü öyle. Titreyen adımlarla pencereye yürüdü. Farklı bir karanlık vardı dışarıda. Yenileceğini bilen o karınlık değildi bu, küstahtı, tehdit ediciydi, her an olmadık saldırılarda bulunabilirdi, dikkatlice bakılınca onun kara gülümsemesi

görebilinirdi. Kendini zifirleştirmek için elinden geleni yapacaktı, ya yarın güneşin doğmasını engellerse ne olacaktı?

Döndü, yürümek istedi; ama yapamadı. Her şey dün sabah başlamıştı. O haber Ülkenin Yüreğini altüst etmiş, kapanmayacak yaralar açmıştı. Yüce Söz'e başkanlık yapan Tuji'nin çiftliğinde ayaklanma çıktığı söylenmişti. Üstelik isyan edenler İsimsizlerdi ve önlerine çıkan herkesi öldürmüş, her tarafı da yakıp yıkmışlardı. Son anda kaçarak hayatlarını kurtaran birkaç Adanmış ve Kutsanmışın anlattığı ayrıntılar korkunçtu. Daha kaç gün önce ufacık bir çocuk bile böyle bir şeyin kesinlikle imkânsız olduğunu söylerdi; ama olmuştu işte. Doje'nin piçleri, O'nun oğullarını ve kızlarını öldürülürken Tanrı neredeydi peki? Lanet olası Doje bundan sonra da saldırılarını sürdürecek miydi? Kutsal Kitapta İsimsizlerin hep köle olarak kalıp sadece kölelik yapacakları, bunu hiçbir şeyin değiştiremeyeceği yazılı değil miydi? Tanrı Oğul, "Bu Ülke benim" dememiş miydi? Peki o zaman ayaklanma nasıl çıkmıştı? Her yerde olan, her şeyi gören Tanrı buna nasıl müsaade etmişti? Yoksa yaşanan isyan lanet Doje'nin sanıldığından da güçlü olduğunu mu gösteriyordu? Evet, şunu kabul etmeliydi, ayaklanma kesinlikle dönüm noktasıydı, artık geri dönüşü yoktu, deprem sürecekti sürmesine de sonuç ne olacaktı? Hani Yıldızların Kanı'nda bütün gerçekler yazılıydı, peki o zaman neden bu isyana dair tek bir kelime bile edilmemişti? Yoksa zaman hızla 'O güne' mi akmaktaydı?

Bir şey tarafından çekiliyormuşçasına büyük adımlarla yürüyüp masanın üzerinden Yıldızların Kanı'nı aldı, "Bütün soruların cevabı burada... Olmalı yani" diye mırıldandı, açtı, okuyacaktı, hem de baştan sona. Farklı bir okuma olacaktı bu. Titriyordu da. Acabaların ve ayaklanmanın gölgesinde yapacağı okumanın sonucunda kendi kaderinin de değişebileceğini hissetmişti. Bundan kaçış yoktu. Oturdu ışığın altına, açtı Kutsal Kitabı, cevaplarına kavuşmak için bağırıp çağıran sorularla birlikte, onların gözlerinden okumaya başladı:

"Öncenin öncesindeydi. Vardı. Her şeyin öncesinde.

Hiçlik tarafından çevrilmişti. Varlığının yüreğinden bakarken.

Hiçliğin aynasında kendini görmekteyken. Vardı.

De ki:

Kutsal adıma ant olsun ki
Yıldız yıldızı yediğinde
Kendini bile bırakıp kaçmak isteyeceksin
Kum kumu içtiğinde.

O, Varlığın bile ötesindeydi. Başlangıcın da öncesinde Hiçlik..."

26

Üç yüz doksan kişiydiniz.

Çöle adım atışınızın üzerinden kaç gün geçmiş olduğuna dair herhangi bir cevabın yoktu. Birkaç kardeşe de sordun, onlar da ya 'Bilmiyorum' dediler, ya da birbirleriyle hiç alakasız rakamlar söylediler.

Bütün ömrün çölde geçmiş gibiydi. Onun dışında her şey sis örtüsünün arkasındaydı, varlıklarından bile kuşkuluydun. Alışmıştın çöle, öyle sanıyordun. Hep ona ait olduğun duygusu gittikçe öne çıkıyordu. 'Belki de' diye düşünmüştün uyuyamadığın o gecelerin birinde 'Belki de geçmiş görmüş olduğum bir kâbustan ibarettir.'

Çok zayıflamıştınız. Bir yudum su, bir parça yiyecek için kaç gün boyunca oradan oraya koşturmanız gerekiyordu. Saçlarınız sakallarınız birbirine karışmıştı, gözleriniz kendilerini yutmak isteyen çukurlara karşı hâlâ direniyorlardı. Şunu fark etmiş, diğer kardeşlerle de paylaşmıştın, o kireç beyazı renginiz değişiyordu, ne kadar şaşırtıcı olsa da esmerleşiyordunuz. Paçavraya dönmüş elbiselerinizin örtmediği yerlerinizin rengi daha da koyuydu. Değişen renginiz nedeniyle birbirinize espriler yapıyordunuz.

Susuzluk içini çöle çevirip boğazındaki yangın diline ulaştığında belki de ölmenin daha iyi olacağını düşünüyordun. Ölenlerin susaması gibi bir durumun yaşanmaması çok iyiydi. Acıkması. Kurtuluştu. Tükürüğünü yutmak istediğinde ağzının içindeki ateş daha da gürleşiyordu. "Ölsem de." Düşenler oluyordu, "Kesinlikle tek adım atacak gücüm yok" diyerek olduğu yere çökenler, çölün su hayallerinin ardına takılıp kafileden kopanlar. Onlarla uğraşmak gücünüzü daha çabuk tüketmenize neden oluyordu. Hani herkes sadece kendi derdini sırtlasaydı, bu bazı şeyleri daha da katlanılır kılacaktı.

Çöl, her şeyiyle Kutsal Kitap'ta anlatılan çöldü artık. Doje'yle karşılaştığınızda bile buna şaşırmayacaktın.

Sen de öyle bir hayalin peşine takılıp gitmiştin. Yürürken sağ tarafına doğru döndüğünde bir su birikintisinin olduğunu görünce durmuş ve dikkatlice bakmıştın. Evet, üç adım genişliğinde duru bir gölcük vardı iki kol ötende, diğer kardeşlerin nasıl da fark etmediklerini sormuştun kendine. 'Hayal mi' diye bir ses yankılanmıştı içinde. Cılızdı ama, gördüğün şeyin gerçekliği karşısında zavallı bir fısıldayıştı. Bedenin bir yudum için isyan etmişti. Yüzün kurumuş toprak gibi çatlamıştı. Dilin. Yaralar. Susuzluk ateşte durmadan kavrulmaktı, hep artarak. Gölcük oradaydı işte, seni bekliyordu, bir yudum su için bile ölebilirdin. Çekiyordu, karşı koyamadın, yürüdün ona doğru. Uzaklaştığını fark edememiştin, büyüttün adımlarını. Mesafenin o kadar çok olmayacağına dair o cılız fısıltı. Koşacakken birisi tuttu elinden, çekti. Kurtulmak için çırpındın ama kıramıyordun elin yarattığı tutsak-

lığı. "Gördüğün hayal Jiha, su diye bir şey yok" diyordu, gözlerini kapattın, nefesini tuttun, açıp ileriye baktın, sadece kahrolası kum, yutkunmaya çalıştın, dikenli bir şey gelip boğazına takılıp kalmıştı, artık nefes bile alamayacağını, boğulacağını sandın.

Kardeşlerin çoğu birbirlerini "Gökkuşağı'na ulaşırsak bütün sıkıntılar bitecek. Bırakalım içecek suyu, canımızın istediği kadar yüzebileceğimiz göller, nehirler olacak" diye cesaretlendirmeye çalışıyorlardı. Her şey netti artık; çölde fırtına, Neg, akrepler, açlık, susuzluk, soğuk, kahreden sıcaklık ve daha birçok şey vardı, bütün bunlara karşın ne olursa olsun mücadele edilecek ve mutlaka zafere ulaşılacaktı. Çoğu kardeş bu gerçeği içerek kanına karışmasını sağlamıştı. Sadece Der ve etrafındakiler farklı bir yaklaşım içerisindeydiler. Kendi aralarındaki ilişki yoğunlaşmış, kardeşler topluluğundan ayrı bir grup gibi hareket etmeye başlamışlardı.

İlk kez o gün susuzluktan kıvranarak ölme ihtimalinin çok uzak olmadığını düşündüğünde bir şey batmıştı yüreğine, acıdan titremiş, elinin tersiyle alnındaki ter gölünü kurutmaya çalışmıştın. Güneş, sadece bakarak damla damla eritip, yiyen bir canavardı. Sadece ama sadece bakıp görerek. Onca şeye katlanmak zorunda kalmıştınız, oluk oluk kan akıtılmış, acının her çeşidini tıka basa tüketmiştiniz, yürüyüşün böylesi bir ölümle noktalanması kahrediciydi. Hani içinizden üç kişi bile Gökkuşağı Ülkesine ulaşabilse, emin olabilseniz, bu kendinizi avutacağınız bir şeye dönüşecek, kıvranarak can çekişirken bile buna tutunarak, "Boşuna değildi, hiçbir şey boşuna değildi" diyecektiniz.

Çöl öyle bir düşmandı ki, ölümün kıyısına getiriyor, arada değil bir karış, bir parmaklık mesafe kalmışken daha fazla, daha farklı işkencelere maruz kalmanız için size elini uzatıyordu. O kardeşinizin susuzluktan can verdiği gündü, ayakta durmak bile büyük bir mücadele gerektiriyordu, mezar bile kazamamış, sadece üzerine kum atmıştınız. Pola, başladığı konuşmayı, Der'in ve arkadaşlarının sözlü müdahaleleri nedeniyle tamamlayamamıştı. Sinirleriniz son derece gergindi, eskiden gülerek karşıladığınız

bir sorun artık tutsaklığını parçalayamadığınız kördüğüme dönüşebiliyordu. Güneşin yine tam tepeye çakılıp kaldığını sanıyordun. Her başını kaldırdığında onun eski yerinde tırnak ucu kadar bile kıpırdamadığını gördüğünde, "Saçmalıyorum... Saçmalıyorum" diye tekrarlıyordun. Kardeşler artık taşınamayacak kadar ağırlaşmış yüklerini onca uyarıya karşın atıyorlardı. Silahlarını bile.

Yüksek bir tepenin etrafını döndüğünüzde şaşkınlık çığlığa dönüşmüş, saplanmıştı gözlerinize. Gördüğünüz şeye inanmak istiyor ama bunu sonradan uğrayabileceğiniz hayal kırıklığının yaratacağı o tükenmişlik nedeniyle yapamıyordunuz. Nefeslerinizi tutup gözlerinizi açıp kapatıyordunuz. Ordaydı hâlâ. Çölün size esaslı bir oyun oynamakta olduğu düşüncesini susturamıyordunuz. Yüreğinizde ağlayan sızı, bir adım ileriye doğu attınız, sonra bir, ardından bir adım daha. Hayır, uzaklaşmamıştı. Vicdansız, zalim çöl, nasıl bir oyun oynuyordu öyle. Öndeki kardeşler oraya doğru yürümeye devam etmişlerdi. Birkaçı ise gördükleri şeyin gerçek olması için dua ediyordu.

Anlamıştın; uzaklaşmıyordu.

Çölde mucize değil, hep felaket olurdu. Mucize kılığına bürünmüş felaket öleceklerin sayısını artırmaktan başka bir anlama gelmiyordu.

Ortasında gürül gürül akan bir dereciğin bulunduğu, yeşilliklere kaplı bir vaha. Kumdan toprağa, yeşilliğe basmak bile sarsıcı bir duyguydu. Önüne çıkan ilk ağaca dokunduğunda kendini tutamayıp sarılmıştın. Ağaçtı, görüyordun, sertliğini hissediyordun, dayanamayıp dilinle de dokunmuştun. Suyun zehirli olabileceği ihtimali kardeşlerden birini bile engelleyememişti. Zehirlenerek ölmek susuzluktan çok daha iyiydi. Başlar suya batırılmıştı, o nasıl içmekti öyle, bazı kardeşlerin boğulacağından korkuyordun; ama sen de tutamadın kendini, aynı şeyi yaptın. Kafanı suya soktuğunda, ılıklığını yüzünde, boynunda hissettiğinde açtın gözlerini ve ağzını, görürken bütün kaynağı bir yudumda bitirmek ister gibi içiyordun. Nefesinin tükenmekte

olduğunu hissetmiştin, yine de başını çıkarmadın. İçindeki o kahrolası çölü kurutmalıydın. Fısıldayan cılız bir ses, 'Ya başını zehir yüzünden kıvranarak can verirsen?' diyordu. Umurunda mıydı? İçme zamanını uzatmak için elinden geleni yapıyordun. Ciğerlerinde o yırtılma hissi. Su boğazından aşağı akarken bile buna inanamıyordun.

Başını çektiğinde ciğerlerini doğrayan sancı öksürüğe dönüşmüştü, derin nefesler alıp vermeye çalışıyordun. Su her şeydi, onsuz yaşam hiçbir biçimde mümkün değildi. Bazı kardeşler kusuyorlardı. Gözlerin neşeli bir kuş gibi o ağaçtan o ağaca doğru uçmaya başlamıştı. Gökkuşağı Ülkesine ulaşmış kadar mutluydun.

Sırtüstü uzanmıştın ağacın gölgesinde. O gölgenin bile paha biçilmez bir değeri olduğunu anlamıştın. Jano toprağın altından çıkardığı yumruk büyüklüğünde bir şey uzatmış, "Bunun adı Şinan, ister kabuğunu soyup ye, istersen böyle dişle, çok besleyici" demişti. Aldın, üzerindeki toprağı silip dişledin, sertti, tadı da pek hoş değildi, yine de açlık kurttu, sökmeliydin çenesini midenden. Göz açıp kapatıncaya dek onu bitireceğini sanıyordun; oysa yarısını bile yiyememiştin, doymuştun da. "Hayır, aslında açım" deyip bir ısırık daha aldın, zor bela çiğneyip yuttun, ikinci ısırık için kendini onca zorlamana karşın ağzını bile açamamıştın. Jano, omzuna dokunmuş, "Sonra yersin" deyip diğer kardeşlerin yanına gitmişti. Şinanları nereden bildiği sorusu takılmıştı kafana, yoksa Kutsal Kitap'ta mı yazılıydı? Uygun bir fırsat bulduğunda sormaya karar vermiştin.

Tatlı, okşayan, uyuşturan bir yorgunluk çökmüştü üzerine. Göz kapakların kendiliğinden kapanmıştı, bedeninden her zaman yükselen o sızılar tümden susmuştu. Mucizeydi işte, inkar etmemeliydin, ne kadar inanılmaz olsa da çölde de mucize gerçekleşiyordu işte. Güneşin bile ışıktan mızrağını saplayamadığı bir yerdeydiniz. Gökkuşağı da böyle güzel miydi? Uyuyacağını hissediyordun, oysa öyle bir şey yapmamalı, kalkıp nöbetçileri ayarlamalıydın.

Rüya görüyordun: Geceydi, yine o pencerenin karşısındaydın, Yağmur Damlası üzgün görünüyordu, öylece oturup karşısındaki duvara saplamıştı gözlerini. İsmini öğrenme arzusu dikilmişti karşına ama ne ona sorabilirdin, ne de başkasına. Dudaklarından "Yağmur Damlası" dökülmüştü. "Evet, bahar kokulu bir yağmur damlası kadar saf ve güzel" demiştin. Pencereye gidip derdinin ne olduğunu öğrenemezdin, belki de aşk acısı çekiyordu, bu düşünce taştan ayağa dönüşerek yüreğini altında alıp ezmişti.

Gözlerini açtığında karanlığın gölgesi usul usul ilerliyordu. Doğrulup kalktın, herkes uyuyordu; kaynağa gittin, ağaçlardan birinde adının ne olduğunu bilmediğin meyvelerden koparıp yedin. Vaha otuz kırk kat daha büyük olsaydı ömrünün sonuna kadar orada yaşayabilirdin. Kardeşlerden bazıları uykularında sayıklıyorlardı. Tanınmayacak derecede zayıflamışlardı, saçları sakalları yüzlerini yutmak üzereydi, çoğunun bedeni ne kadar da küçülmüştü öyle.

Birer ikişer kalktılar, yıldızlarla bezenmiş karanlık, karınlarını doyurup susuzluklarını giderdiler. Ateşler yakılınca da guruplar halinde oturuldu. Neşeli konuşma sesleri, kahkahalar... Jano da yanındaydı, gözlerini ateşe dikmişti. Kardeşler birbirlerine Gökkuşağı Ülkesini anlatıyorlardı:

"Orası aynen böyle yemyeşil. Hep orman... Öyle ki adım bile atamıyorsun. Bir evim, bir de tarlam olsa..."

"Orası göllerle dolu. Büyük göllerle. Hani böyle baktığında nerede bittiğini göremiyorsun ya... O göller balık kaynıyor. Evim tam da kıyısında olacak. Büyükçe bir kayık. Bir saat için balığa çıktığımda o kadar çok tutacağım ki, komşulara da bolca dağıtmama karşın yine de bitmeyecek. Sonra..."

"Gökkuşağında büyük şehirle. O şehirlerde evler... Kendime ait bir işliğim olacak. Her gün canımın istediği kadar yiyebileceğim. Öyle çok yürümem de gerekmeyecek, evimle işliğimin arasındaki mesafe beş..."

"Gökkuşağında ormanlar var; ama öyle çok değil... Koyun sürüleri... Sonra çoban köpekleri. Senin koyunların peşinden koşmana hiç gerek yok. Tarlalarda çalışanlar..."

"Gökkuşağı nehirlerle dolu bir ülke... Köprüler... Her ay yapılan şenlikler..."

Dikkatlice dinliyordun, hepsinin kendine ait bir Gökkuşağı Ülkesi hayali vardı. "Peki ya benim?" diye sordun. Net bir cevabın yoktu. Aslında daha önce bunun üzerine öyle uzun uzadıya pek düşünmemiş, sadece oraya ulaşmaya kilitlenmiştin, o kadar. "Eski yaşamım gibi olmasın yeter" demiştin. Jano'ya sordular, sadece gülümsedi, gerçekten de onun nasıl bir hayali olduğunu merak ediyordun. Soruyu tekrarlarken eliyle diğer ateşlerin başında kahkahalarla sohbet eden kardeşleri gösterip, "Böyle bir yaşam olsun yeter" dedi.

Anlamanın sonu var mıydı? Yaşlılık yüzünden elden ayaktan düşen biri bile öğrenmeye devam eder, ölüme götüren o son nefes ancak buna nokta koyardı. Hep anlayacaktın ve öğrenerek biriktirdiğin şeylerin ortaya çıkardığı sorular nedeniyle çok daha fazlasını anlamanın bir gereklilik olduğunu asla unutmayacaktın. Karnı doymuş, susuzluğunu gidermiş, az da olsa kendilerini güvende hisseden kardeşler dünyanın en mutlu insanlarıymış gibi kahkaha atabiliyorlardı. Sanki onca acıyı onlar çekmemiş, onca kanı onlar dökmemiş, kanlarını akıtmamış, sevdiklerini kaybetmemiş, en korkunç şeylere tanık olmamış, acının dağını sırtlarında durmadan taşımamışlardı. Hep ileriye baktıkları, hedefe doğru yürüdükleri için yaşadıkları acıları sürekli arkalarında bırakıyorlardı. Çekilen çile, ileriye doğru atılan adımları büyütüyordu. Gökkuşağı Ülkesi ruhlarıydı, kilitlenmişlerdi, onları bütün zorluklara karşı ayakta tutan, direnip mücadele etmelerini sağlayan şey bu hedefe kilitlenmişlikleri ve sonunda ona ulaşacaklarına dair inançtı.

Günler sonra ilk kez rahat bir uykuya dalmış ama gecenin gerekenden daha kısa sürmüş olduğu kuşkusuyla uyanmıştın. Bazı kardeşler "O kadar uyumuş olmama karşın hâlâ yorgunum" diyorlardı. Kaynağın hemen ötede olduğunu bilmek paha biçilmez bir duyguydu. Sen de diğerleri gibi suyun çölün derinliklerine girerek yok olduğu yerde yüzünü yıkadın, saçlarını, sakallarını

ıslattın, susuzluğunu giderdin, dünden kalan yarım şinanı yedin. Hayret, yine saatler boyunca yemişçesine doymuştun. 'Bir gün daha kalıp dinlensek çok iyi olacak' diye düşünüyordun. Yıpranmış bedenin hiç olmazsa yorgunluğun bir bölümünden kurtulurdu. Birçok kardeş karınlarını doyurduktan sonra bir süre etrafta dolaşmış, ardından da gölgeliğe uzanmışlardı.

Öğleden sonraydı, Zenan herkesin toplanmasını, Pola'nın yola çıkılmasını istediğini söylemişti. Kimi kararlar artık Zenan tarafından açıklanıyor, Pola'nın ağzından çıkmışçasına da yerine getiriliyordu. Yine de yüzler asılmıştı. Cehennemin tam ortasında küçükte olsa cennet bulunmuştu, nasıl kalkıp yeniden cehenneme yürünülecekti? Mucizeyi terk edip kendini felaketin insafına bırakmak!

Sen de topraktan, yeşillikle kaplı topraktan adımını yarı kumluğa atarken o burukluğu hissetmiştin. Kumun artan sıcaklığı... Güneş, ateşten tırnaklarını yüzüne geçirmişti. Sırtındaki bezden torbada iki şinanla adını bilmediğin o meyvelerden kaç tane vardı, suluğun doluydu, yine de eninde sonunda biteceklerini, işkencenin dişleri arasında çiğneneceğini çok iyi biliyordun.

Kaç adım ilerledikten sonra durmuştunuz, "Gelmek istemeyenler var" demişti biri. Vahaya dönmüştün, kumdan toprağa basmak, suyun ılıklığını hissetmek, gölgenin koruyuculuğuna sığınmak içini tir tir titretmişti. Pola, Zenan, Rij ve diğerleri gelmek isteyemeyen yedi kardeşi ikna etmeye çalışıyorlardı. "Yorgunuz, adım atacak halimiz yok" diyorlardı. "Kaybolan kardeşleri bulduktan sonra gelip bizi alırsınız." Pola, neden öyle çabuk öfkeleniyordu ki, "Hayır" diye bağırmıştı, "Kayıp kardeşleri bulduktan sonra tekrar buraya dönemeyiz. Belki on günlük yürüyüşten sonra bulacağız onları, belki de bu daha fazla sürecek, onca yolu nasıl geri yürüyebiliriz ki... Hep birlikte olmalıyız, bugün siz burada kalırsanız, yarın başkaları da başka yerde kalmak isteyeceklerdir." Yedi kardeş ısrarlıydı, belli ki kendi aralarında önceden konuşmuş ve öyle karar vermişlerdi.

Tartışma uzadıkça uzamıştı. Pola'nın yerine artık Zenan onlarla konuşuyordu. Sana göre kalmalıydılar, bir kez vazgeçmişler-

se onları yürümeye zorlamak daha fazla soruna yol açacaktı. Ortada gönülsüzlük varsa nefes almak bile işkence olurdu. Tabii bu düşünceni açıklamamıştın. Pola, son günlerde farklı seslere, görüşlere karşı oldukça katı yaklaşıyordu, bazen tek kelime etmese bile bunu katı suskunluğu, mimikleriyle hemen dışa vuruyordu. Farklı görüşleri kendisine karşı yöneltilmiş bir saldırı olarak mı algıladığını sormuştun kendine.

"İyi, demek gelmiyorsunuz ha! Tamam, kalın burada, sizi kolunuzdan tutup zorla sürükleyemeyiz ki" dedi Pola, yürüdü en baştaki ağaca doğru, Zenan, Rij, Kala da arkasından. Bir süre konuştular, sonra Zenan kafileye doğru gidip, kırka yakın kardeşle geri döndü ve dehşetin o sivri taşlarla kaplı kuyusuna yuvarlanmana neden olan şeyi yapmaya başladılar. Kardeşler ağaçları kesmeye, otları yolmaya, kaynağı kum ve toprakla doldurmaya, çalılıkları köklerinden sökmeye çalışıyorlardı. Kafileden kalabalık bir gurup daha gelip katılmıştı bu cenneti cehenneme çevirme saldırısına. Pola'nın nasıl böyle saçma sapan bir karar vermiş olduğunu aklın hayalin almıyordu.

Üç yüz seksen dokuz kişiden yedisinin o vahada kalmaya karar vermesinin bile sizin için zafer olduğunu düşünüyordun. Ezici bir çoğunluk nihayetinde söyleneni yaparak cenneti terk edip cehenneme çıkmıştı, Pola bunu bile düşünememiş miydi? Kimi cılız ihtimallerin yaratığı korku bazı şeyleri görmemeyi mi getiriyordu yoksa?

Yıkmak her zaman yapmaya göre daha kısa sürerdi. Vaha büyük oranda yaşanmaz hale getirilmişti.

Pola, Zenan, Kala, Rij yine öne geçmişlerdi, yürüyüş başlamıştı. En arkadaydın, yanında çok, çok zorunlu haller dışında konuşmayan, bu nedenle kardeşler arasında 'dilsiz' diye anılan, sol elinin dört parmağı olmayan Medi ile Jano da bulunmaktaydı. İki de bir dönüp bakıyordunuz. Bütün yüreğinizle gerçekleşmesini umduğunuz şey vahayla aranız iyice açıldığında gerçekleşmişti. Önce kardeşlerden biri çıkmıştı vahadan, ürkek adımları, sonra da diğerleri. Size yetişmeleri için yavaşladınız, yanınıza geldikle-

rinde vahayla birlikte onların da aynı yıkıma maruz kalmışçasına çöktüklerini görmüştün. Bakışları sönmüştü, yüzleri kısa bir süre içinde kırışıklıklarla dolmuştu. Söyleyecek söz yoktu, hiçbir şey olmamış gibi suskunluğunuzu büyüterek yürümeye devam etmiştiniz.

İlk molada Pola'nın yanına gidip neden öyle yaptığını sordun. Gözlerinin içine tuhafça bakmıştı.

"Ne yani kardeşlere mi zarar verseydim?"

"Onları orada bırakabilirdin."

"Gerçekten böyle mi düşünüyorsun?"

Kala, yüzüne anlamlı anlamlı bakıp gülümsemişti.

"Evet."

"Hayret, onca şeyi sen yaşamadın mı? Nasıl benim gördüğümü göremezsin?"

Cevap vermemiştin bu soruya, sesindeki o tını hiç mi hiç hoşuna gitmemişti.

"Onları bıraksaydım, yarın başkaları da başka yerlerde kalmak isteyecek, zorluklar artıkça da çok farklı taleplerle karşılaşacaktım. Eğer başlangıçta tedbir almazsan sonradan kendini parçalasan da kimi şeyleri engelleyemezsin. Şunu unutma Jiha; birçoğumuzun canı yanacak; ama yine de Gökkuşağı Ülkesine ulaşacağız. Benden nefret etseler de bunu başarmak için elimden gelen hep şeyi yapacağım. Bu sürünün çobanı değil miyim, her şeyden sorumluyum."

Konuşmak gibi bir şey yapmadın. Pola'nın haklı olduğu kadar haksızdı da. Ama ne desen seni duymayacak haldeydi. Rij, bakışlarını gözlerinin içine dikmiş, 'Anladın mı' der gibi kafasını öne doğru eğip kaldırmıştı. 'Bunlar da çoban köpekleri' diye düşünmüştün. Şundan emindin; Pola her söylediğine yürekten inanıyor, ne yaparsa yapsın bunu kardeşlerin iyiliği için yaptığını sanıyordu, bu kimi durumlarda oldukça olumsuz sonuçlara yol açabilirdi.

Ertesi gündü, şinanın yarısını yemiştin. Eskisi gibi susuzluk da hissetmiyordun. Jano, yürüyüşe öğleye doğru, yani güneşin az

ateş saçtığı zamana kadar ara verilmesinin daha iyi olacağını söylemişti. Her zamanki gibi haklıydı, bir ara arkada yürüyen Zenan'la bunu paylaşmıştın, o da Pola'ya söylemek için büyütmüştü adımlarını.

Sıcaklık o kadar artmıştı ki, öylece ayakta durup beklemek bile kıyasıya bir direnmeyi gerektiriyordu. Suyun en çok tüketildiği zamanlardı. Bayılanlar vardı yine. Neyse ki kafile durdu, Kala, kardeşleri dolaşarak bundan sonra eğer ortada olağanüstü durumlar yoksa öğleye doğru uzun bir mola verileceğini söyledi.

Birisi çığlık mı atmıştı, sıçradın ayağa, bütün başlar o tarafa dönmüştü, "Akrepler" diye mırıldandın korkuyla. Sese doğru yürüyünce yükselen kahkaha seni daha da meraklandırmıştı. Kardeşlerden biri şaka yapmak için vahadaki kaynakta bulup yanına aldığı siyah taş parçasını diğerinin boğazına atmış, o kardeş de bunu bir akrep saldırısı sanmıştı.

Akşama doğruydu, güneş kandan göle yarısına kadar batmıştı, gömülmeye devam da ediyordu. Sıcaklığın önemli ölçüde kırıldığı, soğuğun kendini göstermediği bu anlar en sevdiğin zaman dilimleriydi. Ne yazık ki kısa ömürlüydü. "İlerde biri var" diye bağırmıştı birisi. Ses bütün kardeşleri anında tutup çekmişti. Birkaç tanesiyle birlikte koşmuştun. Kalabalığa ulaştığında "Yaşıyor", "Su verin", "Belki başkaları da vardır" cümlelerini uğultunun içinden çekip çıkarmıştın.

Gerçekten de kayıp kardeşlerden biriydi, yarı baygındı, yüzünü ıslatıyor, su içirmeye çalışıyorlardı. Diğerlerine ne olmuştu? Yoksa yetmiş dokuz kişiden geriye sadece o kardeş mi sağ kalmıştı? Herkesin merak ettiği soruydu bu ve cevabını öğrenmek için biraz daha sabırlı olman gerekiyordu.

Çemberin ortasında uzanmış kardeşin kendine gelmesi epeyce uzun sürmüştü. Neyse ki, korktuğun şey olmamış, adının Atar olduğunu öğrendiğin kardeş ayılmış, sizi karşısında görünce de "Bu bir rüya" deyip gözlerini ovuşturmuş, açmış, hepsine bakmış, "Deliriyorum galiba" deyip yeniden gözlerini kapatmıştı. Pola, kendisiyle konuşması için epeyce dil dökmek zorunda kalmıştı.

Yorgunluğun her şeyi sağırlaştığı o anda uyumak için uzandığında sen de diğerleri gibi her şeyi biliyordun. Kayıp kardeşler hep birlikte hareket ederek sizi arıyorlardı. Toplam on dört kişi eksiktiler, onların başına ne gelmiş olduğunu sonradan öğrenecektin. Yaklaşık bir hafta on gün önce –Atar, zaman konusunda net değildi– dört kişi gruptan kopmuş, diğer üçü ölmüş, sadece o hayatta kalmıştı. Atar, konuşurken iki de bir "Çöl kuşlarına rastladınız mı?" diye korkudan büyümüş gözlerle soruyordu. "Hayır" cevabınıza rağmen o sorusunu yinelemekten bıkmıyordu. Sakinleştirmeye çalışmıştı Pola onu. Atar'ın "O canavarla karşılaşmamış olmanız büyük şans" derkenki ses tonu uzun süre içinde yankılanıp durmuştu. Yıldızların Kanı'nda çöl kuşlarından bahsedilip edilmediğini sormuştun Jano'ya, "Bildiğim kadarıyla yok" demişti.

İki soruya cevap arıyordun:

Diğer kardeşleri yarın ya da ertesi gün bulabilecek miydiniz?

Çöl kuşlarını bu kadar korkunç kılan şey neydi?

27

Sessizliği ancak Lanetyüz parçalayabilirdi.

Yüzünün aklığında birbirlerini yok etmek isteyen gölge ordularının meydan savaşı. Kalabalık tümden gözdü, ona kilitlenmişti. Değişmiş, o günden sonra bambaşka biri olmuştu. Yaşananlar bunun öyle olduğunu defalarca kanıtlamıştı. Konuşması değişmişti, tavırları, susuşu bile. İsyancıların ona duydukları güven sonsuzdu. Her kelimesi yanlışlığı doğruluğu sorgulamadan sahipleniliyor ve bayraklaştırılıyordu. Kalabalığın yüreği ve beyniydi. Geceyi aydınlatan tek ışık. Onun yanında duruyor olmak bile büyük bir şanstı. Zaferin mutlak kazanılacağının, Gökkuşağı ülkesine ulaşılacağının inkâr edilmeyecek kanıtıydı.

Sessizliği sadece o parçalanabilirdi.

Kalabalıkla Lenatyüz'ün arasında dizlerinin üzerine çökmüş on beş, on altı yaşlarında iki genç vardı. "Birbirinizin yiyeceğini asla çalmayacaksınız" demişti yola koyuluşun ilk günlerinde, oysa bu gençler emri çiğnemişlerdi. "Çok açtık, kendimize hâkim olmadık" diyerek durmadan aynı şeyi söyleyip gözyaşı döken hırsızların affedilmesini istemişti Hızlıayak, ve birkaç kişi.

Kalabalığa çevirdi gözlerini. Beklediklerini biliyordu. Onlar için en doğrusu neyse hep onu yapmıştı, yapacaktı da. Seviyordu hepsini. Tek tek ele aldığında aralarında nefret ettikleri, edebilecekleri olabilirdi, ilerde bazıları en ağır suçları da işleyebilirlerdi; ama yaşanılan an içinde tek bir insan olarak ele alındıklarında yüreğiyle tümünü sımsıkı kucaklamıştı...

Yine bakışları bulutlanmış, o güne dair görüntüler canlanmıştı gözlerinin önünde. Demirci'yi kanlar içinde gördüğünde her şeyin bittiğini sanmıştı. Ölümü Tanrının ölümü gibiydi. Sonra içinde bir ses ona bazı şeyler söylemişti. Harita onda değil miydi? Demirci, onun lider olması gerektiğini söylememiş miydi? Hem Efendi Meşan'ı öldürmemiş miydi? Demirci'nin son istemini yerine getirmezlik yapamazdı. Kardeşleri, Demirci'nin ardından gidenleri öyle adlandırıyordu, etrafında toplamaya çalışmıştı o hengâmede. Fazlısıyla zordu bu. Kafası koparılmış bir gövde gibi dört bir tarafa dağılmışlardı. Daha önce oralarda çalışanlar mahalle ve köylere saldırmışlardı. Sel suyu gibi küçücük bir yarık bulduklarında anında oraya hücum ediyorlardı. Önü alınmazsa kendi taşkınlıklarında boğulacaklardı. Bin yılların biriktirdikleri kusuluyordu. Sanki Demirci'nin ruhu ona geçmişti. Değiştiğini, değişmekte olduğunu kendisi de biliyordu. Çok uğraşmış, sonunda kalabalığın büyük bölümünü toplamayı başarmışlardı ama bir arada tutmakta fazlasıyla zorlanıyorlardı. Bütün zincirlerini koparmış, isyan etmiş, yakıp yıkmanın, diğerlerini öldürmenin zevkine varmış kalabalık her an onları da yutabilirdi. Çıplak elle ateş taşınabilir miydi? Karşılarına çıkıp konuşmuştu. İlk kez böyle bir şeye kalkışırken her şeyi birbirine karıştıracağını sanmıştı, belki de tek kelime bile edemeyecek, yüzüne gözüne bulaştıracaktı.

Öyle olmamıştı ama. Kendisi değil de Demirci konuşuyormuş gibiydi. Onun ruhu. Söylemekte olduklarını oldukça dikkatli şekilde dinlemeye de çalışıyordu. Daha önce hiç kullanmadığı kelimeler çıkıyordu ağzından. Ses, kendisinin miydi? Kalabalığın birleşerek yarattığı o tek yüreğe dokunduğunu hissetmişti. Kendini dinlerken kendisinden, söylediklerinden fazlasıyla da etkileniyordu. Yüreğini kalabalığın yüreğiyle birleştirmiş yoğuruyordu. Demirci'nin istediği şeyi yapıncaya dek yoğurmaya devam da edecekti.

Söylenmesi gerekenleri söylemişti. Sustuğunda kalabalığın boynundaki ipin artık kendi ellerinde olduğunu hissetmişti. Ne kadar yiyecek varsa alınmış, ki epeyce koyun, inek, yüz otuza yakın da at ele geçirilmişti. Akşam karanlığı çöktükten sonra çölün bulunduğunu tahmin ettikleri yöne doğru yola koyulmuşlardı. Bütün varlığıyla şunu hissetmişti, sabaha varmadan çöle ulaşacaklardı, aradan öyle çok zaman geçmeden de Gökkuşağı Ülkesine. İçinde yeni bir ses konuşmaya başlamıştı, söyledikleri netti, gürdü, berraktı, en olmadık sorunların çözümünü gösteriyordu, öngörülüydü. Bu sesin Demirci'ye ait olduğundan emindi. Onun ruhu ruhuna eklenmiş, sese dönüşerek kafasının içine yerleşmişti.

Sabah olduğunda çöl yerine hâlâ Ülkede, iki yüksek tepenin arasındaki geniş düzlükte bekliyorlardı. Çocuk, kadın dâhil yaklaşık on bin kişiydiler. Acıkanlar vardı, susayanlar, hastalananlar, yorgunluktan adım atamayacak halde olanlar. Hemen kardeşleri toplamıştı, neler yapılması gerektiği üzerine konuşmuşlardı. Her kardeş yanına sağlam, iş yapabilir on İsimsizi alacak ve kararları en iyi şekilde uygulamaya çalışacaktı.

Öğleden sonra yola koyulmuş, komşu çiftlikteki İsimsizlerin büyük bir bölümünün mucizevî bir şekilde onlara katılmasından sonra yürümeye devam etmişlerdi. Akşama doğru bir çiftliğin Orası'na ulaşmışlardı. Mucizenin ikinci kez de gerçekleşmesini beklemiş, İsimsizlerin onları öyle büyük bir coşkuyla karşılamasalar da düşmanlık göstermeyeceklerini sanmış ama yanılmıştı. İsimsizler sadece kendi içlerinde birbirlerinin can düşmanı değillerdi, Ülkede yaşayan her İsimsize karşı da aynı düşmanlığı hisse-

diyorlardı. Gerginlik birdenbire çatışmaya dönüşmüştü. İsyancılar arasında savaşabilecek durumdakiler taş, sopa, iyi kullanamadıkları kılıç ve mızraklarla donanmışlardı; yüreklerindeki ateş gürce yanıyordu. Efendi kanı dökmenin üstünlüğüne sahiptiler. Yaşanan savaşın sonunda çocuklar da dahil İsimsizlerin çoğu öldürülmüş, barakları ateşe verilmiş, o çiftliğin Ev'ine saldırılıp yakılmış, Adanmış, Kutsanmış, asker ve görevlilerden yakalananlar vahşice öldürülmüş, ele geçirilen yiyecek, hayvan ve silahlarla birlikte çöle doğru ilerlemeye başlamışlardı.

Günler sadece böyle çatışmalarla geçmemişti, Yüce Söz'ün Başkanı Tuji'nin komutanlık ettiği kalabalık bir ordu da düşmüştü peşlerine. Artık büyük bedellerin ödenmesiyle ancak çöle ulaşabileceklerini söylemişti kardeşlere. İsyancı İsimsizler arasında da bir sürü sorun ortaya çıkmaktaydı. Ayrılanlar, kaçanlar, hırsızlık yapanlar, tecavüzler, cinayetler, onu ve kardeşleri yok etmek için yaşanan küçük çaplı başkaldırılar. Sayıları azalıyordu. Yaklaşık on iki bin kişi kalmışlardı ve hızla azalamaya da devam ediyorlardı. Çocuk ölümleri çok yüksekti. Yaşlıların çoğu kafileden kopuyor, kimse de onlara yardım etmiyordu. Köylüler kendi köylerini korumak için onlarla savaşıyorlardı.

Yiyecek kıtlığı başlayıp da bu var olan huzursuzluğu daha da derinleştirdiğinde yakınlardaki küçük bir şehre saldırılması emrini vermişti. İsyancılar olduğu yerde kalacak, komutanlığını Hızlıayak'ın yaptığı bin kişilik gurup saldırıyı gerçekleştirecekti. Askerlerin yaşadığı yere baskın yapılmış, hepsi öldürülmüş, bazı binalar yakılmış, taş üstüne taş bırakılmamıştı. İsimsizler de dâhil herkes dehşet içindeydi, hiç düşünülmemiş bir şey olmuş ve isyancı İsimsizler şehri ele geçirmişlerdi. Adanmış ve Kutsanmışların çoğu intihar ettiği için Güneş Tapınağına ayak basan ilk İsimsiz olan Hızlıayak rahip cesetleri yüzünden yürümekte zorlanmıştı. Yiyecek ne varsa el konulmuş, atlara yüklenerek kamp yerine götürülmüştü. Şehirde yaşayan İsimsizlerden sadece yüz on beşi Esmerlerin girişeceği misilleme saldırısından kurtulmak için isyancılara katılmışlardı.

Uzun süren bir tartışmanın sonunda İsimsizlerin neden toplu olarak isyancılara katılmadıkları sorusuna şu cevap verilmişti: En gür yanan ateşe bile atılsa ıslak odunlar yanmazdı. Israr edilip öyle bir şey yapıldığında ise var olan ateşi söndürebilirlerdi. Kararı şuydu: Orduyla aralarındaki mesafeyi daha da açmak için sadece yiyecek için baskınlar yapılacak, bunun dışında herhangi bir yerleşim yerine girmeden çöle doğru yürüyüş sürdürülecekti.

Şehre yapılan baskın sonrası yiyecek fazlasıyla bollaşmıştı. Yiyip içmeye başlamışlardı. Hep açlık, mideyi derinleştirir, dişlerini sivriltir, en önemlisi de gözün, ruhun açlığına dönüşürdü. Yedikçe acıkıyor, açlıklarını öldürmek için daha fazla yiyorlardı. Karınları şişmişti, yine de kendilerini durduramıyorlardı, sanki mideleri onların yerine karar veriyordu. Yeniden yola koyulma emri verdiğinde çok azı bunu yerine getirmek için ayağa kalkmıştı. Karın ağrısı çekiyorlardı. Neredeyse hepsi ishal olmuştu. Sancı. Tuvaletlerini yapmak için bir kayanın ya da çalının arkasına gitme gereği bile duymuyor, bulundukları yere çöküp işlerini görüyorlardı. Bok kokusu her şeyi yutmuştu. İnsan pisliğine basmadan yürümek mümkün değildi. Kadınlar, erkekler, çocuklar, yaşlılar birbirlerinin gözlerinin içine bakarak, en küçük bir utanma belirtisi göstermeden bağırsaklarını boşaltıyorlardı.

Ertesi gün yola düştüklerinde içlerinden biri bile dönüp arkasına bakmamıştı.

Orduyla ilk karşılaşmalarında üç bine yakın kayıp vermişlerdi. Askerler hepsini öldürme emri almış, bunu da yerine getirmek için ellerine geçen fırsatı en iyi şekilde değerlendirmeye çalışmışlardı. Karanlığın bastırmasıyla bütün ağır yüklerini bırakarak oradan kaçmış, çok geçmeden de açlık ve susuzluk tehlikesiyle yeniden yüz yüze gelmişlerdi.

Dev kartopu çöle yaklaştıkça eriyordu.

Ateşten çemberde tümden yok olmamak için canlarını dişlerine takmış direniyorlardı. Sağlıklı, aileleri tarafından korunanlar dışında isyancılar arasında çocuk ve yaşlıya rastlamak artık mümkün değildi. Patır patır düşüp ölüyorlardı.

Savaş aynı zamanda bir okuldu da. Kendi aralarında sıkı bir örgütlenmeye gitmenin hayatta kalmanın en temel şartı olduğunu da öğrenmişlerdi; ama ellerinde hazır bir şema yoktu. Başka bir dünyaya atılmışlardı, geçmişleri hiçbir işlerine yaramıyor, aralarında o yönlü deneyime sahip tek bir kişi bile bulunmuyordu. Deneme yanılma yöntemiyle hareket etmek mecburiyetindeydiler. Koşullar ve yaşananlar karşısında onca zorlanmalarının bir nedeni de disiplinin sağlanamaması olduğunu fark etmişti. Daha dün mutlak kurallara, köleliğin bütün rezilliğine gönüllüce uyan İsimsizler çöle ulaşmak için gereken kuralları her fırsatta çiğniyorlardı. Sert cezalar verilmesine yönelik istemi cılız karşı koyuşlar dışında sonunda kabul görmüştü.

Kartopu hızla eriyordu.

Belki de çöle ulaşmadan kandan bir göle düşünerek yok olurdu.

Daha dün çöl ölüm, hem de en acı, en zor ölümken artık kurtuluşun adıydı. Özgürlüktü çöl, karınların doyması, susuzluğun giderilmesi, bütün zorlukların son bulması, zulmün bitmesi demekti. Umut kelimesinin yerini çölün kendisi almıştı. Engeller çoğalıp da güçler tükendiğinde hemen o sihirli cümlenin yaratıcısı olunuyordu; "Dayanın çöle az kaldı." Dün ölümünken çöl, artık yaşamın diğer adıydı.

Geçtikleri yerde hiçbir saldırıda bulunmasalar dahi depremi oralara da bulaştırmışlardı. Onca İsimsizi silahlı görmek anında o soruları doğurmuştu. Özellikle diğer İsimsizler dehşetle nasıl Tanrı Oğul tarafından öldürülmediklerini anlamaya çalışmış, bu korkuyla boğuşmuşlardı. Varlıkları kuşkunun bataklığıydı, durmadan soru üretiyordu. Bataklığı görmüş, ya da duymuş olanlar bu soruların yarattığı hastalığa yakalanıyorlardı. Soruların anında çoğalttığı kuşkular beynin çorak toprağına ekilen tohumlar oluyordu. Sadece bu kadar da değil, Kutsanmışlar ve Adanmışlar artık diğerlerine daha farklı bakıyorlardı. Köylüler, zanaatkârlar ise daha değişik etkilenmişlerdi bundan. Gittikçe derinleşen güvensizlik. O güne kadar sapasağlam ayakta kalacağı sanılan Esmerler Sisteminin üzerine çürütücü gölgeler düşmüştü.

Çatışmalar, saldırılar içinde çöle ilerlemeyi sürdürmüşlerdi. Ordunun takibi ısrarlıydı.

Eriyordu çığ kartopu.

İki ayı aşkın süren yolculuğun sonunda sayları iki bin beş yüz kişi ancak kalmıştı. Yeniden yola koyulmaları gerekiyordu; ama önce kararını açıklamalıydı.

Diz çökmüş gençlerden kopardı bakışlarını, kalabalığa dikti, ardından da "Çöle ulaşmayı başarmak için nasıl düşmana karşı acımasız oluyorsak kendi içimizde işlenmiş suçlara da aynı katılıkta yaklaşmalıyız. Hasta bir savaşçı zafer kazanmak istiyorsa önce iyileşmelidir. Duygularımıza yenilip bu suçu görmezlikten gelirsek, daha büyük suçların işlenmesine zemin yaratmış oluruz. Yüreğimize taş basmalıyız. Kafaları kesilsin."

Hızlıayak, konuşma karşısında şaşkındı. Lanetyüz çelik gibiydi, eğilip bükülmezdi, bu nedenle müdahale etmek, bir biçimde gençleri kurtarmaya çalışmak işi daha da içinden çıkılmaz hale getirebilirdi. Döndü arkasını, ağaçlara doğru yürüdü.

Gençlerden birisinin babası, kalabalığı arkasında bırakarak öne çıkmış ve "Oğlumun kılına dokunmanız için önce beni öldürmeniz gerekiyor" diye bağırmıştı. Lanetyüz'ün beyaz taş yüzünde tek bir kas bile kıpırdamamıştı. Karar, karardı, uygulanmalıydı. Geri adım atarsa eninde sonunda bu her şeyin yıkımına yol açacaktı. "Tutup dizlerinin üzerine çöktürün şunu" dedi. Dört isyancı atılıp babayı yere yıkmaya çalışmışlardı. Gençler ağlayıp yalvarıyorlardı. Babanın küfürleri. Kalabalıktan bağırıp çağıranlar, özellikle de kimi kadınlar...

Önce baba öldürüldü, sonra da gençler...

İsyancılar bu ölümlerle Lanetyüz'den daha fazla nefret etmiş ama ona duydukları güven ve bağlılık daha da artmıştı. Lanetyüz, doğru olanı neye mal olursa olsun yaparak onları mutlaka önce çöle, sonra Gökkuşağı Ülkesine ulaştıracaktı.

"Toparlanın, yola çıkıyoruz!"

İsyancılar harekete geçtiğinde geride oğullarının cesetleri üzerine ağlayıp dövünen iki kadın kalmıştı.

28

Üç yüz doksan kişiydik.

Kayıpları kaç gün içinde bulma umudumuz kırılmıştı. Aslında Atar'la da şans eseri karşılaşmasak belki de belli bir süre sonra yönümüzü Gökkuşağı'na çevirecektik.

Çölde bir damla su, bir lokma yiyecek bile mucizeydi. Çok çabuk mutlu oluyorduk ve bu kısa şen zamanlar bizi kaç gün boyunca yürütüyordu. Uzayan saç ve sakallarımız, başlarımızı bağlıyor olmamız, lime lime olmuş elbiselerimiz, çıplak ayaklarımızla birbirimize daha fazla benzemeye başlamıştık. Bazen bir kardeşin adını söylemek için kaç zaman boyunca yüzüne öylece bakmak zorunda kalıyordum. İyice zayıflamış bedenlerimiz eskiye göre sanki daha da dayanaklıydı. Esmerleşmeye devam ediyorduk ve bu hâlâ şaka konusuydu.

Susuzluktan neler çektiğimiz üzerine günlerce hiç durmadan konuşsam yine de eksik kalacaktı. Gördüğüm her rüyada kana kana su içiyordum. Birisiyle konuşmaya başlamışsak söz dönüp dolaşıp susuzluğa geliyor ve oraya gömülüp kalıyordu. Kabuk bağlamayan yaramızdı, uzamış, keskin tırnaklarımızla hep kazıyorduk. Derinleşiyordu. Bizi tümden yutmuştu. Debelenmek neye yarardı ki? Onu unutmamıza asla müsaade etmiyordu. Kaç kez dudaklarımdaki çatlaklardan akan "Su" inlemesiyle uyanmıştım. Bıçağın kemiği bile kestiği öyle anlar vardı ki, "Şimdi su olsa, içsem, sonra da düşüp ölsem hiç gam yemeyeceğim" diyordum.

Tek gözden oluşan canavar, güneş, varlığıyla da işkenceydi, yokluğuyla da. Gün boyunca karanlığın çökmesini beklerken delik deşik sabırsızlığımızı kemiriyor, çöktükten sonra da soğuğun ısırışları karşısında güneşin doğmasını görmek için aynı kemirişlere sığınıyorduk.

Çöl, bizimle hep oynuyordu.

Sudan hayaller daha sık çıkıyordu karışımıza.

Kardeşlerden biri aniden kafileden ayrılıp "Su, bakın su" diye bağırarak koşmaya başladığında, yakınındakiler peşine düşmüşlerdi. Yakalayamamışlardı, tepelerin arasına daldı, o kadar hızlı koşacak gücü nereden bulmuştu, hayret! Bir gurup çıkarıldı, bekledik kaç zaman boyunca, eli boş dönmüş olmaları hepimizi üzüntüye boğmuştu. Kimi hoş olmayan şeyler de yaşanıyordu, sularını bitirenler, diğer kardeşlerden istiyorlardı. Bazen bu kavgalara yol açıyordu. Ayrıca üç gün içinde iki kardeşin öyle pat diye düşerek ölmesi nedeniyle gerginlik yaşanmış, Der, öğle üzeri verilen o uzun molada oldukça sert kelimelerle Pola'ya kayıpları aramayı bırakmasını, yoksa hepimizin susuzluktan kırılacağımızı söylemişti. Pola ise cevap vermek gereği bile duymamıştı, Der, aynı şeyleri tekrarlayınca da, suskunluğunu yanına alıp epeyce yürümüş, sırtı bize dönük halde oturup bezi çadır şeklinde üzerine atarak mola bitinceye kadar da o halde kalmıştı.

Jano'yla sohbet etmeye çalışıyordum; ama O, bu konudaki gönülsüzlüğünü göstermekten kaçınmıyordu. Geçmişine dair ise

neredeyse tek kelime bile etmemişti. Onun bu bilinçli suskunluğu merakımı daha da kamçılıyordu. Beyazlamış saçı ve sakalıyla ilk bakışta hemen tuhaf biri olduğu izlemini uyandıran Jano'da gizemli bir şeyler vardı. Israrlı sorularımla onu ürkütmemeye çalışıyordum. Suyunu, yiyeceğini kardeşlerle paylaştığını fark etmiştim, nasıl hepimizden daha fazla dayanabildiği sorusuna elle tutulur bir cevabım yoktu. Çok daha değişik kimi şeyler, adını koyamasam da bundan emindim, çölde kendi evinde gibiydi.

Her şey bir tarafa, böyle bir olayla karşılaşacağımı asla tahmin edememiştim. Jano dışında hiç kimsenin de düşündüğünü sanmıyordum. Yine daha şafak sökmeden uyanıp yola koyulmak için hazırlık yaptığımızda Der'in öldüğü söylenmişti. İlk duyduğumda bunun diğer ölümler gibi zorluklardan kaynaklandığını düşünmüştüm. Bu nedenle "Öldürülmüş" haykırışı yumruğa dönüşüp inmişti yüzümün ortasına. Kendime gelmem için gözlerimi kapatıp derin derin solumak zorunda kalmıştım. Güneş doğduktan sonra cesedi ben de inceledim, boynunun arka tarafında pıhtılaşmış kan vardı, dokundum, evet, kırılmıştı; ama hâlâ içimden 'İmkânsız bu, imkânsız' diye tekrarlıyordum. Jano da yaranın olduğu yeri iyice incelmiş, ısrarlı bakışlarım karşısında "Doğru, öldürülmüş" demişti. Herkes aynı şeyi söylese, hatta Der, kısa bir an için dirilip "Gerçekten de öldürüldüm" dese bile yine de inanmanın taştan ekmeğini küçük lokmalarla koparacak, her lokmayı uzun uzun çiğneyecektim.

Bütün yüzlerde ilk kez öylesine koşuşturan gölgelerle dolu bir somurtma görmüştüm. Bu kesinlikle fazlasıyla kötüydü. Hepimiz birleşerek o tek bedeni yaratmıştık, eğer yaralanıp sakatlanmazsa karşısına çıkan her zorlukla baş edecekti. Hastalanmaya başlandığında ise güçsüz bir rüzgâr bile onu kolaylıkla yere serebilirdi.

Açıkça sorulan o tek soru şuydu; kim öldürmüştü? Zenan ve Kala, Der'in eşyalarını karıştırdılar ve suyunun bulunduğu deri torbanın kayıp olduğunu söylediler. Rij ile birkaç kişiyi daha yanlarına alıp bütün eşyaların içine bakmaya başlamalarının üzerinden öyle çok zaman geçmeden Zevi adlı genç bir kardeşin bezden

torbasında da buldular. Zevi'nin esmerleşen yüzü eski kireç beyazı rengine dönmüş, "Hayır, hayır ben yapmadım!" derken zangır zangır titremeye başlamıştı. Suluğun yattığı yerde, hem de kendi eşyaları arasında ne aradığını açıklayamadı. Ağlıyordu artık. Pola'nın istemiyle çırılçıplak soyuldu ve "Durun, ben yapmadım" diye haykırmasına aldırılmadan elli altmış adım uzakta sırtüstü yatırıldıktan sonra elleri ayakları yere çakılmış kazıklara bağlandı. Kardeşlerden çoğu hemen öldürülmesi için bağırıp çağırıyorlardı.

O gün yerimizden kıpırdamayıp Zevi'nin bağıra çağıra ağlamasına, "Yapmadım, yemin ederim ki ben yapmadım" haykırışlarına aldırmadan Der'e artık gelenekselleşen o cenaze törenlerinden birini yaptık. Pola, bu kez konuşması kesilmeden sözünü tamamlarken Der'e dair epeyce övücü şeyler söylemişti.

Derme çatma gölgeliklerimizde susuzluk ve açlığın ısırışlarına sağır halde beklerken Zevi'nin bağırışlarını dinlemek zorundaydık. Acıydı, beni rahatsız ediyordu; ama hak etmişti, su için kardeşlerden birini öldürmek en ağır cezayı gerektirirdi.

Öğle olmuştu, üzerimize ateş yağıyor, kumlardan alevler yükseliyordu. Bağırmayı sürdürüyordu, "Yapmadım, yapmadım..." Hâlâ suçunu itiraf etmemiş olması kızdırmıştı beni, rezilce bir şeydi bu, hem kardeşi öldürüyor, hem de ağlayıp sızlıyordu. Azıcık onurlu olup susuzluğa karşı direnebilseydi asla böyle bir felaketin sahibi olmayacaktı. Bunu onun yüzüne karşı haykırma istemini bastırıyordum.

Ordaydı, çırılçıplaktı, güneş Zevi'yi ışıktan kılıcıyla doğruyor, ateşten elleriyle birleştirip yeniden doğruyordu. Gebermesini istiyordum artık. Su için böyle bir şey yapacağına boğazını kesse daha iyi olacaktı, yeri cehennemin dibiydi.

"Tamam, ben yaptım... Ben... Öldürün beni, öldürün, artık dayanamıyorum, öldürün..."

Beklediğimiz de buydu.

Zenan ve Kala, onu çözüp getirdiler, kardandı da yarısı erimişti, küçülmüş bedeninde yanıklar vardı, ağlıyor, "Öldürün beni" diye yalvarıyordu.

Kardeşlerin önünde diz çöktürüldü. Pola, susmasını emrettikten sonra yapılan şeyin neden suçların en büyüğü olduğu, ağır şekilde cezalandırılması gerektiği, kardeşliğin fedakârlık üzerine yükseldiğine dair uzun, sarsıcı bir konuşma yaptı. Bitirdiğinde "Öldürelim, parçalayalım" bağırışları kaplamıştı ortalığı.

Zevi, ağlıyor, infazın hemen gerçekleştirilmesi için yalvarıyordu.

Pola, Zala'ya işaret edip "Kılıçla öldür şu böceği" dedi. Zala, önce panikledi bu söylenen karşısında, ardından da kılıcını çekti, Zevi'nin arkasına geçti, kardeşlerin öfkeli haykırışları eşiğinde başını üç darbede ancak kesebildi.

Gövde sağ tarafa düşmüş, kanlı kafa ise sola doğru yuvarlanmıştı.

Oluk oluk kan akıyordu.

Kardeşler cesede tükürüyorlardı. Öfkelerine hâkim olamayıp tekmeleyenleri engellemeye çalışıyorduk Jano'yla. Ölmüş birisi artık adsız, geçmişsiz, bir cesetti, sadece ama sadece ceset, dolayısıyla artık yapılanları hak etmiyordu.

Harekete geçeceğimizi söylediğinde Zenan, cesedin gömülmesi gerektiğini belirttim. Kardeşlerden çoğu bunu öfkeli cümlelerle reddetmekle kalmamış, böyle bir şeyi kesinlikle engelleyeceklerini de belirtmişlerdi. Gömülme hakkını kanımızla, canımızla kazanmıştık. Bizler açısından ne kadar değerli olduğunu çok iyi biliyor ama kalkıp bunu suçlu da olsalar başkalarından esirgiyorduk. Böyle olmamalıydı, Zevi, layık olduğu cezaya çarptırılmış, bu infaz da edilmişti, yeterdi, uzatmamak lazımdı. Oysa özellikle genç kardeşler kesik başa bakıp gülüyor, küfür ediyorlardı.

"Gömülmeli" diyerek ısrar ettim, Jano da bana destek çıkmıştı; ama Pola "Hayır" dedi. İkna edemeyeceğimi biliyor, ona rağmen kalkıp böyle bir şey yapmak da istemiyordum.

İlerleyen kafilenin arkasına takıldık Jano'yla birlikte, arkama dönüp bakmamak için sıkmıştım yumruklarımı. Yapamadım ama, siyah lekelenin ortasında gövdesiz baş, başsız gövde. Zevi'nin sadece benim duyduğum çığlıklar atarak, "Gömün beni, gömün"

dediğini sanıyordum. Neler oluyordu bana böyle, yoksa ruhum mu hastalanmıştı?

Ertesi gün küçük bir su kaynağı bulmuştuk bulmasına da, sadece geçici bir süre için susuzluğumuzu giderebilmiş, şaşırtıcı derecede çabuk kuruduğundan otuz beşe yakın arkadaş ancak suluklarını doldurabilmişlerdi. O akşam kardeşlerden biri adının Lalo olduğunu belirterek konuşmak istediğini söyledi. Bir şeylerden çekiniyordu, biraz uzaklaştık, "Zevi'yi çok iyi tanırdım" dedi, sağa sola baktı, yutkundu, "Uykusu çok ağırdı, onu uyandırmak için her zaman epece uğraşımam gerekiyordu. Ayrıca o asla bir kardeşi öldürecek kadar..." Sustu, uygun kelimeyi arıyordu. "Yani... Çok sakardı... Bir şey yaparken beş şeyi de bozardı. Hiç gürültü yapmadan Der gibi birisini öldürüp suyunu alabilecek.... Onu tanısaydınız eğer..."

Yine susmuştu.

"Ama itiraf etti."

"Evet, öğle güneşinin altında bekletseydiler ne istiyorlarsa onu ben de itiraf ederdim."

Saçmalıyordu.

"Ama ben asla yapmadığım bir şeyi kabul etmezdim."

"Jiha, sen sensin, o da Zevi. Yemin ediyorum ki, bunu..."

"Peki kim?

"Bilmiyorum."

"Belki de sen yaptın, sonra pişmanlık duyduğun için..."

Sözümü kesti, sesi titriyordu.

"Demek öyle ha... Demek... Tamam, seninle konuşmakla yanlış yapmışım, cesedinin gömülmesi için onca ısrar ettiğinden ben..."

Ayrılmıştı yanımdan.

Kuşkunun tohumu bir kez ekilmişse tarlaya, çabucak yeşerip boy verirdi. Zevi değilse kimdi? Belki de başka bir kardeş Der'i öldürüp susuzluğunu giderdikten sonra suçu Zevi'nin üzerine yıkmıştı.

'Kim?' sorusu bakışlarını gözlerime saplamıştı, cevap bekliyordu.

29

Güneşin doğuşu zaferdi. Yeni bir günü daha yaşayarak karşılamışlardı işte. Üstelikte bu Ülkede geçirecekleri son gündü. Onca acıya, zorluğa, onca kayba karşın coşku, bütün o zayıf, bazıları yaralı, kirli yüzlerde ışıldayabildiği kadar ışıldıyordu.

Lanetyüz, kolundaki kanlı bezi söküp attı. Yarası sandığından da çabuk iyileşmişti. Kıpırdamadan yatan Yarımboy'a doğru yürüyünce diğerleri de onu takip etmişti.

Hızlıayak, can çekişen Yarımboy ve etrafında toplananlara dikmişti gözlerini. İnanmanın dar kapısından geçmekte zorlanıyordu, daha üç ay altı gün önce İsimsiz değil miydiler? Çoğu teslimiyetin mezarında kıpırdamadan yatmıyor muydu? Geçmiş denilen o zaman gerçekten kendi geçmişleri miydi? Kuşkularını

tümden ezemiyordu. Üç ay, gün boyunca yaşadıklarını şöyle bir gözden geçirdiğinde aradan üç yüz yıldan daha fazla bir zamanın aktığını sanıyordu. Bu üç yüz yıl ömürlerine de eklenmişti. Üç ay öncesi kesinlikle hayal ya da kâbustu, uyanmış ve gerçek kendilerini bulmuşlardı karşılarında. Ölüyken dirilme, ya da diriyken ölme. Kimken kim olmuşlardı? Böyle bir şeyin yaşanacağı akıllarının ucundan dahi geçmezken. Pislik çukurunun dibinden en yüksek dağın zirvesine çıkmış, önce bulutlara, sonra yıldızlara ve güneşe dokunmuşlardı. En önemlisi de artık o kokudan kurtulmuşlardı. İsimsizliğin, köleliğin kokusu önce azalmaya başlamıştı, dört gün önceki o savaşın ardından da artık çok farklı kokmakta olduklarını anlamıştı. O burukluk ise eskiden neredeyse yine oradaydı. Demirci'nin ölümü öyle bir boşluk yaratmıştı ki... Harita demek Demirci demek değildi, tamam Lanetyüz yeni liderdi, herkes bunu kabul etmişti; ama bu asla o boşluğun doldurulmuş olduğu anlamına gelmiyordu.

Hızlıayak da çembere katıldı.

Yarımboy, yaşlı hali, o fazlasıyla yıpranmış bedeniyle bütün zorluklara dayanmış ama katılmakta ısrar ettiği son çatışmada ağır bir yara almıştı. Kendisi de öleceğini bilmesine karşın mutluydu. Doğrulmak istedi, yapamadı. Can çekişmeyle gülümseme nasıl öyle dostça bir arada olabilirdi ki? Çatlamış dudaklarını yaladı, "İsimsiz doğdum; ama İsimsiz olarak ölmeyeceğim", daha fazla konuşmak istediği belliydi. Gözlerini kapadı. Dudakları kıpır kıpırdı. Kimse ne hareket ediyor, ne de ağzını açıyordu. Kaç zaman sonraydı, Yarımboy dört şiddetli titremeden sonra mutlak hareketsizlik tarafından yutulmuştu.

"Öldü" dedi Lanetyüz.

"Öldü" diye mırıldandı Hızlıayak.

"Öldü" kelimesi ağızdan ağza sıçramasını sürdürmüştü.

Lanetyüz ve diğerleri kalabalığa doğru yürüdüklerinde, cesedin başında öylece duran Hızlıayak, "Durun, onu gömmeliyiz" dedi. Üç ay boyunca hiçbir isyancıyı gömmemişler, bunu düşünmemişlerdi bile. İsyan daha da derinlere iniyordu. Şaşkınlık uzun,

sivri tırnaklarıyla yüzlerini baştan sonra tırmalamıştı. Neden daha önce bunu düşünmemişlerdi...

İlk gömme töreni herkesin gözü önünde acemice yapılmıştı. Mezar taşı Yarımboy'un doğru dürüst kullanamadığı kılıcıydı. Bunu asla unutmayacaklardı. İlk ölülerini toprağa vererek geçte olsa kendilerini, isyanlarını tamamlamış, Kutsal Kitap'taki buyruklarından birini daha çiğnemişlerdi.

Lanetyüz, dönüp arkasına baktı. Hep yaptığı şeydi bu, yapacaktı da. Ordu görünmüyordu. Bakışlarını yine bulutlar kaplamıştı. Beş gün önce yaşananları ilk anından itibaren yeni baştan yaşamaya başlamıştı. Ordu, aradaki mesafeyi kapatmak üzereydi. Bulundukları coğrafya fazlasıyla elverişsizdi. Eğer orduyla çatışmak zorunda kalırlarsa kılıçtan geçmeleri büyük ihtimaldi. Mesafeyi açmak için hızlanmaları lazımdı; ama güçlerini tüketmişlerdi. Hemen bir çıkış yolu bulunmazsa tek kişi bile çöle ulaşmayacaktı. Onca acı çekilmişti, onca kan dökülmüş, onca can verilmişti; böylesi bir yenilgi kesinlikle hak edilmiyordu. Kaçmak yerine, ki bu durumu daha da kötüleştirmekteydi, kalıp savaşmaları gerektiğini söylemişti bazı kardeşler, "Ölümümüz, onların ölümü olacak!" Bir çözüm yolu bulmaya çalışmış ama alternatifsizliğin taş gerçekliğinde tek çatlağa bile rastlayamamıştı. Çöle ulaşamamak oldukça onur kırıcıydı. Sanki bu ölülerine ve Demirci'ye ihanet olacak, isyan yarım kalacaktı. Hızlıayak, karanlık bastırdığında savaşacak durumdaki tüm erkeklerle orduya ani bir baskın yapılamasını önerince herkes aynı buruk, şaşkın gülümsemeyi paylaşmıştı, Lanetyüz ise üzerine öyle çok düşünmeden "Olmaz" demişti. Açıklamaya çalışmıştı Hızlıayak. Onlar avcı, kendileri ise avdı. Bu roller karşılıklı olarak benimsenmemiş miydi? Av kaçar, avcı da hep kovalar, sonunda da yakalayıp parçalardı. Her şey bunun üzerine kurulmamış mıydı? Avcı, kovalamaya, yakalamaya kilitlenmişti, av ise kaçıp kurtulmaya. Peki ya en beklenmedik anda av dönüp avcıya saldırırsa? Bunun yaratacağı şok av için en büyük avantaj olmayacak mıydı? Eğer bundan gerektiği gibi yararlanmayı başarabilirlerse avcıyı ava dönüştürerek avlamayacaklar mıydı?

Fazlasıyla riskliydi; ama hiçbir şeyleri olmayanların, köşeye sıkıştırılanların kaybedecekleri bir şeyi de yoktu. Özellikle bazı noktaları tekrarlayarak genişçe anlatmıştı Hızlıayak. "Tamam" demişti Lanetyüz, hazırlıklar yapılmış, karanlık bastırıldığında gözcüler gönderilip ordunun nerede, nasıl kamp kurduğu, hangi tedbirleri aldığı tespit edilmiş, saldırı planı hazırlanmış, görevlendirilmeler yapılmış ve gece yarısı uykuya teslim olunan o anda Hızlıayak'ın komutasında saldırıya geçilmişti. Avcı, uyku sersemliğiyle karşısında avcılaşan avı bulduğunda, sonrasında neler olacağı üzerine düşünememişti bile. Şok durumu elin, ayağın, beynin kilitlenmesiydi. İsimsizleri aşırı küçümsemiş olmalarının bedelini ağır ödemişlerdi. Avcıya dönüşen av yıldırım olmuştu. Doje, İsimsizlerle birlikte onlara saldırıyordu. Askerler buna bütün yürekleriyle inanıyorlardı. Bazıları kılıçlarını bile çekememişlerdi. Haykırışlar. Kurtların daldığı koyun sürüsünün o melemeleri sadece teslimiyeti, kaderden kaçılamayacağını hatırlatırdı.

Merhamet, acıma gibi duyguların kırıntısı bile bulunmaz yok oluşa karşı verilen son savaşta. Kan kokusu çıldırtıcıydı, bir yarıştı bu, kan daha fazla kan akıtılmasını buyuruyordu. Öldürmeye kilitlenmiş hangi savaşçı bu buyruğa karşı durabilirdi.

Kafalar ezilmişti.

Deşilmiş karınlar.

Koyunlar gibi boğazlanmışlardı.

Sopa kullanmakta ısrar eden bazı isyancılar askerlerin ense köklerine indirdikleri sert vuruşlarla onları önce felç etmiş, ardından neredeyse kemiklerinin tümünü kırmışlardı.

Çadırlar ateşe verilmişti.

Sabahın ilk ışıklarıyla arkalarında bir mezbaha bırakarak yorgunluğa, açlığa aldırmadan yola düşmüşlerdi. O günden sonra ordu ortalıkta görünmemişti.

Güneş, bir başka ışıldıyordu sanki.

Hızlıayak da Lanetyüz'ün baktığı yöne çevirmişti başını, ordunun değil, İsimsizlerin kendilerine katılmak için gelip gelmediklerini anlamaya çalışıyordu. Üç gün önce son çiftliğin Orası'na

girmek zorunda kalmışlardı. İsimsizlerle konuşmaya çalışmış, onlara zarar vermeyeceklerini söylemişlerdi. Lanetyüz, kölelik, isyan, özgürlük, Gökkuşağı Ülkesi, son savaşta Esmerlerin ordusunu nasıl ezdiklerini coşkuyla anlatmış, savaşa bizzat katılmış olanlar bile bu konuşmadan fazlasıyla etkilenmişlerdi. Umutluydu Hızlıayak, İsimsizlerin önemli bir bölümü onlara katılacaktı; ama öyle olmamıştı. "Sizler lanet Doje'nin piçlerisiniz, sonsuz acıya mahkûmsunuz" demişlerdi yüzlerine karşı. Özgürlük üzerine konuşmak, köleliği ayrıntılarıyla anlatmak neye yarardı ki, zaten kanlarında, canlarında hissederek yaşamıyorlar mıydı? Tek bir kişiyi bile ikna edemedikleri için hayli öfkelenmişlerdi. Onlar için savaşmışlardı, onlar için en sevdiklerini kaybetmiş, onlar için her şeye katlanmışlardı; ama Efendilerden duymaya alıştıkları sözleri daha da gür bir şekilde yine onların ağzından duymuşlardı. Lanetyüz, "Hepsini öldürmeli, yaşamayı hak etmiyorlar" demişti; ama bunu yapamazlardı, sayıları çok azdı.

Lanetyüz, toplanılmasını isteyince Hızlıayak o yöne doğru yürüdü. En garip sorunlardan birini çözmek zorundaydılar. Bir Kutsanmış, üstelikte Munu'nun oğlu olan Mita adlı genç on gün önce birdenbire ortaya çıkarak onlarla birlikte Gökkuşağı Ülkesine gitmek istediğini söylemişti. Büyük çoğunluk hemen oracıkta öldürülmesi gerektiğini haykırmıştı. Efendi efendiydi, mutlaka yok edilmesi gerekiyordu. Mita'nın Demirci'yle yaptığı konuşmalar, ona verdiği sözü sürekli tekrarlaması bile pek bir işe yaramamıştı. Lanetyüz, Demirci'ye duyduğu o sonsuz sevginin bir gereği olarak Kutsanmış da olsa Mita'yı öldürmemek gerektiğini düşünüyor, bunu diğerlerine kabul ettirmek için de biraz daha zamana ihtiyaç olduğunu biliyordu. Kararı ertelemişti ertelemesine de işte o an gelip dikilmişti karşısına, geçiştirmeye çalışması daha önemli sorunlara yol açabilirdi.

Konuşmak isteyenler söyleyeceklerini söylediler. Mita'nın öldürülmesi gerektiği yönündeki görüş ağırlık kazanmıştı. O bir efendiydi, ne olursa olsun efendi olarak kalacaktı, onu Gökkuşağı Ülkesine götürmek orayı da kirletmek, orada yaşayan insanlara

hastalık bulaştırmak demekti. Mita ağlıyor, yalvarıyor, Gökkuşağı'na gitmek için her şeyi arkasında bıraktığını, daha ilk görüşte Demirci'ye inandığını tekrarlıyordu.

Lanetyüz konuştu ve Demirci'nin yüce hatırı için Mita'nın onlarla birlikte gelmesinin en doğrusu olacağını söyledi. Hızlıayak ve iki kişi de aynı yönde görüş belirtmişlerdi. Sonuçta Mita'nın aralarına şartlı olarak alınması kararlaştırıldı. Yolculukta yakından gözlemlenecek, eğer güven vermezse Gökkuşağı Ülkesine götürülmek yerine çölde bırakılacaktı.

Yeniden yürüyüşe geçtiler.

Çöle çok yaklaşmışlardı.

Coşku gölgeleri, koşarcasına önlerinde ilerliyordu. Öte taraftan görmemeye çalıştıkları korku. Ya son anda hiçe hesapta olmayan bir aksilik yaşanırsa, ya çölle aralarına aşılmaz bir engel dikilirse, ya ordunun saldırısına uğrarlarsa...

Çölü ilk gören olmak için kendi aralarında yarışıyorlardı.

Gençlerden biri, eliyle ilerisini işaret ederek "İşte çöl, orada!" diye haykırmıştı. Yanına her ulaşan nefes nefese "Ah evet, çöl" diyordu. İnanmanın kapısı geçilmeyecek kadar dardı, demek başarmışlardı ha! Lanetyüz gözyaşlarını engelleyemiyordu, sanki Demirci kendisiyle birlikte orada durmuş, gözlerini kullanarak çöle bakıyordu. Ağlama bulaşıcıydı. Çoğu İsimsiz çocukluk zamanları sayılmazsa onca yıldır ilk kez gözyaşı döküyordu.

Hepsinin yüzünde paylaşılan o ıslak gülümseme.

Akıtılan her damla içteki kirin azalması, biriktirilen onca acıdan kurtuluş, hedefe ulaşmış olmanın sevinci, yitirilen sevdiklere ağıt, gelecek günlere olan özlemdi.

Gözyaşlarında yıkanıp arınıyorlardı.

Koşarcasına yürüyorlardı. Çölle aralarında birkaç adımlık yol kaldığında "Durun" demişti Lanetyüz, "Artık bu Ülkeyi terk edeceğimizden her şeyi arkamızda bırakmalıyız. Son darbeyi vurmanın tam zamanı, herkes kendine bir ad koymalı. Benimki Pola."

Pola'yı bağırarak söylemişti.

Işığın gürül gürül aktığı gözleriyle kalabalıktan geriye kalan dört yüz seksen iki kişiyi sımsıkı kucaklamıştı.

"Pola" diye coşkunun kanatlarını takıp haykırmıştı dört yüz seksen iki kişi.

Gözyaşlarının sonu yoktu. Binlerce yıldır çektiklerine, geride kalmış olanlara, ölülerine, güzel geleceklerine ağlıyorlardı.

Hızlıayak "Benim ismim Jiha" dedi.

Kalabalık aynı haykırışla güneşe dokunarak "Jiha"yı tekrarlamıştı.

"Benim adım Zenan."

Güneşe bir kez daha dokunulmuştu: "Zenan!"

"Yija."

"Kala!"

"Zala!"

Mita dışında dört yüz seksen iki kişi tek tek yeni adlarıyla kutsanmış, böylelikle Ülkeyle aralarındaki son bağı da koparıp atmışlardı.

"Hadi artık Gökkuşağı Ülkesine gidelim" diyince Lanetyüz, yani Pola, güneşe son kez dokundular: "Haydi!"

Çöl sıcaktı, çöl gülümsüyordu, çöl bir ana gibi onlara kucak açmıştı, çöl fazlasıyla davetkârdı, çöl sabırsızdı, çöl, "Hadi ne duruyorsunuz evlatlarım, çabuk gelin" diye bağırıyordu. Çöl, oradaydı, ellerini uzatmış bekliyordu.

Aynı gülümsemeyi paylaşan dört yüz seksen üç kişi, sırtlarında yükleri ve silahlarıyla koşmuş, nihayetinde çölle kucaklaşmışlardı.

Güneş, ışıktan yağmuruyla dünyayı diriltiyordu

30

Üç yüz seksen beş kişi kalmıştınız.

Zamanın ipinin ucunu kaçırdıktan sonra kardeşleri saymayı, kimi şeyleri ortaya çıkan rakamlarla hatırlamayı alışkanlık haline getirmiştin. Bazen boğazına sarılan can sıkıntısının yarattığı nefessizliği azaltmak için de yapıyordun bunu. Saymayı bir alışkanlık haline getirmiştin artık.

Der'in öldürülüşü kardeşlerin çoğu tarafından unutulmuştu. Herhangi bir gerekçeyle hatırlanıldığında ise Zevi'ye lanet ve küfürler yağdırılıyordu. İstemene karşın unutamıyordun, bir daha konuşma fırsatı bulmadığın Lalo, senden hep uzak duruyordu. Ölüm ve sonrasında yaşananlar Der'in arkadaşlarının daha da kenetlenmelerine yol açmıştı sanki. Rızga'nın Der'in yerini aldığı

sonucuna ulaşman için birçok belirti bulunuyordu. Onlarla konuşma girişimlerinin pek başarılı olmamıştı. Kendi aralarında böylesi bir karar aldıklarından şüpheleniyordun. Rızga ile de sohbet etmeye çalışmış, verdiği cevaplardan, ses tonundan ve mimiklerinden onun da Der'in ölümünde şüpheli bir şeylerin olduğunu düşündüğünü hissetmiştin. Onları diğer kardeşlerden temelde ayıran şeyin ne olduğunu tam çözemiyordun. Tamam, kayıpları bulmaya çalışmak yerine Gökkuşağı'na gidilmesi gerektiği yönünde düşüncelerini açıkça dile getirmişlerdi. "Lanet olsun Doje'ye" gibi eskiye ait cümleleri daha çok kullanıyorlardı; ama bunlar sena göre öyle bir gurubun oluşması için yeterli değildi, daha farklı kimi şeyler de olmalıydı.

Bu grup dışında kardeşlerin Pola'ya sarsılmaz güvenleri vardı. O, kendini kanıtlamıştı. Savaş zamanında liderliğiyle defalarca sınanmış ve hepsinde de alnının akıyla çıkmıştı. Kardeşlerden birine "Kendini öldürmen lazım" dese, bu istemi anında yerine getirilecekti. Yaşananlar onun hep haklı olduğunu ortaya çıkarmamışlar mıydı? Kardeşler onu, kendi düşünemediklerini düşünen, ileriyi gören, bilinmeyeni bilen biri olarak kabul ediyor, onun etrafında kenetlenerek çölün bütün saldırılarına karşı koyuyorlardı. Pola, onların ruhuydu, hedefe ulaşmalarını sağlayacak olan pusula. "Ya benim için" diye kendine sorduğunda gönül rahatlığıyla aynı şeyleri söyleyemiyordun. Tamam, Pola'ya güveniyor, onu seviyordun da, ama kayıtsız şartsız bir inanca sahip değildin.

Açlık sorununu geçici bir süre için de olsa halletmiştiniz. Çölün kumdan tepeleri arasında sakladığı yeşillik bir alan bulmuş ama onca aramanıza karış bir avuç suya bile rastlamamıştınız. Oysa yeşilliğin, otların bulunduğu yerde su da olmalıydı. Kaç yeri kazmıştınız, toprak ıslaktı, kaynağa ise bir türlü ulaşamamıştınız. Bol şinan vardı ama, hepsini çıkarıp kendi aranızda paylaşmıştınız. Yeniden yola koyulduğunuzda adımlarınızı daha sağlam atıyordunuz, kardeşlerden çoğu gülümsüyordu, şarkı söyleyenler bile vardı.

"Çöl, asla mutluluğun uzun sürmesine izin vermez" demiştin bir keresinde, haklı olduğun çok geçmeden de kanıtlanmıştı. Yürürken bazı gölgeler fark edince, başını kaldırmıştın, çölde ilk kez kuş görüyordun. Atar ise "İşte geldiler, geldiler!" demiş, kendini yüzükoyun yere atmış, ölü gibi kıpırdamadan öylece durmuştu. Onun bu aşırı tepkisi karşısında elini alnına siper yapmış, kısık gözlerini otuz, otuz beş kuşun bulunduğu sürüye dikmiştin.

Üzerinizde daireler çizerek alçalıyorlardı.

Hangi türe ait olduklarını bir türlü anlayamamıştın.

"Saldırsalar bile onları kolaylıkla öldürürüz" dedin yanında duran Medi'ye; ama saldırdıklarında yanılmış olduğunu acı bir biçimde anlamıştın. Kuşlar önce birlikte çığlık atmış, sonra da aralarından biri en arkada hasta olduğundan dolayı güçlükle yürüyen kardeşe doğru kanatlarını sımsıkı gövdesine yapıştırarak atılmıştı. Oktu, hedefine ulaşmış ve o kardeşin göğsüne gömülmüştü.

Her şey o kadar çabuk olup bitmişti ki.

Hasta kardeş, boğuk bir çığlıkla sırtüstü yere yıkılmıştı.

Ardından birkaç kuş daha oka dönüşüp onca yükseklikten hedeflerine doğru atıldılar. Kardeşlerden biri saldırıyı savuşturmak için kılıcını çekmişti çekmesine de kullanmaya fırsat bulamadı, kuş, siyah bir şimşeğe dönüşüp gömülmüştü karnına.

Yedi kardeş yerde cansız yatıyor, diğerleri ise kaçışıyordu.

Atar, "Yere yüzükoyun yatın ve kıpırdamayın" diye bağırdı bir kez daha, panik büyüktü, kuşların çığlıkları. Pola'nın "Herkes yatsın, hemen dediğimi yapın" diye bağırması çoğunun hayatını kurtarmıştı. Kardeşler üzerindeki otoritesinin nasıl da sarsılmaz ve keskin olduğunu bir kez daha çok açık şekilde görüp anlamıştın.

Kardeşler, uzanmışlardı, kıpırdamıyorlardı. Sen ve birkaç kişi daha hâlâ ayaktaydınız. Kuşlardan biri, dört, beş adım önündeki kardeşin bedenine gömülüp de onu sırtüstü yıkınca, hemen kendini yere atmıştın.

Kanatlı gölgeleri takip etmeye çalışıyordunuz.

Kuşlar, cesetlerin başına üşüşmüştü.

Kalkıp onları kovmak istiyordun; ama Ok Kuşlarının (bu onlara verdiğin isimdi) saldırısına uğrayabileceğin ihtimali seni o halde tutuyordu. Seyretmemek acıyı daha katlanılır kılıyordu, bir de kulaklarını kapatabilseydin.

Bir süre sonra gerçek anlamda ölüm sessizliği çökmüştü.

"Ne olursa olsun" deyip kaldırdın başını. Ardından doğruldun. Kuşlar yoktu, emin olmalıydın. Elini alnına siper yaptın; gözlerin gökyüzünde boydan boya kanat çırpmış ama o küçük bulut dışında bir şeye rastlamamıştı. İlk cesede ulaştığında yüzünde tuhaf bir beyazlığın olduğunu görmüştün. Kulakları, burnu, parmakları falan sağlamdı. "Et yemiyor muydu bu kuşlar" diye sordun kendine, kendinin cevabı "Yediklerini söylemişti" oldu. İkinci cesede de görünürde bir zarar vermemişlerdi.

"Kuşlar gitti" diye bağırınca, kardeşler birer ikişer kalkmışlardı.

En son doğrulan Atar'dı, titremesini bastırmak istese de başaramıyordu. En yakın cesedin yanında durdu, daha fazla titremeye başlamıştı, koluna dokunup "Kanının tümünü içmişler" dedi. Öyleydi, nasıl da anlayamamıştın, ilk saldırıda akan kan dışında kumda tek bir damla bile yoktu. Üstelik cesetleri gömmek için kaldırdığınızda fazlasıyla hafiflemiş oldukları gerçeği karşısında şaşkınlığına teslim olmuştun. Taşıma sırasında da tek damla bile kan dökülmemişti.

Yedi kardeşinizi kaybetmiş olmanız hepiniz açısından derin bir moral bozukluğuydu. Çöl, kalleşçe oynuyordu sizinle. Darbesini vurup altüst ediyor, ardından ikinci darbeyi indirmek yerine rahatlamanızı, her zamanki sıcak, susuzluk gibi sorunlara gömülmenizi bekliyor, kendini bir anlamda unutturuyor ama en beklenmedik anda yeni bir darbeyle hepinizi şok ediyordu.

Pola, o çok zorlandığı konuşmasını yaparken gözlerinin dolmasını engelleyememiş, ardından da Rızga'nın "Yetmez mi bu kadar ölüm, artık Gökkuşağı'na doğru yola koyulmalıyız" diye bağırması yüzünden susmak zorunda kalmıştı. Herkesin siniri tepesindeydi, bir anda ortam gerilmiş, eller silahlara atılmıştı. Pola'nın tek işaretiyle Rızga paramparça edilebilirdi. Neyse ki,

kardeşlere sakin olmalarını söylemişti. Konuşmasını tamamlayıp "Hadi, yürüyelim" dedi.

Şu açıktı artık; Rızga da Der gibi istemini her fırsatta dillendirecekti. Bunun hemen açıktı. Der'in öldürülmesine dair soruları cevaplamaya çalışıyordun. En kısa sürede Lalo'yla yeniden konuşmaya karar vermiştin. Çölden ölesiye nefret ediyordun. Hani elinden gelse onu paramparça edecektin; ama yapabilsen bile bu nefretini tırnak ucu kadar eksiltmeyecekti.

Bütün korkular aynı anda saldırmıştı. Yürürken sürekli etrafına ve gökyüzüne bakıyordun. Akrepler her an kumun altından ölüm sunmak için üzerine fırlayabilir, Ok Kuşlar aniden ortaya çıkabilirlerdi. Bir Neg'in açık ağzı tarafından yutulabilirdin. Her adım belki de seni ölüme daha fazla yaklaştırıyordu. Aynı şeyin diğer kardeşler tarafından da paylaşıldığını hissediyordun. Yine başarmıştı çöl, hayatlarınız üzerine oyun oynayarak nefes almayı bile cehenneme dönüştürmüştü.

Birkaç adım önünde yürüyen gurupta bir kardeş coşkuyla konuşurken diğerleri de can kulağıyla onu dinliyordu. Bunca ilgi gösterdikleri konu ne olabilirdi? Büyüttün adımlarını, kum sanki daha da sertleşmişti, taşın üzerinde yürüyormuş gibiydin. Duyacak mesafeye ulaştığında hızını azalttın. "Gökkuşağı'na ulaştığımızda" diyordu o kardeş, "Her birimizin evi olacak. Eşlerimiz, çocuklarımız. Sofraya oturduğumuzda hangi yemeği yiyeceğimizi şaşıracağız." Nasıl inanarak anlatıyordu öyle, sanki hemen yarın Gökkuşağı'na ulaşacak, ertesi gün evlenecek, bir kaç gün sonra çocukları olacaktı. Sesindeki inanç fazlasıyla bulaşıcıydı, her karanlığı yutabilecek ışığa da sahipti, büyülüydü, kulaklardan yüreklere akıyor ve orayı bütün kuşkulardan, gölgelerden, dikenlerden yıkayıp arındırıyordu.

"Bazen birbirimize misafirliğe gideceğiz. O zaman bu çölde yaşananları hatırlayıp, hayatlarını kaybedenler için üzüleceğiz. Sonra..."

Kendini o büyüye kaptırmak, kısa bir an bile olsun çölü unutmak istiyor ama başaramıyordun. Gıpta ile bakıyordun onlara.

Ortak hayali inancın harcıyla inşa ediyor, ona sığınarak kendilerini her şeye karşı koruyorlardı. Gökkuşağı Ülkesi tarafından çekiliyorlardı. Yürümek istemeseler bile bir biçimde hedeflerine doğru ilerleyeceklerdi. Anlamıştın; geçmişleri tarafından hep itilecek, sahiplenmek istedikleri gelecekleri tarafından da çekileceklerdi.

İyice yavaşlamış, arkadaki beş kişiyle birlikte yürümeye başlamıştın. Kum, fazlasıyla sertleşmişti. 'Hep böyle olsa yürümek daha da kolaylaşırdı' diye düşünmüştün. Gerçi yakıcılığı da artırmıştı, her adım acının duvarına bir tuğla ekliyordu. Kafileyle aranızda mesafe açılmıştı, adımlarınızı büyütmeniz gerektiğini söyledin; ama bu pek etkili olmadı, yorgundular, iki kişi ise hasta olduğunu söylemişti.

Güneş, kendini avuç avuç serpiyordu üzerinize.

Her aldığınız nefes alev yutmaktı, içinizin kavrulmasıydı.

Şaşırıyordun, o kadar terlemiştin ki, nasıl da tümden eriyip yok olmamıştın.

Mesafe daha da açılmıştı, yetişmek için kestirme yolu kullanmanız gerektiğini söyledin, yönünü değiştirdin, diğerleri de takılmıştı ardına. Ne kadar zorlandıklarını biliyordun; ama mecburiyet tek yol olunca ona dört elle sarılmak gerekiyordu. Taşlaşmış kumda adımlarınızı büyütmüştünüz. Güneşin çölle birlikte kurduğu ateşten setleri yıka yıka ilerliyordunuz. Hep "Gücüm tükendi, bundan fazlasını yapamam" diyordun demesine de, mutlaka o engeli aşma istemi ve zorunluluğu sonuçta daha fazlasını yapmanı getiriyordu.

Kilitlenmiştiniz, diğerlerine göre daha yüksek tepenin sağından geçerek kafileye yetişecektiniz, mecburdunuz, eğer koparsanız bu büyük ihtimalle ölmeniz anlamına gelecekti. Hesaba katmadığınız, ya da o kilitlenmişlik içinde unuttuğunuz bir şey vardı; çöl! Yine yapacağını yapmış ve en beklenmedik anda darbesini hiç acımadın indirmişti. Kendinizi birdenbire belinize kadar kumun içine gömülmüş halde bulmuştunuz. Yutmuştu sizi. Şaşkınlığın felcini yenen kardeşler avaz avaz bağırırken kurtul-

mak için de debelenmeye başlamışlardı. Sen ise öylece sesini bile çıkarmadan ne olduğunu anlamaya çalışıyordun. Kardeşler debelendikçe daha fazla gömülüyorlardı. "Kumdan bataklık" diye mırıldandın, kurtuluş imkânının olmadığı ölümlerin en zoru. "Kıpırdamayın" diye bağırdın, "Kesinlikle kıpırdamayın!" Bu işe yaramadı. Kardeşler kilitlenmişlerdi, sağırlardı. Böylesi anlarda ipin ucu kaçırılmışsa durup bir an bile olsun düşünebilinir miydi? Her şey devreden çıktığından sadece bedenin yaşam istemi kalırdı geriye, o da akıl ve mantığa karşı neredeyse tümden kördü.

"Durun, kıpırdamayın!"

Bağırıyor ve çırpınıyorlardı.

"Durun diyorum, durun."

Boğazlarına kadar gömülmüşlerdi. Ciğerlerini yırtarcasına yeniden bağırdın. Sesini duyurmuş muydun, kardeşlerden biri görünmüyordu, yoksa bataklık onu tamamen yutmuş muydu, diğer dört kardeş debelenmeyi, çırpınmayı bırakmış, bakışlarını sana dikmişlerdi. Uçurumların uğuldadığı gözleri yüzlerini tümden yutmuştu. Ölümün ağzının içinde olmanın yarattığı o kılıcı bile parçalayabilecek korku çığlığa dönüşerek ağızlarının yerini almıştı.

"Sakin olun, derin nefes alın."

Beline kadar gölümmüş halde kıpırdamadın duruyordun.

"Öleceğim" dedi kardeşlerden biri, "Beni kemiriyor." Yüzü birbirini yutmuş depremler tarafından tarumar edilmişti. "Yardım edin" diye bağırdı, ardından da kollarını kurtarmaya çalıştı; ama bir lokma daha yutulmuştu. Sadece başının bir bölümü dışarıdaydı, rahat nefes almak için kafasını arkaya doğru yatırabildiği kadar yatırmıştı.

"Sakin... Kesinlikle debelenme, yoksa..."

Ne yapılması gerektiği üzerine düşünüyordun düşünmesine de, kafanın içi bomboştu. Yaşamının böyle noktalanabileceği ihtimali, karşında durmuş, somurtmasının o üşüten rüzgârıyla sana bakıyordu. Bu çok kötü olacaktı. Onca şeye katlanmış, onca acı çekmiştin; ama sonunda cesedin bir bataklığın dibinde çürü-

yecekti. Ne sen hak etmiştin böyle bir sonu, ne de diğerleri. Cenaze töreniniz bile yapılamayacaktı.

"Her birlikte, kıpırdamadan ama, 'yardım edin' diye bağıralım" dedin.

Bağırdınız da kaç kez üst üste. Karşılık beklediniz. Ses seda yoktu. Çok mu uzaklaşmışlardı? Ölümden ölüme fark vardı. Hiç ani gelenle, çektirerek, her türlü acıyı tattırdıktan sonra son darbeyi vuran ölüm bir olur muydu? Bir kez daha bağırdınız.

Güneş elleriyle çatlak, yara dolu yüzlerinize dokunuyordu. Bataklık da çok sıcaktı. Her zamankinden daha fazla terliyordunuz. Yutulmazsanız bile eriyerek ölecektiniz.

Bağırıyordunuz.

Bataklık tarafından yutulmayı beklemek sabrın, sinirlerin sağlamlığının da sınanması değil miydi?

"Bir şey beni aşağı çekiyor" diye haykırdı o boğazına kadar gömülen kardeş, kendini kurtarmaya çalıştı; ama tümden yutuldu. Suskunluk tıkaca dönüşmüş, ağzınıza çakılmıştı. Bütün dünya çöldü, siz ise bu çölün ortasında kum bataklığına gömülmüştünüz, sesinizi duyan yoktu, üstelik bir şey sizi tutup daha derinlere çekiyordu. "Sakin olun" demek istiyor ama bunu bile yapamıyordun, söylesen sesin kesinlikle titreyecek, korkunun büyüklüğünü onlara da gösterecektin.

"Yardım edin" diye bağırdı kardeşlerden biri, diğeri de ikinci bağırışta ona katılmıştı, yapılacak en iyi şey bu değil miydi? Çok mu uzaklaşmıştı kardeşler? Yokluğunuzun farkına varmamışlar mıydı? Neden kimse dönüp arkasına bakmıyordu? Jano'yu düşünmüş olmak sana cılız da olsa tutunacak bir umut kırıntısı vermişti. Mutlaka fark edip Pola'ya söyleyeceğinden kafile duracak, beş kardeşin daha kayıp olduğu anlaşıldığından bulunmanız için bir gurup kardeş gönderilecekti. 'Ya bizi yanlış yerde ararlarsa' diye düşündün. 'Ya epeyce zaman sonra kaybolduğumuzun farkına varırlarsa?'

Aradan ne kadar zaman geçmişti, sesiniz kısılmış, bu nedenle de bağırmayı bırakmıştınız. Bir mucizenin ancak sizi kurtarabile-

ceğini biliyor ama çölün kendisinin mucizenin inkârı olduğunu da kabul ediyordun.

Kıpırdayamamak cehennemdi.

Susuzluk cehennemdi.

Yakan, kavuran sıcaklık.

Konuşamamak cehennemdi.

Öylece hep beklemek zorunda olmak.

Umutsuzluk cehennemdi.

Hemen ölmemek.

Bütün cehennemlerin tam ortasında düşüncelerin geçmişe doğru kanatlanmışlardı. O gecedeydin. Yağmur Damlası'nın penceresinin karşısında. Orada görülmen kesinlikle öldürülmen anlamına gelecekti; ama buna aldırdığın yoktu. Neşeli gibiydi Yağmur Damlası, sözlerini tam anlamadığın bir şarkı söylemeye başlamıştı. Yapamayacağını bilsen de gidip ona "Seni kendimden çok seviyorum" demek istemi iki de bir başkaldırıyordu. Bunu düşünmek bile içini titretmişti. Söylesen ve ölsen. Yağmur Damlası pencereye gelmiş, bulunduğun tarafa bakmıştı. Karanlığın örtüsü altında görülmeyeceğini bilmene rağmen çok tehlikeli bir saldırıyla karşı karşıyaymışsın gibi arkana bile bakmadan kaçmak istemiştin.

Diri diri gömülmüşken kalkıp Yağmur Damlasını düşünüyor olmayı saçmalık olarak görüyordun. Geçmiş mezardı, içindekilerin hepsi de ölü. O umut kırıntısı da çürümeye başlamıştı. Tek yol vardı önünde, çok cılız bir ihtimaldi, belki kurtulabilirdin. Kendini bütün gücünle kum bataklığının başladığı yere doğru atacaktın. Yatay duruma geçerek o başlangıç noktasına ulaşabilirsen kurtuluşun, yani yaşamın eline dokunabilecek, başaramasan da ölümünü daha da çabuklaştıracaktın. Her iki ihtimalde de kârlı çıkacağını düşünüyordun.

Sabır, bağıra çağıra koşmak, koşarken de kendi gözlerini çıkarmak, yüreğini sökmek üzereydi. Suskunluğun avuncunun içinde hep kötü şeyler yazılmıştı. Korktuğun şey sonunda oldu ve sana yakın olan kardeş kısılmış sesiyle "İmdat" diye bağırmak is-

tedi, debelendi, panik bulaşıcıydı, diğer kardeş de aynı şeyi yapmanın hemen bir parmak ötesindeydi. "Sakin olun, sakin" dedin; ama birisi daha tamamen yutulmuştu.

Artık iki kişiydiniz, "Sakin" diye mırıldandın, gözlerindeki o ışıltıdan her an kendini gömebileceğini anlamıştın.

"Adın neydi?"

Sesin yara bere içindeydi, boğazın ağrıyordu. Duymamış mıydı, neden cevap vermiyordu?

"Sakin ol, kurtulacağız. Sadece bana adını söylemeni istiyorum."

Suskunluk tıkacını neden ağzından çıkarmıyordu. Gözlerinde bir şeyin doğum sancıları. Mutlaka engellemeliydin.

"Eğer debelenerek kurtulacağını sanıyorsan kesinlikle yanılıyorsun. At o düşünceyi kafandan. Neden bana adını söylemiyorsun."

Daha önce tanık olmuştun, en beklenmedik durumlar karşısında geçici de olsa konuşma yetisi kaybedilebiliniyordu.

"Haydi."

Sana cevabı ağlamak olmuştu. Sakinleşmesini bekledin, ardından da kulaklarını tırmalayan o sesinle sorunu tekrarladın. Hani konuşsa, sesini duysan sen de rahatlayacaktın.

"İsmim Tiza."

"Benim de Jiha."

"Biliyorum."

Yeni bir soru daha sormak istiyor ama yapamıyordun. Oysa daha biraz önce içinde saatlerce konuşma istemi yok muydu? Bakışlarınızla tutunmuştunuz birbirinize. Sizi neyin beklediği çok açıktı, hiçbir söz bunu saklayamaz, durumunuzu değiştiremezdi. Konuştuğunuz üç beş kelime tam aksine bir etki yapmış, çaresizliğinizi bütün acıtıcılığıyla çarpmıştı yüzünüze.

Tükenmiştin, o hamleyi yapacak, sonuçta ya kurtulacak ya da hızlı bir ölüme hak kazanacaktın. Gülümsüyor olman Tiza'yı nasıl da şaşırtmıştı öyle. "Alçak çöl, alçak" diye mırıldandın. İçinden bir ses 'sakin ol' diye fısıldamıştı; ama onu duyacak durumda

değildin. Tekrarlamıştı. Son kırıntıları da tükettiğini biliyordun. Seni hiçbir şey engelleyemeyecekti. Tiza "Ben" deyince başını kaldırdın, yüz ifadesi tümden değişmiş, gözlerindeki o uğultudan uçurum silinmişti. "Benden buraya kadar" dedi, onu engellemek için 'Yapma' bile diyemedin, debelenmeye başlamıştı. 'Dur' deme istemi incecik bir dal parçasıydı, 'çıt' diye kırılmıştı.

Tiza da bataklık tarafından yutulunca kahkahalarla gülmeye başlamıştın. Aradan ne kadar zaman geçmişti, bir ses duyduğunu sanmana rağmen hâlâ kahkaha atmaya devam ediyordun.

31

Üç yüz yetmiş üç kişiydik.

Çöl, aynı işkencelere yeniden katlanmak demekti.

Çöl, zamanın zulümle yoğrulmasıydı.

Çöl, nefes almanın bile işkenceye dönüşmesiydi.

Kahrolası sıcaklığa asla alışılmazdı. Karanlığın ardına takarak getirdiği soğuğa da. Susuzluk eziyetlerin şahıydı, bin dişini bedenin her tarafına geçirir, parçalamaya çalışır, uzun uzun çiğner, yutardı. Çıldırmanın, kıvranarak can vermenin bir adım ötesindeydik; ama yine de dayanıyorduk. Çoğu kez "Bugünü atlattık; ama yarını bitiremeyeceğiz" diyor, birçok kardeşin de benim gibi düşündüğünü biliyordum. Yarın için o gücü nereden bulacaktık ki? Bedenimiz neye dayanarak ayakta duracaktı? Elimizdekini

avucumuzdakini tüketmiştik, sonrası ölümdü. Bir asırdan bile daha uzun süreceğini sandığımız yarın oluyordu, güneş ve çöl saldırıya geçtiğinde patır patır dökülüp ölmek yerine ayakta kalmayı sürdürerek direniyorduk. Sonraki gün de. "Gökkuşağı'na ulaştığımızda" diye bir kardeş konuşmaya başladığında yüzlerdeki o sert gölge anında kırılıp dökülüyor, bakışlar etrafa ışık saçmaya başlıyor, bedenler dikleşip adımlar büyüyordu. Hani sanki birazdan Gökkuşağı'na ayak basıp bütün sıkıntılarımızdan kurtulacaktık.

Gökkuşağı Ülkesi ekmeğimizdi, suyumuzdu, sıcaktan bizi koruyan gölge, soğuğa karşı ısıtan ateşti.

Yürüyüşe başlamamızın üzerinden ne kadar zaman geçmişti, Pola hâlâ kayıp kardeşleri bulmakta ısrar ediyordu. Atar'ın kendisi bile bundan vazgeçmesi gerektiğini yüzüne karşı söylemişti. Rızga da tartışmaya katılmış ve onu ağır kelimelerle suçlamıştı. Pola cevap vermemişti; ama çok öfkelendiğini anlamıştım. Onun yerine Zenan, Rızga'yı yumruklayarak yere yıkmıştı. Ayırdık onları. Pola'nın kardeşlerin yeni bir saldırısını engellerken gönülsüz davrandığını hissetmiştim. Onunla aramdaki mesafenin gittikçe açıldığının farkındaydım; ama bunu nasıl yok edebileceğimi bilmiyordum. Rızga, haritanın bir kopyası verilirse eğer kardeşlerden ayrılıp kendi başlarına ülkeyi bulmaya çalışacaklarını söylemiş, Pola böyle bir şeyin asla mümkün olmayacağını kesin bir dille belirtmişti.

Gerginlik yürüyüş düzenimize de yansımıştı, Rızga ve onunla birlikte hareket eden kardeşler kafilenin arkasındaydılar, her an kopup farklı yöne gidecekmiş gibi bir halleri vardı. Bazen dönerek ayrılıp ayrılmadıklarına bakıyordum.

"Rüzgâr, rüzgâr esiyor" deyince kardeşlerden biri şaka yaptığını sanmıştım, durup başımı çevirdim, evet hafif bir esinti ama sıcak... Sonra bu esinti hızını artırdı. Sanki güneş bizi nefesiyle kavurmaya çalışıyordu. Daha da şiddetlenmişti, kumu avuç avuç alıp yüzümüze savuruyordu. "Acele bir araya gelelim, kum fırtınası" diye bağırıldı ön taraftan, zaten kardeşler toplanmaya başla-

mışlardı. Çöküp oturduk olduğumuz yerde, ilerde sağ taraftaki tepe, bir süre sonra kumdan perdenin ardından kaybolmuştu. Başıma sardığım bezi açıp üzerime atmıştım.

Fırtına güneşi yutmuştu, kumlu karanlık. Uğuldama da değil, çok kızgın bir hayvanın böğürmesi. O kadar şiddetliydi ki, bazen beni alıp uzaklara savuracağını sanıyordum. Böğürmenin çatlaklarından bazı sesler sızıyordu gibi, tam emin değildim ama. Bezi aralamıştım bir ara, ağzıma kum dolmuştu, gözlerime, öksürerek kapatmak zorunda kaldım. Fırtınada kimse kimseye yardım edemezdi. Kendimi o kadar çaresiz hissediyordum ki, yeni doğmuş çocuk gibiydim, her saldırıya karşı savunmazsızdım. İnisiyatif tümden çöldeydi, bana ve kardeşlere canının her istediğini yapabilirdi. Korku, taş gibi oturmuştu yüreğimin üzerine. Karanlıkta o ve ben vardık. Ona karşı eskisi gibi sağlam duramadığımı biliyor, bataklıktan kurtulduktan sonra değiştiğimi hissediyordum. Daha kaygılıydım, kendimi daha fazla düşünüyordum, korku gölgemin yerini almıştı, herhangi bir tehlikeyle karşı karşıya geldiğimde hemen 'ben ne olacağım' diye soruyordum. Bundan fazlasıyla rahatsızdım da. Mutlaka kurtulmam gereken bir hastalığa mı yakalanmıştım? Yoksa bataklık ruhumu mu sakatlamıştı? Eskisi gibi olmaya, öyle davranmaya çalışıyor, herhangi bir tehlikede hemen öne atılmak için kendimi hiç olmadığı kadar zorluyordum. Ellerim yaşlı birinin elleriydi, her fırsatta titriyorlardı. Tehlike anında yüreğim, göğüs kafesimi parçalamak ister gibi kendini bütün gücüyle vuruyordu duvarlara. Ölüm kaçınılmazsa bunun çok çabuk, ani ve acısız olmasını diliyordum.

Fırtına adlı hayvan bin kamcısını şaklatarak böğürüyordu da.

Kumun beni yutmakta olduğunu hissettiğimden, kıpırdayarak öne doğru kayıp canlı canlı mezara gömülmeyi engellemeye çalışıyordum. Boğularak ölme ihtimali nefesimi kesiyordu. Terlemiyordum, adeta yağmur olmuş yağıyordum. Bunun nedeni aşırı sıcak değil, diri diri mezara gömülme ihtimaliydi.

Sımsıkı tutmuştu.

Fırtına, kumdan eliyle beni uzaklara da fırlatabilirdi.

Böğürmenin çatlaklarından sızan o seslerin ne olduğun anlamaya çalışıyordum. Kendimi engelleyememiş, "Ey yüce Oğul, acı bana" demiştim. Oysa çocukluğum sayılmazsa hayatım boyunca ona doğru dürüst dua etmemiştim bile; ama şu gerçekti, böylesi mutlak çaresizlik anlarında insanı rahatlatıyordu, "Elini uzatıp koru beni."

Fırtına başlayalı ne kadar olmuştu? Ne zaman bitecekti? Belki de kaç gün boyunca devam ederdi. Bekleyiş, işkenceydi. Her soru ardından onlarcasını sürüklüyordu. En azından içimdeki uğultuyu susturabilseydim. Bu sefer kesinlikle uyumamalıydım. Uyku, fırtınanın askeriydi, ona teslimiyet fırtınaya teslimiyetti. Gözlerim kendiliğinden kapanıyor, başım öne düşüyordu. Tamam, uyamamaya kararlıydım da, tırnaklarımı etime geçirmem, nefesimi tutarak kendi kendimi boğmaya çalışmam da kâr etmiyordu. Uyku kanıma karışarak bedenimin büyük bölümünü uyuşturmuş, son darbe için de bastırdıkça bastırıyordu.

Çöl, fırtınadan elleriyle beni yaşarken gömüyordu.

Uyuduğumu biliyordum. Uyanmak için kendimi zorlamıyordum da. Ona teslimiyette derin bir huzur vardı. Uykunun rahat yatağında upuzun uzanmıştım, bütün o ağrılar sızılar son bulmuş, sesler yok olmuştu. Direnmeye çalışsam da başarılı olamamıştım işte, boşuna çırpınış sadece artan acıydı, kendimi akışa bırakmam en iyisiydi.

Rüya gördüğümün de farkındaydım.

Gökkuşağı Ülkesindeydim. Saç ve sakalımı kesmiştim, üzerimde yeni elbiseler, ayaklarımda sağlam ve oldukça rahat ayakkabılar vardı. Şişmanlamıştım. Nedense mutlu değildim, sadece dertsizdim. Yürüyüp bir şehre ulaşmıştım. Meydanda kavga eden yüzerce insan. Nedenini soruyor, cevap alamıyordum. Ölenler vardı, yaralanıp sakatlananlar. Kanın elbiselerime sıçramaması için uzaktan seyretmeye çalışırken "Ayıp ayıp, bunca şeye sahipsiniz, hâlâ kavga ediyorsunuz" diye bağırıyordum. Sonra Yağmur Damlasını gördüm, O da kavgayı seyrediyordu, gittim yanına. Heyecandan düşüp öleceğimi sanıyordum. Daha gerçek adını

bile sormadan, rüya işte, öyle pat diye "Evlenelim mi?" dedim ona. Delilikti, üstelik utanmıştım. Döndü, nasıl da yaşlanmıştı öyle. O kısacık an içinde bu kadar çökmek mümkün müydü? "Geç kaldın" dedi, "Çok geç kaldın, bir sürü torunum var, belki yarın öleceğim." Kavga etmeye devam ediyorlardı. Mutsuz olduğumu hissediyordum. Yürek burkan, sızım sızım sızlayan bir mutsuzluk. Yağmur Damlası, zavallı bir ihtiyarcıktı, ona "Geç kalmak benim için mecburiyetti" diyecekken uyandım.

Sadece bacaklarım kuma gömülüydü, sırtüstü uzanmış haldeyken birisi bezi almıştı üzerimden, Medi'ydi, yüzünde korkunun, acının bağırışı, ne olduğunu sormak yerine kalktım ayağa. Kardeşlerin çoğu ilerde toplanmışlardı, bazıları ise kumu kazıyorlardı. Hâlâ uyuyan birkaç kardeş. Demek bu fırtına diğeri kadar şiddetli olmamıştı, oysa öyle olduğundan neredeyse emindim.

Medi'nin üç dört adım arkasında kalabalığa doğru yürüyordum, kendimi engelleyemiyor, dönüp dönüp bakıyordum, o tepenin sağ tarafımda olduğundan emindim, oysa şimdi solumdaydı, üstelikte aradaki mesafe de oldukça açılmıştı. Bulduğum tek mantıklı açıklama şuydu; gömülmemek için sürekli öne doğru hareket etmiştim, ya da öyle sanıyordum, dolaysıyla tepenin öbür tarafına geçmiş olabilirdim, hem fırtına yön duygusunu da yok etmiyor muydu?

Suskun kalabalığa ulaştığımızda çok, çok kötü bir şeyin olduğunu hissetmiştim. Yine birkaç kardeş kumdan mezarlarda mı can vermişti? Biraz ötemde bazı şeyler gördüm; ama gözlerimin beni yanılttığını sandım. Kemikler vardı, kafatasları, üstelik çoğu da kırılmıştı. Kayıp kardeşlere mi aittiler? Onları bu hale Neglerden biri mi getirmişti? Kaç kişi öldürülmüştü? Soru zincirine yeni halkalar eklenirken yaşıyor olduğum için kendimi şanslı görüyordum; içimde bir sevinç kelebeği kanat çırpıyordu. Jano'ya doğru yürüdüm. Üstüm başım uykunun kırıntılarıyla doluydu.

"Onları bu duruma ne getirmiş olabilir" dedi, "Hemen yanımızda, kaç adım ötemizde."

Ne diyordu öyle. Kayıp kardeşlere ait değil miydi o kemikler? Ya da çok, çok önceden çöle çıkan insanlara?

"Jano, bu kemikler?"

"Kardeşlere ait."

Yüzüme tuhafça bakmıştı.

"Yani kayıp?"

"Hayır hayır, fırtınayla birlikte gelen canavarlar. Bazı sesler duymuştum. Sonra... Ama..."

Gözleri yaş dolmuştu.

Benim de.

Acı, kendini kendisiyle bilemekteydi. Haksızlıktı bu, haksızlıkların en büyüğü; onca şeye çölde böylesine vahşice öldürülmek için katlanmamıştık. Öte taraftan ellerimin titremesini engelleyemiyordum, ben de o canavarlar tarafından öldürebilirdim. Sesleri çok net duymuştum, demek yakınımdaydılar.Titremenin dizlerime bulaşmaması için ellerimi birbirine kenetlemiş, sıkabildiğim kadar da sıkıyordum. Korkuyu mağarasında hapis tutan duvar yıkılmıştı bir kez, canının istediği yere giderken büyüyordu da.

"Kaç kardeş?"

"Tam emin değilim... Yani sayabildiğim kadarıyla on altı,"

"On... On altı mı ? Nasıl?"

Susmak en iyisiydi, on altı kişi eksilmiştik. Kim bilir belki de kaç gün içinde tümümüz ölürdük. Ya kayıplar şans eseri Gökkuşağı Ülkesine ulaşmışlarsa? Ya zaten hayatta değillerse? Mesela bir kum fırtınası hepsini yutmuş olabilirdi. Boşu boşuna onları ararken tükenecektik.

Bütün kemikleri aynı mezara koyduk.

Çöl, yine bizi gafil avlayarak dehşet içinde bırakmıştı. Uzun zaman boyunca bu darbenin etkisi altında aldığımız her nefes işkence olacak, her ses bizi ayağa sıçratacak, her gölge korkumuzun kanatlanmasını sağlayacaktı. Düşmanımız çok güçlüydü, kalleşti, haindi, oldukça da sabırlıydı, ondan fazlasıyla çekiniyorduk, bunun nedeni Negler, Ok Kuşlar, bataklık, fırtına ya da fırtınayla gelen canavarlar değildi, bunlarla karşılaşmış, kayıplar vermiş, böylelikle

bunları az da olsa bilip tanımıştık. Bir dahaki karşılaşmamızda bu kısıtlı bilme durumuna dayanarak karşı koymaya çalışacaktık; ya hâlâ bilmediğimiz, haberdar olmadığımız canavar ve tuzaklar? Çölün kendisince uygun anlarda ortaya çıkaracağımız belki de daha fazla kayıp vermemizi sağlayacak silahları, yaratıkları vardı. Bilinmezlik onun gücü, bizim ise korkumuzdu, bu nedenle hep 'acaba şimdi neyle karşılaşacağız?' diye soruyorduk kendimize. Cevapsız sorular durmadan seslerini yükseltmekteydiler.

Pola'nın konuşmasını beklerken Rızga çıktı kalabalığın arasından, mezarın başında durdu ve konuşmaya başladı. Öylesine soğukkanlı, öylesine doğaldı ki, sanki yapması gereken bir şeyi yapıyordu, kimsenin de ona müdahale etme hakkı yoktu. Pola'yı kardeşlerin katili olmakla suçladı. "Bizi ülkeye götürmüyor, çünkü öyle bir şey yaparsa artık lider olamayacak, kimse ağzının içine bakmayacak. Pola, geçmiş hayatında kendi değersizliğinde çürüyordu, isyan hepimize olduğu gibi ona da değer kattı; ama daha fazla. İşte bunu asla kaybetmek istemiyor. O kendini bizlerin sahibi olarak görüyor, efendinin efendi olarak var olması için bizim gibilere ihtiyaç vardır. Onun..."

Her kelimesi taştı, bütün gücüyle savuruyordu.

Sadece dinliyorduk.

Kendisinden çok emin görünüyordu.

"Pola açısından hiçbir önemimiz yok. Eğer onun değerini artırarak, kendisini daha mutlu hissetmesini sağlayacaksak engelleyebilme gücü olmasına karşın çoğumuzun ölmesine bile göz yumacaktır. Pola, bizleri..."

Rızga, bu kelimeleri nereden buluyor, nasıl bir araya getiriyordu, hayret! Bu kadar düzgün, bu kadar etkileyici konuşabileceğini asla tahmin edemezdim.

"Hayatlarımız üzerinde söz sahibi olma gücünü hep elinde tutmak istiyor. Pola, sadece kendi sesini duyuyor. Onun her ölümle daha da büyüdüğünü sanması..."

Epeyce uzun bir zamandır çöldeydik, ilk günlerde her fırsatta sohbet ediyor, hatta çoğu zaman söylenen şarkılara da eşlik edi-

yorduk. Sonra bu azaldı. Kum, sıcaklık, susuzluk, açlık ve her an saldırıya uğrama tehlikesiyle birlikte yürürken genelde suskunluğumuzla yüreklerimizdeki sesleri yoğuruyorduk. Susmak, kişinin kendi içine bakması, kendi kendisiyle konuşmasıydı. Bu sürekli konuşma durumu da kendini kazımak, kendi kuyusunu derinleştirmekti. Jano, 'Kendini tanımak' demişti bir keresinde. Çölde kardeşler kalabalığının içindeydik; ama giderek yalnızlaşıyorduk. Bazen kimseyle konuşma ihtiyacı duymuyor, hatta bu yönlü girişimler karşısında sinirleniyordum. Rızga'nın böyle konuşması da çöl sayesindeydi. Dinlediğimiz şeyleri içinde defalarca tekrarladığını tahmin edebiliyordum. Kendini kazıdıkça kazımış, içindeki kuyunun derinliklerinde o kelimeleri bulmuş, birleştirmiş, dinlemiş, sonra da söze dökmüştü.

Konuşmasını bitirdi, geçti yerine. Pola dâhil herkes büyülenmiş gibiydi. Başka zaman olsa öyle konuştuğu, Pola'ya çok ağır hakaretler ettiği için kardeşler tarafından öldürebilirdi; ama kimse ağzını bile açmamıştı.

Yola koyulduk.

Hâlâ mezarın başında yaşananların etkisinde olduğumdan Rızga'nın söyledikleri üzerine düşünüyordum. Herkesin de aynı şeyi yaptığından da emindim. Jano'yla konuşmalıydım, onun gözleri benden daha iyi görür, kulakları duymadıklarımı duyar, aklı çok uzaktakini bile düşünürdü. Zenan'ın yanımda yürümekte oluğunu nasıl da fark etmemiştim. Eli kılcının kabzasının üzerindeydi. Öfke yüzünden kuma akarak kara gölcükler oluşturuyordu. Aramızda en iyi kılıç kullanan oydu, savaşırken düşmandan öğrenmiş, her fırsatta kendisini geliştirmek için çalışmıştı da. Bir şeyler söylemek ister gibi hali vardı. İlk konuşan ben olmamalıydım, eğer soru sormaya kalkarsa tutup uygun biçimde geçiştirmeliydim. Zenan'a karşı bir türlü o dost, kardeş sıcaklığını hissedememiştim, elimde değildi, kendimi zorlamam sadece ona duyduğum soğukluğu artırıyordu. Yanlıştı tavrım, başkası böyle yapsa onun bu yaklaşımını kınardım, hepimiz geçmişimizde kötü şeyler yapmıştık, çamurun içinde yaşıyorduk, temiz kalmamızın

imkânı yoktu, yine yüreğime söz geçiremiyordum. Şansım vardı, Pola tarafından çağrıldığı söylenince ayrılmıştı yanımdan.

Gece haykırışlarla uyandım, elim hemen kılıcıma gitmişti. Çöl bize yine hangi canavarını göndermişti? Beni gafil avlamıştı. İyice gevşememizi bekleyeceğini, sonra saldıracağını sanıyordum. Koşuşturanlar vardı. Çığlık atanlar... "Tutun" diye bağırmıştı birisi. Zenan mıydı? "Öldürün" mü demişti Rij? Herkes bir tarafa koşuyordu... Hangi yöne gitmeliydim? Bağırışlar. Yönümü netleştirmeye çalışırken kardeşlerden birinin çarpmasıyla birlikte sırtüstü yere yığılmıştım. Tekrar ayağa kalmak için elim başımda gözlerim kapalı bir süre öylece yatar vaziyette durmak zorundaydım. Burnumdan kan mı geliyordu?

Bağırışlar.

Ne oluyordu?

"Kaçırmayın onu" mu demişti birileri?

Çölün yeni bir canavarı mıydı?..

Kalktım ayağa, yıldızlardan akan ışık karanlığı aralayamıyordu. "Ne oluyor" diye bağırdım ve en son çığlığın yükseldiği yöne doğru koşarken yeniden başkasıyla çarpışmamak için elimi ileriye doğru uzattım. Avazım çıktığı kadar "Hey, beni duyan var mı?" diye haykırdım; üzerime doğru hızla ilerlediklerini görünce son anda kendimi sol tarafa atmıştım.

Dünya yıkılıyordu, kardeşler bağıra çağıra sığınmak için güvenli bir yere arıyor, bulmayınca da daha fazla paniğe kapılıp rastgele koşmalarını sürdürüyorlardı.

"Tamam, öldürdüm alçağı" diye bağırılmıştı.

Kim kimi öldürüyordu.

Neden 'alçak' denilmişti?

Niçin öldürüyordu?

Sağa sola koşuyorduk.

Bağırışların durmadan artırdığı merakım boynuma kalın bir zincir takarak sürüklüyordu beni arkasından.

Ter içindeydim, kumun tadı, o rezil, o iğrenç, o kahrolası soğuk mu soğuk ter artmıştı. Durmak zorunda kaldım, yerde bir

şey vardı, yüreğim yokuş aşağı son hızla koşuyor gibiydi, eğildim, kardeşlerden birinin cesediydi; dokundum, karnından bıçaklanmış, üstelik boğazı da kesilmişti.

Ellerimde kanın yapışkan ıslaklığı, bunu kimin, kimlerin yaptığını soruyordum kendime. Ne olmuştu, neden kimse bir şey söylemiyordu? Kardeş kardeşi niçin öldürüyordu? Ya bana da saldırırlarsa? Her iki elimle kılıcımın kabzasına sarılmıştım. Karanlığın perdesi azıcık daha aralansaydı. Hangi tarafa yürümeliydim? Can havliyle yanımdan koşarak geçenler... Ciğerlerimi yırtarcasına bağırdım; "Biri bana neler olduğunu söylesin." Pola'yı bulmalıydım, ya da Zenan'ı. Ellerimdeki kanın kokusu. Çıldırmışlar mıydı, neden birbirlerini öldürüyorlardı? Canhıraş çığlıklar...

"Herkes olduğu yerde kalsın. Pola'ya saldıran alçakların hepsini öldürdük. Kimse, hiç kimse kıpırdamasın."

Bağıran Kala'ydı.

Hâlâ koşanlar vardı.

Ah kahrolası karanlık, ne zaman defolup gidecekti.

"Olduğunuz yerde kalın. Tamam, artık korkacak bir şey yok."

Kala'nın sesinin o kadar gür çıkabileceğini...

Kılıcı sımsıkı tutmayı sürdürüyordum; yüreğim, nefes nefeseydi.

Demek, Pola'yı öldürmeye çalışmışlardı ha!

Rızga mı?

Rızga'nın böyle bir şeye kalkışabileceği aklımın ucundan dahi geçmemişti. Neden yapmıştı ki? Pola'yı öldürmek Gökkuşağı Ülkesine gitmemizi hızlandırmayacaktı? Delilikti bu, çöldü bunun sebebi, onun epey zamandır böyle bir şeyi planladığından emindim.

Olduğum yere çöküp oturmuş, kılıcı dizlerimin üzerine koymuştum.

Neden bütün bunlar oluyordu, neden Pola gereğinden fazla inatçı davranmıştı, neden Rızga böyle bir çılgınlığa kalkışmıştı, neden?

"Hiç kimse yerinden kalkmasın, sakın bize doğru yürümeyin. Yatıp uyuyun, yarın güneş doğduktan sonra Pola her şeyi açıklayacak."

Yine konuşan Kala'ydı.

Uyumak mümkün müydü? Gömülmemiş cesetler dağılmıştı dört bir tarafa. Çok öfkeliydim, üzgündüm, acı yüreğimi öğütüyordu, çaresizdim. Kardeş kanı çok farklı kokuyordu. Neden, neden oluyordu bütün bunlar? Sorunlar daha farklı çözülemez miydi?

Sabah bir türlü gelmek bilmiyordu. Yine aynı kuşku, gündüzler gibi geceler de çölün isteğine göre uzayıp ya da kısalabiliyorlar mıydı? Bir gündüz diğerini, bir gece sonrakini tutmuyordu. Öyle sanıyordum. Yani 'kesinlikle saçma, at bunları kafandan, yoksa delireceksin' diyordum kendime; ama yapamıyordum. O kuşkularım fırsat bulduklarında fısıltıyı bir kenara bırakıp bağırıp çağırıyorlardı, duymamak mümkün müydü?

Gökkuşağı Ülkesine ulaşmamızın bedelinin bu kadar ağır olabileceğini bilseydiler belki de bazı kardeşler hiç çöle çıkmazlardı. Hissediyordum; bundan sonra yaşacaklarımız daha büyük bir direnme gücü gerektirecekti. Sınanıyorduk, kolaydan, rahat olandan zor olana doğru gidiyorduk. Çöl, bizi silah haline getirerek yine bizi vuruyordu.

Kimler öldürülmüştü?

Pola gerçekten iyi miydi, yoksa paniğin daha da artmaması için mi öyle söylenmişti? Belki de öldürülmüştü? Haritaya bir şey olmuş muydu? Saldırganlardan kurtulan var mıydı? Eğer bir kişi bile bunu başarmışsa güneş doğuncaya kadar yeniden saldırabilirdi...

Gecenin biteceği yoktu.

Bekleyişin kendisi işkencenin en can acıtıcısıydı.

Birkaç adım ötemde üç kardeş fısır fısır bir şeyler konuşuyorlardı, onların yanına mı gitseydim? Jano neredeydi? Medi? Yija ile Raza?

Gece, sabaha akmak yerine hemen yanımda oturmuş kara gözleriyle beni izliyordu.

Çölün delirttiği açıktı, en akıl almaz şeyleri bile mantıklı hale getirebiliyordu. Gelecek bize daha neler gösterecekti? Peki ya Pola ölmüşe? Ya Rızga haritayı alıp kaçmışsa? O zaman Gökkuşağı'na nasıl gidecektik? Kafamın içindeki uğultu da ağrıya dönüşmüş, göğsümün sol tarafına doğru akmıştı.. Ya öldürülenler Rızga ve arkadaşları değil de başkalarıysa?

O üç kardeş hâlâ konuşuyorlardı.

Benim yerimde sabır olsaydı kendini inkâr eder, canhıraş çığlıklar atarken aynı anda da dört bir tarafa koşardı.

Bunca şey yaşadıktan sonra kardeşlerden birine kılıç çekemezdim, öldürmek ise asla yapamayacağım şeydi. Birlikte yürüdüklerimizden birinin kanı ellerime bulaştıktan sonra nasıl hiçbir şey yokmuş gibi davranırdım? O kanı ömrüm boyunca taşımam vicdanımın değirmeninde devamlı öğütülmem anlamına gelmeyecek miydi?

Buzdan sessizliğin altında ateşten nehirlerin aktığını biliyordum.

Bekleyiş; şiddetli şekilde çekilip itilirken öylece kıpırdamadan durmaktı.

Mızraklar bedeni yerken kıpırdayamamak!

Gece, karanlık ömrünü tüketmemek için adım bile atmıyordu.

"Neler oluyor" diye sordum fısıldayan kardeşlere; ama cevap alamadım. Sorumun tekrarlanması da bir işe yaramamıştı. Suskunluklarını bozmamakta inatçı mı inatçıydılar.

Ya Pola öldürülmüşse?

Ya harita çalınmışsa?

Sorular kurt sürüsüydü, parçalıyordu.

Nihayet sabah olmuştu işte. Pola'nın bulunduğu yere doğru yürürken bir çok kardeşin uyuduğunu gördüm; oysa tam aksini düşünmüş, 'kimse gözünü bile kırpmayacak' demiştim. Nasıl bu kadar rahat olabiliyorlardı, nasıl hiçbir şey yokmuş gibi uyuyabiliyorlardı, anlayamıyordum artık onları.

Cesetler.

Hepimiz toplandıktan sonra tepenin arkasından çıkıp geldi Pola, yanında Zenan vardı, kolu bezle sarılmıştı, onun da uyumadığı belliydi. Kala ve Zala ile bir süre konuştu. Anlam veremediğim bir tedirginlik. Ne bekliyordu Pola? Rij ve üç kardeş aşağı taraftan bize doğru yürüyünce, bütün bakışlar onlara yönelmişti. Merak, boğazımı sıktıkça sıkıyordu. Pola, Rij ile de konuştu. Yüz ifadesinden söylenenler karşısında canının sıkıldığını anlamıştım.

Konuşmaya başladığında güneş de ateşten oklarını fırlatıyordu.

"Dün akşam beni öldürmek istediler ve şans eseri yaralı kurtuldum. Rızga ve diğer hanilerin amacı haritayı alıp gitmekti. Yani sizleri bu çöle, ölüme mahkûm edeceklerdi. Rızga ve Peşa adlı onursuzlar kaçarak kendilerini kurtardılar; ama ötekiler öldürüldü. Bu kargaşada yaralanan bazı kardeşlerimiz de oldu. Şunu asla unutmayacağız, çöle karşı savaşımızda zafer elde etmek istiyorsak içimizdeki hastalıkları yok etmek için hainlere asla acımayacağız. Bazı şeylere göz yumarsak hasta bir insan gibi güçsüz düşecek, sonunda da kıvranarak can vereceğiz. Hem çöle, hem de hainlere karşı savaşacağız, zafer ise Gökkuşağı Ülkesine ulaşmamız olacak."

Pola, susar susmaz Zenan "Çok yaşa, hep yaşa Pola" diye bağırmıştı. Bunu planladıklarını anlamıştım. Kısa bir sessizlik. Kardeşlerin hepsi aynı bağırışı daha gür bir şeklide tekrarladılar. Sonra bir kez, bir kez, bir kez daha. Coşkuyla, sevinçle, inançla. Onlara katılmamıştım, Pola'nın yaşıyor olmasının sevincini elbette paylaşıyordum ama tezahürata katılmamıştım.

Haykırmayı bırakmış, Pola'nın etrafını çevirmişlerdi, ona dokunuyor, onunla iki kelime konuşmak için kendi aralarında yarışıyorlardı. Sanki her şeyin dışındaydım, tek görevim vardı, o da seyretmek. Jano'yu gördüm, o da kalabalığa dikmişti gözlerini, Medi de.

Zenan soruma karşılık olarak "On dokuz haini öldürdük" dediğinde, sesinde öyle bir kararlılık, öyle bir kesinlik vardı ki, diğer

soruları sormaktan vazgeçmiştim. Bazı şeyler, hissediyordum sadece, soruya bile dönüşmemiş bazı şeyler.

Yürüyüşe geçme emri verilmişti.

Cesetler ne olacaktı, yine mi gömmeyeceklerdi?

Koştum Pola'nın yanına. Neden öyle yapıyordu? Ne için isyan etmiştik? Onlara benzememeliydik. Hain, katil, hırsız da olsalar her kardeşin gömülme hakkı vardı. Çöldeydik, dolaysıyla bu kuma gömülme hakkıydı.

Gözlerindeki o küçümsemeyi çok açık görmüştüm.

"Yanlışsın. Gömülme hakkı sadece kardeşliğe layık olanlar için sözkonusu olabilir. Eğer burada köpekler bulunsaydı o cesetleri köpeklere atar, öylece durup parçalayıp yemelerini seyrederdim. Binlerce insan öldü Gökkuşağı'na ulaşmak için, bizler kendimiz için değil, onlar için yürüyüşümüzü zaferle taçlandıracağız. Her şey hayatlarını kaybetmiş sevdiklerimiz için. Düşmanlarımız bize acıdılar mı? Sana soruyorum Jiha, bize acıdılar mı? Hayır, değil mi, o zaman biz de kesinlikle acımayacağız."

Cevap vermemi beklemeden dönüp arkasını gitti. Etrafındaki kardeşlerin bana diktikleri bakışlarda öfke vardı. Yürüdüm üst üste atılmış cesetlerin bulunduğu yere. Kafile yola koyulmuştu. Ne yapacaktım, tek başıma cesetleri mi gömecektim, yoksa kardeşlere mi katılacaktım? Hemen bir karar vermeliydim.

32

Üç yüz otuz sekiz kalmıştınız.

Hâlâ kendini affetmemiştin, ömrünün sonuna kadar da bunu yapacağını sanmıyordun. Cesetlerin içinde Lalo'nunkini de görünce inanamamış, yüzündeki kanı silmeye çalışmıştın. Onun Rızga ile hiçbir ilişkisinin bulunmadığını çok iyi biliyordun. Son konuşmanızdan sonra artık alışkanlık haline getirdiğin şeyi yapıp kardeşleri sayarken gözlerin Lalo'da daha fazla takılıp kalıyor, bu nedenle bazen sayıları karıştırdığın bile oluyordu. Pek kimseyle konuştuğu yoktu, sürekli asık suratlıydı, kendini yalnızlığa mahkûm etmiş gibiydi ve ısrarla senden kaçmayı sürdürüyordu.

En azından Lalo'yu, suçsuzluğundan kesin emin olduğun Lalo'yu bir mezar sahibi yapabilirdin, bunu fazlasıyla hak ediyor-

du. Oysa sen dönüp takılmıştın kardeşlerin peşine. Cesetlerin tümü o sessiz çığlıklarıyla "Bizi böyle bırakma" diye tekrarlamış ama sen duymamış gibi yapmıştın. Bu da ruhunda açılan başka bir yaraydı. Dönüp içine baktığında hep bu yarayı görüyordun, görecektin.

Jano'yla konuşmak istiyordun; ama sanki senden uzak durmaya çalışıyordu. Çok net olmasa da bunu hissetmiştin. Kardeşlerden ikisiyle yan yana yürürken "Aslında o cesetler" demiştin. İstediğin şey; onların da seni desteklemesi, yapılanın yanlış olduğunu söylemeleriydi. Oysa tam tersi olmuştu; "Şerefsizleri öldürmek yerine ayaklarını kollarını kırıp daha çok acı çekmeleri için öylece bırakmak en iyisiydi" demişti birisi. Diğer ise "Haberim olsaydı Pola'ya saldıracaklarından, onları hemen öldürmez, her türlü işkenceyi yapardım" diye kara öfkeyle konuşmuştu. Biraz daha orada durursan bağırıp çağıracaktın, ayrılmıştın yanlarından. Ertesi gün başkalarıyla konuşmaya çalışmıştın; ama onlar da Pola'nın söylediklerini tekrarlamışlardı. Şunu iyice anlamıştın, unutmayacaktın da, kardeşler ona sonsuz güveniyor, inanıyor, seviyor, söylediklerini hiç düşünmeden kendilerine mal ediyorlardı.

Kendinle sürekli kavga etmen yaşanan son olaylar nedeniyle seni nefessiz bırakmıştı. Bir çıkış yolu bulmalıydın. "Yanlış olan benim" diyerek, artık duymaktan bıktığın yüreğindeki o sesleri susturmaya çalışıyordun. Onca insan nasıl yanılabilirdi ki? "Bazı şeyleri çok gereksiz yere büyütüyorum" diye tekrarlıyordun. Kimi zaman kendini anlamakta gerçekten de zorlanıyordun. Neden en olmadık şeyler üzerine düşünüyor, neden her taşın altına bakmaya çalışıyordun? Neredeyse her şeyden kuşkulanmak bir tür hastalık değil miydi? Neden durmadan sorguluyordun? Sorgulamak yıkmak değil miydi? Kendini yiyip bitiriyordun. Doğru dürüst uyku uyuyamamanın nedeni de buydu. Kuşku bataklığında kendine durmadan eziyet ediyordun. "Yeter" demiştin, "Yeter, bıktım." Kardeşlerle bu konuları konuşmamaya karar vermiştin. Artık ne söyleniyorsa sen de üzerine hiç düşünmeden yapacak-

tın. Gereksiz yere meseleleri büyütmemeliydin. Tamam, eskiden de biraz öyleydin; ama çöl seni çok kötü etkilemişti. Kimi önemli takıntıların vardı artık. Güneşin aynı yerde gereğinden fazla çakılıp kaldığını, kimi gecelerin çok kısa, kimi gecelerin ise fazlasıyla uzun sürdüğünü, yıldızların hep yer değiştirdiğini düşünmüyor muydun? Kimi günler yirmi, yirmi beş kez kardeşleri saymana ne denmeliydi? Jano bile senden kaçmıyor muydu? Yija ile Raza seni görmezlikten gelmiyorlar mıydı? Ya Medi'ye ne denilmeliydi? Kendini en kısa süre içinde toparlamalıydın, yoksa delirebilirdin. Sırf eskisi kadar cesur olmaman bile tehlike işareti değil miydi?

Çölün her tarafı birbirine benziyordu. Bazen aynı yerde dönüp durduğunu sanıyordun. Tepeler nasıl birbirinden ayırt edilecekti ki? Peki ya uçsuz bucaksızmış gibi görünen düzlükler, çukurlar, kumdan vadiler? Güvenebilecek tek şey güneşin battığı ya da doğduğu yöndü. Gerçi senin bu konuda da kimi kuşkuların vardı.

Pola'nın öldürülmeye çalışılmasının üzerinden kaç gün geçmişti? Karanlığın çökmesine az bir zaman kalmıştı. Kendi içinde asla sonlandıramayacağın o kavgalardan biriyle fazlasıyla meşguldün. "Tepe kıpırdıyor" diye bağırılınca, önce sese doğru çevirdin başını, ardından tepeye. Gerçektende öyleydi. "Dağılın!" diye haykırmıştı Zenan, "Dağılın ve silahlarınızı çekin, sakın Negin gözlerine bakmayın." Kardeşler söyleneni yapmak için sağa sola koşarken Neg üzerindeki kumdan örtüden kurtulmuş, ağzını açabildiği kadar açmıştı. Kılıcını ileriye doğru uzattın, yılan gövdesinin üzerinde doğrulduğunda güneşle aranıza girmiş ve sizi gölgesiyle yutmuştu. Korkuyor ama kaçmanın da seni kurtaramayacağını çok iyi biliyordun. İşin sonunda ölüm de olsa Nege elinden gelen her zararı verecektin.

"Saldırın."

Pola mı bağırmıştı?

Öndeki on kardeş hiç düşünmeden denileni yapmıştı. Cesaretleri karşısında utanmıştın. Neg, böyle bir şey beklemiyordu, ortadaki kardeşlerden birine doğru atıldı; ama o, yan tarafa doğru kendini yere atarak kurtuldu bu saldırıdan. "Gözlerine, gözlerine

bakmayın." Kardeşlerden biri, Beja, en umulmadık şeyi yapmış, havaya sıçrayarak kendisine doğru hamle yapan Negin boyunun üzerine düşmüş ve boynuzlarından tutmuştu. İmkânsız olan gözlerinizin önünde başarılmıştı. Neg çılgına dönmüştü, onu üzerinden atmak için kafasını sağa sol, öne arkaya sallıyordu. Tıslaması kulaklarınıza iğne gibi batıyordu. Sadece sonradan üzerine düşünüp konuşmak için seyrediyordunuz. Ne yaptıysa kurtulamayınca Beja'dan, halka halka olup havaya fırlayarak üç yüz adım öteye düşmüş, ardından yine aynı şeyi yapınca daha uzağa, yüksek bir tepenin ardına düşerek gözden kaybolmuştu.

"Mucize" diye mırıldandın. Demek çölün saldırılarını çok az kayıp vererek savuşturabilme ihtimali vardı ha! Mesele şuydu; saldırıyı bilmek, ona karşı gerekli tedbirleri almak ve tabii ki o tedbirleri uygulamada cesaretli olmak. Beja, şunu anlamanı sağlamıştı; çölü yenebilirdiniz. Tek kişi bile doğru hamleyle yapılan saldırıyı boşa çıkarabilirdi.

Kardeşlerin tümü sevinç içindeydi. Kimileri gözyaşı döküyordu.

Pola, "Hemen burayı terk ediyoruz" deyince, yola koyuldunuz. Yürümek artık eskisi gibi zor gelmiyordu. Susuzluğun çığlıkları ancak fısıltıya dönüşerek kulaklarınıza ulaşıyordu. Artık sizi güneşten koruyan bir gölge vardı.

Kardeşlerden biri o coşkulu şarkıya başlayınca diğerleri de katılmışlardı ona. Bir süre sonra sen de sesini kardeşlerin sesine eklemiştin. Buydu işte zafere götürecek şey. Çölün ölümü.

Mola verildiğinde herkesin toplanmasını istemişti Pola, gözleri ışıl ışıldı.

"Kardeşlerim" dedi, "Beja, bizler için hayatını feda ederek çöle karşı nasıl savaşacağımızı gösterdi. Gözlerimizle gördük değil mi yaptığı kahramanlığı. Ah o cesareti... Hepimiz yeri geldi mi birer Beja olmalıyız..."

Konuşması o kadar coşkuluydu ki, kardeşler "Pola sen çok yaşa, hep yaşa" diye bağırmaya başlamışlardı. Evet, hiç kimse kalkıp inkâr edemezdi. Beja kahramanlık yapmıştı; ama Pola'nın liderliğiydi bu kahramanlığı yaratan. O kardeşlerin ortak ruhuydu.

Yeniden yürümeye başladıktan kaç zaman sonra o yüksek tepeyi aştığınızda bir gurubun size doğru yürüdüğünü gördünüz. Zenan'ın "Durun" demesine gerek yoktu, zaten olduğunuz yerde çakılıp kalmıştınız.

Yaklaşıyorlardı.

"Kayıp kardeşler mi?" diye mırıldanmıştın.

33

Üç yüz otuz yedi kişi kalmıştık.

Yüzlerimiz gülüyordu.

Negin yenilgiye uğratılmasından sonra kayıp kardeşleri de bulmuştuk. Tarifi imkânsız sevincimiz acıyla yoğrulmuştu. Yirmi dokuz tanesi ancak hayatta kalmış, diğerleri çölün alçakça saldırı ve tuzaklarında ölmüşlerdi. Tek tek hepsiyle gözyaşları içinde kucaklaşmıştım. Sanki Gökkuşağı'na ulaşmıştık. Akan gözyaşlarımız değildi, çektiğimiz onca acı kuma karışıyordu.

Kendimizi daha güçlü ve moralli hissediyorduk. Çöl, yenilebilirdi. Umudumuzu kaybetmemeli, ısrarlı karşı koyuşumuzu sürdürmeliydik.

Çöl, gerçekten de büyük bir yenilgi almıştı, kazanan Pola'ydı, onun ısrarları sonucu kayıpları aramayı bırakmamıştık. Bazı kar-

deşlerin kafasında kuşku kırıntıları vardıysa da, bu olayla birlikte tümden yok olmuştu. Artık neredeyse hepsi "Pola ne söylerse doğrudur, ilk başlarda anlamazsak, bize tuhaf ya da yanlış da gelse uymalı, yerine getirmeliyiz, eninde sonunda haklı çıkacaktır" diyordu. Her fırsatta onunla konuşmaya çalışıyor, bunu başaranların yüzüne ise ışıltılı bir gülümseme yerleşiyor, uzun süre de yok olmuyordu.

Kendime karşı acımasız davranmaya çalışıyordum. Kayıplar meselesinin bu şeklide çözülmesi nedeniyle "Sen yanıldın işte. Pola'yı inadı yüzünden eleştiriyordun; ama bak sonuçta haklı çıktı" diyerek her fırsatta kınıyordum kendimi. Bu nefreti artırmaya da çalışıyordum. Neden böyleydim ben? Neden her gerçeğin sağına soluna, arkasına bakmaya çalışıyordum? Neden en açık doğrulara bile gölge düşürmek için uğraşıyordum? Neden sürekli soru soruyordum? Neden bir şeyi kabul etmeden önce 'acaba yanlış tarafı var mı' diyerek kafama ağrıların saplanmasına yol açacak kadar çok düşünüyordum? Neden sağlam bir takipçi değildim? Neden diğer kardeşler gibi lekesiz inanca sahiplik edemiyordum? Neden inancın temiz mi temiz yüzünü akla hayale gelmedik sorularla kirletiyordum? Neden diğerleri gibi sağlam, ikirciksiz bir yürüyüşe sahiplik edemiyordum? Neden hep kıyıda, kenarda duruyordum? Neden kendi düşüncelerime bu kadar çok değer veriyordum? Neden susulması gerektiği yerde konuşarak kardeşlerin bana kuşkuyla yaklaşmalarına yol açıyordum? Neden inancın suyunu son yudumuna kadar içmiyordum? Neden her şeyden şüpheleniyordum? Neden içimizde çıkan sorunlarda diğer kardeşler gibi kesin tavırlara sahiplik edemiyordum? Neden başkalarının söylediklerine, her sese kulaklarım bu kadar açıktı? Neden hep ama hep yüreğimdeki o kuyuyu derinleştiriyordum? İçimde neden hep fırtına vardı? Neden belirlenmiş, sağlam, ilişkilerin bir tarafı olamıyordum? Neden, neden öbür kardeşler gibi değildim? Neden en olmadık zamanlarda saçma sapan çıkışlar yapıyordum? İçimdeki fırtınayı öldürmek için neden güçlü bir isteğe sahip değildim? Neden böyleydim ben, neden?

Soruların sonu yoktu.

"Artık değişeceğim" diyordum kendime. Haksız ve yanlış olan bendim, bunca kardeşin yanılma imkânı yoktu. Söylenenleri sahiplenerek sıradan bir kardeş kadar uyumlu olmalı, elimde orak, içimdeki seslerin tümünün boynunu vurmalıydım. Bunu yapmaya çalıştım da. Ama kaçıyorlardı benden, kurtulmak için didiniyor, uzun süreli suskunluğa bürünüyorlardı. Yine de yakalıyordum bazılarını, gözlerinin içine bakarak kesiyordum boğazlarını. Hepsini susturmalıydım. Çöldeydik, saldırı altındaydık, her an yeni bir tuzakla karşı karşıya gelebilirdik, bu nedenle birliğimize, ortak hareket edişimize gölgenin nefesi bile düşmemeliydi. Beja'yı kendime örnek almalıydım.

Bazen o seslerden biri konuşuyor, kimi şeylerin yanlış olduğunu söylüyor, sonra da ulaşamayacağım bir yere kaçıyordu. Ben de küfretmeye başlıyor, "Sen kendini ne sanıyorsun rezil" gibi şeyler diyerek söylenenleri değersizleştirmeye çalışıyordum. Bir şey olduğunda önce içimdeki o seslere değil, dışarıdaki tek sese kulak veriyordum artık, yani vermeye çalışıyordum. İçimde gürül gürül akan o azgın nehir durgun, berraklığından dibi görülen bir göle dönüşmeliydi. Benim diğer kardeşlerden neyim eksikti...

Kayıpların yaşadıklarına ilişkin ayrıntılı şeyler anlatmamalarını anlayışla karşılamıştım. Acı deneyimler dillendirildiklerinde yeni baştan ömürlerini tüketirlerdi. İleriye sağlam adımlarla yürümek için gerekirse unutulmaları en mantıklı şey değil miydi? Liderleri olan Neja, Pola ve Zenan'la uzun uzadıya konuşmuştu. Kayıplar içinde iyi tanıdığımı söyleyebileceğim tek kişi Bena'ydı. Çok sessizleşmişti, bazen kendimi tutamayarak sorduğum soruları geçiştiriyordu. Onun yanında yapılacak en iyi şey suskunluğunu paylaşmaktı. Sadece şunu hissetmiştim, diğer kayıpların Neja'ya duydukları saygıyı paylaşmıyor, ondan bahsederken övücü cümleler kullanmıyor, yalnızlığıyla yürümeyi daha fazla tercih ediyordu.

Susuzluk denen şeyin üzerine yıllarca konuşup neler çektiğimi anlatsam da yine eksik kalacaktı. O öyle bir düşmandı ki, kıvran-

dırmak, ezmek, acıda boğmak için her fırsatı kullanıyor, geçici bir süre de olsa unutulmasının intikamını en ağır şekilde alıyordu. Herkes yaşayarak anlamıştı, susuzluğa asla alışılamazdı. Su yoksa hiç bir şey de yoktu. Gerçekten çok tuhaftı. Çöl, perişan olduğumuz, kırılmaya başlayacağımız bir anda karşımıza aniden bir kaynak çıkarıveriyordu. Hepimiz ölsek bizimle nasıl canının istediği gibi oynayabilirdi ki? Çölün canavarlarını öldürebilir, tuzaklarını boşa çıkarabilirdik; ama susuzluğa karşı elimiz kolumuz bağıydı. O da bunu çok iyi biliyordu. Nitekim yine en beklemediğimiz anda küçük gölcüğü çıkarmıştı karşımıza, genişliği dört adımdı. Kardeşlerden Dela, zehirli olup olmadığını anlamak için içmeye başlamıştı. Sabırsızlığımızın dişleri keskindi, Dela bütün suyu bitirmek ister gibi nefes almadan içmeye devam ediyordu. İçimdeki çölde kum fırtınası, onu bir an önce öldürmeliydim. Kardeşlerden biri Dela'nın omzuna dokundu ve "Yeter" dedi, boğulacaktı. Kavrulurken çok kısa bir an için de olsa su içen birisini seyretmek işkenceydi.

"Bakın, bakın suda bazı şeyler var" dedi birisi. İşaret edilen yere diktim gözlerimi, zar zor fark ediliyorlardı, saydamdılar sanki, solucandan uzun ve biraz daha inceydiler. Neydi bunlar öyle? Dela doğruldu, ıslak yüzünü, dudaklarını çıplak koluyla sildi, gülümsüyordu, "Bildik su. Hiçbir tuhaflık yok tadında." Gözlerimiz gölcükteydi, dikkatlice bakınca o şeylerin sayısının hayli fazla olduğunu görmüştük. Kardeşlerden biri ufak bir taş parçası alıp atınca, hareket etmeye başladılar, saydamlıkları kaybolmuş gibiydi, kolaylıkla görebiliyorduk onları. Ne kadarda çoktular öyle. Kardeşlerin yüzünde hayal kırıklığının kara bulutu. Hareketsizliğe büründüklerinde yeniden görünmez olmuşlardı. Çölün yeni bir tuzağı mıydı? O kadar çok şey yaşanmıştı ki, artık bu tür şeylerle karşılaştığımızda hemen en kötü ihtimalin üzerine düşünüyorduk.

"Kimse bu sudan içmeyecek, yanına da almayacak" demişti Pola. Ses tonunda hiçbir kapı açık değildi. Kardeşler elbette emre uydular. Gölcüğün başından daha da vahşileşmiş susuzluğumuz-

la ayrılmak sırtımıza hançer olup saplanmıştı, her akan an, her adım kanlı yaranın kendini yemesiydi. Dela, "Ben içtiğime göre yeniden içebilirim" demiş, dizlerinin üzerine çökmüş, o şeylere dikkat ederek içmiş, hatta tutup suluğunu da doldurmuştu.

Ne kadar zaman geçmişti yeniden yürümeye başlamamızın üzerinden? Bağırışlar yükselince kafilenin sonundan, durup ne olduğunu anlamaya çalıştım. Koşturanlar vardı. Dayanamayıp oraya gittim. Raza dizlerine kadar kuma gömülmüştü. Kardeşler "Kimse yardım etmeye kalkmasın, kum bataklığı olabilir" diyerek birbirlerini uyarıyorlardı. Haklıydılar. "Kardeşlerden birinde ip olacaktı, acele onu getirin" diye bağırdım, beni de öyle kurtarmamışlar mıydı. Raza "Dur, gelme" demesine karşın Yija fırlayıp çıktı kardeşlerin arasından ve kum bataklığına doğru yürüdü. Raza'nın hemen yanında durmuştu, battığı falan da yoktu, yoksa çöl farklı bir tuzak mı hazırlamıştı, ellerinden tutu ve çekti. Sadece kumun örttüğü bir çukurdu. Kimseye bir şey olmamasına sevinmiştim. Yija ile Raza arasındaki kardeşlik bağı beni yine fazlasıyla etkilemişti. Yija kendisini bir ağabey olarak görüyor, cılız mı cılız Raza'yı her tehlikeye karşı korumak için hayatını tehlikeye atmaktan kaçınmıyordu. Onların arasındaki bu dostluk olağanüstü bir şey olmazsa hayatları boyunca da devam edecekti.

'Kayıplar' olarak adlandırdığımız o kardeşler hep birlikte hareket etmeye çalışıyorlardı. Hatta ne konuda olduğunu anlayamasam da kendi aralarında oldukça ciddi bir şekilde tartıştıklarını da görmüştüm. Genelde kafilenin ortasında yürüyor, su ve yiyeceklerini birbirleriyle paylaşıyorlardı. Bir yere kadar doğaldı bu, onca zaman boyunca birbirlerine tutunarak hayatta kalma mücadelesi vermişlerdi, neye karşı olursa olsun ortada ölümüne bir mücadele varsa kurulan arkadaşlıklar ve dostluklar uzun ömürlü olurdu. Zamanla kendi aralarındaki bu kapalılık, bu sıkı ilişki gevşeyecek, sonunda da kardeşler topluluğu içinde eriyeceklerdi.

Pola, toplanmamızı istemişti.

Kardeşlerden çemberin tam ortasındaydı. Ne söyleyecekti? Yüzünde belli belirsiz bir gülümseme mi vardı?

Beline sardığı bezi açtı, içinden haritayı çıkardı. O çökünce ön taraftaki kardeşler de aynı şey yapmışlardı. Nefeslerimizi tutmuştuk. Nihayet, nihayet epey zaman sonra yeniden haritayı görebilmiştik.

"Şuraya doğru ilerleyeceğiz. İşte şuraya!"

Parmağı haritanın üzerindeki bir yeri işaret ediyordu. Kardeşler sevinçle yoğrulmuş fısıltıyla "Şuraya" diye tekrarlamışlardı.

Kalktı ayağı Pola, güneşin doğduğu yöne elini uzattı. Yaptığı bu harekette hiçbir ikircikliklik yoktu. Gökkuşağı oradaydı, bekliyordu, ona çok kısa bir zaman içinde ulaşacaktık.

Susuzluk mu? Ne olmuştu, nereye kaybolmuştu, bütün dişleri nasıl olmuştu da aniden dökülmüştü? Yorgunluk da mı kuma karışmıştı? Açlık gevşetmişti pençelerini. Güneşten ılık bir rüzgâr esiyordu, peki ağzımdaki iğrenç kum tadı nereye kaybolmuştu?

Bütün yüklerimizden kurtulmuş, kuş gibi de hafiflemiştik.

"Haydi yürüyelim" dedi Pola, sesindeki coşku bulaşıcıydı.

"Haydi" diye bağırmıştı kardeşler.

Sevincin, coşkunun kanatlarını takmıştık, uçuyorduk.

34

Üç yüz altmış altı kişiydiniz.

Coşkunun kanatlarıyla aldığınız yol tükenmek bilmiyordu. Kanatlarınızdan akan sevinç önce azalmış, ardından kurumuş, o kanatlarınız ise kısalarak sonunda yok olmuştu. Sevincin ömrü asla uzun olmazdı, kelebek zamanlıydı. Hele ki çölde, bu daha da kısaydı. Kaçıncı gündü, artık o kanatlara sahip olmadığınızı kabul etmek zorunda kalmış, Gökkuşağı'na ulaşmanın daha uzun bir zaman alacağını yüreğinizin duvarına kazımıştınız.

İçindeki seslerin büyük bölümüne suskunluğun zehrini içirmiştin, bu da senin açından rahatlama anlamına geliyordu. Kuşku ve fısıldayışlara sırtını dönmüştün, başarabilseydin kendini onlara karşı bütünüyle sağırlaştıracaktın da. Bazen üzerine düşünül-

mesini dayatan bir konu kafanın tam ortasına 'pat' diye düştüğünde, onu hemen kenara doğru itiyor, düşünmeyi elinden geldiğince erteliyor ve nihayetinde de unutuyordun. Bu bilinçli unutkanlığın hafızana da bulaşarak o kuyudaki birçok şeyi kurutmasına, yakın tarihte yaşanan kimi olayları hatırlamıyor olmana bile aldırmaz olmuştun. Çöl adlı düşmanın yenilgiye uğratılmasına ve Gökkuşağı'na ulaşmaya kilitlenmiştin.

Neja'nın mola verilen yerin güvenli olmadığı, uygun bir yer bulununcaya kadar yürünülmesi gerektiğine dair Zenan'la ağız dalaşı üzerine pek durmamıştın. Sonraki tartışma Neja ile Pola arasında kafiledeki yürüyüş düzeni üzerine yaşanmıştı. Rij, Neja'nın konuşmasın keserek "Farklı şeyler önerebilirsin; ama alınmış kararı uygulamak zorundasın, unutma bize katıldınız" demişti. Bu müdahaleyi yerinde bularak Rij'e hak vermiştin. 'Kayıplar' gurubunda bulunanlardan Bena da dâhil altı kişi artık onlarla hareket etmiyor gibiydi. Bunu Bena'ya sormuştun da, "Neja'yı severim; ama hep öyle bir arada olmanın benim açımdan artık gereği yok" demişti. Sorduğun diğer soruyu ise cevaplamak yerine geçiştirmişti. Meselenin aslında daha farklı bir nedenden kaynaklandığını hissetmiştin. Atar ise onlarla ortak hareket etmek bir yana, çok zorunlu haller dışında konuşmuyordu bile. Rızga meselesinden hemen sonra bu tür kimi cılız belirtileri bile kafanda büyüttükçe büyütüyor, yol açacağı sorunların önlenemez zararlara yol açacağını düşünüyordun; ama artık o kadar karamsar olmamaya çalışıyordun.

Karanlık bir adım daha atsa hâkim olacaktı ve bunun için gücünü toplamak amacıyla bekliyordu. Güneşin yağdırdığı sıcaklığın boynu vurulmuştu. Kafilenin en sonunda yürürken ağzındaki o kum tadından kurtulmanın bile başlı başına büyük bir sevinç olacağını düşünüyordun. Sakallarının içi kum doluydu, saçlarının, kulaklarının, burun deliklerinin içi de. Kumdan kurtulmak mümkün değildi. Sol baldırında sancı, ikide bir bir durup ovuşturuyor, azıcık sesini kısar gibi olunca yeniden yürüyordun. Sancının ısrarlı dişlemeleri nedeniyle kafileyle arandaki mesafe

açılmıştı. Yardım istemeyi düşünmüyordun. Herkes kendini bile zor taşırken onlara yük olmamalıydın. Sancı bıçak gibi saplanınca durmak zorunda kalmıştın. Kumlu ter kaçıncı kezdir bedenini kaplamıştı; çöktün, sancıyan yere bütün gücünle bastırırken kafilenin gittiği yöne değil de diğer tarafa bakmıştın. Bir şey görmüştün. Gözlerini iyice kıstın, evet, bazı şeyler. Doğrulup elini alnına koydun, güneş arkanda kalmıştı. Çok uzaktılar, iki ayrı şey. Çölün yeni bir saldırısının yaratıcısı mı olacaklardı? Pek öyle görünmüyor, oldukça da ağır ilerliyorlardı, üstelik bir tanesi bazen yere yığılıyor, diğeri de ona yardım edip kaldırıyordu. İnsan mıydılar? Onlar da seni fark edince durmuşlardı. Elini salladın. Karşılık yoktu. Kafanın içinde şimşek çakınca aydınlattığı şeye baktın; Rızga ve onunla birlikte kaçan Peşa olabilirdi. Bu ihtimal sancının sesini kesmişti sanki, döndün kafileye doğru ve koşar adım yola koyuldun. Onları gördüğünü söyleyecek miydin? Kendine sorduğun soru buydu. Söylemeliydin, öyle düşünüyordun, peki neden o zaman hâlâ huzursuzdun. Söylemezsen Rızga ve Peşa, Pola'ya yeniden suikastta bulunabilirlerdi, eğer başarılı olurlarsa bu da Gökkuşağı'na asla ulaşamayacağınız anlamına gelecekti, böylesi bir sonucu kaldırabilir miydin? Susmaktan da öte kuruduğunu sandığın o seslerden biri nerede olduğuna bilmediğin bir yerden fırlayıp "Söyleme" demişti. O sesin dilini koparmaya çalışıyordun. Kurtulmak için direnirken "Söyleme, kesinlikle söyleme" diye tekrarlıyordu. Öldürememiştin, "Niye" diye sordun, "Bunu yine en iyi sen bilirsin, kuşkuların yok muydu? Hâlâ var, inkâr etme" diye cevaplamıştı seni. Döndün sırtını, onu duymuyormuş gibi yapıyordun. Bu arada kafileye de ulaşmıştın, kardeşlerden biri "Ne oldu?" diye sordu. Soru karşındaydı işte, gözlerinin içine bakıyordu. "Rızga ve Peşa'yı gördüm" diyecektin, hatta öyle demek için dudaklarını aralamıştın da; ama senin yerine o sese çok benzeyen bir başka ses, "Yok bir şey. Baldırımdaki sancı perişan etti beni" demişti. Bunun üzerine kalkıp o sesi yalanlayarak "Doğrusu şu" demenin yaratacağı tuhaf durumu düşündüğünden dudaklarını birbirine sımsıkı bastırmıştın. Kesinlikle karar-

lıydın ama, en kısa süre içinde gördüklerini Pola'yla paylaşacaktın, kuşkular içinde kıvranmaktan bıkmıştın.

Bir gün belki gölgeleriniz sizi takip etmekten vazgeçebilirdi; ama susuzluk o zaman bile hâlâ peşinizde olacaktı. Sık sık harita açılıyor, hangi yöne gidileceği üzerine Pola, Rij, Zenan ve diğer bazı kardeşler tartışıyorlardı. Sen de oraya gidebilir, haritayı inceleyip görüşlerini söyleyebilirdin. Bu Pola tarafından da hoş karşılanırdı; ama öyle bir şey yapmayı düşünmüyordun. 'Neden' diye sorulduğunda buna elbette elle tutulur bir cevap veremeyecektin. Neja ise orada istenmediğini bilmesine karşın yanına hep aynı kardeşi alıyor ve haritayı dikkatlice inceleyip düşüncelerini söylüyordu. Zenan'ın terslemeleri, sorduğu sorulara Pola'nın cevap verme gereği duymaması, Kala'nın laflarını ağzına tıkaması bile onu bunu yapmaktan vazgeçiremiyordu. Neja kafasına bir şey koydu mu mutlaka yapanlardandı, engeller onu yıldırmaktan ziyade daha da hırslandırıyordu. Yürünecek yön tespit edilip Pola emrini verdikten sonra Neja ve yanından hiç ayrılmayan o kardeş, diğer kayıpların yanına dönüyor, bu seferde kendi aralarında konuşuyorlardı. Susuzluk nedeniyle yumruk yumruğa dövüşün yaşandığı o gün harita başındaki tartışmada kavganın bir adım ötesine gelmiş, orada çakılıp kalmıştı.

Sadece bir kişi de su kalmıştı; ama kardeşler onca susuzken ne kendisi içebiliyor, ne de yetmeyeceği için diğerlerine verebiliyordu. Tuhaf bir durumdu, herkesin gözü ondaydı, o ise suçlu gibi başını önüne eğmişti. Verilen molalarda bir tepenin arkasına çekilip içebilir, ardından da birkaç kardeş arasında paylaştırabilirdi. Bu sefer de diğerleri suyun bitmiş olduğunu anlayacaklarından, kınayan bakışlarını üzerinden ayırmayacaklardı. Kayıplardan bir kardeş "İçmeyeceksen bize ver" demiş, "Olmaz" cevabı alınca da ısrar etmişti. Su, her şeyden değerliydi, onun için katil bile olunurdu. Tartışmaya diğer kardeşler de katılmıştı. Kayıplar ısrar ediyorlardı suyu almak için. Sürekli tekrarladıkları şuydu; "Ya iç, ya bize, ya da diğerlerine ver, öylece yanında taşıman aptallık." Oysa o kardeş asla kendi başına onca bakışın altında öyle bir şey yapamazdı.

Kayıplar ısrarlıydılar. İtiş kakış başlamış ama Pola'nın "Kesin şunu" demsiyle herkes o tarafa dönmüştü. Pola, suluğu istedi o kardeşten, alınca da kapağını ağır hareketlerle açtı, ardından da herkesin gözü önünde yukarı kaldırıp ters çevirerek kuma dökmeye başladı. Yutkunuyordun. Hak veriyordun ona, doğru olanı yapmıştı. Kardeşler arasındaki birliğin tek tek her kardeşin hayatından daha değerli olduğunu söylememiş miydi? Boşalmış suluğu uzattı, "Kendi içimizde didişmekten, kavga etmektense susuzluktan ölelim daha iyi" deyip yürümüştü kafilenin baş tarafına.

O gece bazı fısıltılar nedeniyle uyanmak zorunda kalmıştın, Raza ve Yija on adım ötende tek örtünün altında yatıyorlardı. O tarafa döndün, karanlığın perdesini yırtamayan gözlerinin çaresizliği nedeniyle seslere kulak kabarttın, evet, fısıldayan onlardı. Raza sanki gülüşünün duyulmaması için elini ağzının üzerine bastırmaktaydı. "Hişt, sessiz, duyacaklar" mı demişti Yija? Raza, neden öyle boğuk ve kesik soluyordun. Yorgundun, uyku çölde yaraların sarılacağı tek sığınaktı, direnemedin çağırısına, kapattın gözlerini... Uyandığında Yija ile Raza'nın hâlâ yattığını görmüştün. Merak seni tutup çekiyordu o tarafa doğru, karşı koymak ise sadece onu daha fazla güçlendiriyordu. Kalkıp yürüdün parmak uçlarında. Sakalsız, dudağının üzerinde belli belirsiz bir bıyık bulunan Raza'nın başı, saçı sakalı karışmış Yija'nın omzundaydı. "Ne kadarda masum uyuyorlar, çocuklar gibi" dedin, döndün, bilinçli olarak öksürerek uyanmalarını sağladın.

Kardeşleri saymayı sürdürüyordun. Saçma olduğunu biliyordun; ama yine de bunu yapmaktan kendini alıkoyamıyordun. Sayının hep aynı çıkması seni mutlu ediyordu. Yine saymış, bakışların Jano'ya takılınca duraksamış, sonra yanına gitmiştin.

"İyi görünmüyorsun" demişti.

"Sen de, hangimiz iyi görünüyoruz ki?"

"Öyle değil, her zamankinden daha kötü. Bir şey mi oldu?"

"Yok."

"Oysa yüzün, gözlerin 'var' diyor. Tabii söylemek istemiyorsan... "

Hepiniz kadar esmerleşmişti esmerleşmesine de beyaz saçları, sakalları, kaşları nedeniyle renginin koyuluğu daha da artmış gibi görünüyordu. Söyleyip söylememek konusunda kararsızlık yaşıyor ama ona güvenebileceğini de biliyordun.

"Rızga ve Peşa'yı gördüğümü sandım."

"Bu muydu derdin, ben de gördüm."

Şaka yapıp yapmadığını anlamak için yüzüne bakmıştın. Hayır, son derece ciddiydi.

"Sorun şu, bunu Pola'ya söylemedim."

"Ben de."

"Niye?"

"Peki aynı soruyu sana sorayım, niye?"

"Bir nedenim yok."

"Benim de."

Oysa öyle davranmasının mutlak bir sebebi olmalıydı, emin olmasan da Jano'yla aynı nedenleri paylaştığını hissediyordun. Konuşmayı uzatmak, farklı konularda da sorular sormak istiyordun; ama bakışları kendi içine dönmüş, yüzündeki kapıların tümünü sımsıkı kapatmıştı. Onu bunca meşgul eden şey ne olabilirdi?

Akşama doğru kafile kendiliğinden durmuştu, nedenini öğrenmek için toplanılan yere gittin, iki kardeşin sırayla kollarının altına girerek yürümesine yardım ettikleri Dela'yı sırtüstü kumun üzerine uzatmışlardı. Karnı daha fazla şişmişti, davul gibiydi. Çok acı çekiyor, bunu çığlıklarla da dışa vuruyordu.

Karnı, küçük bir tepeydi.

Yumrukluyordu şişkinliği Dela, "Ölüyorum, yardım edin" diye haykırırken.

Karnının kılıç kesmişçesine ikiye yarılacak şekilde kanadığını gördüğünde, Dela da kusmaya başlamıştı.

35

Üç yüz altmış altı kişiydik.

Çöl, kedinin fareyle oynadığı gibi oynuyordu bizimle. Zalimlikte sınır tanımıyordu. Alçağın çukuru. Kalleşlerin ustasıydı. Yine yapacağını yapmış, yüreklerimizi paramparça ederken korku mızrağının kaç zaman boyunca bedenlerimizde saplı kalmasını sağlamıştı.

Dela'nın karnı ikiye yarılırken hâlâ sağdı, hatta çığlıklarından ipe tutunarak doğrulmaya da çalışmıştı. Gözlerimiz kanın, irinin ve yeşilimsi bir şeyin aktığı vücuda çivilenmişti. Bir şey vardı orda. Kaçıp uzaklaşmak istiyor ama yapamıyordum. Ellerimdeki titreme bütün bedenime bulaşacaktı, kardeşler beni o halde görmemeliydi. Hepsinin dilinde Nege saldırarak onu yenen Beja'nın

adı dolaşıyordu; onun gibi olmak istiyorlardı. Ben ise kendimi kurtarmanın derdindeydim. Yarılmış karından bir ses yükseldi. Doğrulmuştu o şey. Korkunun en koyu tonuna bürünmüş hayret nidası dudaklarımdan kanatlanmıştı. Neydi bu öyle? Bütünüyle kana bulanmıştı, beş kolu vardı, elsiz parmaksız beş kolu. Büyük ağzı, yuvarlak bir kafa, o kafanın etrafında beş kol. Etten güneş. Bir şey vardı ağzında, çiğniyordu, iki kolunu ayak gibi kullanıp kalktığında boyu ne kadar da uzamıştı, hayret!

Neydi, neydi bu öyle?

Hemen kaçıp uzaklaşmalıydım.

Yaratığın ağzında Dela'nın bedeninden bir parça vardı sanki, canım fazlasıyla acıyordu.

Kardeşlerden biri "Beja adına" diye haykırıp elindeki kılıçla atıldı; ama yaratık da aynı şeyi yapmıştı. Çarpıştılar. Çok net biçimde görmüştüm. Yaratık yok olmuştu. Sarsıldı saldıran kardeş, döndü bana doğru, karnında kocaman yara. Bir şeyler söyleyecekti, ağzından kan fışkırdı, gözlerindeki çığlık bakışlarımı boydan boya kesmişti. Sırt üstü yere yığıldı.

Neden hâlâ kaçıp uzaklaşmıyordum.

Bedeni sarsılıyordu.

Silahlarını çeken öteki kardeşler etrafında çember oluşturmuşlardı.

O yaratığın önce üç kolu çıktı parçalanmış karından, sonra daha da büyümüş kafası, ardından geri kalanı. İki kolunu ayak gibi kullanarak doğrulduğunda boyu boyumu geçmişti.

Neydi bu öyle?

Dişlerini gıcırdatıyordu.

Sıra ben de miydi?

Kılıcımı çekmek istiyor ama yapamıyordum.

"Beja" dedi çemberdeki kardeşlerden biri. Sözünü tamamlayamadı. Yaratık onu yere yıkmış, sadece kafasını karın boşluğuna sokmuştu.

Hemen uzaklaşmalıydım.

Ağzı kafamı tek lokmada yutacak kadar büyümüştü, boyu iki katımdı.

Bu sefer altı kardeş "Beja" diye haykırarak saldırmışlardı, yaratık kendi etrafında hızla döndü, dişlerinin gıcırtısı, fırladı havaya, aynı hızla düşüp kuma saplandı, toz bulutu, diş gıcırtıları artık duyulmuyordu. Tozdan bulut yok olduğunda kumda büyükçe bir delik açıldığını görmüştük.

Çöl, yine asla hayal edemeyeceğimiz bir darbeyle bizi gafil avlamıştı.

Çıplak elle, ya da silahlarıyla üç mezar kazmaya çalışıyor, nefessiz bırakan sıcaklık nedeniyle kısa zaman sonra yerlerini başka kardeşlere bırakıyorlardı. Neja, "Boşuna uğraşıyorsunuz, nasılsa kum fırtınası olduğunda o ölüleri mezarlarından çıkarıp dışarı atıyor. İlk başlarda biz de böyle yapıyorduk, sonra gömdüklerimizi kumun üzerinde görünce vazgeçtik" dedi. Kardeşlerden biri bile dönüp bulunduğu tarafa bakmamıştı.

Pola'nın konuşması yine cesaret vereciydi, öfkeliydi. Yumruklarını sıkmıştı, bir süre sonra mezarlara arkasını döndü, karşısında bulunan kumdan tepeyi işaret ederek "Bizi yenemeyeceksin çöl, yemin ediyorum ki, bizi asla yenemeyeceksin" diye haykırdı.

Ertesi gün müydü?

Bazen aynı günü kaç kez üst üste yaşadığımı sanıyordum. Geceler için de öyleydi. Zamanın çoğu anı bir biçimde bana tanıdık geliyor, yürürken zaten daha önce oralardan geçmiş olduğum hissini boğmaya çalışıyordum. Kimseye söylememiştim, söylemeye de niyetim yoktu, sanki güneş doğması gereken yerden doğmuyor, batması gereken yerden de batmıyordu. Bazen normaldi her şey. Fakat bir de bakıyordum ki, üç mızrak boyu sağında, ertesi gün de o yerin beş mızrak boyu solunda doğmuştu. On gün üst üste birer mızrak sağa doğru kaydığı da oluyordu. Tam öğlen vakti tutup yolunu değiştiriyordu. Hemen öyle fark edilmiyordu. Sık sık bakmak lazımdı. Oysa hiçbir kardeş gökten ateş yağarken başını kaldırmıyordu.

Ertesi gün müydü?

Yine güneş tam tepeden aşağı inmekteyken yürümesi gereken yoldan sola doğru dört karış kadar sapmıştı. Jano kaç adım

önümde yürüyordu, ona söyleme istemiyle baş etmeye çalışıyordum. Durmuştuk, Pola haritayı çıkarınca, Neja ve o kardeş hemen koşar adım oraya gitmişlerdi. Terden sırılsıklam olmuştum, başıma sardığım bezi açtım, ateş kuma oturdum, dizlerimi karnıma çektikten sonra bezi üzerime attım. Bir süre sonra bağırışlar duymaya başlamıştım. Yine mi Pola ve Neja arasında tartışma yaşanıyordu. Beş Kollu yaratığı düşünüyordum. Asıl korkuncu onu Dela gibi karnında taşımak mecburiyetinde olmaktı. Çölde kim bilir buna benzer yaratıklardan daha ne kadar vardı. Bekliyordu, zamanı gelince de silahlarını sırayla devreye sokuyordu. Yaratıklarının en fazla etkiyi göstereceği zamanı seçmekte de ustaydı. Ama şu da vardı, Negi yenmiştik, hem de sadece bir can vererek, üstelik kayıplardan hayatta kalmış olanları bulmuş, en önemlisi de Gökkuşağı'na doğru ilerlemeye başlamıştık. Onun karşısında elimiz kolumuz tümden bağlı değildi, yine kardeşler giderek daha cesaretli oluyorlardı. Pola ne diyordu öyle. Neja ne için ısrar ediyordu? Keşke su içmeden yaşabilseydik. Susuzluk güçsüzlüğümüzü yüzümüze çarpıp zavallılığımızı gözümüze sokuyordu. Pola niye o kadar öfkelenmişti? Şinanlar çöldeki tek mucizeydi. Sonradan öğrenecektim, Zenan harita çıkarıldığı zaman bir daha gelmemesini söylemiş, Neja da buna hakkı oluğunu belirtip, "Benim ve arkadaşlarımın hayatını ilgilendiren her şeyde söyleyecek sözüm olmalı" demiş.

Yola düştük.

Yol?

Ne zaman bitecekti?

Kumda yürümek, hep kuma dokunmak zorunda kalmak, kumu solumak, kumun tadını hep ağzının içinde taşımak... Hele iç içe geçmiş tepeleri aşmaya çalıştığımızda perişan oluyorduk. Tırmanmak neredeyse imkânsızdı. Dizerimize kadar batıyor, üç beş mızrak boyu ilerlemişken kumdan bir parçayla birlikte aşağıya kadar yuvarlanıyor, defalarca denemeden sonra ancak zirveye ulaşıyorduk. Gözlerimizin içinde bile kum vardı, içtiğimiz suda, yediğimiz şinanlarda da...

Yürümeye başlamıştık.

Baldırımdaki sancı kendini yeniden hatırlatmıştı. Aksamaya başlayınca mecburen hızımı düşürdüm. Artık kafileden kopmamaya çalışıyordum. Kardeşlerden biri "Gökkuşağı'na gidersen ne yapmayı hayal ediyorsun?" diye sorduğunda cevap vermek yerine "Ya sen?" demiştim de, daha önce kendi içinde kim bilir kaç kez tekrarladığı şeyi, "Karnım doysun, susadığımda su içebileyim, yeter" demişti. Bu kadardı işte, Gökkuşağı artık ekmek ve suydu.

Kafileyle aramdaki mesafeyi kapatmaya çalışıyordum. Sancı inadına baldırımdan karnıma doğru ilerlemeyi sürdürüyordu. Korku kükreyen bir aslana dönüşüp karşıma dikilmekle kalmamış, ilk pençesini savurmuştu. Ya sancı yüzünden yürüyemez hale gelirsem? Ya tek başıma çölde kalırsam? Hızlanmak istiyordum; yapamıyordum. Sürüden ayrı düşen koyun gibiydim. Çöl, beni yutmak için her an atılabilirdi. Belki de bunu bildiğime vakıf olduğu için, sırf daha fazla eziyet olsun diye erteledikçe erteliyordu.

Korku sancıyı artırıyordu, tabii ki sancı da korkuyu.

Nefesim kesiliyordu, suyun dışına çıkmış balık gibi ağzımı açabildiğim kadar açmıştım. "Hak etmedim bunu" dedim çöle. Beni duymuş muydu? "Hak etmedim!" Arkamı döndüm, çok uzakta iki şey, iki insan, Rızga ve Peşa mıydı? Büyük ihtimalle Gökkuşağı'na ulaşmak için hep öyle kafileyi takip etmeye çalışıyorlardı.

Daha hızlı yürümeliydim. Sancı ayaklarımı tutsak kılmış zincirdi, kopardıkça daha da kalınlaşıyordu. Fazlasıyla terliyordum, içimdeki çöl damarlarımdan akıyordu. Mecburen kalan suyumu da içip bitirmiştim. Çölün o kavuran nefes alış verişlerini hissedebiliyordum.

Sancı sonunda yapacağını yapmış, beni dizlerimin üzerine yıkmıştı. Kendime o kadar acımıştım ki, gözlerim yaşarmıştı. Bir şey omzuma dokununca irkildim, Rızga mıydı? Belki de... Kaldırdım başımı, Jano, Medi ve Bena'ydı. Nasıl da tümden sevince boğulmuştum öyle; gözyaşlarımı tutamadım. Kardeşlik buydu işte. Çölün temelde yok etmek istediği şey. Kollarımın altına Medi ve

Bena girmişti, Jano'yu takip etmekteydik. Sancı sesini kısmıştı sanki. Bir şeyler söylemek istesem de dudaklarımı birbirinden ayıramıyordum. Hayatımı onlara borçluydum, ömrüm boyunca da bunu hep sırtımda taşıyacaktım.

O gece uyumak için yine kardeşlerden uzak bir yeri seçmiştim. Aslında korkum neredeyse koyunlar gibi iç içe yatan kardeşlerin tam ortasında uyumamı emretmişti. Sırf ona karşı direnebileceğimi göstermek için tutup aksini yapmıştım. Korkumdan kurtulmaya, en azından dizlerini kırdıktan sonra onu mağarasına tıkmaya karar vermiştim. Çok uzağa gidemedim. Soğuk, dişlerini daha da sivriltmişti, üzerime attığım bez onu engellemiyordu. Kumun yüzeyi çok çabuk sıcaklığını kaybettiği için yatacağım yeri ellerimle birkaç parmak derinliğinde kazmıştım.

Sesler duydum, iki kişi hemen yanımdan geçmiş, beni fark etmemişlerdi. Tanımıştım; Raza ve Yeji'ydi. "Burası, duymazlar" demişti Yeji. Yatacakları yeri hazırladıktan sonra öpüşmeye başlamışlardı. Şaşkınlık çığlığını son anda kırabilmiştim. Hayır yanılmıyordum, öpüşüyorlardı. İşte bunu hiç beklemiyordum, ben onları çok iyi dost, örnek alınmaları gereken kardeş sanırken... Ne kadar da saftım öyle, kendime kızıyordum. Diğerleri de onları iki iyi kardeş olarak bilmiyorlar mıydı? Raza, tuhaf bir kahkahayla gülerken, nefes nefese kalan Yeji, "Duyacaklar, sessiz, duyacaklar" diye tekrarlıyordu. Ne kadar zamandır böyleydiler? Artık iğreniyordum onlardan. Bir türlü susmak bilmiyorlardı. Onca ölüm, onca zorluk, onca acı ama tutup birbirlerini ayartmışlardı. Rezillikten öte bir şeydi bu. Kalktım, kardeşlerin yattığı yere doğru yürüyüp dört kişinin arasındaki boşluğa uzandım. Hayal kırıklığım ikide bir dürtüyordu omzumdan. Bu meseleyi Pola'ya söylemeli miydim? Ya da artık benim yerime nöbetçileri ayarlama görevini de yürüten Zenan'a...

Su bulmuştuk, bu bir süre daha yaşayacağımız anlamına geliyordu. Ayrıca adam başı iki bucuk şinan düşse de artık hepimizin yiyeceği vardı. Yanında su, yiyecek bir şeyler olduğunu bilmek insana öyle derin bir güven duygusu veriyordu ki... Çölün ezen ağır-

lığından kurtuluyor gibi olmuştum yine. Kardeşlerin yüzlerinde paha biçilmez gülümseme. Tam da böylesi bir anda daha önce bana o soruyu soran kardeşe kendi sorusunu yöneltsem, "Karnım doysun, içebildiğim kadar su olsun" demeyecek, Gökkuşağı'na ulaştığında yapacaklarının iyice allayıp pullayacaktı.

Asla unutmamalıydım, çöldü bu, bir eliyle verirken diğer eliyle fazlasıyla alıp fitil fitil burnumuzdan getirmeye çalışacaktı. Güneş üç mızrak boyu kalan yolunu da bitirdikten sonra kararacaktı her taraf. Yer sarsıldı. Deprem gibi. Kimi kardeşler ayakta durmakta zorlanıyorlardı. Koyunlar nasıl tehlike karşısında iç içe geçiyorlarsa biz de öyle yapmıştık. Sol tarafta bir çatırtı duyulunca bütün başlar o yana dönmüştü. Çöl, yine nasıl bir darbe vuracaktı bize? Aniden yerden beş tane dalsız, yapraksız, aynı boyda ağaç çıkmıştı. Kumdan bulut dağıldığında daha net görebiliyorduk. Elin parmakları gibi öyle kıpırdamadan duruyorlardı.

"Kaçın" diye mi bağırmıştı Neja. Kimse dediğini yapmadı.

Bu beş şey de neyin nesiydi öyle?

Ağaç demiştim; ama yanılıyordum.

Çöl yine ne iş çeviriyordu?

Korkumun her söylediğine kulak kabartmamaya karar vermiştim vermesine de, çölün varlığı nedeniyle bunun imkânı yoktu.

O şeylerin köklerinden kesilmiş ağaçlar gibi üzerimize düşmekte olduğunu gördüğümüzde sağa sola kaçışmaya başladık.

Yer sarsılmıştı.

Kum bulutu.

Öksürüyorduk.

Nasıl bir tehlikeyle karşı karşıyaydık?

Kardeşlerden biri "Doje" demişti. Kutsal Kitaba göre çölde o gün gelinceye kadar saklanacaktı. İnanmıyor olmam neye yarardı ki, o şeyler uzun mu uzun ağaçlar gibi kıpırtısız duruyorlardı.

Pola "Kimse yaklaşmasın" diye bağırmıştı. Meraklarına yenilenler vardı. Ağaca benzeyen o şeyler aniden titremeye başladı, sonra solucanlar gibi uzayıp kısaldılar, ardından da kaçmaya fır-

sat bulamayan kardeşleri üçer dörder yakalayıp, yılan gibi sararak yine ağaca döndüler.

Öyle bir panik, öyle bir bağrış çağırış ki...

Kardeşler, kurtulmak için debeleniyorlardı.

Hâlâ hayatta olanlara bir biçimde yardım etmemiz gerekmiyor muydu?

Bazı kardeşler silahlarını çekip atıldırlar. O beş şey kuma gömülerek yok olmuştu.

Uzun süre kıpırdamaya cesaret edememiştim. Her seferinde 'Bundan daha korkunç bir şey olmaz' diyor ama aradan öyle fazla zaman geçmeden de çok kötü yanılmış olduğumu kabul etmek zorunda kalıyordum. Çölün zalimliğinin sınırı yoktu. Altında kim bilir daha ne yaratık ve canavarlar saklıyordu. Sabırlıydı, bekliyordu, tekrar ortaya çıkacaktı.

O şey... Beş şey... Kol... Dela'nın karnında büyüyen yaratığı hatırlamıştım. O kadar kısa süre içinde nasıl da öyle büyümüş olabilirdi ki? Belki de başkasıydı, yetişkin olanlardan. Sancı, yeniden baldırıma saplanmış, karnıma doğru ilerlemeye başlamıştı.

Kardeşler, beş kolun çıkıp ardından kaybolduğu yere koşmuş, hiçbir şey bulamamışlardı. Çöldü bu, yapacağını yaptı mı elbette tam yapardı. Bir tek o Neg meselesinde bize yenilmişti. Belki de bu nedenle artık epeyce düşünüyor, iyice emin olduktan sonra saldırıya geçiyordu. Sancı karnımdaydı, iki büklüm olmuştum. Kardeşlerden biri "Yaralı mısın?" diye sorduğunda "Hayır" bile diyemedim, sadece başımı sallamakla yetinmiştim.

On iki kardeşi kaybetmiştik. Perde yırtılıp atılmıştı yine. Güneş daha fazla yakıyor, yorgunluk dizlerimize saplanıp yürümemizi engelliyor, her ses, her gölge korkuya dönüşüyordu. Kardeşler "Beja" kelimesini durmadan tekrarlamaya başlamışlardı.

Farklı bir yere ulaşmıştık, neredeyse her tarafta çalılıklar vardı. Zenan ve yanındaki beş kardeş güvenli olup olmadığına baktılar. Bunu anlamak asla mümkün değildi. Yine de kendimizi inanmak için zorlayacağımız bir bahanemiz olacaktı. Ertesi güne kadar orada kalacağımız söylenmişti. Karanlık çöker çökmez çalı çır-

pıyla ateşler yakmıştık. Pola, gurupları dolaşıyor, onlara moral vermeye çalışıyordu. Bena, Jano, Medi ve Atar ile aynı ateşin başındaydık. Bazı guruplardan kahkaha sesleri yükselmeye başlamıştı. İlginçti, Beş Kollu Canavarın onca kardeşimizi öldürmesinin üzerinden ne kadar zaman geçmişti ki? Her an ölebilir, en azından saldırıya uğrayabilirdik. Bütün bunlara karşın aslında her şey çok normalmiş, zaten olması gerekenler oluyormuş gibi davranıyorduk. Belki de doğru olan tam da buydu, yoksa nasıl hayatta kalacaktık? Unutmak, yokmuş, ilerde de olmayacakmış gibi davranmak, iyi şeylerin gerçekleşeceğini beklemek, rahat nefes almanın, direnmeyi sürdürmenin gereği değil miydi?

Bena, Atar ile nasıl koptuklarını, sonrasında başlarına neler geldiğini anlatıyor, biz de dinliyorduk. Epeyce sürdü bu, sonunda konuşulacak bir şey kalmayınca da sustular. Susmak kimi zaman çok zordur, hele ki on iki kişi gözlerinizin önünde öldürülmüşse.

Bena durup dururken "Artık dayanamıyorum, çatlayacağım. Eğer, eğer kimseye söylemeyeceğinize yemin ederseniz sırrımı sizinle paylaşacağım" demişti.

Böyle bir şey beklemiyorduk.

Şaşkınlığın belini ilk kıran Medi'ydi.

"Elbette."

Hepimizden söz aldıktan sonra gözlerini ateşte dikti ve hepimizi alt üst eden o olayı anlatmaya başladı.

36

Üç yüz elli bir kişi kalmıştınız.

Zaman, her ne kadar öyle olmasını bütün yüreğinle istemesen de, senin için belirsizlik, kuşku, cevaplandırılmayan sorular demekti. Çöle çıkışınızın üzerinden kaç ay geçmişti? Belki de bir yıldan fazla? Ya Beş Kollunun saldırısının üzerinden? Peki gerçekten zamanın aktığını söyleyebilir miydin? Belki de sadece etrafında küçük bir daire çiziyordu. Kendisini tekrarlamakta olduğundan kuşkulanmıyor muydun? Akar gibi yaptığından. Günler bazen çok kısa, bazen uzundu, geceler de. Zaman, neden böyle yapıyordu? Neden açıkça gecelerle oynuyordu? Neden öğle vakti olması gerekenden daha fazla sürüyordu? Güneşin daha çok yakması, çölün damla dama kanınızı emmesi için mi? Zaman,

çıldırmış mıydı, yoksa bir plan dâhilinde mi öyle davranıyordu? Belki de çölle birlikte hareket ediyordu? Ya güneşin yaptıkları? Nasıl farklı yerlerde doğup istediği yerde de batabiliyordu öyle? Ay da onun gibi yapıyor, yıldızlar canlarının istediği her yerde parıldayıp sürekli ışıktan adımlarla ya yürüyor, ya da koşuyorlardı. Bunun nedeni neydi? Kum tepelerinin, kimi vadilerin, diğer şeylerin sürekli yer değiştirdiği çölde her şey birebiriyle bağlantılı mıydı yoksa?

Sorular seni boğmaktan beter ediyordu. Cevap diye söylediklerin anında kalbura çevrilerek paçavra gibi bir kenara fırlatılıyordu. Sorular, gece gündüz hep uluyan kurtlardı. Artık gücünün büyük bölümünü onları susturmak için harcıyordun; ama o kahrolası uluma daha da keskinleşiyordu. Böylesi zamanlarda sancı tavşan uykusundan uyanıyor ve etini çürük dişleriyle kemirmeye başlıyordu. Korku, elinde sopayla hep yanı başında duruyor, hiç durmadan o sopayı bütün gücüyle kafana indiriyordu.

Bir gece aniden uyanınca "Durumum hiç iyi değil" dememiş miydin?

Jano'yla bile bunları paylaşacak cesareti kendinde bulamamıştın. Kuşkular içinde bir kuşku; eğer zaman, yer, güneş, ay, yıldız ve diğer şeyler hakkında düşündüklerini başka birine açıklarsan delirmenin önündeki son engel de yıkılacak, böylelikle aklın tamamen devreden çıkacaktı. Çöl, sabırla böyle bir adım atmanı bekliyordu, öyle sanıyordun.

İçindeki bataklığa gömülmüştün, kimse de sana yardım edemezdi. Kurtuluşunun yine kendi ellerinde olduğunu düşünüyordun. Çaresizlikte çareydi bu. Tek tek kuşkuların üzerine düşünecek ve haklı olup olmadıklarını netleştirmeye çalışacaktın. Elbette daha önce de bunu defalarca, defalarca yapmıştın; ama sadece tepki temelinde gerçekleştirilmiş şeylerdi. Artık durum çok farklıydı, acildi de. Soğukkanlılığın gölgesinde yapmaya çalışmıştın da; ama karşına yine o soru çıkmıştı: Tek kişinin gördükleri, duydukları, düşündükleri sadece o kişi için geçerli değil miydi? Ateşi çok yükselmiş birisi ağaçların, duvarların hareket

ettiğini sanıp bundan kesinlikle emin olduğunu da söylemez miydi? Ya aslında sen de hastaysan, o tepeler falan yer değiştirmiyorsa, ya gördüğünden emin olduğun şeyler aslında gittikçe ağırlaşan hastalığının sonucuysa?

Bulunduğun çıkmaz daha da derinleşmişti.

Çoğu zaman doğru dürüst uyuyamadığın için gündüz yapılan o yürüyüşleri zor bela tamamlıyordun.

Ne kadar olmasını istemesen de beklediğin şey sonunda gerçekleşmişti. Neja ve yirmi bir kayıp ayrılacaklarını söylemişlerdi açlığınızı gidermek için mola verdiğinizde. Pola ayağa kalkınca, Zenan ve diğerleri de aynı şeyi yapmıştı.

"Nereye gideceksiniz" diye sormuştu Pola.

"Gökkuşağı'na."

Bu cevap seni de şaşırtmıştı. İçinden geçen o soru ise Pola tarafından dillendirildi.

"Haritasız oraya ulaşmayacağınızı bilmiyor musunuz?"

"Haritamız var."

Bütün kardeşler karınlarını doyurmayı bırakmış, konuşulanları dinlemekteydiler. Pola'nın yüzünde alevlerin daha görünür kıldığı bir karabulut belirmişti.

"Ne demek var? Nereden buldunuz?"

"Bulmadık, sendeki haritanın kopyasını çıkardık."

Anlamıştın; Neja'nın hep yanında götürdüğü o kardeş böyle bir şey yapmıştı.

"Kopyasına sahip olmanızın hiçbir önemi yok. Demirci bana onu nasıl okumam gerektiğini, haritada bulunmayan birçok şeyi ve Gökkuşağı'na ulaştığımızda ilk elden yapacağımız şeyleri de anlatmıştı. Bunlar olmadan harita sadece birkaç şekilden ibarettir."

Ne kadar kızmış olduğunu anlamak için sadece ses tonuna kulak kabartmak bile yeterliydi. Senin ise duyguların karışıktı, yine de öfkelenmiş değildin. Aynı harita doğrultusunda farklı grupların farklı yürüyüşü olabilirdi. Bu Gökkuşağı'na ulaşma şansını artıracaktı da.

"Harita yeter. Diğer şeyler sende kalsın."

"Kendini öldürebilirsin, buna bir noktadan sonra söyleyecek şeyim olmaz; ama diğerlerinin hayatlarını tehlikeye atamazsın. Ben çöle çıkmış her kardeşten sorumluyum. Bu sorumluluğu Demirci'den aldım ve..."

Neja, yüzünde büyüyen gülümsemeyle sözünü kesmişti.

"Doğru söylemiyorsun Pola, seni çok iyi gözlemleyip konuşmaların, hareketlerin, yaklaşımların üzerine fazlasıyla düşündüm. Şunu gönül rahatlığıyla söyleyebilirim; burada senin nasıl biri olduğunu çözmüş tek kişi benim. Kendini o kadar abartmışsın ki..."

Kısa boylu, çok genç kardeşlerden biri Neja'ya doğru atıldı, "Sen Pola'ya nasıl yalancı dersin" deyip boğazına sarılmak istedi; ama kayıplardan biri kılıcını ona doğru savurdu. Şansızlık mıydı, yoksa çölün kardeşleri kullanarak gerçekleştirdiği yeni bir saldırının çok önceden inceden inceye hazırlanmış başlangıcı mıydı? Çölde susuzluktan, sıcaktan, açlıktan, soğuktan hep kavrulmak, her an öldürülme tehdidi altında bulunmak, sinirlerin aşırı gergin olmasına ve küçük bir şeyin anında patlamaya dönüşmesine yol açıyordu.

Savrulan kılıç o kardeşin boynunu biçmişti.

Fışkıran kan gözlerini yuttuğunda...

Gördüğün şeyin yaşanmadığına inanmak istedin. Öyle olmasını istiyordun, inkar etmekte ısrarcıydın. Ama işte akıyordu. Yaralı kardeş iki eliyle boğazını tutmuş, ardından da boğuk bir hırıltıyla yüzükoyun kuma yığılıp debelenmeye başlamıştı.

Çöl, yine yapmıştı yapacağını.

Kayıplar, ayrılma istemlerini dillendirdiklerinde mutlaka saldırıya uğrayacaklarını düşündükleri için –öyle tahmin ediyordun– aynı şeklide karşılık vermeyi mi kararlaştırmışlardı? Her ne olursa olsun hazırlıklıydılar ve aynı anda silahlarını çekip keskin çığlıklar eşliğinde kardeşlere hücum etmişlerdi.

Bedeninde tek damla bile olsun güç kalmamıştı. Ayakta durarak olanları seyreden bir ölüydün.

Kılıçlar kanla yıkanıyordu.

Sopaların çarptığı kafalardan yükselen o ses.

Mızraklar, eti delmek için atılıyorlardı.

Bağırışlar, haykırışlar...

Bir anda her şey nasılda altüst olmuştu öyle.

Bu nasıl bir öfke patlamasıydı.

Herkes o mutlak öldürme eylemine kilitlenmişti.

Farklı türde bir ölüydün, sadece seyredebiliyordun.

Kardeşler, kayıplardan öyle bir saldırı beklemediklerinden yaşadıkları şoktan kurtuluncaya kadar epeyce kayıp vermiş, ardından da toparlanıp Pola'nın emirleri doğrultusunda karşı saldırıya geçmişlerdi.

Yaşanan bir kıyım, akan da kardeş kanıydı.

Gizli bir el seni tutup çekmiş gibi kendini bir anda haykıran beden yığının dışında bulmuş, Jano ve Bena'nın da yanında durduklarını sadece hissetmiştin.

Herkes birbirine o kadar benziyordu ki, kimin kimle savaştığını anlamak gerçekten de imkânsızdı. Nasıl birbirlerini ayrıt edebiliyorlardı? Yaralılar, rengi değişmiş kumun içinde kıvranıyorlardı. "Öldürün, tek bir tanesini bile sağ bırakmayın" bağırışı.

Senin de kılıcını çekerek savaşa katılman gerekmiyor muydu? Nasıl başlamışsa başlamıştı; ama kardeşlerin öldürülüyordu, hani diğerleri gibi olmaya, kuşkularından, içindeki o seslerden kurtulmaya karar vermiştin? Hani en önde sen olacaktın? Hani korkunun sesine karşı sağırdın?

Kum, kana doymayacak mıydı? Kan, damarlarından tutsaklığı yıkmanın yakan isteğiyle doluydu.

Kılıcını neden çekmiyordun?

Alışkanlıktı, güneşin nerede olduğunu anlamak için başını kaldırdın, her seferinde de 'bir daha kesinlikle göreceğim şey karşısında şaşırmayacağım' diyor ama söylediklerini çiğnemek zorunda kalıyordun. Güneş olması gereken yerin iki mızrak kadar uzağında, sol tarafındaydı, hemen arkandaki kumdan tepeye döndün, şaşkınlık tarafından yine tek lokmada yutulmuştun,

tepe ortalıkta görünmüyordu. Çöl, seni delirtmekte kararlıydı, anlamıştın.

Kılıçlar kükreyip atılıyorlardı.

Kan, yağıyordu.

Yerde kıvrananların birleşerek yarattıkları o tek inleme.

Gitmek, savaşa katılmak istiyordun istemesine de, içinde bir şey bunu engelliyordu. Öylece durmuş seyrederken "Belki de kâbustur" diyordun, "Kâbustur, birazdan uyandığımda derin bir nefes alıp her şeyi unutacağım."

Kardeşlerden yumak, yüzlerce eliyle karnını deşiyor, kılıçlardan ağzıyla etini öğütüyordu.

Zaman, yaşanılan anı uzatmak için olduğu yere çöküp oturmuş, seyrediyordu.

Bitmiş miydi?

Kayıplar da dâhil toplam yetmiş üç kişi ölmüştü. Kurtulma ihtimali olmayan altı yaralı kalmıştı geriye.

"Yetmiş üç" diye tekrarlıyordun. "Yetmiş üç." Kendi söylemiş olduğunu duyuyordun duymasına da, yine de büyük bir yanlışlığın olduğunu düşünüyordun.

İnanmak, kabul etmek, bir kayayı ısırarak parçalamak, sonra o parçaları yutmaktı. Nihayet bunu yapmak zorunda kaldığında ise için tümden yaraya boğulmuştu.

Kardeşlerden birinin bile senin, Bena ve Jano'nun savaşa katılmadığını fark etmemiş olması büyük şanstı. Gerçi umurunda değildi artık. Oluk oluk dökülen kardeş kanı ve yetmiş üç cesetten dolayı hiç olmadığı kadar sarsılmıştın. Böylesi bir çılgınlığa anlam veremiyordun. Çöl, kardeşleri kullanarak en büyük darbesini vurmuşu. Belki de her şeyi ona yüklemekle büyük hata yapıyordun, çöl çöldü, çöl gibi hareket edecekti, çöl olmak zaten bunu gerektirirdi, o sadece yapması gereken şeyi yapıyordu, fazlasını değil. Asıl mesele nasıl bu kadar birbirinize düşmanlaştığınız ve bir tartışmanın nasıl bunca kanlı bir sonuca yol açmış olduğu değil miydi? Bunun nedenleri üzerine derinlemesine düşünmen gerekmiyor muydu? Çölü tek suçlu ilan etmek işin kolaycılığına kaçmak değil miydi?

Öldüğünü sanıyordun, o yetmiş üç cesetten biri de sana aitti.

Gökkuşağı'nın bedeli bu kadar ağır olmak zorunda mıydı, diye soruyordun kendine. İçine metrelerce kar yağmış ve bütün sesleri yutmuştu. Soruyordun.

Kayıpların hepsi de ölmüştü. Ama kardeşler hâlâ burunlarından soluyor, cesetlere tükürüp tekmeliyor, bazıları "Alçaklar, hainler" deyip kılıçlarını yeniden gömüyorlardı.

Büyük bir çukur kazmaya başlamıştınız. "Neden, neden, neden" diye soruyordun. İçinde hep bir umut, birden, en beklenmedik anda uyanacak, aslında kâbus gördüğünü anlayacak ve sevincin bin koluyla kardeşleri tek tek kucaklayacaktın. Oysa ellerin kanamıştı, sırtın ağrıyordu, mezar hâlâ yeterli derinliğe ulaşmadığı için kendini daha fazla zorluyordun.

Kardeşler üst üste konulmuştu çukura, hepsi de çırılçıplaktı ve kurumuş kan nedeniyle siyaha yakın bir renge bürünmüşlerdi. Pola, o konuşmalardan birini yaptı, "Biz Doje'ye, lanet olası Doje'ye karşı savaşıyoruz" dediğinde yanlış duyduğunu sanıp başını kaldırmıştın. Çöle çıktıktan sonra ilk kez Doje'nin adını ağzına almıştı. "Biz sadece çöle karşı değil, Doje'nin yoldan çıkardığı, ruhunu ele geçirdiği içimizdeki düşmanlara karşı da savaşıyoruz. Nasıl Tanrı Oğul'un Kutsanmış ve Adanmış çocukları olduklarını iddia eden o zalim sahtekarlara karşı zafer kazanmışsak, Doje'nin uşaklarına karşı da.."

Sonradan yapılan o uzun konuşma üzerine çok düşünmüştün. Pola'ya göre siz Tanrı Oğul'un gerçek çocuğuydunuz, binlerce yıldır da aldatılıyordunuz, ilk kez isyan ederek buna tavır alıp çöle çıkmıştınız. Çölde de savaşınızı sürdürerek Doje'yi yenilgiye uğratacak ve Gökkuşağı'na ulaşacaktınız. Orası sizin gibilerin yaşadığı kutsal ülkeydi. Tanrı Oğul, sizin, yani isyancıların babasıydı. Cevaplandırılması gereken yüzlerce soru vardı. Kendini parçalasan da bu konuşmanın genel mantığını kabul edemeyeceğini biliyordun.

Yaralılardan üçü de ölünce onları da aynı yere gömmüştünüz. Karanlık çökmek üzereydi, Pola ölenlere ait eşyaların kardeşler

arasında paylaşılmasını istemişti. Almak istememene karşı sana da bir kama, üç şinan, büyükçe bir bez düşmüştü.

Derme çatma çadırın içine konulan üç yaralının yanına yeterli kadar su ve yiyecek bırakılmıştı. Yaralıların kendileri de bunun bir mecburiyet olduğunu bildiklerinden sessizliklerini bozmamışlardı.

Kafile yola koyulduğunda dönüp mezara, o tepeye baktın. Sağa sola dağılmış kayıplara ait cesetler hep bir ağızdan gömülmek istediklerini haykırınca, baldırındaki sancı da karnına doğru atılmıştı.

37

İki yüz yetmiş iki kişiydik.

Bazen Bena'nın "Sırrım" diyerek anlattığı o şey üzerine düşünüyordum. Kaybolan kardeşlerin birkaçı ok kuşlar tarafından öldürülmüş. Susuzluktan can verenler. Zehirli yılanların sokmasından. İki kardeş kıvrana kıvrana ölünce, bunu Doje'nin ruhları ele geçirdiğini düşünen on dört kardeş intihar etmeye karar vermiş, Bena ve diğerlerinin ikna çabaları da onları aldıkları kararı uygulamaktan vazgeçirememişti. Bir tür toplu çıldırma hali. Ya boğazlarını kesmişler, ya da kamalarını karınlarına gömmüşler. Sonrasında olanlar... Vahşetin ne olduğu sorusunun cevabını arıyordum. Bena, hâlâ doğru yapıp yapmadığı çelişkisini yaşıyordu.

'Ben olsam öylesi bir durumda nasıl davranırdım' diye soruyordum kendime...

Pola'nın yüzüne farklı bir ışık yerleşmişti. Bakışları, hareketleri değişmişti. Ses tonu bile. Sanki kutsal bir el dokunmuştu da onu yeni baştan yaratmıştı. Her fırsatta kardeşleri toplayıp Yıldızların Kanı'nın baştan sonra yalan olduğunu söylüyordu. Ona göre aslında Esmerler, Doje'nin çocuklarıydılar. Tanrı Oğul güçsüz düştüğü için bu duruma uzun süre seyirci kalmıştı. Öyle bir inançla anlatıyordu ki... Kardeşlere elini uzatıp "Hepiniz kutsanmışsınız, içinizde Tanrı'dan bir parça taşıyorsunuz" dediğinde o ışık kardeşlere de bulaşıyordu. Pola'nın her söylediğine inanıyor, artık kendilerini Tanrı'nın oğulları olarak görüyorlardı. Böyle birdenbire yücelmiş olmanın yarattığı o sarhoşluk... Kendi aralarında Pola'nın söylemiş olduklarını tekrarlıyorlardı. Çölle mücadelede eskiye göre daha direngendiler. İçlerine tanrısal bir güç yerleşmiş gibiydi. Kendilerinden ne istenirse istensin gözlerini bile kırpmadan onu yapacaklardı. Yepyeni bir gerçek keşfetmiş, bunu kendileri için yaşam kaynağı haline getirmişlerdi.

Pola'nın söyledikleri üzerine ister istemez düşünüyordum. İnanmak benim için mümkün değildi. Doje var mıydı gerçekten? Babasını öldürmüş bir Tanrı olan Oğul? Yıldızların Kanı'nda anlatılanların ne kadarı doğruydu? O kitabı kim yazmıştı? Her şeyi tersyüz etmek aynı yanlışları başka bir biçimde tekrarlamak anlamına gelmiyor muydu?

Hep düşünmek zorunda olmak fazlasıyla yıpratıcıydı, keskin bıçaklarla dilim dilim doğranmak, kendini lokma lokma yemekti. Bu bedeli ödemek kaydıyla örtüleri, perdeleri yırtmak, altında ne saklamış olduklarını anlamaya çalışmaktı. Düşüncelerin seslerini yükselterek iç içe geçip keskin bir gürültü yaratmaları delirme ihtimalini de güçlendiriyordu. Hâlâ güneşin, ayın kendi istemlerine göre zamanı belirlemelerinin nedenini çözmüş değildim. Çölün sürekli değişmesinin sebebi ne olabilirdi? Benim açımdan açık olan gerçekler de vardı. Köleydik, dedelerimiz, onların dedeleri de köleydi. Köle olmamız gerektiğine inandırılmış, dünya üzerin-

de tek ülke de yaşadığımızı sanıyorduk. İsyan etmek mi, aklımızın ucundan dahi geçirmiyordu, çocuklarımız, torunlarımız da köle olacaktı. Sonra Demirci geldi, inancımızın yanlış olduğunu söyledi, isyan edip çöle çıkarak Gökkuşağı Ülkesine ulaşma hayalini sahiplendik. Pola'nın söyledikleri ise fazlasıyla bana uzaktı. Oysa birkaç kardeş dışında diğerleri anında bunu benimsemiş ve kendi açılarından tek doğru haline getirmişlerdi. Bunun oldukça kötü bir şey olduğunu, ilerisi açısından son derece olumsuz durumlara yol açacağını biliyordum.

Kendi düşüncelerimi Pola'yla paylaşmak istedim, bu kardeşlik hukukunun bir gereğiydi, yarın kötü şeyler olduğunda en azından 'söylemiştim, uyarmıştım' diyebilecektim. Ama daha üçüncü kelimemde susmak zorunda kaldım, öfkeyle konuşmaya başlamıştı. Kelimeler ağzından gürül gürül akıyordu. Gözlerindeki ışık. Nasıl bir coşkuydu öyle. Ellerini kollarını sallıyor, yerinde duramıyor, iki de bir "Anlıyor musun, anlıyor musun" diyordu. Kendisinin yeni fark ettiği gerçeği bir an önce bütün yönleriyle önüme dökmek için konuşurken nefes bile almıyordu. Onun gözünde boş bir küptüm, en kısa süre içinde de doldurulmalıydım. Kurtarılması gerekendim, şifaya kavuşturulacak bir hasta, diriltilecek ölüydüm.

"Anlıyor musun, anlıyor musun" diye tekrarlıyordu.

Nasıl bir inanmışlık, nasıl bir coşku.

Kelimeleri kılıç gibi keskindi.

"Anlıyor musun? Anlıyor musun? Anlıyor musun?"

Sahip olduğu kutsal ışığı benimle paylaşarak büyük bir lütufta bulunuyordu.

Evet, anlamıştım, kendisine ilk iman eden kişi yine kendisiydi. Dili sadece yüreğinin sözlerini aktarıyordu. Konuşsam bile duymayacak, göstersem de görmeyecekti. Kendi dışında her şeye kör ve sağırdı.

"Anlıyor musun, anlıyor musun, anlıyor musun..."

Yanından ayrıldığımda başka bir gerçeğe daha ulaşmıştım. Bunda onca kardeşin birbirlerini boğazlamalarının, karınlarını

deşmelerinin, birbirlerini parçalamalarının da payı çok büyüktü. Ben asla Pola'ya yürekleriyle, kafalarıyla, yani bütün varlıklarıyla bağlı kardeşler gibi olamayacaktım. Çok zorlamış, kendimi kırmaya çalışmış, içimdeki bütün sesleri susturmak için en olmadık şeyler yapmıştım. Bu kendi ellerimle kendimi silmeye çalışmak, hiçleştirmek ya da sakatlamaktı. Oysa ben, bendim. Zaaf ve korkularımla mücadele edip daha iyi biri olmaya çalışacaktım; ama bu hiçbir zaman kendini sakatlamaya, inkâr etmeye dönüşmeyecekti.

"Ne diyorsun Pola'nın son dönemde sık sık tekrarladıklarına" dedim Jano'ya. Yanımızda Medi, Atar, Bena ve Zana da vardı. Zana, Pola'nın konuşmalarının tümünü can kulağıyla dinlemişti, buna ben de tanıktım. Sonrasında nedense çokta anlam vermediğim bir sessizliğe gömülmüş, hatta bir ara kafilenin en arkasında yürümeye bile başlamıştı. Kendi içinde çok önemli bir şeye karar vermek üzere olduğunu hissetmiştim. Ardından da ya sürekli benimle ya da Jano'yla konuşmak için eline geçen her fırsatı değerlendirmeye çalışmıştı.

"Ya sen ne diyorsun Jiha?"

Jano'nun asla terk etmeyeceği huyuydu, sorduğun soruyu yine senin cevaplamanı sağlardı; ama bu sefer öyle olmayacaktı.

"Soruyu ben sormuştum."

Sağ eliyle beyaz, kumlu sakalına dokundu.

"Hâlâ üzerinde düşünüyorum."

Jano, çok temkinliydi, her gerçeği her yerde söylemezdi. Zana "Bence" dedi, "Tam anlamıyla delilik." Yüzüme tokat atmıştı sanki, nasıl böyle bir şeyi açıkça dillendirebilirdi ki? Söylediği üzerine herhangi bir yorumda bulunmadık. Jano, konuyu değiştirmek için "Şinanlar olmasaydı çoktan ölmüştük" dedi. En akıllıca hamleydi bu, ben de birkaç şey söyledim. Zana ise gülümsemişti.

Öyle tuhaf bir durumdu ki, diyelim Jano gurubun ortasında, ben sonunda, Medi, Atar, Bena ve Zana ise değişik yerindeydiler, kaç zaman sonra bir de bakıyordum ki, yan yana gelmişiz. Bu fark

edişten hemen sonra herhangi bir bahaneyle ayrılıyordum yanlarından, ya da Jano öyle bir şey yapıyordu.

Güneşe bakmamaya çalışıyor, tepelerin falan daha önce nerede olduklarına dair soruları cevaplamamak için kendimle kavga ediyordum. Her fırsat bulduğumda kardeşleri sayma huyundan kurtulamamıştım ama. Yine böyle bir sayışta iki kişi eksik çıkınca yeniden saymak zorunda kaldım. Sonra bir daha. Eksiktiler işte. Diğer kardeşlere de söyledim. Mesele hemen Pola'ya da iletilince, sayım yapılmasını emretmiş, iki kardeşin eksik olduğu böylelikle kesinleşmişti. Aynı sorunun cevabını merak ediyorduk. Bulunmaları için guruplar çıkarıldı; fakat hepsi de eli boş dönünce, Pola, "Aranızdaki mesafeyi açmayın, sürekli birbirinizi kontrol edin" demişti.

Taş ve kayalarla dolu bir yere ulaşmıştık. Kayalardan oluşan tepelerin aşağı tarafında çalılıklar ya da bodur ağaçlar vardı, hatta bazı yerlerde ot öbekleri. Öncü gurup geri dönmüş, "Çok ilerde yine çöl başlıyor" diyerek nihayet dağlara yaklaştığımıza dair düşüncemizin yarattığı coşkuyu karnından deşmişti. Pola, birkaç gün kalıp iyice dinleneceğimizi, son derece dikkatli olunması gerektiğini söyleyince en yakın tepeye doğru yürüdüm.

Hep aynı yerde dönüp dolaştığımıza dair kuşkunun ne kadar saçma olduğunu gösteriyordu kayalık alan. Yanılıyor olmak büyük bir sevinçti. Kayalara, taşlara, otlara dokunuyordum. Oyuklar, mağaraya benzeyen yerlerin olduğunu görmüş, yeterince cesaretimi toparlayamadığım için içlerine bakamamıştım. Ertesi gün akşama doğruydu, kardeşler genellikle birlikte dolaşıyor, kamp yapılan yerden uzaklaşmıyorlardı. İlgimi çekecek, bir şeyler bulma istemiydi yine beni uzaklara sürükleyen. Kayalardan en yüksek tepeye tırmanırken bir oyuktan sesler geldiğini duymuştum. Merak ve korku birbirlerine saldırmış, merak ağır yara alsa da ayakta kalmayı başarmıştı. Kılıcımı çektim ve iki büklüm yaklaştım o oyuğa. Kahkaha mı atıyordu birisi. Tuhaf inlemeler. İki taşın arasındaki boşluğa doğru uzattım başımı. Raza sırt üstü uzanmıştı, Yija da onun üzerindeydi, öpüşüyorlardı. Ne rezillikti

bu böyle. İnlemeleri birbirine karışmıştı. Bunca kardeş ölmüşken onlar her fırsatta birbirlerini beceriyorlardı. Yija, Raza'nın bacaklarının arasında gidip gelmeye başlamıştı. Böyle bir şey mümkün müydü? Yani... Eğer... Sonra şey oldu, Raza'yı soymaya başladı, sıkıca sarılmış bezi açınca ortaya iki göğüs çıkmıştı. Bir erkeğin böyle göğüslerinin olması mümkün değildi. Yija, Raza'nın bacaklarının arasında yeniden gidip gelirken biraz daha yaklaştım. Öyle kolay kolay inanılacak bir şey değildi ama, Raza kadındı. Emindim bundan, inkâr edilemez o kanıtı görmüştüm. Nedense hepimizin üst bölümü çıplakken, onun neden elbise giymekte ısrar ettiğine bir türlü anlam verememiştim, sonra o diğer şeyler... Nasıl dayanmıştı onca zorluğa. Bir kadının bu kadar güçlü olabileceğini asla düşünemezdim.

Orada durmamın artık bir anlamı yoktu, kimsenin bilmediği o gerçeği de yanıma alıp hemen uzaklaştım. Kararım kesindi; Raza'nın kadın olduğunu diğerlerine söylemeyecektim.

O akşam yine birçok ateş yakılmıştı. Gözlerim renkten renge giren alevlerdeydi, kardeşlerin konuşmalarına kulak kabartmıştım:

"Gökkuşağı var ya, hep ormanlık. İnsanların çalışmasına gerek yok. Meyve ağaçları o kadar bol ki, şöyle uzandın mı canının istediği kadar koparıp yiyorsun. Sonra bir sürü av hayvanı..."

"Gökkuşağı, göl ve nehirlerle kaplı bence. Büyük göller. Herkesin kayığı var, sabah kısa bir süre için çıkıyorlar balığa. Kar yağmadığından sular buz tutmuyor, sonra en önemlisi de..."

"Gökkuşağı, büyük şehirlerden oluşuyor bence. Evler yan yana. Herkes istediği mesleği yaptığından..."

"Gökkuşağı, köylerden..."

"Bence..."

"Bana göre Gökkuşağı..."

"Orada o kadar çok kuş var ki..."

Yine o soruyu sormuştum, gerçekten Gökkuşağı benim için ne ifade ediyordu. Cevabım aşağı yukarı aynıydı; insanların birbirine zulmü olmasın, herkesin karnı doysun, yüzü gülsün; yeterdi.

Sabah müjdeli bir haberle uyandırılmıştım. Çalılıkların, bodur ağaçların bulunduğu yerde tavşanlar varmış, haberi veren kardeş "Bunlar çöl tavşanları" demişti. Hepimiz oraya gittik. Gerçekten de tek tük de olsa görmüştük. "Çoklar, ama deliklerine girip saklandılar" diye bağırmıştı o kardeş. Çöle adım atışımızdan sonraki en mutlu zamanımızdı, akşama kadar kahkahalar arasında tavşanları avladık. Onları yuvarlarından çıkarmak için en olmadık yöntemlere başvuruyorduk. Öyle bir neşe ki... Av, bir süre sonra çocukça bir oyuna dönüşmüştü. Karanlık çöktükten sonra tavşanları temizleyip dallara geçirerek ateşte kızarttık. Kahkahalarla... Onca zaman sonra tuzlu şinan dışında ilk kez et yiyorduk. Olur olmadık her şeye gülüyorlardı kardeşler. Bütün o acılar unutulmuştu sanki. Doymuyorduk. Gece yarısına kadar sürdü bu ziyafet. Gülmenin, kahkaha atmanın sonu yok muydu? Neşe gerçekten de bulaşıcıydı, yüzümde en uzun ömürlü gülümseme, sohbete katılmak için elimden geleni yapmıştım.

O gece çok az kardeş uyuyabilmiş, sanıcılarından dolayı çoğunluk kıvranıp durmuştu.

Ertesi gün yakalanan tavşanların derileri soyuldu, içleri temizlendi ve ateş gibi kayaların üzerine konuldu. Bazı kardeşler sırf bu işle uğraşıyorlardı. Oldukça yerinde bir fikirdi, yolculuğa çıktığımızda yanımıza alıp şinanlarla birlikte tüketecektik.

Üçüncü günde tam anlamıyla tavşanların kökünü kurutmuştuk. Yola çıkışımız yine ertelenmişti, çoğu kardeş bağırsak ve karın ağrısı çekiyordu. İçlerinden üçünün durumu ağırdı. Elimde değildi, gözlerim Yija ile Raza'yı arıyordu. İlginç bir yöntem geliştirmişlerdi, önce biri kalkıp en yüksek tepeye doğru yola koyuluyordu, diğeri ise epeyce bekliyor, sonra farklı bir yöne doğru yürüyordu. Dönüşleri de ayrı yönlerden ve farklı zamanlarda oluyordu. Raza'nın boynunun yanında, sol tarafta bir ısırık izi görmüştüm. Her seferinde dudakları şişti. Yine de kadınlığını gizlemek konusunda kusursuzdu, herkes onu sakalı çıkmayan bir yarı çocuk sanıyordu. Cılız, kısa, seyrek tüylerden oluşmuş bıyığına sanırım siyah boyaya benzer bir şey sürüyordu. Ayrıca daha

önce nasıl olmuştu da fark etmemiştim; sesini bilinçli olarak kalınlaştırıyor, bunda da fazlasıyla başarılı oluyordu.

Hiç beklemediğim bir şeydi, o üç kardeş ölmüş, çöl böylelikle kahkahalarımızın, gülmelerimizin, neşeli sohbetlerimizin, kemirilmemiş uykularımızın intikamını çok ağır biçimde almıştı.

Cenaze törenlerini yaptıktan sonra yola koyulduk.

Epeyce uzaklaştığımızda dönüp baktım, kum fırtınası orayı da yutmak üzereydi.

38

İki yüz altmış yedi kişi kalmıştınız.

Yola koyulmak yerine toplanmanızı isteyen Pola, oluşturduğunuz çemberin ortasında bir süre küçük adımlarla düşünceli düşünceli gidip gelmeye başlamıştı. Gözlerindeki ışık ne kadar da artmıştı öyle.

"Bir rüya gördüm."

Durmuş, etrafında dönmüş, ellerini bütün kardeşleri kucaklayacakmış gibi iki yana açmıştı. Eskisine göre daha da uzamış mı olduğunu, yoksa yanlış mı gördüğünü sormuştun kendine.

"Bir rüya!"

Sesinde nehirler gürül gürül akıyor, kuşlar şakıyordu. Eliyle iyice esmerleşmiş alnına dokundu, ardından da şakaklarına. Kabul ediyordun; heybetli bir görünüşü vardı.

"Gökyüzündeydim."

İşaret parmağını yukarıya çevrince herkes gösterdiği yere bakmıştı. Kendinden ne kadar da emindi öyle.

"Işıktan bir saray vardı. Işıktan bir bahçe. Rengârenk ışıktan çiçekler. Işıktan bir ırmak akıyordu. Irmakta ışıktan balıklar. Sarayın açılan ışıktan kapısından Demirci'nin bana doğru yürüdüğünü görünce..."

Susmuş, gözleriyle nedeyse tüm kardeşleri tek tek kucaklamıştı. Sevinci bulaşıcıydı.

"Elimden tutup beni içeriye götürdü. Sarayın duvarında pırıl pırıl yıldızlar. Demirci bana ışıktan kelimelerle dedi ki..."

Yüreği şefkatle çarpan bir babanın ses tonuyla konuşuyordu.

"Bana dedi ki; 'Pek yakında Gökkuşağı'na ulaşarak Doje'yi, lanet olası Doje'yi kesin yenilgiye uğratacaksınız. Her şey size bağlı.' Sonra ellerini uzattı, göğüs kafesimi yarıp yüreğimi çıkarttı, yukarı kaldırdı. Hayır, kesinlikle acı hissetmiyordum kardeşlerim. Ah, mutluluktan, evet mutluluktan ağlamaya başlamıştım. Beyaz ışık çıkmıştı ortaya, sonra uçarak yüreğimin içine girmiş ve..."

Gözyaşı döküyordu. Elini kalbinin üzerine koymuştu. Uzamaya devam mı ediyordu? Bazı arkadaşlar da ağlamaya başlamışlardı.

"Sonra kardeşlerim, sonra yüreğimi yerine koydu, şöyle dokununca göğüs kafesim kapanmıştı. 'Zorluklar karşısında yılmayın. Gökkuşağı Ülkesi sizi bekliyor' deyip de susunca uyandım kardeşlerim. Uyandım ve bir çocuk gibi hıçkırarak..."

Sen ve birkaç kardeş dışında diğerleri büyülenmişçesine ona dikmişlerdi ıslak gözlerini.

"Uyandım ve şu gerçeği anladım: Demirci, Tanrı Oğul'du, bizi Doje'nin yarattığı cehennemden kurtarmak için gökyüzünden inerek insan bedenine girmişti. Demirci, kendini bizim için feda etti kardeşlerim. Acı çekti. Doğan güneşe ant olsun ki kardeşlerim, gökyüzündeki yıldızlara, Demirci, Tanrı Oğul'un kendisidir, harita da onun kutsal mesajı."

Son belirttikleri karşısında gülümsememek için kendini epeyce sıkmak zorunda kalmıştın. Zana'nın söylediği o cümle her an dudaklarından kanatlanabilirdi. Demirci'nin diğerleri gibi bir insan olduğundan emindin. İnsandı ve insan gibi de ölmüştü. Pola'nın o rüyayı görmüş olduğundan de emindin. Kendine imanı tamdı, bu nedenle olağanüstü bir şey olmazsa öyle rüyalar görmeye devam edecekti de. "Çılgınlık" kelimesi her an ağzından fırlayabilirdi. Anlıyordun da; çöl, amansız bir düşmandı, koşullar taştan sertti, en küçük bir şey kaç kardeşin ölmesine yol açıyordu, bütün bunlar en akıl, mantıkdışı sözlerin, davranışların bile kabul edilmesini, ona sımsıkı sarılmayı, körlüğün ışıktan gözleriyle inanmayı getiriyordu.

Pola, çemberi yırtıp yürümeye başlayınca kardeşler de takılmışlardı ardına. Görünmez bir el onları yönlendiriyor gibiydi. Yüzlerine bakıyordun, gözlerine, açıktı, Pola onlar için kutsal, hatta yarı tanrısal bir varlıktı. İstedikleri kadar su içmiş, tıka basa en leziz yiyeceklerle karınlarını doyurmuş, kuş tüyü yataklarda günlerce yatmışlar gibi dinç, sağlıklı bir görünüş kazanmışlardı. İnanç, bazen kölelikte çürütüp koyundan bile beter bir teslimiyetin gözü kapalı kabul edilmesini sağlarken, bazen de kanatlandırıp bütün zorlukları aşabilecek bir güce sahip olmayı da doğuruyordu. Hem zehir, hem de ölümü bile iyileştirebilecek tek ilaçtı.

Baldırındaki kahrolası sancı unutulmuş olmasının yarattığı öfkeyle kulaklarını sağır edercesine bağırıp karnına doğru koşmaya başlamıştı. Aksıyordun. Sancı, korkunun geçmesi gereken o kapıyı da genişletmişti. 'Ya kafileden koparsam' diye düşünüyordun, 'Ya yürüyemez duruma gelirsem?' Birisi omzuna mı dokunmuştu, döndün, Zana'ydı, hiçbir şey söylemeden kolunun altına girip "Pola, tam anlamıyla delirdi" demişti. Tehlikeliydi bu sözler, bunu ona da uygun biçimde söylemeliydin.

"Bu böyle devam edemez. Diğer kardeşler de delirmiş. Nasıl ağladıklarını gördün mü? Demirci'yi barakalara geldiğinde uzaktan görmüştüm, Tanrı Oğul olmadığına yemin edebilirim. Sen

onunla çok kaldın, uzun uzun sohbet de ettin, hatta Pola ve diğerlerinden daha fazla, bunu yine en iyi sen bilirsin."

Cevap vermek gibi bir şey yapmadın, suskunluğunu bozmamaya karar vermiştin.

"Bunun önünü şimdi almazsak sonunda bizi de yutacak."

Nasıl bir çılgınlık yapacaktı Zana? Suikaste mi kalkışacaktı yoksa?

"Pola'nın hayatına kastetmekse düşüncen..."

Sözünü kesmişti.

"Bir kardeşin kanını dökmektense ölmeyi yeğlerim."

Bu konuşma sancının karnını deştikçe deşmesine yol açıyordu, değiştirmeliydin. Yaptığında ise, Zana bunu anlamış ve sadece gülümsemekle yetinmişti.

Ertesi gün müydü, yoksa bir gün sonra mı, öğleye doğruydu, susuzluk ciğerlerini dişlerinin arasına almış çiğniyordu. Tavşan eti bitmişti, şinan yemek ise artık çok daha susamanıza yol açıyordu. Tetikteydin, sancı her an bıçağı dönüşüp saplanabilirdi baldırına, oradan da yukarılara doğru yürümeye başlayacaktı. O da çöl gibiydi, kedinin fareyle oynaması gibi oynuyordu seninle. Yeniden yola koyulmak üzere ayağa kalktığınızda Zana, bilinçli olarak herkesin kendisini duymasını istediği için "Pola, seninle şimdi çok önemli bir konuyu konuşmak istiyorum" demişti. Niyeti neydi, konuşarak, tartışarak bu sorunun çözülmeyeceğini bilmiyor muydu? Belki de daha farklı bir konudaki düşüncelerini dile getirecekti. Peki o zaman neden sesini o kadar yükseltmişti?

Çember oluşturmuştunuz. Zana, tam da Pola'nın karşısında durmuştu. Anlamıştın, onu bir biçimde engellemeliydin de nasıl? Neyle uğraştığını bilmiyordu. Nasıl bu kadar saf olabiliyordu? Zana kendi ulaştığı gerçekle herkesi kolaylıkla ikna edebileceğini mi sanıyordu?

"Demirci, Tanrı Oğul değil" dedi bağırarak. Pola, yüzüne çok sert bir tokat yemişçesine arkaya doğru adım atmıştı, Zana'ya güneşin varlığını inkâr ediyormuş gibi bakıyordu. Kardeşlerden önce hayretlerini dışa vuran sesler yükselmiş, ardından da "Delir-

miş mi bu?", "Çıldırmış", "Ne söylediğini bilmiyor" diye mırıldanmaya başlamışlardı.

Pola, Zana'ya yaklaştı, uzanıp yanağına dokundu ve "İyi misin?" dedi. "İyiyim" diye öfkeyle onu cevaplayan Zana, başını geriye çekmişti. "Sadece şunu söylemek istiyorum, Demirci, Tanrı Oğul'un bedenileşmiş hali değildi, senin benim gibi insandı."

Pola cevap verecekti elbette; ama hiç beklenmedik bir şey olmuş ve kardeşlerden biri ileriye doğru atılıp Zana'yı tek yumrukta yere yıkmıştı, ağzı, burnu kan içindeydi. Pola, ona şöyle bir baktı, ardından da çemberi yarıp yürümeye başlayınca, diğerleri de takıldılar peşine. Zana'nın yanından her geçen ona öfkenin keskin yüzüyle bakıyordu. Hani ellerinden gelse gözleriyle öldüreceklerdi.

Kaldırdın yerden, bir paça bez verdin kanı temizlemesi için. Onu bir biçimde engellemediğin için kendini suçluyordun.

Güneşin ateşten ağzı tarafından yutulmuştunuz. Bazı yerlerde dizlerinize kadar kuma gömülüyordunuz.

Yeniden mola verildi. Zana'la konuşmak bir yana vebalıymış gibi ondan kaçıyorlardı. Yanına gitmek istiyordun istemesine de, sancının mağarasından çıkabileceğini düşündüğünden bunu bir türlü yapamıyordun. Medi, senden daha cesurdu, konuşmakla kalmamış kendi suyunu ona vermişti. Diğer kardeşlerin konuşmalarına kulak misafiri olmuştun, hep aynı şeyleri tekrarlıyorlardı: "Keşke öldürseydi", "Demek aramızdaki hainlerin hepsini temizleyememişiz", "Doje'nin piçini gördün mü, Pola'nın yüzüne karşı neler söyledi öyle..." Tamam, çöl sertti, çölü kırmak, yani yenmek için daha sert olmak gerekiyordu; ama taşı bile kıracak bu sertlik fazlasıyla yanlıştı ve tam anlamıyla saçmalıktı. Daha dün inkâr etmek için kan akıttıkları şeyleri tersyüz ederek canları pahasına sahiplenmişlerdi. Saçmalık kelimesinin bile ifade edemeyeceği bir saçmalık.

Sabahleyin duymaktan korktuğun o şey dillendirildiğinde "Yeter artık" dememek için kendini zor tutmuştun. Zana ölmüştü. Cesedini gördün, hiçbir yerinde morarma, yara falan da yoktu.

"Tanrı Oğul onu söylediklerinden dolayı cezalandırdı" diyordu kardeşler. "İnkârcıların sonu budur", "Tanır Oğul bizimle", "Doje'nin bir piçinden daha kurtulduk." Kuşkuların seslerini yükseltmişlerdi; ama ortada Zana'nın öldürüldüğüne dair hiç bir işaret yoktu. Üzülmek bir yana Pola'ya olan inanç ve güvenleri artmıştı. Atar, mezarını kazmaya başlayınca Bena ve Medi de yardımına gitmişlerdi. Pola, Zana, Rij ve Kala'yla bir şeyler konuşmuş, kimse müdahale etmek gibi bir şey yapmamıştı ama.

Jano, uzaktan sizi seyrediyordu. İlk kez ona karşı içinde nefretin tohumları boy vermişti. Hepinizden daha fazla gerçeklerin farkındaydı; ama ne bunu kimseyle paylaşıyor, ne de bu tür pratik tavırlara sahiplik ediyordu. Kapıları sımsıkı kapalıydı, gerçeklerin dışarıya çıkmasına hiçbir biçimde müsaade etmiyordu. Neden öyle davranıyordu, amacı neydi? Tamam, özellikle son zamanlarda korkunç şeyler olmuştu, herkes acının her türünü tatmıştı; ama bu bazı şeyler için bahane olmamalıydı.

Zana'yı gömdünüz.

Konuşma yapılması gerekliydi, ancak bu hak sadece Pola'ya aitti. Bekleyişiniz umduğunuzdan da fazla sürünce nasıl davranılması gerektiği sorusuna cevap bulmak için bakışmış, o kısacık an içinde aynı düşüncede olduğunuzu anlamıştınız.

Yola koyulduğunuzda Zana'yı düşünüyordun, öldürülmüşse bu nasıl yapılmıştı? Pola'nın böyle bir şeyi isteyebileceğini hiç sanmıyordun. Kardeşlerden biri? Olamaz mıydı? Tamam da nasıl? Belki de sadece rastlantıydı? O kadar içli dışlıydınız ki, ölümün her şart ve biçimde canınızı almasını artık doğal karşılıyordunuz.

Kardeşlerden biri tuhaf bir hastalığa yakalanmıştı. Çölde öylesi bir derdi çekmektense ölmek daha iyiydi. İçtiği su bedeni tarafından anında ter olarak dışarı atılıyordu. Sanki içinde o suyu tutacak bir şey yoktu, iki üç kişiyi gün boyunca idare edebilecek kadar içiyor ve öylece durup terlemeye başlıyordu; ama nasıl? Su sanki boğazından direkt derisindeki gözeneklere gidiyordu. Hatta öyle ki, içerken bile artıyordu terlemesi. Sulukta tek bir damla bile

kalmayınca dönüp size bakıyordu. Sadece kendisinin de değil, çoğu kardeşinkini de bitirmişti. "Suyu olan var mı? Hastayım, içmem lazım" diyerek karşısına çıkan herkesten istiyordu. İki gün böyle geçti. Senden de istediğinde vermiştin, "Çok utanıyorum, artık kimseden dilenmeyeceğim diyorum ama dayanamıyorum. Bu hastalık ölümden beter" derken bile gözleriyle kimin suyunun olup olmadığını anlamaya çalışmıştı. "Suyu olan var mı kardeşler, su" yalvarışı eşliğinde yürürken, Zenan durup toplanmanızı istemiş, o kardeşi işaret ederek "Artık kimse su vermeyecek. Dipsiz kuyu gibi. Herkes ne kadar içiyorsa, o kadar içecek" demişti. Bunun Pola'nın istemi olduğu açıktı.

Kulaklarını kapatmak istesem de utandığım için yapamıyordun. "Su, ne olursunuz su... Ölüyorum..." diye avazı çıktığı kadar bağırıyor, gözyaşı döküyordu. Kimse yanında yürümek istemiyordu. O, sıcağa, kuma aldırmadan koşup gözüne kestirmiş olduğu kardeşin omzuna dokunarak "Su" diyordu. Kafilenin sonundan ortasına, oradan başına, ardından da yine sonuna gidiyor, yalvarıp yakarıyor, gözyaşı dökerek su istiyordu. Tekrardan yanına gelmiş ve "Su" demişti de gözlerinin içine bakmıştın, utanıyordu, hem de fazlasıyla; ama kendini tutamıyordu.

O kardeşten o kardeşe koşup "Su" diye haykırıyordu.

Geldiğini görenler adımlarını büyütmelerine karşın ondan kurtulamıyorlardı. Bazı kardeşlerin ayaklarına bile kapanıyordu. Derisinin rengi kararmaya başlamıştı, yüzü ve elleri ne kadar da şişmişti öyle, dili ağzından nerdeyse bir karış çıkmıştı, gözlerinizin önünde ölüyordu.

Koşuyordu oradan oraya, kardeşlerin ellerinden öpmeye, ayaklarına sarılmaya çalışıyordu.

Hiç olmasa öyle canı çok yanan çocuk gibi bağırmasaydı.

Kapkara olmuştu, ağlıyordu.

Dizlerinin üzerine düştüğünü gördün, "Su... Su..." Kendine söz geçiremiyor, iki de bir dönüp arkana bakıyordun. Hâlâ o haldeydi ve aynı şeyi tekrarlıyordu. Çöldü, sizi öyle şeyler yapmaya mecbur bırakıyordu ki... Gökkuşağı Ülkesine ulaşsanız da sevinç ve mutluğunuz hep acıyla yoğrulmuş olacaktı.

Zaman, adımlarını büyütmüştü. Bir günü yarım gün gibi yaşıyordunuz. Güneş, peşinden kovalayan varmışçasına yolunu çabucak bitiriyordu. Çok açıktı bu, neden kimse fark etmiyordu ki? Hatta bazı kardeşlerin "Bugün onca yol yürüdük; ama o kadar da yorulmadım" ya da "Bugün suyumu daha idareli kullanmışım" dediğini duyuyordun. Günlerin saçma denecek kadar kısa olması nedeniyle bir parça şinanla açlığını akşama kadar bastırdığın bile oluyordu. Geceler normaldi. Yoksa deliriyor muydun? Yani zaten var olar delirme hali hızlanmış mıydı? Korkun içinde hep devam eden depremdi, eğer bunu başkasıyla paylaşırsan deliliğin tamamen hâkim olacağını sanıyordun.

Güneşin nerede olduğunu kafana kazıyor, sonra başını eğip belli bir sayıya kadar sayıyor ve yeniden kaldırıp nerede olduğuna bakıyor, ardından yine aynı şeyi yapıyordun. Çıkan sonuç çok netti, aynı rakama ulaşmana karşın güneşin aldığı mesafe birbirinden çok farklı oluyordu.

Görmezlikten gelmek daha fazla görmekti. Düşünmekten kaçılamazdı.

Güneş, ay, zaman ve kum tepelerinde kesinlikle bir şey vardı ve bu fazlasıyla kafanı meşgul ediyordu. Sancı artık sık sık uyanıp saplanıyordu baldırına, oradan da bıçak adımlarıyla karnına doğru yürüyordu. Medi ve diğerleri olmazsa bu belki de ölümle sonuçlanacaktı. Yine Medi gelmiş kolunun altına girmişti, topallayarak da olsa yürüyebiliyordun. Kendini tutamayıp, yüreğin ağzında, dolaylı yoldan sordun.

"Son günlerde zaman nasıl da çabuk geçiyor, değil mi?"

Durunca mecburen durmuştun, yüzüne bakıyordu.

"Ben de şimdi aynı şeyi düşünüyordum. Günün nasıl bittiğini anlayamıyorum."

Cevaba çok sevinmiş, gülümsemiştin. Sancı nasıl aniden başlamışsa yine öylede susmuştu. Delirmiyordun işte. Zamanın keyfince akmakta olduğunu kardeşlerden biri de fark etmişti.

"Bazen güneşin nereden doğacağını şaşırıyorum" dedin, nefesini tutmuştun, kalbinin çırpınışı, eğer buna da olumlu cevap ve-

rirse kuşkularının haklılığından kesin emin olacaktın. Bu ölümün diğer adı olan delilikten kurtuluştu.

"Güneş mi... Hiç... Herhalde hep aynı yerdendir... Yani..."

Hayal kırıklığı gülümsemeni ayaklarının altında eziyordu.

"Ne oldu, sancın çok mu arttı?"

"Yok, aksine kesildi."

Kolunu çektin omzundan, gülümsemeye çalıştın, verilen cevaba öyle çokta üzülmemeliydin, ondan her şeyi fark etmesini beklemek belki de yanlıştı. "Güneşin doğuşuna ve batışına dikkat et" deyip gerçekten de gülümsedin, ardından da tutup konuyu değiştirdin. Bundan sonra her güneşe baktığında söylediğin şeyi hatırlayacaktı, öyle umuyordun.

Kısalmış günler birbiri peşi sıra akıp gidiyordu. En parlak yıldızların yerini kafana kazımaya çalışıyordun, uyur gibi yapıyor, aniden gözlerini açtığında göğün diğer tarafına gittiklerini görüyordun. Bazen güneşin nereden doğacağını bile tahmin edemiyordun. Bunu neredeyse bir oyuna çevirmiştin.

Sorunun cevabını bulmuş gibiydin, günlerin hızlı akışının nedeni ölümlerin artmasıydı. Saymakta zorlanıyordun, sanki hiç bir belirti göstermeyen bulaşıcı bir hastalık aranızda kol geziyor, rastgele can alıyordu. Bazen iki kişi ölüyordu, bazen üç kişi. Diğer kardeşler bu ölümlerin ayrı ayrı günlerde olması, nadiren de araya kaç günün girmesi nedeniyle yaşadığın dehşeti paylaşmıyorlardı. Böylesi kısa mı kısa bir günün ortasında kardeşlerden birini yılan sokmuş, ona yardım etmeye giden kardeşler de pusuya yatmış diğer yılanlar tarafından ısırılmışlardı. Bedenleri anında şişip kararmış, çırpınarak can vermişlerdi.

Güneşin koşarak tamamladığı bu günler bitip de zamanın uzadığını, normalleştiğini anladığında kaç kardeşin can verdiğini saymış ve elli üç rakamına ulaşmıştın. Her ölümden sonra yapılan cenaze töreninde konuşmasının bitiminde Pola artık kardeşlere toplu dua ettirmeye başlamıştı. Bütün ağızlardan aynı anda çıkan kelimeler gökyüzüne ulaştığında kardeşlerin tek yüreği paylaştığını, aynı havayı birlikte soluduğunu hissediyordun.

Ölümler Pola'nın gücünü arttırıyor, her can veren kardeş ona olan inancı sağlamlaştırıyordu.

Gecelerin çok kısaldığını fark ettiğin de ise bunu Medi'yle uygun biçimde nasıl paylaşabileceğini düşünmüştün; ama sen de diğerleri gibi aniden önüne çıkan duvarın yarattığı şaşkınlıkla boğuşuyordun. Gözlerini karşıdan size doğru yürüyen insanlara dikmiş, toplu halde rüya görüyor olabileceğinizden ciddi anlamda şüpheleniyordun. Yoksa çöl yeniden saldırıya mı geçmişti?

39

İki yüz elli üç kişiydik.

Yaklaşmalarını beklerken seslerini yükselten sorulara sabırlı olmalarını, birazdan her şeyi öğreneceğimi tekrarlıyordum. Saçları, sakalları birbirine karışmış, üzerlerindeki elbiseleri lime lime olmuş bu adamlar da nereden çıkmışlardı? Issızmış gibi görünen çöl bazen öyle şeylerle karşılaşmamızı sağlıyordu ki... Bazı kardeşler silahlarını çekmişlerdi. Sayabildiğim kadarıyla on iki kişiydiler, bize doğru yürürlerken ellerini kollarını sallıyor, sevinç çığlıkları atıyorlardı.

Eğer bu çölün yeni kalleşçe bir oyunuysa, eğer...

Hangi kardeş önlerine çıkıyorsa gözyaşları içinde ona sarılıyor, "Şükür, şükürler olsun Yüce Tanrı Oğul'a, sonunda bulduk

sizi" diyorlardı. Çölde ne arıyorlardı? Gökkuşağı'ndan mı geliyorlardı? Belki de Demirci'den sonra bir grup daha çölü geçmeye çalışmıştı? Çok önceden, cezalandırılmak amacıyla çöle atılmıştılar belki de? Neden bizi aradıklarını söylemişlerdi ki?

Kardeşlere "Şükür, şükür" tekrarı eşliğinde sarılıyor, gözyaşı döküyorlardı.

Sevinçleri bulaşıcıydı, aynı coşkuyla sarılmalarına karşılık vermiştim.

Çembere almıştık, merakımızın akan her anla birlikte ağırlaşan gölgesinde anlatmalarını bekliyorduk. Hiç sevinç insanı delirtmenin eşiğine getirir miydi? Gülüyor, ağlıyor, birden ayağı fırlayıp kardeşlere sarılıyor, kendilerini yere atıp kumu yumruklayorlardı.

Sakinleşmeleri uzun zaman almıştı.

Sonunda sözü birbirlerinin ağzından alarak, bazen heyecandan nefesleri tıkanıp bazen acı içinde inleyerek, bazen de hep bir ağızdan konuşup anlaşılmaz bir gürültü yaratarak, ya da bağırarak anlattılar. İnanmaktan başka bir yol yok gibi görünüyordu. Çöle yakın o çiftlikte yaşıyorlarmış. Hatırlıyordum; bize katılmaları için çok dil dökmüş, birini bile buna ikna edememiştik. Söylediklerine göre Orası'ndan ayrılıp, Ev'i ve diğer binaları yaktığımızı gördüklerinde, bunun yarattığı dehşetten titrerken nedenini bilmedikleri bir kavga hepsini içine almış ve karanlık çökünceye kadar da devam etmiş. Bu savaş gibi kavganın sonunda sağ kalanların büyük bölümü çöle doğru yürümeye başlamış. Çöl onları da kemirerek geriye sadece on iki kişi bırakmıştı. "Ama nihayet, nihayet sizi bulduk" demişti son konuşan, "Şükür Yüce Oğul'a, çok şükür..."

Benim kadar sevinçli kardeş var mıydı? On iki kişi çoğalmıştık, bu çölün küçükte olsa yenilgiye uğraması değil de neydi? Hep azalırken mucize sonucu çoğalmak! Belki de böyle son anda kararlarını değiştirmiş ya da sonradan yaşananların yarattığı mecburiyet nedeniyle ülkeyi terk eden başkaları da vardı.

Çölde her şey mümkündü.

Pola, Zenan, Rij ve Kala bir araya gelip konuşmaya başlamışlardı. Neden o kadar uzun sürmüştü? Bunca şey yaşandıktan sonra en açık olaya bile şüpheyle yaklaşmak elbette normaldi. Kardeşler birbirlerine, Pola'ya sonsuz bir güven duyuyor ama kendi dışlarındaki her şeye oldukça derin kuşkuyla yaklaşıyorlardı. Bu da bir yere kadar anlaşılırdı. On iki kişi için böyle ince eleyip sıkı dokumaya hiç gerek yoktu.

Şunu da anlamıştım; çöl, ne kadar farklı olunursa olunsun herkesi benzeştiriyordu. On ikisini de tek tek incelemiştim, bizim gibi esmerleşmiş, bizim kadar zayıflamış, yüz hatları sertleşmişti. Aramıza karışsaydılar dıştan bakan biri kesinlikle onları ayırt edemezdi.

Zenan, yanlarına gitti, bu arada Pola hareket emri vererek Rij ve Kala'yla birlikte yürümeye başlamıştı. Ne olduğunu anlamak için ağır davranıyordum. Zenan, onlara bir şeyler söylemekteyken dehşetten açılmış gözleri, çarpılmış yüzleri, nefes almıyormuşçasına açtıkları ağızlarıyla dua eder gibi "Hayır, hayır" diye tekrarlıyorlardı. Onları bunca etkileyen şey ne olabilirdi ki?

Kafilenin sonundaydım. Zenan ve yanında kılıçlarını çekmiş otuza yakın kardeş öylece dururken on iki İsimsiz ise ağlıyor, kendilerini yerden yere atıyor, yalvarıp yakarıyorlardı. Yürümek yerine durmuştum. İsimsizlerden biri bize ulaşmak için kardeşlerin oluşturduğu seti aşmaya çalışmış ama yüzüne yediği yumrukla yere yığılmıştı. Ne oluyordu öyle? Neden bırakmıyorlardı? Niçin o yumruk atılmıştı? Zenan "Eğer bizi takip etmeye kalkışırsanız hepinizi öldüreceğiz" mi demişti? Neden bunca korkuluyordu? Yoksa benim bilmediğim kimi şeyler mi vardı?

Zenan ve ellerinde silahlarıyla kardeşler bana doğru yürüyorlardı. On iki İsimsiz ağlamayı, yalvarmayı bırakmış, öyle taş kesilmişçesine kafilenin ilerlediği yöne bakıyorlardı. Nefes bile almıyorlardı sanki. Kardeşler yanımdan geçince takıldım peşlerine. Zenan bana dönüp "Bu Doje'nin tuzağıydı. Pola'nın söylediğine göre Lanet Doje bizi yenmek için her yola başvuracakmış. Bu nedenle fazlasıyla uyanık olmak zorundayız. Tanrı Oğul son anda

Pola'nın yüreğine gerçekleri fısıldadı da, O da bizi uyardı. Eğer onları her şeye rağmen aramıza alsaydık, bir gece vakti hepimiz uykudayken boğazımızı keseceklerdi, ya da çok farklı bir kötülük..." diye konuşmaktaydı. Söylemiş olduğu her kelimeye bütün yüreğiyle inanıyordu da. Onun yaşadığı körlük, sağırlık karşısında şaşkınlığımın ve korkumun yaratığı o dağların arasında ezim ezim eziliyordum. Kafası hastaydı, yüreği, ruhu hastaydı. Diğer kardeşler de onun gibiydi. Çöl, aynılaştırıyordu. Bu akla hayale gelmedik felaketlerin yaşanmasının nedeni olmayacak mıydı? Bizi bulmak için onca acı çekmiş on iki kardeşimizi kendi ellerimizle ölüme terk etmiştik. Onları kurtarmak için ne yapabilirdim? Pola'nın kendine imanı yıkılmazdı, kardeşlerin ona olan bağlılıkları da lekesiz, duru ve sarsılmazdı. Konuşsam, yanlış düşündüğünü anlatmaya çalışsam, kelimelerim kulağını örten o duvarı aşamayacak, bir ihtimal aşsa bile kendisinin anlayabileceği anlamlara bürünecekti. Çok ısrar edersem de Doje'nin piçi olmakla suçlanacaktım.

Bazı kardeşlerle on iki İsimsizin o halde bırakılmasını konuşmaya çalıştım çalışmasına da aldığım cevaplar neredeyse kelimesi kelimesine aynıydı. Sanki aynı kafayla düşünüyor, aynı ağzı konuşmak için kullanıyorlardı. Ses tonları bile neredeyse benzerdi. Kendimi artık onlara oldukça yabancı hissediyordum, aramızdaki mesafe ne kadarda açılmıştı öyle. Nasıl olmuştu bu? Daha kaç zaman önce kendimi kardeşler topluluğunun bir parçası olarak görmüyor muydum? Öyle ki içimdeki bütün sesleri susturmaya çalışmış, düşünmeyi bir kenara bırakmak için en olmadık şeyleri yapmıştım. Belki de değişen bendim. Ya da onlar hızla birbirlerine benzerken ben olduğum gibi kalmıştım. Çok uzaktılar bana. Aramızdaki mesafe artmaya devam da edecekti.

Çöl ve ortak geçmişimizin birleşmesi en olağanüstü şeyin bir süre sonra kanıksanmasını ya da unutulmasını getiriyordu. Normal diye bir şey yoktu, dolaysıyla normal davranışlar, yaklaşımlar, beklentiler de olmayacaktı. Olağanüstülük, bizler için sıradanlaşmıştı, ölümler bile üzerine uzun uzadıya konuşulmayacak kadar normal karşılanıyordu.

Zaman, canını istediğini yapıyor, yavaşlaşıp hızlanıyor, duracak gibi oluyor, ya da peşinden kovalayan varmışçasına koşuyordu. Yerlerini iyice belirlediğim iki tepinin karşısında uykuya dalıyor, uyandığımda ise o tepelerin eski yerlerinden çok uzakta olduklarını görüyordum. Tutunacak bir şey yoktu, belirsizlik her şeyi yutmuştu. Sağlam, sağlıklı bir kardeş pat diye düşüp ölüyordu. En beklenmedik anda saldırıya uğruyorduk. Ayaklarımızın altındaki kum bazen bizi dizlerimize kadar yutuyor, bazen taşlaşıyor, bazen de öyle kayganlaşıyordu ki, bir yokuşu tırmanmak için tüm gücümüzü tüketmek zorunda kalıyorduk.

Benim için tutunacak hiçbir şey yoktu.

Diğer kardeşlere imreniyordum, Pola'ya ve birbirlerine sımsıkı sarılmışlardı. Bazen "Keşke onlardan biri olsaydım" diyordum. Olamazdım ama. Jano, Medi, Bena ve Atar'la doğru dürüst iki kelime bile konuşamıyorduk. Zana'nın gömülmesinden sonra şans eseri de olsa bir araya gelsek, soru işaretlerliye dolu bakışlar hemen bize çevriliyor, ne konuştuğumuzu duymak için kulaklarını kabartıyorlardı.

Yine o duygu, hep aynı yerde mi dönüp duruyorduk. Çöl, kendine fazlasıyla güveniyordu. Fark etmememiz için tepelerin ve diğer şeylerin yerini değiştirmekle yetiniyordu sadece. Artık haritanın yanlış olduğunu, en azından yanlış yorumlandığını düşünüyordum. Hâlâ bir yere ulaşmış değildik, ulaşacak gibi de görünmüyorduk. Haritanın Pola tarafından hatalı şekilde yorumlandığı düşüncesi her geçen gün daha da ağırlık kazanıyordu. Ayrıca Pola, görmüş olduğu o rüyaları paylaşmaya da başlamıştı. Rüyaların kardeşlere ihtiyaçları olan sevinç, coşku, moral ve kararlılığı verdiğini kabul ediyordum; ama bunun önemli sorunları da bağrında taşıdığı açıktı.

Bataklıktan gerçekten kurtulmuş muydum?

Yoksa o bataklıkta debelenmeye devam mı etmekteydim? Ya da bedenim kurtulmuştu; ama ruhum hâlâ oradaydı, çamura bulanmış tutsaklığını tüketiyordu... Kuşkulanarak, düşünerek, sorularıma cevap arayarak, sorgulayarak debeleniyor, bu nedenle

daha çok güç harcamak zorunda kalıyor, gömülmeyi sürdürüyordum.

Peki kurtuluşun yolu?

Çölde, ölümün gölgelerimizin yerine geçtiği zamanlarda kurtuluşun kestirme yolu olabilir miydi? Bulunması o kadar kolay mıydı? Var olana mahkûmiyet buydu işte. Sadece şunu yapmayı kararlaştırmıştım; fırsat buldukça haritaya bakacaktım, belki yanlış yorumlananın ne olduğunu ortaya çıkarırdım.

Her biri Beja olmaya çalışan kardeşler, kuma, susuzluğa, açlığa, ateş sıcaklığa, soğuğa katlanırken bunu dinsel bir huşu duygusuyla yapıyorlardı. Tanrı Oğul'un zafere ulaşması için gerekirse canlarını seve seve vereceklerdi. Neredeyse çektikleri acıdan haz alıyor, daha da fazlasını tüketmeyi umuyor, engelleri aşmak için büyük bir coşkuyla atılıyor, yılmıyorlardı da. Susuzluktan ölümün bir karış ötesindeyken bile Tanrı Oğul'un onları izlemekte olduğunu sanıyorlardı, sonunda ödüllendirileceklerinden emindiler.

Çile ödül içindi.

Benim açımdan ise durum çok farklıydı. Gökkuşağı'na ulaşamayabilirdik. Çilemiz çile olarak kalabilirdi, ölüm de ölüm olarak. Elbette bu çöle karşı direnirken bütün gücümü harcamamı engellemiyordu. Şurası da açıktı; direnmem gerekiyordu, direnecektim. Bunda hiçbir kutsallık yoktu, son derece insaniydi, yapmam gerekendi, sonunda ödül falan almayı da beklemiyordum.

Korkumla her gün, her an kavga ediyordum. Eskisi gibi olmayı çok özlüyor, öyle olmayı istiyordum da; ama nedense korku bana karşı daha kaba, daha saldırgandı, kendisine fazlasıyla güveniyordu. Korkumun bu korkusuzluğunun sebeplerini çözmeye çalışıyordum. Sancımın nedenini ise hâlâ anlayamamıştım. Ne zaman ortaya çıkacak, ne kadar süre boyunca içimi deşecek, ne zaman sessizliğe bürünecek, hiç bilmiyordum. Ölümüm onun elinden mi olacaktı?

Kumdan kurtuluş yoktu. Ağzımda kum, kulaklarımda, saçlarımda, sakallarımda, koltuk altlarımda, bacak aramda, arkamda, oramda kum. Kum tükürüyordum. Kum soluyordum. Ciğerle-

rimde kumun kokusu. Sıçtığım da kumdu. Bedenime dokunmak isterken kuma dokunuyordum. Ellerimde. Kollarımda. Kum işiyordum. Yapışkan. Temizlemeye çalıştıkça daha çok bulaşıyordu. Kumların küçücük ağızları mı vardı, ısırıyorlardı. Küçük elleri. Bazen kan yerine damarlarımda kumun aktığını sanıyordum. Öyle bir an geliyordu ki, iğreniyordum kendimden. Kumdan bir mezarda çürüyecek olmanın o ihtimali...

Susuzluk etimle birlikte bütün kemiklerimi dişleri arasında öğütürken bir damla su hayal ediyordum, evet, sadece bir damlacık. Gözlerimi kapatarak ateşin içimi de yakıyor olmasına karşın karanlığın gölgesinin ardına sığınmaya çalışıyordum. O tek damla suyun üst dudağıma düştüğünü hayal ediyordum. Güneşe, çöle, kuma inat soğuk olacaktı, üst dudağımdaki çatlakların tümünü ıslak adımlarla dolaşırken azalmayacaktı da. Ağırca ilerleyecek ve alt dudağıma inecekti. O tek damlanın soğukluğunu kurumuş, çatlamış alt dudağımda hissettiğimde zevkten titreyecektim. Çatlakları kendisiyle dolduracaktı. Sonra ıslak, küçük adımlarla ağzımın içine doğru yürüyecekti. Dilim soğuk damlaya şöyle bir değip geri çekilecek, dokunduğu şeyin su olduğuna inanamadığından bunu kaç kez üst üste yapacaktı. Azalmamış damla, ölü gibi önünde uzanmış dilin üzerinde yuvarlanacak, onu kumlardan yıkarken, kurtarırken kirlenmeyecekti de. Dilim, soğuk hayatı emerken dirilecekti. Damla, üst damağıma doğru atılacaktı, orayı ıslatacak, ardından alt damağı. Tek tek bütün dişlerimin üzerine basarak onlara soğuk ıslaklığını bulaştıracaktı. Yan tarafları, dilimin altını da unutmayacaktı.

Azalmayacak ve soğukluğunu kaybetmeyecek, kumla da kirlenmeyecekti.

Boğazıma doğru yavaş adımlarla ilerlerken bütün bedenim titreyecekti. Arkasında soğuk ıslaklıkla fethettiği ağzı bırakıp kendini boğazımdan aşağı bırakacaktı. Bu birden düşme şeklinde olmayacaktı. Ağır, çok ağır. Boğazımın içi ıslak soğukluğuyla sıvanacaktı. Gözlerimde yaş, damlanın boğazımı terk ederek aşağılara inmesini bekleyecektim.

İçinde bulunduğum susuzluk kuyusunu tırmanırken büyük şeyler hayal etmiyordum, tek damla, sadece bu kadarını.

Kimi zaman kumdan kurtulmak için tükürmek istediğimde bunu bile yapamıyordum. Çöle dönüşmüş ağzım durmadan kum doğuruyordu, belli belirsiz bir yapışkanlıkla birleşmiş kum. Gözyaşları yerine de kum...

Kardeşleri saymayı sürdürüyordum. 'Bu yaptığın tam anlamıyla saçmalık' demem, bunu hep tekrarlamam da beni vazgeçirememişti. Hep sayıyordum. Aynı rakamın çıkacağını bilmeme karşın. Bazen 'yeter artık' diyor, sağıma soluma bakmadan yürüyor, bu sefer de kendi aralarında konuşan kardeşlerin seslerinden onları birbirlerinden ayrıt edip saymaya çalışıyordum.

Bakışlarım Yija ve Raza'yı arıyordu. Hep yan yanaydılar. Her şey ne kadar da açıktı; ama kimse o gözle bakmadığı için göremiyordu, göremeyeceklerdi de. Yine bakmış fakat bu sefer çok farklı bir şey görmüş, inanamamış, defalarca tekrarlamak zorunda kalmıştım. Sonunda gördüğümü sandığım şeyi gerçektende görmüş olduğumu kabul etmiştim. Raza'nın karnı şişiyordu, hamile miydi? Kaç bezle sımsıkı sarmasına karşın benim gibi bakan birisinin gözlerinden saklayamamıştı. Büyük ihtimalle hamileydi. Kaç ay sonra doğuracaktı? Daha çok yemesi, içmesi, dinlenmesi gerekmiyor muydu? Neden tedbirli davranmamış, başlarını büyük belaya sokmuşlardı. Hep onlara yakın yürüyor, uyuyor, oturuyordum. Yija, kendi payına düşen yiyeceğin ve suyun büyük bölümünü itiraz etmesine karşın Raza'ya veriyordu. Bilinçli olarak kafilenin en sonunda yürüdüklerinde Raza, ya Yija'ya yaslanmış, ya da Yija, Raza'nın kolundan tutmuş oluyordu.

Doğum ne zamandı?

Raza'daki o değişimler daha çok göze batıyordu.

Onlara nasıl yardım edebilirdim?

En iyisi uzak durmak mıydı?

Başlarına gerçekten de belaların en büyüğünü sarmışlardı.

Yürüyorduk.

Yine kara akreplerin kurduğu tuzağa düşmüştü kardeşler, ikisi akreplere yem olurken sadece seyretmiştik.

Gece çok kısa sürmüştü.

Herkes yorgun argın uyanmıştı. "Hâlâ uykum var" diyorlardı birbirlerine. "Sanki hiç uyumamışım gibi." Öğlen vakti, o uzun mola verildiğinde alevden sıcaklığın da etkisiyle çoğu kardeş uyumuştu. Raza ve Yija da. Merak ediyordum, Rızga ve Peşa, hâlâ bizi takip ediyorlar mıydı, yoksa ölmüşler miydi? Meraktı bu, çölün de yardımıyla tutup çekmişti ellerimden, karşı koyamamıştım. Geldiğimiz yolu geri yürüdüm. Bir tepenin etrafını dolaşırken sancının beni en olmadık yerde avlayabileceği korkusu, onları görmüştüm. Yalnız değillerdi. On üç kişi saymıştım. Benden daha fazla şaşkındılar. Geri dönemezdim, onlara doğru yürümeyi sürdürmüştüm.

40

İki yüz elli bir kişiydiniz.

Medi, esmerleşen yüzünde heyecan, koluna dokununca döndün. Kötü bir haber verebileceği ihtimali yüreğinin koşmasına neden olmuştu. Ağzındaki kumlu şinan parçasını zorlukla yuttun.

"Ne oldu?"

Gözleri nasıl da büyümüştü öyle. Garip bir ışıltı. Deliliğe yakın olmanın işareti değil miydi?

"Konuşsana Medi, ne oldu?"

Alnındaki kumla kaplı terden gölü elinin tersiyle biçtin biçmesine de, bunun hiçbir işe yaramayacağını biliyordun. Göğsüne inan sakallarından tuhaf bir koku yükseliyordu.

"Medi?"

Öksürdü.

"Haklıydın."

Yine öksürmüştü. Ne oluyordu? Neden haklıydın? Ona neler söylemiş olduğunu düşünüyordun. Elini çıplak, esmer kumlu omzuna koyup "Konuş" diyerek sarstın.

"Haklıydın Jiha, güneş, güneş."

Başını çevirip güneşe bakmıştı, "İnanılır gibi değil... Farklı yerlerden de doğruyor...Yani..." Kolunu uzatmış, parmağıyla gösteriyordu, "Ya buradan, ya şuradan, ya da şuradan." Döndü ters tarafa, diğer kolunu uzattı, işaret parmağı bir yeri gösteriyordu. "Ya buradan batıyor, ya şuradan, ya da hiç alakasız yerden... Yani... Kafayı mı yiyorum Jiha? Hiç böyle olur mu? Hatta..." Kolunu yukarı kaldırmıştı, işaret parmağıyla gökyüzünde düz bir çizgi çizdi, "Hatta böyle gitmesi, yani ilerlemesi gerekmiyor mu, sağa ya da sola doğru? Deliriyor muyum Jiha, söyle bana... Ay da öyle... Hiç beklenmedik bir yerde doğup, hiç umulmadık... Mesele o gece... Hani... Yorgundum... Bir türlü uyku tutmayınca... Yani... Hep bu mesele... Ne kadar zaman düşündüm, tam bilmiyorum, sonra baktım sabah oluyor... Jiha, böyle bir şey mümkün mü? Yoksa Doje, güneşi, ayı, zamanı ele mi geçirdi? Eğer deliriyorsam... Tanrı Oğul'a ne oldu Jiha? Ben..."

"Sakin ol Medi."

"Bu mümkün mü? Güneşin ipi kimin elinde? Mesela şu tepe"

"Kardeşim, sakin."

"Şu tepe var ya... Şu... Yarına kadar burada bekleyelim, kalkıp bakacağız ki, başka yerde. Ya şurada, ya da burada. Şurada da olabilir tabii... Söyle bana Jiha, söyle, delirdim mi?"

"Sakin ol kardeşim."

"Eğer her şey böyleyse, eğer delirmemişsem... Eğer..."

Her iki omzundan tutup sertçe kaç kez sarstın, "Sakin" diye bağırdın. Konuşarak sadece duyduğu tedirginliği artırıyordu. Elinle ağzını kapattın, gözlerinin içine bakıp "Sakin ol" dedin, "Delirdiğin falan yok. Anlıyor musun, aklın başında, sana her şeyi

açıklayacağım; ama tek kelime bile etmeden beni dinlemen lazım. Tamam mı? Elimi çektiğimde konuşmayacaksın, oldu mu?"

Çektin elini.

Dudaklarını sımsıkı kapatmıştı. İçindeki fırtınanın kusulmak için nasıl canhıraş saldırılarda bulunduğunu biliyordun.

"Delirmedin Medi, kesinlikle. Senden çok önce bunları fark etmiştim. Bu çölde net hiçbir şey yok. Burası bildiğimiz dünyanın dışında, burası, burası belirsizliğin bataklığı... Geldiğimiz dünyanın gözleriyle bakmamalısın. Burada her şey olabilir, anlıyor musun her şey, mutlaklık, kesinlik diye bir şey yok."

"O zaman Doje."

"Hayır Medi, öyle olduğunu sanmıyorum. Doje'nin bunlarla bir alakası yok. Sana kesin cevaplar veremem ama. O kadar çok düşündüm ki üzerine. Hayır, bunlar Doje'nin işi falan değil."

"Diğer kardeşler niye fark etmiyorlar?"

Medi'nin gözlerinde aynı ışıltı, yüzündeki o ifade her an kırılıp dökülecekmiş gibi duruyordu.

"Onlar gökyüzüne, çevrelerine değil, ilerleyecekleri yöne, birbirlerine ve Pola'ya bakıyorlar sadece."

"Söylemeliyiz."

"Hayır."

"Kesinlikle söylemeliyiz."

"Olmaz Medi, şimdi olmaz, zamanı gelince."

"Ben... Daha... Fazla... Yani... Eğer bu şey... Dayanmak..."

Kolundan tutup sıkabildiğin kadar sıkmıştın.

"Sakin ol. Böyle yaparsan ipin ucunu kaçıracaksın. Elbette bütün bunların bir açıklaması var. Mutlaka bulacağız, tamam mı? Daha sabırlı olmalısın. Söz veriyorum sana, o temel nedeni..."

Araya kısa suskunluklar bile koymadan konuşuyor, onu rahatlatacak şeyler söylüyor ama dillendirdiklerinin çoğuna da inanmıyordun. Çölü anlayacağını, her şeyi açıklığa kavuşturacağını hiç sanmıyordun. Kendini Medi'ye cesaretliymişsin, hiçbir güven sorunu yaşamıyormuşsun gibi gösteriyordun. Sözler veriyordun her şeyin daha iyi olacağına dair...

O günden sonra Medi yanından ayrılmak gibi bir şey yapmamıştı. Dört elle tutunmuştu sana, bıraksan kuyuya yuvarlanacağını sanıyordu. Bu durum zamanla canını sıkmaya başlamıştı. Kafilenin en arkasında yürürken dönüp bakıyor ve Rızga ile diğerlerini görmeye çalışıyordun.

Ne olmuştu onlarla ilk karşılaşmanda?

Seni görünce kaçıp uzaklaşmamışlardı. Nasıl o kadar kalabalıklaştıklarını soruyordun kendine. Durmuşlardı karşında, on üç kişiydiler. Çok önceden kaybolduklarını sandığınız iki kardeş de aralarındaydı. Yine İsimsizler, sonradan öğrendiğine göre hayatta kalmış olanlar Rızga ve Peşa tarafında bulunmuşlardı.

"Beni dinlemelisin" demişti Rızga.

Anlattıklarından bazıları zaten senin de kuşkulandığın şeylerdi. Rızga, Pola, Rij ve özellikle isim vererek birkaç kardeşi Doje'nin bedenleşmiş hali diye adlandırıldı. Zenan'ın kimi komplolar kurmuş olduğunun altını ısrarla çiziyordu. Öfkeliydi, çaresizliği öfkesini hep öyle keskin halde tutuyor, söylediklerinin doğruluğuna bütün yüreğiyle de inanıyordu.

Bitirdiğinde, Pola ve adını saydığı diğer kardeşlerin Doje'yle bir ilişkilerinin olmadığını özellikle belirttin. "Evet, kimi şeyleri yanlış yaptılar; ama bu kesinlikle o tür bir değerlendirmenin doğru olduğu anlamına gelmiyor." İkna etmeye çalıştın çalışmasına da, onun da kulaklarının görünmez duvarlarla örülü olduğunu, gözlerinin görmek istediklerinin dışında başka bir şeyi görmeyeceğini anlamıştın. Kardeşler arasındaki o kanlı çatışmada haritanın kopyasını Zenan ele geçirmiş ve hemen onu imha etmişti. Rızga, "Yeni bir kopya elimde olsaydı Pola'dan daha çabuk ulaşacaktım Gökkuşağı'na" deyince cevap vermek gibi bir şey yapmadın. Yanlarından ayrıldığında "Bir daha sizinle konuşmayacağım. Kafileden mümkün olduğunca uzak durun ve sakın bir delilik de yapmaya da kalkışmayın" demiştin.

Pola, ya da kardeşlerden herhangi birinin Rızga ve arkadaşlarını fark etmesinin yaratacağı sonuçlar üzerine düşünüyordun. Gözlerini kırpmadan tümünü yok etmeye çalışacaklardı. İsyan ve

çöle çıkıştan sonra bütün yaşadıklarının, acılarının intikamını onlara kusacak, cesetlerinin üzerinde "Bu Doje'ye karşı bir zafer" diye haykırıp sevineceklerdi. Şöyle bir korkun da vardı: Ya aralarında birini yaralı yakalarlarsa, ya o da senin onlarla buluşup konuştuğunu söylerse? Böyle bir ihtimalin varlığı, boğazına dayanmış kılıçla yaşamak anlamına geliyordu.

Yürüyordunuz, hep yürüyordunuz. Rüyalarınızda bile yürüyordunuz. Yürüyerek yaşayan hayvanlara dönüşmüştünüz. Gökkuşağı'na ulaştığınızda bir süre sonra oturmaktan sıkılıp yeniden yürümeye başlayacağınızı düşünüyordun. Çöl ise bazen sizi yürütmemek için elinden geleni yapıyordu. Yine böyle bir yürüyüşte kardeşlerden biri "Artık yeter" diye bağırmış, dizlerinin üzerine çökmüş, kılıcını karnına gömerek, size "Dur" diyecek zaman bile bırakmamıştı. Pola "O bir inançsız, o yenilmiş biri, onun ruhu Doje tarafından tüketilmiş" diyerek gömülmemesini istemişti. Karşı koymalıydın, mezar her cesedin hakkıydı, bu hakkın ne adına olursa olsun gasp edilmesi ise zulümdü. Suskun kalma zehrini içmiştin ama.

Kumdan dünya.

Sizi kendi ateşinde yakan güneş.

Yürüyordunuz.

Dağlara dair hiçbir işaret yoktu. Haritanın yanlış yorumlandığını düşündüğünden kutsal bir emanetmiş gibi ortaya çıkarıldığında etrafında oluşan o dar çembere bütün cesaretini toplayarak sen de katılmıştın. Şaşkınlık konduğu dalda öyle uzun boylu kalmamış, kanatlanıp uzaklaşmıştı. Pola, geldiğin için memnundu. Ne de olsa Demirci'yle en çok görüşüp konuşan kişilerden biriydin. Uzak durmuş olmanın Pola'yı hep huzursuz ettiğini biliyordun, seni de yanına alırsa daha da güçlenecekti.

Her seferinde haritayı uzun uzadıya inceliyordun. Daha önce de kaç kez bakmıştın. Her şey çok açıktı, anlaşılmayacak gibi de değildi. O zaman neden hâlâ dağlara ulaşmamıştınız? Dağlardan sonrası tereyağından kıl çekmek kadar kolay olacaktı. Hep içinden kendi kendine tekrarladığın o soruyu nihayet Pola'ya da sor-

dun; Demirci, ona farklı olarak ne söylemişti? Haritada çok açık olan işaretlerin nasıl bir simgesel anlamı olabilirdi? "Zamanı gelince paylaşacağım seninle" demişti.

Haritaya dair kuşkuların durmadan çoğalıyor, sesleri daha da gür çıkıyordu. Hatta zamanla öyle bir hal aldı ki, sonunda Gökkuşağı Ülkesinin varlığından bile şüphelenir oldun. Cılızdı ama, yine de elinde onu susturacak bir şey bulunmuyordu. "Gökkuşağı Ülkesi diye bir ülke yoksa, o zaman ne yapacağım" diye soruyordun kendine. Karanlıkta havada asılı halde duran bir ağaç hayal ediyordun. En üst dalında tek bir yaprak vardı, işte o sendin, düşmek üzereydin. Eğer düşersen sonsuzlukta bir başına sürükleneceğini hayal ediyordun. Hep yalnız. Ne dönüş imkanı vardı, ne de varılacak bir yer. Hep, hep düşecek olmak...

O sabahı da unutmayacaktın.

Haykırışlarla fırlamıştın ayağa, Medi de iki adım ötende doğrulmuş, uykunun yarısı kırılmış penceresinden ne olduğunu anlamaya çalışıyordu. Şanslıydı, sarılabileceğin bir dalın yokken o sana tutunmuştu. "Ölüm yine kaçımızı aldı?" diye mırıldanıp kardeşlerin kümelendiği yere gitmiştin.

Hep aynı şeydi.

Çöl, öyle darbeler indiriyorduk, uzun süre kendine gelemiyordun.

Karşında dört kardeşe ait iskelet. Sanki aylar önce ölmüşlerdi, bir parça et, ya da tek damla kan bile yoktu. Kardeşlerden biri en yakın iskeleti işaret edip "Kafasının içinde büyük kırmızı karıncalar var. Et yiyen karıncalar..." Sonra da iskeletlerin arasında bulunan üç küçücük tepeyi işaret etti, "Bunlar da yuvaları. Akşam karanlığında fark etmemişler."

Karıncalar tarafından yenilebileceğini düşündün. İskeletlerden biri seninki de olabilirdi. "Ölüm hem çok uzak, hem de bir o kadar yakın" diye mırıldandın. Sanıcının çığlığı. Biliyordun, karnına doğru tırmanacaktı. Güneşe çevirdin başını, dalga geçer gibi dünkü yerden kaç mızrak uzakta doğmuştu.

O akşamdı, Medi koluna dokunduktan sonra yıldızları işaret etmiş "Görüyor musun Jiha, yer değiştiriyorlar" demişti, "Evet" diye mırıldanmıştın; "En iyisi uyumak."

Sabahleyin Pola kardeşlerin toplanmasını istemiş, siz de etrafında kalın o çemberi oluşturmuştunuz. Yija ve Raza yanında durmaktaydı. 'Gerçektende hamile' diye düşünmüştün.

Pola gözlerini kapatmış, her iki elini yukarı kaldırmıştı.

"Gece, uyurken, Demirci, Yani Tanrı Oğul'un beni seyrettiğini gördüm. 'Söyleyeceklerimi yüreğine taştan harflerle yaz' dedi, sonra da ..."

41

İki yüz kırk dokuz kalmıştık.

Diğer on üç kişiyi bu sayıya dâhil edip etmemek konusunda çelişkiliydim.

Ölüm her ne kadar sıradanlaşmışsa da, o iki kardeşin öldürülmesi esnasında gözyaşlarımı engelleyememiştim.

Ateşin başında kendi aralarında konuşuyorlarmış. Birisi "Bazen haritada yanlışlık mı var diye düşünüyorum. Neden hâlâ bu kahrolası çölde dönüp duruyoruz" demiş. Diğeri de "Demirci'yle bir kez konuşma fırsatım olmuştu. Mağaradaydık, neye kızdığını bilmiyordum; ama soruma birkaç cümleyle cevap vermişti. Kimi zaman onun Tanrı Oğul'un bedenileşmiş hali olmadığına dair içimde kuşkular yeşeriyor" diye cevaplamıştı onu.

Tesadüfen oradan geçen kardeşi fark etmedikleri için konuşmaya devam ederken birbirlerinin kuşkularını daha da derinleştirmişler. Dinleyen kardeş duyduklarının tümünü Zenan'a, Zenan da Pola'ya aktarmıştı. Akşamleyin tek ateşin etrafında toplanmıştık. Pola, kulak misafiri olan kardeşten bütün duyduklarını bir kez daha anlatmasını isteyince bu anında yerine getirilmişti. Sonra o iki kardeşe "Konuşun" dedi. Önce inkâr ettiler, Pola'nın "Yüreklerinizi Tanrı Oğul'un ışığına açın, fazlasıyla merhamet gösterecektir size. Af etmek onun elindeki diğer kılıçtır" demesi üzerine birbirlerini suçladılar, ardından da o konuşmayı yaptıklarını kabul edip "Yorgunduk, uykusuzduk, ne söylemiş olduğumuzun farkında değildik" diyerek af dilediler. Pola "Hayatlarınız hakkında söz hakkı bütün kardeşlerindir" demişti. Bu onların ölüme mahkûm edilmesi anlamına gelmekteydi. Nitekim öyle de oldu. Her kalkıp konuşan onları Doje'nin piçi olmakla suçlamıştı. "İçimizdeki Doje ruhlular" diyorlardı. Konuşan ağızlar farklı ama söylenenler aynıydı. Ölüm kararının infazı küfürler, lanetlemeler arasında çemberin hemen dışında başları vurularak yapılmıştı. Cesetleri elbette gömülmedi. Pola "Çölü yenmemiz, Gökkuşağı'na ulaşmamız için inançsızlığın da kökünü kurutmamız gerekiyor. Zafere ulaşmak için acımasız olacağız" diyerek uzun, etkileyici bir konuşma yapmıştı. Her iki cümlesinden biri ise "Beja gibi olmak"tı.

Patlamak üzereydim. İçimdeki o sesler bir an bile olsun bana rahat vermiyorlardı. Pola'yla harita meselesini konuşmalıydım. Gökkuşağı'nın olmayabileceğini anlatmalıydım. Binde bir ihtimaldi; ama belki bu mutlak imanda bir çatlak yaratabilirdim. Eğer bunu başarabilirsem sonrası kendiliğinden gelecekti. Öldürülme olasılığım beni engelliyordu. Bunu çok kolay yapmayacaklarını da biliyordum. Sıradan bir kardeş değildim, Demirci'yle yakın ilişkim olmuş, isyan sırasında çok önemli görevler üstlenerek hepsini de başarıyla yerine getirmiştim. Yani kendimi fazlasıyla kanıtlamıştım. Yine de konuşmanın bedelinin ölüm olacağını göz ardı edemiyor, bazı gerçeklerin diğerleri tarafından

nasıl da görülmediğine hayret ediyordum. Haritaya göre çoktan Gökkuşağı'na ulaşmamız gerekmiyor muydu? Diğer şeyler de vardı. Bakıyor ama görmüyorlardı. Görmeyeceklerdi de, ta ki birileri gözlerinin içine sokana dek. O zaman görmek zorunda kalacak, bu da başka sesleri duyarak farklı biçimde düşünmelerini getirecekti. Gerçeği onların gözüne saplayacak kişi ise benden başkası değildi.

Şunu da düşünüyordum; Demirci, neden çöle çıkmamızı istemişti? Yani eğer Gökkuşağı Ülkesi yoksa, bunda farklı bir amacı mı vardı? Bir şeye hem inanmak, hem de inanmamak durumu ilginçti ve ben yaşayarak bu ilginçliği normalleştirmeye çalışıyordum. Gökkuşağına inanıyor muydum? Çoğu zaman buna cevabım evetti. Demirci, oradan gelmemiş miydi? Hedefimizdi, yaşamımızı orada tamamlayacaktık, öyle umuyordum. Bazı zamanlarda ise inancım sarılıyor, 'Belki de yoktur' diye düşünüyordum. Kuşkularım iyice derinleştiğinde "Olsaydı, şimdiye kadar çoktan ulaşmıştık" diyor ve Demirci'nin farklı bir amacı olabileceğini ileri sürüyordum. Bir haritayla çöle çıkmamızı istemişti; ama bu yeni ülke içinde değildi. Çölde olgunlaşacak, demir kadar setleşerek, kölelikten kalan bütün kir ve paslarımızdan arınacak, sonra da ülkeye geri dönüp Esmerler sistemini yıkacaktık. Çöl, bizim için sadece kendimizi tanımamızı, değiştirmemizi sağlayacak bir okuldu. Demirci sonradan açıklamak kaydıyla bunu bilerek bizden saklamıştı. Haklıydı da. Sadece yüz inançlı, sağlam, savaşmasını bilen adam bile Esmerler sistemini yerle bir edebilirdi. Hep aynı şeyi söylüyordum ya; inanç bazen ruhsuzlaştırıp hayvandan bile aşağı seviyeye düşürerek köleliği bir yaşam biçimi haline getiriyor, kimi zaman da ölüyü diriltip zavallılardan yenilmez bir ordu yaratıyordu. Sonra 'yanlış düşünüyorum' diyordum. 'Demirci o ülkeden gelmişse, amacı bizi de oraya götürmekti.' Böylesi zamanlarda da Gökkuşağı'na yeniden inanmaya başlıyordum.

Düğümlenmiştim.

Medi dışında biriyle konuşmalıydım. Atar ve Bena uzak duruyorlardı benden. Ya Pola'yla sonuçlarına katlanmak kaydıyla pay-

laşacaktım düşüncelerimi ya da Jano'yla. Elbette risksiz olanı seçtim. Yanımdaki son şinan parçasını da önceki akşam bitirmiştim, gittim yanına ve ondan bir tane istedim. Uzun mola zamanıydı, tepeyi işaret edip "Konuşalım" dedim. Beyaz uzun saçları, sakalları ve esmer yüzüyle suskunluğunu da alıp yanımda yürümeye başlamıştı.

"Bazı kuşkularım var Jano" dedim. Yüzünü asmıştı, böyle konuşmaları sevmezdi.

"Herkesin kendince kuşkuları vardır, sadece ölüler kuşku duymazlar."

"Ama benimkiler önemli."

"Herkesinki kendince önemlidir."

"Eğer paylaşmazsam?"

"Bana göre bunu hiç yapmamalısın. Kuşkular içte tutuldular mı bir süre sonra kelebekler gibi ölürler. Ama eğer başka bir kulağa aktarılırlarsa kaplumbağa kadar uzun ömürlü olurlar ve hep kendileriyle meşgul ederler."

Konuşmaktan kaçıyor olması kızdırmıştı beni.

"Eğer dinlemek istemiyorsan"

Öfkelendiğimi anlamıştı.

"Buraya kadar geldik, boş dönmeyeyim."

Çelişkiye düşmüştüm, kendimle kıyasıysa tartışırken o kuşkularım son derece akla yatkın görünmüşlerdi gözlerime. Sağlam. Oysa başkasına aktarılma zamanı gelip çattığında çocukça şeylermiş gibi bir his kaplamıştı içimi.

"Ee, ne oldu, vaz mı geçtin?"

Sesinde alay vardı.

"Hayır."

Bu saatten sonra ne varsa dökmeliydim ortaya, hiç olmazsa rahatlardım.

"Mesel şu; bence harita yanlış, ya da eksik."

Başını kaldırıp gözlerimin içinde baktı, yüzü kırış kırıştı. Beyaz kaşları birleşmişlerdi.

"Ee?"

Neden öyle alaysı yaklaşıyordu.

"E'si mi var, çölde dönüp dolaşıyoruz."

"Biliyorum."

Alay edip etmediğini anlamak için yüzüne dikkatlice baktım.

"Biliyorum mu dedin?"

"Evet, hem de epey zamandır."

"Peki o zaman... Neden... Yani neden benimle paylaşmadın?"

"Bunun ne yararı olacaktı ki?.. Kalkıp da kumdan tepeler, diğer şeyler yer değiştiriyor, şu şöyle oluyor, bu böyle oluyor deseydim, bu seni çöl karşısında güçsüz bırakmak anlamına gelecekti."

Demek, demek tepeleri de fark etmişti ha. Benim için bu büyük bir sevinç kaynağıydı.

"O dediklerini ve daha bir çok şeyi biliyorum; yine de kendimi güçsüz hissetmiyorum."

"Sen olmayabilirsin; ama diğerleri için durum farklı. Yüreklerindeki ateşi söndürmek onları öldürmekten beter hale sokacaktır."

"Peki haritanın yanlış olduğunu biliyorsun da neden hâlâ kardeşlerle birliktesin?"

Öksürünce eliyle ağzını kapattı. Sorumun cevabını gerçektende merak ediyorum. Elini ağzının önünden çekince avucunda kumlu ıslak bir leke olduğunu görmüştüm

"Gökkuşağı Ülkesine inanmıyor musun Jiha?"

Soru anında kayaya dönüşerek düşmüştü önüme. Jano hakkında yanılmamıştım, o suskunluğunu da söze çevirmişti, üç bakıp gören gözünden hiç bir şey kendini saklayamazdı. Aramızdaki diğer bir fark ise o durgun, ancak derin mi derin suydu, dağları yutsa yine de taşmaz, dev kayalar düşse içine ufacık bir dalga bile yaratmazdı.

"İnanmak mı? Bazen... Yani aslında çoğunlukla... Bazen de inanmıyorum."

"Peki o zaman sen niye kardeşlerle birliktesin?"

İşte yine aynı şeyi yapmış, sorumu cevaplamam için tutup önüme koymuştu.

"Bekliyorum. Uygun anı. Yani daha netleştirmedim; ama şu ağırlık kazanıyor: Demirci, çöle çıkmamızı istedi istemesine de, bu Gökkuşağı'na gitmek için değildi. Çöl bizim için sadece başarıyla geçmemiz gereken bir sınav, sonra ülkeye dönüp Esmerler sistemini yıkmamızı..."

Konuşmasını, bir şeyler söylemesini bekliyordum. Oysa o suskunluktan kanatlarını takmış, kim bilir nerelere doğru uçuyordu. Kardeşlerden biri büyülenmiş gibi kalabalıktan kopmuş, uçsuz bucaksız düzlükte büyük adımlarla ilerliyordu. Su hayali eğer müdahale edilmezse onu ölüme kadar da ardında sürükleyecekti. Üç kardeş peşine düşmüşlerdi, yakalayınca yere yıktılar, bağırıp çağırırken çırpınıyordu da. Zorla geri götürülmüştü.

Suskunluğu ölümsüz müydü?

Sanki karıncalar beni lokmalara ayırıyordu.

Sabır, susuzluğa ve güneşten yağan, kumdan yükselen alevlere dayanamayıp koşar adım yanımdan uzaklaşınca sormak zorunda kaldım.

"Doğru mu düşünüyorum?"

İrkildi, döndü, beni görünce gözlerinde bulutlar uçuşmuştu.

"Ha... Ne?"

"Söylediklerim hakkında ne düşünüyorsun?"

Beyaz sakalını parmaklarıyla taradı, eline bulaşan kumu iki üç kez silkeledi.

"Gökkuşağı varsa da oraya ulaşmayacağız. Mesele yolun kendisi."

Anlamamıştım.

"Hangi yol?"

Çok uzun konuşmuş, bütün ayrıntılarıyla anlatmıştı da, anlamamakta ısrar ediyormuşum gibi gözlerimin içine bakmıştı.

"Köle olarak doğduk, köleden bile daha aşağı bir yaşam sürmüyor muyduk? Ama isyan ederek yakıp yıktık, efendileri öldürdük, çöle çıktık, hiç kimsenin Tanrı Oğul'un bile yapamayacağı şeyi yapıp çöle karşı da savaşmaya başladık. Özgürüz. Üstelik her an susuzluktan kavrularak, güneşin ateşten pençelerinde pişerek,

karanlığın buzdan ağzında soğuktan titreyerek, ölerek, öldürerek bu özgürlüğün bedelini ödüyoruz. Hiç kimse bizim kadar özgürlük için bunca acıya katlanmamıştır, katlanmayacaktır da. Özgürlük ateşten dağ değil mi sırtımızda, etimizi yiyip kanımızı içmiyor mu? Köle doğduk, özgür ölecek, sonsuza kadar da özgür kalacağız. Bunun değerini anlıyor musun? Yol, yani her şeye karşı anı anına verdiğimiz bu mücadele!"

Bu kadar uzun konuşabileceğini asla tahmin edemezdim. Jano için konuşmak denilen şey kaç kelimeyle yapılmalı, son derece cimri olunmalı, her kelime de çok iyi seçilmeliydi. Anlaşılması zor düşünceler bile mümkün olduğunca az sözle ifade edilmeliydi. Anlayan öyle de anlardı, anlamayana günlerce anlatılsaydı da bir şey değişmeyecekti. Hâlâ birçok sorum olmasına karşın tereddüdümü yok edememiştim. Hem sorsam bile belki de geçiştirecekti. Konuşmak onu yoruyordu. Söyledikleri üzerine düşünüyordum. Olaya hiç böyle bakmamıştım. Demek ki, farklı açılardan bakınca farklı sonuçlara varılabiliyordu. Pola ve kardeşlerin ezici çoğunluğu haritaya inanıyor, Gökkuşağı'na ulaşacaklarını sanıyorlardı. Jano'ya göre harita tamamen yanlıştı, Gökkuşağı ülkesi yoktu, Demirci bize her an bedelini ödemek şartıyla özgürlüğü, özgürce ölme şansını vermişti. Ben ise ülkeye dönüp yeni bir ayaklanma başlatmayı düşünüyordum. Yani elbette kendi görüşümün üzerine öyle ayrıntılarıyla durmamış, bütün yönleriyle netleştirmemiştim, kuşkularım, yine de benim açımdan ağırlık kazanan buydu.

Ona Raza ile Yija meselesini de sormak istiyordum.

Zamanın hiç kural tanımayan o akışını...

Diğerlerini...

Başka bir sefere ertelemek zorundaydım. Kardeşler yeniden yola koyulmuşlardı. Onlara doğru yürürken koluma dokundu. "Tüm gördüklerin, işittiklerin, düşünerek karanlıktan çıkardıkların içinde kalsın. Mesele bu yürüyüşün her ne pahasına olursa olsun sürmesi" demiş ve konuşmama fırsat vermeden uzaklaşmıştı.

Yija ile Raza'nın yanına gittim. Medi beni görünce gülümsemişti. Raza'nın karnına bakıyordum fırsat buldukça. Büyümüştü. Acaba doğum ne zaman olacaktı? Düşüremez miydi? Belki de her ikisiyle açık açık konuşmalı, bu meseleyi nasıl çözebileceğimiz üzerine birlikte kafa yormalıydık.

Kardeşler kafilesi neden durmuştu?

"Zehirli yılanlar, yüzlerce zehirli yılan" bağırışı kulaklarıma saplandığında sancı da anında çığlığa dönüşmüş ve mızraklaşarak karnıma doğru fırlamıştı.

42

İki yüz kırk sekiz kişi kalmıştınız.

Çöle karşı savaşabilmek için tutunacak bir dal, sırtın yaslanılması için bir dağ ya da yürekte o gür ateş hep yanmalıydı. Zaten çöl de her türlü silahını, koşulların zorluğunu kullanarak bu tutunacak dalı kırmaya, dağı yerle bir etmeye, o gür ateşi söndürmeye çalışıyordu. Her şey bunun için değil miydi? Çölün sonsuzmuş gibi görünen boşluğunda tek başınaydın. Nereye baksan o belirsizliğin bataklığı. Dolaysıyla diğerlerine göre daha fazla direnmen, bunun için daha çok güç harcaman gerekiyordu, yapmaya çalıştığın da buydu. Birlikte, sırt sırta, omuz omuza direnmek, böylesi ortak bir mücadelenin tarafı olmak, ya da kendini ortak yaratılan bedenin parçası olarak görmek harcanması gereken güç miktarını azaltıyor, daha kolay direnmenin zeminini yaratıyordu.

Demirci'nin çöle çıkma isteminin altında geri dönüşün ve yeni bir isyan amacının yattığı düşüncesine tutunmuştun. Haritanın yanlışlığı neredeyse kesinse, Gökkuşağı diye bir ülke yoksa, çölde kardeş cesetlerinden bir iz bırakıp dolaşmanın ne anlamı vardı ki... 'Dönüş ve büyük isyan' diye tekrarlıyordun hep. Yüreğinde yanan ateş mavi ve kırmızıydı, kuşkularını ağaç dallarıymış gibi kırıp o ateşe atarak daha da gürleşmesini sağlıyordun.

Bir ayine dönmüştü haritanın Pola tarafından açılıp gösterilmesi. Bakışlar, duruş, yüz ifadeleri anında değişiyordu. O dar çembere katılmayan bütün kardeşler kutsal zamanlar yaşanıyormuşçasına sessizleşiyor, gözlerini çemberin bulunduğu yöne dikerek ibadet ediyorlarmış gibi öylece bekliyorlardı. Hep gidiyor, artık ezberlediğin haritaya bakıyor, düşünüyor, yanlış olduğundan iyice emin olarak oradan ayrılıyordun. Kardeşlerin sana olan yaklaşımları da değişmişti.

O gün büyük sayılabilecek bir çalılığa ulaşmıştınız. Kaynak ise küçüktü; ama yine de herkes susuzluğunu gidermişti. Toprağı kazıp şinanlara rastlayınca buna şaşırmamıştınız. Suyun, otun, çalıların yani yaşama dair bir işaretin olduğu her yerde şinanlar da mutlaka vardı. Bir parça yemiş, o hafif tuzlu tat ağzında yayılırken doyduğunu hissetmiştin. Yola koyulduğunda Medi vardı yanında, Atar ve Bena da. Neden her harita açıldığında o dar çembere katıldığını merak ediyorlardı. Bena, bunu açıkça sormuştu da. Düşündüklerini onlarla paylaşmalı mıydın? Ne demişti Jano, asıl önemli olan özgürlüğü ortaya çıkaran mücadele, yani yolculuktu, bunu olumsuz etkileyen her şey çöle hizmet edecek, kardeşlerin güçsüz düşmesini sağlayacaktı, bu ise yapılabilecek en büyük kötülüktü.

"Haritada hangi yönde ilerlememiz gerektiği üzerine düşüncelerimi söylüyorum" dedin.

"Yoksa şimdi çoktan Gökkuşağı'nda olmamız lazımdı" diye konuşmuştu Bena.

Sohbetiniz istemediğin bir yöne doğru ilerliyordu. Suskunluğunu söylenenlere hak verdiğin şekilde değerlendiren Atar devam etmişti:

"Belki de çoğu zaman yanlışlık yapılıyor. Şu an bile Gökkuşağı'nın tam tersi yönde yürümediğimizin garantisi var mı?"

Cevap vermemiştin. Kardeşler kafilesinin ortasına, yani size doğru bir şey ilerliyordu.

Durmuştunuz.

Gözlerini kısmış, o şeye dikmiştin. Nasıl da hızla yürüyordu öyle. Kumdan yükselen sıcak buhar görüntüyü muğlâklaştıran bir perdeye dönüşmüştü. Belki de yanlış görüyordun, su hayali gibi bir şey de olabilirdi.

Kardeşler bunduğunuz yerde toplanmışlardı, bazılarının silahları ellerindeydi.

Size doğru ilerlemeyi sürdüren şeyin insan olduğundan emindin artık. Rızga'nın gurubundan bir kişi olabilirdi, ya da çölün kalleşçe oyunu. Kafanın içinde birbirlerini kıran düşünceler. Belki de Rızga ve diğerleri ölmüştü, gelen ise kurtulan tek kişiydi ve sizleri o saldıran şey hakkında uyarmak için acele ediyordu. Çöle çıkmış başka İsimsizlerden biri de olamaz mıydı?

Soruların cevaplandırılmaması durmadan çoğalmalarıydı. Sabır ise tek gerekli şeydi.

"Kim bu?" diye mırıldandı Medi.

Tam karşınızda durarak yüzlerinize oldukça dikkatli şekilde bakmaya başlamıştı. Çok zayıftı, neredeyse yürüyen iskeletti, nasıl hâlâ ayakta durduğuna hayret ediyordun, yüzü o kadar küçülmüştü ki, yumruğun kadar bile yoktu, gözlerinde tuhaf bir parıltı. Tanıyordun sanki.

Pola, Rızga ve diğerleri de gelmişlerdi yanınıza.

Neden kahkaha atmaya başlamıştı yaşayan iskelet? Delirmek böyle bir şey miydi?

Onu nereden tanıdığını düşünüyordun.

Bazı kardeşlerin eli kılıçlarındaydı. Olağanüstü bir şey ya da emirde hemen atılacaklardı.

Güneş, görünmeyen ateşten damlalarıyla yakmaya devam ediyordu. Aldığınız her nefes o ateşi yutmak, içinizdeki çölü büyütüyordu.

"Beni tanımadınız mı?" diye bağırdı.

Sesi kapıyı açan anahtar olmuştu,"Demirci" diye mırıldanmak istedin; ama yapamadın. Görünmeyen bir pençe boğazını sıkıyordu. Sessizlik bozulmuştu nihayet, kardeşlerden yükselen uğultudan soru işaretleri yağıyordu kuma. İmkânsızdı. Çölde her şey olabilirdi; ama ölüler dirilemezdi. Sancı fırlamıştı ininden, anında da kılıca dönüşmüş, kemiklerini hevesle oyuyordu öyle. Daha rahat nefes almak için açtın ağzını. Gözlerini Demirci'ye mühürlemiştin. Hayır, yüzü benzemiyordu, bedeni de. Sadece sesi ve gözleri. Çöl, nasıl bir oyun oynamaya çalışıyordu? En büyük darbesini vurmak üzere miydi? Kardeşler, Demirci'ye inanıp Gökkuşağı'na ulaşacaklarını sanarak direniyorlardı. Pola da hep bunları tekrarlamıyor muydu? Bu hepsinin göğüs kafesinin altında çarpan ortak yürekti. Tek ateş. Tek nefes. Çölün yok etmek istediği şey tam da buydu. Kardeşlerin inancı bir kez kırıldı mı üç gün bile çöle karşı direnemeyeceklerdi.

Sancı artık karnındaydı.

Bütün bedenin tere bulanmıştı.

Nefessizliğin yarattığı zindanı yıkmaya çalışıyordun.

"İçinizden biri bile beni tanımadı mı?"

Pola'nın, Rij'nin, Kala ve diğer birkaç kardeşin ona doğru yürüdüklerini gördün. Seninle aynı şeyi düşündüklerini anlamıştın, ama ağızlarını açıp "Sen Demirci'sin" demeyeceklerdi. Zira ortada bir tuzak olabilirdi.

Ölüler dirilmezdi; ama durup dururken çölde ortaya çıkan birisi de "Ben Demirci'yim" demezdi. Çölün her şeyi yapabileceği konusunda cılız da olsa çelişkilerin vardı. İşin içine Doje ya da Tanrı Oğul'u karıştırmak istemedin. Böylesi bir yaklaşımdan çok önce vazgeçmiştin.

"Ben Demirci'yim" derken tıpkı Demirci gibi o büyük nasırlı ellerini öne doğru uzatmıştı; kabul etmeliydin, hareketleri, duruşu da ona fazlasıyla benziyordu. Kardeşlerin yarattığı uğultunun gölgesinde ona doğru tam üç adım attın. Rij "Ne diyor bu böyle?" diye mırıldanmıştı. Pola'nın bulunduğu yöne çevirdin başını, yüzünde deprem, inancın duvarı sarsılıyordu.

Birkaç adım ötendeydi. Gözlerini kısmıştın. Sağ elini sancının kesmek ister gibi karnının üst bölümüne bastırıyordun. Asla mümkün olmayacak bir şey duruyordu karşında. Aynı hayali onca insan birlikte göremezdi. Bunun mutlaka farklı bir açıklaması olmalıydı.

"Hepiniz ne kadar da değişmişsiniz öyle. Esmerleşmişiniz. Üstelikte birbirinize de çok benziyorsunuz. Ben de fazlasıyla değiştim tabii. Neden konuşmuyorsunuz? Bunca zamandır sizi arıyordum."

Kardeşlerden biri "Lanet olsun Doje'ye" diye mırıldanarak herkesin düşündüğü şeyi söze dökmüştü.

Etrafındaki çember daha da daralmıştı.

Sana doğru döndü aniden, saldırıya uğramış gibi geri çekilmek istemiş ama yapamamıştın, sancı ayağına bağlı zincirdi, kıramayacaktın da.

"Sen...Sen... Tabii ya Hızlıayak'sın!"

Yüzünün ortasına büyükçe bir taş çarpmışçasına sarsılmıştı. En beklemediğin şeydi, kafanın içindeki bütün o sesler başları vurulmuş gibi sessizliğe gömülmüşlerdi. Bu neydi böyle? Hem Demirci olduğunu söylüyordu, hem de geçmişe ilişkin şeyleri dile getiriyordu.

"Sen de Lanetyüz'sün" deyip Pola'yı işaret etmişti.

Kardeşler aynı şaşkın, korkmuş, öfkeli yüz ifadesini paylaşıyor, "Lanet olsun Doje'ye" diye tekrarlıyorlardı. Çok, çok uzaklarda bir böğürtü yükselmişti.

"Sen Demirci olmazsın, çünkü o öldü, bizim için kendini feda etti. Şimdi, yukarıda, gökte o ışıklı sarayda..."

Konuşan Pola'ydı, yüzündeki deprem susmuştu, inancın duvarı eskisi gibi sapasağlamdı, rüzgârsızdı. Gözlerindeki o ışık aynıydı. Ses tonundaki kararlılık diğer kardeşlere doğru atılmış, onları da içine almıştı.

Gülümsemişti Demirci olduğunu söyleyen. Kabul etmek istemiyordun; ama gülümsemesi de ona çok benziyordu. "Ölmedim" dedi, "Yaralıydım. Ben de öleceğimi sanmıştım.Siz gittikten sonra

İsimsizlerden arkada kalanlarca tarafından kurtarıldım... Yani gözlerimi açtığımda bilmediğim bir yerdeydim. Beni o halimle oradan uzaklaştırmışlardı. İyileşmem uzun sürdü, sonra da sizi bulmak için" sözünü tamamlayamamıştı, Pola, "Yalan söylüyorsun" diye haykırmıştı. Bu haykırış diğer kardeşler için 'tehlikeyi savuşturmaya hazır olun' anlamına gelmekteydi.

"İnanmamaktaki ısrarınızı anlıyorum. Ben de sizi tanımakta zorlandım. Hatta ilk gördüğümde farklı bir ırk olduğunuzu bile düşündüm. Öldüğümü sanıyordunuz, bunun yarattığı şaşkınlığı yaşıyorsunuz. Hatırlamıyor musunuz, isyan başlamadan önce ben..."

Kimi şeyleri ayrıntılarıyla anlatmaya başlamıştı. Demirci'den başka kimse onları bilemezdi. Konuşmasını sürdürürken sana dönüp "Unutmadın değil mi Hızlıayak, o tepede, o kayanın yanındaydık" diyerek sadece ikinizin bildiği şeyleri söze dökmüştü. Her kelimesini kulaklarınla yakalıyor, düşüncenin balyozuyla kırmaya, içinde saklı olanı dışarı çıkarmaya çalışıyordun. Yaralı halde kurtuluşuna ilişkin anlattıkları son derece akla yatkındı, böyle bir şeyin olması mümkün değil miydi?

Konuşuyordu hâlâ. Bazen dönüp kardeşlerden birini işaret edip "Sen şusun, hatırlıyor musun aramızda şöyle bir konuşma ya da olay geçmişti" diyordu.

Elbette karşınızda duran Doje olabilirdi, tutup Demirci'nin kılığına girerek size en son darbeyi vurmaya çalışıyor olma ihtimali de vardı; ama bu olasılık çok, çok cılızdı. Yıllar önce o sınırı yıkıp yolun diğer tarafına geçtiğinde Tanrı Oğul, Doje ve diğer şeylere duyduğun inanç oldukça ağır bir darbe almıştı. Tanrı Oğul var olabilirdi; ama göklerde bir yerdeydi ve insanlar onu hiç mi hiç ilgilendirmiyordu, ilgilendirmeyecekti de. Kabul etmeliydin; karşınızdakinin Demirci olma ihtimali büyüktü. Meseleye artık farklı yönden bakıyordun.

Demirci, hâlâ konuşuyordu. Sesindeki o tınıyı yakalamıştın, o kesinliği, o karalılığı, o bulaşıcı umut ve coşkuyu kimse taklit edemezdi, öyle bir şeye kalkışılsa dahi bu anında fark edilirdi...

Artık neredeyse emindin, Demirci'yi kucaklama istemi seni ona doğru itmeye başlamıştı.

"Sus" diye bağırmıştı Pola.

"Lanet olsun sana" diye haykırdı Zenan.

"Seni Doje'sin, Doje!" Rij, öfkeyle sıktığı yumruğunu ona doğru uzatmıştı.

Demirci dehşet içinde susup kalmıştı. Doğru muydu duyduğu? Daralan çemberden öfkenin dalgaları çarpıyordu yüzüne. Etrafında ağır aksak dönerken her bir kardeşin gözlerinin içine bakmaya çalışıyordu. Neler olabileceğini tahmin etmiştin, bu da sancıyı derinlere gömülmek için kışkırtmıştı. Bakışlarınız karşılaştığında daha fazla kaldı gözlerinde. Dönüşünü tamamlayıp aynı yöne bakar hale geldiğinde Pola, Zenan, Rij ve Kala'nın ona doğru yürüdüklerini görmüş ve elini uzatmıştı, "Size ne olmuş böyle, ben Demirci'yim, nasıl?.." dedi, sonraki kelime dudaklarından kanatlanmak yerine çığlığa dönüşerek güneşe doğru fırlamıştı.

"Kahrolası Doje'ye ölüm" diyen Pola kamasını sapladığı yerden çekip tekrar gömdü Demirci'nin böğrüne, Zenan, Rij ve Kala da aynı şeyi yapmışlardı. Demirci, hâlâ ayaktaydı ve yıkılmamak için direniyordu. Pola ve üç kardeş ellerinde kanlı silahlarıyla geri çekilince, bu sefer de öfkeden bir dalgaya dönüşmüş olan diğer kardeşler çığlıklar atarak saldırmışlardı.

Her şey göz açıp kapayıncaya dek olup bitmişti. Can çekişirken "Durun" diye bağıran Demirci'yi ellerinin üzerinde yukarıya kaldırmış, kanında yıkanmış, çığlıklar, küfürler, lanetler, haykırışlar eşliğinde bir bez parçası gibi yere düşürmeden onu paramparça etmişlerdi.

Öfke adlı o gözü dönmüş, kudurmuş hayvan vahşi böğürtüler ve kükremeler eşliğinde parçaları daha küçük parçalara ayırmaya çalışıyordu.

Bir insandan nasıl bu kadar kan akabilirdi?! Sancı. Artık göğsünün sol tarafından güçlü çenesiyle büyük lokmalar koparıyordu, her an yere yığılabilirdin. Gördüklerin gözlerini oyuyordu.

"Lanet olsun Doje'ye."
"Lanet olsun piçlerine."
"Kahrolsun!"
"Daha, daha küçük parçalara ayırın ki tekrar dirilmesin."
"Alçakça hileyi..."
"Geberdiğinden emin olun."
"Küçük parçalara, sonra her parçayı başka tarafa atın."
"Bin kez lanet olsun Doje'ye."

Jano, yanındaydı, Medi, Bena, Atar ve üç kardeş daha, o tek büyük şaşkınlığın pençesinden seyrediyor ama gördüklerinizi hazmedemediğiniz için yarı kör gibiydiniz.

Her şey bitip de dalga bölünerek doğduğu yüreklere çekildiğinde, Pola, kanlı silahını gökyüzüne doğrultulmuş halde konuşmuş, görkemli bir zafer kazandıklarını, lanet olası Doje'nin hilesini boşa çıkarmakla kalmayıp bedenileşmiş halini de öldürerek ona ağır bir darbe indirdiklerini, bunun kardeşleri Gökkuşağı'na daha çok yaklaştırdığını söylemişti. Her kelimesi coşkunun kanatlarına, inancın pençelerine, kararlılığın demirden diline, geleceğe saplanmış gözlere sahipti.

Hâlâ yaşanmış olan şeyin gerçek olup olmadığını düşünüyordun.

Demirci olabilecek en vahşi şekilde öldürülmüştü. Hem de kendisini Tanrı'nın bedenileşmiş hali olarak kabul eden, kendisi için ölümü bile göze alan takipçileri tarafından. Sol gözünde kumlu bir damlanın yanağına doğru aktığını hissettiğinde sancı da kalbinden hançer yemişçesine suskunluğa bürünmüştü.

Yeniden yürüyüşe geçtin. Birkaç adım ilerlemiştin ki, karnında bir şeyin olduğunu hissettin. Akrep ya da başka bir zehirli böcek olabileceği korkusuyla sıçradın. Oradaydı, karnına yapışmış halde duruyordu. Dokunmak istiyor, yapamıyordun. Medi'den onu almasını isteyebilirdin, oysa dudaklarını dahi kıpırdatamıyordun.

Oradaydı.

Etine yapışmıştı.

Senin payına düşendi.

Uzanıp işaret parmağınla Demirci'nin bedeninden arta kalan küçük et parçasına dokundun. Gerçekten de yapışmış gibiydi, hani ne yaparsan yap sanki oradan sökemeyecektin.

Medi, "Ne oldu Jiha?" diye sormuştu.

Yeniden uzandın ete, başaramayacağını sanıyordun; ama söktün. İki parmağının arasındaydı. Ne yapacaktın şimdi? Ağlama isteğiyle dolmuştun. Et parçası nasıl da ağırlaşmıştı öyle. Daha fazla öyle tutamazdın. Bedeninde büyüyen titreme, elinde ateş... Yakıyordu.

"O da ne Jiha?"

Cevap vermedin, et parçasını fırlattın uzağa.

43

İki yüz kırk yedi kişi kalmıştık.

Rij, yanıma gelmiş ve "Diğer kardeşlere şimdilik söyleme, bizi takip ediyorlar" demişti. Neyi kastettiğini çok iyi anlamıştım; ama yine de o soruları sordum. "Ne? Kim? Kimler? Takip mi? Nasıl yani..."

Rij'in yüzünde nefret ettiğim o gülümsemesi vardı. Her kardeşe karşı içimde sevgi vardı; ama bırakalım Rij'i sevmeyi, ondan tiksiniyordum. Bazı yaklaşımlarına bizzat tanık olurken kimi şeyleri ise sadece sezmiştim, Rij son derce kurnaz, her şeyde önce kendini düşünen, olmadık dolaplar çeviren biriydi. Ruhu kaypaktı, insanların gözlerinin içine bakıp yüzlerine gülerken yalan üstüne yalan söyleyebiliyordu. Onun içinde adını koyamadığım bir

hayvan yaşıyor gibiydi. Bu hayvan her kılığa girebiliyor, fırsat buldukça da kötülük yapıyor, tehlikeyle karşı karşıya geldiğinde ise hemen kendini sağlama alıyordu. Bana dokunduğunda yılana değişmiş gibi irkiliyordum. Rij, nasıl olmuştu da isyancılara katılmış, ardından da çöle çıkmıştı. Herhalde çok kısa süre içinde Gökkuşağı'na ulaşacağını sandığından hesaplarını da buna göre yapmış ama çok kötü yanılmıştı. Bizim suyumuz bitip de yiyeceğimiz tükendiğinde, onun her zaman olurdu. Elimden geldiğince ondan uzak durmaya çalışıyordum.

"Onlar" dedi Rij, "Rızga ve İsimsizler, uygun fırsatta Pola'ya suikastta bulunarak haritayı almayı planlıyorlar."

"Ne zamandan beri biliyorsunuz?"

Gülümseyince maskesinde küçücük çatlaklar oluşuyordu.

"Kaç gündür ama fark etmemiş gibi davranıyoruz."

O soruyu sormalıydım; ama benden kuşkulanabilirdi.

"Saldırı ne zaman olacak?"

Başını hafifçe eğdi, hep yaptığı şeyi yapıp sağ yumruğuyla yanağına dokundu.

"Bilmiyorum, Pola söyleyecek."

Neden bunları benimle paylaşmıştı? Rij, birisine selam vermişse bile bunu önceden hesaplayarak yapar, bunda da mutlaka çıkarı olurdu. Birisine bir parça şinan veriyorsa zamanı geldiğinden ondan daha fazlasını alacağını bildiği içindir bu. Onda ne kardeşlik ne dostluk diye bir şey vardı.

Neden?

Yoksa Rızga ve diğerleriyle konuştuğumu bir biçimde öğrenmişlerdi de saldırı haberini onlara ileteceğimi mi sanıyorlardı? Takip edecek, öyle bir şey yapmaya kalkıştığımda da beni diğerleriyle birlikte öldüreceklerdi. Böylelikle kardeşler tarafından her hatırlandığında uzun bir lanet zincirinden sonra adı söylenecek bir hain olacaktım.

"Medi'yle hiç konuşuyor musunuz?"

"Neyi?"

"Geçenlerde 'Kutsal haritaya göre çoktan Gökkuşağı'na ulaşmamız gerekiyordu' demiş. Medi çok iyi birisidir, onu severim."

Ağzımdan laf almaya çalışıyordu.

"Hayır, bu konular hakkında asla konuşmuyorum. Kutsal harita elbette bizi ulaştıracak Gökkuşağı'na."

"Doğru, öyle."

Konuşmakla suskun kalmak arasında gidip geliyordum. Kuşkularını gidermek istiyordum, öte taraftan böyle bir şey yaparsam, bu, kafasındaki soru işaretlerini fazlasıyla da artırabilirdi.

İyi ki suskunluğumu korumuştum, "Kardeşlerden biriyle acil konuşmam gerekiyor, gitmem lazım" deyip ayrılmıştı yanımdan. Medi, nerdeydi? Ağzından bir şeyler mi kaçırmıştı yoksa? Saftı, Rij gibi birisi biraz uğraşırsa yüreğinin sandığında ne var ne yok hepsini ortaya dökebilirdi.

Takip meselesini neden benimle paylaşmıştı? Bunun altıda gerçekte ne yatıyordu? Onlarla konuştuğumu biliyorlardı herhalde. Geçmişte Demirci'yle olan ilişkim, isyan sürecinde yaptıklarım beni daha ciddiye almalarını mecbur kılıyordu. Kanıtsız bir suçlamayla öldürülmem birçok kardeşin kafasında soru işaretleri yaratacak, bu da ilerisi açısından olmadık sorunların çıkmasına yol açacaktı. Rızga'larla birlikte yakalanmam öldürülmem için yetecek, cesedim kardeşleri ayrıştırmak yerine birleştirecekti. Şundan emin gibiydiler, Rızga ve diğerlerine yapılacak saldırıya karşı kayıtsız kalmayarak, bir biçimde onları haberdar edecektim.

Söyleyecek miydim gerçekten?

Yoksa hepsinin öldürülmesine göz mü yumacaktım?

Ya içlerinden biri yaralı yakalanıp da benim kendileriyle konuştuğumu söylediyse?

İki de bir elim karnıma, Demirci'nin etinin yapışıp kaldığı yere gidiyordu. Sanki ordaydı hep. Taş gibi de ağırdı. Söküp atar gibi yapıyordum. Atsam bile ordaydı, orada olmayı sürdürecekti de. Demirci'nin sevdikleri tarafından parçalanarak öldürülmesi benim için dönüm noktası olmuştu. Kardeşlerin yaşadığı yanlışlık tahmin ettiğimden de derindi, her türlü saçmalığı kutsallaştırarak gözlerini kırpmadan onun için kan dökebiliyorlardı. Jano'nun yaptığı şey; bu akıl ve yürek körlüğünü çölün saldırıları-

nı bahane göstererek görmezlikten gelmekti. Evet, artık İsimsiz değildik, insandık ve birbirimizi insan olarak görüyorduk. Bu büyük bir şeydi. Daha da önemlisi kendi istemimize dayanarak direniyorduk. Hiçken bir şey olmuştuk. Olayın şu yönü de görmezlikten gelinemezdi, epeyce zamandır çöldeydik, ilk zamanlar için sadece bunlara tutunup daha fazlasını istememek normal karşılanabilirdi; ama artık mevcut yaklaşım köklü bir biçimde değiştirilmeliydi. Yaşadığımız durumun sürekli geçmişle karşılaştırılması var olana mahkûmiyeti doğuruyordu, ölçütün gelecek olması gerekmiyor muydu?

İğrendiğim ama bir türlü pençesinden kurtulamadığım korkuma karşı daha onurlu bir duruş sergilememi sağlayan şey, sabah yürüyüş başlayıp da akşam bitinceye kadar altı kardeşin çeşitli nedenlerle ölmeleri olmuştu. Tek günde altı ölüm! Tükeniyorduk. Öyle bir an gelip çatacaktı ki, ülkeye geri dönüp isyan çıkaracak, yarım yamalak da olsa özgürlüğümüzü oraya taşıyacak kimse kalmayacaktı. Hata ve sevaplarıyla direnişimizi muhtaç kulaklara aktaracak bir ağzın bile yaşamayacak olması çok kötüydü. Aktarılmayan, duyulmayan, bilinmeyen, dilden dile çoğalmayan şey olmamış sayılmaz mıydı? İsyan tohumlarını ekmek için geri dönecek birkaç kardeş mutlaka hayatta kalmalıydı.

Ne kadar kaçmaya çalışsam da daha kötü yakalanacağımı biliyordum. Düşündüğüm şey Rij'in hazırladığı tuzağa karşı güçlü bir çıkış olmayacak mıydı? Rızga ve diğerlerini kurtarma ihtimalini de böylelikle yakalayacaktım. Beni Zana gibi öldüremeyeceklerdi. Kardeşlerin arasından atılabilirdim. Böyle bir şey olursa Rızga ve yanındakilerle konuşur, onların benimle gelmesini sağlayabilirdim. O kadar da kolay olmayacaktı, biliyordum. Rızga ve diğerleri de haritaya, Gökkuşağı'na inandıkları için hedeflerine ulaşma konusunda kesinlikle ısrarcı olacaklardı. Rızga da Pola'yı "Doje'nin piçi" olarak gördüğünü söylememiş miydi? Aynı şeyleri düşünüyor, bunu neredeyse aynı kelimelerle ifade ediyorlardı. Kardeş ama can düşmanıydılar. Aynı şeye nasıl da bu kadar zıt şekilde inanabiliyorlardı, hayret!

Yapacaktım, içimde tuhaf bir şey vardı, kendimi daha güçlü görüyordum. Korkumun attığı her yumruğa yumrukla karşılık veriyordum, her tokada tokatla. Kendimin ve kardeşlerin öldürülmesine seyirci kalamazdım.

Demirci'nin parçalanma görüntüleri hâlâ gözlerimin önündeydi.

Haykırışlar!

Kanı, kardeşlerin ellerinde, yüzünde, saç ve sakallarında kurumuştu.

Elim, karnıma, tam oraya gitmiş, et parçasını söküp atar gibi yapmıştım.

Aynı günde altı kardeşin ölmesi beni o uykudan tamamen uyandırmıştı. Buraya kadardı, yol bitmişti, gerçeklerden daha fazla kaçamazdım.

Düşündüğüm şeyi yapacaktım.

Kararımı, Medi, Atar ve Bena ile paylaşmalıydım. Aramızda tek Esmer aileden gelen Mita'yla da konuşmayı düşünmüş ama hemen ardından 'kesinlikle böyle bir şey yapmamalıyım' diyerek vazgeçmiştim. Daha önce kendiliğinden gelişen bir sohbette Mita'ya bazı sorular sormuştum. Aldığım cevaplar bana yetmişti. Pola'ya bağlıydı, hem de kör bir inançla. Demirci'yi Tanrı Oğul'un bedenileşmiş hali olarak görüyordu. Hatta, "Aslında onunla ilk karşılaştığımda insanüstü bir varlık olduğunu hissetmiştim" bile demişti. Elinden geldiğince kendini aşağılıyor, diğer isyancıları da yüceltiyordu. "Daha çok acı çekmeli, kefaretimi ödemeliyim. Lanet olası Doje'nin dölüyüm ben. Sizlere zülüm eden bir ailede doğdum, yaşadım" gibi bazı şeyler söylemişti. İğne ucu kadar bir boşluk bırakmayacak katılıktı onunki. Özüne duyduğu nefret bütün düşüncelerini esir almıştı. Başka tanıklıklarım da vardı; suyunu, yiyeceğini diğer kardeşlere veriyor, en zor işlere koşuyor, kendine eziyet etmek için her fırsatı değerlendiriyordu. Demirci'nin parçalanması sırasında onu da görmüştüm, ağzının içinden dilini sökmüştü.

Mita, çarptığı her taşı kıran taştı.

Medi, Atar ve Bena ile konuştum. Bena, beni vazgeçirmeye çalıştı. Atar, sadece dinledi, bitirdiğimde şunu söyledi; "Daha bir şeye karar vermiş değilim."

Uygun anı bekliyordum. Sancı artık sık sık çıkıyordu ininden, her seferinde de dişleri daha uzun ve keskin oluyordu. Artık sol kolum da uyuşuyordu.

Jano, yanımda yürürken yüzüme şöyle bir bakmış, kaşlarını çatmış, beyaza kesmiş sakalına dokunarak başını sağa sola sallamış, "Eğer tahmin ettiğim şeyi yapmaya karar vermişsen sana söyleyeceğim şu; bir kez daha düşün. Bizi yürüten, özgürlüğü sahiplenmemizi sağlayan ateşin odunlarının eğri, çarpık, kısa, uzun ya da yarım yamalak olmasının hiçbir önemi yok. Değerli tek şey var, o da, ateşin yanmaya devam etmesi. Eğer ölmeye karar vermişsen bunu farklı bir biçimde yap" demiş, cevap vermeyeceğimi bildiği için hızla uzaklaşmıştı.

Korkunun yumrukları sertti, üst üste darbe indirdiğinde daha da korkusuzlaşıyordu. Elbette sarsıldığım, dizlerimin üzerine çöktüğüm anlar da oluyordu; ama benim için geri dönüş yoktu artık, yumruğa karşı yumruk! Ölen her kardeş sırtımdaki suç dağını yükseltiyordu. Sessiz kalarak çöle ortaklık yapıyordum. Hep kaçmış, hep kıyıda köşede kalmıştım da ne olmuştu. Suskunluğumu korumak için kendime olmadık işkenceler yaptıkça mevcut durum daha da ağırlaşmıştı. Var olan yanlışlığa karşı kardeşler içinde konuşması gereken ilk kişi ben değil miydim? Korku, vicdanın çöle çevrilmesiydi. Hiç olmazsa Rızga ve arkadaşlarını kurtarmalıydım.

Çöl, çöl olmak için vardı. Lanet olası sıcaklığı, susuzluğu, iğrenç kumları, kahrolası gece soğuğu ve diğer şeyleri, yani akrepleri, zehirli yılanları, Negleri, beş kollu canavarlarıyla çöl olarak hep var olacaktı da. Bazen durup kardeşlere bakıyordum, nasıl da görkemli bir direnişe sahiplik ediyorlardı öyle. Dişleriyle, tırnaklarıyla kazıyorlardı kayayı, tek damla suyla bütün dünyayı yakacak ateşleri söndürüyor, çıplak yürekleriyle saldırılara karşı koyuyorlardı. Göğüs göğüse direniyorlardı. Her kardeş bir kahra-

mandı. İyice zayıflayıp esmerleşmişlerdi. Kimisinin üzerinde sadece ön ve arkalarını örten bir bez parçası vardı, saçları sakalları uzamış, birbirine karışmıştı. Hayrandım onlara. Acıyordum da. Kahraman ama zavallı, zavallı ama kahramandılar. Sonuçta Gökkuşağı'na ulaşmadan öleceklerdi. Onları ne kadar seviyorsam, o kadar da nefret ediyordum, kör ve sağırlardı; bir yönüyle özgürken, Pola'nın saçmalıklarının da kölesiydiler.

O fırsat sonunda çıkmıştı karşıma. Ya kullanacaktım ya da son nefesime kadar kendimden nefret edecektim.

Şans nasıl olmuştu da yüzümüze gülmüştü, çalıların olduğu bir yer çıkarmıştı karşımıza. Elbette hemen kazımıştık yarı kumlu toprağı. Şinanlardan bol ne vardı ki. O gece üç büyük ateş yakılmıştı, üstelik dolunaydı. Onca ölümü, onca acıyı, onca ezayı yaşamamışlar gibi zaman zaman kahkahalarla gülüyor, söylenen şarkılara eşik ediyorlardı.

Başka bir şey sanki tutup çekmişti beni. Korkum nereye kaybolmuştu? Yürümüştüm Pola'nın bulunduğu ateşe doğru. Belki de sancı ininden çıkıp kılıca dönüşerek sapına kadar gömülürdü etime. Ortalıkta görünmüyordu ama. Sadece bu kör ve sağır cesaretimden dolayı ürküyordum.

"Pola, konuşmak istiyorum" dedim. Sesimin titrememesi çok iyiydi, beklediğimden de gür çıkmıştı. Gözlerim ateşe değmişti, gündüz bizi öldürüyor ama gece olduğunda ise koruyordu. Rij, ayağa kalkmıştı, duruşundan yaşanacak şeyi tahmin ettiğini ve bundan hoşnut olduğunu hissetmiştim.

"Konuş" dedi Pola, sesinde merak vardı.

"Harita yanlış."

Bunu bağırarak söylemiş üstelik en çok kendim ürkmüştüm. Hani mümkün olsa, tümden unutulacağını bilsem her şeyi öylece bırakıp yerime dönebilirdim. Jano'yla yaptığım konuşmayı hatırlamıştım. Kardeşlerin beslendiği o ateşi söndürmek üzere miydim? Böylece çölün son darbesini indirmesine hizmet mi edecektim?

Pola ayağa kalkınca, diğerleri de aynı şeyi yapmıştı. O tek cümle diğer ateşlerin başındaki kardeşlerin yarattığı gürültünün

boğazını kesmiş, hepsini tedirgin suskunluğun içine fırlatmıştı. İstediğim de bu değil miydi? Bedenimden çıkmış, kendimi yukarıdan bir yerden seyrediyor gibiydim. Cismen orada kıpırdamadan duruyordum, yüzümde son derece kararlı bir ifade ile.

"Ne demek istiyorsun Jiha?"

"Harita yanlış. Demirci'nin o haritayı bize vermesindeki amaç Gökkuşağı Ülkesine gitmemiz için değildi."

Diğer kardeşlerin de etrafımdaki çembere katıldıklarını görmüştüm. Onlardan bana doğru buz gibi bir rüzgâr esiyordu; fazlasıyla da huzursuzdular.

Pola, bıyıklarına iki üç kez dokundu. Soğukkanlı görünüyordu. Yoksa benden böyle bir çıkış bekliyor muydu? Belki de Rij'in yanıma gelişi bu çıkışı yapmamı sağlamak içindi? Ne olursa olsun hayatımı da ortaya koyarak son zamanlarda hep düşünmüş olduğum şeyi gerçekleştirmiştim; ok yaydan fırlamıştı.

"Demirci, çöle çıkmamızı istiyordu. Gökkuşağı meselesi sadece bunu sağlamak içindi. Çöl bizim kendimizi çelikleştireceğimiz okul olacaktı. Sonra da geri dönerek ülkedeki Esmerler sistemini yıkmak amacıyla büyük isyanı başlatmamızı..."

Zenan, Pola'nın kulağına öyle uzun uzadıya ne fısıldamıştı olabilirdi? Kala, hemen arkamdaydı. Demirci gibi öldürülecek miydim? Ateşin ışıklı gölgesinin yüzlerine vurduğu kardeşlere baktım, bana kızgın değiller sanki. Tedirginlikleri, huzursuzlukları devam ediyordu; neden hâlâ Gökkuşağı'na ulaşamadığımızı sordular. Ülkeye dönmek, isyan çıkarmak için dahi olsa çölden kurtuluştu.

"Demirci'yle hiç bu konuyu konuşmuş muydun?"

Yalan söylemem lazımdı. Tek yalandan ne çıkardı ki? Hem kutsal bir amaç için olacak, çoğu kardeşin hayatını da kurtaracaktı. Demirci de mahkemede aynı şeyi yapmamış mıydı? 'Evet' dersem bu beni kardeşlerin gözünde Pola kadar değerli kılacaktı. En önemlisi de savunduğum görüş nedeniyle açıktan herhangi bir saldırıya uğramayacak, belki de epeyce taraftar edinecektim. Ama Pola'nın kendisi de ne olursa olsun yalan söylemeyeceğimi biliyordu. "Hayır, konuşmadım" dedim.

"O zaman bunlar senin düşüncelerin."

"Evet."

Bu kadar soğukkanlı, sakin, beni ilgiyle dinliyor olması iyiye işaretti.

"Gökkuşağı'na da inanmıyorsun, değil mi?"

Bazılarının benimle aynı düşünceyi paylaştığını biliyordum, derin nefes almaya çalıştım. Göz ucuyla Kala'ya şöyle bir baktım, belli belirsiz ancak görebilmiştim. O saldırırsa diğerleri, en azından Rij de aynı şeyi yapacaktı. Zenan'ın nasıl davranacağını bilmiyordum, belki de sadece seyrederdi.

"Melese o değil, ne yaparsak yapalım bu haritayla Gökkuşağı'na ulaşamayacağız. Ülkeye dönmeli ve...."

"Yeniden köle olalım diye mi?"

Pola'yla konuşulduğunda kimse lafa karışamazdı; ama Rij tutup üstüne sözümü de kesmişti. Yılandı, zehrini akıtmak için her şeyi yapardı.

"Hayır, isyan, bütün ülkeyi kapsayacak bir isyan..."

Pola, neden gidip oturmuştu.

"Sen Demirci'nin Tanrı Oğul'un bedenileşmiş hali olduğuna inanmıyor musun, değil mi?"

Cevabı tahmin ediyordu zaten.

"Hayır, inanmıyorum, Demirci de senin benim gibi bir insandı."

Bu söylediğimle kardeşlerin suskunluğunda baştan sona uzanan bir çatlak yaratmıştım. "Seni Doje'nin piçi" diye bağırdı birisi, sesin kime ait olduğunu anlamış, yine de dönmüştüm o tarafa, evet Mita'ydı. "Doje" kelimesi ağızdan çıkmıştı ya, kaşlar anında çatılmıştı. Doje demek ölümcül sadırı, hile, arkadan vurma, işkence, ayak oyunu demekti. Doğruyu söyleyip 'hayır' diyerek kardeşlerin ezici çoğunluğuyla arama duvar örmüştüm. 'Doje' kelimesi ise bu duvarın önüne ve arkasına derin hendekler kazımıştı.

Jano, arka taraftaydı, sonucunu bildiği bir şeyi can sıkıntısıyla izliyor gibiydi.

"Çöl senin ruhunu öldürmüş."

Rij, yürüyüp tam önümde durmuş, yüzüme karşı bağırmıştı.

"Evet, anladım; çölden korkuyorsun, değil mi? Eski cesaretinden kırıntı bile yok."

Rij, iğrenç birisiydi. Pola'ya doğru döndüm, dinlemiyormuş gibi bir hali vardı, gözlerini ateşe dikmişti, neden öyle davranıyordu.

"Ölmüşsün sen, ruhun ölmüş."

Bağıranın Kala olması gerekiyordu; ama yanılmıştım, Zenan'dı. İnanarak söylüyordu, herkesten daha fazla öfkeliydi, borçlu olduğu adamın hain olmasını kabullenemiyordu.

Söylenenler karşısında ne diyebilirdim ki?

"Kardeşlerim, beni dinleyin, harita yanlış. Kırk yıl da yürüsek yine çölü geçemeyeceğiz. Ülkeye geri dönmeli ve..."

Kala, nihayet bağırmıştı:

"Her şey ortada. Senin kendi durumundan bile haberin yok. İnancını yitirmişsin. Çöle karşı tek adım atacak cesaretin kalmamış. İsyan diyorsun ama aslında bu köleliğe dönüş."

"Seni Doje'nin piçi."

Mita'ydı, kendisine duyduğu nefretin, suçluluk hissinin yarattığı gözü karalıkla bağırıyordu. Her an saldırabilirdi de. Rij ya da Kala da. Hâlâ Zenan'ın böyle bir şey yapacağını sanmıyordum. Ne olursa olsun, birisi saldırmaya kalkarsa kesinlikle öldürülecektim.

"Ben isyan zamanı Hızlıayak'tım. Neler yaptığıma siz de yakından tanıksınız." Kardeşlerin en kalabalık olduğu yere dönmüştüm. "Beni biliyorsunuz, neye inanırsam onu..."

"Doje'nin piçi!"

Konuşturmayacaklardı.

"Sen bir korkaksın!"

"İnançsız, hain."

"Ruhu ölmüş, bedeni çürüyen bir zavallısın!"

Rij, beni çıplak elleriyle paramparça etse bile yine de nefretinden bir dirhem eksilmeyecekti. Kala da gelmişti yanıma. Hemen

karşımda, iki adım ötemdeydi Rij, sağ tarafımda da Zenan. Bağıra çağıra hakaret ediyorlardı. Mita iki de bir aynı şeyi haykırıyordu. Amaçları belliydi, beni diğer kardeşlere öldürtmek için onları kışkırtmaya çalışıyor, ağzımı açıp bir şey söylemek istediğimde ise seslerini daha da yükseltiyorlardı. Bunu daha önce kendi aralarında planlamışlar mıydı yoksa?

"Çöl içini boşaltmış senin."

"Burada ölmekten korkuyorsun."

"Yazık, sana acıyorum."

"Senin durumuna düşmektense kendi ellerimle kendimi öldürürdüm!"

Mita, "Lanet olsun Doje'ye" diye bağırıp fırlamış, bana doğru birkaç adım atmış, kimsenin kendisini takip etmediğini görünce de öylece kalakalmıştı.

Pişmandım artık, hiç böyle bir şeye kalkışmayacaktım, ne yararı olmuştu ki? Kardeşlerin gözünde artık bir korkaktım.

"Ben" diye bağırdım, yumruklarımı sıkmıştım, "Ben tek başıma ülkeye döneceğim; isyanı başlatıp orayı Gökkuşağı'na çevireceğim."

Rij, Zenan ve Kala kahkahalara gülmüşlerdi bu söylediklerime.

"Ayrılıyorum!"

Yeniden ağır hakaretlerde bulunmaya başlamışlardı. Bütün bunları önceden kendi içlerinde konuşmuşlar mıydı? Aptalca saf mıydım?

Pola, ayağa kalkınca susup kenara çekildiler. Kader anıydı. Eğer ayrılmam kabul edilirse hemen Rızga'nın yanına gidecek, onları Ülkeye dönmek için ikna etmeye çalışacaktım.

Pola, tam karşımda durmuştu, bana kızgın değildi gibi, öyle sanıyordum, büyük ihtimalle gitmemi kabul edecekti.

"Sana acıyorum Jiha, sana bütün yüreğimle acıyorum."

Gözlerinde gerçekten de acı vardı.

"Çöl, yüreğini ele geçirmiş, ruhunu da kumların altına gömmüş. Evet, sen yürüyen bir cesetsin."

Uzansam sesindeki acıya dokunabilecektim.

"Ama sana yardım edeceğim."

Bir baba gibi yoldan çıkmış çocuklarına şefkat gösteriyordu. Döndü kardeşlere. Her kardeşin yüzünü daha iyi görebilmek için çember boyunca ağır adımlarla yürümeye başladı. Dudakları kıpır kıpırdı. Tanıdığım Pola kesinlikle böyle davranmazdı, bir başkalık vardı halinde, bu da beni ürkütmeye başlamıştı.

Yeniden karşımda durmuştu.

"Sana yardım etmemi Tanrı Oğul çok önceden istemişti. Yine Demirci olarak rüyama girmiş ve ne yapmam gerektiğini anlatmıştı."

Mırıltılardan oluşmuş kocaman bir kelebek havalanmıştı çemberden.

"Büyük hizmetler vermiş, kahramanlıklarınla hepimizin yüreğinde yer edinmiş birisisin. Çöl sana hastalık bulaştırdı, iyileşeceksin ama. Tanrı Oğul, senin bizimle sonuna kadar kalmanı istedi, ta ki Gökkuşağı'na ulaşıncaya dek. Oraya vardığımızda inançsızlığın, yani hastalığın da yok olacak."

"Ama..."

"Bu ne benim, ne de kardeşlerimin istemi, Tanrı Oğul'un kutsal emri!"

Aptallığımın ne kadar derin olduğunun farkında mıydım? Pola, artık sandığım kişi değil miydi? Düşüncelerimi öğrenmiş, nasıl bir cevap verecekleri üzerine tartışmışlar mıydı? Jano, benim hakkımda onlarla konuşmuş muydu? Böyle bir şey mümkün müydü? Şurası açıktı, onların yaşadığı değişimi çok doğru değerlendirmemiş, kendimi nasıl görüyorsam onlara da aynı saf gözlerle bakmıştım. Rij dışında hile ve yalana asla başvurmayacaklarından emindim.

Pola iki eliyle uzanıp başımı tuttu ve alnıma bir öpücük kondurdu, "Seni bu hastalığından kurtarıp iyileştireceğim."

Geç de olsa anlamaya başlıyordum; kendi düşüncelerim uğruna ölseydim, bu onlar açısından hep önemli bir sorun olarak varlığını koruyacaktı. Diğer kardeşlerin anılarında yaşayacak, her an

çeşitli kılıflar adı altında ortaya çıkarak karşılarına dikilecektim. Beni işe yaramaz bir deli, zavallı bir hasta yapmışlardı, Tanrı Oğul'un kurtarılmamı istemesinin altında da merhametleriyle tutsaklaştırıp hiçleştirmeleri yatıyordu. Yürüyen cesede dönüşecektim.

Yürümeye başladım. Dizlerim titriyordu, sanki boyum kısalmıştı, hafiflemiştim. Çember açıldı, kardeşlerin gözlerinde de acıma vardı, hem acıma hem de hastalık kapma korkusu.

Karanlıkta tek başınaydım. Kaçmayı, Rızga ve diğerlerine katılmayı düşünüyordum; ama Rij de arkamdan gelmiş ve iki kardeşe bir şeyler söyleyerek beni işaret etmişti.

Tutsaktım.

Her şeyin bu kadarla kalacağını sanıyor, direnmeyi düşünüyordum. Eninde sonunda haklılığımı anlayacaklardı. Hatta fırsat buldukça tek tek kardeşlerle konuşacaktım. Ne aptallık ama!

Kardeşler benden kaçıyorlardı. Bunu öyle bir olayla fark etmiştim ki, son hızla koşarken duvara çarpmış gibi sarsılmıştım. Yürüyorduk, güneş dalga geçer gibi tam üstümüzde duruyordu. Mola vermek üzereydik. Kum, yine bütün elleriyle ayaklarımıza sarılmaya çalışıyordu. Attığım adımla birlikte dizlerime kadar gömülmüştüm. Hayır, bataklık değildi. Kurtulmak isterken yüzükoyun yere kapaklandım. Tam da o esnada yanımdan geçen bir kardeşle bakışlarımız karşılaştı, elimi uzattım tutup kalkmama yardım etmesi için. Bu çok doğaldı. Hep yapmıştım, hep yapmışlardı. Ama o kardeş elimi tutmak yerine kaşlarını çattı, kafasını çevirdi ve uzaklaştı. Elim öylece havada kalakalmıştı. Bu çok ağır bir darbeydi. Onlar için artık bir kardeş değildim. Ne ellerini uzatacak, ne de tek kelime de olsa konuşacaklardı. Hatta sonradan bakışlarını bile benden kaçırdıklarına tanık olacaktım.

Çölde yapayalnızdım.

Gerçek anlamda tek başına olsaydım, bunu göğüsleyebilirdim. Kalabalıkta yalnızdım. Beni düşman olarak görenlerin arasında bir başınaydım. Çölün içinde başka bir çölü yaşıyordum. Ne kadar acı vereceğini daha sonra bütün yönleriyle anlayacaktım.

Epeyce kum yutmuş, tere boğulmuş bir halde kalktım. Arkamda iki kardeşin düştüğüm andan itibaren beni izlediklerini fark ettim. Onlar olmazsa başkaları olacaktı; sürekli göz hapsinde tutulacaktım.

Akşam olmak üzereydi. Medi, Atar ve Bena da benden uzak duruyorlardı. Onlara hiç kızgın değildim, haklıydılar. Eskiden olsa ben de aynı şeyi yapardım. Bir tek kelime olsun konuşmak istiyordum. Hemen önümdeki kardeşe "Suyun var mı?" dedim. Suyunun olduğunu biliyordum. Döndü, beni görünce irkildi, gözlerindeki o ifade tokat gibi çarpmıştı yüzüme. Arkasından kovalayan bir canavar varmış gibi büyüttü adımlarını.

Sonraki beş gün boyunca onca girişimime rağmen kimse benimle konuşmamıştı. Zor durumda bırakmamak için Jano, Medi, Bena ya da Atar'ın yanına gitmiyordum. Aptallığımın büyüklüğünü fark ettikçe kendime olan nefretim de artırıyordu.

Çölün içinde çöldüm. Benim içimde de çöl yaşıyordu.

Konuşmaya muhtaç kalacağımı asla tahmin edemezdim. Dostça bir bakışa, gülümsemeye...

Bir gün Pola'yla bu durumu konuşmak istedim. Ona doğru yürüdüğümü görünce gövdeleriyle yolu mu kapatıp beni engellemiş, "Bırakın" diye ısrar edince de, elleriyle iterek uzaklaştırmışlardı.

Kardeşler beni aşağılıyorlardı da, onların gözünde hastalığımı, o ölümcül hastalığını onlara bulaştıracak biriydim.

Akşamdı, soğuk bastırmıştı, beş adımdan fazla yaklaşmıyorlardı. Kendi kendime konuşmaya başlamıştım. Sanki kendim karşımda durmuş gibi dinliyor, gerektiğinde de cevap veriyordum. "Raza, hastalandı, kıvranıyor" diye bağırdı kardeşlerden biri. Yija, "Durun, yaklaşmayın" diye haykırmıştı.

"Tabii ya Raza" diye mırıldandım bana bakan kendime. "Nasıl da unutmuşum onun durumunu" dedi karşımda duran kendim. Ayağa fırladım ve koşmaya başladım.

44

Öncenin öncesindeydi. Vardı. Her şeyin öncesinde.
Hiçlik tarafından çevrilmişti, varlığının yüreğinden bakarken.
Hiçliğin aynasında kendini görürken. Vardı.

De ki;
Kutsal adıma ant olsun ki,
Yıldız yıldızı yediğinde
Kendini bile bırakıp kaçmak isteyeceksin
Kum, kumu içtiğinde

O, varlığın ötesindeydi. Başlangıcın da öncesinde
Hiçlik hiçlikle tamamlanmak isterken. Bunun içinken.

O, O'ydu.
Hiçlik sıkıntının sesiyken. Hiçlikten dişlerinde hiçliğin gözleri.
O, sadece kendisiydi.

De ki;
Akıl hep kuyudadır.
Yüreğin kanatları olduğundan
Gözsüz, görmek için çıkar o kuyudan.

O, hep varken. Hiçlik hep varken.
Sıkıntının sesini öldürmek
Geçmişin duvarını arkasında bırakmak için
Zamanı yaratıp fırlattı dişleri hiçlik olana.
O'ndan kopmuş zaman. O'nun elinin kokusunu taşımakta olan
Hiçliğin her yerinde ayak izlerini bırakan zaman.
O'nun dışında akarken. Kendini her yere ektiğinden.
Zaman, nehir gözleriyle hep O'na bakarken.
Sıkıntının daha da keskin dişleriyle hiçlik. Kemirirken.

De ki;
Göz, görmez
Kulak, duymaz
Ayaklar, yürümez
Eller, tutmaz
Kör akıl bin renkli rüyasında boğulurken
Gözsüz yürek, görmek için hep kanatlanır o kuyudan.

Kemirirken. Zaman kalkanının arkasında hiçlik.
O, susturmak isterken zamanı. Pişmanlığın çoğalan elleri.
Kemirilirken.
Hiçliğin daha da güçlendiğini görünce. Kemirilirken.
Kemirilirken. Dişler, sıkıntıya sıkıntıyı eklerken. O, görmüştü.

De ki;
Kendi kuyruğunu dişlemeye çalıştığından
Düşünce, sağır, kör ve lal değil midir?
Her kuyu ancak kendi derinliğinde boğulur.
Gözsüz yürek onun gözeri olmayacak mıdır?

Görmüştü.
O, kırmak istedi kalkanı. Kemirilirken.
İstedi. Kalkan, hep akarken. İstemişti. Kemirilirken.
Ordaydı oysa. İstemin tekrarlanmasına karşın. Ordaydı.
Anlamıştı; akışın sonsuzluğa olacağını. Kemirilirken anlamıştı.
O. Hiçlik. Zaman. Dişler. Ve kemirilirken.
"Sıkıntı varlığımın bir sonucu. Tekliğimin" dedi.
Dedi: "Tümden yok edemeyeceğim de."
"Ancak kopardığı parçaları küçültebilirim." Dedi. Kemirilirken.
Dedi: "Sesini kısmak için."
"Ol" kelimesi bıçağa dönüşüp. Hâlâ kemirilmekteyken.
Varlığından bir parça kesti. Kemirilirken.

De ki;
Rüzgâr, hep kendi ölümüne koşar.

Hiçlik, dişleriyle sıkıntıyı doğururken. O kendisinden onu yarattı.
Zamanın yedi akışında. Yedi kez kendi etrafında dönüşünde.
Yedi bakışında. Yedi görüşünde. Yedi kıvrımında.
Yoğurup bitirdi kendinden parçayı. Yoğurup ayırdı. Sapladı.
Sıkıntının dişleri daha küçük lokmalara mahkumken. Ağır ağır çiğnerken.
Yedi, yedi olduğunda. Yedinci akış bittiğinde.
Yedinci dönüş. Yedinci bakış öldüğünde.
O, yarattığı kâinata baktı. Kendisi olan.
Kâinatta kendini görürken. Kâinatta. Kendini. Seyrederken.
Dedi: "Dişleri unutacağım, koparılan lokmaları da."

De ki;
Suyun susuzluğunun kahreden susuzluğu
Suyun kendisini içememesindendir.

45

Zamanın zamandan ayakları hep akarken. Kemirirken.
Kemirilirken O, sıkıntıyı hiçliğe hapsetmeyi düşündü.
Kâinatta kendini seyrederken. Kemirilirken.
Kendini kâinatın gözleriyle görürken.
Dedi: "Varlığım sadece varlığımdan ibaret olmalı." Kemirilirken.
"Seyretmek, dişlerin keskinliğini öldürmüyor."
Kemirilirken. Suskunluğun yüreğini gözleriyle yoğurdu.

De ki;
Kuyudan çıktığını sanması
Sadece aklın kendi deliliğine daha çok gömülmesidir.

Sıkıntının bin ağzı. Sıkıntının bin dişi.
Hiçlik yutmaya hazırken. Zamanın bin ayağı.
Tekliğin zindanında hem tutsak.
Hem muhafızken. Duvarların nefessizliği.
Bayılmaya yakın. Ve uyuşmanın o büyük lokmaları.
Kutsal uykuya dalınca O, kemirilmeye sağır.
İlk rüyasının renksiz kapısını açarken. Öğütülmemiş gibi.
Hiç tanımamış gibi kemirilmeyi.
"Ol" sözü dudaklarından kanatlanınca her rengin yağmuru altında
O kelime O'nu anında ikiye bölünce
Zamanın kalkanında kendini iki gördü. Hiç bilmemiş gibi kemirilmeyi.
Bir iken iki olduğundan. Gölgeden de öte. İki'de kendini görünce
İki'de kendini kendi gözleriyle gördüğünü görünce
Hiçlik sıkıntıdan dişleriyle kendini boğmaktayken.

De ki;
Taşların rüyası yürüyor olduklarını görmektir
Çiçekler ise kelebekler gibi kanatlanırlar
Ağaçların ki konuşmaktır
Akıl da kendi rüyasının tutsağıdır
Gerçek olduğunu sanırken.

Uyandığında. Karşısında kendinin olduğunu görünce.
Görünce. Anlamış olmanın yüreğine gömüldüğünden.
O rüyayı hiç solumamış olmayı diledi.
Dilemişti. Hâlâ karşısında durmakta olduğunu görünce.
Görünce. "Şüphesiz ki, benden bir parça," dedi.
Dedi ve ona "Oğul" diye seslendi.
"Rüyamdan doğan sen." Dedi ve sustu Baba.
Sustu, suskunluğunun nereye varacağını bilerek.

De ki;
Ayak, yürürken yaptığı şeyi bilmez.
Hedefini.
Duracağı anı da.
Bilmiyor olmaktır yürümesinin ruhu
Unutma!

Zamanın ayakları kırılmazken. Yeniden hep kemirilirken.
Oğul'u görmüş olmak hiçliğe yeni keskin dişler armağan etmekti.
Zamanın adımları büyümüşken. Kemirilirken. Hep kemirilirken.
Dehşet ilk kez bir kelimeye kavuşmuşken. Kelime sesi içmekteyken.
O, Oğul'un gençliğine tutunarak hep güçlendiğini görmüştü.
Zaman varken. Hep akarken. Akacakken. Hep. Akıyorken.
Gelecek denilen o yerde Oğul'un kendini yutacağını gördüğünden.
Görmüştü ve dedi: "Bir'in İki'ye yenilmesidir baba olmak."
Dedi ve kâinatı kendi yaratmışçasına.
Kendi yaratmışçasına kainatı sahiplenen Oğul'a dikti gözlerini.
"Zaman oraya akmadan." Dedi. Ve sustu.

De ki;
Aklın hamuruna karanlık karışmıştır.
Hayallerin hep o renkte olmasının nedeni de budur.

Susmuştu.
Zamanın ayak seslerini duyduğunda. Kulaklarında göl.
Duymuştu. Gelecek, olacakları fısıldarken. Kulaklarında göl.
Hep fısıldarken. Kemirilirken. Gelecekten kaçılamayacağını.
Kemirilirken. Oğul'un kâinattaki kendini kendince kendisine aldığını.
Gördü. Ve fısıldayışları. Ve kemirilmeyi. Ve hiçliği. Ve olacakları. Görmüştü.

"Ölümsüz yaşlanma." Dedi. Duydu. Görmüştü. Kulaklarında göl.
Zaman O'ndan alıp O'na veriyordu. O'ndan O'na.
Baba'dan Oğul'a. Baba'dan hep Oğul'a.
Zamanın elleri akarken. O'ndan O'na. Elleri zamanın.
Karar verilmişti. Kemirilirken. Karar için dünya yaratılırken.
Oğul, yeni var olana merakın kanatlarıyla bakarken.
O, yani Baba, Oğul'un yeni tarafından yutulmasını buyurunca.
Buyurmuştu. Ve gördü. Dünya dediği yeni, yuttuğunda
Zamanın adımları yavaşladığında. Duydu ve istedi.
İstemişti. Dünyanın etrafı görünmez ve yıkılmaz duvarlarla çevrilmişken.
Oğul için zindana dönüştüğünden.
"Asla." Dedi. "Uyumayacağım." Kemirilirken. "Asla."

De ki;
Kör gözler işitmezler de.
Karınca, karınca olduğunu bilmese de karıncadır.
Kör gözler, ölü gözler.

Şüphesiz ki;
O gün geldiğinde
Gök kendini ateşe dönüştürüp yağacaktır.
Bütün yollar öldüğünde
Ağlayacaksın ıslandığında sen de
O gün geldiğinde

46

İki yüz kırk bir kişi kalmıştınız.

Yokmuş gibi davranıyorlardı. Görmüyorlardı, duymuyorlardı. Silinmeyi, hiçleştirmeyi kabul etmen için baskıların en dayanılmazını uyguluyorlardı. İçlerindeydin, hemen yanlarındaydın, uzansan onlara dokunacaktın, seslerini duyuyordun, kokularını alıyordun; ama sanki aranızda çok, çok uzun bir mesafe vardı, ne yaparsan yap aşamayacaktın.

Hep kalabalık içinde yaşamıştım, öyle ki boğucu çokluktan kurtulmak için defalarca barakalardan, İsimsizlerden uzaklara kaçmamış mıydın? İsyan zamanı her şeylerini paylaşanların arasındaydın. Çöle çıkış hem birbirine sıkı sıkıya kenetlenmeyi, hem de kendi içine kapanıp kendi içini kazımayı getirmişti. Böylesi bir

yalnızlık hoşuna gitmeye bile başlamıştı. Ama şöyle bir şey vardı, yalnızlığını istediğin zaman yıkarak kardeşlerden biriyle konuşabiliyordun. Yalnızlığın kardeşlerin etrafını çevirdiği, onların orada olduğunu bildiğin bir yalnızlıktı, anahtarı senin elindeydi. Hatta çoğu zaman kardeşler çeşitli gerekçelerle bu yalnızlık durumuna son verdiklerinde bazen kızıyordun da. Düştüğünde uzanan bir el her zaman oluyor, ihtiyaç hissettiğinde yanında bulunanlardan yardım alıyordun. Oysa yalnızlığının niteliği değişmişti, kıramıyordun, duvarlar yüksekti, hep orada kalacaktın, yıkmaya yönelik her girişimin duvarları daha da sağlamlaştıracaktı. Yalnızlığa bu mutlak mahkûmiyet uyurken bile devam eden bir işkenceydi.

Yok sayılmaya dayanamıyordun.

Birlikte isyan etmemiş miydiniz?

Onca zorluğa birlikte göğüs germemiş miydiniz?

Ölülerinize birlikte gözyaşı döküp, birlikte coşmuş, kahkaha atmamış mıydınız?

Bir yudum suyu, bir lokma yiyeceği paylaşmamış mıydınız? Hayallerinizi?

Acılarınız, umudunuz ortak değil miydi?

Birlikte çöle karşı savaşmamış mıydınız?

Çoktunuz; ama aslında tek kişiydiniz, bir bedenin farklı organları olmamış mıydınız?

Oysa artık onlardan değildin, o bedenden koparılmıştın. Atılmıştın. Bedenin içindeymiş gibi görünüyordun; ama aslında dışındaydın. Tehlikeli, nefret edilen, hatta iğrenilen bir yabancıydın. Onların gözünde inançsızdın, zavallıydın, hastalığını onlara bulaştırma ihtimalinden dolayı tehlikeliydin, düşmüştün, sonunda da ayakların altında ezilecektin.

Onlar birdi, sen ise hiçtin.

Duvarlar daha da yükseliyordu.

Onlar birdi, sen ise tektin.

Yürekten söylenmiş söze, dostça bir dokunuşa, arkadaşça bakışa muhtaçtın. Sudan çıkmış balıktın, boğuluyordun. Kardeşler-

den biri sadece "Merhaba" dese, o merhabayı alacak, günler boyunca yüreğinin üzerinde tutacak, onu su, ekmek yapacak, nefese çevirip ciğerlerini dolduracak, yastık olarak kullanıp uyuyacak, rüyalarını bile onunla süsleyecektin.

Seyrediyor, birbirleriyle konuşmalarını dinliyordun. Yaptıkları şakaları. Sularını, yiyeceklerini paylaşmalarını. Zorluklara karşı birlikte mücadele etmelerini. Yana yana yürümelerini. Birbirlerine yardım etmelerini...

Seyrediyor ve dinliyordun.

Bulunduğun tarafa baktıklarında seni görmüyorlardı. Sesin çıkmıyormuşçasına duymuyorlardı. Bir gün böyle muhtaç duruma düşebileceğini elbette düşünememiştin; düşünülmemiş şey ise hep şaşkınlığın ayakkabılarını giyerdi.

"Raza hastalandı" dendiğinde ne olduğunu anında tahmin etmiştin. Yija'nın ısrarla "Yaklaşmayın, size de bulaşacak, uzak durun" bağırışları bazı kardeşleri durdurmuş ama bir kaçını engelleyememişti.

Merak ve ilerde olabileceklerin yarattığı üzüntüyle karanlıkta bağırışların doğduğu yere doğru koşmuştun. Yija, yaralı yavrusunu korumak isteyen bir hayvan gibi haykırıyor, kardeşleri uzak durmaları için itiyordu.Ama bu meraklı sayısını artırıyordu.

Raza'nın çığlıkları.

Çöl bilinçli olarak mı dolunayın doğmasını sağlamıştı? Karanlık en açık saçık elbisesini giymişti.

Sakinleştirmek için iki kardeş Yija'nın kolundan tutup çekmeye çalıştıkça var olan itiş kakış daha da artıyordu. Başkaları da gitmişlerdi yardıma. Kalabalığın içinde Zenan ve Kala'yı görmüştün.

Raza kıvranıyordu.

Onlara nasıl yardım edecektin ki?

Zenan, Raza'nın el ve ayaklarından sımsıkı tutulmasını istemişti. Ne olduğunun farkında değillerdi, yaşanan şeyi bir tür sinir buhranı sanıyorlardı.

Raza, keskin bir çığlık atmış, elbisesinin alt kısmını paramparça etmiş, ardından da ıkınmaya başlamıştı. Kardeşlerden biri

"Bakın bakın, bacaklarının arasından bir şey çıkıyor" deyince, Raza'yı sımsıkı tutan kardeşler hızla geri çekilmişlerdi. Ellerinde silahları, o şeyle dikmişlerdi gözlerini. Yija, kurtulmak için debelenip bağırmayı bırakmıştı, olacak her şeyi kabullenmiş gibi kıpırdamadan sadece seyrediyordu.

O şeyin kendilerine saldıracağını sanan kardeşler geniş bir çember oluşturmuşlardı. Sen Raza'nın birkaç adım ötesindeydin. Yapmak istediğin şeyi Yija yapmıştı, "Ne olur bırakın beni" dedi, kardeşler sakinleştiğini anladıklarından isteğini yerine getirmişlerdi. Yija ona doğru yürürken Raza'nın bacaklarının arasından çıkan ve iki üç karış ötede kıpırdayan o şey nasıl olduysa ağlamaya başlamıştı. Kardeşler, ağlamayı çölün yaratıklarından birinin saldırmadan önceki çığlığı olarak düşündükleri için geri çekilmişlerdi. Yija, uzandı, Zenan "Dur, dur diyorum sana" diye bağırmıştı, o şeyi kucağına aldı ve göbek kordonunu dişleriyle kopardı. Bu arada Raza yarı doğrulmuş, kan ve pıhtıya bulanmış elbiselerini düzeltirken "Bebek, bebek iyi mi?" demişti cılız bir mırıltıyla.

Ağlıyordu bebek, bu iyi olduğuna işaretti.

Bütün kardeşlerin dilleri köklerinden koparılmış, bedenleri buz tutmuştu sanki.

Yija, büyükçe bir bez parçasına sardığı bebeği Raza'ya uzattı, hâlâ ne olduğunu tam olarak anlamayan, bu nedenle de saldırıya uğrama korkusunu üzerlerinden atamayan kardeşler, ellerinde silahlar öylece durmaya devam ediyorlardı.

Raza, oturmuş halde bebeği emziriyordu. Yija da yanında, ayakta durmuş, o fırtınanın kopmasını bekliyordu.

Oradaydın, seyrediyordun; ama kimse orada olduğunun farkında değildi.

Fırtına, Zenan'ın "O, Raza'nın kucağındaki bebek mi?" sorusuyla kopmuş, Yija'nın cevabı 'Evet' olmuştu. Zenan "Lanet olsun Doje'ye, bu imkânsız. Kimse, kimse onlara yaklaşmasın" diye bağırdı.

Çemberin ortasındaydın; ama görülmüyordun.

Uğultu artmıştı, bu da hemen bütün kardeşlerin geldiğinin

işaretiydi. Pola'yı görmüştün, Rij'le bir şeyler konuşuyordu. Yija, sağ elini kılıcının kabzasının üzerine koymuştu. Anlamıştın; neye mal olursa olsun Raza'yı ve bebeği koruyacaktı.

Rij, "Kimse onlara yaklaşmasın" diye tekrardan uyarmış, ardından da "Yija, uzaklaş Raza'dan, hemen" diye bağırmıştı. Yija, "Hayır, asla" diye karşılık verdi. "Kılıcını bıraktıktan sonra bana doğru yürü" diye konuşmuştu Pola. Söyleneni yapacağını sanmıştın. Pola'ya kim karşı çıkabilirdi ki? Hem belki öylesi daha iyiydi. Yija, gerçekleri anlattıktan sonra Raza ve bebeğe dokunulamayacağına dair söz alabilirdi.

"Hayır."

Yija, kararlılığıyla taştan bir heykeldi.

Pola, Rij'le yine bir şeyler konuşmuştu.

Oradaydın; ama tek bir bakışın bile sana değmediğini biliyordun.

Çemberi oluşturan kardeşler birer ikişer ayrılmaya başlamışlardı. Pola'nın kesin bir karar verebilmek için sabahı beklemek gerektiğini söylediğini tahmin ediyordun. Sadece silahları ellerinde, gözlerini Raza ve Yija'dan ayırmadan bekleyen muhafız kardeşler kalmıştı.

Zaman yine alay ediyor, yarı felçli bir yaşlının adımlarıyla yürüyordu.

Oturmuştun.

Hem oradaydın, hem de değildin, varken yoktun.

Yija da oturmuş, başını göğsüne dayamış Raza'yı kucaklamıştı. Bebekten hiç ses çıkmıyordu. Ölmüş müydü? Hayattaysa bile çok yaşamayacaktı. Ne olacaktı? Pola nasıl bir karar verecekti? Belki de korktuğun şey olmazdı.

Zaman, topal karınca adımlarıyla ilerliyordu. Dolunay, yürünmesi gereken yoldan sapmıştı, canının istediği yerde de batacaktı. Çölün canlı olabileceğini düşünüyordun, nefes alıp verdiğini, sizi gördüğünü, duyduğunu, kumdan elleriyle dokunduğunu...

Umudunu korumaya çalışıyordun, belki Yija ya da Raza seninle konuşurdu. Orada birkaç adım ötelerinde, muhafız kardeş-

lerin oluşturduğu çemberin içinde durduğunu elbette biliyorlardı. Neler çektiğini anlamıyorlardı. Yine de sana üç beş kelime bahşedebilirlerdi.

Çemberi oluşturan nöbetçi kardeşler uyumak için yerlerini diğerlerine bırakmışlardı. Zaman ve dolunayın oynadıkları oyun sürüyordu. Titriyordun. Ateş sıcaklığının gündüz kemirdiği yerler artık soğuğun dişlerine teslim olmuşlardı. Bebek arada ağlamış, Raza onu yeniden emzirmiş, uyutmuştu. Yija'nın seninle konuşmasını, su ya da başka bir şey istemesini bekliyordun. Sadece tek kelime bile olabilirdi, ona da razıydın.

Karanlık tümden yenilip de cesedi ışıktan mezara gömüldüğünde bile oturur halde bekliyordun. Hayır, tek kelime olsun duymamıştın. Kardeşler çemberi sıklaştırmışlardı. Uğultu akan her anla birlikte daha da artacaktı. Yija çok yorgun görünüyordu, ayaktaydı, kararlıydı, bekliyordu.

Pola, yanında Zenan, Rij ve Kala olduğu halde çemberi parçalayarak içine girmişti.

Ayağı kalkmıştın.

Onca göze karşın görülmediğini biliyordun. Bakışlardan biri şans eseri durmakta olduğun yere yönelse bile bedenini geçip başka bir şeye doğru kanat çırpıyordu.

"Yija, silahını bırak ve bana doğru yürü."

Pola'nın ses tonu son derece sertti.

"Karıma ve oğluma bir şey yapmayacaksınız, değil mi?"

Yija, yalvarırcasına konuşmuştu.

"Karın ve çocuğun mu?"

Hayret ve ürkme.

Güneş, hükümdarlığının göstergesi olarak cömertçe ateş saçmaya başlamıştı. Soğuk kumların ne kadar da çabuk bu ateşi sahiplendiklerine yine şaşırmıştın, hep şaşıracaktın. Ne kadar uğraşılırsa uğraşılsın çölde kimi şeylere kesinlikle alışılamazdı.

Ne olacaktı şimdi?

Pola, neye karar vermişti?

Yardım etmek için bir şeyler yapsan bunun Yija. Raza ve bebek açısından durumu daha da içinden çıkılmaz hale getireceğini bi-

liyor, yine de sırf iki üç kelime etmek, kendini dinletmek, hakaret dolu olsa da cevap almak istiyordun. Sadece bu. Konuştuğunda dinleseler, sana cevap verseler var olacaktın. Bu seni gördükleri, duydukları anlamına gelecek, yalnızlığında kocaman bir gedik açılacaktı. Belki de ilerde bu gedik büyür ve bütün duvarları yıkardı. Hiçleştirilmişlikten kurtulmanın yolunu yürümeyecek miydin?

Yija, Raza ve çocuğunu hayatlarına mal olsa da korumak istiyordu, değil mi?

"Evet, Raza, Raza bir kadın, bebek, bebek de bizim oğlumuz:"

Kardeşlerin yüzlerine baktığında her şeye gebe o koyu gölgeyi görmüştün. Hayatlarına mal olacak bir saldırıyla karşı karşıyaymış gibi tetikte bekliyorlardı.

"Yija, Raza kadın değil, o şey de bebek değil. Doje'ye lanet olsun, büyülenmişsiniz."

Pola'nın sesinde hiçbir kapı açık değildi. İkna edilemezdi. Hangi karara ulaştığını da artık anlamıştın.

"O bir kadın" dedin.

Tek bir bakış bile sana doğru koşmamıştı.

"Raza gerçek bir kadın."

Avazın çıktığı kadar bağırmıştın.

Duymuyor olabilirler miydi?

Raza, bile başını kaldırıp sana bakmamıştı.

"Onları görmüştüm. Her şeyi biliyorum, dinleyin beni."

Sadece meraklı bir bakış bile yönelse, duyduklarını, görüldüğünü anlayacaktın. İçinde bulunduğun durum kahrediciydi. Bir zamanlar herkesin görüp duyduğu, imrenme, hayranlık, sevgi yüklü bakışlarını her fırsatta yönelttikleri sen yoktun, arkanda bir şey bırakmadan hiçliğe karışmıştın. Koluna dokundun. Demirci'nin etinin yapıştığı yere, baldırına. Kendi kanını akıtmak istiyordun. Öksürdün, duymayacaklardı. Başını kaldırdın, güneş olması gereken yerin bir, bir buçuk mızrak ilerisindeydi. Kısa bir gün olacaktı. Alnındaki terden gölü elinin tersiyle kurutmaya çalıştın, kumların iştahlı küçük ısırışları...

"Sakin ol Yija, büyülenmişsin" dedi Pola, sonra da ilk kez duyduğun bir duayı yüksek sesle okumaya başladı. Rij, sağ tarafa doğru yürümüş, Yija'nın tam karşısında durmuştu, yine ne oyunlar çeviriyordu.

"Yalvarırım Pola, büyülenmiş falan değilim. Raza benim karım. İsyan zamanında da hep yanımdaydı, erkek kıyafetleri giyip benimle birlikte savaşıyordu. Çöle çıkmadan önce söyleyecektim. Yani... Bir kadının bizimle gelemeyeceğini... Tek kadın olduğu için... Korktum... Gökkuşağı'na çok kısa bir süre içinde ulaşacağımızı sanmıştım... Benim yani... Bu hatam... Size hep söylemeyi düşünüyordum... Yani..."

Yija susmak zorunda kalmıştı, Raza, bebeği kumun üzerine bırakıp kalkmıştı ayağa. Teker teker üzerideki elbiseleri çıkarmaya başladı. Bebek, ağlıyordu.

Çırılçıplak kaldığında bilenmiş uğultu da gökyüzüne saplanmıştı.

Kardeşlere çevirdin bakışlarını. O gölge daha da koyulaşmıştı. Korku. Silahlarına daha bir sıkı sarılmışlardı.

Raza, önce göğüslerine dokunmuştu, bacaklarını açabildiği kadar açmış, eliyle orasını göstererek "İyice bakın" dedikten sonra eğilip çocuğunu kumun üzerinden almış, bezi sıyırıp atmıştı. Bebeğin olması gerekenden daha büyük olduğunu görmüştün, bedeni fazlasıyla şişti. Belki de bu hastalıktan kaynaklanıyordu. Raza her iki eliyle tutuğu bebeği yukarı kaldırmış ve kendi etrafında dönmüştü.

Uğultu, çöl tarafından yutulmuştu.

"Göreceğinizi gördünüz mü?"

Sesi, artık bir kadının sesiydi.

Bebeği yeniden bıraktı yere. Ağır hareketlerle giyindi, ağlayan çocuğu beze sarıp kucağına aldıktan sonra oturdu.

"Yija, beni duyuyor musun, Raza artık Raza değil, hemen uzaklaş oradan, hemen."

Pola'nın sesinde ve yüzünde bütün kardeşleri yok edecek saldırıyı bir an önce engellemek istiyormuşçasına panik vardı.

"Hayır, kesinlikle."

Pola, Zenan'ın kulağına ne fısıldamıştı?

Harekete mi geçeceklerdi?

Onları durduramayacağını çok iyi biliyordun, sana düşen seyretmekti.

"Beni iyi dinle kardeşim" diyen Pola onlara doğru yürümeye başlayınca, Yija bütün dikkatini ona vermek zorunda kalmıştı. Bunun üzerine Rij hızla atılıp ensesine sopayla sert bir darbe indirdi.

Raza'nın çığlığı.

Kardeşlerden dördü Yija'yı Raza'dan uzaklaştırıp ellerini ayaklarını birbirine bağlamışlardı.

Raza, bebeğine sımsıkı sarılmış çığlık atmayı sürdürüyordu. Kardeşlerden biri, Mita'ydı, atılıp saçlarından tuttu, bütün gücüyle çekerek onu yere yıktı. Başka bir kardeş ise bebeği kucağından alıp havaya fırlatmıştı.

"Durun" diyememiştin.

Çocuk, çığlık çığlığa ağlıyordu.

Pola, Raza'nın hemen yanı başında durmuş, bir süre onu seyretmiş ardından da elbiselerini parçalarcasına çıkarmıştı. Gördüklerinin gerçek olup olmadığını anlamak için göğüslerine dokudu, karnına, ardından da kurumuş kan ve diğer şeyler nedeniyle rengi değişmiş bacaklarının arasına. Kalktı, çocuğa doğru yürüdü, elinin titremesine aldırmadan bezi yukarı doğru kaldırınca bebek yüzükoyun kuma kapaklanmıştı. Dizlerinin üzerine çöken Pola bebeği inceliyorken artık ne olacağı sorusuna kesin bir cevabın vardı Elin, karnına gitmişti, oraya, o et parçasına, söküp atmak istiyor ama yapamıyordun.

Kardeşler tümden göze dönmüşlerdi. Yüzlerindeki o gölge kırılmıştı.

Ayağa kalkan Pola, yumruk yaptığı ellerini kalçasına dayamıştı. Ne kadar heybetli görünüyordu öyle. Gözlerinde artan ışık. Yüzü rüzgârsızdı. Saldırının büyük oranda savuşturulduğunun, tümden yenilebileceğinin inancı.

"Lanet olsun Doje'ye!" diye haykırdı. Kardeşler haykırışa daha yüksek bir sesle karşılık vermişlerdi:

"Lanet olsun Doje'ye!"

"Kardeşlerim! Doje aklımızı karıştırmak, içimize kuşkunun tohumunu ekmek, biriliğimize hastalık bulaştırmak için her yola başvuruyor. Önce Demirci kılığında bizi yolumuzdan saptırmak için karşımıza çıktı; ama yenildi. Bize yenildi. Yendik onu. Doje'yi! Biz!"

Suskunluğunun uzun ömürlü olmasına izin vermişti. Söyledikleri tümden kardeşlerin yüreğine akmalıydı.

"Kardeşler! bu başka bir saldırı. Önce Raza'yı kadına çevirdi, sonra da Yija'yı ona âşık etti. Lanet olası Doje en akla hayale gelmedik şeyi yaparak Raza'nın hamile kalması, ardından da doğurmasını sağladı. Bu bebek..."

Ağlayan çocuğu işaret etmişti.

Elin oraya gitmişti, Demirci'nin etinin yapışıp kaldığı yere, söküp atmıştın. Etin ılık ıslaklığı.

Raza hâlâ baygındı.

Kum, ne kokuyordu öyle?

O kadar susamıştın ki, ciğerlerindeki ateşin seni yakıp kül edeceğini sanıyordun.

Güneş, gökteki yangındı.

Elin, yine ordaydı, et parçasını sökmeye çalışırken "Demirci" diye haykırmak istiyordun.

"Bu bebek Doje'nin yeni bedenileşmiş halidir. Ne kadar da büyük olduğunu görmüyor musunuz? Bebeğin bedeninde aramıza sızacak, kalleşçe hilelerle çoğumuzu öldürecek, sonra da bizden biriymiş gibi Gökkuşağı Ülkesine girerek orayı da çöle çevirecekti."

Duydukların artık seni şaşkınlığın kuyusuna yuvarlamıyordu. Et parçasını sökmeye çalışıyordun. Yapışıp kalmıştı.

"Bizler sadece çöle karşı savaşmıyoruz kardeşlerim, kendi içimizde de keskin bir mücadele yürütüyoruz. Bu nedenle acımasızlığın kılıcını sürekli kullanmalıyız. Ne olursa olsun Gökkuşağı'na ulaşacağız. Lanet olsun Doje'ye!"

Kardeşlerin tümü aynı anda bağırmıştı:

"Lanet olsun!"

Söküp atıyordun, söküp, söküp, söküp, söküp, söküp, söküp, söküp...

Raza, daha tam olarak ayılmamışsa da doğrulmuş, çıplak olduğunu görünce, "Bebeğim, bebeğim" diye bağırmıştı. Zenan, koşup bebeği ayağından tutup kaldırdı, Raza "Dur" diye inlemişti; ama Zenan bebeği bütün gücüyle kuma çarpmıştı. Raza, çığlığına tutunarak ayağa kalkmaya çalışmıştı. Yürek yakan, tabii ki sadece senin yüreğini, haykırışların yaratıcısıydı.

"Lanet olsun Doje'ye!"

Raza, ayağa kalkmayı başarmış ama böğrüne saplanan kılıçla birlikte sırt üstü yere yığılmıştı.

Bebek, paramparça ediliyordu.

47

Kainatın yüzü. Göklerdeki baba. Oradaki Oğul.

Hiçlikten başka bir şey olmayan dünya. Zindanlaşmış olanda tutsak kılınan.

Geri dönmek isteyen Oğul. Hiçliğin sayısız ağzıyla kemirilirken.

İlk zindanın. İlk tutsağın. İlk özgürlük hayalleri.

Kemirilirken. Her denemede yıkamadığı duvarları sağlamlaştırırken.

Dünya adlı zindan. Dünya adlı çöl. Dünya adlı çöl zindan.

Zamanın kumdan ayakları hep akarken. Her adımda sonsuz aç ağız.

Kemirilirken. Çiğnenirken. Her başarısız deneme çöl zindana kum olup yağarken.
Göklerin ötesindeki Baba'ya yakaran Oğul. Yakarışlarını acısıyla yoğururken.
Zindan, zindandı, etini kemirip kendi kanını içmeydi. Çiğnenirken
Zindan, kendi ölümüne tanıklıktı. Kendi mezarı başında bekçilik.
Acı, öfkeye dönüşürken. Oğul'un gözleri göğe saplanmışken. Mavi duvara.

De ki;
Aklın körlüğü çok iyi gördüğünü sanmasındadır.

Her an kemirilirken. Çiğnenirken her an. Gökteydi bakışları.
Dünya adlı zindandan kurtulmak için gücünü çöle serperken.
Kemirilirken. Zamanın attığı her adım işkenceyken.
"Duy sesimi ey Baba, duy sesimi." Diye inlerken. Kemirilirken.
Zindan kendi karanlığında kendini doğurmaktayken. Kendi nefessizliğini.
Doğurmaktayken. Oğul, zindanın mezarı olacağını düşünürken.
Her kum tanesi can düşmanı olmuşken. Kemirilirken
Sıkıntının sivri dişleri. Keskin. Çoğalan dişleri. Sıkıntının.
Dişleri. Aç. Parçalayan. Kemiren. Çiğneyen. Dişleri.
Doymayan dişleri. Oğul "Tutsaklık zulüm" demekteyken
"Tutsaklık; hiçliği solumak. Yaşamın kendisini öğütmek."
Çölün her kumuna Oğul'un gölgesi defalarca değmişken.
Tekrarın çaresizliği. Ve o çaresizlik hep kuma yağarken.

De ki;
Taş, taşı kırarken
Kırılırken
Canının acıdığını bilmez.

De ki;

Sevgi ile nefretin arasındaki mesafe kısacıkken
Ölçülmez uzunluktadır nefret ile sevginin arasındaki o mesafe.

Anlamıştı. Kemirilirken. Anlamıştı. Çiğnenirken. Anlamıştı.
Anladığını çöle de söylemişti. Çöl, o sözlere bakmak bile istemezken.
"Ölümden beter bir haldeyim." Kemirilirken dile getirdiğiydi.
Dedi: "Baba, bana sağır." Çiğnenirken. Dedi: "Baba, bana kör."
Kemirilirken. Nefreti artık kılıçtı. Koşmayı sabırsızlıkla beklerken.

De ki;

Aklın kendi büyüklüğüyle övünmesi
Yaprağı kemirmekte olan kurtçuğun yaptığı şeyi övmesi değil midir?

Dedi: "Zindan, mezar olmamalı." Kemirilirken.
"Dünyadaki tutsaklık, yaşarken nefes nefese ölmek," dedi.
Çiğnenirken. Çöle bakmıştı. Görüldüğünden. Her kum tanesini görmüştü.
Nefretin kılıcını hep bilerken. Dedi: "Yenilmemeliyim. Yenilmeyeceğim."
Kemirilirken. "Zindan mecburiyetse." Dedi. Dünya adlı çöle. Görülürken.
Dedi: "Tutsaklık mecburiyetse." Çiğnenirken. Kumda zamanın kokusu.
"İntikam için yaşamak." Dedi. Kemirilirken. "Sadece yaşamak!"
Çöl zindanında zaman felçli bir ihtiyardı. Akar gibi yaparken.
Gerçekten de akarken. Düşmandı. Her adımda o da kemirmekteyken.
Çöle, yaşamı ekecekti. Dedi: "İntikam için." Kemirilirken.
Dünya adlı zindanı yaşamla yenecekti. Hep çiğnenirken.

De ki;
Kar, üşütür.
Kendisi bunu bilmese de.

Ant olsun ki;
O gün geldiğinde çöl ölecek
Ve çiçeklerden bir mezara gömülecek.

48

İki yüz otuz dokuz kalmıştık.

Uçuyordum.

Kumdan kanatlarım vardı.

Daha da yükselmeye devam ediyordum. Belki de ta yıldızlara kadar giderdim. Hatta varsa ötesine!

Dönerken uçuyor, uçarken de dönüyordum.

Israrla gözlerimi açık tutmaya çalışıyordum. Akrepleri görüyordum, Negleri, Beş Kolluları, Ok Kuşlarını, üç başlı yaratıkları, kafadan elliler, başlarının her iki yanında da ağızları olanları, istesem de tarif edemeyeceğim yaratıkları görüyordum. Kardeşlere ait cesetleri, iskeletleri, taşları, çalıları, bodur ağaçları, zehirli ze-

hirsiz yılanları, adını bilmediğim kuşları, dev kaplumbağaları, bin bir türlü böceği, haykırdığını sandığım ve ilk kez gördüğün insanları, ayakları olmayan ve bize benzeyen mahlûkatları, dev çekirgeleri, dev karasinekleri, tek ayaklı ejderhaları görüyordum, balıkları, tavşanları, köstebekleri, dört gagalı kuşları... Hep birlikte kumdan kanatlarımızla uçuyor ve dönüyorduk.

Çöl, öyle bir darbe indirmişti ki, ne yürekteki demirden ve ateşten inancı dinlemişti, ne umudun ışığını, ne birliği sağlayan kenetlenmeyi, ne de başka bir şeyi... Çöl çöldü, ezip geçmişti.

Uğuldama değildi, haykırış değildi.

Dünya yıkılıyordu; dünya kendini öldürüyordu.

Binlerce, on binlerce hayvan, adını bilmediğim, daha önce görmediğim yaratık böğürüyordu. Çöl, mutlak hâkim olduğunu kanıtlamış, ona karşı direnmenin, karşı koymanın asla mümkün olmadığını göstermişti. "Zavallısınız" demişti, "Boyunuzdan büyük bir işe kalkıştınız, size öyle bir ders vereceğim ki, doğmuş olduğunuza dahi pişman olacaksınız."

Uçuyor, yükseliyor, dönüyordum.

Gözlerim, kumdan yanıyordu. Acının göz kapaklarımı indirmesine karşı direniyordum. Son anlarımdı. Her şeyi görmeliydim, böylece sonsuzluğa gittiğimde onlara yeni baştan defalarca bakarak can sıkıntısını uzak tutacaktım. Görüyordum. Bana bakanlar, bakmayanlar, görenler, görülmüşler. Güneşin bu kumdan döngüye katılabileceğini düşünüyordum. Ay ve yıldızların da.

Yükselirken dönüyorduk.

Ne yazık ki, kumdan kanatlarımı canımın istediği gibi kullanamıyordum. Bazen yan dönüyordum, bazen baş aşağı düşüyordum, bazen dik, bazen de sanki yokuş aşağıya yuvarlanıyor ama yine yükseliyordum. Nasıl oluyordu da çöl onca canlıyı içinde yaşatıyordu? Sadece ölüm değil miydi? Onlara neden izin vermişti? Hayatta kalmak için çölün hangi isteğini yerine getirmek gerekiyordu? Yoksa çöl kendi evlatlarına karşı son derece şefkatliydi de, sadece dışarıdan gelenlere mi kusuyordu son damlasına kadar zulmünü?

Döne döne yükselirken yıldızlara ulaşabilirsek Tanrı Oğul ve diğer göksel kutsal varlıkların da –eğer varlarsa tabii– bu kumdan döngüye katılabileceğini düşünüyordum.

Acıya rağmen gözerimi açık tutuyor, bakışlarımın yakaladığı her görüntüyü avlıyordum. Hemen ötemde bir ceset uçuyordu; dikkatlice baktım, yüzü çürümüş, göz çukurlarına böcekler üşüşmüştü. Ondan uzaklaşmak istiyordum.

Dünya ciğerlerini paramparça söken haykırışlarıyla yıkılıyordu.

'Buraya kadar' diye düşündüm. Bir anlamda mutluydum. İsyan görkemli bir şekilde sona ermişti işte. Burukluk mu? Elbette, yaşadıklarımızı anlatacak tek bir tanık bile bırakmamıştık ardımızda. Suyun üzerine yazılan yazı okunmazdı ki.

Kumdan kamçı çarpmıştı yüzüme. Gözlerimi açıktı yine de. Ağzımı sımsıkı kapatmıştım; ama burnumdan rahat soluk alıp veremiyordum. Birkaç nefes sonrası burun deliklerimin kapanacağını, nefes almak için mecburen ağzımı açtığımda dolan kumların beni boğacağını düşünüyordum. Kafamın içi yuvarlanırken birbirine çarpan düşüncelerle doluydu.

Bakıyordum.

O haykırışla böğürmenin karışımı ses, kulaklarımdan hızla geçerek kafamın içinde patlıyordu. 'Belki de' diye düşündüm. Nefesim kesilmişti. Hayır, kumdan değil, onun daha zamanı vardı, farkına vardığım şeyden dolayı. 'Belki de bu yaşanan şey Tanrı Oğul ile Doje arasındaki son savaştı ve içlerinden birisi de zafer kazandı. Kim ama?' Dünyanın görkemli yok oluşu devam ederken hâlâ sorular soruyor, cevaplar arıyordum. Kendime kızıyordum bir yandan da. Neden boşu boşuna o soruların yaratığı göksel korkuyla yüreğimi deşiyordum ki?

Hâlâ dönüyor, yükseliyorduk.

Gökyüzüne ulaşan, yutan, sonsuz derinlikte kumdan bir kuyu içindeydim.

Negler vardı karşımda, akreplerden bazıları bedenime çarpıyor ama sokmuyorlardı. Şöyle bir uzansam yılanlara, görüntüleriyle yüreğimin buz kesmesine neden olan yaratıklara dokunacaktım.

Ülkeyi hatırlatacak bazı şeyler de görmeyi umuyordum. Adanmış ya da Kutsanmışlardan biriyle göz göze geldiğimizde bunun onlarda yaratacağı şaşkınlığın ne kadar şiddetli olacağını düşünüyordum.

Düşünüyordun.

Düşünüyordum.

Evet, öyle düşünüyordun.

'Savaşı kim kazandı?' diye soruyordun kendine, beynini kemiren o yıkım haykırışına rağmen. 'Tanrı Oğul mu, yoksa Doje mi?' Hangisi olursa olsun senin için kötüydü. Onlara inanmayı epey zaman önce bırakmıştın, ikisinden de uzaktın, onlara tapanlara başkaldırmıştın. Zafer hangisinin olursa olsun sen bir mağluptun.

Kumdan canlı kuyu yuttuğunu ağzına, dudaklarına doğru savuruyordu. Ya da aslında ters kuyu!

Kardeşleri görüyordun, bazıları cansız gibiydiler. Kaya parçaları ve taşlar da seninle birlikte dönüyorlardı. Daha aşağısını ve daha yukarısını görmek için gözlerini kısıp dikkatlice bakmak yetmiyordu, can çekişen ışığın hâkim olmak için yeni bir saldırı yapmaya da niyeti yoktu. Loşluk her yarasını çabucak onarıyordu. İyi olan belki de tek şey vardı; serindi, hem de esen şiddetli serinlik. Çölde böylesi bir ölüm bile şans, ayrıcalık değil miydi?

Kumdan milyonlarca kamçı şaklıyordu.

Fark ettiğinde şaşırmadın, çünkü daha ölmemiştin. Belki de ölmüştün. Ölmenin nasıl bir şey olduğunu bilmiyordun ki...

Kumdan kuyu böğürüyordu.

Yukarı çıkmak yerine aşağı doğru düşüyordun.

Kumdan ters kuyu yine kumdan ters kuyuydu; ama bu sefer yuttuklarını kusacaktı. Öyle sanıyordun. Yıkım bitmiş miydi? Nereye kusulacaktınız? Zafer kazanmış hangi göksel varlık tarafından karşılanacaktın?

Uçuyorduk.

Yanımda başı aşağıda, kolları iki yana açık bir adam kumdan kanatlar tarafından döndürülüyordu; yüzünü örten çalı nedeniyle kim olduğuna dair bir tahminde bulunamamıştım.

Dönerken uçuyordum, yükselmek yerine alçalıyorduk.

O çıldırtıcı haykırışın –böğürüşün– şiddetli azalmıştı sanki.

Aşağıda, hortumun yaratığı kumdan kuyunun duvarında bir yılan yumağı görmüştüm, yüzlerce yılanın yarattığı karmaşa yükseliyordu. Belki gelip beni içine çekecekti. Nefes almakta zorlanınama karşın ağzımı açmamakta direniyordum. Gözlerimdeki acı artıyordu. İçten içe de gülüyordum kendime. Ölmüşsem eğer ağzımı açıp açmamamın bir önemi var mıydı? Gözlerimi kapatmıyor olmanın bedelini ödüyordum. Çılgınca dönüşün yarattığı kusma öğürtüsü yeniden yükselmişti.

'Hangisi kazandı?' sorusu da seninle birlikte dönüyordu. Hızla alçalıyordunuz o ve diğer sorularla birlikte. Çift yılan kuyruklu at büyüklüğünde bir canavara ilişince gözlerin, yüreğin korkunun savurduğu tekme darbesiyle sarsılmıştı. 'Korkmama gerek yok, ölmüşsem o da ölmüştür, dolaysıyla beni yiyemez. Ölmüşsem; ama o ölmemişse ve tutup beni yese bile hiçbir şey hissetmeyecektim. Yaşıyorsam ve o ölüyse, beni yiyemeyecekti. Asıl sorun, ya ikimizin de yaşıyorsak!..'

Düşüncelerin de seninle birlikte dönüyordu.

Loşluğun kırıldığını hissettin. Kumdan hortumun içindekilerle birlikte dönüp durmasına karşın ömrünün sonuna yaklaştığını seziyordun. O ortak kanatlar çılgınca çırpınınayı bırakmışlardı. Bazen baş aşağı, bazen de dik, ya da sol tarafın üzerinde dönmeye devam ederken bakıyordun.

Sorulardan kanatlarını durmadan çırpıyordun.

Bakıyordum?

Evet bakıyordun!

Kumdan hortum bütün yuttuklarını kusmaya başlamıştı.

Dayanamayıp açtın ağzını. Çok fazla kum yutunca dudaklarını birbirine yeniden sımsıkı yapıştırdın. Burnunun bir deliği tıkanmıştı. Gözlerinin yaşardığını, yüzünün ıslandığını biliyordun. Yine de bakıyordun. Neye mal olursa olsun bakacaktın da.

'Hangisi zafer kazandı?'

'Nereye kusulacağız?'

'Orada atalarımızla da karşılaşacak mıyız?'

'Ya Pola ve diğer kardeşlerle?'

'Adanmışlar ve Kutsanmışlarla aynı yerde mi kalacağız?'

Hortumun yarattığı kuyunun aşağı tarafı iyice genişlemişti. Gözlerin kararmıştı; ama göz kapaklarını kapatmadığından emindin. Ölmemiş miydin de, şimdi mi ölecektin? Ölmüş müydün de diriliyor muydun? Birbirlerine dişlerini geçirmiş sorular, birbirlerinin boynunu kırmaya çalışırken.

Yeri gördüğünde 'çarpıp öleceğim' diye düşündün. Hortum sadece uğulduyordu. Hızla çarpacaktın. Loşluk derin yaralar almıştı, elindeki ilaçları tükettiğinden sadece seyrediyordu. Kuyu gittikçe genişlerken kısalıyordu da.

Dibindeydin. Kumdan kanatlar artık seni taşıyamıyordu. Kimi cesetler kusulmuştu. Sıranın sana geldiğini biliyor, nefes alamıyordun. Ya boğularak ölecektin, ya da yere çarparak. Tercihin elbette ikincisinden yanaydı. Kalın, uzun bir yılan başının birkaç parmak üzerinden geçmişti. Koyun büyüklüğünde bir çıyan sağ ayağına çarpmıştı. Balık kafalı kuşlar. İki ayaklı boğalar. Boynuzlarında ağızları olanlar...

Kumdan hortum tarafından kusulduğunda, tam da o çarpma anında çığlık atmamıştın, ağzını açmış nefessizliğini yıkmaya çalışıyordun.

Çarpma ya da düşme değildi aslında yaşadığın. Kumdan el tarafından, biraz da sertçe, yine kumun üzerine rastgele bırakılmıştın. Ne kadar direnseн de bayılmak üzereydin. Ya zaten ölüysen, o zaman bayılmak diye bir şey mümkün olacak mıydı? İçinde ağır ağır ilerleyen ılık bir gevşeklik. Bu ölülerin bayılabileceği anlamına mı geliyordu?

Bayılmamıştın.

Üzerine kum ya da daha sert şeyler yağıyordu. Küçük bir yılanın karnının üzerine düştüğünü, kıvrılıp öylece kaldığını hissetmiştin.

Uğultu. Başka sesler. Kendi karanlığında sana bakan gözlerin içindeki o gözler...

Fısıldayışlar sürüyordu: Dünya tümden yıkılmışsa nereye düşmüştün? Kendinin farkındaysan bu ölmediğin anlamına mı geliyordu? Ölüm sandığın gibi olmayabilirdi; belki de bu uyuşuk

kendi hakkındaki farkındalık, sersemlik hali, kulaklardaki çınlama ölmenin doğal halleriydi? Gözlerini açtığında seni ne karşılayacaktı? Ya aslında ölüm bir canavarın bedenini giymiş olarak yanı başında bekliyorsa? Gözlerini açar açmaz onun tarafından yutulmayacak mıydın?

Bazı sesler duyuyordun. Gerçekten de duyuyordum.

Kum hâlâ yağıyordu. Böcekler ve öteki şeyler... Karnımın üzerindeki zehirsiz olmasını umduğum yılan neden kıvranmaya başlamıştı? Yoksa o yılan mı bana ölümü sunacaktı? Karnımdan girip ağzımdan çıkabilir, ya da sadece ısırırdı...

Gözlerimi açmaya korkuyordum.

Yılan, ne yapmaya çalışıyordu?

Gözlerimi açmak istiyor ama öldüğüm için bunu yapamayacağının farkına varmaktan korkuyordum. Oysa öylece durmak da korkumu arttırıyordu.

Son fısıldayış şuydu: Ölüler korkar mıydı? Son fısıldayıştan sonraki fısıldayış ise şöyleydi: Belki de korkarlardı; ama yaşayanlar gibi bunu belli etmezlerdi. Ondan sonraki fısıldayış: Korku belki de sonsuz azabın habercisiydi. En son fısıldayış ise şöyleydi: Tek çözüm, gözlerini açmaktır.

Baldırına saplanmış sızı seni ne kadar da sevindirmişti öyle. Hızla karnına doğru ilerlerken acın sevincindi. Ölüler böyle şeyler hissederler miydi? En sondan sonraki fısıldayış sana şunu söylemişti: 'Ölmedim diye niye seviniyorsun ki, gözlerini açar açmaz paramparça edilip acıların en keskinini kemirerek ölecek, ölürken de neden ölü olmadığının pişmanlığını yaşayacaksın.'

Açtın gözlerini.

Güneşin seni gördüğünü görmüştün. Göğün maviliğini bakışlarınla baştan sonra koşup aynı hızla geri döndün. Gök ve güneş yerinde duruyordu, bu dünyanın yıkılmadığı anlamına mı geliyordu? Ya da aslında yıkılma durumu yukarısı için geçerli değildi. Yerdi altüst olan. Yılan karnının üzerindeydi, neden kıpırdamayı bırakmıştı? Başını kaldırdın, bulantın artmıştı, kusmak üzereydin. Yılan oradaydı; güneşin sıcaklığında bedenini tutsak kılmış buzu tümden çözmeye çalışıyordu. Korku 'Yapma!' demesine

karşın onu tek fiskede düşürürken kaç tane böcekten de kurtulmuştun. Canavarı görmek için dönecekken içinden dua etme isteği yükselmişti. Tamam da kime edecektin? Zaferi hangisinin kazandığını bilmiyordun ki. Sağına döndün yoktu, solunda da.

Sevinememiştin, çöldeydin, şekli bozulmuş çölde. Kumdan sonsuzluk. Güneşin yakmak için ateş yağdırdığı o zamanda olduğunu fark etmiştin.

Etmiştim.

Etmiştin.

Evet, aynen öyle, fark etmiştim.

Sancının susmasına minnettardım.

Kalkmaya yeltendim. Başım dönüyor, sırtım ağrıyordu; bulantım hep bulunduğu yerdeydi, yeniden saldırıya geçecekti. Ayaklarımın üzerine dikilmeyi başardım; ama beni taşımak istemediler. Yere yığılmıştım. Yeniden denedim. Olmuyordu. Ayaklarım isyan etmişlerdi. Bununla nasıl başa çıkacaktım? Gözlerimi kapattım, derin nefes almak için ağzımı olabildiğince açtım. Burnuma dolan kumdan kurtulmak için hapşırmaya çalışmıştım. Artık daha rahat nefes alıp verebiliyordum. Yeniden deneyince ayaklarım üzerinde dikilmeyi başarmıştım. Bu sefer de yürüyemiyordum.

Çölden kurtulmak isteyip başaramamak ölümden beterdi.

Bir şeyin yaklaştığını görmüştüm. Giderek büyüyordu. Dağ gibi. Sürünen bir dağ. "Neg" diye mırıldanmıştım. Bedenim kaçmak isteğime neden karşı koyuyordu? Yok olacak olan oydu. Neg, yaklaşırken "Ölüm" diye konuştum. "Payına düşen ölüm."

Neg, beni görmemiş gibi sürünmeye devam ediyordu. Bir kol ötemden geçerken onu seyretmiş, üstelik kuyruğuna dokunmuştum. Bunu yaparken bile dokunanın ben olup olmadığından kuşkuya kapılmıştım.

Neg, iyice uzaklaştığında ona değen elime diktim gözlerimi. Gülümseyecekken yüzüm depremlerin en büyüğüne teslim olmuştu. Gözlerimi gölgeme dikip "Yoksa gerçekten öldüm mü?" diye mırıldandım.

"Eğer ölmüşsem..."

49

Oğul, kendinden bir parça kopardı. Kemirilirken.
Yoğurdu. Çiğnenirken. Hep yoğurdu. Teriyle sularken.
Zaman, koşuyordu. Arkasında kumdan ayak izlerinden bir sel.
Koşuyordu. Bakarken. Görüyordu. Akarken. Sel. Görülürken.
Oğul, ruhunu üfledi elindeki parçaya. Çiğnenirken.
Dedi: "Ey dünya adlı zindan, seni çöle gömeceğim."
Dedi ve parçayı havaya fırlattı. Zamanın gölgesi akmaktayken.
Fırlatılan kuş olmuştu. Fırlattı. Fırlatılan çöle düşünce ağaç olmuştu.
Fırlattı. Fırlatılan bulut. Yoğurdu. Fırlattı. Çiçek.
Fırlatılan toprak. Fırlattı. Teri kelebeklere dönüşürken.

Zaman, çılgınca koşuyordu durmak isterken. Ve o bulut, kelebeklerden.
Fırlatılanlar. Ceylan ve diğer hayvanlar. Fırlattı. Yaşamdı ekilen.
Yoğrulmuş olan kalmayıncaya dek. Teri kelebeklere.
Yaratmanın şehvetinde sarhoş. Yapabileceklerini görmekten mutlu.
Yoğrulmuş olanı bitirinceye dek. Son parçayı da fırlatınca.
Ne kemirilme. Ne çiğnenme. Zaman adlı çocuk şaşkınlığıyla oynamaktayken
Baktı. Çöl yoktu. Görmüştü. Dünya adlı zindanda yaşamın şen şarkısı.
Görmüştü. Kuşları. Görmüştü. Ağaçları. Çiçekleri. Nehirleri. Gölleri. Denizleri.
Görmüştü. Yavrulayan hayvanları. Kelebeklerde kendi kokusunu. Görmüştü.

De ki;

Hep aç olan zamanın gözleri kördür
Ne yediğine bakmaz.

...
...
Yeniden kemirilirken. Çiğnenirken yeniden. Dedi.
Dedi: "Zindan, hangi renkte olursa olsun yine zindandır."
Sıkıntının dişleri zamanın eğesiyle hep bilenmekteyken.
Görmeye doymuştu. Hayvanlar aynı hayvanlardı.
Doymuştu. Ağaçlar, çiçekler aynıydı. Görmeye doymuştu.
Nehirlerin akışına. Kuşlara. Yağmura. Kelebeklere.
Doymuştu. Hâlâ görmekteyken. Dedi: "Tutsaklık, tutsaklıktır."
Demişti. Hâlâ görüyorken. Bilenmiş dişler. Kemirilirken.
Ağır ölüm olan tutsaklık. Tırnaklarıyla kendi mezarını kazarken.

Çiğnenirken. Doymuşluğun bıkmışlığında gökyüzüne çevirdi gözlerini.
Dedi: "Katil olacak kadar nefret ediyorum senden baba."
Dedi. Ve düşündü. Kemirilirken. Tutsaklık kırılmalıydı.
Çiğnenirken. Dedi: "Ceza, haksızlıktı." Ve zaman, bilemekte ustalaşmışken.
Dedi: "Var olmayı ben istememiştim." Kemirilirken.
Doymuşluğun bıkkınlığında boğulmaktayken.
Ve derinleşen düşünmenin kuyusu.
Karanlığın bağrını delmeye çalışırken. Düşünmenin bin kanadıyla.
Ararken. Hep ararken. Durmadan. Kanatlara eklenen yeni kanatlar.
Ve nihayet bulduğunda. Kanatlarda rüzgârın ölümü.

De ki;
Hayatın kendisi ölümden beslenir
Ölüm de yaşamla birlikte nefes alır
Öldürülmüş ölüm hayatın da yok edilmesi değil midir?

Bulmuştu.
Duvarlar kendisi içinken. Kendisi olmayan kendisinden bir parça.
O duvarları geçebileceğinden. Yıkabileceğinden o duvarları.
Kemirilirken. Kendini ikiye böldü. Gün de bölünmüştü: Gece ve gündüz.
Oğul gündüzde kalmıştı. Çiğnenirken. Diğer parçası ise gecede.
Kendisini ışıkta görürken. Doje dedi diğer yarısına.
Geceyle yoğurdu onu. Karanlıkta. İntikam istemiyle. Nefretle.
Zaman usta bir bileyiciydi. Akarken. Yoğurmaktaydı Oğul.
Ölümle. Çiğnenirken. Haksızlığa uğramışlığın öfkesiyle.
Işıktan teri bile Doje'nin karanlığını kirletmemeliydi. Kemirilirken.

İsyan nefesini üfledi. Doje'ye. Diriltti. Çiğnenirken.
Doje geceydi. Doje, karanlıktı. Karşısında durmaktaydı.
Nefretti Doje. Öfkeydi. İntikamdı. Katilliğinin güçlenen ihtimaliydi.
Doje. Karşısındayken. Kaybolmuştu. Dedi: "Yokluğa mı karıştı?"
Zaman, eski ve yeni ayaklarıyla koşarken. Kaybolmuştu Doje.
"Nereye gitti bu?" Dedi. Baba'yı öldürecek olanı ararken.
Dedi: "Görevini öğrenmeli." Aramaktayken intikamının sahibini.
Baktı. Ve ağaçların yok olduğunu gördü. Ve kuşların büyük bölümünün.
Ve denizlerin. Ve göllerin. Ve çiçeklerin. Ve kelebeklerin.
Anlamıştı. Dedi: "Doje, yarattıklarımı yutarak güçleniyor."
Dedi: "Beni yiyerek. Beni karanlığa çevirerek." Anlamıştı.
Görmüştü. Dedi: "Benden bile güçlü olacak." Dünya yeniden çöldü.
Zindan. Zindanın çölü. Çölün zindanı. Sadece çölün ortasında.
Ortasında büyükçe bir ülke. Görmüştü orayı. Kemirilirken.
Dedi: "Burası yaşayacağım vatan. Korumalıyım." Çiğnenirken.
Çiğnenirken. Dedi: "Doje ise çölün kendisi."

De ki;
Görecek göze sahip olan için
Akıl, aklın can düşmanıdır.

50

De ki;
Kapat gözlerini
Kulaklarını da
Sustur yüreğini
Kendini hiç yaşamamış gibi unutabilir misin?
Söyle!

Kemirilirken. O gün. Çöl adlı zindanın ortasında.
Ülkede. Ağaçları. Tepeleri. Dağları. Hayvanları. Nehirleri. Gölleri.
Uçurumları. Ovaları. Pınarları. Kayaları.
Görmüş olduklarını görmekteyken. Çiğnenirken. Doymuşlu-

ğun bıkkınlığında.
Kıvranırken. Göğün kapısının açıldığını gördü.
Zindan yıkılmış mıydı?
Baba, sonunda acımış mıydı?
Hak edilmemiş olan ceza bitmiş miydi?
Çiğnenirken. Hep beklediği değil miydi? Gözlerinin elleri. İzlerden tarih.
Farklı ayaklarıyla farklı yönlere yürürken zaman.
Baba'yı affetmişti. Dünya zindanında, Ülkede, her yerde ve şeyde.
Kendini gömerken. Kemirilerek yok olmayı dilerken.
Affetmişti. Baba'ya duyduğu özlem. Görürken. Affetmişti.
Baba'ydı o. Sevgisiyle. Ve de öfkesiyle. Baba'ydı!
Yaptığı tek şey babalıktı. Affetmenin karları geçmişi yutmuşken.
Çiğnenirken zindan yıkılmıştı. Göğün ötesine uçarken.
O yaralar. O acılar. O çileler. O kara zehir bulutlara yağarken.
Dünya adlı zindan ardında kaldığında.
Şaşkınlık yüreğini yutmuşken. Baba'nın cesedi hiçliğin tabutundaydı.
Oradaydı. Görmüştü. Dolu tabuta hiçliğin tozları yağarken.
Doje, karşısında durmaktaydı. Gördüğünde görülmekteyken.
Dedi: "Dedemi öldürdüm baba," dedi ve gülümsedi.
Oğul, kutsal gözyaşlarıyla. Gözyaşları çığlığıyken.
Baba'nın cesedini yıkarken. Lanetledi Doje'yi.
Dedi: "Öldürdün Baba'mı. Ömrün hep acı olacak."
Dedi: "Hep kahrolmak ise kaderin." Yıkarken.
Yüreğini hep çiğnerken. Yıkarken. "Ah baba, ah."
Baba'nın ölümü güçlendirmişti Oğul'u. Doje'yi de.
Acının dişleri tarafından parçalanırken. Gece yüzlü Doje'ye baktı.
Dedi Doje: "İstemindi bana hayat veren. Doğumum katillik içindi."
Dedi: "Sen de öleceksin." Zaman, kendi içine akarken.

"Sen, beni katil olarak yaratan. Karanlıkla." Demişti.
Yıldırıma dönüşen Oğul. Acı, dağlarken. Çarptı, karanlık söze.

De ki;
İnkâr; kendini akılla hançerlerken
Bedenin ruhu sonsuz bir iştahla yemesidir.

De ki;
Öyle istendiği için düşünebiliyorsun
İşte bunun üzerine hep düşün.

Gece sözlü Doje karanlık kanını etrafa saça saça.
Çırpınırken. Oğul, acının yıldırımıydı. Yeniden çarpacaktı.
Çarpacak. Ve katilin katili olacaktı. Çarpacak. Ve ölümü ölümle yıkayacaktı.
Çığlık çığlığa. Oluk oluk karanlık kan saçarak. Gecenin gözleri.
Ve o gözlerde kötülüğün bütün yüzleri. Bataklığın sözleri.
Doje, kâinatın sonsuzluğuna doğru koşarken. Çığlık çığlığa.
Zamanın gölgesine tutunduğunu bilmeden. Kara kan.
"Bir'lik mecburiyet." Dedi Oğul. Dedi: "Baba'nın intikamı için."
Dedi: "Öldürmezsem öldürüleceğim." Acı tarafından çiğnenirken.
Zamanla aynı gölgeye sahipken. Zamanla birilikte koşarak. Çiğnenirken.
Kâinatın her yerine gözleriyle dokunmuştu. Kemirilirken.
Karanlığın kokusu her şeye sızmışken. Bakarken öfkenin bütün pencerelerinden.
Dedi: "Belki de Doje ölüp hiçliğe gömüldü." Dedi ve döndü.
Acı bir tarafında. Pişmanlık. Öbür tarafında sıkıntı. Çiğnenirken.
Bir'liğin zindanından dikti bakışlarını dünya adlı zindana.
Zindan, zindana bakarken. Duvarlar doğururdu. Kemirilirken.

De ki;
Ölüm, kendi ölümü karşısında acı duyar mı?

Şüphesiz ki;
Adalet kılıcının iki ağzı vardır.
Merhamet ve acı.
İkisinin de yağmurunda boğulacaksınız.

Ant olsun ki;
Leke, ateşle yıkanacaktır.

51

Teksin. Tek. Yapayalnız.

Belki de ölümden sonrası tam da böyle bir şeydi; sonsuza dek çölde bir başına dolaşıp duracaktın. Susuzluk dişlerini ciğerlerine, açlık midene geçirmişti. Bu kadar da değildi, bedeninin her yanına geçmiş farklı dişler, değişik yönlere çekerek seni parçalamak istiyordu. Yaşayarak anlaşılmış şeyler unutulmalarına öyle kolayca izin vermezlerdi. Ayakta kalmak, yürümek, hatta nefes almak için bile daha fazla güç harcamak zorundaydın. Kardeşlerin içinde o katı tecrit edilmişliği bile özlemiştin. Ölümden bile beter dediğin o durumu. İnsan sesine hasrettin. Görüntüsüne. Kardeşlerden birinin yanında olduğunu bilmek ondan güç almaktı. İnsansızlığın ıssızlığı, susuzlukla kol kolaydı.

Tek adım atacak gücün kalmamıştı. Kuru, kumlu bir öksürük nöbeti tarafından iki de bir tutsak alınıyordun. Aradan öyle çok zaman geçmeden çatlayacak damarlarından kan yerine kum akacağını düşünüyordun. Kumdan bir adama dönüşmek üzereydin. Olduğun yere çöktün. Bunun tümden bir pes etme olduğuna dair duyduğun korku ayakta kalmış, sevinç saçan bakışlarını yüzüne dikmişti. Güneş, alevden nefesini sana doğru üflüyordu. Hep kavrulmak. Elinde olsa güneşi tutup ikiye bölecek yarısını gündüze, diğer yarısını da geceye verecektin. Cehennem tam anlamıyla çöldü. Kaç kez üst üste bunu mırıldandın. Cehennem çöldü ve sen de ölüydün.

Kumdan hortumun öncesini hatırlamaya çalışıyordun. 'Kaç gün önceydi?' diye soruyordun. Zaman çözülmeyecek bir bulmacaydı, hiçbir kuralı yoktu, olmayacaktı da. Sancı yeniden ortaya çıkmış ve yakıp yıkarak seni nefes nefese bırakmıştı. Yürümek için canını dişine takmıştın; ama her seferinde kırmak zorunda olduğun zincirler daha da kalınlaşıyordu. Elini tutabileceğin kimse yoktu. Herhangi bir nedenle sana dokunmanın, onları da dönüştüreceğini düşünüyordu kardeşler. Medi, Bena, Atar bunu yapmamışlardı. Yardım için bağırmıştın. Seni bilerek ölüme terk edemezlerdi. Kafile uzaklaşırken kardeşlerle aranda Rij vardı; durmuştu öyle, iğrenç gözleriyle. Ölmeni seyretmek, son nefesini verdiğinden emin olmak için orada beklediğini anlaman ona duyduğun nefreti artırmamıştı. Hayır, nefret zaten yüreğini tıka basa doldurmuştu, tek damla için bile yer yoktu. Yija'nın nerede olduğunu görmek için dönüp arkana bakmıştın. Raza ve bebek gözlerinin önünde "Lanet olsun Doje'ye" bağırışları eşliğinde öldürüldüğünde ayılan Yija, ne haykırmış, ne ağlamış, ne de kendisini sımsıkı tutan ellerden kurtulmak için çırpınmıştı. Bunu hâlâ tam kendisine gelmemiş olmasına bağlamıştın. Belki de, dehşetin o uyuşturucu etkisiyle felç de yaşıyordu. Bir süre sonra ayağa kalkmış, Pola'ya doğru yürümüştü. Ne yaptığını bilecek halde bile değildi. Delirmenin kırk çeşidi yok muydu? Belki de öfkesinin yarattığı o taş suskunluğun ardına saklanmıştı, Pola'ya iyice yak-

laşınca ona saldırıp öldürecekti. Her şey ihtimal dâhilinde değil miydi? Nefesini tutmuş, hızlanan yürek atışlarının diğer kardeşler tarafından duyulacağını sanmıştın. 'Her şey mümkün' diye mırıldanmıştın; ama en mümkünsüz şey yaşanmıştı. Yija, Pola'nın önünde dizlerinin üzerine çökmüştü. Ne yapmaya çalışıyordu? Ellerini dua eder gibi, ona doğru uzatmıştı. Yanında, arkasında silahlı kardeşler duruyordu. "Sana inancım sonsuz Pola" demişti, "Haritaya tüm yüreğimle inanıyorum. Demirci'nin Tanrı Oğul'un bedenileşmiş hali olduğuna da. Bana söyleyeceğin her şeyi yapmaya her zaman hazırım. Ölmemi istersen bile bunu gözümü kırpmadan yerine getiririm. Senden tek istediğim şu; burada kalmama izin ver." Böyle bir şeyi hiç mi hiç beklemiyordun. Sesi titrememişti, ağlamıyordu da, ne yapılması gerekiyorsa o yapılmıştı, bunu yargılamıyordu artık, kabul etmişti. İlk başlarda bin de bir ihtimal de olsa engelleyebileceğini sanmış ama yanıldığını çok acı biçimde görmüştü. Cezalandırılmaları lazımdı, bunun karşısında hiçbir şey duramazdı. Kendisi de diğer kardeşlerin yerinde olsa aynı şeyi yapacaktı. Bir umut kırıntısıydı onu karşı durmaya iten. Oysa parçalanmış cesetler o kırıntının ne kadar kof olduğunu ortaya koymuştu. Pola'ya söylediklerinin tümünde samimiydi. Bakışların kendiliğinden Raza'nın koparılmış kafasına doğru kanat çırpmıştı. Çölde merhamet, çölde şefkat, çölde ılık sevgiye dair bir şey yoktu, olmayacaktı da. Her şey keskindi, değdi mi keserdi, kesilirdi de.

"Tamam" dedi Pola, "Şunu asla unutma; kalırsan bir daha aramıza dönemezsin. Bunu istersen öldürüleceksin." Yija, başını önüne eğmişti. Pola, kardeşlere dikmişti gözlerini, sesini de yükseltmişti. "Lanet olası Doje'nin oyunlarına karşı uyanık olmalıyız. O ki, erkeği kadına çevirip çocuk doğurmasını bile sağlayabilir. Bir kardeşimizin büyülenerek bu tuzağa düşmesinden kendimiz açısından dersler çıkarmalıyız. Zafer için gözlerimizi, kulaklarımızı dört açmalı, ikircikliğin gölgesinin bile üzerimize düşmesine izin vermemeliyiz. Acımazsızlığın kılıcı hep elimizde olmalı..." Konuşmasını bittirirken söylemiş olduğu "Lanet olsun Doje"

sözü bütün kardeşler tarafından haykırılarak tekrarlanmıştı.

Kafilenin yola koyuluşunu ayakta, taştan yüzüyle kıpırdamadan seyretmişti Yija.

Yine en sonda yürüyordun. Bilinçli olarak ağır davranıyordun, dönüp arkana baktığında Yija'nın Raza ve bebeğin parçalarını bir araya topladığını gördün. Gömecek miydi? Pola bu konuda tek kelime de olsa etmemişti; ama çok açıktı, gömülmemesi gerekiyordu. Bir kez daha dönüp baktın; ceset parçalarının yanında dizlerini üzerine çökmüştü.

Çölde hiçbir harita işe yaramazdı. Tepeler ve öteki kerterizler durmadan yer değiştiriyordu. Aynı yerde dönüp durduğunuz konusunda neredeyse emindin. Hatta ayağının altında bir sertlik hissedince durmuş, kumu kazımış ve kardeşlerden birine ait kısa bir kılıç çıkarmıştın. Çöl, sabit mekan halinin fark edilmemesi için sık sık, bu tür yer değiştirmeler yapıyor, kum yağdırarak ya da fırtınayla önceki izlerin üzerini kapatıyordu. Gökkuşağı'na ulaşmak mümkün değilse, ölüne kadar mı kafilenin ardına takılmış, oradan oraya mı sürüklenecektin? Kardeşler için hiçtin. Nefret edilendin; ama bunu bile herhangi bir tepkiyle sana yansıtmıyorlardı. Hastalık kaynağıydın. Varlığın onların kendilerini hep tetikte tutmalarını sağlıyordu. Senin durumuna düşme ihtimali ölümden bile beterdi. İnançlarını daha da sağlamlaştırmak için ellerinden geleni yapıyor, Pola'nın söylediklerini bütün yürekleriyle sahipleniyorlardı. Yaşayarak Pola'ya hizmet ettiğinden kendini öldürmeyi düşünüyordun. Cılızdı bu düşünce; ama yine de oradaydı. Kafanın içinde duruyordu. Sonu yoktu yürümenin, dolaysıyla hep yalnızlığın duvarları arasında azap yiyecek, azap içecek, azap uyuyacak, azap düşünecek, azap kemirerek, azap soluyacaktın. Ölüm bazı durumlarda kurtuluşun tek kapısı olarak dikilirdi; sadece yeterli cesareti gösterip kapıyı itip açmak gerekiyordu.

Sancı haindi, bunu sana unutturmamak için olmadık zamanda çıkmıştı ortaya. Göğsüne doğru yükseldiğinde sol kolun uyuşmuştu.

Durmuştun.

Rij, kıvranarak ölmeni izlemek için orada seninle ilerleyen kafilenin arasında bekliyordu. Bir uğultu duymuştun sanki. Döndün, sağ tarafında, biraz uzakta bir şey vardı. Hayır canavar değildi. Hortum... Kumdan hortum, yerden göğe uzanırken dönerek yaklaşıyor, büyürken şiddetini de arttırıyordu. Gök, yeryüzünde ne var ne yoksa içine çekmek, yutarak o boşluğu doldurmak istiyordu. Hızla yaklaşıyordu. Muhteşemdi. Hayran bakışların yapışıp kalmıştı. Tepeleri tek lokmada yutarken. Kumdan gözleri sana değmişti. Güneşi görmüyordun. Yutulduğunu hissettiğinde, havanın neden öyle aniden karardığını sormuştun kendine.

Hâlâ oturur haldeydin. Kalkmak için bir nedene ihtiyacın vardı. Ne için direnecektin? Yürüsen de ne olacaktı? Bu daha fazla azap çekmen anlamına gelmeyecek miydi? Sonunda umulan şeyin gerçekleşme ihtimali yoksa neden onca bedel ödeyerek dört elle sarılmayı sürdürecektin ki?

"Ne uğruna?" diye mırıldanıştın.

Dünya çöldü.

Yapayalnızdın, o çölün ortasındaydın.

Yaşamak için bir neden arıyordun izini kaplamış kumları eşeleyerek. Kardeşler, hiç doğru bulmadığın düşüncelere inanıp saçmalık düzeyinde şeyler yapmalarına karşın neyi kanıtlamışlardı? Bir noktaya kilitlenerek, bir hedefi varlık gerekçesi haline getirerek ölümün her çeşidine karşı direnmek mümkündü. Sana da öyle bir neden gerekiyordu, bulamıyordun ama... Bütün dünyayı, hatta güneşi bile tutuşturabilecek bir umut kıvılcımına muhtaçtın.

Bekleyişinin ölümle sonuçlanacağını düşünürken, o nedeni karşında buluvermiştin. Hatırlamıştın. Ülkeye gidecektin. Demirci gibi. Başka bir yerde isyan çıkararak Esmerler Sistemini yıkmak için mücadele edecektin. En az Demirci kadar esmerleştiğini biliyordun, ona göre daha deneyimliydin, isyandan önemli sonuçlar çıkarmıştın. "Tabii eğer yaşıyorsam" diye mırıldandın. Hortumla göğe yükseldikten, onca şey gördükten sonra hâlâ hayatta olma ihtimalin gerçekten de az değil miydi?

Kalktın ayağa.

Yürüyemedin. Bir şey sana doğru yaklaşıyordu. Üstelik seni görmüştü. Gelenin büyüklüğü karşısında dudakların hayret içerisinde gerilmişti. Yüzlerce ayağı olan bir yılandı. Çift başlı bir yılan. İnsan başlı. Kadın başlı yılan. Öndeki baş çok ama çok güzeldi. Uzun sarı saçlı, büyük mavi gözlü, kalın etli dudaklı. Dünyanın en güzel kadını bile yanında kendini çirkin hissederdi. Sana bakıyordu! Gülümsüyor muydu? Saçlarının üzerinde değişik çiçeklerden bir taç vardı. Gövdesi rengârenk şekiller içindeydi. Mavi güneş, kırmızı ay... Yüzlerce ayak. Diğer baş sana döndüğünde nefesin yumruk gibi boğazına durmuştu. Siyah, kıvırcık saçları. Kara gözleri. Gülümseyince yüzünün sağ tarafında bir gamze yaratmıştı. Hangi baş daha güzeldi? Senden biraz daha uzaklaştığında ayaklarının kaybolduğunu görmüştün. Sürünüyordu çift başlı yılan. Ardından gövdesinin her iki yanında parıldayan ipince iki kanat çıkmıştı.

Uçuyordu.

Gözden kaybolduğunda "Galiba yaşamıyorum" diye mırıldandın. "Ancak öte dünyada olabilecek şeyler..." Hangi tarafa yürüyecektin? Bu konuda güneşe hiç güvenemezdin, gece olduğunda ise ay ve yıldızlara. Orada öylece durmak istemediği için hemen yönünü netleştirmeliydin. Yüreğinde sana yardım edecek bir şey yoktu, geveze fısıltılar ise bu konuda tek kelime bile etmiyorlardı. Gözlerini çift kadın başlı o şeyin gittiği yöne çevirdin. Olabilirdi, orada öylece durmaktan daha iyiydi.

Yürüyordun. O yöne!

Kardeşlere ne olduğuna dair o soruyu sormuştun yine. Verecek cevabın yoktu. "Belki de kurtulmuşlardır" diye mırıldanınca, kendin cevap vermek yerine durmuştu. İlerde bir şey vardı, bir insan. Yija mıydı? Koşar adım atıldın. Yüzükoyun yatıyordu. Heyecanlıydın, kardeşlerden birine dokunacaktın.

Omzuna dokundun.

Bayılmış mıydı?

Sertçe dürttün.

Ölmüştü belki de. Sırtüstü çevirdiğinde dudaklarından "Rij" kelimesi dökülmüştü. Oydu. "Rij, nasıl ölür?" diye sordun kendine. Kendin "Hayret, hepimiz ölsek bile onun tek başına, ya Gökkuşağı Ülkesine ulaşacağını ya da çölde kalsa bile rahat bir yaşam süreceğini sanıyordum" dedi. Rij, nasıl olmuştu da ölümü kandıramamış, hortumu aldatamamıştı?

"Hey, Rij benim" diye neredeyse bağırdın.

Cevap vermemesi hem iyiydi hem de kötü.

"Bakıyorum da rahatın yerinde."

Doğrultup oturur hale getirdin, başı önüne düşmemişti, üstelikte gözleri açıktı, bu çok iyiydi. Dokundun iğrenmeni bastırarak, tahta gibi sertleşmişti.

"Rij, nasılsın bakayım?"

Ceset gözlerini kırpmadan karşıya bakıyordu.

"Bundan daha iyi olamazdın herhalde."

Rij de olsa nihayetinde bir insanla konuşuyordun, ölü olmasının hiç önemi yoktu. Epeyce zamandır içinde biriktirdiğin, çift taraflı keskin kelimelerin tümünü kusmak istiyordun. Yaşayarak öğrenmiştin, konuşmak da ihtiyaçtı. Bakmak. Görülmek. Başka gölgeleri çiğnemek ya da onlar tarafından çiğnenmek de. Üstelik konuşma ihtiyacı karşılanmadı mı kusulmamış o kelimeler zehre dönüşüyorlardı. Ruhu boğan pençelere. Öfkelenmek, bu öfkeyi çeşitli biçimlerde kusmak bile ihtiyaçtı.

"Söyle bakalım Rij, ne diyorsun şu kumdan hortum işine?"

"....."

"Beni mi dinlemek istiyorsun? Ama öyle de olmaz ki, hep konuşursam senin fikirlerini nasıl öğreneceğim ki?"

"....."

"Susmakta ısrarcı gibisin. Şunu özellikle belirtmek istiyorum, kardeş olarak görmediğim tek kardeşim, ölüm gerçekten yakışmış sana!"

"....."

Oturdun karşısına, tam gözlerinin içine bakıyordu; ama bakışlarındaki o tehlikeli, yanıp sönen, bazen koşan, bazen yürü-

yen, bazen fısıldayan, kimi zaman da bağıran ışık yoktu. Masum bir boşluk.

"Hâlâ öldüğüne inanamıyorum Rij."

"....."

"Neden mi?"

"....."

"Yok, daha farklı, hepimiz ölsek de sen yaşamanın bir yolunu mutlaka bulacaktın diye düşünüyordum. Ölümü, Tanrı Oğul'u, Doje'yi bile kandırabilirdin."

Gülümsedin, başını sağa sola salladın; ama kendini tutamayıp kahkaha attın.

"Niye mi güldüm? Hani kardeşler hep Doje'nin bir biçimde içlerine sızacaklarını sanıyorlardı ya, aslında zaten sızmıştı değil mi, hem de baştan beri, üstelik Doje'den bile daha tehlikeliydin. Ama hiçbir göz seni görmüyordu ki!"

"....."

"Şeyi mi sordun, ruhunu, içini nasıl okuduğumu mu?"

"....."

"Hemen cevaplayayım sorunu. İsyan zamanında onca çatışmaya katıldım, çok zor görevleri yerine getirmek zorunda kaldım; ama birinde bile senin de aramızda olduğunu görmedim. Oysa diğer zamanlarda ya hep benim ya da Pola'nın yanındaydın. En önemlisi de ne zaman sana baksam, seninle konuşsam hep tehlikede olduğum hissiyle mücadele etmek zorunda kalıyordum. Elbette yaşanan o olay gerçeği tüm yönleriyle sermişti gözlerimin önüne..."

Konuştukça içindeki çölün küçülmeye başladığını hissediyordun. Kelimeler kendi aralarında kıran kırana bir mücadele veriyorlardı bir an önce sese dönüşmek için.

"Şimdi soru sorma sırası ben de Rij. Pola'ya, Pola'nın Demirci hakkında söylediklerine inanmıyordun, değil mi?"

"....."

"Hadi kardeşim, ikimizden başka kime yok, hem sen ölüsün, korkuyor ya da çekiniyor olman tam anlamıyla saçmalık."

Rij'in gözlerinde ışığın kendini şöyle bir göstermesini bekliyordun.

"Söz; aramızda kalacak. Hani belki de kardeşlerin tümü ölmüştür, ya da ben onlara ulaşmadan ölürüm. Yemin ediyorum ki, ortada çekinecek bir durum yok."

"....."

"Yemin ettim ya. Tanırsın beni, ne pahasına olursa olsun sözüme sadık kalırım."

"....."

"Ya, demek öyle. İnanmıyor ama çıkarların öyle gerektirdiği için inanıyormuş gibi yapıyordun."

"....."

"Ya!"

"....."

"Bak bunu hiç düşünmemiştim, demek bütün hesapların Gökkuşağı'na ulaşmak üzerineydi. Orada herkesten daha rahat bir yaşam sürmek, çok zengin olmaktı amacın."

"...."

"Gerçekten mi?"

"....."

"Yani Pola'ya bir şey olursa, diyelim ki ölürse onun yerine geçme planları da mı yapıyordun! Pes vallahi, Doje senin yanında safın teki kalır! Benim anlayamadığım, senin gibiler nasıl oluyor da isyanlardan sonra böyle öne çıkarabiliyorlar?"

"....."

"En inanmışı, en adanmışı oynamak zor değil, öyle mi? Kim olursa olsun, Pola gibiler yanlarında senin gibi her dediklerini alkışlayan, kendilerini pohpohlayan, her şeyi yapmaya hazır adamlar mı isterler?"

Karşında ceset, onunla kırk yıllık dost gibi sohbet ederken sırtındaki ağırlığın da hafiflemeye başladığını hissediyordun. Konuşmak; ruhun yüklerinden, o zehirden kurtulmasıydı. Anlatmak o hastalığı sağaltacak tek ilaçtı. İyileşmiş ruh bedenin de iyileşmeye başlaması demek değil miydi?

Kahkaha dudaklarından kanatlanırken kırk yıllık dostunmuş gibi tutup Rij'in omzuna bir fiske atmıştın.

"Ee, böyle işte, bazen hayat insana kötü sürprizler yapabilir. Söyle bakalım ölmek nasıl bir duygu?"

"....."

"Ne demek bu konu hakkında konuşmak istemiyorum."

"....."

"Hadi ama, nazlanma."

"....."

"Demek öyle ha, sonsuz rahatlama duygusu. Ölünce aynı anda kırk hesap yapmak, sürekli kafa yorup tetikte durmak gerekmiyor ha!"

Konuşuyordun, ölüden cevap bekliyor gibi yaptığın o kısa suskunluk anlarında bile konuşmayı sürdürürcesine ellerini ya da başını sallıyordun, dudakların kıpır kıpırdı.

Çöl, çöl olmak için vardı, yakıyordu. Güneş ise sadece tek gözden oluşan, gözü ağzı da olan canavardı.

"Ya böyle işte, o zaten Demirci'nin kendisiydi, parçaladınız onu."

"....."

"Yapma! Gerçekten mi!"

"....."

"Vay be! Demek onun Demirci olduğunu, Doje'yle bir alakasının bulunmadığını biliyordun. Peki o zaman neden ilk saldıranlardan biri oldun, kardeş olarak görmediğim tek kardeşim?"

"....."

"Gerçekten mi? Pola, öyle istediği için mi? Ayrıca çıkarların da onu gerektiriyordu?"

"....."

"Çölün seni öldürmüş olması, kendi kendisine darbe vurması demek. Yaşasaymışsın, zamanı geldiğinde ya da hesaplarına uyduğu sürece her türlü kötülüğü yapacakmışsın zaten."

"....."

"Sen var ya Rij, Doje'den bile daha..."

Ne kadar sürmüştü ölüyle sohbetin? Son sususunu kıracak kelimeyi arayıp da bulamadığında artık kalkıp yola düşmen gerektiğine karar vermiştin. Çift Kadın Başlı Uçan Güzel Yılan'ın gittiği yönde kaç adım da attın; ama hiç istememene karşın durdun. Çok önemli bir sorunla karşı karşıyaydın. Rij'in gömülmesi lazımdı. "O bunu hak etmiyor" dedin, devam ettin yürümeye, ardından da "Kahretsin" diyerek durdun. Kendinle çeliştiğin gerçeği yarın vicdan azabına dönüşmeyecek miydi? Bu çelişkiyi sahiplenmek, onunla yaşamak, mevcut durumla barışık olmak günü geldiğinde kendine ihanet etmeyi de doğurmayacak mıydı? O zaman Rij'den ne farkın kalacaktı ki?

Döndün, yanında ne kılıcın vardı, ne de kaman. Yeterince derin olmasa da, ellerinle bir mezar kazdın Rij için. "Pola ne yazık ki yok, konuşmayı ben yapacağım" dedin, çok uzaklarda bir toz bulutu, öksürdün. "Ben Jiha, bu mezarda yatanı hiç sevmezdim, sanırım o da bana karşı aynı duyguları besliyordu. Ondan neden nefret ettiğim üzerine saatlerce konuşabilirim; ama artık bunun hiçbir önemi yok. Bu gerçeği şu an fark ettim, Rij, yani mezarda yatan da nihayetinde çöldeydi, hepimizden az zorluk çekse de kimi şeylere katlanıyordu. Evet, uzak geçmişinde ve sonrasında da acı çekti. Bunun cezası için bir indirim gerekçesi olup olmayacağını bilmiyorum. Şunu da söylemekten kendimi alamayacağım; iyi ki öldü. Keşke her isyanda ve sonrasında ortaya çıkan bütün Rij'ler böyle ölseler."

Cesedin üzerine kum atarken "Daha uzun konuşsaydım keşke" diye mırıldanmıştın.

Her şey tamamdı.

Artık yürümen gereken bir yol, ulaşman gereken bir hedef, gerçekleştirmen gereken bir amacın vardı.

Farkında değildin; ama o Çift Kadın Başlı Uçan Güzel Yılan'ın gittiği yönün tam tersi istikamette yürüyordun.

Güneşin batmasına yakın sana doğru gelen insanları görmüştün. Çok uzaktaydılar; ama kalabalık olduklarını anlamıştın. Ne yapacaktın, yolunu mu değiştirecek, yoksa onlara doğru ilerlemeye devam mı edecektin?

52

De ki;
Kaldır başını
Bak gökyüzüne.
Ey kör, ötesindekini göremiyor musun?

...
...
Kainatın ortasındaydı. Güneşin yanında. Yıldızlardan bir tahtta.
Bir'lik kendini yemekti. Kendine hep bakarken, kendine körlüktü.
Dedi: "Babayı artık anlıyorum." Kemirilirken.

Dünya zindanına dikti gözlerini. Baktı. Ve gördü. Çiğnenirken.
Çiğnenirken. Ülkeyi gözlerinin küçük adımlarıyla gezmekteydi.
Zamanla yan yana yürürken. Üç farklı yönden kemirilirken.
"Hem konuşan, hem de benim gibi düşünebilenleri yaratmalıyım," dedi. Gezerken.
Görürken. Dedi: "Ama çok zavallı olmamalılar. Güçsüz de."
Sözlerinde zamanın ayak izleri. Ve o nefesin dokunuşları.
Dedi: "Oyalayarak sıkıntımı gidermeliler," dedi. Suskunluğa uzanırken.
Ve düşünürken. Ve o soruyu yoğururken. Ve cevabı yaratmanın sabırsızlığıyla.
Ve sonunda bulduğunda. Kanatların kanatlarında ölü kanatlar.

De ki;
Ölümsüz olduğunu sanan her zavallı
Yalanın yatağında gözü açık uyur.

De ki;
Ben Tanrı Oğul,
Ne düşüneceğini bile önceden bilen.
Göreceğini önceden gören. Duyanım.
Ey gafil, ey zavallı, ey ölümün malı,
Neden hâlâ korkunun ayaklarının altını öpemezsin.

Bulmuştu.
Ve kendinden küçücük parçalar kopardı. Çiğnenirken.
Teriyle yoğurdu. Üç taraftan çiğnenirken. Şekilden şekle.
Sokarken. Hiç birini beğenmemişti. Yoğurup. Şekilden şekle.
Dedi: "Bütün hayvanlardan farklı olmalı." Dedi ve teriyle.
"Konuşmalı. Yürümeli. Düşünmeli ki, doymuşluğumda boğulmayayım," dedi.
Zaman, gölgesini büyütüp akarken. Gölgesi tarafından çeki-

lirken.
Koşarken. Sürünürken. Topallamaktayken.Gölgesi tarafından itilmekteyken.
Şekilden şekle. Beğenmiyordu. Teriyle. Hep yoğururken.
Zaman, kendi mezarında kendini doğururken. Kendini. Mezarbeşik.
Beğenmedikçe. Daha iyisi için hep uğraşırken. Kutsal yorgunluk.
Yorgunluğun teriyle. Durmadan. Şekilden şekle.
Yansımasına. Kâinattaki kendine. Gözleri değince.
"Buldum" Dedi. Dedi: "Kendime bakarak." Zaman nehri uçarken.
Kendine bakarak. Yoğururken. Şekil verdi. Üfledi nefesini.
"Adı insan." Dedi: "Yani dünya zindanında hep tutsak kalacak olan."
Gündüzdü Ülke'de. Bıraktı insanı. Bıraktı. Ve beğendi.
"Şimdi de diğerini," dedi. Zaman daha o adımını atmamışken.
Kemirilme ve çiğnenme hiç olmamışçasına. Yarattı. Üfledi nefesini.
Geceydi Ülke'de. Bıraktı diğerinden uzağa. Yıldızların kokusu.

De ki;
Ey gaflet bataklığının dibindeki!
Azabımın sonsuzluğundan mı kuşku duymaktasın?
Yoksa rüyalarının seni koruyacağını mı sanırsın?
O gün geldiğinde kuşkunun kırıntısı bile cehennemin olacak.
Geldiğinde o gün!

De ki;
Nereye gidersen git
Ne kadar yürürsen yürü
Orada, yolun bittiği yerde seni bekliyor olacağım.

Gündüz insanı erkekti. Kadın ise gece insanı.
Görüyor. Susuyor. Düşünüyor. Duyuyor. Bakıyor. Dokunuyor.

Şaşırıyor. Soruyor. Hayret ediyor. Cevaplıyor. Görüyor. Tadıyor.
Kendi kendilerine konuşuyorlardı. Bulmak için birbirlerini hep yürürken.
Gece ve gündüz kavuşur muydu? Acı çekiyorlardı. Yalvarırken.
Gökte Bulunana. Ağlıyorlardı. İşkencelerin anası, yalnızlığa mahkûmiyetti.
Dedi: "Buluşsunlar." Dedi ve istedi. İstedi ve oldu.
Dedi: "Buluşsunlar ki, kahrolası kemirilme sesini hep ölü tutsunlar."

De ki;
Örümceğin ağındaki sinek özgür müdür?
Özgür müdür yakalanmış olduğu ağın farkında bile olmayan?

Şüphesiz ki:
Ezemez miyim seni bir böcek gibi?
Ülkeyi çevirmiş çölün kum çığlıklarına da mı sağırsın?
Uyuduğunda gözlerini ölüme açabileceğini bilmiyor musun?
Neden hâlâ korkunun gölgesinin önünde diz çökmüyorsun?

53

Gözleri Ülke'de. Hep görürken. Şaşkınlık önde koşan gölgeyken.
Kadın insanın zamanın her adımında daha da güzelleştiğini.
Görürken kadında kendi güzelliğini. Yıldızlar yağarken.
Kadında gecenin buğusunu. Gizemini.Karşı konulmaz o çekimini. Görürken.
Zaman yokuş aşağı koştuğundan. Koştuğundan bütün ayaklarıyla.
Kadında kendi tanımadığı yönlerini. Kadınla. Kendinin derinliklerini.
İçerken. Kendi yaratıcı gücünün gururunu yaşarken. Kadınla.
Gözleri Adama sırtını dönmüştü. Zaman. Nefes nefese.

Gözleri hep Kadında. Yüreğinde kemirilmenin fısıltıları.
Dedi: "Oysa ne sıkıntı ne de acı, hepsi geçmişe gömülü."
Dedi. Ve Kadını. Adamla konuşan. Onunla yemek yiyen.
Adamla gezen. Gördüğünden. Yüreğindeki sızı boğazına sarıldığından.
Dedi: "Tanrısal bir hasatlık mı bu?" Dedi. Ve kanatlarda çocuk rüzgarlar.

De ki;
Doje'nin kırıntılarını sonsuz mutluluğa mı tercih ediyorsun?
Kirlenmiş ruhunun işkencelerde arınacağı cehennemin
Seni özlemin ateşiyle beklediğini bilmiyor musun?
Unutmanın mezarına gömme sakın
Kendi varlığının üzerine yemin ediyorum ki;
Sonsuz azabımdan sonsuz kez boğulacaksın!

De ki;
Taş, dağ, nehir ve ağaç
İnsanda kendi üzerine düşünür
Ot, bulut, kuş ve göl
Çiçek, güzelliğini insanın gözleriyle görür.
İnsan da onlarda Tanrı'yı bulur.

Düşündü. Ve kadına. Ve onu görünce. Ve sızı şahlandığından.
Ve kuyunun fısıldayışları.
Ve Adamın varlığının tahammül edilemez olduğunu bildiğinden.
Zaman, çiğneyen bir çeneyken. Çiğneyip akarken.
Tatlı sızısına. Acı sızısına. Mutlu sızına. Haykıran sızısına.
Üzen sızına. Fısıldayan. Deşen. Coşkulu sızısına o adı verdi. Adı tekrarlayınca.
"Karşı konulamayan," dedi. Dedi: "Ve bilinemeyen." Düşünmenin bütün kanatları.
Dedi: "Aşk yani." Kanatlarının gölgesi.
Zaman kendi kendisini geçmek için hızlanmışken.

Hayretin dişleri. "Ama bunu ben yaratmadım ki," dedi.
Gözleri Kadındaydı. Kelebekleri izleyen Kadında. Gözleri Kadınla.
Dedi: "Baba da yaratmamıştı." Dedi. Ve kanatlar kanatları doğurmaktayken.
"Doje de," dedi. Gözleri Kadında. Tatlı, titreyen sızı.
"O zaman," dedi. Dedi: "Aşk, Baba'dan önce de vardı."
Görüyordu. Kadın, Adamla konuşuyordu. Adamın elinden tutarken.
Kadını içen gözleri ışıldarken. Kutsal öfke Adama karşı körlükken.
Dedi: "Ayrılsınlar." Dedi ve istedi. İstedi ve oldu.

De ki;
Dizlerin kırıldığında, kolların koparıldığında
Karnının üzerine ateş döküldüğünde
Kendi etinin yanık kokusu ciğerlerini boğduğunda
Söyle bana
Yardım etmesi için kimi çağıracaksın?
Söyle, kimi?

Kadın, Ülke'nin diğer ucunda Adamı ararken. Gözyaşı dökerken.
Adam, Kadını bulmak için dağları aşarken. Gözyaşından gölge.
Görüyorken. Kadının sırtındaki acıya öfkelenirken. Düşündü.
Kadın, Adamı bulmak için canını tehlikeye atmaktayken.
Yüreğini gözyaşına çevirmişken. Tanrı Oğul, öfkenin gölgesinde. Hep kanatlar.
Sızı, acı sızı, sonsuz iştahla kemirirken.Sağırlığını haykırışa çevirmiş olan sızı.
Arkasında gözyaşlarından bir iz bırakan Kadını. Uçurumlara bile kör olan.
Anlamıştı. Ve dedi: "Kadın da Adama aşık." Öfkesi yıldırıma dönüşecekken.

Kadını bir avuç küle çevirecekken. Adamı paramparça edecekken.
Dedi: "O sızıyı yüreğinden söküp atmalıyım." Bakma adlı saldırı.
"Kendi sızımı yüreğine ekmeliyim," dedi.

De ki;
Yağmur neden yağar?
Nasıl yeşermektedir bitkiler?
Bebek nasıl büyür anne karnında?
Mevsimler neden birbirlerinin ayak izlerine basarlar?
Güneşi orda tutan nedir?
Eğer yoksa bütün bu sorulara cevabın
Suskunluğunda kekeliyorsan
Kendi ellerinle kendini öldür ki
Seni yeniden diriltebileyim.

54

İki yüz otuz iki kişi kalmıştınız.

Kimi hataların geri dönüşü olmuyordu. Kalabalığı görmüş, merakının seni tutup bütün gücüyle çekmesine, sorularının seslerini yükseltmelerine karşı koyamamıştın. Kardeşler seni hemen bedenleriyle yarattıkları o çemberin için almışlardı. Pola konuşmuştu; "O kumdan hortum Doje'nin yarattığı bir şeydi. Tanrı Oğul'un Gökkuşağı'na götürülmene yönelik istemini boşa çıkarmayı amaçlıyordu, gördüğün gibi başarılı olamadı." Cevap vermen gerekiyordu, yaptın; ama Pola "Bundan sonra sadece dinlemeli, inançsızlığınla kavga etmeli, Tanrı Oğul'dan merhamet dilemelisin" diyerek susturmuştu seni.

Alışkanlığındı, kardeşleri saymıştın kaç kez üst üste, yedi kişi eksikti. Rij'in nasıl öldüğünü biliyordun; ama diğerleri hakkında hiçbir fikrin yoktu. Soramazdın da. Medi, Atar, Bena ve Jaho yaşıyordu, onlarla sadece bakışmıştın. O kadar çabuk yalnızlık çukurunun dibine yuvarlanacağını tahmin edemezdin, çokluk içinde yalnızlığın tutsaklığını yaşıyordun artık.

Güneşin keyfine göre ayarladığı biri diğerine uymayan günler akıp gidiyordu. Pola yürüyüşe başlamadan önce kardeşlerin hepsini topluyor, birlikte diz çöküp ellerini gökyüzüne kaldırarak Tanrı Oğul'a övgüler diziyorlardı. Bu ayine ne zaman başlamış olduklarına dair hiçbir fikrin yoktu. Peki hortumla birlikte onlardan kopup yeniden buluşmanın üzerinden ne kadar zaman geçmişti? 'Bir gün, bilemedin en fazla üç gün' diye tahmin ediyordun, oysa bu süre daha fazla olabilirdi. Yaşlanmışlardı, öyle sanıyordun, buna karşın kendini daha genç ve zinde hissediyordun.

Ayinlerine katılmıyordum. İzin verseler inanmamama karşın sırf insan sıcaklığını hissetmek, sesimi onların sesine ekleyip eritmek için katılacaktım aralarına.

Görmüyorlardı beni.

Konuşmuyorlardı da.

Dokunmuyorlardı.

Hastalıklıydım, bulaştırarak onları kendi konumuma düşürebilirdim. Hepsinin yüreğinde bunun korkusu vardı. Arkaları dönük olsa da yaklaştığımı bir biçimde seziyorlardı.

Kendi aralarında konuştuklarını, öfkelendiklerini, bazen kahkaha attıklarını görüyordum. Birbirlerine yardım ediyor, düşenlerin elinden tutup kaldırıyorlardı. Birbirlerine bakıp gördüklerini görüyordum. Evet, görüyordun. Birbirleriyle yiyeceklerini, sularını, acılarını paylaştıklarını. Her şeye tanıktın; ama o her şeyin parçası değildin, içinde olmana karşın. En zoru da bu değil miydi? Onlar olmazsa yalnızlığın yüzünden daha az acı çekeceğinden emindin. Yiyeceğin, suyun bulunmadığı yerde açlığa, susuzluğa katlanmak nispetten daha kolay değil miydi? Ama çeşit çeşit yemeğe bakıp üstelik şöyle bir uzandığında dokunacağını bilmene

karşın bunu yapmamak işkenceydi. Direnişini sürdürebilmek için kaç kat daha fazla güç harcıyordun. Konuştuklarında dinliyor, sanki sen de o sohbete katılıyormuşsun gibi kendi içinde cevaplar veriyordun. Güldüklerinde yüzünü saklamaya çalışarak gülümsemeye çalışıyordun.

Kimi zaman öylesine bunalıyordun ki, yürürken bilmeden olmuş gibi çarpıyordun kardeşlere. Öfkeyle dönüyor, konuşmuyorlardı ama, bazıları bedenlerinde değdiğin yeri silip hemen uzaklaşıyorlardı oradan. Medi, bazen kaç adım ötende yürüyor, fırsat buldukça dönüp sana bakıyor, gülümsüyordu, bundan o kadar mutlu oluyordun ki, gözlerinin yaşarmasını engelleyemiyordun.

Anlamıştın, öyle olmaması için hiçbir kuşkun yoktu; sen Pola için gerekliydin. İyi örnek kadar kötü örnek de amaca hizmet ederdi. Beja'ya karşı sen! Olmaması gerekendin. Kumdan hortumun seni alıp götürmesini, sağ olarak bulunmuş olmanı bile Doje'nin bir oyun olarak değerlendiriyorlardı. İntihar etme ihtimaline sırtını dönmüşsen de, öyle sanıyordun, sesini daha çok duymaya başlamıştın. Kardeşlerin körlüğü yıkılmazdı, bunu da anlamıştın. Güneşin doğması gereken yerde batması, batması gereken yerden doğmasını bile görmüyorlardı. Farklı tür bir körlüktü bu. Hep aynı yere bakmanın, hep yanı şeyi görme isteğinin yarattığı körlüktü. Gözlerinin önünde o perde olmadan başlarını kaldırıp güneşe, aya, yıldızlara bakmıyorlardı. Bir sağırdan daha fazla sağırlardı da, bazı şeyleri çok iyi duyuyorlardı, kulakları müthiş keskinleştiriyordu, diğer şeyler ise kulak zarlarını patlatacak kadar şiddetli bir sese sahip olsalar da asla duyulmuyorlardı.

Sancı sıkça yokluyordu seni. Bazen kolun uyuşuyor, nefesin kesiliyor, daha fazla terliyor, düşüp öleceğini sanıyordun. Böylesi anlarda yerine çakılıp kaldığında iki kardeş yardım etmek yerine birkaç adım ötende bekliyordu. Jano da yokmuşsun gibi davranıyordu, tek bir kez bile olsun dönüp baktığını görmemiştin; ama seni düşündüğünü hissediyordun.

Ölümler yaşamın bir parçasıydı. Üç dört gün üst üste ölen olmadığında kardeşler olağanüstü bir durum varmış gibi meraka

düşüyorlardı. Kanıksanmıştı ölüm, olmaması felakete işaretti. Daha çok bilmek istediğin şey şuydu: Ölüm, seçiyor muydu kurbanını, yoksa o da mı keyfine göre hareket ediyordu. Kimi zaman tek darbede kardeşlerin kökünü kurutmak ister gibiydi, bazen ise üzerine epeyce düşünerek birer ikişer alıyordu canları.

Güneş, kendini ateşten yağmura dönüştürmüştü. Uzun molanın bitmesini bekliyordunuz. Kardeşlerin oluşturduğu topluluğun dışındaydın, uyumak, bezin altında beklemek yerine onları seyrediyordun. Gürültü. Kumlar hareket mi etmekteydi? Neg saldırısı sanıp fırlamıştın ayağa. Bağırışlar. Çölün nasıl bir saldırı başlattığını anlamaya çalışıyordun. Gürültü daha da şiddetlenmişti. Kumlarla, tepelerle birlikte bazı kardeşler de oluşan çukura, evet çukura, doğru sürükleniyordu. O çukur her şeyi yutmak için karşı konulmaz kuvvetle içine çeken bir ağızdı. Tutunacak bir şey de yoktu. Artan bağırışlar. Çekiyordu. "Yardım edin" haykırışları. Kıpırdamadan izliyordun. Dev ağız, yuttukça yutuyor, doymak bilmiyordu. Dizlerinin üzerine düştün, kumla birlikte ilerliyordun oraya. Çöl, öyle bir düşmandı ki, bütün varlığıyla düşmanlık yapmaya kilitlenmişti. Yutulan kardeşlerin çığlıkları... Bir şeylere tutunmak istiyordun, çukurdan ağız, yutmak için çekiyordu. Sürüklenirken nedense diğer kardeşler gibi çığlık atmıyordun. Kuyunun dibindeki canavardan boğazlanıyormuş gibi bir böğürtü yükselmişti. Kayıyordun, sürükleniyordun ağza doğru. Üç kol uzağında bulunan kardeş çırpınıyordu, "Yardım edin!" Haksızlığa uğramışsın hissini susturmak gibi bir şey yapmıyordun, hortumdan kurtulmuşken nasıl oluyordu da yeniden başka bir felaketin pençeleri arasına düşebiliyordun. Ağız, karşı konulmaz bir kuvvetle içine çekiyordu. Kıyamet günü müydü? Bağırışlardan mızraklar uçuşuyordu. Hemen önündeki o kardeş kumlarla birlikte yutulduktan sonra artık ölüme doğru çekilmediğini anlamış ama buna sevinememiştin. Yeniden başlayabilirdi. Kıpırdamadan bekliyordun.

Başlamadı.

Hâlâ bağıran kardeşler vardı. Ne olup bittiğini anlamaya çalışanlar...

Kalktın ayağa, yürüdün kuyunun ağzına. Yüreğin göğüs kafesini parçalayıp, bedenini terk etmek için her seferinde kendini daha sert duvarlara vuruyordu. Gördüğün şey dünyanın öteki ucuna uzanan derin bir kuyuydu. Birkaç kardeş de gelmişti yanına, onlar da bedenlerindeki titremeyle dev ağzın içine bakmışlardı.

Çöldü, elindeki bütün silahları kullanacaktı, ondan biraz olsun merhamet beklemek aptallıktı.

"Dibi karanlık" demişlerdi. Başkaları da katılmışlardı bu sohbete. Bazı seslerde halen korkunun, tedirginliğin çok yoğun olduğu hissedebiliyordun.

"Kaç kardeşi yuttu?"

"Lanet olsun Doje'ye."

"Hemen geri çekilelim, belki yeniden başlar."

"Kardeşleri kurtarma imkânı yok mu?"

"Lanet olsun Doje'ye, nasıl da çekiyordu öyle."

Pola'nın emriyle ağzın kenarında duranların hepsi geri çekilmişti. Yüreğindeki deprem hâlâ son bulmamıştı. Kaç kardeşin yutulduğunu tespit etmek için Zenan ve Kala tarafından sayım yapılmıştı. Çıkan rakam inanılmazdı, elli dört kişi eksilmiştiniz. 'Mutlaka bir yanlışlık yapılmıştır' diye düşündüğünden kimseye fark ettirmeden tam üç kez saydın, çıkan sonuç aynıydı, üstelik Atar'ın da yutulan kardeşlerin arasında olduğunu öğrenmiştin.

Dev ağız, güneşe bakıyordu.

Ağır yas havası çökmüştü kardeşlerin üzerine.

Pola, tek başına çukurun kenarına gitmiş, gözleri derinliklerdeki yıkılmayan karanlıkta bir şeyler mırıldanmaya başlamıştı.

Korku, arkasına taktığı diğer şeylerle hâlâ kardeşlerin arasında dolaşmayı sürdürüyordu. Yine de o kadar çok şey yaşanmış, öyle şeylerle karşılaşılmıştı ki, durup dururken dev bir ağzın açılıp onlarca kardeşi yutması bile olağan karşılanıyordu.

Pola, elini kaldırdı yukarı, parmağıyla gökyüzünde bir yeri işaret ediyordu. Sırtı dönük olduğu halde "Kardeşlerim" diye bağırmıştı. Bu bir ayindi, hayatlarını kaybetmiş her kardeş için yapılan o konuşmalardan birisinin başlangıcıydı. Kendi aralarında sohbet etmeyi bırakıp Pola'ya doğru yürümüşlerdi.

"Bugün mücadele tarihimizin en büyük kayıplarından birini verdik. Doje'nin bu saldırısı..."

Yer sarsılmaya başladığı için sözünü tamamlayamamıştı. Kardeşlerden bazıları yutulmamak için koşar adım bağırarak uzaklaştılar. Sadece seyrediyordun, senin için herhangi bir tehlike sözkonusu değildi. Pola, öylece dikilmeyi sürdürüyordu. Elini bile aşağı indirmemişti, oysa kuyuya düşme ihtimali çok büyüktü.

Yer sarsılıyordu.

Kardeşlerden kaçı kendi hayatlarını hiç sayarak Pola'yı kurtarmak için atılmışlardı.

"Lanet olsun Doje'ye!"

Dünya mı yıkılıyordu?

Çöl, ölümcül darbeler vurarak tek bir kardeş bile bırakmak istemiyor gibiydi. Demek kedi, yaralı fareyle oynamaktan bıkmıştı, sonunda onu yutacaktı.

Ağız, dev çukur kapanmaya mı başlamıştı. Kardeşler yanına ulaşınca onu geri çekmeye çalışmış ama Pola'nın yaptığı uyarıyla bundan vazgeçmişlerdi. Ayakta kalmak için dengelerini korumaya çalışıyorlardı.

Güneş, kuyuya düşecek kadar alçalmıştı.

Kuyu ağız, havaya kum püskürtünce, anında kumdan bir bulut oluşmuştu, gölgesinin seni de içine almasına aldırmamıştın. Pola ve kardeşlerin akıbetini merak ediyordun.

Yeniden kum püskürtmüştü.

İkinci bulutun gölgesi tarafından yutulmuştun.

Kuyu ağız kapanıyordu.

Bulutlardan üzerinize kum yağıyordu.

Ağız, tamamen kapanıp ardında küçücük bir çatlak bile bırakmadan yok olduğunda, Pola, bir mucizeyi gerçekleştirmiş gibi yürüyüp geçti öbür tarafa. Diğer kardeşler de aynı şeyi yapmışlardı. Yüzü, saçları, sakalları kuma bürünmüş Pola kolunu kaldırmıştı, parmağıyla yine gökteki bir yeri işaret etmekteydi.

"Kardeşlerim!"

Ses tonunda öyle bir şey vardı ki, dinleyeni anında yüreğinden tutsak alıyordu. Sanki kelimeleri göksel bir esinle yoğrulmuştu,

her biri büyülüydü. Konuşma boyunca ellerini, bedenini de kullanmıştı. Gökkuşağı'na yürüyüşün kutsal bir yürüyüş olduğunu söylemişti. Kazanılan zafer Tanrı Oğul'un zaferi olacaktı. Her kardeş, Tanrı Oğul için hayatını ortaya koyan kutsal bir savaşçıydı. Pek yakında Gökkuşağı Ülkesinde bu uğurda can vermiş kardeşleri anmak için görkemli bir ayin düzenlenecekti...

Yola koyulmuştunuz.

Senden nefret edenlerle birlikte geçirdiğin her an, işkencenin yarattığı acıyı artırıyor, duvarları kalınlaştırıp yükseltiyordu. Kararını vermiştin, tutsaklığını yıkıp kaçacak, çölün saldırılarını boşa çıkarabilirsen o isyanı başlatmak için ülkeye gidecektin. Medi ve Bena'yı da gelmeleri için ikna etmeye çalışacak, Rızga ve arkadaşlarıyla da konuşacaktın.

Ayin sonrası yola koyulacakken Medi'ye doğru büyük adımlarla yürüdün ve yanından geçecekken yavaşlayıp "Kardeşleri terk edeceğim, benimle gelecek misin?" dedin. Dedim. Evet gerçekten de böyle dedim. Yüreğimin duracağını, oraya yığılacağımı sanmıştım. Medi, şaşkınlığın yarattığı kısa suskunluğu yok etmiş, başını önüne eğmiş, konuştuğu anlaşılmasın diye fısıldayarak, "Tamam, önce yapmam gereken bir iş var, zamanını ben söylerim" demişti. Geri dönüp kafilenin arkasına doğru yürürken başımı öbür tarafa çevirip "Bena'yla sen konuş" diye fısıldamış, sonra da büyütmüştüm adamlarımı.

Bu kadar konuşmuştum; ama o kadar rahatlamıştım ki, sanki saatler boyunca sohbet etmiştim de, içimdeki o kara zehri son damlasına kadar kusmuştum. Damarlarımdaki buz erimişti. Gülümseme yüzüme illa hâkim olmak istiyor ama buna karşı direniyordum. İçimdeki çölü tümden yok edecek kadar su içmiştim sanki. Bundan sonra oldukça dikkatli davranmalıydık, kardeşler bir şeyler hissettikleri anda bizi kesinlikle öldüreceklerdi.

Kafilenin sonundaydım. Sonundaydın. Hatırlıyorsun değil mi, o gün için seni gözetlemekle görevli iki kardeşe fark ettirmemeye çalışarak kaçak bakışlar fırlatıyor, heyecanla arandaki mesafeyi koruyarak arkana doğru dönüyordun. Rızga ve arkadaş-

larına dair hiçbir işaret yoktu. Yoksa Rij'in söylediği o saldırı yapılmamış mıydı? Tabii hortum onları da yutmuş olabilirdi. Bazı insanlar görmemiş miydin? Medi'nin yapacağını söylediği o şey ne olabilirdi? Nasıl bir çılgınlığa kalkışacaktı? Keşke daha fazla konuşma fırsatınız olsaydı. Acaba ne yapmayı düşündüğünü öğrense miydin? Eğer başarılması imkânsız bir şeyse onu engellemeye çalışırdın. Düşüncelerin Medi'nin ne yapacağı sorusunun etrafında dönüp duruyordu. Saf, fazlasıyla heyecanlıydı. Bunca zamana kadar kendini saklayarak delice bir şey yapmamasına bile şaşırmak gerekiyordu. Kaderinin onun ellerinin arasında olmasına canın sıkılıyordu. Hem "Bena'yla da konuş" dediğinde arkandan fısıldadıklarını duymamıştın, çok önemli şeyler olduğu kesindi. Medi'yle en kısa süre içinde mutlaka konuşarak yapmayı planladığı o şeyden vazgeçirmeliydin.

Güneş, bir çocuğun bile fark edeceği kadar hızlı ilerliyordu. Açlığını bastırmak için bir parça şinan yemiş ama bu sefer de susuzluk kılıca dönüşmüştü. Bağırışlar duyunca büyüttün adımlarını, iki kardeş su nedeniyle kavga ediyorlardı. Karanlık çöküp de mola verildiğinde, diğerlerinin karşısında kutsal birliğe gölge düşürdükleri, lanet olası Doje'yi hâlâ ruhlarından söküp atmadıkları gerekçesiyle Zenan tarafından ağır kelimelerle kınanmış, kavgaya neden olan su ise gözlerinizin önünde dökülmüştü.

Heyecanın dürtmeleri nedeniyle epeyce zaman boyunca uykuya dalmak için dönüp durmuştun. Yaşadığın esaret sonunda bitecekti. Medi'yle en kısa süre içinde konuşmayı düşünüyordun. Yorgunluk heyecanın sesini kıstığında uyumuş ama şiddetli gürültü nedeniyle tekrardan uyanmıştın. Kardeşler bağırışların geldiği yöne doğru koşuyorlardı. Sen de gitmek için kalkıp yürüdün; ama iki kardeş yolunu kesmişti. "Bırakın, buna hakkınız yok" dedin. "Evet" dedim. Hatta bağırarak söylemiştim. Bana cevap vermemişlerdi elbette. Suskunlukları taştandı, onca uğraşmama karşın tek bir parça bile koparamamıştım. Kavganın, koşuşturmanın, bağırışların Medi'ye bir ilişkisi var mıydı acaba? Kafamda ilk sese dönüşen his buydu. Yoksa Rızga ve arkadaşları suikast

girişiminde mi bulunmuşlardı? Pola'ya bir şey olmuş muydu? Haritaya? Çölün bildik saldırılarından biri olsaydı eğer kardeşler benim oraya gitmemi engellemezlerdi. Yoksa Pola öldürülmüş müydü? Belki de kendi eceliyle can vermişti? Ya da Zenan ve Kala? Medi, nasıl bir çılgınlığa girişmişti ki, herkesi öyle ayağa kaldırmıştı? Eğer tahmin ettiğim şeyse, özgürlük hayaline veda etmem gerekiyordu. Gözlerim karanlıktaydı, var gücümle koşmaya başlasam yakalayabilirler miydi? Böylesi bir kaçışta benim açımdan onur kırıcı bir yön vardı, isyan öncesi zamanda Demirci'yle en yakın olanlardan biri değil miydim, isyanda en zor görevleri üstlenmiştim, onca acıya katlanmıştım; ama sonunda bir hırsız gibi kendimi kovalatacak mıydım? Hadi böyle bir aşağılanmayı göze aldım, ya koşmaya başladıktan kaç adım sonra sancı beni tutsak kılsaydı? Bir hain gibi oracıkta öldürülmeyecek miydim?

Oturdum. Oturdun. Oturmuştun.

Kargaşa son bulmuştu, kimsenin sağa sola panik içinde koştuğu yoktu. Her ne olmuşsa başarıyla sonuçlanmadığı açıktı. Kardeşlerin ses tonlarında bile rahatlama vardı.

Belki de diye düşünüyordun, çöle her ne gerekçeyle olursa olsun adımını atan, asla ondan kurtulamazdı, sonu ölümdü. Çöl, duyduklarından, Yıldızların Kanı'nda yazılanlardan çok, çok fazla bir şeydi, ötesindeydi. Akla hayale gelmedik şeyler yaşanmıştı, yaşanacaktı da. Çölde her şey belirsizdi, insanın kendi yüreğinden başka tutunabileceği bir şey yoktu; ama çoğu zaman ona bile çöl bulaşıyordu.

Sabahleyin yola çıkma ayini yapıldıktan sonra kardeşler çember oluşturmuşlardı. Yürüdün onlara doğru, o gün için seni gözetlemekle görevli kardeşlerin engelleyeceklerini sanıyordun; ama yanılmıştın. Çemberin ortasında elleri arkadan bağlı Medi dizlerinin üzerine çökmüş halde bekliyordu. Pola, yanındaydı, sağ kolu sarılıydı. Kardeşlerin sıkça tekrarladıkları "Lanet olsun Doje'ye ve onun piçlerine" sözünün yarattığı uğultu akan her anla birlikte yükseliyordu.

Kuruyan kanın yüzünün rengini değiştirdiği Medi, ne yapmıştı? Konuştuklarınızı Pola'ya itiraf etmiş miydi, yoksa tüm dayatmalara karşı suskunluğunu korumuş muydu? Öfken tamamen kendineydi, bunun olmasını engelleyebilir, en azından 'özgürlük eylemini' Medi'ye söylemeyebilirdin. Kurt sürüsünden kurt, ceylan sürüsünden ceylan çıkardı. Medi, avlamaya çalışmıştı. Pola ve diğerleri bunu yaratmışlardı elbette, kurt kanunuydu, ya avdın ya da avcı.

Pola kollarını bütün kardeşleri kucaklamak ister gibi her iki yana açmıştı.

"Kardeşlerim, benim kahraman kardeşlerim, zaferimiz yakın!"

Bunu coşkuyla söylemişti.

"Zaferimiz yakın, çünkü Doje ve uşakları panik içinde."

Pola, gözlerini kapatmış, kendinden geçmişçesine kimi zaman öfkeden titreyerek, kimi zaman ağlayıp yumruğunu göğsüne indirerek konuşmuştu. Bıçak kadar keskin kelimeleri yüreklere saplanırken. Kahkaha atarak konuşmasını bitirdiğinde titremenin seni yere yıkmaması için canını dişine takmış direniyordun.

Mita, elinde kılıç çıkmıştı çemberden, Medi'nin arkasında durmuş,"Lanet olsun Doje'ye" demiş ve bütün gücüyle indirmişti kurbanının boynuna. Ama çok heyecanlı, bir o kadar da öfkeli olduğundan tutturmamıştı. Medi, sırtından açılan yara nedeniyle acı içinde bağırıyordu. Mita, ancak kardeşlerin cesaretlendirici bağırışları eşliğinde dördüncü vuruşta Medi'nin kafasını kesebilmişti. Sağ tarafa düşmüş başsız gövdeden oluk oluk kan akıyordu.

İçindeki bütün sesler ölmüştü. Sancı, karnına ilerliyordu; ama kesinlikle o kelimeleri haykırmamalıydın.

O gece yarı baygın dalmıştın uykuya. Bir kâbustan diğerine savruluyordun. Omzun şiddetlice dürtülünce uyanmıştın. Aynı anda ağzını kapatmıştı birileri. Gözlerin karanlığa alıştığında elin sahibini tanımıştın, Bena'ydı. Kulağına doğru eğilmiş, "Biraz daha sabırlı ol, yedi kişiyiz, uygun anı kolluyoruz, seni de yanımıza alıp gideceğiz" demiş, elini ağzından çektikten sonra iki büklüm, parmak uçlarında karanlığa karışmıştı.

55

Gözleri Kadında. Sızı hep kendini doğururken. Kainata sırtını döndüğünden.

Kadın adlı zindanda gözleriyle hapisken. Sızı yüreğini doğrarken.

Hiçliğin örtüsünün arkasına saklanmış Doje'nin yaklaştığını. Sinsi ölüm, hanice.

Bilmediğinden. Yarasını göze dönüştürmüş Doje'nin. Gecenin, karanlığın.

Ve kötülüğün. Bilmediğinden. Sızıya hem gönüllü hem de mecburi tutsaklıkta.

Bilmediğinden. Doje, kara bir yıldırımdı. Ve çakmıştı. Ve saplanmıştı sırtına.

Yıldızlardan tahtında öne doğru düştüğünde. Gözleri Kadında.
Kanlı kara yıldırım. Yeniden çakacak ve Oğul'u hiçliğe gömecekti.
Doje, kötülüğün cesaretiyle. Karanlığın. Korkunun. Ve gecenin. Cesaretiyle.
Mezara çevirecekken o mezarı. Son kez saplanacakken. Sonlandırmak için.
Ölümün çukuruna düşmekteyken Oğul. Gözleri Kadında can havliyle.
Gözleri. Tutundu sızıya. Sızısına. Yüreğine. Gözleri.
Yara kuyuya tutunmuşken. Patladı sızı. Gözleri tümden Kadın.
Sızı, yuttuğunda yarayı. Ve yıldırıma dönüştüğünde.
Sızının yıldırımı!
Kızıl ve mavi yıldırım!
Tanrısal şaşkınlık kendine bakmaktayken. Şaşkınlığın şaşı gözleriyle.
Kadında. Kadın gözler. Kadına dönüşmüş sızı.
Işıktı. İyilikti. Güzellikti. Bütün renklerdi. Yaşamın kalp atışlarıydı.
Baktı. Karanlığa. Kötülüğün çirkinliğine.Onun tarafından da görülürken.
Işığın ve karanlığın yıldırımı birbirlerini kırmaktayken. Kâinatta hep deprem.
Yıldızlar ayaklar altında ezilmekteyken. Depremin kör haykırışları.
Hiçlik kendini mezara çevirmişken. Hangisinin gömüleceğine bakarken.
Zaman, kartopundan çığa. Damladan denize. Kumdan fırtınaya!
Ve ışığın. Ve karanlığın. Ve yıldırımlar. Ve birbirlerini parçalarken.
Kâinat yerle bir olurken. Gözleri kadında.
Hiçlik olma pahasına dünyayı korumaya çalışırken.

Bedeni baştan sona yarayken. Yarayken bedeni. Bedeli hiçlik.
Doje. Gücü, ustalığı, karanlığıyla saldırırken Doje.
Mezar, tek gözüyle ikisine bakmaktaydı. İkisinden birini. Mezar.

De ki;
Yaşamın güzelliği ölümün varlığındandır.
Can vermek, kar yağdığında üşümek değil midir?

De ki;
Ey gafletin sayıklamalarındaki sen!
Hep tüketeceğini sandığın yaşam yırtıldığında
Kendi gölgenin önünde yere kapaklanmanın
Seni kurtarmayacağını bilmiyor musun?

Sızıyı yara sanırken. Yarayı susturmaya çalışırken. O yarayı.
Yanardağ gibi patlayan yaranın. Kadını bir daha görmeyebileceği ihtimalinin.
Özlemin. Yani aşkın. Savuracağı ikinci yıldırım olacağını.
Bilemezdi. Anlamıştı. Işık ve karanlık birbirini yerken.
Işıktan. Ve karanlıktan kan. Akarken. Kanlar birbirlerini içtiklerinde.
Yıldızlar patlarken. Güneşler sönerken. Hiçlik o mezarı daha da derinleştirirken.
Sızının şimşeğini gömdü Doje'nin böğrüne. Gömmüştü. Gördü. Doje.
Sökmeye çalışırken. Kıvranırken. Kâinat altüst olurken.
Çıkarmıştı sızının ve yaranın yıldırımını. Kara kan oluk oluk akarken.
Gücünün büyük bölümünü kaybettiğinden. Mezarın sabırsız haykırışları.
Son, önündeydi. Anlamıyordu Doje. Sonunun arkasındayken.
Ölümün sahibiyken. Bir olacakken. Bundan eminken.
Kara kanı durmadan akarken. Kara nehrin yuttuğu kainat.
Anlayamıyordu.

Atıldı kötülüğün kanatlarıyla. Kara kan kendinden gölde boğulmaktayken.
Oğul, beklemediğini sadece seyretmişti. Yıldırımın rüzgârı hâlâ ellerindeyken.
Doje kıvranırken. Dünyaya ulaşmışken. Dünyaya ulaştığında. Son çırpınış.
Dünyada şey'e dönüşüp saklandığında. O anda. Gözlerinde sızı.
Seyretmenin duvarını yıktı Tanrı Oğul. Yıktı ve atıldı. Son darbe için.
Dünyaya. Ellerinde ihtimaller ormanının sisi.

De ki;
Doğduğunda dağlar orda değil miydi?
Orada değil miydi güneş, ay?
Nehirler, tepeler?
Orada değil miydi taşlar ve kayalar?
Her şey ama her şey orada değil miydi?
Öldüğünde de orada olmayacaklar mı?
Cesedin çürüdüğünde?
O zaman neden hâlâ aklının yalanlarına kölelik yapmayı sürdürüyorsun?
Söyle ey gafletin zincirsiz kölesi
Neden?

Dünyadayken Doje. Onun ölümüydü Oğul. Sızıdan yeni yıldırım.
Kurtuluşun yüreğine sığınmak için serçeye dönüşen Doje.
Kartal olmuştu Oğul. Saldırmıştı. Fare olurken Doje. Oğul yılandı.
Zehrini saçarken. Balık olduğunda Doje. Büyük, çok aç bir balıktı Oğul.
Gözlerinde Kadın. Onun yakınında olmanın heyecanı. Zelzelenin yurdu yüreği.
Heyecanın bilediği sızı. Sızının bilediği yıldırımlar.

Kovalamacaydı, zamanın her yerinde sürerken. Avcı ve avın tek gölgesi.
Doje, ağacın gövdesindeki kurtçuktu. Aklında boş mezar.
Oğul, uzun gagalı bir kuş. Kanının ıslaklığında toprak olmuştu Doje.
Heyecanın uzun tırnakları yüreğini tırmalarken. Suydu Oğul.
Kovalamaca zamanın kaç çocukluğuna kadar. Gölgeler birbirine değmek üzereyken.
Sabırsızlık hep çığlıkken. Ve yok olduğunda Doje. Bakmaya kör.
Kaybolduğunda. Görünmezliğe gömüldüğünde. Bakılmaya kör.
Yüz bin göze dönüşmüştü Oğul. Yüz bin ele. Yüz bin yıldırıma.
Görmek için hep bakarken. Her kaya. Her taşın altına. Her ağacın içine.
Aynı yerlere defalarca. Avsız avcının sabırsızlığıyla. Bakarken.
Dedi: "Ülkede değil. Çölde mi yoksa?"
Çöl, kumdan ağzıyla susmaktayken. O kuyuya kendini gömüşken rüzgarlar.
Canavarlar yarattı Tanrı Oğul. Doje'yi mezarına kavuşturmak için.
Negler. Akrepler. Zehirli dev yılanlar. Geriye Koşanlar. Ağızlarından Bakanlar.
Bin Dişliler. Mideleriyle Isıranlar. Kanatlı Dev Çıyanlar. Taştan Dişliler.
Yarattı. Çöle saldı. Yarattı, öfkenin kızıllığıyla çöle.
Dedi: "Doje'yle karınlarını doyuracak olanlar kutsanmışlardır."
Dedi ve çıktı göğe. Çıktı ve yıldızlardan tahtına oturdu.
Oturmuştu. Ve kâinattın eski halini almasını. Diledi.
Ve olmuştu.
Bir'di. Dünya karşısındaydı. Her şey ordaydı.
Gözleri Kadına doğru koşarken. Uçarken. Özlem yaranın yüreğiyken.
Kadın ağlıyordu. Adam için. Ararken. Ağlayacaktı.

De ki;
Yarın olduğunda dünü yeniden yaşayabiliyor musun?
Her nefesle ölüm yolunu eksiltmekteyken
Yalanın kanatlarıyla uçabileceğini mi sanıyorsun?

Ant olsun ki;
Cehennemde kendi çığlıklarınla kendi gölgene çivileneceksin.

56

Doje için dünya zindandı. Çöl ise zindanın zindanı.
Görünmezken sadece onu gören. Ve o duvarlarda.
Tek bir çatlak bile yokken. Tutsaklığın taşı kemirmek olduğunu öğrenmekteyken.
Oğul Tanrı'nın gözleri Kadındaydı. Dedi: "Yüreği ben olayım."
"O sızı ölsün. Ben sızıya döneyim." Dedi. Dedi ve istedi.
İstedi; ama olmamıştı.
Olduramamıştı.
Yeniden istedi.
Buyurmuştu: "OL!"
Kainatta deprem.
Olduramamıştı işte!

İstiyordu. Çok istiyordu. Olduramıyordu. Düşünmenin yüz bin kanadı.
Dedi: "Gücümün yetmediği tek şey." Anlamıştı.
Düşünmenin derinleşen kuyusu. Kuyunun kuyusu. Gözleri.
Hiçlikteki mezar beklerken. Hiçliğin tozlarıyla örtülmüşken. Gözleri.
Zaman, sızıya adımlarını uydurmuşken. Hep aynı yerden geçmekteyken.
Sızı başka bir mezardı. Durmadan çiğnerken. Gözleri.
Kuyunun kuyusunun dibinde. Ve nihayet bulduğunda
Dünyaya döndü. Bulutlarda acı tarihinin kırıntıları.
Adamın kılığındaydı.
Adamdı.
Kadının karşısına çıktı çiçeklerin arasında. Baktı.
Kadın "Sen" dedi. Dedi: "Ben!" Kadın, sarılınca boynuna.
Sızı alevlere dönüşmüşken. Yüreğini yuttuğundan. Kendisine çığlıkken.
Sızıyı öldürmek. Öldürmek için sızıyı. Kadınla insan gibi sevişince.
Sevişince günlerce. Sevişerek kendini yeniden var ettiğinden.
Her ter damlası dönüşürken kelebeklere. Ve kelebek kanatlarında inlemeler.
Sızının cesedine basarak. Kadın, mutlu derin uykusundayken.
Gözleri gördüğünü içince. Uyanınca Kadın. Adamı arayınca.
Ve bulamadığında.
Zaman gölgesini yakalamak için koşarken. Gölgesine yakalanmamak için.
Doğurmuştu. Bir erkek. Ve bir kız doğuran Kadın. Yalvarışın bin ağzı.

De ki;
Seni beklemekte olanı görmüyor musun?
Kaçamayacağını?
Aç gözlerini, aç ve duy!

Doğa buzdan uykusunu kırdığında. Kadın arıyordu hâlâ.
Adam, tümden arayıştı. Kavuşmanın olmayacağını bilmeden.
Sızının dirildiğini görünce Oğul. Sızının yaktığını.
Dedi: "Böyle bir şey dilememiştim ki!" Gözlerinde Kadın.
"Olmaması lazımdı." Dedi. Çocuklarıyla arayan Kadın.
Sızı her şeyi yutunca. Kadının sıcaklığını istemeye dönüştüğünden.
Direnemeyince. O sıcaklığın özlemi tarafından kemirilince.
Ve Adamın kılığına girdi. Ve Kadının karşısında çıktığında.
Ve çocuklardan uzakta. Ve Kadınla günlerce sevişince.
Ter damlalarından kelebek sürüleri. Bin bir çeşit. Kanat çırparken.
Ve sızı. Ve o istem ölünce. Asla dirilmezcesine. Ve yaptığına pişman.
Pişmanlığın yüküyle geri dönünce tahtına. Ve zaman aktığını fısıldamaktayken.

Şüphesiz ki;
Mezarlardan yükselen kendine ağıtı duyanlar
O ağıtı gözlerine kazıyanlar
Korkusunu dillerine gömenler
O gün geldiğinde ödüllendireceklerdir.
Geldiğinde o gün, elbette.

De ki;
Bak!
Gör!
Duy!
İnkârın mızrağını parça parça edip yakmak mı?
Yoksa o mızrağın ucunda kıvranmak mı?

...
Pişmanlık ordaydı. Ama laldı. Sızı da hâlâ çığlıktı.
Şaşkınlık. Hep aynı soruyu sorarken, istem daha da güçlenmiş miydi?

O sıcaklığı yeniden hissetmek. Kadının teriyle yıkanmak. Nefesiyle.
İstem kördü. Sağırdı. Sadece isterken. "Son kez" deyince.
Adamın biçimini giymişti. Dünyadaydı. Çıkmıştı kadının karşısına.
Bahar, çiçeklerden tacıyla güneşe. Ve bakarken yeşil gözleriyle.
Kadın, boynuna sarılmamıştı. Büyümüş çocuklar uzaklarda oynamaktayken.
Dedi: "Neden?" Kadın konuşmuştu sesi gözyaşlarıyla ıslanacakken.
"Beni bırakıp nereye gidiyorsun?" Daha da ıslanacakken.
İstem ve sızı her şeyi yemekteyken. Dedi: "Gitmeyeceğim bir daha."
Dedi. Ve Kadını kucaklayacakken. Yemin etti. Söz verdi.
Gözyaşlarından duvar yıkılınca. Seviştiler günler boyunca.
Her renkten kelebek kanat çırparken. O rüzgâr. Ah o rüzgâr.
Kadın, terden ıslanmış. Kelebeklerden bulutun gölgesinde.
Mutlu derin uykusundayken. Gölgede gökkuşaklarının şakıması.
Göğe çıktı Oğul. Sızının ve istemin öldüğünden emin. Kurulmuşken tahtına.
Varlığı kâinatın ruhuyken. Onun kanı. Yüreğiyken.
Gözleri kâinatın her yerinde. Birliğin mecburiyetlerini yerine getirirken.

De ki;
Kulakların olmasaydı konuşabilir miydin?
Olmasaydı dilin duyabilir miydin?
Aklın dar bir yoldur.
Yüreğinin ayaklarıyla yürü ki oraya ulaşabilesin.

Şüphesiz ki;
Duymuyor musun?
Cehennem, açlıktan ulumakta olan canavarların canavarıdır

Uzun uzun çiğnedikten sonra yutarken
"Daha fazla, daha fazla" diye de haykırmaktadır.
Duymayacak mısın?

Pişmanlık ordaydı. Oradaydı; ama lâldı. Sızı da. Çığlıktı.
Şaşkınlık. İstem her şeyi arkasına saklamıştı.
Gözleri Kadındaydı. Hamile kadında. Ağlayan. Adama lanet eden.
Adamı arayan. Daha da güzelleşmiş. Ülkenin diğer ucunda.
Oradaydı Adam. Arıyordu. Çölün kıyısında. Ağlarken.
Zaman her ikisi içinde aynı hızda koşarken. Islak zaman.
Doğurdu Kadın. Bir kız. Ve bir oğlan.
Gözleri Kadındaydı. Adama sarılıyormuş gibi kendine sarılan.
Arkasında. Gözyaşlarında geleceği yaşayan bir tarih bırakan.
İstiyordu Kadını. Kendine şaşkınlığın gözleriyle bakarken. İstem, sözü.
İstem, sözü dilim dilim doğramıştı. Adamı giydiğinden.
Dünyadaydı. Bir zamanlar zindanken. Şimdi de başka bir zindan.
Çıktı Kadının karşısına. Kadın nefretiyle sevinmişken.
Somurtmaya çalışıyorken. Kızgınlık ve sevinç gözyaşları.
Kadına tatlı sözler söylediğinden. Onu çocuklardan uzak bir yere götürürken.
Kucaklaştılar. Sevişeceklerken. Kadın bağırdı: "Dur!"
Durmak mı, imkânsızdı. Elleri sıcaklığa uzanmışken. İtmişti onu Kadın.
"Sen Adam değilsin. Altı parmağın var. Sonra sağ kulağın nerede?"
Bakınıştı parmaklarına. Öyleydi. Dokundu kulağına. Yoktu.
Sel istemin körlüğü ve aceleciliğiydi suçlu olan.
Ağlıyordu Kadın. Sızı da ağlarken. Acıdan damlalar.
"Sen O'sun. Her şeyi yaratan. Nasıl böyle bir şey yaparsın?" dedi Kadın.
Uzun konuştuğundan. Ayıpladığından. Kırdığından. Kınandığından.

Her kelimesi gözyaşlarıyla yıkandığından.
"Neden, neden?" diye hep sorduğundan.
"Aşk." Dedi Tanrı Oğul. "Ona ben bile karşı koyamam."
Kadının sözleri karaydı. Bakarken gözlerinin içine.
Dedi: "Ben Adamı seviyorum." Kelimelerinde ateş ve buz.
Denilmiş olan ölümün de ötesindeydi. Yıkmıştı her şeyi.
Sevişmek yerine. Konuşmuşlardı. Parçalanmışlığın kulaklarıyla dinlerken.
Zaman parmak uçlarından hep yanlarından geçmekteyken.
Pişmanlık, ağırlığı altında ezilmekte olduğu. Söz'ün ölümü.
Dedi: "Sende, yarattığımda yani, kendimi sevdim."
Dedi: "Yalnızlığımda kendimi. Sana tutunmuşken. Kendimi."
Söz verdi. Söz; Adamla kovuşacaklardı.
Asla dünyaya inmeyeceğine dairdi söz. Kutsallığıyla mühürlenmiş olan.
Yıldızlardan tahtına kurulduğunda. Zaman koşmaktayken. Kadındı gözleri.
Dedi: "Ona yenildim." Dedi ve düşünmenin yüz bin kanadını çırparken.
Daha de güzellemişken Kadın. Kendinde hep güzelliği yaratacağından.
Sızı ordaydı. Burukluk. Dedi: "Söz, bedeli varlığımdır. Kavuşsunlar."
Dedi. Sızının keskin dişleri. Sonsuz iştahla kemirmekteyken.
"Ama Adam hasta olsun. Dokunamasın Kadına." Dedi.Kemirilirken.
Dedi ve istedi. İstedi. Ve olmuştu. Kadın, dört çocuğuyla.
Çocuklarıyla Adamı bulduğunda. Çok ağır hasta olan Adamı.
Çirkinliğin bile ondan tiksineceği kadar da çirkin. Pis kokular saçarken.
Kadının gözleri bulutlara saplanmıştı. Ve dilinde gebe mızraklar.

De ki;

Taş, neden yere düşer?
Neden yıldızlar gökyüzünde yürürler?
Yağmur damlaları neden birbirlerine değmezler?
Kar taneleri?
Neden?
Aklın körlüğü, körlüğün körlüğüdür.
Aç yüreğinin gözlerini.
Duy!

57

De ki;
Kadınların tek kocası ölümdür.
Bütün çocukları kendisi için doğurtur.

Kadın ellerini göğe çevirince. Avuçlarında doğuran mızraklar.
Gözyaşlarından zincir. Verdiği sözü hatırlattı. Sözünü.
Kendini öldüreceğini söyleyince. Kadın. Sesindeki keskinlik sızıya değince.
Değip de kanatınca. Deşince. Kabul etti duayı. İyileşince Adam.

Şükranlarını sunmak için Kadın. Bir kuzu kesince. İlk kez karşılaştıkları yerde.
Seviştiklerinde Kadın ile Adam. Özlemin dalgaları arasında. Seviştiklerinde.
Tanrı Oğul, kâinatın sonsuzluğunun arkasındaydı. Sırtını dönmüşken.
Dünyayı buluttan perdelerle kapatmışken. Sırtının gölgesi her şeye sağırken.
Kadın doğurduğunda da. Başı mutluluğun yastığında.
Zamandı, akıyordu, aktığınca zamandı.
Yine bir oğlan. Ve kız doğurunca Kadın. Tutulmuş söz için bir kuzu daha adayınca.
Sağırlıkta her fısıldayışı duyan Oğul. Onları biriktiren.
Sızıyı sızıyla deşerken. Durmadan biriktirirken.
Çocuklar büyürken. Adam uzaklarda avlanmaktayken. Kelebeklerden gökkuşağı.
Doje, Adamın biçimini giydiğinden. Çıktı kadının karşısına.
Adam, dönmüştü. Görmüştü. Kadın ve kendisi sevişmekteyken.
Kendisi olmayan kendisi. Kadının Tanrı Oğul hakkında anlattıklarını anımsayınca.
Anımsayınca. Ve kıskançlık patladığından.
Ve öfke, o atın sırtındaki tek binici olunca.
Bütün gücüyle. Keskin baltayı indirdi. Bütün gücüyle.
Balta, yırtarcasına açtığı ağzıyla. Dişlerinde tek ihtimal.
Kendisi olmayan kendisine. Sırtına. Var gücüyle. İntikamın tarihi kendini yazılırken.
Kendisinin biçimini giymiş olduğunu sandığı Tanrıya. Kıskançlığın ateşiyle.
Balta sırtı yarıp ete tümden gümülünce. Kara kan fışkırınca.
Kara çığlıklar. Doje, kurtulmuştu etten biçiminden. Yılandı.
Aktı. Süründü. Kara kandan iz.
Yılandı. Sürünmenin kanatları.
Ulaştığında çöle. Kara kanı kara böceklere dönüştüğünde.
Böceklerden kapkara ağız. Ve yararın mezar kabusu.

De ki;
Neden kuşlara kanat verdik?
Balığı neden suya hapsettik?
Neden ağaçları dal ve yapraklarla donattık?
Neden?
Şüphesiz ki; bütün soruların cevapları kazılıdır avucuma.
Yüreğinle oku! Yüreğinle oku! Oku yüreğinle!

Kadın hamileydi. Duaları karşılıksız kaldığında. Gözyaşlarıyla.
Adam, uzak durmaya çalışırken. Öfkenin gebe taşı.
Kıskançlığın kuyusunu hep kazırken. Taşın sivri uçları tarafından kesilirken.
Kuyuya hep daha fazla gömülürken. Kadının gözyaşlarından geçmişi.
Doğurdu. Kışın ortasıydı. Tanrı Oğuldan dört çocuğu esmerken.
Parıldayan. Sürekli güzel kokular saçan. Yüksek ruhlara sahipken.
Ağaçların bile karşılarında eğildikleri. Çiçeklerin.
İnsandan olan dört çocuk daha açık tenliyken. Oğlanlar durmadan çalışırlarken.
Her söze karşı toprak. Kızlar da durmadan çalışırken. Her isteme karşı su.
Yeni doğan oğlanla kız beyazdı. Tavşanlar gibi.
Fareler gibi. Soluk beyazlık. Ölü beyazlığı. Hep kötü kokarlarken.
"Öldür onları" derken Adam. Kıskançlığın kılıcından bakarken.
Ve kıskançlığın kulaklarıyla duymazken.
"Öldür o piçleri" adlı tekrarlayış sahibiyken dudaklarının.
Kadının Tanrıdan doğan iki erkek. Ve iki kız çocuğu. Esmerler.
"Öldür onları. Öldür." Derlerken. Adam. Çıkıp giderken evden.

Diğer çocuklar da "Öldür onları" derlerken.
Ve Kadın sardı bebekleri beze. Çıktı evden.
Uzaklarda bir tepeye giderken. Karın sonraki adımı tipi.
Bir mağaraya sığınmak zorunda kaldığından. Donmak üzereyken.
Zaman, dizinin dibinde sürünmekteyken. Uykunun ağzının içi.
Karanlığın karnında ışık. Yutulunca. Rüyanın kelimeleri.
Tanrı Oğul'u gördü. Dedi: "Öldürmek kurtuluştur o piçler için."
"Yaşasınlar ki her gün ölsünler. Hep hizmet etsinler." Dedi.
Dedi: "Benden olan ikizlere Adanmış ve Kutsanmış adını veriyorum."
Dedi: "Adanmış, ruhların çobanı olacak. Kutsanmış ise bedenlerin."
Dedi: "Adamdan olan çocuklara Elingücü ve Ayağıngücü adını."
Dedi: "Doje'nin piçlerine isim vermeyeceğim. İsimsizlik cehennemleri olacak."
Dedi: "İsimsizler, ölmeyecek; ama yaşamayacaklar da." Dedi.
Öfkenin ateşi kelimelerini köze dönüştürmüşken. Dedi.
"Hep acı çekmeleri, aşağılanan kaderleri." Dedi.
"Köpek kadar değer görmemeliler. Köle olarak hep çalışlarken."
Dedi ve göğe çıktı. Söylenmiş her sözde yaşayan gölgesi.
Uyandı Kadın. Ağlayan bebekler. Aldı onları ve döndü.
Kardaki ayak izleri silinirken. Dönmüştü.
Adamı. Ve çocukları aldı karşısına. Ve gözyaşları şimdisini yoğururken.
Rüyasını anlattı. Ve Tanrı'nın sözlerini. Bebekler ağlamaktayken.

De ki;
Ey gafletin ayak tırnakları!
Rüyanda ne kadar yersen ye, doyar mısın?

İçtiğin su giderir mi susuzluğunu?
Artık yetmez mi, uyan!
Ant olsun ki;
Kabusların bile gözlerimin önündeyken
Nasıl kurtulacaksın uçuruma gömülmekten.
O gün geldiğinde, o gün geldiğinde, geldiğinde o gün
Sana çiğ çiğ yedireceğim kendi bedenini
O gün geldiğinde, o gün geldiğinde, geldiğinde o gün.

58

Yağmur Damlası karşında duruyordu.

En beklenmedik şeydi, sindirmeye çalışıyordun. Yüreğinin gümbürtüsü kulaklarını dövüyordu. Ellerindeki titreme tek lokmada bedeninin geri kalanını yutmuştu. Etrafına baktın, çölde değildin. Gördüklerin gerçekti, inanmalıydın. Çölü anımsatacak hiçbir şey yoktu. O mahallede, o sokaktaydın, gecenin ılıklığı. Yüzüne dokundun, sakalsızdın, saçların kısaydı, elbiselerin üzerindeydi.

Ne olmuştu?

Anlarla sınırlanan ama yıllarca sürmüşlük hissi veren bir kâbusun sonuna doğru aniden uyanmış mıydın?

Arkandaki duvara dokundun. Duvardı, sertti. Taşların soğukluğu. Aldığın her nefesi hissedebiliyordun. Sağ tarafındaki evde bir çocuk ağlamaya başlamıştı, annesi onu susturmaya çalışıyordu. Orada öylece durup karşıdaki pencereyi seyrederken nasıl olmuştu da isyanı ve çöldeki onca şeyi yaşadığını sandığın o rüyayı görmüştün? Sevinmeli yoksa üzülmeli miydin? Böylesi bir ikircikliği yaşıyor olmana şaşırmıştın da. Çölde olmanın ateş özgürlüğüyle ülkede kölelik. Çölde anı anına direnmek mi yoksa Yağmur Damlasını bedeli ölüm de olsa seyretmek mi? Çölde Jiha olarak can vermek mi daha iyiydi, Hızlıayak olarak ölmek mi? Çölde kardeşler topluluğunun yarattığı zindanda acı çekmek mi, yoksa İsimsizlerin arasında, onlardan uzak durmaya çalışırken bütün işkenceleri göğüslemek mi? "Hangisi?" diye soruyordun.

Yağmur Damlası karşındaydı ve yüzüne bir tuhaf bakıyordu.

İsyan patlamamıştı, hayır, kesinlikle çöle çıkmamıştınız, yani Jiha değildin, bir İsimsizdin. Hayvandan bile daha aşağıydın, Hızlıayak'tın. Elbette o leş gibi koku bedeninden dört bir tarafa yayılıyordu. Yağmur Damlası'nın alnında yeni doğan kırışıklık, kokudan rahatsız mı olmuştu?

Çölde bedelini kanınla canınla ödediğin özgürlük mü, yoksa isimsizlik mi?

'İsyan' diye düşündün. 'Çöl sadece kâbus, hayır kâbus değil, rüyaydı.'

Yağmur Damlası "Kimsin sen, neden her gece penceremin karşısında beni seyrediyorsun. Bunu hiç fark etmeyeceğimi mi sandın?" deyince, bakışların gözlerindeki mavi dala kondu. Yüreğin rüzgârın okşadığı yaprak gibi titremişti.

Tümden gerçeğe dönmek için o çok kısa ama yıllarca süren rüyanın kırıntılarını silkelemeye çalışıyordun.

"Kimsin?"

Sesi bile güzeldi. Şarkı söyler gibi konuşmuştu. Demek karanlıkta kaldığın için senin bir İsimsiz olduğunu anlamıyordu ha? Dudaklarında ateş, dilinle söndürmek isterken. Demek sen ayakta o rüyayı tüketirken, Yağmur Damlası da evden çıkıp gelerek karşında durmuştu.

"Kim miyim, seni görmeden yaşayamayan birisi."

Yağmur Damlası gözlerini kısmıştı, söylediğinin çok hoşuna gittiğini anlamıştın. Yüreğinin kapısı aralıktı, itip sonuna kadar açabilirdin, elbette senin İsimsiz olduğunu kesinlikle bilmemesi koşuluyla. 'Ama aşk, aşk her şeye karşı koyar. Aşk, her engeli aşar. Aşk, bir efendiyle köleyi eşitler' diye düşünmen kıvranıp duran cesaretinin acısını azaltmış mıydı?

Bir adım daha yaklaşmıştı; Yağmur Damlası, kim olduğunu merak ediyordu. O leş gibi koku ne zaman ciğerlerini dolduracaktı?

"Kimsin?"

"Yüreği senin sevginle dolu olan birisi, yetmez mi?"

Cevap vermemişti. Uzansan dokunacaktın; ama kendini o kadar güçsüz hissediyordun ki. O, başı yıldızlarda bir devdi, sen ise böcek; ezmek istese bunu kolaylıkla yapabilirdi. Dokunmak istiyordun. Elinden tutmak. Eğer yapabilirsen ölümsüzlük kazanacağını, göksel varlıkların arasına katılacağını sanıyordun.

"Neden benimle konuşmaya çalışmadın? Neden sadece hep seyrettin? Neden?"

Uzayıp giden soruların cevabını elbette biliyordun; ama dillendiremezdin. Suskunluk her anlama geleceği için Yağmur Damlası kendisi en uygun olanını seçmeliydi.

Solundaki evin kapısı sertçe çarpmıştı. Öksürüklerle kesilen bir erkek kahkahası. Gece kuşlarından biri ötmüştü.

Senin yapamadığını Yağmur Damlası yapmak istiyordu; hissetmiştin. Yüzüne dokunacaktı. Elinden tutmak. Titremen artmıştı. Yüreğin yokuş aşağı doludizgin yuvarlanan taştı. Elinden tuttu da, dönüp yürüdü evine doğru. Elin elinde. Seni de arkasından sürüklüyordu. Tenin teninde. Cesareti karşısında titremiştin. Yapmaman lazımdı, durman, karanlığın örtüsü altında kalman gerekiyordu; ama Yağmur Damlası'na karşı koyacak gücün yoktu ki. Elini tutmuş olmak bile her şeye bedeldi. Yolun ortasına ulaşmıştınız, evlerden yayılan ışık karanlığın bağrında kapanmayacak yaralar açıyordu. Yağmur Damlası da titriyordu. Onun da

hep böyle bir şeyin olmasını beklediğini, onu seyrettiğini fark ettikten sonra hep bunu hayal ettiğini biliyordun artık. Teninin sıcaklığı. Kendini unutmuştun. Ne olduğunu. Geçmişini. Geleceğini. Sadece oradaydın. O an için vardın. Sana doğru dönünce Yağmur Damlası. Dönünce. Döndüğünde. Yüzündeki o kızıl güllerin yarattığı gülümseme anında buz tutmuştu. Gözleri artık iki mızraktı. O kızıl güller kırılıp un ufak olmuş, gözleri tüm yüzünü yutmuştu. "Sen... Sen..." diye mırıldandı, "Sen..." Ağzı, çığlık atacakmış gibi açılmıştı. "Sen..." Elini bırakmıştı. "Sen... Sen... Bir İsimsizsin." Yetim ve öksüz elin. Can çekişen. Bunu çok iğrenç bir şeymiş gibi söylemişti. Nasıl titriyordu öyle. "Aşk için kimin ne olduğunun bir önemi var mıdır? Aşk, her şeye isyandır" demek istedin; ama bu ve buna benzer sözlerin hiçbir değerinin olmayacağını da biliyordun. Çok pis bir şeye bakıyormuş gibi bakıyordu sana. Eli kirlenmişti sanki, açık halde tutmayı sürdürüyordu.

"Dur."

Duymamıştı, duymayacaktı. Evine doğru koşuyordu.

Belli belirsiz hissetmiş olduğun şeyi artık tam olarak anlamıştın. Aşk hakkında söylenenlerin büyük çoğunluğu yalandı. Aşk da tutsaktı. Her engeli aşamaz, her şeye gücü yetmezdi. Aşk, yalanlarla şişirilerek süslenmiş bir puttu. Herkesin doğru olduğuna inandığı bir yalan gerçekten doğru olur muydu? Aşk, örtülü bir tuzaktı. Kölelik, zulüm varsa aşk yoktu...

Demirci'yle bir biçimde buluşup konuşmalıydın. Bazı sesler duydun. Askerler miydi? Yürek kırıklarını toplamadan koşmaya başladın.

Nefes nefese idin, ter içinde kalmıştın. Koşuyordun. Karanlık önce zifirleşmiş, ardından bağrında bir ışığı doğurmuştu.

Uyanmıştın.

Çöldeydin.

Yüz yetmiş altı kişiydiniz.

Yağmur Damlası'nın tuttuğu eline baktın, ardından ısınan kuma bastırdın. Yalanı silmeliydin.

Kardeşler neden sevinçle bağırıyorlardı öyle. Doğrulup kalktığında, "Lanet olsun Doje'ye" haykırışları. Ne olmuştu? Haritanın doğru olduğuna dair bir işaret mi bulunmuştu? Yoksa öncü çıkarılan gurup bol su ve yiyeceğin olduğu bir yer mi bulmuştu? Ya da asla tahmin edemeyeceğin çok farklı bir şey mi?

Bazı kardeşler kan içindeydi, kimilerinin elinde ise kesik insan kafaları, sevinç çığlıkları. Aslında ne olduğunu hissetmiştin; ama bunu düşünceye çevirerek anlama denen o şeye ulaşmak istemiyordun. Kelleler Pola'nın iki üç adım ötesinde üst üste konulmuşlardı. Saymaya çalışmış ama yapamamıştın, acı her şeyi allak bullak etmişti. Elin. Eti söküp atar gibi yaparken mırıldanmıştın; "Demirci."

Rızga ve arkadaşlarıydı. Hepsi öldürülmüş, kardeşler de üç kayıp vermişlerdi. Demek sen onların artık takip etmediklerini, kaybolduklarını, ya da olmadık bir felakete uğradıklarını sanırken ısrarla kafileyi izlemeyi sürdürmüşlerdi.

Pola, üç kardeşin mezarı başında o konuşmalarından biri yapıyor, zaferin pek yakın olduğunu söylüyordu. Öfke içini parçalarken "Yalan" diye bağırmak istiyordun. "Yalan. Güneşin bile ters taraftan doğduğunu fark edemeyen sizler, yanlış bir haritayla zafer kazanmak adı altında sadece ölüp öldürülüyorsunuz." Sahip olduğun bütün gerçekleri tek tek yüzlerine çarpmayı istedin. "Açın gözlerinizi ve kulaklarınızı, görün ve duyun." Hiç bir işe yaramayacağını da biliyordun. Bu çıkış sadece öldürülmenle sonuçlanacak, cesedin onların birbirlerine daha da kenetlenmesine, körlük ve sağırlıklarını artırmalarına hizmet edecekti.

Yol diye bir şey yoktu, yürünüldüğü, tüketilmek istenildiği için yol olduğu sanılan çölün birbirlerinden kopuk parçalarıydı. Birbirlerini takip eden iki günün arasında bile uçurum vardı. Önceki gece haykırıp "Bakın, bakın!" dememek için kendini zor tutmuştun; ay, önce hilal olarak doğmuş, yarı yolda dolunay olmuş, ardından da yarım ay, sonrasında ise yine hilal... Kutsal zafere kilitlenmiş kardeşlerden biri bile başını kaldırıp bakmamıştı. Bakamayacaklardı da.

Yürümekte zorlanıyordun. Son içtiğin rengi tuhaf su nedeniyle karnın ağrıyordu. Bazen elinle yokluyordun, hayır, şişmiyordu. Ağrı durmadan artıyordu. Her zaman yaptığın şeyi yine yapmıştın; Demirci'nin etinin yapışıp kaldığı yere uzanmıştı elin, tutup atmıştın. O et parçası ne kadar sökülüp atılsa da hep oraya yapışıp kalacaktı. Söküp atıyordun. Yapışıyordu. Nefessiz bırakan sancının derin bir uykuya daldığını sanıyordun.

Karanlık çökmüştü, yorgunluktan bütün bedenin inliyordu, uyku ise tek ilaçtı. Seni gözetlemekle görevli kardeşler de dahil herkes uyumuştu. Öyle sanıyordun. Karnındaki ağrı sesini biraz kısa kendini uykunun kuyusuna gömecektin. Birisi sana doğru mu yürüyordu? Bena mıydı? Gerçekten en uygun fırsattı. Yorgunluğun anında kuma dönüşmüş ve dökülmüştü.

Jano, gelip yanına oturdu. Çoktandır olmasını beklediğin şey nihayet gerçekleşmişti; ama yine de hayal kırıklığının mırıldanmaları vardı. Konuşmayı o başlatmalıydı. Öfken kendini yiyerek büyüyordu. Uzaklarda bir kuş tuhaf şekilde ötmüştü. Bağırır gibi. Saldırmadan önceki o çığlık.

"Pişman mısın?"

Söze öyle başlaması, hele sesindeki o acıma yüklü tını öfkeni yüreğine gömülmüş demir dikene çevirmişti. Jano, bazen çok merhametli olabiliyordu; ama kimi zaman da zıddına dönüşüp içini yutan o boşluktan bakarak genel körlüğü paylaşıyordu.

"Hayır! Sadece kardeşleri terk etme fırsatı çeşitli kereler elime geçtiğinde, bunu kullanmadığım kendime kızgınım."

"Demek hâlâ anlamamakta direniyorsun."

"Belki de anlamayan sensin."

Jano'nun gözünde sen hastaydın, o ise şifa dağıtıcıydı.

"Şunu sana tekrar söyleyeyim Jiha, çok safsın. Çöl saflığı affetmez. Özgürüz şu an. Bunun bedelini ise canımız ve kanımızla ödüyoruz, ödeyeceğiz. Asıl olan, yol ve yürüyüştür. Ne Gökkuşağı'na ulaşmamız mümkün, ne de ülkeye geri dönebiliriz. Özgürlük için kardeşlerin yüreklerini inancın ateşiyle her gün yıkamaları şart. Pola'nın yanına gidip pişmanlığını dile getir, kar-

deşlerin huzurunda nihayet gerçekleri anladığını söyle, yoksa daha fazla böyle yaşayamazsın."

Jano, söylediği her kelimeye inanıyordu, senin için kaygılandığı da çok açıktı; ama pişmanlığını dillendirmenin kendi ellerinle kendini öldürmek anlamına geldiğini, ruhsuz bir köleye dönüşeceğini anlayamıyordu. Gece kuşu farklı, oldukça rahatsız edici bir ötüş tutturmuştu.

"Yanlış bir haritaya mı iman edeyim? Kendini bulutların üstünde yürüyor gören Pola'ya mı? Güneşin, ayın, yıldızların, saçmalayan zamanın bile farkında olmamalarına boş verip kendimi bir cesede mi çevireyim?"

"İyice düşün, daha önce de söylemiştim, temel mesele; çöle karşı dilenebilmek için yürekte inanç ateşinin hep yanmasıdır. O ateşi besleyen odunlardan bazıları eğri, bazıları hastalıklı, bazıları çürük olabilir, bunun bir noktadan sonra hiç önemi yok, özgürlük zordur, çölün kendisidir. Yeter ki, bedelini ödemeye devam edelim."

Jano Jano'ydu, Jano olarak da kalacaktı. Onun bütün istemi bir süre daha özgür yaşadıktan sonra özgürce ölmekti. Cevap vermek yerine derin bir nefes aldın, ay ortalıkta görünmüyordu, yıldızlar üç küme şeklinde toplanmışlardı. Soğuk, kumu buza çevirmişti. Elin karnına, oraya gitti, eti söküp atar gibi yaparken "Demirci" diye mırıldanmak istemiştin.

"Ben" dedin, "Asla pişmanlığımı dillendirmeyeceğim. Var olana mahkumiyet yerine, ki bu da bana göre köleliğin bir başka biçimdir, çok zor ve farklı olanı tercih etmeye devam edeceğim."

Şaşırmıştın onu, sana doğru dönmüştü.

"Farklı, nasıl?"

Sesindeki o değişik ton hoşuna gitmişti. Tedirgindi gibi, hatta ürkmüştü. O kuş, ötüyordu hâlâ.

"Gideceğiz"

"Gideceğiz mi? Sen tek başınasın, nasıl 'gideceğiz' diyorsun ki?"

"Derim, çünkü yalnız değilim."

Yüzünü yüzüme yaklaştırmıştı, bana inanmıyordu işte. Öfkeleniyordum. Nasıl inanmazdı? Beni bir yalancı olarak mı görüyordu? Belki de delirdiğimi düşünüyordu. Zavallı bir deli!

"Bena ve altı yedi kardeş."

"Demek... Hım... Hiç düşünmemiştim... Bena ha! Ne bekliyorsunuz o zaman?"

"Bena öyle istediği için."

"Nereye gideceksiniz?"

"Söylemiştim ya daha önce, Ülkeye, orayı Gökkuşağı'na çevirmek için yeni bir isyan başlatacağız."

"Çölden kurtuluş yok. Ülkeye asla dönemezsiniz, hayal bu."

Gülümsedim. Sesindeki o ürkeme tınısı çok hoşuma gitmişti.

"Gökkuşağı diye bir yer yok. Oysa ülke var. Asıl saçmalık olmayan bir yere gitmeye çalışmaktır."

Elini omzuma koyunca titremiştim.

"Pişmanlığını dile getirerek kardeşlerden biri ol."

Ses tonu nasıl da değişmişti öyle. Yine üst perdeden konuşmuştu; bana acıyordu. Ne olmuştu, buna yol açan neydi?

"İki üç gün düşün, bekleyeceğim" dedi ve kalkıp gitti. Tuhaf bir sohbet olmuştu. Yine de konuşmak beni fazlasıyla rahatlatmıştı. Hele elini omzuma koyması... Yalnızlığımın o kahreden yıpratıcılığı çatlamış, içeriye bütün kokularıyla bahar dolmaya başlamıştı.

Karnımdaki ağrı susmuştu.

Elim oraya uzandı, et parçasını söküp atar gibi yaparken "Demirci" diye mırıldanmıştım.

Saatlerce uyumuşum gibi dinçtim.

Gülümsemeye çalıştın, gözlerim yaş dolmuştu.

O kuş yeniden ötmüştü.

Elin. Elim.

"Demirci!"

59

Tanrı Oğul kâinatın öteki ucundayken. Adam, kıskançlığın kılıcıyla.

Hep aynı kılıçla kendini öldürürken. Yaratırken. Kadınla konuşmazken.

Ona bakmazken. "Kadın yılandır" sözü dudaklarını yıkarken.

Ve yokmuş gibi davranırken.

O gün, kadın evden uzaktayken. O gün. Kadın dua etmekteyken. O gün.

O gün. Adam eli bile titremeden. Hiç titremeden. O gün. Kadını paramparça ederken.

O gün. Balta. Kanlı balta. İnip kalkarken. O gün. Zehri damla damla kusarken.

O gün. Rahatladığını hissetti. O gün. Parçaları. Kanlı parçaları.
Yesin diye hayvanlar. O gün. Dağıtırken dört bir tarafa. "Yılan... Yılan" diyerek.
Hep tekrarlarken. O gün. Döndü eve. Temizlenip yıkandıktan sonra.
O gün. "Anneniz nerde?" diye sordu. Soruya verilen o cevaplar. İlk kez.
Evet, ilk kez rahat bir uyku çekerken. O gece Tanrı Oğul, o sızının.
Yarı uykuda olan o sızının. Uyandığını. Uyanmakla da kalmadığını.
Saplandığını. Deştiğini. Yediğini. Kemirdiğini. Çiğnediğini.
Dönmemek bir istemdi. Dönmek de. Bir'de iki istem savaştığında.
İstemlerden hangisi kırılmazdı. Hangisi?
Döndü.
Bulutlardan örtüleri sıyırınca. Sızı kendi yüreğini deşmekteyken.
Deşilirken. Sıyırınca. Gözleri Kadını ararken. Kendinden bile soyunmuş istek.
Çılgınca ararken. Bulduğunda. Yüz on iki parçayı görünce.
Kardan kandan şekilleri. Gözleri yüz on ikiye bölündüğünden.
Tam oradaki zamanı geriye yürütüp. Öfkeyle kendini çiğnemekteyken.
Yürütüp de yaşananları görünce. Öfke tek gerçek olduğundan.

De ki;
Her şeyin bitmekte olduğu o an.
Son nefesinin öncesindeki pişmanlığın
Şimşek gibi çakmış olan o pişmanlığın
Seni kurtaramayacağını bilmiyor musun?

De ki;
Taş taşa çarptığında
Taş kırılır.

De ki;
Ağaç, ormanı göremez
Ormanın kendisi de duyamaz o ağacı

Kelebekler. Ülkedeki bütün kelebekler. Dirilmişlerdi.
Kar yağışı durduğunda. Kelebekler, Kadının parçalarını taşıdılar evin önüne.
Taşıdılar sabaha kadar. Kapının önüne. Karın üzerine. Kadın yaşıyormuşçasına.
Bitirdiklerinde. Doğum sancıları çekince karanlık. Işığın ilk çocuğu.
Bitirdiklerinde. Can vermişti bütün o kelebekler. Ölümün her rengi.
Kadının cesedini bir örtü gibi kapladıklarında. Doğum hâlâ sürüyorken.
Adanmışla Kutsanmış birlikte kapıyı açtıklarında. Zaman, kanatlanmışken.
Çığlık, saplanmışken bütün uykulara. Kanlı uyku kırıntıları. Kıvranan.
Gömülürken Kadın çocukları tarafından. Soru renkli gözeriyle. İntikam kokulu.
Ve Tanrı Oğul, kendisini acısının çarmıhına çivilemişken. Adam bağırdı:
"Tamam, o sizin annenizdi. Ama ben de aldatılan bir erkeğim. Anlıyor musunuz?"
İsimsiz ve ikizi dışında. Anne gömülünce. Kelebek ölüleriyle.
O akşam.
Adam, ikinci rahat uykusunda yüzmekteyken. Masum yarı bir gülümseme.
O akşam.
O baltayla. Adanmış ve Kutsanmış ikizleriyle. Kanın konuştuğu o baltayla.

Elingücü ve Ayağıngücü ikizleriyle. İsimsiz ve ikizi evin yanında.
Evin yanındaki o hayvan inindeyken. O akşam. O baltayla parçaladılar babalarını.
O akşam. Tanrı Oğul'du her darbeyi indiren. O akşam. Kanla kendini yıkarken.
O akşam. Adam, paramparça edilirken. O akşam. Adanmış ve Kutsanmış baltayı.
Baltayı birbirlerinin elinden kapmaya çalıştıklarında. O akşam.
O akşam.
İntikama doyulmazken.
Kadın için yaratılan cennet.
İlk kez kapısını açmışken. Güllerden kapısını. Kadın, cennette ayak bastığında.
Adam, küçücük parçalara bölünürken.
Kan.
Gözleri yıkarken.
Kan,
Dişleri
Ruhları
Elleri
Yüzleri
Parmakları
Ve yine ruhları
Yıkarken.
Kanla katillik
Kanla katilliğin katilliği
Kanla.
O kanla
Yetimlik
Ve öksüzlük mühürlenirken
Balta içlerinde en masum olandı.
Cehennem, işkencenin ve azabın yurdu. Milyonlarca zebani.

Kaynamaktayken zift dolu kazanlar. Aç kurtlar. Sırtlanlar.
Sopalar. Susuzluk. Açlık. Ateş yağmurları. Sadece Beyin Yiyen Kuşlar.
Topukları Kemiren Kaplumbağalar. Bağırsakları Parçalayanlar. Akrepler.
Kemik öğüten değirmenler. Kılıçlar. Mızraklar. Çıkarılan gözler.
Kızgın kazıklar. Buzdan yataklar. Bütün azaplar. Adamı karşıladıklarında.
Özlemin büyüklüğünde. Ve o büyüklükte Adamı kucakladıklarında.

De ki;
Ey kendi suskunluğunun duvarında susan böcek
Açlıktan kudurmuş köpek tanır mı sahibini?
Peki uykuyla ölüm arasındaki uzaklık ne kadardır?
Gölgen bedenini saçlarından sürüklerken
'Neden?' diye haykırdığında
Gözlerin boğazına saplanmayacak mıdır?

De ki;
Ey ölümün yiyeceği
Kapat kulaklarını!
Sessizliği duymuyor musun?

Şüphesiz ki;
Akla kara birbirinden ayrıldığında
Ölecektir bütün renkler!

60

Öldürülmek İsimsizler için kurtuluştur. Hak etmeliler.
Zulüm yağmalı üzerlerine. Acı içerlerken. Acı. Yemeliler.
Bakmayın yüzlerine. Merhamette çöl olun. Lanetle anın o piçleri.
Hayvanlardan bile değersiz olduklarını. Bilmeliler.
Hayvanların arkasında yürümeleri gerektiğini.
Çamurun evlatları. Lanetin bir bedeli olduğunu da. Bilmeliler.
Çalıştırın onları. Hep çalıştırın. Yoksa bile iş yaratın. Yaşamın kör zindanında.
Çalıştırın. Yüzlerine tükürün. Hep küfürlerinizle anarken. Tükürün.
Aç bırakın. Ölmeyecek kadar. Çalıştırın. Onları. Tükürün.

Dövmek, ibadettir. Tümden yok etmeyin. Aşağılamak, dua etmektir.
Var olsunlar hep. Var olsunlar ki, azap çeksinler.
Ve yaşamın kör zindanında. Nefes almaının cehenneminde.
Çalışırlarken. Durmadan acı çeksinler. Pislik kuyularında boğulurlarken.
Sınırlar çizin etraflarına. Ölümden sınırlar. Aşmasınlar boğulduklarında.
Çalıştırın. Yorgunluktan öldürün onları. İşkence edin. Tükürün.
Kendi kanlarını içerken. Yesinler dışkılarını. Kendi terlerinde yıkanırlarken.
Çığlıklarında gebersinler. Kendi nefeslerinde boğulurlarken. Tükürün.
Tükürün. Küfür edin. Çalıştırın. Dövün. İşkence edin. Öldürün.
Kolay ölmeyeceklerinden. Azar azar. Çırpına çırpına. Çığlık çığlığa.
Zamanı. Piçlerin piçliklerinden nefret ettikleri zamanı azaba çevirin.

De ki;
Sonsuz ömürlü bir rüya var mıdır?
Uyanıldığında uyku ölmez mi?
Nereye yürüyorsun ey gafil?
Söyle, nereye?

İsimsizler!
Kaderin; en ağır işkencelerin tüketilmesidir.
Öldüğünde. Öldüğünde ruhunun cennettin kapısında beklemesi için.
Asla içeri girmeyecek olmana rağmen. Sadece beklemesi için.
Kaderini hep taşı sırtında. En ağır işkenceleri görürken sevin.
Sevin ki, cehennemin en alt katında. Orada sonsuzluğu kemirmeyesin.

Üzüntünle mutlu ol. Acısız tek bir andan kork. Dilinde hep kendine lanet.
Ömrünün her anında. Doğmuş olmaktan pişmanlık duyarak. Aldığın nefesten bile.
İşte o zaman. Sadece o zaman, bekleyebilirsin o kapının önünde.
Sana işkence edenlere. Sana acı çektirenlere. Lanetleyenlere.
Seni aç bırakanlara. Seni susuzluğa mahkûm edenlere.
Seni dövenlere. Sakatlayanlara. Yüzüne tükürenlere.
Seni üzüntünde boğanlara. Rezilliğini suratına çarpanlara. Seni öldürenlere.
Minnettar kal. Daha fazlasını yapmaları için. Hep dua ederken.
Dünyadaki cehennemini. Yaşarkenki cehennemini. Soluduğun cehennemi.
Öte dünyaya taşımamak için. Ödenmesi gereken kefaret.
Ödenmiş kefaretin mükâfatıdır beklemek. Sadece beklemek.
Hep lanet et Doje'ye. Bütün öfkeni ona kusarken.
Ötekiler için de saplanmaya hazır hançer.
Diğer İsimsizin sırtını dönmesini bekle. Her fırsat kanla yıkanacağından.
Sevdiklerine işkence et. Onların iyiliği için. Paha biçilmez armağanın.
Siz Piçler! Piçliğinizi su içer gibi kabullenin.
Siz piçler! Taş yiyor ömrünüzü tüketin.
Siz piçler! Kendinizden ölümüne nefret edin.

Ant olsun ki;
Gökten ateş yağmaya başladığında
Gölgeleriniz bedenlerinizi bırakıp kaçtığında
Kendi çığlıklarınızla göğüslerinizi deşecek
Kendi haykırışlarınızla kafalarınızı parçalayacak
Kendi bağırışlarınızla gırtlaklarınızı keseceksiniz.

De ki;
Son başlangıçsa neden yürünülmelidir ömür
Herkes aynı yolu kendi ayaklarıyla tüketiyorsa neden?
Söyle, neden bu tekrar?
Neden farklı dillerde aynı sözler?
"Neden" diye hep sorulurken, neden?
Söyle
Uyanık mısın?
Beden adlı zindandaki müebbet tutsak
Konuş
Duyuyor musun?

Tanrı Oğul'un gözleri. Ülkedeydi. Kutsal bakışları.
Hep görürken. İsimsizleri en acı verici hastalıklarla kırarken.
Dedi: "Ülkeyi daha da büyütmeliyim." Dedi ve istedi.
İstemişti.
Olmadı.
Olduramamıştı.
Çöl, ölümdü.
Yok etmek için vardı. Bağrında ölümün yüz kırk çeşidini yaşatırken.
Çölün ölmesi için. Bunun olması için. Doje de ölmeliydi.
Dünya zindanında. Zindanın zindanı çölde. Çölün kumdan yüzünde.
Bir kum tanesinin içinde. Hücrede. Ölmesi için. Her kum tanesinin içine. Hepsinin.
Tek tek. Bakılmalıydı kılıç gözlerle. Çölde insan bedeniyle.
Yaralı Doje'nin. Acı çeken Doje'nin. Gücü sadece insana yetenin.
Düşündü. Lanetli Doje'nin çölde. Hep öldürülme korkusuyla.
Kara kanına bulanmışken. Kum tanesinin hücresinde. Bekleyişin işkencesiyle.

Yaşaması. Düşünmenin bin kanadıyla. Daha iyi değil miydi.
Ve anlamanın ilk aydınlığı.
Dedi: "Ülke ondan korunmalı. Sadece bu." Dedi. Ve döndü.
Doje, karanlığın istemiydi. Ülke'ye düşman. Uygun anı bekleyeceğinden.
Sabrın son nefesiyle. O anda. Ülkeye saldırdığında. Kendine inananlarla.
Hep birlikte ona karşı konulduğunda. Direnince.
Ve Doje öldürüldüğünde.
O gün. Gerçek anlamda o gün. Bir'lik tamamlanacağından.
İşte o gün. Her istem oldurulacaktı. O gün.

De ki;
Su, susuzluğun uzun ömürlülüğü içindir.
Yiyecek de açlığın.
Uyan ve sor
Yaşam ne içindir?

De ki;
'Ölümden kimse dönemez.'

61

Yüz elli yedi kişi kalmıştık.

Elimde değildi, çıkacak sonucu bilmeme karşın durmadan kardeşleri sayımayı sürdürüyordum. Azalmak bir tür yenilgi değil miydi? Kesin yenilginin önünü açan yenilgi. Her birinin bana karşı sergilediği nefretten dolayı çok acı çekmiştim. Tek kelimeyi, şöyle bakmayı bile fazla görmüşlerdi, hani izin verilse çıplak elleriyle parçalayarak öldüreceklerdi de. Her şeye karşın yenilgi azalıştı. Hayır daha fazlası, bu onca acının, ölümün, onca üzüntünün, o görkemli direnişin boşa gitmesi anlamına gelecekti. Tek kişi arkada kalmadığında kimin haberi olacaktı ki? İşte bu düşünce benim açımdan kardeşlerin sürekli sayılmasının nedeni değil miydi?

Benim. Senin. Benim için. Senin için. Hayat tümden zulme dönüşmüştü. Beni düşman olarak görenlerin arasında kimsesizlikten, insansızlıktan dolayı delireceğimi sanıyordum. Sanıyordun, evet, onca nefret edilmek seni fazlasıyla zorluyordu. Yıkamadığın tecrit, bir süre sonra kendinle kavga etmene yol açmıştı. Öfkem, aç öfkem karnını doyurmak için dönüp ruhuma, bedenime saldırıyor, büyük parçalar koparıyordu, çaresizlik kendini fazlasıyla hırpalanmanı getiriyordu.

Umudumu korumaya çalışıyordum, mecburdum. Yapılacak tek şeydi, o umut kırıntısına bütün varlığımla sarılmıştım. Günü geldiğinde mutlaka Bena ve kardeşlerle birilikte kendi yolumuzu yürüyecektik. Ama kurtuluş günü bir türlü gelmek bilmiyor, sabırsızlık canavarı daha şiddetle saldırıyordu. Fazlasıyla hırpalanıyordum. "Bu akşam" diyordun kendi kendime, 'Dayanamıyorum, bu akşam kurtuluş gerçekleşecek.' Olmayınca, beklentin boşa çıkanca, yıkılıyordun. Bena'nın beni kandırmaya çalıştığını düşünmeye bile başlamıştım. İşin içinde Pola ve diğerlerinin olduğunu... Seninle oynadıkların sanıyordun. Bana daha fazla acı çektirmek için düzenlenmiş bir oyun olamaz mıydı?

Jano'yla yaptığın o konuşmayı düşünüyordum. Bu seni hep rahatlatıyordu. Gözlerimi kapatıyor ve hayal ediyordum. Düşünüyordun. Birisiyle konuşmaktı önemli olan. İçinde biriktirmiş olduklarından bir bölümünü kusmaktı. Üzüldüğün, ya da pişmanlık duyduğun tek şey; neden konuşmayı daha fazla uzatmamıştın.

Jano, sana bakmıştı.

Beni görülmüştüm.

Keskin dışlanmanın duvarlarında açılmış bir pencere değil miydi bu? Kaç kez o konuşmayı yeniden yaşamıştın? Susuzluğumu gidermek için suyu hayal etmek gibiydi; ama bu susuzluğunu daha da artırıyordu. Yine de vazgeçemiyordum. Elinde değildi. Çöl insansızlıktı, muhtaçtım kardeşlerin varlığına. Oysa onlar sana karşı çölden daha çöldüler. Acı, seni dişlerinin arasında canının istediği kadar çiğneyebilmek için dikilmişti karşına. Çiğne-

yip bütün kemiklerimi kırdıktan, etimi paramparça ettikten sonra yutacaktı.

Çöl Kurtları, kardeşlere saldırmışlardı. Hiç beklemiyorduk. Çöl, zaten beklenilmeyen o zamanın gelmesini beklerken sabrın ağını örmez miydi?

Öğle sıcağı kırılmak üzereydi. Tek başına, bezin altında oturuyorum. Uzun sakallarının içindeki kumları temizlemek nafileydi; uğraştıkça daha fazla bulaşıyordu. Gürültüler duyduğumda, duyduğunda, hangi tür bir ölümle karşılaşacağını anlamak için bezi attın üzerinden. Uluma ile havlama arası sesler. Koşuşturan kardeşler. Kılıcın ve kaman alındığı için tamamen silahsızdım. Çok umurumda değildi. Yerin sarsıldığını hissedebiliyordun. Toz bulutu. "Kaçmayın, silahlarınızı çekin" diye mi haykırmışlardı? Bir şey yaklaşıyordu. Kardeşlerden biri "Kurt bunlar" deyince yanlış gördüğünü düşünmüştün. Onlarca kardeş emirle, saldırıyı savuşturmak için hemen iki hat oluşturmuşlardı.

Görmüştün. Görmüştüm. Kurttular. Boz kurtlar. Öteki kurtlardan daha küçüklerdi. Daha çevik. Ok gibi fırlayıp kardeşleri boyunlarından ısırarak onları yere yıkıyor, sonra diğerlerine doğru atılıyorlardı.

Sadece seyrediyordum. Sanki yaşananlar senin dışındaydı. Kimsenin benden yardım istemeyeceğini bilmeme karşın tetikte bekliyordum. Yaralanmış kardeşlerden biri yanına gelmemi işaret edebilirdi. Oysa yokmuşsun gibi davranıyorlardı. Görünmez olmuştum sanki. Yok olmadığını göstermenin bir yolunu bulabilseydin.

Savaş, tüm hızıyla devam ediyordu.

Yüzlerce çöl kurdu.

Dalga dalga saldırıyorlardı. Uluyorlardı ve daha önce hiç duymadığım sesler çıkarıyorlardı.

Kardeşler "Lanet olsun Doje'ye" diye haykırıyorlardı. "Beja adına!" Kılıçlar iniyordu. Mızraklar saplanıyordu. "Beja adına!" Çıplak elleriyle kurdun boğazına sarılmış bir kardeş. Karnı deşilmiş, ağır yaralı, kıvranan kardeşler. Kan. "Lanet olsun Doje'ye!" Kan. Yüzlerce kurt. Uluyorlardı. 'Hepimizi parçalayacaklar' diye

düşünüyordum. Korkmuyordun. Hayret ediyordum, korkum alıp başını nereye gitmişti öyle. Ya sancım?

Kan.

Deşilmiş karınlar.

Parçalanmış boğazlar.

Kılıçların biçtiği kurtlar.

"Beja adına!"

"Gebertin hepsini!"

"Lanet olsun Doje'ye!"

Kan.

Yaralı çöl kurtları yardım ister gibi uluyorlardı. Yalvarıyorlardı, ağıt yakar gibi.

Görüyordun. Görmek için vardım. Gördüklerini asla unutmayacaktın. Gözlerim susuzluktu. Kurtlar geçiyordu iki üç adım önünden. Onlar bile beni görmüyorlardı. Yoksa gerçekten görünmez mi olmuştum?

Dört kurt, kardeşlerden birini yere yıkmıştı. Biri sağ kolundan ısırmıştı, öteki solundan, ikisi ayaklarından çekiyorlardı. O kardeş senden yardım istemek için ağzını bile açmamıştı; direniyordu.

Parçalanmış kurtlar. Başları vurulmuş. Bağırsakları dökülmüş. İkiye biçilmiş. Ölümcül darbeler almış.

Uluyor, o sadece kendilerinin çıkarabildikleri seslerle birbirlerine cesaret veriyorlardı.

"Lanet olsun Doje'ye!"

"Beja için!"

"Saldırmalarını bekleyin."

"Şu, kulaklarının arasında siyah leke olanı öldürün."

Güneş, tek ateş gözlü yakan yaratık, görünmeyen ağzıyla içiyordu bizi. Sizi. Kan. Kumun yuttuğu kan. Şunu düşünmüştün, düşünmüştüm, belki de çöldeki sular kumların yuttuğu kanlardan besleniyordu.

"Kardeşlerim!"

Pola'ydı bağıran.

"Kardeşlerim, Tanrı Oğul bizimle, Doje'nin köpeklerini gebertin. Kutsal zafer için! Gökkuşağı için!"

Sözler, hep bir ağızdan haykırılan zafer çığlıklarını tetiklemiş, yüzlerce usta savaşçı kendilerine yardım ediyormuşçasına atılmışlardı ileriye. Dirilmişlerdi sanki. Artık onlar saldırıyorlardı kurtlara. Etten kemikten, kandan değil de cesaret ve güçten yaratılmışlardı. Silahları ilahi bir güç tarafından yönlendiriliyordu sanki. Tam o anda onlara benzemek istemiştin. Ne olursa olsun, o kadar yanılgıya, yanlışa, saçmalığa nasıl gömülmüşlerse gömülsünler, hiç önemli değildi. Çöle karşı görülmemiş bir yiğitlikle savaşıyorlardı işte. Ölümü hiçe sayarak. Aldıkları yaralara gülümseyerek bakıyorlardı.

Kan.

Uluyorlardı.

"Beja için!"

Çöl, çok susamış gibiydi; daha fazla kan dökülmesi için elinden geleni yapıyordu.

Kurtlardan oluşan dalga ile kardeşlerden oluşan dalga her çarpıştığında etrafa kan, et ve çığlıklar saçılıyordu.

Oradaydın. Hiç kıpırdamamıştın. Sadece seyrediyordum. Yokmuşsun gibi. Bakıyordum. Karnı parçalanmış bir kardeş bağırsaklarının dökülmemesi için elini üzerine bastırmıştı. Hemen yanından geçerken dönmüş; ama beni görmemişti. Savaş meydanının tam ortasındaydım; ortasındaydın. Neden saldırıya uğramamıştım? Sen söyle, neden?

"Parçalayın Doje'nin köpeklerini!"

Kana bulanmış kurtlar, uzaklardan gelen değişik bir ulumayla geriye dönüp koşmaya başladıklarında hâla öylece duruyordum. Bakıyordun. Göze kesmiş gibiydim. Gözlerini kapatsan her şeyin, dünyanın bile dışına çıkacak, kimsenin olmadığı o yere düşecektin.

Ölmek üzere olan kardeşlerin inlemeleri.

Yaralı kurtların uluması.

Kan kokusu.

Emirleri yerine getirmek için koşuşturanlar.

Zaferin nidaları.

Bakıyordum; görüyordun. Yerde yatan kardeşleri saymaya başlamıştım. Bulduğun sayı altmış üçtü. İnanamadım. Yeniden saydın. Altmış beş. Tekrar... Altmış üç. Bir kez daha; altmış yedi. Dört kez üst üste. Altmış üç. Son kez; altmış üç. Ağlıyordum, onlarla birlikte defalarca ölmüşüm. Zafer kazandıklarını sanırken aslında kesin yenilgiye doğru büyük bir adım daha attıklarını bilmene karşın hepsine acıyordum. İmreniyordum onlara. Kahramandılar. Aptal kahramanlar. Görkemli direndiğini sanırken çölün zaferine hizmet ettiklerini bilmeyen, saf, kör kahramanlar. Çölün hançerleri.

Yaralı kardeşlerden ikisi baygındı. Ötekiler inlemeler arasında ölümün gelmesini bekliyorlardı. Son kurtlar boğazlandıktan sonra kardeşlerden ikisi leşleri saymıştı: dört yüz seksen üç! Bu sayı nedense dikkatimi çekmişti. Sakin kafayla biraz daha düşünebilsen bulacağını sanıyordun. Kurtların sayısında bir giz vardı sanki...

Güneş, yağıyordu.

Ne zamandır su içmemiştin? Umurumda değildi ki, her şeyi görmeye kilitlenmiştim. Hâlâ yerinden kıpırdamış değildin. Değildim. Orada değilmiş gibi oradaydın.

Eriyordum; böyle terlemeye devam edersen, kartopu gibi eriyecek, arkanda hiçbir iz bırakmayacaktın.

Kurtlardan bazılarının derisini yüzüp içini temizlediler; güneşte kurutmak için bezlerin üzerine koydular. Çöl kurtları yemek için saldırmışlardı, öğün olmuşlardı.

Oradaydım hâlâ. Kıpırdamadan bakıyordun. Doymayacak gözlerin; görüyordum.

Mezar, dev bir mezar kazılmış, son can vermiş o iki yaralı da öteki ölülerle birlikte çukura konulmuştu. Pola, ışık saçan, yine herkesi avucunun içine alan, sarsan, göklere yükselten bir konuşma yapmıştı. Gökkuşağı Ülkesini öyle anlatmıştı ki, sanki orada uzun yıllar boyunca yaşamıştı da, sonradan dönmüştü. "Kutsal

zaferi kazanacak olan siz kutsal savaşçılar!" diyerek bitirmişti konuşmasını. Kardeşlerin yüzlerine bakmıştım, gerçekten de aynı ışığı paylaşıyorlardı, inancın kanatlarıyla her yere uçabilirlerdi.

Dev mezarı örttüler.

Senin için sadece acı.

Zafer kazanmalarına karşın yenilmişlerdi. Kahramanlık yapa yapa tükeneceklerdi. Elimden ne gelirdi ki? Buydu işte ruhunu boydan boya kaplayan yaranın sürekli kanamasının nedeni. Biliyordun; görüyordum. Gerçeklere sahiptin; ama sadece seyretmek zorundaydım.

Yine haritaya bakma ayini yapılmıştı. Kalın çemberin tam ortasında duran Pola haritayı belinden söküyor, bezden çıkarıp dudaklarında aynı dua, kardeşlere gösteriyor, "İşte şurası Gökkuşağı, görüyor musunuz" diye bağırıyordu. Ayin gittikçe daha uzun sürmeye başlamıştı.

Ertesi gün de yaralı kardeşler için orada kalındı. Kurtların kurutulmuş etleri parçalanmış, yenilebilecek durumda olanlar bezlere sarılmıştı. Pola, hareket emri verdiğinde yaralı kardeşlerden biri "Bizi burada böyle bırakmayın" demişti. Bu söz aşılmaz uçurumdu. "Kurtlar mutlaka döneceklerdir, ya da başka canavarlar, onlara karşı hiçbir şey yapamayacağız. Öldürün bizi."

Kafilenin en arkasındaydın, hemen üç adım ötemde o gün için seni gözetlemekle görevli iki kardeş. Birisi kolundan yaralıydı, sarmış olduğu bezin rengi kan yüzünden atmıştı.

"Ne olur öldürün bizi."

Kim bu sözün karşısında durabilirdi? Öyle bir yalvarıştı ki... 'Ben olsam ne yapardım' diye düşündüm. Yanıtlayamadın. Öldürmezsen vahşice öldürüleceklerdi, öte taraf ından öldürürsem ellerime kardeş kanı bulaşacaktı.

Pola, yanında Zenan, Kala, Zala ve Mita olduğu halde yaralılara doğru yürüdü. Kurtların leşlerinden arta kalanlar kara bir örtü gibi çölü kaplamıştı. Parmak büyüklüğünde on binlerce böcek nereden çıkmışlarsa saldırmışlardı leşlere. Çoğalıyorlardı üstelik. Koparan, çiğneyen sayısız ağızdan yükselen o kırt sesi!

Pola, yaralıların yanından ayrılarak epeyce yürümüş, sonra dizlerinin üzerine çökmüş ve ellerini göğe kaldırarak öne arkaya doğru sallanmaya başlamıştı.

"Kırt... Kırt..."

Böceklerin yaratığı sesi duymamak için kulaklarımı kapatmak istiyordum. Yapamıyordun. Kemiklerimi kemiriyorlardı sanki. "Kırt... Kırt... Kırt..." Gömülü kardeşlerini yedikleri aklında gelince sanki daha iyi duyabilecekmiş gibi gözlerini dev mezara dikmiştin. Hayır, bir şey anlaşılmıyordu. Öğrensen ne olacaktı? Meraktı bu; elbette ölüm beni de alacaktı günü geldiğinde. Cesedime ne olacağı sorusuna cevap bulmaya çalışmıştım.

"Kırt... Kırt... Kırt..."

Pola, ellerini indirdi, kalktı ayağa, yürüdü yaralılara doğru, hepsinin alnından öptü, dudakları kanlıydı, Mita'ya yaklaşmasını işaret etmişti. Kanlı dudaklarıyla kulaklarına bir şeyler fısıldadı. Mita dışında herkes hareket etmişti. Yanından geçtiklerinde dönüp yüzüne bile bakmamışlardı. Tam o anda onunla konuşmak istediğimi söyleyecektim. Aniden içinde patlayan bu isteğe karşı direndin oysa. Sözlerim, ne olacaktı, bilmiyordum. Sadece konuşmak istiyordun. Görmeliydi beni.

"Kırt... Kırt..."

Kafile harekete geçmişti; ben öylece durmaya devam ediyordum. "Kırt... Kırt... Kırt..." Kıpırdamadan bakıyordun. "Kırt... Kırt..." Mita, çekti kılıcını, taştan yapılmıştı sanki, can düşmanlarının boynunu kesiyormuş gibi. "Kırt... Kırt... Kırt..." Dur, diyemedim; ağzını dahi açmadın. "Kırt... Kırt... Kırt... Kırt..." Elin karnına gitmişti. Oraya, o et parçasını söküp atar gibi yaparken, "Demirci" diye mırıldanmıştın.

Kesti, tek tek.

Elim. Elin. Söküp. Atarken. "Demirci."

"Kırt... Kırt..."

Kara böcekler nasıl bir devinim içindeydiler öyle. Kum böceğe dönüşmüştü sanki. Ya da böcekler aslında çölün ağızlarıydı, parçalayıp koparıyor, çiğniyor, yutuyor, böylece çölün açlığını gideriyorlardı.

Yanından on kardeşin geçtiğini gördüğünde ne yapacaklarını anlamıştın. Mita ile birlikte kumu kazdılar, ardından üç cesedi fazlaca derin olmayan mezara koyup üzerini kumla örttüler. Böcekler oraya yürüyecek miydi? Ya da aslında kemirmeye başlamışlardı bile. Kumdan örtü seslerin kulaklarına ulaşmasını engelliyordu.

Dönüp yürümeye başladım. Küçük adımlar atıyordun. Bena ve diğer kardeşlerin ne zaman harekete geçeceğini düşünüyordum.

'Kırt kırt' sesleri...

Karanlığın çökmesine ne kadar zaman vardı? Bunu kimse bilemezdi ki. Doğru. Sadece göründüğü kadarıyla güneşin batması için bir mızraklık kadar yol kalmıştı. Ülkede olsaydım, 'birazdan karanlık bastıracak' derdim; ama çölde güneşin o mesafeyi ne kadar sürede alacağı belli değildi...

Su bulunmuştu, küçük bir vahadaydı. Meyveli birkaç tane bodur ağaç. Kardeşler susuzluklarını gidermiş, yiyebilecekleri ne varsa almış, sıra bana gelmişti. Sana. Evet, bana. Çamura bulanmış iki avuç su ile her nasılsa gözen kaçmış bir şinan. Yine 'şinanlar olmasaydı çölde bir ay bile dayanamazdık' diye düşünmüştüm. "Çölün bizimle kendi fare oyununu sürdürebilmesi için verdiği yiyecek" diye mırıldanmıştım. Düşünüyordun. Düşünüyordum. Hep. Evet, hep. Şinanlar da oyunun bir parçasıydı, bilinçli olarak oralara konulmuşlardı. Susuzluktan kırılmak üzereyken en olmadık zamanlarda su bulmanız da. Çölü çözmek gerekiyordu. Bunu yapmak için doğru bakmak, var olan neyse sadece onu görmek, görülenleri kafanın içinde eskiye dair ne varsa yıktıktan sonra değerlendirmek şarttı. "Doğru düşünmek nasıl olur?" diye soruyordun kendine. Soruyordum. "Ne ise sadece onu görmek?" Soruyordun. Evet, öyle. Peki, kafanın içinde eskiye, ülkeye ait her şeyden kurtulmayı nasıl başaracaktın? Gözlerimin önündeki perdelerin tümünü nasıl yıkacaktım? Çölü anlamadan, doğru anlamadan yenemeyecektik de. Yenemeyecektiniz. Çölü, çölün kendini gördüğü gibi görmek.

Çamurlu suyu içtin.

İçtim.

Şinanını aldın yanına, vahayı arakanda bırakırken bir parça koparıp attın ağzına.

Attım.

Yürüyordun.

Yürüyordum.

Gözlerin kardeşler içinde Bena'yı arıyordu.

Bakıyordum.

Ertesi gün, kafile yola çıkmadan önce ayin yapmak için beklerken Pola nedense epeyce gecikmişti. Geldiğinde ise yüzündeki ışık daha da artmış gibiydi. Hareketlerinde bir başkalık vardı. Coşku ve sevinç. "Ne oldu acaba?" diye mırıldandım. Doğru, duydum böyle mırıldandığını. Kardeşler onu görmüş ve büyü yapılmışçasına hemen ışığını paylaşmışlardı.

Ağlamaya başlamıştı Pola.

Hiçbir şey artık beni şaşırtmaz diyordum; ama her seferinde de bu sözünü çiğnemek zorunda kalıyordun.

Kardeşler de gözyaşı döküyorlardı.

Bakıyordum sadece. Onlara çok yakın ama çokta uzaktın.

"Kardeşlerim!" diye bağırdı Pola. Sesinde bile bir şey vardı, ne olduğunu bilmiyordum.

"Dün gece hepiniz uyurken şu tepeye tırmandım."

Bütün gözler işaret parmağıyla gösterdiği yere kilitlendi.

"Niye oraya gittiğimi merak ediyorsunuz. Bir ses tırmanmamı istemişti kardeşlerim. Direnemedim. Tırmandım ve bekledim. O kadar uzun süre bekledim ki kardeşlerim, aradan yıllar geçmişti sanki. Bakışlarım ay ve yıldızlardaydı."

Babasından dayak yemiş, canı çok acıyan bir çocuk gibi ağlıyordu. Kardeşler gözyaşına boğulmuşlardı. İçimde kahkahalar birikiyordu. Elinle ağzını sımsıkı kapatmıştın. Aynen öyle yapmıştım. Hani elini şöyle bir gevşetsen kahkahalardan bir sel akacaktı. Doğru.

"Kardeşlerim, sonra ayın izlemesi gereken yolu yürümediğini gördüm. Sadece bu da değil, yıldızlar hızla hareket ediyorlardı.

Ah nasıl da korkmuştum, bilemezsiniz kardeşlerim; sevinmiştim de. Çok önemli şeylerin işaretleriydi bunlar. Ay, zikzaklar çiziyor, bazen koşup bazen de yavaşlıyordu. Deliriyor muydum yoksa?"

Susup gözyaşlarını silmeye çalıştı, ilk kez ağlayan birisinin acemiliğiyle yapmıştı bunu. Elini şöyle bir gevşetsen, gevşetsem, kahkahalarla gülecektin; gülecektim.

"Delirmekten korkuyordum kardeşlerim, açıktı yıldızlar yer değiştiriyordu. Dizlerimde güç kalmayınca yığıldım yere. Ay, sağa doğru koşuyordu. Tepenin hareket ettiğini sanıyordum. Sonra kardeşlerim, sonra o yıldızlardan biri bana doğru hızla gelmeye başladı. Çiçek kokuları. Yıldız, insana yani Demirci'ye dönüştü. Katılarak gülmek istiyordum. Oysa kardeşler salya sümük ağlıyorlardı. Pola, tam anlamıyla delirmişti.

"Gördüm. Duydum. Hissettim. Ve Tanrı Oğul buyurdu ki; Kutsal sözler zamanı geldiğinde benim ağzımdan kulaklarınıza akacak. Müjdeler olsun hepinize; Tanrı Oğul, beni kendi sözleri için aracı yaptı kardeşlerim!"

Gülememek sancıya dönüşmüş karnıma saplanmıştı; iki büklüm olmuştun. Doğrulamıyordum.

Pola, gözyaşlarıyla kardeşleri, kardeşler de aynı şekilde onu kutsamışlardı.

Güneş, uzun mu uzun bir mesafeyi çabucak arkasında bırakmıştı, Jano'yla konuşurken öten o kuşun sesini bir kez daha duymuştun. Doğru, aynen öyle olmuştu.

Pola, aniden titremeye başlamıştı, yere düşülecekken Zenan ve Kala atılıp kollarından tutmuşlardı. Çırpınıyordu. Gözyaşı döken kardeşler kaygılı bir uğultunun yaratıcısı olmuşlardı.

Kuş, yine ötmüştü.

Nedense kara böceklerin, çöl kurtlarına ait leşleri bitirdiklerini, bir kemik parçası bile bırakmadıklarını düşünmüştün.

Ben?

Sen!

Pola, kendine geldiğinde suya girip çıkmış gibi terlemişti. Son derece dinç görünüyordu.

"Kardeşlerim, o mucize sonunda gerçekleşti. Müjdeler olsun, Tanrı Oğul, duymanızı istediği sözleri, biraz önce gözlerinizin önünde yüreğime ekti. Açın kulaklarınızı!"

Yeniden gözyaşı dökmeye başlayınca, gülme isteği bütün gücüyle saldırıya geçmişti. Direniyordun. Daha ne kadar direnirdim, bilemiyordun.

"O dedi ki:

Güneşe ve aya, birbirlerini takip eden mevsimlere ant olsun ki,

Ben aldığınız nefes, verdiğiniz soluğum

Ben gördükleriniz, ben duyduklarınız

Ben yüreklerinizin yüreğiyim.

Sonsuz şefaatimden kuşlar bile paylarına düşeni alacaklardır

Sonsuz azabımdan da.

Korkumda boğulurken, kırın ruhlarınızın bütün kapılarını

Ve düşünün

Ve dua edin

Ve bilin ki;

İnancınızın dağına gölgenin sesinden bir kırıntı bile düşmüşse

Doje sizi sizden çalacaktır.

Sizi size yedirecek

Sizi size içirecektir.

Lanet olsun Karanlığın Oğlu'na

Lanet olsun ona kulak kabartanlara..."

Bambaşka, ilk kez duyduğum bir sesle konuşmuştu. Emindim. Emindin.

İşaret verilmiş gibi kardeşler aynı anda "Lanet olsun Doje'ye" diye bağırmışlardı. Yüzlerinde yüreğini doğrayabilecek kadar keskin ışık. Çöl artık onlar için neydi ki? Bütün canavarlarıyla saldırsa bile yenilecekti. Aylarca su bile içmeyebilirlerdi. Onları durdurabilecek hiçbir şey yoktu. Doje bile çıksa karşılarına, onu çıplak elleriyle boğarak öldürecek, param parça edeceklerdi.

Diye düşünüyordun.

Deliliğin paylaşılması, paylaşanlar için en doğru, en akıllıca şey mi olurdu?

Diye düşünüyordum.

Uçarcasına yola koyulmuşlardı. Pola'nın etrafında bir güvenlik çemberi, Mita hep sol tarafında yürüyordu.

Bir şey dediğini sandım. Yok, düşünüyordum sadece. Mırıldanmadın mı? Hayır. O zaman yanlış anladım. Anladın. Anlaşıldı.

Takıldın kafilenin arkasına. Sen, hem çöle, hem kardeşlerin yaratığı o çöle, hem de kendi içindeki çöle karşı savaşandın. Öyleydim. Her şeyi görüp bilmen cehennemindi. Cehennemimdi. Sen hepsinden daha fazla direnendin. Direnendim. Sen aklının, yüreğinin ve vicdanının sesini birleştirendin. Birleştirendim. Sen, tek işkence olan özgürlüğü sahiplenendin. Sahiplendim. Özgürlük işkencesinde sen, sadece sendin! Evet, öyle, ben sadece bendim!

Bir ses duydun. Duydum. Döndün. Baktım. Gördün. İnanamadım. Yağmur Damlası "Gel" diyordu. Güldün. Döndün. Kulaklarını tıkayıp yürümeye devam ettin.

62

De ki;
Yıldızların ışığı neden hiç bitmez?
Neden tükenmez güneşin sıcaklığı?
Nehirler neden sürekli akar?
Toprak neden hep doğurur?
Yaşam neden el ele yürür ölümle?
Dur!
Nefes almayı bile bırak.
Düşün
Yüreğinin gözleri açılıncaya dek
Neden?

De ki;
Tövbe edenler
Sırtlarındaki hançerle yaşadıklarından
Her yanlış adımda o hançer daha da derine gömülmektedir.

Hatırlayın. Lanet Doje ruhlarınızı yurt edindiğinde. Hatırlayın.
Çöl, ülkeyi yutmaktayken. Çöl, sizleri çiğnemekteyken. Hatırlayın.
Hatırlayın. Her asker eşkıyadan bir gölgeye sahipken.
Sözlerim yalanlara kılıf olarak kullanılırken. Hatırlayın.
Adım, hilelere maskeyken.
Hatırlayın. Yürekleriniz İsimsizler gibi kokarken. Hatırlayın.
Çobanlar, bile kurt tarafından ayartılmışken. Siz çobanlar.
Hatırlayın. Ruh çöplüğünden dağ. O dağ hep yükselirken. Hatırlayın.
Hatırlayın. Depremle barınaklarınızı yerle bir etmedim mi? Hatırlayın.
Hatırlayın. Kellerinizden tepeler. Hatırlayın. Kanınızdan göller. Hatırlayın.
Ülke'nin Yüreği yerle bir edilirken. Karanlığın kirlettiği tapınaklar.
Hatırlayın. İsimsizler kendi kanlarında boğulurlarken. O tepeler! Hatırlayın.
Karanlık kanla yıkanırken. Işık kanla çoğalırken. O göller. Hatırlayın.
Yeniden ruhum olan devlet inşa edilirken. Hatırlayın. Hep orada olmadım mı?
Hatırlayın. Oğul'un oğulları. Hatırlayın. Hep hatırlayın.

De ki;
Yazıklar olsun, uyanıkken rüya görenlere
Görmekle de kalmayıp bunu gerçek diye yaşayanlara
Bin kez yazıklar olsun!

De ki;
Kahrolacaklardır mutlaka
Ruhlarını yiyen
O rüyalarına başkalarını da ortak edenler
Ant olsun ki, kahrolacaklardır.

Orada. Orada gece olmadığında. Ancak o zaman.
El ve ayaklar çalışarak dua ettiklerinde. Ve alınlarında.
Alınlarında hep tapınağın izi. Ancak o zaman.
İsimsizler acı yiyip acı içtiklerinde. Acı soluduklarında. Ancak o zaman.
Çobanlar, gütmek için var olduklarını bildiklerinde. Ancak o zaman.
Ancak o zaman çöl bakmaz Ülke'ye kumdan gözleriyle.
Ancak o zaman. Cennetin. Güzellikler Bahçesinin. Ancak o zaman.
Ve bütün kapıları ardına kadar açılacağından.
Ancak o zaman. Ancak, ancak o zaman.

De ki;
Tutsaklığını kabul eden özgürdür.
Özgürdür, özgür olmayacağını bilen.

De ki;
Ey gafletin çürük dişi!
Yaptığın, düşündüğün, söylediğin her şey
O gün gelip de gözlerinin önüne serildiğinde, o gün
Utanç dağının gölgesiyle kendini boğmaya çalışacaksın
"Ben; ben değilim; yemin ederim ki ben, ben değilim" diye haykırırken.

De ki;
Herkes kendi kitabını yazmak
Kendisi için yazılmış kitabı okumak için yaşar!

Gözleri Kadında. Güzellikler Bahçesinin en güzel yerinde. Kadın gözleri

Cennetin diğer köşelerinde. Uzak yerlerinde. Başkaları. Hak ettiklerinden.

Gözleri Kadında. O'nun sıcaklığına olan özlemin bakışları. Kanatları düşünmenin.

Kadını yeniden diriltmeyi. Yeniden ete kemiğe büründürmeyi. Yeniden.

Damarlarında kanın akması için. O sıcaklığın. Kanatları. Yeniden.

Sızının dişleri. Ah o sızının. Keskin dişleri. Kemirdikçe. Yeniden.

Kemirilirken. Kadını yeniden diriltmeyi. Kanatlara kanatlar. Kemirilirken.

Zaman, aynı yerden ilk kez geçerken. Hiçliğin sessizliğindeki o boş mezar.

Görmekteyken kadını. Anlamış olmanın fısıltıları kulaklarındayken. Yeniden.

Bilmeye sırtını dönmenin mecburiyeti. Gözleri. Kemirilirken.

Diriliş için. Kadının sıcaklığı. Özlemin son nefesini vermesi.

Ve dişlerin kırılması için. Kâinatın yeniden yaratılması gerektiği için.

Dünyanın da içinde olduğu kâinatın. Ve Doje, tutsaklığını yıkacağından.

Yaratılırken her şey. Doje de yaratmanın fırsatına sahip olacağından.

Yeniden eski gücüne. Belki de çok daha fazlasına. Yeniden.

Karanlık yıldırımlarda o ihtimal. Boş mezarın fısıltıları.

Zaman ilk kez geçtiği aynı yerlerden. Ve aynı büyük adımlarla.

Kemirilirken. Özlem hep nefessizlikken. Yürek parçalarına hep gömülürken.

O kanatlardan bulutlar. Boş mezarın çağrısına karşılık vermek mi? Kemirilirken.

Gözleri Kadında. Onu diriltmek mi? İstemek istememek birbirlerini kırarken.

Yapmakla yapmamak arasında. Ve gidip gelirken. Göz Kadın.
O bulut. Doje, tarafından hiçliğe gömülmek mi! Kemirilirken.
Kadının sıcaklığında erimek mi! Düşünmenin kanatları. İstemlerin kırımı.
Ve mecburiyet yürünülecek tek yolken. Anlamıştı. Kadından gözleri.
Doje'nin öldüğü o gün. Kendi kara kanını içtiği o gün.
O günü beklemeliydi. Boş mezar doyarken. Kâinat yeniden yaratılırken.
O gün. Yaratılmışların dirildiği. O günü beklemeliydi. Sabrın pençelerinde. O gün.

De ki;
Yazı kendini okuyamaz
Akıl da kendini anlayamaz.

De ki;
Suskunluk çok şey söyler
Duymasını bilen kulaklar için

Tapınaktaydı yaşlı rahip. Büyük tapınakta. Gözlerinin.
Ve gözlerinin feri sönmüşken. Dua etmekteydi. Ve yüreği hep başka yerdeyken.
Kafasının içi zenginliğini nasıl daha da artıracağıyla dolmuşken.
Dua ederken yine. Hep söylemiş olduğu şeyleri. Ve tekrarın öğüten dişleri.
Uzun duayı kısaltmak için. Nefes nefese. Gözleri Güneşteyken.
Ve görmezken o güneşi. Dua ederken. Esnerken. Başka şeylerin gölgesi.
Ve bir an önce bitirmek istediğinden. Sadece dilin duaları.
Çok uzaklarda bir çoban. Koyunlarını otlatırken. Kuşların şen ötüşleri.
Gözleri Güneşte. Dua etmek isterken. Gözleri. Kuşların.

Yüreğinde Tanrı Oğul'un sevgisi. En güzel sözleri söylemek için.
Söylenmemiş o güzel sözleri. Bulmak için. Düşünürken. Kuşların.
Ve bir türlü bulamazken. Acıyla yeniden ararken. Yüreğindeki sevgiyi.
Söze dönüştürmek için. Ararken. Gözleri yaş dolmuşken. Kuşların.
Yüreğini dalga dalga döven o sevgiyi. Bakışları güneşte. Ararken.
"Ah Tanrım, ah Tanrım" diye mırıldanırken. Kuşlar şakırken.
Ararken. Hep ararken. Bakışları. Bulut, kuşlardan.
En güzel sözleri bulamayacağını. Ve anladığında.
Sevgi, söze dökülmek için. Bakışları. Dövdüğünde yüreğini.
"Tanrım" dedi. "Bu kaba ve cahil sözlerim için. Affet beni."
Gözleri güneşin gözlerinde. "Bulsaydım en güzel sözleri. Ya da.
Ya da bilseydim rahiplerin o şarkı gibi uzun dualarını."
Gözleri, yaşlı gözleri. "Affet. Affet beni.
Sana olan sevgim. Burada olsaydın, kesecektim en güzel koyunu."
Gözleri. "Kendi ellerimle kızartacaktım etini.
Koşup evden getirecektim taze ekmeği. Şu dağın arkasındaki.
Şunun. Uzaktaki. Kaynaktan da soğuk su. Olsaydın eğer burada."
Sadece şakıyan kuşlar. Ses, her renkte akarken.
"Yağa bulanmış ellerini yıkayacaktım. Şu ağaçlardan da meyve getirecektim.
Olsaydın. Ah keşke burada olsaydın."
Gözleri. "Affet beni, affet." Yaşlı gözleri güneşte. "Affet beni."
Tanrı, sağırken o rahibin sözlerine. Duymuştu çobanın söylediklerini.
Duymuştu her kelimesini. "Duaların en güzeli bu" derken.
Düşünmekteyken o çobanın cennetteki yerini. Oradaki yerinin.

Hazırlanmasını. Ödüllendirilmesini. Ve koyunlarının çoğalmasını.
Mutluluktan büyükçe bir parçanın onun payına.
Onun payına. Ve o çobanın payına düşmesini istemişti.

De ki;
Beni aldatacağını sananlar
Kendilerini yalanının mezarına gömmüş olanlardır
Etlerindeki kurutçuklardan birini bile görmezler mi?
Görmezler mi o çürüme kokusunu?
Hiç duymazlar mı?

Şüphesiz ki;
Mutluluk zincirse ayaklarına
Gitmemen için tapınağa
Acı ve elem seni mutlaka sürükleyecektir oraya.

63

Seksen sekiz kişi kalmıştık. Kalmıştınız.

Bena ve yedi kardeş gözlerimin önünde öldürürlerken "Bütün bunlar saçmalık" diye mırıldanmıştım. Evet, söylediğini duymuştum.

Zaman saçmalığın korkunç gölüne akıyordu.

Akıyor muydu gerçekten!

Kafaları kesilmiş sekiz kardeş, 'Belki de' diye düşünmüştüm, o kara böcekler kardeş kanından yaratılmışlardı. İyi de kim tarafından? Yani, çöl işte. Bena ile birilikte o umut kırıntısının da başı kesilmişti, ülkeye dönemeyecek, o isyanı başlatamayacaktım. Tutsaklığımın değişmezliğini yaşıyordum.

Tamam, dinle, soru şuydu: Bena ve arkadaşlarından nasıl haberdar olmuşlardı? Cevabım yoktu. Hayır, vardı. Yani ilk başlarda yoktu, sonradan düşününce... Kuşkularının sana söylemiş olduğu o isme inanmak istemiyordun. İstenilmeyen, bastırılan tam tersine büyürdü oysa. Büyüdü de. Duymak, mecburiyetti. Jano muydu? İmkânsızdı bu. Ah, seni aptal, çölde imkânsız diye hiçbir şey yoktur. Çöl, olağanüstünün olağanlaştırılması değil midir? Gökkuşağı'na ulaşmak dışında! O, öyle bir şey yapar mıydı? Herkesin her şeyi yapabileceğini biliyordun. Tamam, biliyordum ama... Jano'nun sana neler söylediği üzerine düşünmeye başlamıştın. Konuştuklarımızın anlamı üzerine. Daha önce kelimelerin nasıl sesin kanatlarını taktığını hayal ederken, artık kelimelerin, o kelimelerin birleşerek yarattıkları cümlenin altına, sağına, soluna, gölgesine de bakıyordun. Öyle yapmaya başladığımda, onun aslında bazı şeyler ima ettiğini anladım. Bena ve arkadaşlarının Pola'yı öldürmesinden mi korkmuştu? Baş giderse kafile artık yürüyecek gücü bulamayacak, diye mi düşünmüştü acaba? Jano için önemli olan tek şey vardı; bedeli ne kadar ağır olursa olsun yürüyüşün mutlaka sürmesi.

Oydu!

Evet, oydu, sonunda bunu kabul etmene sevindim. Elbette acı sevinç.

Jano'nun özgürlüğü sekiz kardeşin kanıyla yıkanmıştı. Böyle kesin konuşmanın bir nedeni de gelip ellerini sımsıkı bağlamaları ve uzun ipin ucunu da kardeşlerden birine vermeleriydi. "Ne yapıyorsunuz?", "Durun", "Pola'yla konuşmak istiyorum" demen boşunaydı. Dinlemediler beni. Seni. Ellerin, ellerim bağlıydı, bir kardeşin ucundan tutuğu ip seni nereye isterse oraya sürüklüyordu.

Jano'ydu. Şöyle düşünmüş olabilirdi, "Çoğunluğun yaşaması için sekiz kardeş ölebilir", ya da "Özgürlük için binlerce insan canı verdi, sekiz kişinin lafı mı olur."

Ellerim, ellerin, bağlıydı.

Sürüklenirken düşüyordun. Kalkınam için yardım etmiyorlardı. Öfkeyle çekiliyordu ip. Öyle ellerin bağlı su içmen, karnını

doyurman, diğer ihtiyaçlarını görmen ve uyuman lazımdı. Hepsi neyse ama uykuya dalamıyordum. Açmalarını söylüyordun ilk başlarda, dönüp bakmıyorlardı bile. Sonra işte taşla konuşma beyhudeliğini anladığında vazgeçtin.

Uyuyamamak.

Kâbuslarla bölünse bile geçici bir süre için cehennemden kurtuluş değil miydi, dalar gibi olsam da çok geçmeden uyanıyordun! Rüyalarında elerindeki ipi koparmaya çalışıyor, başaramıyordum, ip yılana dönüşüyor ve seni yüzünden ısırıyordu.

Ne kadar zaman sürdü bu?

Bu sorunun saçma olduğunu bilmiyor musun? Zamanı ancak zamanın kendisi bilir.

Konuşmuyordun. Görülmüyordum. Yoktun. Sadece seni çeken bir ip olduğu sürece vardın. Bakılmıyordum. Öyle ki, bazen dilimin ağzımın içinde olup olmadığını, bir işe yarayıp yaramayacağını anlamak için kendi kendimle konuşuyordum. Kendinle, özellikle uzanıp yattığında, uyku senden hep uzak durduğunda. Yoksa delirecektim. Neden o kadar kesin konuşuyorsun ki, bu konuşmaların seni kurtardığından emin misin?

Pola, kutsal olduğunu söylediği sözlerden bir parça daha okumuştu.

"Sıcağa ve soğuğa!
Rüzgâra ve suya ant olsun ki,
Zafer tacı başınızda parıldadığında
Doje, kendi ölümüne bile ağlayamayacak.
Gözlerinde kuşkunun tohumunu kanıyla yaşatanlara deyin ki,
Ölüm doğumla başlar, ihanet de inançla.
Yüreklerini öldürdükten sonra yeniden diriltmeyenler
Kendi cesetlerini sırtlarında taşıyacaklardır.
Yemin olsun ki doğduğum o an'a
Sevgimle yürüyenler
Onlar, sadece onlar sonsuz mutlulukla ödüllendirileceklerdir."

Sabah ayinleri yapılıyordu. Harita ayinleri... Pola'nın aktardığı kutsal sözler ezberlenip sürekli tekrarlanıyordu.

Ellerin, ellerim bağlıydı. Çekiliyordun; çekiliyordum bir hayvan gibi. Hayvan bile değil, onun da bir değeri vardı, oysa ben; evet sen... Her şeyin sorumlusuymuşum, tüm ölümlere ben neden olmuşum gibi nefret ediyorlardı senden. Ne zaman yapmaya karar verdin. Düşünüyordun. Düşünüyordum. Ölmek tek çıkar yoldu. O şeyi gördüğünde, yani Medi'ye ait siyah saplı kılıcı. İlk akrep saldırısında dayanamayıp fırlatmıştı, değil mi? Dönüp duruyordunuz işte. Ellerim; ellerin bağlıydı. Çekiliyordum; çekiliyordun.

Ölecektim.

Ölecektin.

Ölecektik!

Hem de kendini susuz bırakarak. Hiçbir şey yemeyerek. Bunu onlara karşı yaptığını söyledin. Evet, öyle, "Gidip Pola'ya iletin, ellerimin bağlanması, gördüğüm hareketler nedeniyle kendimi yavaş yavaş öldüreceğim. Bu size karşı bir isyandır, duydunuz mu size karşı isyan!" demiştim. İsyan etmiş olanlara karşı artık bir asiydin!

Su içmiyorsun?

İçmiyorum.

Ne zamandır?

Ah, hiç mi dinlemiyorsun beni, çölde zaman tam bilinemez.

Hiçbir şey yemiyorsun. Özgürlüğün için, vicdanın yaşasın diye damla damla ölüyorsun. Sürükleniyorsun. Sürükleniyorum. Vazgeçmeyecek misin?

Vazgeçmeyeceğimi en iyi sen yine biliyorsun.

Duyuyor musun?

Neyi?

Çöl nefes alıp veriyor.

Ah, elbette duyuyorum.

64

De ki;
Duymayacak mısın?
Cehennemle cennet arasındaki
O mesafe bir kıldan bile incedir
İncedir ama yıllarca, yıllarca koşulsa tüketilmeyecek kadar da uzun.
Ey keskin kulaklı sağır, duymayacak mısın?

Ant olsun ki;
İnkârcı anneyi oğla
Oğlu anneye boğdurtacağım
Kardeş kardeşin kafasını taşla parçalarken.

Her baktığınızda duyun. Kuyuya düşmüştü içinizden biri.
Kırılmış ayağıyla. Acının dibinde. Orada. Ağlarken kaderine.
Gözyaşlarıyla ıslatırken. Ölümün nefesini. Kuyunun dibinde.
Korkunun soğukluğu doldurmuşken ciğerlerini. Haykırmıştı.
Ve haykırdığında avazı çıktığı kadar. Babasını çağırmıştı. Ölümün nefesi.
Annesini. Çığlık çığlığa. Kardeşlerini. Haykırırken. Ölümün nefesi.
Ve kuyu daha da derinleşirken. Avaz avaza. Amcalarını. Ve dayılarını.
Gözyaşları ayaklarını ıslatmaktayken. Haykırırken. Akrabalarını. Nefesi ölümün.
Tekrardan. Boğazını yırtarcasına. Ve komşularını. Hep haykırırken. Yeniden.
Dostlarını. Ölümün buzdan dokunuşları. Ve arkadaşlarını. Babasını.
Kuyunun ıslak duvarları. Ve mezar olma ihtimali. Yeniden.
Çığlıklarla. Kuyunun yakınından geçeceğini tahmin ettiklerini.
Çağırırken. Zanaatkârları. Askerleri. Görevlileri. Ölümün kesen nefesi.
Adlarıyla. "Buradayım. Kurtarın beni." Diye haykırırken. Kuyunun sessizliği.
"Buradayım. Kurtarın." Bir kez daha. Sesi kısılmaktayken. Tekrardan.
Hasta sesiyle defalarca. Hatta İsimsizleri. Lanet Doje'nin piçlerini.
Onları bile. Kurtuluş için. Sadece kurtuluş için. Haykırırken.
Sesi kesildiğinde. Ve kendisi bile duymazken. Hep, hep ağlarken.
Ararken. Ölüm, sabırla beklemekteyken. Gözyaşlarıyla haykı-

rırken.
Hatırladı unutmuş olduğunu. "Tanrım" dedi.
Ayağa kalkarken. "Tanrım, kurtar beni." Bağırmaya çalışırken.
"Tanrım, Tanrım kurtar."
Ve yalvarırken İsimsizlerden sonra hatırlamış olduğuna.
O'na yalvarırken. En son.
Ve bir ceset olduğun bilmediğinden. "Ah Tanrım!"
Kokuştuğunu. Yalvarmaktayken kurtulmak için. Çürüdüğünü.
Bir ölünün yaşayamayacağını. Düşünemediğinden. Sarsıldı kuyu.
Sarsılan kuyu kapatınca ağzını. "Tanrım!"
Kapatmıştı.
Yuttu.
Yutulmuştu.
Ve cesedi mezarına kavuşturduğundan. Doymuştu.
Her baktığınızda. Her baktığınızda duyun!

De ki;
Hatırlamak diriltmektir
Zor olan ise hep diri tutmaktır.

Süt, suyla bozulduğundan. Su, toprakla. Yemeğin içine düşen kıl.
Beyaz elbisedeki çamur lekesi. Bir renk diğer renkle karıştırıldığında.
Her baktığınızda duyun. Sınırları yıkan, yıkılacaktır. Kim, neyse odur.
Ve Tanrısal duvarları yok sayan. O duvarların altına gömülecektir.

Kim, neyse odur, sadece o.
Duyun her baktığınızda. Duyun.

De ki;
Doğmak, ölmeye başlamaktır.
Ömür ise ölümle biten yolun adı değil midir
O zaman neden her doğuma ağlayıp dövünmüyorsunuz?

Her baktığınızda duyun. Marangozla bir köylü.
Bıkmışlardı. Çürümeden. Başıboşluktan. Boş vermişlikten. Bıkmışlardı.
Bıkmışlardı. Bütün çobanların körlüğünden.
Çürük dişler Ülkenin Yüreğini kemirmekteyken. Kokuşmuşluk. Bıkmışlardı.
Tanrı Oğul, unutulmuşluğa gömülmüşken. Güneş Tapınaklarındaki tozlu dualar.
Ölü etinin çiğnenişi. Çölün kokusu ruhları zincirlemişken. Bıkmışlardı
Marangozla Köylü "Çaresiziz" demişlerdi. Demiş ve çürümemek.
Kirlenmemek için. Öyle düşündüklerinden. Terk etmişlerdi Ülke'yi.
Yürürlerken. Dualardan bir iz. Dualardan bir bulutun gölgesinde. Yürürlerken.
Yürürlerken. Dualardan yakaran bir el. Kurtarmak için ruhlarını.
Sınıra ulaşmışlardı. Çölün başlangıcına. Durmuşlardı. Dillerinde yüreklerinin sesi.
Durmuşlardı. Çöle bakarlarken. Buyruk kesindi. İnançsızlar çöle atılırdı.
Arkalarında bataklık. Karşılarında lanet Doje'nin yurdu. Durmuşlardı.
Dualarla yakarırken. Bir çıkış yolu için. Çaresizlik ezerken. Durmuşlardı.

Bir mızrak ötede karıncanın biri. Karınca, kendinden kaç kat büyük böceği.
Sırtladığı böceği. Ve yuvasına taşımaktayken. Tek başına. Kaç kez düşürmesine karşın.
Israrla. İnatla. Sabırla. Emekle. Çırpınırken. Nefes nefese. Terle. Kavgayla.
Ve o karınca o böceği yuvaya taşıyınca. Durmuşlardı.
Bakıyorlardı. Dualardan kuşlar gökyüzünde kanat çırparken.
Taşıyınca. Aynı şeyi düşündüklerinden. Aynı şeyi.
Söyleyip de birbirlerinin yüzüne baktıklarında. Ve kurtuluşun ışığı doğduğundan
Bataklık tarafından yutulmamak. Çürümemek için.
Ancak yaşayarak. O karınca gibi. Kuşların dualardan şarkısı. Kurtuluş.
Döndüler. Ve çalıştılar. Marangoz, en iyisini yapmaya.
Köylü tarlasını sürürken. Dua ederek. Diğerlerinin.
Yardımlarına koşarak. Hep çalışarak. Hep dua ederek.
Çalışmalarının karşılığını aldıklarında. Zenginleştiklerinden.
Mutlu ailelere sahip olduklarından. Hep çalışarak. Bereketi biçerken.
Dua ederek. Etrafındakiler yoksullaşırken. Birbirlerinden çalarlarken.
Hep çalışarak. Ve kuraklık olduğundan. Diğerlerine yardım ettiklerinden.
Önce komşuları onlar gibi çalışmaya başlayınca. Ve bir kez başlanıldığında.
Kar tanesinden çığa. Yağmur damlasından nehre. Dalga!
Komşuların komşuları. Diğer mahaller. Çoğalırlarken.
En yakın köy. En yakın şehir. Dalga dalga.
Ve o dalgalar sonunda. En sonunda Ülke'nin Yüreğine ulaşınca.
Dalgaların sürekliliği.
Ülkenin Yüreğini dövünce. Temizleyince. Dalgalar.
Ülke kendi mezarında dirilirken. Bütün mevsimler baharken.
Her baktığınızda duyun. Duyun. Her baktığınızda.

De ki;
Ruh hastaysa beden asla iyileşmez.

De ki,
Yağmur damlaları nasıl buzu yerse
İnancın o katı sözlerinin arkasına gizlenmiş inançsızlık da
Sınanma anlarınca yenir.

De ki;
Başkalarını aldatanlar, yalancılar ve inkar edenler
Sırtlarında ruhlarının cesedini taşırlar.

Ant olsun ki;
O gün geldiğinde, o gün
Sapkınlar sökülmüş tırnaklarıyla beslenecekler
Kendi kanlarını içerlerken
Geldiğinde o gün!

65

Seksen sekiz kişi kalmıştınız. Kalmıştık.

Kararımı uygulayacağımı sanmıyorlardı; ama yanıldıklarını anladıklarında sarsıldılar. Yine de bunu Doje'nin pis bir oyunu olarak değerlendirmişlerdi. Gözler sana, bana değil Pola'ya mühürlüydü. Onun ağzından çıkan her söz anında paylaşılırken. Onun hareketlerini taklit ederlerken, onun gibi susmaya, onun gibi yürümeye, onun gibi konuşmaya çalışırlarken. O olmak için kendilerini silerlerken.

Yürüyordunuz.

Yürüyorlardı.

Yürüyordum.

Garip bir huzur doldurmuştu içimi. Mutlulukla karışık huzur. Çölün tutsağıyken çölün dışına çıkmış gibiydin. Öyleydi, ne güneş, ne kumun o yapışkan sıcaklığı, ne de başka bir şey beni artık eskisi gibi etkilemiyordu. Çöl, kardeşlerin yarattığı çöl ve bu çöllerden içine bulaşmış o üçüncü çölü yenmiş gibiydin. Seslerini duymuyordum. Sen, isyancılara baş kaldıran bir asi. Ah yine mi, hiç gerek yok bu tür sözlere...

Zehirli kara bir yılan, seni hoyratça çeken kardeşi sokarak öldürmüştü. Daha büyük bir yılanın bana doğru süründüğünü görmüştüm. Korkmuyordum. Korkmuyordun. Ölmeye karar vermiştim; ölüyordun. Korkmam saçma olacaktı. Kıpırdamadım. Kıpırdamadın. Gözlerimin içine baktı, baktım. Yılan görmüştü seni. Hâlâ kıpırdamıyordum. O da. Gözlerinde kendini seyrediyor, sen de onun gözlerinde kendine bakıyordun. Kardeşlerden bazıları size kilitlenmişlerdi. Yılan yaklaştı; çatal dili tir tirdi, ıslık çalar gibi tıslıyordu. Korkunun kırıntısı bile yoktu. Sancının başlayacağını düşündüm. Düşündün; ama umursamadım. Buydu belki onu kıpırdamadan orada tutan. Belki.

Yılan ve sen.

Ben ve yılan.

Bir ara ona elimi uzatmayı düşündüm ısırması için. Yapmadın ama. Kolay bir ölüm olacağı son anda aklıma gelmişti. Kardeşler bunu bir kaçış olarak değerlendirebilirlerdi. Zor olandı tercihin. Kardeşler, çölü yenmeye çalışıyorlardı, sen ise hem çölü hem de onları. Yapmadım. Yılan ne arıyordu gözlerimde? Ne? Belki de korkuyu? Bulamadı. Bulamayacaktı da. Sürünüp gitti. Arkasından baktım.

İpin ucu artık başka bir kardeşin elindeydi. Fark etmiştim; bana diğerleri gibi düşmanca davranmıyordu. Bakışlarını özellikle gözlerime diktiğini sezdiğinde, onun için bir değerinin olduğunu anladım. Şaşkınlık soruları peş peşe doğuran bereketli anaydı. Neden böyle yapıyordu kardeş. Belki de rastgele olan bir şeydi, sen de görmek istediğini görüyordun. Kuşkuluydum bundan.

Güneş yağıyordu; ama o alevlerde ıslanmıyordun. Çölle birlikte başlayan ter nasıl olmuştu da susmuştu? Acıkmıyordun da.

Yorgunluk günlerdir uyuyup dinlenmişsin gibi uzak duruyordu. Kendimi çok daha dinç hissediyordum. Günlerce, günlerce yürüyebilirdin.

O kardeş ipi gevşek tutuyordu. Benimle arasındaki mesafeyi yok etmek ister gibiydi. Kafileye göre daha ağır ilerliyordunuz. Bir şeyler hissetmiştim. Kardeşler uzaklaşıyordu. Hissettiklerin doğru olabilirdi. Gerçekten de öyle. Durmuş, doğrudan gözlerimin içine bakmaya başlamıştı. Çok açık bir şekilde görülüyordun işte. Belki de konuşacaktı benimle.

"Jiha!"

Adımı bir kardeşin ağzından duymayalı ne kadar zaman olmuştu? Çölde zaman konusunda söylediklerini yine sana hatırlatmama gerek var mı? Durdum. Durdun. O zaten durmuştu. Kafile ilerleyişini sürdürüyordu. Konuşmak yerine gözlerinin içine baktım. Gözlerinde kendimi görüyordun. Kendin de onun gözlerinde seni.

"Jiha." Dönüp korkuyla kafileye doğru bakmıştı. "Bena'yı çok iyi tanırdım. İsyan zamanı seninle iki kez savaşa katılmıştım. Sonra su içmeyi, yemeyi bırakarak öleceğini... Çok düşündüm... Yani... Mita, bana bu görevi verince... Yani ipin ucunu tutuğum anda..."

Hayret ediyordum. Çöl zaten hayret ettirerek gafil avlamaz mıydı? Yani bu kadar keskin, katı bir inançla Pola ve kardeşlere bağlı biri nasıl oluyordu da aniden tam zıt bir uça savrulabiliyordu? Düşünüyordun. Düşünüyordum. Hep düşünürken. Oysa şunu bilmeliydin; katı olan esnemez, kırılırdı. Sert olan da daha serte denk gelince parçalanırdı. Katı ve keskinliğin böylesi zayıf bir noktası vardı işte.

"Yani... Şimdi birlikte ülkeye dönebiliriz. Sana artık inanıyorum. Bütün yüreğimle... Pola aslında bir... bir..."

İğne ucu kadar inkâr nasıl olurdu da inanç dağını tutup yerle bir ederdi ki? Soruyordum. Soruyordun. Bazıları için bu böyleydi. Doğru, kimileri için.

"Hayır" dedim. Dedin, o kardeş yanlış duyduğunu sandığından kaşlarını çatıp sana doğru bir adım atmış ve yeniden konuştuğumda söylediklerini daha iyi duyabilmek için başını çevirmişti.

"Hayır, artık çok geç kardeşim. Bir karar verdim ve ölerek ona sahiplik edeceğim. Daha önce söyleseydin ve böylesi uygun bir an bulsaydık, kesinlikle kabul ederdim. Çok, çok geç. Ben ölmeye başladım bile."

"Ama... Nasıl... Yani..."

Şimdi anlamayacaktı, uzun yaşarsa, gelecekte bu ihtimal vardı. Sevgiyle bakıyordum gözlerinin içine, kendimi görüyordum, gülümsediğimi sanırken aslında yanılmış olduğunu. Bir şeyler söyleyerek hayal kırıklığını gidermeliydim.

"Benim için kendini tehlikeye atmayı teklif ettin. Bunun ne kadar değerli bir şey olduğunu biliyorum. Aramızda geçen konuşmayı hiç yapmadık, kararımdan geri dönüş yok. Günü geldiğinde her şeyi anlayacaksın kardeşim."

Yüzünde iki derin kırışıklığa dönüşen şaşkınlığın bakışları. Yürümeye başladın, kardeşin yanından geçtim. Hâlâ öyle durmayı sürdürüyordu. Artık ben onu çekiyordum. Çekiyordun; ama o gelmek istemiyordu. Tutsağındı. Çekiyordum. Direniyordu. Çekiyordun, gelmemekte ısrar ediyordu. Sürüklemeye başlamıştım. Sonra çok daha tuhaf bir şey oldu, o da seni kendi istediği yöne çekmeye başlamıştı.

Ben onu kafileye doğru.

O seni tam zıt yöne.

Güçlüydü.

Arkasından birkaç adım sürüklenmiştim. Güneş yağarken görüyordu. Derin bir nefes aldın; bütün gücümle ona karşı koydun. Başarmıştım; artık sen onu çekmeye başlamıştın. Kendi irademle bir karşı koyuş biçimi olarak ölmeye karar vermiştim. O kardeş ise senin hayatını kurtarmaya çalıştığını sanıyordu.

Çekiyordum; çekiliyordun.

Her ikimiz de nefes nefese idik.

Yalvarmaya başladın. Bunun kararım olduğunu, saygı göstermesi gerektiğini söyledin. Ama o susuzluk ve açlık yüzünden bilincimi kaybettiğimi sanıyordu. Defalarca anlatsam da yine anlamayacaktı.

Sürüklüyordun onu arkandan. Bu kadar güçlü olmama şaşırıyordu; Tanrı Oğul'un bana yardım ettiğini düşünüyordu. Bazı sesler duymuştunuz. Duymuştuk. Aynı anda aynı yöne baktığınızda dört kardeşin size doğru yürüdüğünü gördük.

Çekmeyi bırakmıştım.

Ne yapacaktı?

O da benim gibi bir karar vermek zorundaydı. Kardeşler yaklaşıyordu, başlarındaki Mita'ydı. "Ne oluyor, neden durdunuz?" diye bağırıyordu. O kardeş ipin ucunu bıraktı elime. Söylemek istediği şeyler gözlerinde yazılıydı, okumuştum. Geldiğimiz yöne doğru var gücüyle koşmaya başladı. Mita "Dur" diye haykırmıştı. Koşuyordu, "Yakalayın şunu!" Kardeşler hızla yanımdan geçmişlerdi.

Mita, ipi almıştı. Öfkenin kara penceresinden bana bakarken. "Sen, sen" diye mırıldandı. Yürüyüp geçti yanımdan, ipi çekerek kendisini takip etmeni istedi. Zaten yaptığım da buydu. "Sen... Sen..." diye mırıldanmaya devam ediyordu. İpi o kadar hızlı çekmişti ki, böyle bir şey beklemediğim için yüzükoyun yere kapaklanmıştın. Hakaret yağdırıp küfürler ediyordu. Doğrulup dizlerimin üzerinde durdun. Kalkmak için davrandığında savurduğu tekme yüzünde patlamıştı.

Seni ayaklarının altında almıştı.

Çiğneniyorduk.

66

Şüphesiz ki;
Neyse o olduğunu kabul eden
Kabul ettiğini gözlerine yazan
Mutlu yaşacaktır acının ateşinde kavrulsa da

Ve Oğul, yıldızlardan tahtında oturmazken
Ve karanlığın sesi
Ve hiçlik, hiçlik üzerine düşünmekteyken
Ve çöle aktığında su
Ve tırnaklarda dilin sümüğü
Ve var olmanın sıkıntısı kemirmeye başladığında
Ve gözlerin gördüğü her şey dişleri bilmekteyken

Ve kırılmış kemik eti yemekteyken
Ve dikenlerde rüzgârların cesetleri
Ve Güneş
Ve Ay
Ve yıldızlar
Ve boşluk
Ve yağmur damlasında zamanın nefesi
Ve ciğerlerini yırtacak çığlıklar atma istemi
Ve sızının doymayan ateşi
Ve bulutlara çivilenmiş kuşlar
Ve toprak kendine ihanet ederken
Ve tekrarın bıkkınlığı nefessizlikken
Ve sevginin zindanında farelerle aşk
Ve arıların gölgesi çiçekleri kirletirken
Ve ağaçlar kendi yapraklarını kemirirken
Ve göz, dil için çukurken
Ve yerden göğe toprak yağmuru
Ve karıncalar canlı cesetleri ayak izleriyle parçalarken
Ve O
Ve Bu
Ve Şu
Ve kokuşmuş sözler
Ve hayaller çamurla sıvanmaktayken
Ve yeni eskinin piçiyken
Ve kâbuslar rüyaların ırzına geçmekteyken
Ve zehir kendini içmek için çırpındığında
Ve geleceğin bedeninde geçmişin kara teri
Ve Oğul, Tanrı Oğul, yıldızlardan tahtına oturmazken

De ki;
Çıplak söz, üşütür
Giyinik söz ise çamurdan uykudur

De ki;
Ateş, ateşi yakar mı?

Ve Oğul yıldızlardan tahtında oturmazken
Ve ışık gözleri keserken
Ve taştan nefes ciğerlere çarparken
Ve yarasaların gözlerindeki kurtçukların ah'ları
Ve dil kabızlığında tükürmekteyken
Ve dağın zirvesindeki ağaç kendini tutuşturmaya çalışırken
Ve uzun uykudan uyanmanın yorgunluğu
Ve rüzgârın ayakları kırıldığında
Ve toz gıcırtıları
Ve çoraklığın bıkkın kekelemeleri
Ve kendi pisliğini soluyan balık
Ve görmenin kaçınılmaz kirlenmişliği
Ve görülmenin teri
Ve kesilen her boğazın söylediği o son kelime
Ve her şeyin hiçliği
Ve yine her şeyin hiçliği
Ve Oğul, Tanrı Oğul yıldızlardan tahtında oturmazken

67

Kaç kişi kalmıştık?

Jiha doğrulmaya çalışıyor. Nefes nefese kalmasına karşın başarıyor da. Oturmuş halde karşısındaki bir noktaya dikiyor gözlerini.

Ordalar. Ölmeni bekliyorlar. Doğru, son nefesimi vermeden ayrılmayacaklar buradan. Mita seni öldürmek ister gibi tekmelediğinde ona karşı koymadın. Öyle bir şeyi kesinlikle yapamam gerekiyordu, bu benim açımdan başarıydı. Önce beni kurtarmak isteyen o kardeş, ardından Mita'nın saldırması, yarattıkları çölü kırıyordum. Seni tekme tokat kafileye doğru sürüklediğinde kanın rengini verdiği gülümsemen uzun ömürlü olmuştu...

Jiha, bir deri bir kemikti. Sakalları göğsündeydi. Gözleri yüzünü yutmuş. Dudaklarını çölün kılıcı doğramış. Alnında, sağ yanağında, çenesinde, omzunda, sol göğsünün altında yaralar çıkmıştı. Morluklar. Demirci'nin etinin yapışıp kaldığı yere uzatıyor elini, ordaymış gibi söküp atıyor. Gözleri karşısındaki o noktada. Orada. Kendine, kendisine bakıyor. O kendisi, son derece zinde, sakalsız, üstelik elbiseleri de var.

Biliyorsun değil mi; Pola da dahil, bütün kardeşler seni düşünüyorlar şu an. Öleceksin; ama yüreklere kuşkunun tohumunu da ekeceksin. Tohumların bazıları inanç toprağının altında çürüyüp kalacak, bazıları ise günü geldiğinde boy verecek.

Mita seni kan revan içinde oraya götürdüğünde ağzındaki kanı tükürdün; kum anında yuttu kırmızılığı. O kanın kaç kara böceğe dönüşeceğini düşünmüştün. Gözlerin Pola'ya iliştiğinde "Güneşin batıdan doğduğunu, yine en olmadık yerden battığını, tepelerin, diğer şeylerin durmadan yer değiştirdiğini görmüyor musun?" dedin. Hiç konuşmamışın gibi davranmışlardı, oysa duyduklarını çok iyi biliyordun.

Jiha, kendisiyle konuşan kendini dikkatlice dinliyordu. Neredeyse bir gündür kardeşler onun ölmesini bekliyor ama bütün geçmişini yeniden yaşıyormuş gibi konuşmayı sürdürüyordu. Kendisine bakan kendisi, kendisine göre daha ayrıntılı görüp, daha derin düşünebiliyordu. Çok daha bilgili. Çölün karşısında daha donanımlı. Onunla konuşuyor olmaktan fazlasıyla zevk alıyor. Eli sürekli karnına gidiyor, o et parçasını koparıp atar gibi yararken "Demirci" diye mırıldanıyor.

Karanlığın çökmesine bir buçuk mızrak boyu yolu var.

Jiha, karşısında durmuş, ellerini göğsünde kavuşturmuş Jiha'ya bakıyor.

O kuşun öttüğünü duydun mu? Duydum elbette. Et yiyerek mi yaşıyor acaba? Bilmiyorum; ama cevabını öğrenmek isterdim. Bedeli yenilmek dahi olsa da mı? Evet, aynen öyle. Hep öyle sorularla uğraşıp durdun. Düşünmek soru sormak değil midir? O meselenin yarısı, ulaşılan cevapları sahiplenmek de diğer yarısı.

Jiha, elinin titremesine aldırmadan alnına dokunuyor. Kurumuş bir ağaç o. Tümden kemik, kumlu, çorak bir deriyle kaplı eline bakıyor, avucunun içine. Kendisi de gelip oturmuş karşısına, bakışlarını gözlerine dikmiş, gülümsüyor.

Hatırlıyor musun?

Neyi?

Demirci'yi.

Hayret, bazen şaşırıyorum sana, hiç hatırlamaz oluyor muyum, hep aklımda.

Demirci'yi derken, hani o tepeye gitmiştin ya?

Çok kere gittim, hangisini kastediyorsun?

Hani Demirci bir kadınla?

Ha, o mu? Elbette, konuşmak istiyordum. Yine o sorulardan kaçı takılmıştı kafama, mutlaka cevaplarına kavuşmaları gerekiyordu. Bazı sesler duyunca Demirci'nin İsimsizlerden biriyle sohbet ettiğini sandım; önce geri dönmeyi düşündüm, sonra 'buraya kadar gelmişken konuşmak en iyisi' diyerek ağır adımlarla da olsa yürümeye devam ettim. Demirci'nin yanındaki o kadını görünce elbette şaşkınlığımın boyu güneşe kadar uzamıştı. Kadın bir efendiydi, Demirci'nin onunla ne işi olabilirdi ki? Beni fark etmemişlerdi, sindim bir kayanın arkasına, ne konuştuklarını rahatlıkla duyabiliyordum. Kadının güzelliği tarifsizdi. Demirci'nin ses tonu, hareketleri ve yüzündeki o ifadeden âşık olduğunu anlamıştım. Taparcasına bakarken Gökkuşağı Ülkesini anlatıyordu. Ses tonunda farklı bir şey vardı, çok farklı. Kadının arada bazı sorular sormasının Demirci'yi sinirlendirdiğini de hissetmiştim. Yine de cevap veriyor, konuşmasını uzatabildikçe uzatıyordu. Orada olduğumu fark ettiğinde kızacak mıydı acaba? Dinliyordum, Gökkuşağı Ülkesinin o kadar güzel olabileceğine dair kuşkularım yine seslerini yükseltmişlerdi. Kusursuzluk ülkeler için mümkün müydü? Hele insanlar için mükemmellik diye bir şey söz konusu olabilir miydi? Daha isyan başlamamış, çöle çıkmamış, bunca şey yaşamamıştım; ama cennetten bile daha güzel bir ülke olarak anlatılan Gökkuşağı benim için kuşkunun fısıltılarını yaratandı da.

Kadın, "Gitmem lazım, yarın yine burada, tamam mı?" deyip kalkınca, Demirci, yüzünde ikiye bölünen o ifadenin un ufak olup dökülmemesi için direnmişti. "İnanmadığın bir şeyi neden bu kadar merak ediyorsun" derken kırılmışlığını gizlemeye çalışmıştı. "Hikâyen hoşuma gidiyor" diye mırıldanırken esmer yüzünde kaç güneş doğmuştu öyle.

Kadının gitmesinden sonrasını da hatırlıyor musun?

Elbette. Demirci oturmuş, elini çenesine dayamıştı. Ne düşündüğünü tahmin edebiliyordum. Kaç zaman boyunca orada öylece durup onu seyretmiştim.

Demirci'yi orada bırakıp sorularınla geri dönmüştün. Senin için şu netti, Demirci'nin yüreğindeki duygular karşılıksızdı. Hep öyle de kalacaktı. Doğru, tepeden aşağı inerken aynen bunları düşünmüştüm. Aynı zamanda bir kulağın da hep vicdanında olmuştu. Bu nedenle Demirci'ye kızmıyordun. Eğer vicdanını sustursaydın belki de düşüncelerinin rengi farklı olacaktı. Ne demek istiyorsun? Şöyle, sadece bir ara vicdanın sesini kırmaya çalışmıştın ya, onun dışında o ses hep kulaklarında, kafanın içinde oldu ya... Evet, vicdanım ülkem benim, vicdanım benim dinim, ruhumdur vicdanım. Demirci'ye acımıştın. Acımıştım. Tek kaygın; bunun isyanı olumsuz etkileyecek olmasıydı. Öyle, yine de Demirci'ye güveniyordum. Onun...

Jiha, sözünü tamamlamak istemesine karşın bunu yapamıyor. Nefessizlik yapışmış boğazına, onca uğraşmasına rağmen kıramıyor. Çeviriyor kafasını, güneşe dikiyor gözlerini. Kendisi ne kadar da genç ve zinde görünüyor öyle. Yeniden konuşmak istiyor ama bu gücü için gücünün olmadığını düşünüyordu. Beklemesi, biraz daha beklemesi lazım. Yüzünü ele geçiren gözleri bütün bedenini yutmak ister gibi büyümeye devam ediyor. İncecik kolları. Esmer, yara bereyle kaplı derisini yırtıp atmak istercesine ileri çıkmış kaburgaları. Dünyanın en zor işini yapıyormuşçasına çeviriyor kafasını, birkaç yüz adım ötede bekleyen kardeşler topluluğunun tek bir göze dönüşüp kendisine baktıklarını görüyor. Öylece oturur halde durmak bile işkence.

Çürüyorum. Çürüyorsun. Kardeşler daha çok beklemeyecekler. Evet, doğru, beklemeyecekler. Kokuyu alıyorsun, değil mi? Elbette. Seni rahatsız etmiyor mu? Nasıl olur ki böyle bir şey, kokun benim kokum. Ölmeden çürümek! En zor ölüm. Kendi ölümüme tanıklık ediyorum. Ediyoruz! Peki bu safer ben sorayım, hatırlıyor musun Ev'in bahçesine girdiğin o geceyi? Hatırlamaz olur muyum, o gece yine sınırı geçmiştim. Her geçiş seni değiştiriyordu, hissediyordun. Sınırı geçerek yıkıyordum. İsimsizlerden uzaklaşmış, başka bir şey olmuştun. Haklısın, ne olduğum üzerine düşünüyordum. O gece de uzun süredir içeriye adımını atmadığın barakaları arkanda bırakmıştın. Şimdi aklıma geldi, İsimsizler bütün zamanlarını neredeyse iç içe geçiriyorlardı ya, tecride karşı bu kadar zorlanmamın bir nedeni de bu olabilir, değil mi? Elbette; ama tek neden değil, her insan konuşmaya, anlatmaya, dinlemeye, bakmaya, görmeye, görülmeye muhtaçtır. Ne diyordum, o gece de geçtin sınırı. Dolunay vardı. Çiçek kokuları doldurmuştu ciğerlerini. Yürüyordun. O kokuyu duyuyordun. Ne kadar tehlikeli olsa da tırmanıp atladın bahçeye. Çiçek kokuları çok yoğundu. 'Aramızdaki fark bu; biz pislik kokarız, onlar ise çiçek' diye düşünmüştüm. Evet, aynen bunu düşünmüştün. Bahçede gezinirken bazı bahçıvanların orada yattığından haberdardın. Öylesi bir güzelliğe asla sahip olamayacaktım. Barakalardaki yaşamı... Elini burnuna yaklaştırdın ve kokladın, evet şurası kesindi, kokun, kokunuz sesi kısılsa da hâlâ seninleydi. Bir öfke dalgası. Doğru, öyle aniden. Tam da o anda karşına kim çıksa, Tanrı Oğul da olsa bile ona saldıracak ve öldürecektim. Hiçbir şey düşünmüyordum, gözlerim kararmıştı. Çıldırmış mıydım yoksa. Tutup çiçekleri yolmaya, ağaçların dallarını kırmaya başladım. Sanki bütün suç çiçeklerdeydi, sanki her şeyin nedeni özenle budanarak çeşitli şekillere sokulmuş o ağaçlardaydı. Vahşi bir hayvana dönüşmüştün, tuhaf sesler çıkarıyor, çiçekleri parçalıyor, köklerinden söküp fırlatıyor, dalları kırıyordun. Ellerinle yapıyordun bunu, ağzınla, ayaklarınla, dişlerinle, gövdeni kullanarak. Bütün çiçekleri kırıp, ağaçların hepsini parçalamalıydın.

Öyle sesler çıkarıyordun ki... Bahçedeki son çiçeği de parçalayıp, ağacı da kökünden sökebilirsen her şey daha iyi olacaktı sanki. Bir ses duymuştun, bahçıvanın biri diğerlerini uyandırmaya çalışıyordu. Ev'in alt katındaki bazı odaların ışığı yanmıştı. Seni gerçektende vahşi bir hayvan sanmışlardı. Böyle bütün ayrıntılarıyla anlatılıyorsun ya, her şeyi yeni baştan yaşıyormuşum gibi oluyor. Ya diğer çiçekleri de ezip sökecektim, ya da orayı hemen terk edecektin. Eğer çok az çiçek kalmış olsaydı ölümüm pahasına da olsa onların icabına bakacaktım. Döndüm ve yabani bir hayvan gibi kükredim, koşup duvarı tırmandın. Biliyor musun günlerce çiçek kokularının diğer kokunun çatlaklarından sızdığını hissetmiştim.

Konuşmaya devam etmek yerine sırtüstü uzanıyor Jiha. Bedeninden yükselen çürüme kokusu. Göğsü kalkıp inerken kapatıyor gözlerini. Kuru diliyle dudaklarına dokununca inliyor.

İyi misin?

Jiha, cevap yerine açıyor gözlerini. Doğrulmak istiyor ama yapamıyor. Sadece başını azıcık çevirebiliyor.

Ölmek üzere olduğumu bilecek kadar iyiyim.

Karnının orasında Demirci'nin parçalanan bedeninden fırlamış o et parçasını hissediyor. Söküp atmak için elini kaldırmak istiyor; ama sadece parmaklarını kıpırdatabiliyor.

Birisi mi geliyor buraya? Kim? Bilmiyorum, bu mesafeden tanımak imkânsız, bütün kardeşler birbirine benziyor.

Gerçekten de bir kardeş Jiha'ya doğru yürüyor. Diğer tarafa zorlanarak çeviriyor başını.

Tanımam için daha da yaklaşması lazım. Pola, değil. Doğru, onun yürüyüşü farklı. Zenan mı? Ah evet, Zenan. Neden gelmiş olabilir? Öğreneceğiz birazdan.

Zenan, Jiha'nın bir adım ötesinde, elinde dolu sulukla duruyor.

Neden öyle bakıyor? Halinde bir tuhaflık var gibi, değil mi? Haklısın, sanki konuşmaya çekiniyor. Gerçi niyetini tahmin edebiliyorum ama...

"Kardeşim Jiha."

Bak kardeşim dedi sana. Bana!

"Senin... Yani... Seni hep bir kardeş olarak gördüğümü..."

Elindekinin ne olduğunu anladın mı? Elbette, en son ölecek yerim, gözlerim.

Zenan, suluğu Jiha'ya doğru uzatıyor. Çekingen bir duruşu var; dönüp hızlıca bir bakış fırlatıyor.

"Senin bana yapmış olduğun o iyilik... Yani gerçekten hiç unutmadım. Böyle hastalanman... Yani her şey bu çölün suçu... Böyle kendini öldürmen..."

Yine sustu. Bana karşı bu kadar çekingen olması, onunla aramdaki mesafeyi hep artırmamı getirmişti. Normalde ölmeni istemesi lazım, değil mi? Öyle de; ama belki...

"Su içmelisin Jiha, kardeşim, yaşamalısın... Bunu senin için getirdim."

Anlaşıldı, yaşamam lazımmış! Soru şu; kendisi mi geldi, yoksa gönderildi mi? Bence kendisi. Yanlışsın, kesinlikle Pola göndermiştir, ondan habersiz nefes bile almaz. Sen mi cevap vereceksin, yoksa ben mi? Tabii ki sen!

Zenan, öylece durmuş Jiha'nın bir şeyler söylemesini bekliyor.

Neden konuşmuyorsun? Çok yorgunum, aslında yorgunluk da değil, bitkinlik. Damarlarımdaki kanın tümü kurumuş gibi. Kalbimin nasıl attığını... Nefes nefese kalmış bir ihtiyarın öksürmesi gibi. Gerçekten de öyle, sanki kaç adım sonra tutup suskunluğu içecek. Yokuşu topal ayaklarıyla tırmanıyormuş gibi... Doğru, ben de aynı şeyi düşünüyordum.

"Hadi Jiha, konuş."

Zenan, dizlerini üzerine çöküp, gözleri açık, kendine bakan Jiha'nın üzerine eğiliyor.

Kokuyu hissediyor musun? Lafı ağzımdan aldın, ben de aynı şeyi sana soracaktım. O koku! Evet, İsimsizlerin ruhlarına sinmiş o kölelik kokusu. Ama nasıl olur, bunca zamandır tek bir kardeşte bile hissetmemiştim. Tuhaf, gerçekten.

"Jiha, duyuyor musun beni?"

Zenan, daha da eğilmiş Jiha'nın üzerine. Boştaki elini uzatarak gözlerinin önünden iki üç kez götürüp getiriyor. Jiha, gözlerin kırpmıyor ya da kapamıyor.

"Eğer konuşamıyorsan sadece ağzını aç ki suyu.."

Uf! Köleliğin o kahreden leş kokusu, elimden gelse kusacağım. Cevap ver ki, gitsin buradan. Sen konuşabilseydin... Böyle bir şey yapamayacağını biliyorsun, hadi hemen konuşup kov şunu... Annemi hatırlıyor musun? Annemizi! Evet, öldüğünde ufacık bir çocuktum. Sırası mı şimdi. Bunca yıldan sonra hatırlaman son derece garip, değil mi? Onu çok özlüyorum. Önce şu Zenan'a cevap ver, sonra devam ederiz konuşmaya.

Zenan, Jiha'nın boynunun kenarına dokunuyor.

"Ne kadarda zayıflamışsın. Bu kadar kısa zaman içinde bunca eriyebileceğini... Kardeşim, seni ne kadar çok sevdiğimi... Sadece dudaklarını arala ki..."

Hadi konuşsana. Şeyi fark ettin mi? Neyi? Zenan'ın sesi nasıl da Rij'in sesine benziyor. Öyle mi? Tekrar konuştuğunda iyice dinle. Şunu asla unutma, Rijler ölmez! Neyse, hadi cevap ver şuna, defolup gitsin ki, konuşmamıza devam edelim. Gücüm yok. "Git" bile de mi diyemiyorsun? Hayır. Hayır mı, sen ölüyorsun! Ölüyorum. O zaman. Evet... Senin hakkında konuşmalıyım. Son konuşma! Gerek var mı? Yok mu? Sadece şunu söyleyeyim; sen isyanın vicdanıydın. Yeter. Ama daha söyleyeceklerim... Lütfen, yeter... O zaman gelip yanına uzanayım. Sen de mi öleceksin? Elbette, birlikte. Birlikte ha! Garip sen ölürken ben yaşamaya devam edecekmişim gibi hissediyordum, demek... Yeter, konuşmayalım...

Ölüyoruz.

Ölelim!

"Hadi aç dudaklarını" diyen Zenan, dönüyor arkasına doğru. Tüm kardeşlerin birleşerek yarattıkları dev göz ona bakıyor. Alnındaki teri siliyor. Uzanıp Jiha'nın dudaklarını aralıyor ve suluğu dayıyor dişlerine.

Jiha'nın ağzının içine su dolarken çok uzaklarda bir kuş ötmeye başlıyor.

68

Gölge karıntısının kırıntısı bile. O bile düşmüşse yüreklerinize. Kutsal buyrukların üzerinde ayak izleriniz varsa. Kutsal ruhumda.

Kılıcı kesen keskinlikte adaletimle. Gözlerim kör. Ve kulaklarım sağır.

Cezalandırılacaksınız.

Hak etmiş olduğunuz, kesinlikle sizindir.

Cezalandırılacaksınız!

Korkunuz önünüzde yürüyen gölgeniz olmalı.

Cezalandırılacaksınız!

Hep diri olsun aklınızda. Cehennem kaç kat büyükken cennetten.

Köpek ağzı kapısı dünyayı tek lokmada yutmaya hazır.
Bataklık kokusu yağarken. Durmadan her şeyi içine çeken.
Herkes aynı çıplaklığı giydiğinden.
Adanmış veya Kutsanmış, Doje'ye ruhunu teslim eden. Sapan.
Kim olursa olsun. Bir İsimsizle aynı çığlığı paylaşacaktır.
Ve aynı acıyı. Ve aynı kaşıkla yerken. Ve hep içerken.
Kanları karışacak birbirlerine. Hatta önlerindeki o tek tabağa.
Tüketmeleri gerekenden daha fazla işkence konulacağından.
Ve orada. Cehennemde aynı pisliğe bulanacağından. Ve aynı kokuya.
Kimin kim olduğu anlaşılmayacağından. Aynı çığlıklar.
Suda pişirilirken. Ve çıplak ateşe yatırılırken. Ve taş yağmuru.
Buzdan kazıklara oturtulurken. Et yiyen karıncalar. Milyonlarcası.
Aç köpekler tarafından parçalanırken. Karınlarında yılanlar. Kulaklarında böcekler.
Derilerin altında akrepler kıpır kıpırken. Ve kızgın şişle gözler dağlanırken.
Ayaklarına çakılan çividen ayakkabılarla koşarlarken. Ve dikenli kırbaçlar.
Susuzluktan birbirlerinin terini yalarlarken. Birbirlerini yemeye çalışırlarken.
Ateş kuyularında çırpınırken. Kör bıçakla doğranırlarken.
Ve göğüs kafesleri mızraklarla deşilirken. Buzdan mezarlarda donduklarında.
Dilleri sökülürken. Ayakları koparılırken. Ve kulaklarından asılırlarken.
Durmadan kum yerlerken. Boğazlarından eritilmiş demir akıtılırken.
Pislik dolu çukurlarda. Ve boğulduklarında. Açlıktan kıvranırken.
Ve derileri yüzüldüğünde. Ve yaralarına tuz basıldığında. Ve dişleri sökülürken.
Ve tırnakları. Ve parmakları tek tek kırılırken.

Ölüp dirilecekler. Acıdan tarihlerinde hep dirilirken.
Çığlıklarına. Ve yalvarmalarına sağır olacağımdan.
Sonsuz acıyı tüketmeye mahkûm. Ve gözyaşı bile dökemeyeceklerinden.
Hep diri olsun aklınızda. Hep, hep diri olsun.

De ki;
Ey gafletin içeceği!
Neden yağmur damlaları birleşip
Nehri oluşturmaz?
Kar taneleri neden çığı yaratmaz?
Ağaçlar neden aynı zamanda meyve verir?
Ölüler neden görmez?
Neden gece?
Neden gündüz?
Neden bütün bunlar
Bu akış?
Söyle ha neden?
Susuyorsan eğer
Cehennemin kapısının gölgesi üzerine düşmüş demektir

Hep aklınızda diri olsun. Sesi de kulaklarınızda.
Cennetin kapısı rengârenk çiçeklerden. Sarhoş eden kokulardan.
Kuş şakırtıları. Bahar kokusu. Işıktan suyun akışı. Rüzgârların öpüşü.
O kapının önünde bekleyen kefaretlerini ödemiş İsimsizler.
Sadece bekleyen. Acıdan kurtulmuş. Azaptan. Açlığı ve susuzluğu bilmeyecek olan.
Ne zaman yatıp ne zaman kalkacağına. Kendileri karar veren.
Yaşarken cehennemlerini tüketmiş olan İsimsizler. Orada sadece beklerlerken.
Kapıdan geçiş. Uçuyormuşçasına. Ve saraylar. Büyük bahçeler içinde.
Nurdan saraylar. Gözlerin mühürlendiği. Kanatlar.

Hizmet eden oğlan ve kız melekler. Orada kalmakta olan zanaatkârlar.
Ve köylüler. Zamanı sevincin kepçesiyle tüketirken. Orada.
Ve her renkten bulut. Ve güneşin yanında yıldızlar. Ve kelebekler.
Şaraptan nehirler. Baldan. Sütten nehirler. Ve göller.
Aynı ağaçta kırk çeşit meyve. Uçuyormuşçasına cennetin ortalarına.
Ölçülmez cennetin ortalarına. Daha büyük saraylar. Ve orada askerler.
Görevliler. Ve yine diğerleri. Güneş ve ay yan yanayken. Kuş şakırtıları.
Islatmayan yağmurlar. Her damla başka renkte yağarken.
Bal nehirler. Sofralarda yüz çeşit yemek. Kırk çeşit içecek.
Kucaklaşmış bahar rüzgârları. Şarkı söyleyen ağaçlar.
İstedikleri kadar yiyip içebileceklerinden.
Meleklerle zamanlarını mutluluğa çevireceklerinden. İstedikleri kadar.
Cennetin ortalarına yakın. Ve daha büyük saraylar. Kutsanmışlar. Ve Adanmışlar.
Çiçekler yağarken. Hep baharken. Kelebeklerin gözlerinde gökkuşakları.
Uçsuz bucaksız bahçeler. İstedikleri şey anında olacağından.
Mutluluk yenilip mutluluk içildiğinden. Susmayan şarkılar.
Işıktan saraylar. Ve o saraylarda kız, oğlan melekler. Şarkılar.
İstedikleri kadar sevişebileceklerinden. Yiyebileceklerinden.
Ve içebileceklerinden. Cennetin ortasında. Ve orada. Ülkeden de büyük.
Elmastan sarayda. Kadın ve çocukları. Adanmış, Kutsanmış ile ikizleri.
Kadın beklerken o günü. Kelebekler ona yıldızları taşırken.
Hep aklınızda olsun. Sesi de kulaklarınızda. Hep.

De ki;
Korkularıyla yaşamasını bilmeyenler
Kökünü kurutup başını kestiklerini sananlar
Günü geldiğinde korkuları tarafından tek lokmada yutulacak
Ve posa olarak kusulacaklardır

O gün geldiğinde. O gün geldiğinde. Hep beklenmiş olan o gün.
Lanet olası Doje saldırıp da. Öldürülünce. Oluk oluk kara kan.
Kanıyla yıkandığında. Öldürüldüğünde.
Cesedinde zamanın ilk ayak izleri.
Dünya çatırdayacak. Ölüm herkesin payına düşerken.
Dünya parçalanırken.
Kâinat yıkılırken. Yaşayanlar ölürken. Ölüler dirilirken.
Yaşayıp da ölenler yeniden; ama başka yerde.
Dünya bir toz bulutuyken.
O gün, işte o gün geldiğinde. O gün!
...

Son kelimeye de sesin kanatlarını takınca, suskunluğun kadehini bir dikişti içti rahip Paraz. Kapattı Yıldızların Kanı'nı. Bambaşka gözlerle, yeniden okumuştu binlerce kez okumuş olduğunu. Farklı yerden bakmanın ortaya çıkardığı sorular. Kendisine itiraf etmese de arkasında derin bir gizem gördüğü kelimeler son derece basit ve yalındılar. Bazı yerleri ise fazlasıyla kuru.

Soruların birleşerek yarattıkları uğultu. Şakaklarında ağrıydı.

Kalkarken "Çocukça" diye mırıldanmıştı.

Dışarıdan "İsyancılar, kendilerine saldıran askeri birliği yenilgiye uğratmışlar" diye bir bağırış yükselmişti.

Bıraktı Kutsal Kitabı yerine. Döndü, sunağa baktı, Güneş Kabartmasına. Yüreğinde o derin huşu duygusu yoktu. O kutsal dokunuşun yol açtığı titreyiş yoktu işte. Bunun yaratmış olduğu ürküntü. Demirci'yi düşündü. Onu da artık sapkın, zavallı, bir yarım akıllı olarak görmüyordu. Öyle görmek istemesine, bunun için kendini zorlamasına karşın yapamıyordu. Demirci'nin yalan söylemediğine dair kuşkular... İsyan bunun kanıtı değil miydi? Ölü ceset İsimsizler sonunda ayaklanmamışlar mıydı? Yakıp yıkmıyorlar mıydı? Askerleri bile yenmemişler miydi?

Korkusunun nedenini bilmesine karşın susturamıyor, ona karşı sağır kalamıyordu.

"Lanet olsun Doje'ye" dedi; ama bu sadece yüreğindeki depremi artırmıştı. "O gün, işte o gün geldiğinde, o gün." Sesindeki farklılık, o ateş de neyin nesiydi öyle.

Demirci'nin karşısında durduğunu hayal etti. Gözlerinin içine baktığını. Biliyordu rahip Paraz, artık eskisi gibi olamazdı. Ülke de o sınırı geçmişti. Eski ölmekte olandı. Yeni neydi peki? Nasıl bir şeydi? Ona dair hiçbir ipucu yoktu. Buydu işte korkunun yağmuru.

Yüreğindeki deprem bedeninde titremeye dönüşmüştü.

Demirci'yle yaptığı konuşmayı kelime kelime yeniden hatırlıyor, her sözün altına, sağına soluna, içine bakıyordu. Bunu da artık mahkûm etmek, hastalığına çare olmak amacıyla yapmıyordu. Anlamak, ne söylemiş olduğunu kavramak için. Kulakları açıktı. İçinin kapıları da. Ardına kadar da hep açık olacaklardı. Bunu bütün yüreğiyle istiyordu.

Anlamıştı. Kalamazdı artık tapınakta. İçindeki o sesin fısıldadıkları kulaklarındaydı. Uyuyabilmesi, rahat nefes alabilmesi için Demirci'nin söylediklerinin doğru olup olmadığını kendi gözleriyle görmeliydi. Mutlaka yapmalıydı bunu.

Demirci'nin kendisine gülümsediğini sandı. "Paraz, yol seni bekliyor" dediğini.

Çıkacakken dönüp Kutsal Kitabı aldı. Bakışları koşup geçmişti güneş kabartmasının üzerinden.

Tapınağın oda, salon ve koridorlarında telaşlı koşuşturma. Parçalanmış cümleler. Kırılmış kelimeler. Ezilmiş harfler. Dikenli bağırışlar. Sakat haykırışlar. Delik deşik uğultu.

Görünmeyen bir yangından kurtulmak istemiyorlarmışçasına. Kaçış, yangının ortasına doğru değil miydi? Yangının körüklenmesi. Kuşkusuz ki, kaçanlar, kıskıvrak yakalanacaklardı.

Duvarlar çatırdıyordu sanki. Temeller.

Demirci'nin söyledikleri kulaklarındaydı.

Karşılaştığı her rahibin yüzünde o derin kırılma, o deprem, o zavallılık, o acı, inanamama, o çaresizlik, o öfke, yıkım, o sorular... Alevler yakıyordu. Tapınağın kapısından dışarı adımını attığında "Dur, gitme" mi demişti bir ses? O ses. "Gitme Paraz." Cılızdı. Hastalık, son lokmayı da almak için uzanmıştı.

Rahip Paraz, yanına yiyecek ve su aldıktan sonra kimseye bir şey söylemeden atıyla birlikte ayrıldı şehirden.

Onca istemesine karşın korkusunu bırakamamıştı ama arkasında.

Soru şuydu: Yeni diye bir şey yok muydu? Yaşanan, yaşanacak olan tümden yıkım mıydı?

Atını dörtnala sürürken ciğerlerine çektiği havanın farklı olduğunu hissetmişti. Güneş, bir başka bakıyordu. "Hiçbir şey eskisi gibi olmayacak, hiçbir şey" diye mırıldanmak istemişti.

Uyumadı. Bir şey de yemedi. Sadece kaç yudum su. Arkasında sorulardan bir gölge.

Şafak vaktiydi, çölün kıyısındaydı.

"Gökkuşağı adlı bir ülkenin olup olmadığını anlamalıyım. Mecburum buna."

Çöle doğru yürümeye başlamıştı.

69

Kırk kişiydiler. Ne bir eksik ne de fazla, tam kırk kişi.

"De ki:
Nasıl nefes aldıkları üzerine hiç mi düşünmezler?
Nasıl gördükleri?
Güneşin neden aynı yerden doğup aynı yerden battığı
Suların hep yanı yöne aktığı üzerine?
Hiç mi düşünmezler
Koyunun nasıl yavruladığı, ağaçların yaprak açtığı
Kuşun nasıl uçtuğu üzerine?
Şüphesiz ki, onlar inkâr edenler
Yürekleri Doje'nin nefesiyle kirlenenlerdir
Baksalar görmeyecek, duysalar da anlamayacak

Karanlığın fısıltılarına tapıp
Kendi gölgeleri tarafından çiğneneceklerdir.
Ant olsun ki;
Gökkuşağı benim yüreğimdir.
Oraya ancak fısıltıların dikenlerinden
Ve karanlığın nefesinden kurtulmuş olanlar ulaşacaktır.
Ey çöle ekilenler
Arkanıza bakmadan yürüyün!
Suya, ekmeğe
Çiçekten çiçeğe dua eder gibi kanat çırpan kelebeğe ant olsun ki;
Her adımda büyüyen ben daha da büyürken
Hiçlikteki o mezara gömülecek olan lanetin adı Doje'dir.
Ey geleceğin sahipleri
Gökkuşağı için hep yürüyün!
Lanet olsun ona ve ona umut bağlayanlara
Bin kez lanet olsun!

Kırk kişi.

Yürüyorlar.

Pola önde. Zenan ve Kala hemen onun arkasındalar.

Tam kırk kişiler.

Güneşin elleri, nefesi, ateşten gözü onları damla damla yemeye devam ediyor. Kum, görünmez binlerce alev. Tepeler.

Pola, yürümeyi sürdürürken dönüyor arkasına, bağırıyor bütün gücüyle, "Haydi kardeşlerim, yol bitmek üzere. Yarın, belki de bir sonraki gün ulaşacağız Gökkuşağı'na. Haydi kardeşlerim."

Hepsi birbirinin kopyasıydı sanki. Sakalları. Uzamış saçları. Esmerleşmiş, kumlu, zayıf ama direngen bedenleriyle. Gözlerde o bakış. Yüzlerde aynı ifade. Anı dudaklarda aynı duanın mırıltıları. Aynı adımlar.

Tam bir gündür tek damla da olsa su içmemişlerdi.

Uzaklarda bir kuş ötüyor uzun uzun. Duymuyorlar.

Güneş ileriye yürümek yerine sağa doğru değiştirmiş yönünü. Görmüyorlar.

Arkalarında bıraktıkları tepe kumdan adımlarla yürümekte. Fark etmiyorlar.

Zaman, geriye doğru koşuyor. Hissetmiyorlar.

Onlar sadece ama sadece yürüyorlar.

Pola, beline sardığı bezin içinden haritanın bir parçasını çıkarıyor, şekilleri silinmiş, delikler içinde. Kaldırıp bağırıyor:

"Kutsal Emanet söylüyor bunu, Gökkuşağı çok yakında kardeşlerim. Bunlar tüketmemiz gereken yolun son kırıntıları."

Harita parçasını bir bayrak gibi sallıyor. Sesi inancın ışığıyla pırıl pırıl.

Kardeşler büyütürlerken adımlarını, aynı şeyi mırıldanıyorlar:

"O gün geldiğinde
Doje, hiçlikteki o mezar tarafından yutulduğunda
Gölgesinin değmiş olduğu yerler bile ışıkla yıkandığında
Adını ağzına alanların dili onu unuttuğunda
O gün geldiğinde
Çöle günlerce yağmur yağdığında
O gün geldiğinde
Her kum tanesi sudan damlada boğulduğunda
O gün geldiğinde
Canavarlar kendilerini yemeye başladıklarında
O gün geldiğinde
Çölün her tarafında yedi renkli aynı çiçek açtığında
O gün geldiğinde
O gün
Geldiğinde
Çöl, inananlar için uçsuz bucaksız tek ülkeye dönüştüğünde
O gün geldiğinde
Doje'den arta kalanlar ölüme kaçtıklarında
O gün
Hep beklenen...
Beklediğim o gün
Aranıza ineceğim
Gökkuşağı'nda ayak izlerim
Gözlerinizle bana dokunacaksınız

Sözlerinizle
Gökkuşağında ışıktan gölgemin yağmuru
O gün
İşte o gün geldiğinde
Görülürken, Demirci olarak sizlere, hepinize bakacağım"

Kırklar yürüyorlar.

Pola önde, otuz dokuz kardeş, tek kişi gibi onu takip ediyor. Sanki Gökkuşağı'na bir kaç adım kalmış gibi...

Jiha'nın can verdiği yerden geçmek üzereler. Öldüğünde gömülmeyen Jiha'nın. Kara böcekler tarafından yenilen, iskeleti kum tarafından yutulan Jiha'nın.

Tam kırk kişiler.

Yürüyorlar.

Önce Pola mezara basıp geçiyor, sonra aynı kişiymişçesine hareket eden otuz dokuz kardeş.

Güneşin avuçlarında çölün kumdan kahkahası ve gölgelerden ağzın hep doğurduğu o tek fısıltı...

Son nefeslerini verinceye kadar da yürüyecekler...

Nevzat Güngör, yirmi yılı aşan zorlu tutsaklığını kelimelerin ve kurgunun gücüyle tersine çevirmiş, onu saran griliği kalemiyle yenmiş bir yazar. "Dışarıdaki" çoğu insanın tersine, Güngör'ün edebiyat yoluyla kurduğu öteki dünyalar, onu hem kendi hikâyesiyle yüzleştiriyor hem de politik insana dair her şeyi tereddüt etmeden tersyüz etmemize yol açıyor. Nevzat Güngör'ün üçlemesinin ilk romanı olan *Özgür Ölüler*, kimi zaman fantastik dünyaların, kimi zaman da distopyanın kıyılarından ter, öfke, umut ve düş kırıklığı içinde koşan bir hikâye ile akıyor. Baskı ve haksızlığın hüküm sürdüğü, ayakların ve başların öfkeyle birbirine bilendiği bu evren, yaşadığımız dünya gibi isyana ve umuda kapılarını aralıyor. Yenilenlerin belki de son kalkışması olan *Özgür Ölüler* anlatısı ile bir özgürlük yürüyüşünün nasıl kum taneleri gibi elimizden kayıp gidebileceğine de tanıklık ediyoruz.

"Bedenlerin değil, ruhların tutsaklığı üzerine yükselen sistemin kökeni Kutsal Kitap'tı. Hayvanlar kadar değeri olmayan İsimsizler bile bütün varlıklarıyla boyun eğiyor, yaşadıkları acıları sonuna kadar hak ettiklerine inanıyorlardı. Hatta büyük çoğunluğu daha fazla acı çekmek için karşılarına çıkan her fırsatı değerlendirmekten geri kalmıyordu. Ruhları öyle bir çöldü ki, doğdukları günden öldükleri güne kadar tek bir yağmur damlası bile düşmüyordu."

AYRINTI • TÜRKÇE EDEBİYAT
ISBN: 978-975-539-943-0
9 789755 399430

30 TL